

ПРОКУРАТУРА

ДОКЛАД

ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНА

И ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПРОКУРАТУРАТА

И НА РАЗСЛЕДВАЩИТЕ ОРГАНИ

ПРЕЗ 2012 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ	
<u>РАЗДЕЛ I. ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПРОКУРАТУРАТА И РАЗСЛЕДВАЩИТЕ ОРГАНИ</u>	3
1. <u>Обобщение на постигнатите резултати и тенденции в противодействието на престъпността. Проблеми. Предприети конкретни мерки</u>	3
2. <u>Необходими мерки и законодателни промени за преодоляване на проблемните области и повишаване ефективността в противодействието на престъпността</u>	23
<u>РАЗДЕЛ II. ДЕЙНОСТ НА ТЕРИТОРИАЛНИТЕ ПРОКУРАТУРИ</u>	28
1. Досъдебна фаза.	28
1.1. <u>Преписки по следствения надзор</u>	28
1.2. <u>Досъдебно производство – обобщени данни по видове производства и съобразно систематиката на НК, вкл. по отношение пострадалите от престъпления. Срочност на разследването</u>	31
1.3. <u>Решени досъдебни производства от прокурор. Видове решения</u>	36
1.4. <u>Действия на прокурора по ръководство и надзор на разследването. Екипен принцип на работа и взаимодействие с компетентните институции</u>	44
1.5. <u>Контрол на мярката за неотклонение „Задържане под стража” и други мерки на процесуална принуда</u>	47
2. Съдебна фаза.	48
2.1. Наказателносъдебен надзор.	48
2.2. <u>Противоречива прокурорска и съдебна практика. Практическо приложение на съкратеното съдебно следствие</u>	51
2.3 <u>Върнати от съда дела и оправдателни присъди</u>	54
2.4. Гражданскосъдебен надзор.	67
2.5. <u>Дейност на Прокуратурата по прилагане на производството, предвидено с разпоредбите на чл. 83а - 83е от Закона за административните нарушения и наказания, за налагане от съда на имуществени санкции на юридическите лица, които са се обогатили или биха се обогатили от извършени престъпления</u>	71
3. Преписки и наказателни производства, образувани след самосезиране и по сигнали на контролните органи и материали на ДАНС. Постановени присъди.	72
4. Изпълнение на наказанията и другите принудителни мерки.	75
5. Мониторинг на ЕК и ВСС. Специален надзор и наказателни производства, образувани за някои категории тежки престъпления и такива от особен обществен интерес.	83
5.1. <u>Специален надзор</u>	83
5.2. <u>Досъдебни производства, образувани за някои категории тежки престъпления и такива от особен обществен интерес</u>	85
5.2.1. <u>Организирана престъпност</u>	93
5.2.2. <u>Корупционни престъпления</u>	96
5.2.3. <u>Изпиране на пари</u>	99
5.2.4. <u>Престъпления с предмет – имущество и/или средства от фондове, принадлежащи на ЕС или предоставени от ЕС на българската държава</u>	101
5.2.5. <u>Данъчни престъпления. Престъпления с предмет ДДС</u>	103
5.2.6. <u>Престъпления против паричната и кредитната системи - изготвяне, прокарване в обръщение и използване на неистински и преправени парични и други знаци и платежни инструменти</u>	107
5.2.7. <u>Престъпления с предмет наркотични вещества и прекурсори</u>	109

5.2.8. <u>Незаконен трафик на хора</u>	112
5.3. <u>Досъдебни производства, образувани за престъпления, извършени от непълнолетни лица</u>	114
5.4. <u>Преписки и досъдебни производства, образувани за насилие в местата за лишаване от свобода и следствените арести</u>	117
5.5. Престъпления, извършени от служители на МВР.....	117
6. <u>Международно-правно сътрудничество</u>	119
7. <u>Административна и контролно-ревизионна дейност</u>	121
7.1. Кадрово обезпечаване и квалификация на прокурори и разследващи органи.....	121
7.2. <u>Проверки и ревизии. Образувани дисциплинарни и наказателни производства срещу магистрати. Наложени наказания на прокурори и следователи</u>	125
8. <u>Обем на прокурорската дейност и средна натовареност на прокурорите</u>	128
9. <u>Унифицирана информационна система. Проблеми и предложения</u>	137
10. <u>Финансово и материално осигуряване на прокуратурите. Проблеми и предложения</u>	139
РАЗДЕЛ III. <u>АНАЛИЗ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА ПОСТАНОВЯВАНЕ НА ВЛЕЗЛИТЕ В СИЛА ОПРАВДАТЕЛНИ ПРИСЪДИ ПРЕЗ 2012 Г.</u>	141
1. Причини за постановяване на влезлите в сила през 2012 г. оправдателни присъди /общо по всички дела и текстове от НК/.....	141
2. <u>Причини за постановяване на влезлите в сила през 2012 г. оправдателни присъди по дела от особен обществен интерес (по видове дела от особен обществен интерес, вкл. наблюдаваните от ЕК и ВСС)</u>	145
3. <u>Констатирани проблеми</u>	147
4. Предприети мерки.....	147
РАЗДЕЛ IV. <u>ОСЪДИТЕЛНИ РЕШЕНИЯ СРЕЩУ ПРОКУРАТУРАТА НА РБ НА ОСНОВАНИЕ ЗАКОНА ЗА ОТГОВОРНОСТТА НА ДЪРЖАВАТА И ОБЩИНИТЕ ЗА ВРЕДИ</u>	149
1. Осъдителни решения, влезли в сила срещу Прокуратурата на РБ, на основание Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ). Анализ на конкретните наказателни дела и причините за постановените осъдителни решения.....	149
2. <u>Размер на постановените/изплатените обезщетения през 2012 г.</u>	151
3. <u>Проблеми по приложението на ЗОДОВ</u>	152
РАЗДЕЛ V. <u>ДЕЙНОСТ НА ВЪРХОВНАТА КАСАЦИОННА ПРОКУРАТУРА</u>	155
1. <u>Дейност на отдел „Противодействие на корупцията и престъпленията, извършени от длъжностни лица”</u>	157
2. <u>Дейност на отдел „Противодействие на престъпленията против човешките права и общоопасните престъпления”</u>	164
3. <u>Дейност на отдел „Съдебен и изпълнение на наказанията”</u>	169
4. <u>Дейност на отдел „Международно правно сътрудничество”</u>	175
5. <u>Дейност на отдел „Административен”</u>	181
6. <u>Дейност на отдел „Инспекторат”</u>	186
7. <u>Дейност на отдел „Информация, анализ и методическо ръководство”</u>	187
8. <u>Дейност на отдел „Противодействие на престъпленията против финансовите интереси на ЕС и на Република България“</u>	195
9. <u>Дейност на отдел „Противодействие на тежката и организираната престъпност”</u>	199
10. <u>Дейност на отдел „Координация на институционалното сътрудничество, обучение и публична комуникация”</u>	202
11. <u>Дейност на отдел „Противодействие на престъпленията, извършени от непълнолетни и на посегателствата срещу непълнолетни и малолетни“</u>	208
РАЗДЕЛ VI. <u>ДЕЙНОСТ НА ТЕРИТОРИАЛНИТЕ ПРОКУРАТУРИ И НА ВЪРХОВНАТА АДМИНИСТРАТИВНА ПРОКУРАТУРА ПО АДМИНИСТРАТИВНИЯ</u>	

НАДЗОР ЗА ЗАКОННОСТ	212
1. Състояние и организация на дейността по административно-съдебния надзор и по надзора за законност по прилагането на закона	212
1.1. Кадрово обезпечаване, квалификация на прокурорите, натовареност по видове надзори и средно на един прокурор.....	212
1.2. <u>Проблеми при прилагането на законната и подзаконната нормативна уредба и предложения за законодателни промени</u>	215
2. Дейност на административните отдели при окръжните прокуратури по административно-съдебния надзор за законност на административните актове	216
2.1. <u>Участие по закон в съдебни заседания по административни дела</u>	217
2.2. Участие по преценка в дела, представляващи важен държавен или обществен интерес съгласно Указание И-375/09.10.2009 г., отменено с Указание И-196/08.06.2011 г. на Главния прокурор и по лична преценка на прокурора.....	218
2.3. Подадени прокурорски актове до съда и резултати по тях.....	218
3. Дейност на апелативните, окръжните и районните прокуратури по надзора за законност в защита на обществения интерес и правата на гражданите	219
3.1. Създадена организация на работата по надзора за законност, обем и основни области, в които е осъществяван надзора за законност през 2012 г. и сравнение с предходните две години.....	219
3.2. <u>Планирани и извършени проверки за законност (примери) - ефективност на проверките, в т.ч. на различните способи за проверка, проблеми по прилагането на закона</u>	222
3.3. <u>Взаимодействие със специализираните контролни органи (централни и териториални) и с други държавни и общински органи с контролни функции - форми, състояние, насоки на дейността по надзора за законност спрямо тези органи в краткосрочен и по-дългосрочен план</u>	224
3.4. <u>Анализ на резултатите от дейността по надзора за законност въз основа на изготвените прокурорски актове (уважени, неуважени) - протести срещу незаконосъобразни административни актове, предложения по чл.145, ал.1, т.6 от ЗСВ, предложения за възобновяване на административни производства по реда на чл.102 във вр. с чл.99, т.1 от АПК. Образуване досъдебни производства в резултат на извършени проверки за законност</u>	225
4. Дейност на отдел „Административно-съдебен надзор“ при ВАП (съгласно съдържанието на т.т. 1 и 2 от същия раздел)	225
5. Дейност на отдел „Надзор за законност, защита на обществения интерес и правата на гражданите“ при ВАП (съгласно съдържанието на т.т. 1 и 3 от същия раздел)	231
6. Приоритети в дейността на административно-съдебния надзор и надзора за законност през 2012 г. с оглед направения анализ на ефективността и резултатността на работата по посочените прокурорски надзори, проблеми в дейността им и предложения за тяхното отстраняване	245
7. Дейност на отдел „Информация, анализ и методическо ръководство“ при ВАП. Проблеми и приоритети	249
РАЗДЕЛ VII. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА ПРОКУРАТУРАТА И РАЗСЛЕДВАЩИТЕ ОРГАНИ ПРЕЗ 2013 Г. И ДЪЛГОСРОЧНО	259

Използвани съкращения

АГП – Администрация на главния прокурор
АП – Апелативна прокуратура
АСпП – Апелативна специализирана прокуратура
АПК – Административнопроцесуален кодекс
АСН – Административносъдебен надзор
АУАН – Административни актове за установяване на административни нарушения
АФКОС - Координация на борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на ЕС
БП – Бързи производства
ВАП – Върховна административна прокуратура
ВАС – Върховен административен съд
ВДС – Веществени доказателствени средства
ВКП – Върховна касационна прокуратура
ВКС – Върховен касационен съд
ВоАП – Военноапелативна прокуратура
ВСС – Висш съдебен съвет
ВУИ – Възпитателно училище интернат
ВФП - Всеобхватна финансова проверка
ГД – Главна дирекция
ГДИН МП – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” при Министерството на правосъдието
ГПК – Граждански процесуален кодекс
ГСН – Гражданскосъдебен надзор
ДАНС – Държавна агенция „Национална сигурност”
ДООИ – Дела от особен обществен интерес
ДОПК – Данъчно-осигурителен процесуален кодекс
ДП – Досъдебни производства
ДПОР – Досъдебни производства, разследвани по общия ред
ДФР – Дирекция „Финансово разузнаване”
ЕБК – Единна бюджетна класификация
ЕИСПП – Единна информационна система за противодействие на престъпността
ЕК – Европейска комисия
ЕС – Европейски съюз
ЗАНН – Закон за административните нарушения и наказания
ЗДДС – Закон за данък върху добавената стойност
ЗДДФЛ – Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗЕЕЗА – Закон за екстрадиции и европейска заповед за арест
ЗЗБУТ – Закон за здравословни и безопасни условия на труд
ЗЗКИ – Закон за защита на класифицираната информация
ЗЗЛЗВНП – Закон за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство
ЗКВООБ – Закон за контрол над взривните вещества, огнестрелните оръжия и боеприпасите
ЗКН – Закон за културното наследство
ЗМВР – Закон за Министерството на вътрешните работи
ЗОДОВ – Закон за отговорността на държавата и общините за вреди
ЗОПДИППД – Закон за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност (отм. ДВ, бр. 38 от 18 май 2012 г.)
ЗОПДНПИ – Закон за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество (ДВ, бр. 38 от 18 май 2012 г., в сила от 19.11.2012 г.)
ЗПКМ – Закон за паметниците на културата и музеите
ЗСВ – Закон за съдебната власт
ЗСПЗЗ – Закон за собствеността и ползването на земеделските земи
ЗУТ – Закон за устройство на територията
ЗЮЛНЦ – Закон за юридическите лица с нестопанска цел
ИААА – Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация”

ИАМР – Информация, анализ и методическо ръководство
ИИ – Известен извършител
КЗП – Комисия за защита на потребителите
КСМРКЗ – Консултативен съвет за методическо ръководство и конституционностъобразност на законите
КСО – Кодекс за социално осигуряване
МВР – Министерство на вътрешните работи
МО – Министерство на отбраната
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС – Министерски съвет
НАХД – Наказателно дело от административен характер
НЗЗОИПГ – Надзор за законност, защита на обществения интерес и правата на гражданите
НИ – Неизвестен извършител
НИП – Национален институт на правосъдието
НК – Наказателен кодекс
НОХД – Наказателно дело от общ характер
НП – Незабавни производства
НПК – Наказателно-процесуален кодекс
НСН – Наказателносъдебен надзор
ОДМВР – Областна дирекция на МВР
ООКД ДАИ – Областни отдели „Контролна дейност” – Държавна автомобилна инспекция
ОП – Окръжна прокуратура
ОПГ – Организирана престъпна група
ОПРЧР – Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОС – Окръжен съд
ПАМ – Принудителни административни мерки
ПБЗН – Пожарна безопасност и защита на населението
ППЗСПЗЗ – Правилник за прилагане на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи
ПРБ – Прокуратура на Република България
ПРЗ – Препарати за растителна защита
РИОКОЗ – Регионалната инспекция за опазване и контрол на общественото здраве
РИОСВ – Регионална инспекция по околната среда и водите
РП – Районна прокуратура
РУ на МВР – Районно управление на МВР
СЕПП – Схема за единно плащане на площ
СГП – Софийска градска прокуратура
СГС – Софийски градски съд
СДП – Столична дирекция полиция
СИДДО - Спогодби за избягване на двойното данъчно облагане
СлО при ОП – Следствен отдел към окръжна прокуратура
СН – Специален надзор
СПИ – Специално-педагогически интернат
СпНС – Специализиран наказателен съд
СпП – Специализирана прокуратура
СРП – Софийска районна прокуратура
СРС – Специални разузнавателни средства
ТХВ – Токсични химически вещества
УИС – Унифицирана информационна система

ВЪВЕДЕНИЕ

- Докладът за прилагането на закона и за дейността на Прокуратурата и на разследващите органи през 2012 г. е изготвен на основание чл. 84, т. 16 от Конституцията на Р България и чл. 141, ал. 1 от Закона за съдебната власт.
- Докладът е съобразен с актуалната конституционна, законова и подзаконова нормативна уредба, наказателната политика на държавата, с ангажиментите на Република България, като член на Европейския съюз, както и другите международни актове.
- Докладът е съобразен с обхвата и структурата, утвърдени с Решение на Висшия съдебен съвет¹. За разлика от предходни години, когато при приемане на докладите от Комисията по правни въпроси към Народното събрание, на главния прокурор са давани препоръки за анализиране на конкретни направления в дейността на прокуратурата, което е налагало създаване на нови раздели в неговата структура, при обсъждането на Доклада за 2011 г. нови препоръки, внасящи съществени изменения, не са последвали. По тази причина обхватът и структурата са аналогични с предходната отчетна година.
- Докладът е изготвен в аналитичен вид, като данните включват абсолютни стойности и процентни съотношения по основни показатели на статистическата отчетност за дейността на прокуратурата и на разследващите органи², съпоставени с предходните две години. Изведени са положителните и отрицателните резултати от дейността, със стремеж да се установят тенденции, и с анализ на причините.
- В обобщения доклад е включена информация от докладите на над 400 структури на национално и местно ниво – всички прокуратури, както и функциониращите от 01.01.2012 г. специализирана прокуратура и апелативната специализирана прокуратура³, следствените отдели, упражняващи правомощия на територията на страната, Националната следствена служба, Министерството на вътрешните работи, със съответните структури на разследващите полицаи и полицейските органи, Министерството на отбраната, със съответните поделения на служба „Военна полиция“, и Министерството на финансите,⁴ със съответните митници и териториални митнически управления.
- В първия раздел са представени обобщени данни, изводи и тенденции в дейността на прокуратурата и разследващите органи. Посочени са областите на противоречива прокурорска и съдебна практика, с конкретни предложения за

¹ Решение на ВСС по Протокол № 1/2013 г.

² Организацията на информационното осигуряване и отчетността на прокуратурата и разследващите органи са регламентирани с Указание И 301/2007 г., изм. и доп. с И 283/2008 г., както и със съвместни инструкции за обмен на информация с Министерството на вътрешните работи (2009 г.) и на Министерството на отбраната (2010 г.).

³ Със ЗИДЗСВ ДВ, бр.1 от 04.01.2011 г. и ЗИДНПК ДВ, бр. 13 от 2011 г., считано от 01.01.2012 г. са създадени специализираните юрисдикции в България с компетентност да разследват престъпления съгласно чл. 411а, ал.1-6 НПК на територията на цялата страна и да повдигат и поддържат обвинения пред специализирания наказателен съд.

⁴ Със ЗИДНПК ДВ, бр. 93 от 2011 г., считано от 01.01.2012 г., за престъпления по чл. 234, чл. 242, чл. 242а и чл. 251 НК разследването се извършва от разследващи митнически инспектори, освен когато в извършването на престъплението е участвал служител от Агенцията „Митници“.

уеднаквяването ѝ, когато това е възможно по пътя на тълкуването от ВКС и ВАС.

- Направените законодателни, организационни и други предложения за необходимите практически мерки са насочени към повишаване на ефективността на прокурорската дейност, както и на разследващите органи. Разграничени са предложенията и мерките, от компетентност на прокуратурата, разследващите и другите органи в държавата.
- Вторият раздел обсъжда дейността на териториалните прокуратури. В същия раздел отделно са представени и анализирани данните и проблематиката по някои видове тежки престъпления, т.нар. „дела от особен обществен интерес“.
- Раздели трети и четвърти анализират причините за постановяване на влезлите през 2012 г. в сила оправдателни присъди, както и на осъдителните решения срещу Прокуратурата на Република България, на основание Закона за отговорността на държавата и общините за вреди.
- В пети раздел е представена дейността на Върховната касационна прокуратура. Отражена е промяната в структурата на ВКП, направена съобразно констатациите и препоръките в доклада на ЕК от 12 юли 2012 г. Посочена е създадената организация по изпълнението на функциите и правомощията на прокурора във всеки от отделите, като е отчетена и спецификата на дейността им.
- В шести раздел е отчетена дейността, спецификата и проблематиката по упражняване на правомощията на Върховната административна прокуратура и на административните отдели в окръжните прокуратури.
- В последния, седми, раздел са очертани приоритетите за работа през следващата календарна година и дългосрочно.

РАЗДЕЛ I.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПРОКУРАТУРАТА И НА РАЗСЛЕДВАЩИТЕ ОРГАНИ

1. Обобщение на постигнатите резултати и тенденции в противодействие на престъпността. Проблеми. Предприети конкретни мерки.

1.1. Обобщение на постигнатите резултати в противодействие на престъпността

В настоящият раздел се представят обобщени данни за дейността на прокуратурата и на разследващите органи през 2012 г. Анализът на данните по основни показатели⁵, в съпоставка с предходните две години, дава възможност за отчитане на резултатността в работата, както и в каква степен, правоприлагащите органи успешно са изпълнили, предоставените им законови правомощия и са реализирали поставените приоритети.

Очертани са и основните тенденции в противодействието на престъпността за всички престъпления. Посочени са обобщените данни за работата на прокурорите и разследващите органи на досъдебната фаза и съдебната фаза по наказателните дела, като е проследена динамиката през последните три години на осъдените лица⁶ и видовете, налагани наказания. Отчетена е ефективността по изпълнение на наказанията.

Отделен преглед е направен на тенденциите по отношение на делата, образувани за престъпленията от особен обществен интерес⁷, наблюдавани както предвид създадената от 2004 г. в ПРБ отчетност по тези дела, така и след съответна актуализация през 2007 г., поради въвеждане на Механизма за сътрудничество и проверка (МСП)⁸, а така също и в изпълнение на задачите от компетентност на прокуратурата по Графика на неотложните Мерки и действия на правителството и органите на съдебната власт за изпълнение на показателите за напредък в областта на съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност, за периода юли 2012 г. – декември 2013 г. Посочената категория дела се анализира отделно и поради действащото решение на ВСС (по Протокол № 39/8.10.2008 г., с което се приемат Мерки за организацията на работата в съдилищата и прокуратурата по делата от особен обществен интерес – ДООИ) за техния ежемесечен контрол, наблюдение и отчетност пред административния орган на съдебната система.

Изведени са и отделни, наблюдавани през годините, характерни дейности, чието специално наблюдение се осъществява и анализира, с цел преодоляване на констатирани преди това проблеми. Такива са дейността на контролните органи в държавата – с цел тяхното активизиране и повишаване качеството на работа за отправяне на сигнали до прокуратурата, годни за образуване на досъдебно производство; дейността на органите на ДАНС – по същата причина, дейността по самосезиране от прокурор, отново с цел активизиране на прокурорите да реагират, срещу всяка незаконна дейност, станала им известна. На специален контрол през последните години е поставена и дейността на прокуратурата по използване на специални разузнавателни средства (СРС) – при разследването на тежки престъпления, с цел подаване на искания, само и единствено,

⁵ Показателите за отчетност, редът за събиране, обмен, анализирани и предоставяне на данните от ПРБ са утвърдени с Указание на главния прокурор за информационната дейност на прокуратурата (И – № 301/2007г., изм. и доп. с И – № 283/2008 г.).

⁶ Данните за осъдените и оправданите лица се отнасят до лицата с влезли в сила съдебни актове.

⁷ Организирана престъпност, корупционни престъпления, изпиране на пари, незаконен трафик на хора и на наркотични вещества, злоупотреба с фондове на ЕС, данъчни престъпления, подправка на парични знаци и на платежни инструменти.

⁸ Решение 2006/929/ ЕО на Комисията от 13 декември 2006 г. за създаване на механизъм за сътрудничество и проверка на напредъка на България в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията и организираната престъпност (OBL 354, 14.12.2006 г., стр. 58).

когато съответните обстоятелства е невъзможно да бъдат установени по друг начин или установяването им ще породи изключителни трудности.

Горните резултати са обвързани тясно с дейността на Министерството на вътрешните работи (МВР) и на Министерството на отбраната (МО) по регистрирането на извършените престъпления, и успеваемостта на тези структури по тяхното разкриване. Поради това, на първо място, в настоящият раздел се представя в обобщен вид дейността на МВР и МО за регистрираните и разкритите престъпления, съобразно тяхната компетентност и предварителната информация в годишните им отчети. С възлагането, от 01.01.2012 г., на компетентност на Министерство на финансите – за разследване на изрично посочените в НПК митнически престъпления, са посочени и данните от Агенция „Митници“ за тяхната разкриваемост и за дейността на митническите разследващи инспектори.

1.1.1. Регистрирана и разкрита престъпност по данни на Министерство на вътрешните работи (МВР), Министерство на отбраната (МО) и Министерство на финансите (МФ)

а) Регистрирана, разкрита и наказана престъпност

- Регистрирани и разкрити престъпления по данни на МВР:

Година	Регистрирани престъпления	Разкрити престъпления	Общ брой лица по внесените в съда прокурорски актове	Осъдени лица с влязла в сила присъда
2010 г.	147025	65130	55210	46609
2011 г.	128602	51215	57063	48108
2012 г.	117855	48133	49484	44250

За периода от 2010 г. до 2012 г. се наблюдава трайна тенденция на намаление, както на регистрираната, така и на разкритата престъпност, на която съответства и намалението на предадените на съд и осъдените лица. Броят на осъдените лица, отнесен към лицата по внесените в съда прокурорски актове, е над 80%.

Коефициентът на престъпност за криминалните престъпления е намалял със 185,6 престъпления спрямо предходната година (за 2011 г. – 1559,7 престъпления) като за 2012 г. е 1374,1 престъпления на 100 хил. души.

Коефициентът на престъпност за икономическите престъпления е намалял с 25,7 спрямо предходната година (за 2011 г. – 186,4 престъпления) като за 2012 г. е 160,7 престъпления на 100 хил. души.

През 2012 г. органите на МВР са **регистрали 105 518** (при 114 871 за 2011 г.) криминални престъпления и 12 337 (за 2010 г. - 13 731) икономически престъпления. Регистрираните криминалните престъпления са намалели спрямо предходната година с 9 353 (с 8,1%), а икономическите - с 1 394 (с 10,2%).

През 2012 г. са **разкрити 48 133** престъпления, спрямо 51 215 за 2011 г. и 65 130 за 2010 г. Отчита се и намаление на броя на установените извършители на престъпления - 47 257 при 51 277 през 2011 г. и 59 206 през 2010 г.

Общият дял на разкритите престъпления, спрямо регистрираните е 40,8% при 39,8% за 2011 г. и 44,3% за 2010 г.

Структурата на регистрираната криминална престъпност през 2012 г. се запазва в наблюдаваните през последните години параметри, като структуроопределящи са престъпленията против собствеността, които са 66,2% от общия брой регистрирани

криминални престъпления. Общопасните престъпления съставляват 21,2%, против личността- 4,0% и други - 8,6%.

Общото намаление на престъпността се дължи предимно на намаления брой на регистрираните престъпления против собствеността, които са с 11% по-малко спрямо 2011 г., като кражбите са намалели с 11,4%, а грабежите с 8,8%.

Разкриваемостта на криминалните престъпления се е увеличила от 39,6% през 2011 г. на 41,4% през 2012 г. На регистрираните умишлени убийства се е увеличила на 59,4% при 54,1% за 2011 г. Разкриваемостта на престъпленията против личността също е подобрена - от 46,6% през 2011 г. на 47,8% през 2012 г.

Общопасните престъпления имат 65,4% разкриваемост за 2012 г., при 65,1% за 2011 г. и 68,9% през 2010 г. Този дял се определя от високата разкриваемост на транспортните престъпления (чл. 340-344 НК), която е 84,2%.

През 2012 г. частично или напълно е разкрита и документирана престъпната дейност на 245 организирани престъпни групи, извършващи престъпления на територията на страната, в страни-членки на ЕС и извън Европейския съюз, което е намаление с 3,5% спрямо 2011 г., когато са били 254.

Общото ниво на разкриваемост на криминалните престъпления (41,4%) се определя от ниското ниво на разкриваемост на най-големия дял от регистрираните престъпления - престъпленията против собствеността, които са 69834. През 2012 г. се наблюдава леко увеличение на разкриваемостта на тези престъпления - от 29,7% през 2011 г. на 31% през 2012 г. Структуроопределящи тази престъпност са кражбите, които са 59860 и съставляват 85,7% от регистрираните престъпления против собствеността и 56,7% от всички криминални престъпления. Данните сочат, че разкриваемостта на кражбите е 30,4% при 29,3% за 2011 г. и 32,4% за 2010 г., което означава, че над 2/3 от кражбите остават неразкрити. Това от своя страна стимулира извършването им и демотивира гражданите да сигнализират правоохранителните органи за тях. Този извод в най-голяма степен се отнася за домовете кражби, разкриваемостта на които е още по-ниска – 23,5% и трайно намалява в тригодишния период (23,8% за 2011 г. и 26,8% за 2010 г.). Разкриваемостта на взломните кражби също трайно намалява – 15,6% при 16,3% през 2011 г. и 18,4% за 2010 г.

Много ниското ниво на разкриваемост на престъпленията, които са структуроопределящи за криминалната престъпност – кражбите, логично води до ненаказаност на техните извършители, до увеличението на броя на спрените производства срещу неизвестен извършител и е основната причина за прекратяването на наказателни производства поради изтекла давност.

При регистрираните 12337 икономически престъпления, структуроопределящи са престъпленията против стопанството, финансовата и данъчната система, които са 5995 и съставляват 48,8% от общата регистрирана икономическа престъпност. Тези престъпления са намалели през 2012 г. с 9,2% спрямо 2011 г. Регистрираните документни престъпления са с дял от 29,1% и са намалели с 12,3%, престъпленията против собствеността – с 4,6%, престъпленията против дейността на държавни органи и обществени организации – с 9,6%.

Общата **разкриваемост на икономическите престъпления** трайно намалява в тригодишния период – 36,5% при 41,5% през 2011 г. и 49,8% през 2010 г. В структурата на разкритите икономически престъпления най-съществен дял имат престъпленията против стопанството, финансовата, данъчната и осигурителната система – разкрити 2 585 или 43,1% разкриваемост и престъпленията против дейността на държавни органи и обществени организации - разкрити 1 340 или 70,3 % от регистрираните.

През 2012 г. са разкрити 87 случая на подкуп като дялът на разкритите спрямо регистрираните е 64%. В тригодишен период дялът на разкритите случаи на подкуп спрямо регистрираните намалява като за 2011 г. той е бил 68,8% при 75,3% за 2010 г.

През 2012 г. са засилени мерките за противодействие на **контрабандата и разпространението на акцизни стоки** без бандерол, фалшив бандерол или с бандерол с изтекъл срок. Разкриваемостта при контрабандата се е повишила на 70% за 2012 г. спрямо 44,2% през 2011 г.

Прави впечатление ниското ниво на разкриваемост на престъпленията по служба, като от регистрираните 42 случая, са разкрити 8 или 19,0% разкриваемост. Този дял за 2011 г. е бил едва 2,3% при 51,6% за 2010 г.

Налице е тенденция на намаление на разкриваемостта в тригодишния период и при престъпленията сключване на неизгодна сделка и безтопанственост. При първите разкриваемостта е 8,3% при 11,1% за 2011 г. и 17,0% за 2010 г. При случаите на безтопанственост намалението е значително. През 2012 г. от регистрираните 28 случая, няма нито един разкрит. За сравнение през 2011 г. от регистрираните 24 случая са разкрити 2 или 8,3%, а през 2010 г. от 78 са разкрити 30 случая или 38,5%.

- По данни на МО:

Регистрираните от военните разследващи полицаи престъпления са 546, при 652 за 2011 г. и 638 – за 2010 г.

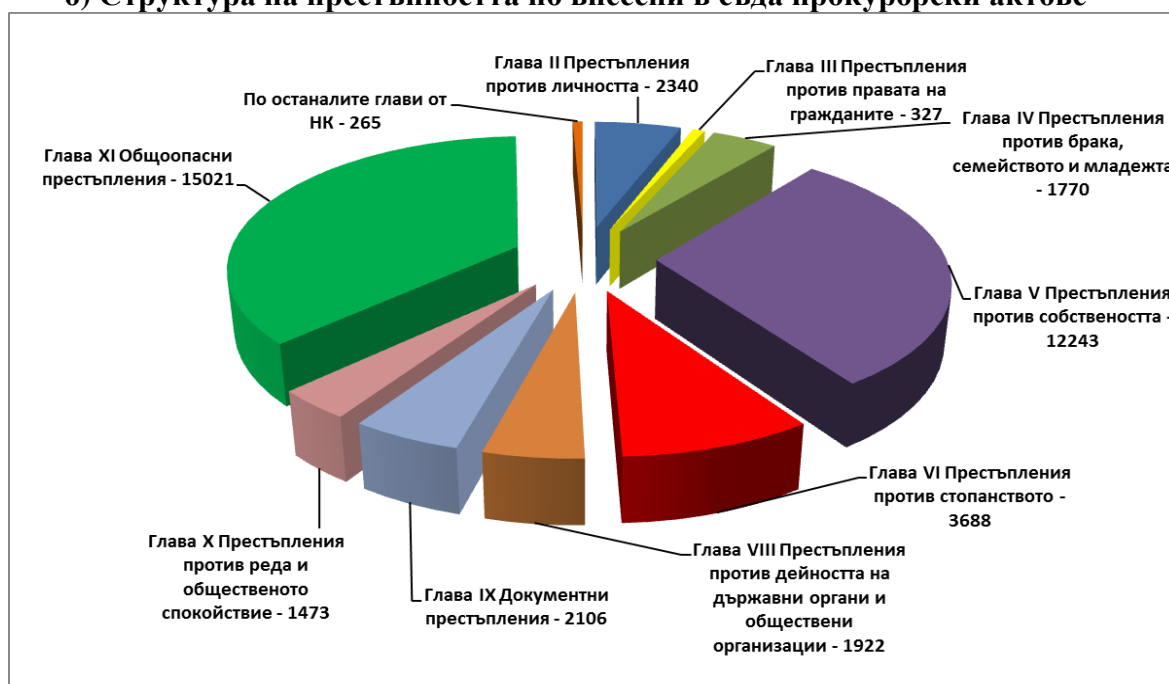
Общият брой установени извършители на престъпления, при приключване на разследването е 310 през отчетната година. За 2011 г. те са били 422, а за 2010 г. – 494. МО също отчита намаление на регистрираната и разкрита престъпност през последните три години.

- По данни на МФ:

През 2012 г. в Агенция „Митници“ са образувани 817 досъдебни производства, в това число незабавни производства – 62, бързи производства 67 и досъдебни производства, разследвани по общия ред (ДПОР) – 688.

В почти всички случаи производства са започнали с първото процесуално-следствено действие на разследващите митнически инспектори, а само в отделни случаи прокуратурата е образувала досъдебни производства с постановления.

б) Структура на престъпността по внесени в съда прокурорски актове

Фиг.1. Структура на престъпността по внесените в съда прокурорски актове по видове престъпления от НК

Структурата на престъпността по внесените в съда прокурорски актове съответства на структурата на разкритите престъпления през отчетния период.

През 2012 г., най-много прокурорски актове са внесени в съда за **общоопасни престъпления (36%)** и за **престъпления против собствеността (30%)**. Значително по-малък е дялът на актовете за престъпления против стопанството – 9%, тези за престъпления против личността са 6%, и по 5% са актовете за документни престъпления и за престъпления против дейността на държавни органи и обществени организации. Конкретни данни се съдържат в Раздел II, т. 1 относно делата, образувани за всички видове престъпления от НК, както и в Раздел I, т. 5.2. – относно делата от особен обществен интерес⁹.

Основният дял на внесените в съда актове за общоопасни престъпления по глава единадесета от НК се формира от актовете за престъпления по чл. 343б и чл. 343в НК – над 70% за целия период от 2010 г. до 2012 г., както и за предходните години. Тези емпирични данни се представят и в настоящия доклад, за да може обосновано да се осмисли степента на криминализация и да се подпомогне законодателят при обсъждането на въпроси, свързани с декриминализиране на деяния, позволяващи адекватно санкциониране по административен ред – чрез по-високи глоби, по-продължителен срок на лишаване от права и пр.

От друга страна, данните показват доколко ресурсите на органите на досъдебното производство са ангажирани по случаи, които по правило не представляват фактическа и правна сложност, но са многобройни и ограничават възможността усилията да се концентрират върху разследване и доказване на тежката престъпност.

1.1.2. Обобщени данни по основни показатели за дейността на разследващите органи и на Прокуратурата на Р България

Обобщените данни са посочени в три последователни таблици, поради обема на статистическата информация.

Таблица 1 представя обобщение, в абсолютни стойности, на всички преписки и наказателни производства. Данните обхващат дейността на прокурорите и на разследващите органи от всички нива за последните три години.

Таблица 2 представя наблюдението, движението и резултатите в съдебната фаза по образуваните досъдебни производства за престъпления, представляващи особен обществен интерес. В тази таблица са включени и данните за дейността на Специализираната прокуратурата и на Апелативната специализирана прокуратура.

Таблица 3 представя резултатността в дейността на правоприлагащите органи, представляваща съотношения между абсолютните стойности на съпоставими показатели.

⁹ Определени с решение на ВСС по протокол № 39/8.10.2008 г., с което се приемат Мерки за организацията на работата в съдилищата и прокуратурата по делата от особен обществен интерес. В тази връзка отчетността по тях е регламентирана с Указание И – 283/2008 г., с което се изменя и допълва Указание И – 301/2007 г. за информационната дейност в ПРБ.

Табл. 1 Преписки и дела

Показатели	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Преписки			
Преписки на ВКП	42549	39047	39461
<i>Решени преписки</i>	41716	38399	38916
<i>Решени инстанционни преписки</i>	1338	1143	552
Преписки на ВАП	1258	1069	737
<i>Решени преписки</i>	1241	1046	723
Преписки на РП, ОП и АП	341527	281122	253758
<i>Решени преписки</i>	310648	267098	244040
<i>Решени инстанционни преписки</i>	15994	12781	14421
Досъдебна фаза по наказателни производства			
Дела на производство ¹⁰	216534	202161	184474
<i>Новообразувани ДП</i>	146588	139049	128722
<i>Приключени ДП</i>	168495	160843	144950
Решени ДП	156209	156393	140405
<i>Прокурорски актове, внесени в съда</i>	45598	46511	41155
<i>Предадени на съд лица</i>	55210	57063	49484
Съдебна фаза по наказателни дела			
Върнати дела от съда на прокуратурата	2491	2627	2122
Общо осъдителни и санкционни съдебни решения ¹¹	42632	44684	40880
<i>Осъдени/санкционирани лица</i>	46609	48108	44250
<i>Оправдани лица</i>	1132	1191	1253
Участия в съдебни заседания	123471	124451	117265
Изпълнение на наказанията			
Получени за изпълнение присъди	34365	32857	28718
Приведени в изпълнение присъди	34074	32471	28695

Табл. 2. По делата от особен обществен интерес

Общо за дела от особен обществен интерес	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Наблюдавани ДП	16113	16147	16192
<i>Новообразувани ДП</i>	9938	9654	9408
Решени ДП	10607	10671	10941
<i>Прокурорски актове, внесени в съда</i>	4618	5019	4898
<i>Предадени на съд лица</i>	5734	6118	5994
Осъдени/санкционирани лица	4114	4828	4750
Оправдани лица	113	155	208

¹⁰ В делата на производство се включват - новообразуваните ДП през отчетния период; ДП с неприключено разследване в началото на периода и нерешените от прокурор до края на предходната година.

¹¹ Осъдителни присъди, определения за одобряване на споразумения, решения по чл. 78а НК за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание, решения на въззивна и касационна инстанция.

По видове престъпления:

Година	Наблюдавани ДП	Образуван и ДП	Решени ДП	Прокурорски актове внесени в съда	Предадени на съд лица	Осъдени и санкционирани лица	Оправдани лица
Организирана престъпност							
2012 г.	430	93	201	121	432	121	19
2011 г.	434	145	199	175	598	290	11
2010 г.	407	169	162	113	547	209	6
Корупционни престъпления							
2012 г.	1117	388	663	185	240	159	65
2011 г.	1280	522	670	219	291	147	21
2010 г.	1285	684	626	228	338	166	12
Изпиране на пари							
2012 г.	293	87	102	29	59	27	9
2011 г.	263	66	82	31	45	29	3
2010 г.	228	85	51	22	35	18	4
Злоупотреби с фондове на ЕС							
2012 г.	587	368	388	175	181	143	15
2011 г.	549	236	339	197	199	159	19
2010 г.	841	473	525	330	339	225	11
Данъчни престъпления							
2012 г.	5357	2863	3601	1879	2111	1888	49
2011 г.	5457	3165	3639	1943	2171	1855	50
2010 г.	5245	3014	3378	1559	1729	1199	39
Подправка на парични знаци и платежни инструменти							
2012 г.	3098	2071	2311	292	379	283	9
2011 г.	2555	1611	1754	250	326	235	9
2010 г.	2475	1693	1692	185	232	195	3
Трафик на наркотици							
2012 г.	4928	3397	3449	2131	2479	2022	41
2011 г.	5282	3771	3808	2121	2373	1994	39
2010 г.	5316	3686	3989	2109	2409	2005	32
Трафик на хора							
2012 г.	382	141	226	86	113	107	1
2011 г.	327	138	180	83	115	119	3
2010 г.	316	134	184	72	105	97	6

1.1.3. Резултатност по основни показатели

Обобщението на резултатността в работата на разследващите органи и прокурорите е представено по следните съпоставими основни показатели: наблюдавани и решени преписки от прокурор; наблюдавани от прокурор досъдебни производства и приключените от тях дела; решени дела от прокурорите спрямо наблюдаваните дела; внесени в съда прокурорски актове спрямо решените дела; върнати дела от съда на прокуратурата спрямо внесените прокурорски актове; осъдени и оправдани лица с влезли в сила съдебни актове, поотделно всяка от двете категории, съпоставена спрямо всички лица с постановен окончателен акт на съда.

Посочените данни в скоби – в таблицата и в целия текст на доклада – се отнасят за предходните две години.

Резултатността за апелативните райони, със съответните прокуратури към тях, е изведена в Приложения № 1 и № 2.

Табл. 3 Резултатност (относно разследването на всички престъпления и на някои категории тежки престъпления – т.нар. престъпления от особен обществен интерес в процентни съотношения).

Обща резултатност по преписки и дела, образувани за всички видове престъпления (%)	Резултатност по делата, образувани за престъпления, свързани с организираната престъпност, корупция, престъпления, засягащи финансовите интереси на ЕС, изпиране на пари, данъчни и други финансови престъпления, незаконен трафик на хора и наркотици (%)
Решени преписки от наблюдаваните – 98,6% (за 2011 г. – 95,0% и за 2010 г. – 91,0%);	Новообразуваните ДП за тези престъпления съставляват – 7,3% (6,9%, 6,8%) от общо новообразуваните;
Приключени от наблюдаваните дела на производство – 78,6% (79,6%, 77,8%);	Приключени от наблюдаваните дела на производство – 66,0% (65,4%, 62,5%);
Решени дела на производство от наблюдаваните – 76,1% (77,4%, 80,4%);	Решени дела на производство от наблюдаваните – 67,6% (66,1%, 65,8%);
Прокурорски актове, внесени в съда, към решените дела на производство – 29,3% (29,7%, 29,2%);	Прокурорски актове, внесени в съда, към решените дела на производство – 44,8% (47,0%, 43,5%);
Върнати дела от съда на прокуратурата към внесените прокурорски актове – 5,2% (5,6%, 5,5%);	Върнати дела от съда на прокуратурата към внесените прокурорски актове – 4,4% (4,1%, 3,2%);
Осъдени и санкционирани лица с влезли в сила съдебни актове към всички лица с постановен окончателен съдебен акт – 97,2% (97,6%, 97,6%);	Осъдени и санкционирани лица с влезли в сила съдебни актове към всички лица с постановен окончателен съдебен акт – 95,6% (96,9%, 97,3%);
Оправданите лица с влезли в сила съдебни актове към всички лица с постановен окончателен съдебен акт – 2,8% (2,4%, 2,4%).	Оправданите лица с влезли в сила съдебни актове към всички лица с постановен окончателен съдебен акт – 4,4% (3,1%, 2,7%).

1.1.4. Тенденции в противодействието на престъпността през периода от 2010 г. до 2012 г.:

В резултат на представените по-горе данни – за всички наказателни производства и отделно за делата, образувани за престъпления, съставляващи особен обществен интерес, са установени следните основни тенденции в противодействието на престъпността, със следващите се от тях изводи:

За всички наказателни производства:

- Наблюдава се намаление на броя на **новообразуваните производства** – със 7,4% спрямо 2011 г. и с 12,2% спрямо 2010 г.;
- В съответствие с намаляващия брой досъдебни производства намаляват и **внесените в съда прокурорски актове** – спрямо 2011 г. с 11,5% и към 2010 г. с 9,7%;

- Съответно на броя прокурорски актове, внесени в съда, намаляват и **предадените на съд лица**, които са по-малко спрямо 2011 г. с 13,3% и с 10,4% по отношение на 2010 г.;
- Запазва се на ниско ниво относителният дял на **върнатите дела от съда**, спрямо внесените в съд прокурорски актове – 5,2%. През 2012 г. върнатите дела са с 18,9% по-малко спрямо 2011 г. с 14,8% – спрямо 2010 г.;
- Трайно над 97% се запазва относителният дял на **осъдените и санкционирани лица** спрямо всички лица с влязъл в сила съдебен акт (осъдителен или оправдателен) – 97,2% при 97,6% за предходните две години;
- Запазва се на ниско ниво делът на **оправданите лица** с влязъл в сила съдебен акт – 2,8% при 2,4% за 2011 г. и 2010 г.

За делата от особен обществен интерес:

- Намалял е броят на **новообразуваните производства** спрямо 2011 г. и 2010 г., като се констатира спад – с 2,5% спрямо предходната година и с 5,3% – спрямо 2010 г.;
- Броят на **внесените в съда прокурорски актове** е по малък спрямо 2011 г. с 2,4%, но те са повече с 6,8% спрямо 2010 г.;
- Аналогично на прокурорските актове е и съотношението на **предадените на съд лица**. Те са по-малко спрямо 2011 г. с 2,0%, но по отношение на 2010 г. са повече с 4,5%;
- Запазва се на ниско ниво относителният дял на **върнатите от съда дела за престъпления от особен обществен интерес**, спрямо внесените в съда прокурорски актове – 4,4% за 2012 г. Положителното е, че този дял е по-нисък в сравнение с дела на всички върнати дела на прокуратурата през годината, който за всички престъпления е 5,2%;
- Броят на **осъдените и санкционирани лица** с влязъл в сила съдебен акт спрямо 2011 г. е по-малък с 1,6%, но по отношение на 2010 г. е с 15,5% по-голям.
- В последните три години броят **оправдани лица** с влязъл в сила съдебен акт нараства. Относителният им дял също расте. През 2012 г. те са 4,4% от всички лица с влязъл в сила съдебен акт (осъдителен или оправдателен) по дела от особен обществен интерес при 3,1% за 2011 г. и 2,7% – за 2010 г.

Изводи:

- Намалението на **новообразуваните производства** следва да се разглежда като функция от дейността на компетентните органи по регистриране и разкриване на престъпленията, както и в зависимост от предпоставките за изключване на наказателната отговорност по дела от общ характер (чл.24 НПК).
- **Разследванията приключват** в законоустановените срокове – 99,6% от приключените дела на производство. От тях, в 2-месечен срок са приключени – 58,2% и в 6-месечен срок – 29,5%;
- Нараства обемът на **приключените разследвания и решените дела от особен обществен интерес**. Спрямо 2011 г. приключените ДП са с 1,3% повече, а решените – с 2,5%.
- Близо половината от **решените дела от особен обществен интерес** се внасят в съда с прокурорски акт – дял, който е значително по-висок от средния за страната, относим за всички видове престъпления.
- Повишаващата се **резултатност по делата от особен обществен интерес** се дължи на приоритетната работа по тях. Обективно е да се отбележи, че работата по тези дела, особено със създаването и първата година от дейността на специализираните прокуратури, не е била за сметка на останалите престъпления, видно от данните. Делът на върнатите от съда дела за тези престъпления намалява, както и се запазва нисък делът на оправданите лица (4,4%), с висок дял на осъдените лица по тази категория дела (95,6%).
- Подобряване **качеството на разследване по всички производства**, в т.ч. и на тези от особен обществен интерес, както и на качеството на прокурорската дейност по обосноваване на актовете и обвиненията пред съда. За това свидетелства постигнатият

през последните три години нисък дял на **върнатите от съда дела** на прокуратурата, както и високият дял на **осъдените лица** с влезли в сила съдебни актове спрямо лицата с окончателен съдебен акт – трайно над 97% от всички лица с постановен съдебен акт.

- Изключително високият дял на **приведените в изпълнение присъди** спрямо получените за изпълнение в прокуратурата (99,9%) определя и високата ефективност на упражнявания от прокурорите надзор за законност по отношение на изпълнение на наказанията, за които е компетентна прокуратурата (доживотен затвор, лишаване от свобода с ефективно изтърпяване, пробация, лишаване от права).

- Независимо от подобрената резултатност на разследване на делата и професионалното обосноваване на прокурорските актове, както и при поддържане на обвинителната функция пред съда, **остава неблагоприятната тенденция за дефицит на доверие в обществото към прокуратурата**. Вярно е, че се касае за минимален брой лица, оправдани с влязла в сила съдебен акт по дела за престъпления от „особен обществен интерес“ (4,4%), от лицата с постановен краен съдебен акт по тези дела. Но също така е вярно, че именно те определят публичният образ на прокуратурата.

В професионален план е необходимо да продължи анализирането на конкретните причини за постановяване на оправдателни присъди по делата от особен обществен интерес, с цел преодоляване на повтарящи се пропуски. От особена важност е магистратите в прокуратурата да поддържат и развиват на високо ниво квалификацията и професионализма си. Следва да продължи и дейността по инициране издаването на тълкувателни решения и постановления от ВКС и ВАС, с цел уеднаквяване на съдебната практика, а в случаи на необходимост – да се предлагат на компетентните органи съответни законодателни промени.

1.1.5. Обем на прокурорската дейност и средната натовареност в ПРБ

По-надолу в изложението са представени обобщени данни за обема и средната натовареност на прокурорите от всички нива, както и поотделно за всички разследващи органи.

Един прокурор в **териториалните прокуратури** е наблюдавал **средногодишно** по 208,2 (228,5, 284) преписки, 200,6 (211,7, 255,7) досъдебни производства (ДП), както и 519,6 (516,9, 518,7) спрени от предходни години дела. Същевременно е участвал средно в 151,1 (154,6, 141,6) съдебни заседания по наказателни дела, граждански и административни дела.

Средната годишна натовареност на един прокурор в териториалните прокуратури е **1138,8** (внесени в съда прокурорски актове, участия в съдебни заседания и други прокурорски актове и дейности по всички надзори).

По данни, подадени от отделите във ВКП през 2012 г. прокурорите от **ВКП** са наблюдавали 39461 преписки, решили са 38916 преписки и са участвали в съдебни заседания по 2170 дела. Съобразно Указанието на главния прокурор от м. февруари 2011 г. за засилена методическа помощ и надзор на определени наказателни производства в системата на ПРБ в специализираните отдели са взети на специален надзор 354 дела на териториалните прокуратури. Средната натовареност на един прокурор от ВКП по брой преписки е 438,5 преписки. Прокурорите от отдел „Съдебен и изпълнение на наказанията“ са участвали средно в 171,8 съдебни заседания по наказателни дела пред ВКС и по 27,3 – по граждански дела.

Прокурорите от **ВАП** са наблюдавали общо 737 преписки и са решили 723 от тях. Участвали са в съдебните заседания по 10746 административни дела. Средно един

прокурор от ВАП е наблюдавал 22,3 преписки, а един прокурор от отдел „Административносъдебен надзор“ е участвал средно в съдебни заседания по 413,3 дела.

Средната натовареност на **разследващите органи** по брой дела (на един следовател, разследващ полицаи, разследващ митнически инспектор), по които са работили през 2012 г., е както следва:

- следовател от НСлС–11,34;
- следовател в окръжните следствени отдели –16,37;
- военен следовател от военноокръжните прокуратури –15,9;
- следовател в следствен отдел на Специализираната прокуратура – 13,0;
- разследващ полицаи в МВР – 103,4;
- военен разследващ полицаи – 19,5;
- разследващ митнически инспектор – 20,9.

За разрешаване на въпроса с неравномерната натовареност на разследващите органи, което би спомогнало и за повишаване на качеството на разследване, следва по-активно да се използва възможността за допълнително възлагане на следователите на дела с фактическа и правна сложност от административните ръководители на окръжните прокуратури.

1.1.6. Обобщени данни по преписки

➤ Дейност по преписки

Прокурорите от **ВКП** са решили 38916 преписки или 98,6% от преписките, по които са работили.

Решенията от прокурорите от **ВАП** 723 преписки съставляват 98,1% от преписките, по които са работили през годината.

В **териториалните прокуратури** решените преписки са 244040 или 96,2%.

Дейността по провежданите предварителни проверки, видовете решения по преписките и сročността на тяхното решаване от прокурорите, са посочени в раздел II. т.1.

➤ Инстанционен контрол

През 2012 г. прокурорите от апелативните и окръжните прокуратури са решили 14421 инстанционни преписки. По тези преписки са потвърдени 11074 прокурорски акта на първоинстанционните прокуратури, а са отменени – 3739.

Потвърдени от ВКП са 404 (940, 1121) актове на териториалните прокуратури, от които по отношение на преписки и дела, образувани за тежки престъпления от особен обществен интерес, наблюдавани от специализираните отдели във ВКП – 126 (31, 35).

Отмените прекратявания на ДП (от ВКП, АП и ОП) са 148 (376, 419).

Намалява и общият брой на инстанционните произнасяния във ВКП – 552 (1143, 1338).

Повишени са изискванията, качеството и прецизността в прокурорската дейност, видно от по-малкия общ брой отменени актове на териториалните прокуратури от ВКП.

➤ Дейност по самосезиране на прокурорите

Преписките, образувани от прокурор след самосезиране, са общо 1878 – при 1563 за 2011 г. и 1410 – за 2010 г. През 2012 г. е налице увеличение на образуваните преписки след самосезиране от прокурор с 20,2% в сравнение с предходната година.

По 399 преписки прокурорите са постановили образуване на ДП или по 21,2% от образуваните преписки след самосезиране при 408 ДП и дял от 26,1% през 2011 г.

В съда са внесени 264 (262, 374) прокурорски акта и са осъдени 225 (250, 313) лица по ДП, образувани по преписки след самосезиране.

Очевидно е намалението на новообразуваните ДП в сравнение с предходния период, но е налице устойчивост на повдигнатите обвинения пред съда.

➤ **Образуване на преписки и дела по сигнали на контролните органи**¹²

През 2012 г. в прокуратурата са наблюдавани общо 1921 преписки, образувани по сигнали на отчитаните в статистиката на ПРБ контролни органи, при 1676 за 2011 г. и 1519 - за 2010 г.

С 14,6% е нараснал броят на преписките, образувани по получени сигнали от контролни органи. Решенията за образуване на ДП по тези преписки съставляват 1/3 от общия брой преписки. Образуваните от прокурор ДП, по сигнали на контролните органи, съставляват дял от 1,2% от общия брой постановления за образуване на ДП по всички преписки.

Най-често преписки се образуват в прокуратурата по сигнали на НАП (1003) и Агенция „Митници“ (713). По сигнали на Сметната палата са наблюдавани 6 преписки.

Общо по сигнали на контролните органи в съда са внесени 361 акта и са осъдени 338 лица, от които – 80 след сезиране на прокуратурата от НАП.

➤ **Образуване на преписки и дела по материали на ДАНС**

По материали от ДАНС прокурорите са работили по общо 160 (133, 279) преписки, от които 66 (65, 102) са решени с образуване на ДП.

По материали на ДАНС образуваните дела съставляват относителен дял от 0,7% спрямо общия брой новообразувани дела от особен обществен интерес през 2012 г.

В резултат на извършените съвместни проверки на прокуратурата, ДАНС и НАП на лица, притежаващи имущество на стойност над 500 000 лв., са наблюдавани 19 (14, 51) преписки в прокуратурите и 25 (5, 29) досъдебни производства.

Предвид фактичестката и правна сложност на делата и по-голямата продължителност на разследванията, за всички приключени през 2012 г. производства, в съда са внесени 14 (25, 19) прокурорски акта и са осъдени 31 (16, 12) лица.

1.1.7. Използване на СРС и резултати по наказателните дела, по които са прилагани

През 2012 г. прокурорите са направили общо **2596 искания** до съда (изчислено по лица), при 2936 за 2011 г., за **прилагане на СРС** по образувани/започнати ДП. От тях първоначалните искания са 1919, а допълнителните такива – за продължаване на срока са 677. **Уважените** искания от съда са общо **2574** (при 2892 за 2011 г.). В сравнение с предходната 2011 г., направените искания (по лица) намаляват с 4,1%, както и уважените от съда – намаление с 3,8%.

Броят на лицата, по отношение на които са разрешени СРС през 2012 г., е **1609**. Тук се включват и лицата, за които СРС е разрешено през 2011 г., но през 2012 г. е направено допълнително искане за продължаване на срока и то е уважено.

Предадените на съд лица, спрямо които са използвани СРС, са 440 (473, 381).

Делът на осъдените 239 лица с влязла в сила присъда, по отношение на които са използвани СРС, спрямо предадените на съд с разрешено от съда използване на СРС е 54,3% (271 или 57,3%; 212 или 55,6%).

С цел подобряване на работата и повишаване на контрола за използването на този способ за събиране на доказателства от прокурорите, от 01.03.2012 г. в ПРБ бе въведен **Електронен регистър на специалните разузнавателни средства, използвани в досъдебното производство** (заповед № 648/01.03.2012 г. на главния прокурор).

¹² Статистическа отчетност в ПРБ се води за материалите, получени от Сметната палата, Националната агенция по приходите, Агенцията за държавна финансова инспекция, Дирекцията за национален строителен контрол, Агенцията за следприватизационен контрол и Агенция Митници.

Справочната информация от регистъра осигурява възможност за анализ на дейността по използването на СРС в досъдебните производства и предприемане на необходимите организационни мерки за подобряване на работата на прокуратурата по тези дела.

1.1.8. Отговорност на ПРБ по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ)

През 2012 г. 213 лица са осъдили прокуратурата по ЗОДОВ. Размерът на присъдените обезщетения по този закон срещу прокуратурата по влезлите в сила съдебни решения е 1 659 652,88 лв.

В сила са влезли 221 осъдителни решения (при 145 за 2012 г. и 166 за 2010 г.) срещу прокуратурата, по образуваните производства по граждански дела, на основание чл. 2 ЗОДОВ. Производствата, по които решенията са влезли в сила, са общо 173.

1.1.9. Международно правно сътрудничество

През 2012 г. прокурорите от териториалните прокуратури са изпратили за изпълнение 1045 молби за правна помощ. От тях, за страни членки на ЕС – 62.

Получени са за изпълнение 509 молби, от които 203 са от страни членки на ЕС.

От прокуратурите в Р България са издадени 235 европейски заповеди за арест (ЕЗА), като от тях са изпълнени 177. От издадените 231 ЕЗА от други държави – 139 са изпълнени.

През отчетния период са получени за изпълнение 62 молби за екстрадиции, а са изготвени 41 молби за екстрадиция.

През периода, чрез механизма на трансфер са получени 41 досъдебни производства. Трансфер на наказателно производство, от Р България за друга държава, е осъществен в 13 случая.

Производствата по трансфер на осъдени лица от чужбина за Р България са 60, а от Р България – изготвените са 5.

Извън статистическите данни остават случаите на т.нар. „спонтанен обмен на информация“, който е един все по-често приложим способ на правно сътрудничество с прокурори от държави – членки на ЕС.

Проблеми в дейността на прокуратурата и разследващите органи през 2012 г.

В настоящия раздел на доклада са изведени в най-обобщен вид посочените проблеми в докладите на прокуратурите, с взетите през годината и предлаганите от тях необходими мерки.

- Върху качеството на работа най-сериозно рефлектира високият обем на работа и на **средната натовареност** в прокуратурата. Независимо от намаления брой преписки и дела през 2012 г., натовареността за голяма част от прокуратурите се преценява като твърде висока. От друга страна, натовареността е неравномерна за различните прокуратури и не е съобразена с коефициент на престъпност, икономическите, демографските и др. фактори, рефлектиращи обективно върху нивото на натовареност. За разрешаване на посочения проблем, в годините е използван само условно казано „временният“ подход на командироването, предвид честотата на прилагане на законовото изключение. Тази практика в бъдеще следва да се прилага, съобразно точния смисъл на закона. Понастоящем, наред с работата по осъвременяването на показателите за натовареност (от сформиранията от ВСС работна група, в т.ч. с представители на прокуратурата), следва да продължи преразпределянето на щатове, основано на конкретни данни за натовареността на всяка прокуратура.

- Макар през 2012 г., в резултат на проведените през годината конкурси от ВСС, в системата на прокуратурата да са назначени, респ. преназначени, общо 188 магистрати, в края на периода **щатът в прокуратурата не е изцяло попълнен**¹³. Правилното и своевременното администриране на кадрите е важна предпоставка за ефективност на системата.
- За **специализираните прокуратури** още със създаването им е стоял въпросът за недостатъчното кадрово осигуряване. Временно проблемът и за тях е бил решаван със способите на командироване на прокурори и следователи. Едва в края на отчетната година направените предложения за увеличение на щатната численост са били уважени от ВСС.
- Продължава да стои проблемът с **недостатъчно използвания капацитет на следователите**, макар през 2012 г. да е увеличен броят на делата с фактическа и правна сложност, възложени на следовател от административния ръководител на окръжната прокуратура, на основание чл. 194, ал. 1, т. 4 НПК. Относителният дял на производствата по този ред за 2012 г. съставляват 23,1% (при 21,7% за 2011 г. и 17,6% – за 2010 г.) от общо разследваните от тях дела през годината.
- Отново се настоява от прокурорите за въвеждане на реално действащи **диференцирани процедури** в рамките на досъдебната фаза, съобразно тежестта и сложността на престъпленията. Като аргумент е посочен големият брой разследвани производства, преобразувани в такива, по общия ред (2777 за 2012 г., 2922 за 2011 г. и 3630 – за 2010 г.). В тази връзка са актуални направените от предходни години предложения на прокуратурата за промени в процесуалното законодателство, в насока намаляване на неговия формализъм на досъдебната фаза.¹⁴ От друга страна, обстоятелството, че в едни апелативни райони има ръст на бързите и незабавните производства, при други – обратното, означава, че е необходимо оптимизиране на тази дейност и в рамките на действащите процедури.
- Отново се посочва като проблем **ангажирането на прокуратурата по въпроси, извън нейната компетентност**. Аргумент за това са постановените откази от прокурорите да образуват досъдебни производства с изпращане на преписки по компетентност на административни органи. В сравнение с 2011 г., през отчетната, от една страна са изпратени с 3,1% повече преписки на специализираните компетентни органи, от друга – значителен е относителният им дял (11,8%) спрямо решените преписки от прокурорите с отказ да се образува досъдебно производство. В същото време, този дял е увеличен, през предходната година е бил – 8,1%.
- В дейността на **контролните органи** е постигнато значително подобрене, в резултат на засиленото взаимодействие с прокуратурата, на основание сключените през последните години споразумения и издадените инструкции. Въпреки това, с оглед компетентността на административните органи, не следва сигналите им да страдат от непълнота на данните, което налага допълнителна проверка от прокурорите и забавя и затруднява налагането на съответните санкции.

За **повишаване на качеството на разследване и на прокурорските актове**¹⁵, подобряването на квалификацията на прокурорите на всички нива и на разследващите органи, следва да бъде непрекъснато, като се задълбочава и специализацията. Този е и

¹³ Конкретни данни се съдържат в Раздел V. Дейност на отдел V „Административен” във ВКП.

¹⁴ Вж. и Раздел V. Дейност на отдел I „Противодействие на корупцията и престъпления, извършени от длъжностни лица“ във ВКП.

¹⁵ Пак там.

основният път за намаляване на дела на оправдателните присъди и постановените решения срещу прокуратурата по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, които през последните три години се увеличават по брой и по стойност на присъденото обезщетение.

Съществува и проблем, свързан с **необезпечеността на наказателните производства с достатъчно и квалифицирани вещи лица** (за района на ОП Разград и ОП Шумен вж. и раздел V, т. 8 от доклада), за изготвянето на съдебно-медицински, автотехнически, химически, биологически, комплексни строителни и икономически експертизи. Този проблем се преодолява от прокуратурите чрез използването на експерти от други райони, с всички произтичащи от това неблагоприятни последици, свързани с отдалечеността, включително допълнителни разходи за бюджета на прокуратурата. Свърхнатовареността на експертите от Института за компютърни технологии – МВР и от Научноизследователския институт по криминалистика и криминология – МВР, също влияе негативно на срочността на разследването. Особено е, че за някои видове престъпления, прокурорите и разследващите органи нямат алтернатива – единствената възможност е именно възлагане изготвянето на експертни заключения на специалистите от двата института на МВР.

За установяване от ръководството на Прокуратурата на РБ на всички проблеми в дейността на прокурорите и следователите, със заповед на главния прокурор¹⁶ е възложен функционален анализ на структурата, организацията и дейността на прокуратурата. След неговото приключване ще се предприемат съответните мерки за разрешаване на проблемите. Конкретните дейности ще бъдат посочени в План за действие, който ще се предостави на вниманието на ВСС за приемане.

Предприети конкретни мерки

В следващото изложение, се представят основните мерки, които имат постигнат до момента положителен ефект или се нуждаят от доразвитие.

Относно кадровата обезпеченост.

През 2012 г. са предприети активни мерки и действия за **щатно осигуряване на прокуратурата** с назначаването и преназначаването на общо 188 магистрати. Поддържана е актуална информация за свободните щатни длъжности и необходимостта от попълване на щатовете в прокуратурите на територията на цялата страна. В бъдеще тази дейност следва да е все по-тясно обвързана, както досега с актуалното ниво на натовареност за прокуратурата – общо и средна, а така също и с индивидуалната натовареност за всеки прокурор и разследващ орган.

Относно специализацията в прокуратурата.

Положени са сериозни усилия за изпълнение на препоръките на Европейската комисия, дадени в периодичните доклади, изготвяни по Механизма за сътрудничество и проверка. Адекватно на препоръките е задълбочена **специализацията в прокуратурата**.

Със Заповед на главния прокурор (№ ЛС – 323 от 10.02.2012 г.), за оптимизиране на работата посредством развитие и задълбочаване на специализацията, е утвърдена **нова структура на ВКП**. Дейността на отделите във ВКП, съобразно новата структура е представена в Раздел V.

¹⁶ Заповед № ЛС –825 от 15.03.2013 г. на главния прокурор

Установената положителна роля на съвместните екипи, допринесе за тяхното допълнително укрепване и разширяване на национално ниво. Със Заповед № ЛС-672/02.03.2012 г. на главния прокурор, към специализирани отдели във ВКП са създадени четири **съвместни екипа** за подпомагане на разследването по дела, образувани за корупционни престъпления и такива, насочени срещу финансовата система на страната и приходната част на държавния бюджет.

Специализацията в териториалните прокуратури, съобразно наличния и зает щат, е развита по всички основни направления в дейността, включително със създаване на съвместни екипи с участие на следователи, на разследващи полицаи и митнически разследващи инспектори, както и на експерти от различни области.

Със заповеди на главния прокурор през 2012 г.¹⁷ бе създадена **вътрешна специализирани мрежи от прокурори** от всички нива прокуратури, съответни на структурата във ВКП за: противодействие на корупционните престъпления; на престъпленията, извършени от непълнолетни и на посегателствата срещу малолетни и непълнолетни; за противодействие на данъчните престъпления, престъпленията против митническия и акцизния режим и паричната и кредитна система на Р България; на престъпленията против интелектуалната собственост и компютърните престъпления; за противодействие на престъпленията против финансовите интереси на Европейския съюз. Взети са допълнителни организационни мерки за развитието на дейността на създадената и обучена специализирана мрежа от прокурори по въпросите на **международноправното сътрудничество** и за повишаване на квалификацията на прокурорите в посочената област.

С началото на действие на **специализираните прокуратури** от 01.01.2012 г., наред със законовите механизми, „допълнителна вътрешна“ специализация е въведена със заповед на административния ръководител на Специализираната прокуратура за създаване на отдели „Криминален“ и „Икономически“.

През годината са изпълнявани мерките, взети за осигуряване на взаимодействието между специализираните прокуратури и прокуратурите с обща компетентност по приложението на глава тридесет и първа „а“ НПК.

Относно взаимодействието с органите за противодействие на престъпността и с контролните органи.

Подобрено е качеството на взаимодействие с органите за противодействие на престъпността. През 2012 г. все по-активно са ползвани правните възможности, създадени с разпоредбата на чл. 138 ЗСВ за създаване на специализирани междуведомствени звена за подпомагане на разследването под процесуалното ръководство на определен прокурор.

На основание посочения текст от ЗСВ е сключено Споразумение между Прокуратурата на Р България, МВР и ДАНС от 22.02.2012 г. за организацията и дейността на **специализираните междуведомствени звена** за подпомагане на разследването. Споразумението е междуведомствен акт за създаване и функциониране през годината на междуведомствените звена.

За подобряване на взаимодействието между **ПРБ и МВР** е издадена Инструкция за координация и взаимодействие при провеждане на неотложни и първоначални действия по разследването (№ 133 от 20.03.2012 г.)

От втората половина на 2012 г. с междуведомствен акт е уредено и взаимодействието между **Министерството на културата, МВР и ПРБ** срещу престъпни посегателства, имащи за предмет културни ценности. (Инструкция за взаимодействие между Министерството на културата, МВР и ПРБ срещу престъпните посегателства, имащи за предмет културни ценности – № И-395 от 14.09.2012 г.).

¹⁷ Заповеди №№ ЛС 1261/23.04.2012г., изм.със заповед № 1675 от 21.05.2012 г., № ЛС 1280/23.04.2012 г. и № ЛС 1281/23.04.2012 г., Заповед № 1424 от 07.05.2012 г., Заповед № 1444 от 08.05.2012 г. доп. със заповед № 1803 от 06.06.2012 г.

С нова Инструкция относно организация на взаимодействието между **ПРБ и Военната полиция** (№ И-491 от 14.11.2012 г.) са регламентирани формите на взаимодействие с военните органи на досъдебното производство съобразно предвиденото в новия Закон за военната полиция (ДВ бр.48/2011 г.).

Със Споразумение между **ПРБ, МВР и Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията** е регламентиран и редът за взаимодействие и сътрудничество при паралелно провеждане на разследване във връзка с безопасността и досъдебно производство по случаи, свързани с авиационни произшествия и сериозни инциденти в гражданското въздухоплаване (№ И-167 от 05.04.2012 г.).

- Подобряване на взаимодействието на прокуратурата с **контролните органи** е резултат и на изпълнението през 2012 г. на **Методиката за взаимодействие на прокуратурата с контролните органи** при противодействие на закононарушенията и престъпленията в защита на обществения интерес и правата на гражданите¹⁸.

Прокуратурите оценяват като полезна дейността на създадените **координационни центрове в страната за взаимодействие между органите на НАП и Прокуратурата**.

Относно Графика за неотложните мерки и действия на правителството и органите на съдебната власт.

През 2012 г. са предприети и изпълнявани необходимите действия за изпълнение на **Графика за неотложните мерки и действия на правителството и органите на съдебната власт** на показателите за напредък в областта на съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност и изпълнение на препоръките на ЕК, залегнали в Доклада за напредъка на Р България по механизма за сътрудничество и проверка - м. юли 2011 г. Създадена е била организация¹⁹ за ежемесечно – в сроковете по Графика, предоставяне на Междуведомствената група в Министерството на правосъдието на изискуемата информация за предприетите действия от компетентност на Прокуратурата. Ежемесечно е предоставяна и информация за движението и резултатите по делата, наблюдавани от ЕК.

Независимо от закриването на Комисията към ВСС за наблюдение и анализ на делата от особен обществен интерес, прокуратурата продължи да изпълнява мерките и дейностите по контрол и отчет на посочената категория дела (тъй като Решение по Протокол № 39/2008 г. на ВСС, с което се създава механизъм за мониторинг на тези дела, както и на делата, наблюдавани от ЕК, не е изрично отменено). Ежемесечна детайлна информация на електронен носител се изпраща на ВСС. Този въпрос би следвало да се постави на обсъждане, за изясняване на необходимостта такъв отчет да продължи да се подава на ВСС.

Относно повишаване квалификацията на прокурорите и на разследващите органи

- Най-силният инструмент, за правилното прилагане на закона и за успешно противодействие на престъпността, е кадровата обезпеченост с висококвалифицирани магистрати и администрация. През 2012 г. от ВКП е **планирано, организирано, и реализирано обучението** на прокурори, следователи, разследващи полицаи, митнически инспектори и служители в общо 79 обучения. С Националния институт на правосъдието са реализирани съвместно 53 обучения, 10 – с МВР, а останалите – със съдействието на международни организации и фондации. Прокурори от ВКП са били лектори в НИП. Обученията на магистрати извън страната са общо 48. Отделна форма на непрекъснато обучение е **Вътрешноведомствената програма за обучение**, започнала през 2011 г.,

¹⁸ В действие след Заповед изх. № 1489/02.06.2011 г. на главния прокурор.

¹⁹ Заповед № 1876 от 12.06.2012 г. за организацията на работа и за изпълнение препоръките на ЕК по Механизма за сътрудничество и проверка.

която продължава и през отчетната. Прокурори от ВКП и от окръжните прокуратури са били лектори в териториалните прокуратури. С вътрешен ресурс проведените обучения са 164. Конкретните теми на проведените квалификационни мероприятия, обучените кадри и др. се съдържат в Раздел V.

Разработени и въведени са в действие през 2012 г. **ръководства и наръчници** по отделните направления в дейността на работата в прокуратурата и на разследващите органи, както следва: Ръководство по приложението на НПК; Ръководство по приложението на НК; Ръководство за организация на работата на административните ръководители в ПРБ; Ръководство по приложението на АПК и Наръчник за разследване на престъпленията с предмет културно-исторически ценности.

На Вътрешния информационен сайт на прокуратурата е разработен модул „Обучения“: с публикуване на учебните материали от обучителните мероприятия, проведени през периода 2006 – 2012 г. Допълнителен ефект от тази иновация е, че при режим на икономии е осигурен достъп до обучение за всички кадри, не само в системата на прокуратурата, но и за всички органи с достъп до сайта .

Нова мярка за повишаване на квалификацията посредством пълноценното проучване и запознаване с практиката на ЕСПЧ е **изготвянето на анотации на решенията на ЕСПЧ**. Анотациите са систематизирани за нуждите на прокурорската практика и заедно със съответните решения се публикуват на Вътрешния информационен сайт на прокуратурата. С осигуреният бърз достъп до електронният им вариант, от една страна прокурорите са постоянно информирани, а от друга – се осигурява възможност да реагират своевременно преди приключване на делата в относимите случаи.

Относно повишаване качеството и ефективността на разследването, и на прокурорската дейност

Мерки за повишаване на ефективността на провежданите разследвания, включително за особено тежки престъпления.

От 30.03.2012 г. в прокуратурата действат издадените **Методически указания за всеобхватна финансова проверка** на главния прокурор (Изх. № 2218/30.03.2012 г.). Указанията имат за цел да подпомогнат разследването посредством системно установяване на връзки между престъпленията и пряко или косвено свързаните с тях лица и имущество, придобито от организирана престъпност, икономически, финансови и други престъпления. Крайната цел е разкриване на допълнителната престъпна дейност с проследяване, установяване и изземване на престъпно придобитото имущество и съответно ограничаване на по-нататъшната престъпна дейност, финансирана по този престъпен начин.

От края на м. март 2012 г. се изпълнява и **Указание № 154/28.03.2012 г. за подобряване организацията на работа в Прокуратурата на Р България, с цел намаляване на върнатите от съда дела за доразследване и на оправдателните присъди**. В изпълнение на Указанието през годината се провежда мониторинг във всички прокуратури на върнатите дела и на оправдателните присъди. Въведени са регистри на оправдателните присъди по места и във ВКП. Изготвят се и периодични анализи по Методика, разработена към Указанието.

За оптимизиране на работата със **специалните разузнавателни средства** е въведена унифицирана форма за контрол с разработването и въвеждането в действие – от 01.03.2012 г. на **Електронен регистър за специалните разузнавателни средства**, използвани на досъдебната фаза. Наблюдаващите прокурори са съблюдавали изискванията на процесуалния закон и са пристъпвали към искания за прилагане на СРС в случаите, когато съответните обстоятелства не са могли да бъдат установени по друг начин или то е било свързано с изключителни трудности. В сравнение с предходната отчетна година е налице увеличение на използването на СРС с 13,2 %, но в сравнение с 2010 г. те са почти два пъти по-малко (намалението е с 40,9%).

Предприетите мерки, в предходните години и през настоящата, са допринесли за **пълноценното използване на информационните и комуникационните технологии** за постигане на по-висока ефективност и улесняване на ежедневната работа, както и за реализиране на икономии. Осигурен е достъп до УИС и Вътрешния информационен сайт на всички прокурори и разследващи органи на всички нива. УИС се ползва ежедневно от прокуратурите. Качеството на въвежданите данни е значително подобро. Работи се в насоката за доближаване на данните от справките до официалната статистика, така че административните ръководители на прокуратурите от всички нива да се информират в реално време за движението и резултатите по делата, с оглед упражняване на по-ефективен контрол. Трайна практика се създаде по осигуряване на достъп до УИС на прокуратурата на органите, ангажирани с противодействие на престъпността, с цел пряко ползване на информационния масив - със съответните нива на достъп, в пряката работа. От м. февруари 2012 г. такъв достъп е осигурен и на Агенция "Митници" предвид възложената от 01.01.2012 г. на митническите разследващи инспектори компетентност по разследване на митнически престъпления. Достъп до УИС през 2012 г. е осигурен и на Сметната палата, на ДАНС и на служба „Военна полиция“. По силата на сключено споразумение е осигурен достъп и на Апелативния специализиран наказателен съд до УИС и Ведомствения информационен сайт на ПРБ (№ И-305 от 25.06.2012 г.).

През м. декември 2012 г. е въведен „Електронен регистър на лица с мярка за неотклонение „задържане под стража“ и „домашен арест“ (Заповед № ЛС – 4386 от 04.12.2012 г.).

Относно ЕИСПП в края на 2011 г. е сключен договор²⁰ по Оперативна програма „Административен капацитет“. През отчетната година се работи по проекта с наименование „Доизграждане и усъвършенстване на ЕИСПП и интегриране на ведомствените информационни системи с ядрото на ЕИСПП“ с продължителност 18 месеца.

Актуално състояние на ЕИСПП. Функциониране. Перспективи.

В реална експлоатация и интегрирани една към друга по единни стандарти на ЕИСПП към февруари 2012 г. са следните системи:

Ядрото на ЕИСПП - работи ритмично и съдържа данни за **2 907 496** събития по наказателния процес към 18 февруари 2013 г. (за сравнение към 12 септември 2012 г. са били – 2 689 518; 17 март 2011 г. са били – 1 833 212; към 01 юли 2010 г. са били – 1 462 302);

Ведомствената автоматизирана информационна система (ВАИС) на Следствените органи (ЦИССС) - работи ритмично и съдържа данни за – **2 919 100** събития по наказателния процес към 18 февруари 2013 г. (за сравнение – към 12 септември 2012 г. са били – 2 689 639; към 17 март 2011 г. са били – 1 949 099, а към 01 юли 2010 г. са били – 1 593 400 броя събития);

Към момента се провеждат ежедневно тестове на създаване, пренасяне и регистриране на събития от информационните системи на съдилищата (от всички разработчици) и прокуратурата към и от ядрото на ЕИСПП, като е постигнат много добър резултат.

За да заработи системата напълно, необходимо и достатъчно условие е успешното реализиране на започналия проект по ОПАК и синхронизиране на вътрешноведомствени наредби, указания, методологии и заповеди, във връзка с регистриране и отчитане на обектите и събитията по наказателните процеси в информационния обхват на ведомствата и институциите по чл.378, ал.2 от ЗСВ.

В технологичен аспект от съществено значение е изпълнението на проектите по

²⁰ Договор № КС11-33-3/23.11.2011 г по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, Приоритетна ос III „Качествено административно обслужване и развитие на електронното управление“, Подприоритет 3.3. „Подобряване на обслужването от страна на органите на съдебната власт чрез развитие на информационните технологии“, Бюджетна линия: BG051PO002/113.3-03

ОПАК на Главна дирекция “Изпълнение на наказанията” и Главна дирекция “Охрана” към Министерство на правосъдието.

Организационните актове и указания на главния прокурор, неговите заместници и прокурорите, завеждащи отдели, способствали за правилното прилагане на закона, са посочени в съответните раздели на настоящия доклад и в Приложения № 3.1 и 3.2.

Искания до ВКС и ВАС за уеднаквяване на противоречива съдебна практика и становища по образувани тълкувателни дела

Искания за тълкувателни решения до ВКС през 2012 г.

През 2012 г. се наблюдава тенденция за увеличаване броя на образуваните тълкувателни дела, респективно на изготвените становища.

I. От прокурорите от отдел „Съдебен и изпълнение на наказанията“ във ВКП е подготвен един проект на искане от името на главния прокурор до Общото събрание на Наказателната колегия на ВКС за издаване на Тълкувателно решение и три становища по образувани тълкувателни дела на ОСНК на ВКС, както следва:

- Проект на искане за уеднаквяване на противоречива практика на съдилищата по приложението на чл.68, респективно чл.69 НК, след замяната на наказанието „пробация” с „лишаване от свобода”, на основание чл. 43а, т.2 НК, по реда на чл. 451 - 452 НПК;

- Становище по някои въпроси за приложението на чл. 72, ал. 1 НПК, за вземане на мерки за обезпечаване на глобата, конфискацията и отнемането на вещи в полза на държавата (ТД № 1/12 г. на ОСНК);

- Становище относно разглеждането на гражданския иск в наказателния процес при настъпване на основанията за погасяване на наказателното преследване в хипотезите на изтекла давност, последвала амнистия или смърт на дееца (ТД № 2/12 г. на ОСНК);

- Становище във връзка с констатирана противоречива съдебна практика относно приложението на чл. 309, чл. 317, вр. чл. 309, вр. чл. 66 и чл. 57 от НПК - постановяването на осъдителна присъда и налагането на ефективно наказание „лишаване от свобода“ основание ли е за определяне на по-тежка мярка за неотклонение на подсъдимия (ТД № 3/12 г. на ОСНК).

*II. Изготвени са 18 становища от прокурорите от отдел „Съдебен и изпълнение на наказанията“ по образувани тълкувателни дела, за приемане на тълкувателни решения по **приложението на гражданските закони**. Същите изразяват позицията на прокуратурата по приложението на текстове от гражданските закони и отговори на въпроси от практиката, като например: „При искане на жалбоподателя за спиране изпълнението на въззивно решение относно вещни права по реда на чл. 282, ал. 2, т. 2 ГПК, как въз основа на обжалваемия интерес се определя размерът на обезпечението“ (ТД № 1/20.03.2012 г. на ОСГКТК); Подлежат ли на обжалване по реда на чл. 274, ал.1, т.1 от ГПК определенията по чл. 282 от ГПК, с които Върховният касационен съд се произнася по искане на жалбоподателя за спиране изпълнението на въззивното решение“ (ТД № 2/21.03.2012 г. на ОСГКТК); „При предявен иск по чл. 82 ЗЗД за обезщетяване на вреди под формата на пропуснати ползи, произтичащи от забавено изпълнение на задължение за изграждане на обект, необходимо ли е да съществува сигурност за увеличаване имуществото на ищеца, или същото се предполага“ (ТД № 3/03.04.2012 г. на ОСГКТК);*

“Какъв е видът на отговорността на обществения снабдител – енергийно предприятие, когато неправомерно – в нарушение на предвидените предпоставки в общите условия към договора, е прекъснал електроснабдяването на потребителя – договорна или деликтна с оглед претенциите за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди“ (ТД № 4/09.05.2012 г. на ОСГКТК);

„Откога следва да се счита, че започва да тече срок за обжалване на решение, обявено при условията на чл. 315, ал. 2 от ГПК, и връчването съгласно чл. 7, ал.2 от ГПК на преписи от решението променя ли в този случай началния момент на срока за подаване на жалба, указан в чл. 315, ал. 2 от ГПК“ (ТД № 12/01.08.2012 г. на ОСГК);

Опис на становищата, с посочване на поставените въпроси и образуваните тълкувателни дела, са изведени в отделно Приложение №11 към Раздел V, т.3 от доклада.

Искания за тълкувателни решения до ВАС през 2012 г.

Главният прокурор е отправил през 2012 г. едно искане до Общото събрание на колегиите във ВАС за издаване на тълкувателно решение относно противоречива съдебна практика по следния въпрос: При оспорване на административни актове с искане за обявяване на тяхната нищожност, към кой момент се преценява наличието на правен интерес за оспорващия – към момента на подаване на жалбата или към момента на издаване на оспорения административен акт.

2. Необходими мерки и законодателни промени за преодоляване на проблемните области и повишаване ефективността в противодействието на престъпността

За преодоляване и недопускане на свръхнатовареност, отчита се необходимостта от своевременното предприемане на мерки за заемане на свободните щатни длъжности чрез редовно провеждане на конкурси, респективно преразпределяне на щатове, което е от компетентността на ВСС²¹.

Наложително е след задълбочен анализ да се установят възможностите за по-добро финансово-ресурсно осигуряване на дейността на прокуратурата и на разследващите органи. Конкретните проблеми, свързани с недостатъчния сграден фонд и лошите битови условия, недостига на средства за възнаграждения на вещи лица и пр., са разгледани по-подробно в Раздел II, т. 10.

Необходимите законодателни предложения са посочени по долу.

Законодателни предложения. Противоречива прокурорска²² практика

(Обобщение на докладите на апелативните и окръжните прокуратури за законодателни предложения и относно противоречивата прокурорска практика и вижданията за нейното преодоляване)

1. Относно предложенията за законодателни, организационни и други мерки, които почиват на практиката на ЕСПЧ или установени по други начини нарушения на права на участници в наказателното производство

1.1. Основателно някои териториални прокуратури (напр. АП Пловдив) коментират в своите доклади дефицитите в българското законодателство, свързани с приложението на ЗСРС. Те се отнасят най-вече до правото на засегнатия да получи информация, че спрямо него са приложени тайни способности на доказване. Това право се явява гарантирано само в случаите, когато лицето е било привлечено като обвиняем и са му били предявени материалите по разследването. Посоченият извод не се препятства от законодателните допълнения на ЗСРС, с които е уреден специален парламентарен орган – подкомисия към Комисията по правни въпроси (КПВ), чиято функция е да упражнява контрол върху

²¹ Въпросът с частично разрешен с преразпределянето на щата в районните прокуратури.

²² Относно противоречива съдебна практика вж. Раздел II, т.2.2.

прилагането и използването на СРС.²³ По закон тази подкомисия е оправомощена да изисква и получава релевантната информация от органите, които внасят искане за прилагане на СРС, от съда, който дава разрешение, и от специализираните дирекции, които осигуряват прилагането на СРС, но на нея не се възлага да осигури информация на всички засегнати граждани. Преди всичко, подобна дейност, която изисква определена систематичност и интензитет, трудно може да бъде осъществена под формата на парламентарен контрол.

Самият закон (чл. 34з ЗСРС) задължава нарочно създадената Комисия (съгласно ПОДНС, задълженият орган е подкомисия към КПВ) да уведомява гражданите, само ако установи неправомерно прилагане на СРС, и то като съблюдава определени ограничения²⁴.

Заслужава подкрепа позицията, че е наложително допълнение на закона и развиване на механизъм, относно уведомяването на лица за прилагани спрямо тях способности по ЗСРС и в случаите на правомерно използване на СРС, което не е довело до образуване на наказателно производство или привличане на обвиняем, предвид правото им по чл. 8 КЗПЧОС. Такива предписания вече са давани от страна на ЕСПЧ²⁵.

1.2. Внимание и задълбочен анализ изискват развитите идеи за акцент върху качествените показатели при атестиране на прокурори (АП – Велико Търново), за разширяване на кръга от произнасяния и техния ефект, върху които се основава атестирането (АП – София), за уважените искове по ЗОДОВ, като признак на некачествена прокурорска работа (СГП и СРП).

2. Основни противоречия в прокурорската практика

По-съществените от тях, засегнати в докладите на териториалните прокуратури, са следните.

2.1. *При изпращане на дело по компетентност от районна на окръжна прокуратура, има ли право окръжната прокуратура да върне материалите с указание да се продължи разследването, да се определят необходимите мерки за процесуална принуда и едва след напредването на разследването, ако то сочи престъпление, подсъдно на окръжен съд, да се осъществи второ изпращане? (СРП и СГП)*

По този въпрос са изложени аргументи (например, какъв период е изтекъл от момента на привличане на лицето като обвиняем, има ли време промяната на подсъдността да се съчетае със своевременно произнасяне по мярката за неотклонение и др.).

2.2. *Относно броя на дължимите произнасяния по чл. 229, ал. 3 НПК и доколко липсата на такова произнасяне е съществено нарушение? (ОП Добрич)*

Поставя се проблем, според който лицата, на които се предявява разследването (най-вече обвиняемият и защитникът), „дозират“ свои искания и след първото произнасяне на прокурора, ако постигнат ново разследване и ново предявяване, отправят следващи и следващи, с което протакат делото.

²³ Глава четвърта „а“ на ЗСРС, обн., ДВ, бр. 109/2008 г. и Правилника за организацията и дейността на Народното събрание (ПОДНС).

²⁴ Вж. чл. 34з, ал. 2 ЗСРС.

²⁵ Решение от 28.06.2007 г. на ЕСПЧ по жалба № 62540/2000 г., Пето отделение на Съда, разгледано в контекста на законодателните промени от 2008 г. Значение по делото има още и Решение по делото „Хаджиев срещу България“ /жалба № 22373/2004 г./, постановено на 23.10.2012 г., неокончателно към момента на изготвяне на настоящия доклад.

2.3. Относно критерия за прилагане на малозначителност или явна незначителност на обществената опасност по чл. 9 НК (ОП Търговище, ОП Бургас, прокуратурите от Апелативния район София, Агенция Митници).

Темата е изведена, заради честото позоваване на проблема и заявеното очакване той да бъде решен чрез намеса на ВКП. При решаването на тези спорове и противоречия не следва да се настоява за прилагане на „нормативен“ подход.

2.3.1. Естествено свързана тема е и разграничаването на престъпното поведение от съответен състав на административно нарушение. Практиката е затруднена да намери точни критерии за разграничаване – особено при престъпленията по чл. 234 НК, за което свидетелстват анализите и на митническите разследващи органи. Отново „нормативният“ подход в случая е неприложим, защото се изисква анализ на всеки конкретен случай.

2.3.2. Специално по въпроса за престъпленията по чл. 234 НК специализираните разследващи органи на Агенция Митници са установили и друго противоречие в прокурорската практика. То е свързано с оценката на поведението на правонарушители, чиито деяния касаят акцизни стоки (тютюн и етилов алкохол), без последните да са разфасовани в потребителски опаковки, които подлежат на облепване с бандеролни стикери. Трудности предизвиква тълкуването на връзката между наказателно-правната бланкетна норма и разпоредбата на чл. 64 ЗАДС, която предвижда поставянето на бандерола върху *потребителска опаковка*. Въпросът е, дали когато такава не е налице, въпреки задължението на търговеца да осигури такава, деянието следва да се квалифицира като престъпление. Основателно е очакването към ВКП да се ангажира с единна позиция по въпроса, която да направи предсказуема прокурорската практика, а при противоречива съдебна практика да се иска тълкувателно решение на ВКС.

2.4. Относно характера на престъпленията против кредиторите по чл. 227б НК и престъпленията против правосъдието по чл. 293а НК – дали са продължени престъпления с инкриминиран период, или са извършени в определен момент и необходимостта от тълкувателна практика на ВКС (ОП Русе)?

След допълнителен анализ на практиката, в рамките на своята компетентност ВКП ще вземе отношение по поставените от териториалните прокуратури проблеми.

3. Относно предложенията за законодателни изменения

3.1. Относно концептуални законодателни промени

Настоящият доклад няма претенцията да предлага концептуални законодателни промени, защото те изискват преосмисляне на цялостната философия на съответните актове и не могат да бъдат отстоявани и разгледани прецизно при изследване на предложения само по някои текстове от отделни действащи нормативни актове.

Не се обсъждат детайлно и предложенията за декриминализация на текстове от НК.

От една страна, органите на съдебната власт, включително прокуратурата, са имали възможност да изразят пряко становищата си, относно подлежащите на декриминализация състави и нуждаещите се от преосмисляне материалноправни институти по обсъждания проект за нов Наказателен кодекс. Освен това, част от предложенията за декриминализиране се основават и на обективна неприложимост на определени „мъртви“ състави, които вече не са адекватни на изменилите се обществени отношения (напр. съставите по чл. 225 НК). Същите не се прилагат в практиката и не са източник на затруднения в ежедневната работа.

От друга страна, прокуратурата многократно в годишните доклади и в отделни предложения до законодателния орган и Министерството на правосъдието е правила конкретни предложения за декриминализация, с посочване на емпирични данни и съответна обосновка. Докладите са публикувани и са достъпни на интернет страницата на

прокуратурата www.prb.bg. Същите съдържат и предложения, освен за декриминализация, за въвеждане на административнонаказателна отговорност по конкретни текстове от НК, след тяхната декриминализация, с предвиждане на завишена финансова санкция (напр. чл. 343б и чл. 343в НК). При повторност на административното нарушение, да се привежда в действие наказателната репресия, като се предвидят завишени наказания, включително и имуществени. Посочвана е многократно и целта – налагане на достатъчно респектираща и навременна санкция, макар и не по наказателноправен ред, и достатъчно сериозно основание – съсредоточаване на усилията на прокурори и разследващи органи върху тежката престъпност.

3.2. Относно необходимостта от законодателни промени за противодействие на тежката престъпност

Предложенията за промени в законодателството, свързани с доказването на тежките престъпления, по-специално относими към корупция „по високите етажи на властта“ и престъпления срещу паричната и кредитната система, са коментирани, в раздела за дейността на специализираните отдели на ВКП.

3.3. Относно необходими законодателни промени за повишаване на ефективността в дейността на органите по разследване и на прокуратурата по отстояване на обвинителната функция в съда за доказване на повдигнатите обвинения

Подкрепа заслужават следните по-общи тези, относно необходимостта да се отстояват *изменения и допълнения на НПК*.

3.3.1. Промени в института на съкратеното съдебно следствие така, че:

- да не се гарантира привилегия на подсъдимия по отношение на наказанието, без оглед на процесуалното му поведение и дали е възстановил причинените с престъплението вреди (АП Варна);

- да се осигури постигането на процесуална икономия не само в съдебната фаза, но и в досъдебната, ако обвиняемият признава факта на престъплението и не оспорва първоначално събраните доказателства, подкрепящи извода за неговата вина (АП Варна).

3.3.2. Промени в НПК и ЗСРС, гарантиращи едновременно:

- съобразяване с правото по чл. 8 КЗПЧОС и стандартите, наложени от практиката на ЕСПЧ (АП Пловдив)²⁶;

- докладването на информацията в пълен обем на заявителя и изготвянето на ВДС (АП Варна, АП Пловдив).

3.3.3. Премахване на срока за събиране на доказателства в досъдебната фаза по чл. 234, ал. 7 НПК, чието изтичане би ги направило негодни за ползване пред съда (Военноапелативната прокуратура).

3.3.4. Промени в НПК в търсене на по-широки възможности за възлагане на разследването на следователи, включително и на военни следователи. (Национална следствена служба и Военноапелативната прокуратура). Развитите от НСлС идеи в тази посока обвързват работата на следователите и тяхното оптимално натоварване с по-високите стандарти за защита на правата на детето – извършител на престъпление и изискването за специализация на разследващите органи при работа с деца – правонарушители.

3.3.5. Предвиждане на изрична възможност за удължаване на срока на произнасяне на прокурора по чл. 242, ал. 3 НПК при фактическа и правна сложност на делото (АП Велико Търново, СГП, АП София).

3.3.6. Предвиждане на възможност за обжалване и протестиране на определенията на съда за прекратяване на съдебното производство и връщане на делото на прокурора,

²⁶ Вж. и изложеното по т. 1 от настоящия раздел.

когато те са постановени в хода на съдебното следствие²⁷ – чл. 288, ал. 1 НПК. По този начин равнозначните като ефект актове на съда по чл. 249, ал. 3 и по чл. 288, ал. 1 НПК биха получили и сравнима уредба на възможностите за ревизия (АП Велико Търново).

3.3.7. Промяна в чл. 35 НПК и уеднаквяване на подсъдността за престъпления по служба, извършени от общи длъжностни лица и от длъжностни лица, които се явяват държавни служители в МВР и попадат в обхвата на чл. 371, б. „в“ НК²⁸. Уеднаквяване на подсъдността на сродните състави на престъпления, извършени от длъжностни лица – обща и специална безстопанственост по чл. 219 и чл. 220 НК, с аргумента, че правилното квалифициране изисква внимателен и комплексен анализ на фактите от един орган, вместо препращане по компетентност в досъдебната фаза (АП Пловдив).

3.3.8. Промени в ЗСВ в посока разширяване на контролните функции на директора на НСлС, относно механизмите за методическо управление и контрол на следователите в страната (Национална следствена служба).

Въпросът има и по-широк контекст, свързан с осмислянето на двояката роля на директора на НСлС, който освен административен ръководител на отделен орган на съдебната власт е и заместник на главния прокурор по разследването. Практически смисъл би имало обсъждането на уредба относно методическото ръководство и върху следователите от следствените отдели при окръжните прокуратури.

3.4. Относно преодоляване на несъответствието на предвидената в чл. 519, ал. 2 ГПК гарантирана възможност за изплащане на присъдените обезщетения най-късно от следващия бюджет на учреждението с регламентирани по-кратки давностни срокове, изключващи общата давност

Проблемите във връзка с размерите на присъдените със съдебните решения и изплатени обезщетения по ЗОДОВ са свързани и с въпросите за изплащане на лихвите по влезлите в сила решения, които понякога се равняват или дори превишават размерите на присъдените обезщетения. Разпоредбите на ЗОДОВ не предвиждат особени правила по отношение на погасителната давност, като по този начин се създава възможност, при предявяване на исковете и изпълнителните листове непосредствено преди изтичане на общата давност, да се изплащат подобни лихви, което не е целта на закона и е далеч от целта на присъждане на законовата лихва като санкция. Предвидената от разпоредбите на чл. 519, ал. 2 ГПК и гарантирана възможност за изплащане на присъдените обезщетения най-късно от следващия бюджет на учреждението, следва да кореспондира с регламентирани по-кратки давностни срокове, изключващи общата давност.

3.5. Относно необходимост от уеднаквяване на основанията, на които може да се иска възобновяване на производствата по Глава двадесет и осма НПК, по които решенията са постановени по реда на чл. 375 и сл. НПК (освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание), с основанията, по които може да се иска възобновяване на наказателно производство

Предложенията за възобновяване на дела, образувани по Глава двадесет и осма, част пета на НПК, се разглеждат по реда и сроковете, определени в ЗАНН. На практика, това води до ограничаване на възможността за проверка на постановените незаконосъобразни актове, тъй като допусканите по тях нарушения са свързани с нарушения на материалния закон и процесуалните правила, каквито основания не са предвидени в чл. 70 ЗАНН. Съществуващият проблем би могъл да намери законодателно разрешение, като изрично се предвиди, че основанията, на които може да се иска възобновяване на делата, чиито решения са постановени по реда на чл. 375 и сл. НПК, са тези, предвидени в чл. 422, ал. 1, т. 5, във вр. с чл. 348 НПК.

²⁷ Същото предложение е направено и в Годишния доклад по чл. 141, ал. 1 ЗСВ за 2011 г., но не са настъпили промени в процесуалния закон, независимо от явното несъответствие.

²⁸ Алтернативата е ревизия на текста на материалния закон – чл. 371, б. „в“ НК, с което се преследват процесуални цели.

РАЗДЕЛ II.

ДЕЙНОСТ НА ТЕРИТОРИАЛНИТЕ ПРОКУРАТУРИ

1. Досъдебна фаза

1.1. Преписки по следствения надзор

<i>Показател за АП, ОП и РП</i>	<i>2010 г.</i>	<i>2011 г.</i>	<i>2012 г.</i>
Наблюдавани преписки	341 527	281 122	253 758
Новообразувани преписки	290 258	246 862	224 796
Решени преписки	310 648	267 098	244 040
Решени инстанционни преписки	15 994	12 781	14 421
Съотношение на общо решени към наблюдавани преписки	91,0 %	95,0 %	96,2 %

Представените в таблицата абсолютни стойности на наблюдаваните, новообразуваните и решените преписки от прокурорите, поотделно за 2010 г., 2011 г. и 2012 г., както и относителният дял на общо решените преписки, спрямо наблюдаваните, налагат няколко основни изводи:

Очертава се тенденция на намаление на общия брой преписки. Тенденцията на намаление на преписките в прокуратурата, в сравнение с предходните две години, се отнася, както за наблюдаваните и новообразуваните, така и за решените преписки, с изключение на инстанционните. Спадът на наблюдаваните преписки спрямо 2011 г. е съответно с 9,7%, а на новообразуваните – с 8,9%. Намалението при решените преписки е с 8,6%, което обективно е функция от по-ниския брой на наблюдаваните и новообразуваните преписки. Последните – от своя страна са намалели, поради констатираното от МВР понижение на коефициента на престъпност през 2012 г. (брой извършени престъпления на 100 000 жители). Коефициентът на престъпност за криминалните престъпления е намалял със 185,6 престъпления спрямо предходната година (за 2011 г. - 1559,7 престъпления), като за 2012 г. е 1374,1 престъпления на 100 хил. души. Коефициентът на престъпност за икономическите престъпления е намалял с 25,7 спрямо предходната година (за 2011 г. - 186,4 престъпления) като за 2012 г. е 160,7.

Броят на инстанционните преписки е в зависимост от обема на постъпилите жалби срещу постановления на прокурорите и на упражнени служебен контрол от прокурор от горестоящата прокуратура.

Наблюдава се положителна тенденция за повишаване на дела на решените преписки, спрямо общо наблюдаваните. Независимо от намалението в броя на решените преписки през 2012 г., техният относителен дял се увеличава спрямо общо наблюдаваните, през тригодишния период. Този дял от 91,0% през 2010 г., е достигнал 96,2%, за отчетния период.

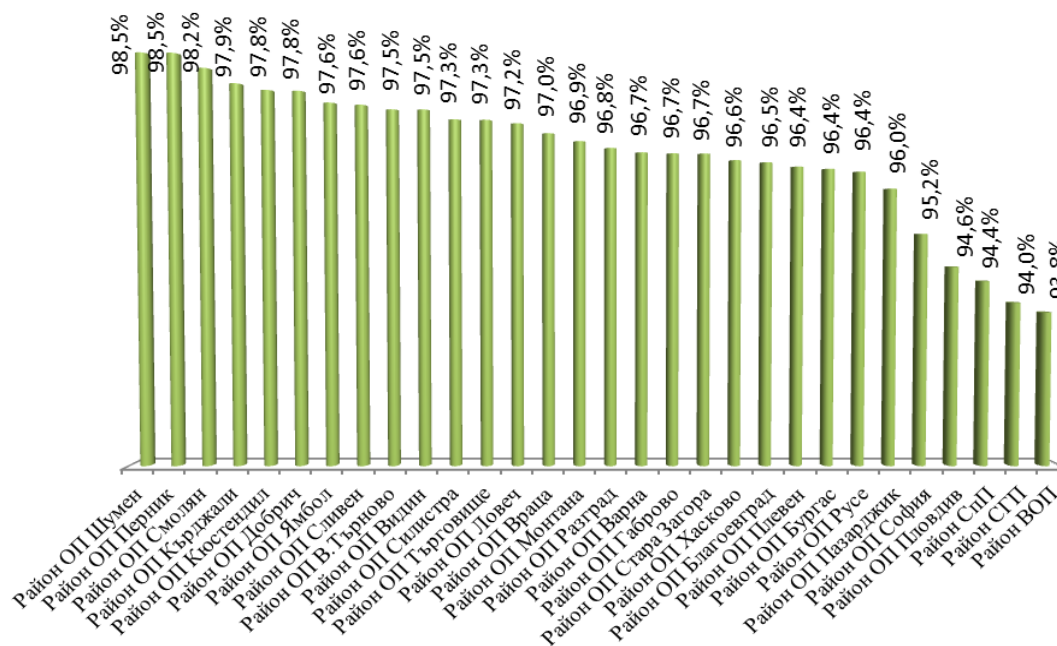
Положителна тенденция е също така и намаляването на нерешените преписки в края на отчетния период. В края на отчетната 2012 г. нерешените преписки са 3,8% от наблюдаваните през годината, при 5,0% в края на 2011 г. и 9,0% – 2010 г. Намалението е с 1,2 пункта спрямо 2011 г. и с 5,2 пункта спрямо 2010 г.

Решени преписки спрямо наблюдаваните по окръжни райони²⁹.

По окръжни райони, разпределението по относителен дял на решенията, спрямо наблюдаваните преписки е представено на следващата графика (Фиг. 1).

За района на Специализираната прокуратура следва да се има предвид, че *териториалната ѝ компетентност* е територията на цялата страна, включително и за извършени престъпления в чужбина по текстовете от НК, изрично посочени в разпоредбата на чл.411а, ал. 1÷3 НПК.

За района на Военноокръжните прокуратури, следва да се отчете специфичната ѝ *компетентност с оглед субектите на престъпленията* съгласно чл. 396 НПК и респективно нейната структура, в която законодателно не са предвидени да функционират районни прокуратури.

Фиг.2. Дял на решенията, спрямо наблюдаваните, преписки по окръжни райони

Резултатността на прокурорите при решаване на преписките е изключително висока, както за прокуратурата като цяло, така и по отделни окръжни райони. Делът на решенията спрямо наблюдаваните преписки е над 90% за всички райони, като при повече от половината от прокуратурите този дял е между 97% и 98%.

Видове решения на прокурора по преписките.

Съобразно Инструкцията за предварителните проверки (ИППП)³⁰ от решенията общо 244040 преписки, 18711 са били прекратени от прокурор с **резолюция**, без извършване на предварителна проверка поради това, че жалбите и сигналите въобще не са съдържали данни за извършено престъпление, данните са представлявали общи изявления, субективни оценки или квалификации, а не конкретни факти, подлежащи на проверки или се е касало за анонимни сигнали или такива, при които първоначалните данни обективно не могат да бъдат проверени.

За преодоляване на практиката граждани, организации и институции да сигнализират прокуратурата по въпроси извън нейната компетентност, е необходимо по-широкото информирание на обществеността за функциите и правомощията на

²⁹ В окръжните райони се включват окръжната прокуратура и първоинстанционни районни прокуратури, принадлежащи на съответната ОП, ССП и СРП са един окръжен район – София град (район ССП).

³⁰ С Решение на ВАС № 3231/07.03.2013 г., петчленен състав, е потвърдено Решение на ВАС № 10567/18.07.2012 г., с което са обявени за нищожни текстове от ИППП в частта за произнасяне от прокурора с резолюция.

прокуратурата. Полезен инструмент за тази цел са ведомствените информационни страници на прокуратурите.

Решени с **постановление за отказ** от образуване на досъдебно производство (ДП) през 2012 г. са 57966 преписки, като броят им е намалял значително, спрямо 2011 г. – с 35,9% и с 59,9% – спрямо 2010 г. Този спад се дължи на намаления брой наблюдавани и решени преписки, както и на ИППП.

С **постановление за образуване** на ДП от прокурор са решени **54075** (59622 и 68735) от преписките. Спрямо 2011 г., този брой намалява, което също е функция на намалението на общо наблюдаваните, новообразуваните и решени преписки.

При съпоставката на постановленията за образуване на ДП към общия брой на решените преписки в прокуратурата, се установяват близки стойности като относителен дял на постановленията за образуване в тригодишния период (22,1% през 2012 г., 22,3% - 2011 г. и отново 22,1% - 2010 г.). Следователно независимо от коефициента на престъпността, общо намаления брой на преписките (новообразувани и решени), законодателните и организационните промени, относителният дял на образуваните към решените преписки остава устойчив през последните три години.

Изпратени по компетентност са 9055 преписки на административните органи, с оглед предоставените им функции в съответните специални закони.

Общият брой преписки, по които е извършена **предварителна проверка**, е 57309, от които по 369 преписки проверката е била извършена лично от прокурор.

На други прокуратури са **изпратени по компетентност 11597** (12086 и 19509) преписки.

Срочност при произнасяне от прокурор по решените преписки.

Срочността за решаване на преписките в ПРБ се отчита, считано от датата на образуване на преписката – до произнасяне на прокурора по същество. През последните три години е устойчива **тенденцията за спазване на срочността** при приключване/решаване на преписките.

В едномесечен срок, прокурорите са решили 97,3% от преписките. Техният дял е значително по-висок от предишните две години (95,3%;79,3%).

За горното спомага контролът, упражняван от прокурорите на срочността на извършването на проверката, както и точното регламентиране от наблюдаващия прокурор на срока, в който следва да бъде проведена. В двумесечен срок са проведени по-голяма част от проверките 70,2% (40234 от възложените 57309 предварителни проверки от прокурор). Проверката само по 633 преписки е продължила над 6 месеца или 1,1%.

Териториалното разпределение на преписките по апелативни райони.

Данните в следващата таблица са представени като обобщение, по апелативни райони. Един от показателите за ефективност на работата на прокуратурите е делът на решените преписки в края на годината спрямо общо наблюдаваните, поради което резултатите са представени в низходящ ред по този показател.

Апелативен район	Наблюдавани преписки	Дял на решените спрямо наблюдавани преписки	Образувани ДП
АП Варна	36167 (38088 и 48579)	97,3% (97,2% и 94,0%)	7809 (8799 и 9409)
АП Бургас	30020 (33300 и 42011)	97,1% (97,8% и 91,8%)	5555 (6132 и 6929)
АП В.Търново	33586 (40979 и 46926)	96,9% (94,4% и 92,2%)	7747 (8481 и 9675)
АП Пловдив	36945 (40298 и 49306)	96,2% (96,3% и 91,6%)	10900 (12441 и 13733)
АП София	110564 (122191 и 148013)	95,4% (93,3% и 89,3%)	21396 (23018 и 28174)
ВоАП	5766 (6266 и 6692)	95,0% (96,6% и 87,2%)	555 (751 и 815)
АСП	710	87,7%	113

Инстанционни преписки

Решенията инстанционни преписки са 14421 при 12781 – за 2011 г. и 15994 – за 2010 г.

В сравнение с 2011 г., се констатира увеличение с 12,8%, в резултат на упражненото право от гражданите и юридическите лица за обжалване на прокурорските актове и така също, в резултат на засиления служебен контрол.

Потвърдени са 11074 (9705;11845) от прокурорските актове.

Отменените актове на долустоящите прокуратури са 3739 (3379;3997). Делът на потвърдените актове се запазва висок, спрямо общо атакуваните по инстанционен ред – 76,8%. Налага се изводът за компетентна и професионална издържаност на прокурорските актове, в съответствие със закона и установената по преписката фактическа обстановка.

Разпореждане за образуване на ДП след отмяна на постановление за отказ е дадено по 491 от проверените, по инстанционен ред, преписки.

След отмяната на постановлението за отказ, по 1579 (1386;1293) инстанционни преписки е разпорежено извършване на допълнителна проверка.

Отмяна на постановлението за прекратяване на ДП, на основание чл. 243, ал. 9 НПК, е разпорежено от горестоящата прокуратура по 469 инстанционни преписки. Частично потвърдените актове по инстанционни решения са 82 (235;152), като отчетеното намаление през 2012 г. е значително.

На основание чл.13, ал. 1 от ИППП, от прокурор от горестоящата прокуратура, са проверени 814 резолюции за прекратяване на преписки, от които – отменените са 188.

1.2. Досъдебно производство – обобщени данни по видове производства и съобразно систематиката на НК, вкл. по отношение на пострадалите от престъпления. Срочност на разследването.

1.2.1. Обобщени данни - по видове досъдебни производства и съобразно систематиката на НК, и по отношение на пострадалите от престъпления. Срочност на разследването

През отчетния период прокурорите са наблюдавали **244467** (260387;307883) ДП (в това число незабавни, бързи и ДП, образувани по общия ред, както и спрените в предходни години, които са прекратени по давност през отчетната 2012 г.). Видна е тенденцията на намаление на наблюдаваните производства, която се свързва, както с намаляването на новообразуваните дела, така и с решаването от прокурорите на дела, образувани от предходни години.

На производство (без прекратените по давност) са били 184462 производства.

Новообразуваните ДП през 2012 г. са 128722 (139049;146588). Спрямо предходната година, намалението е със 7,4%, а на делата, образувани за престъпления от особен обществен интерес – с 2,6%, което съответства на по-ниската регистрирана престъпност. Новообразуваните ДП съставляват 69,8% от разследваните дела, при 68,8% за 2011 г.

Отчита се намаление с 15920 на общо наблюдаваните дела, в сравнение с предходната 2011 г. През 2012 г. намалението е с 6,1%, спрямо 2011 г. и намаление с 15,4% спрямо 2010 г., което е функция на по-малкия брой новообразувани ДП, обусловено от намаляването на регистрираната престъпност.

С оглед на новите правомощия на служителите на Агенцията „Митници” като разследващи органи, считано от 01.01.2012 г., от **разследващи митнически инспектори** са разследвани 707 ДП.

Въпреки увеличаване брой на възложените дела на следовател през 2012 г. от окръжен прокурор - 2324 (1621, 1555), натовареността на следователите и през отчетния период остава недостатъчна.

От страна на Директора на НСЛС и заместник на главния прокурор по разследването са предприети организационни мерки, както през 2011 г. с издаването на окръжни писма

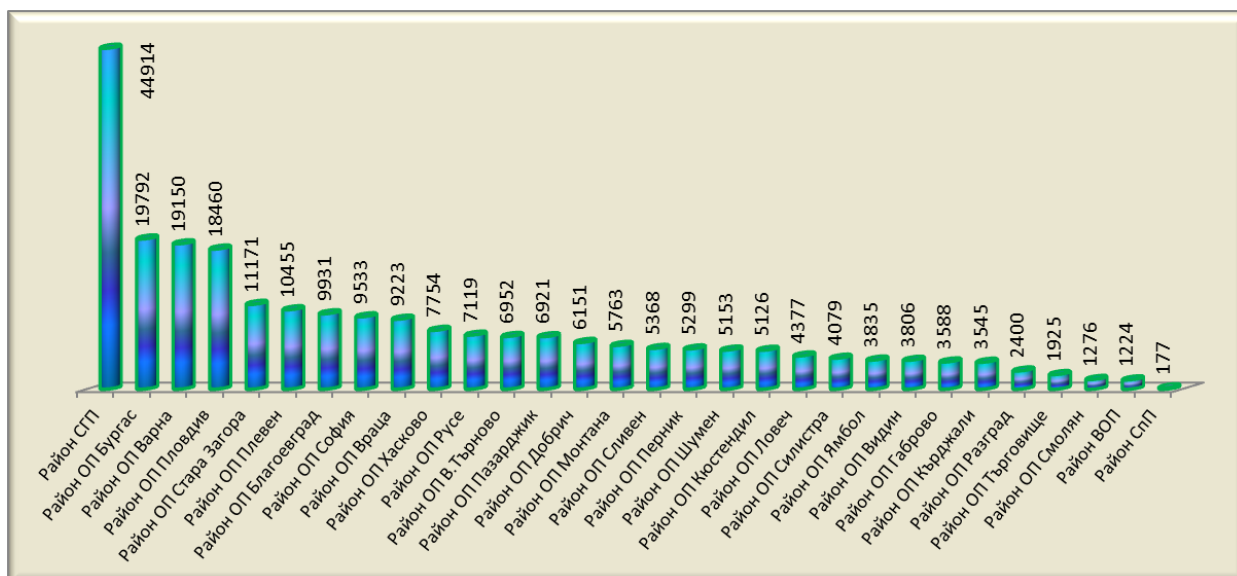
Пострадалите физически лица от извършени престъпления по новообразуваните ДП са общо 81845, от които 52410 мъже и 29435 жени. Най-голям е броят на пострадалите лица от престъпления против собствеността – 58308, следвани от пострадалите от престъпления против личността – 9596 и общоопасните престъпления – 8403.

Пострадалите непълнолетни лица са 2126, от които младежи – 878 и девойки – 1248. Най-много са пострадалите непълнолетни лица при престъпленията против брака и семейството – 972, следват пострадалите от престъпления против собствеността – 681 и против личността – 369.

Малолетните жертви на престъпления са 1543, от тях 893 момичета и 650 момчета. Най-много малолетни лица са пострадали от престъпления против брака и семейството – 727 и против личността – 473.

Ощетените юридически лица са 12554, като най-голям е броят им при престъпленията против собствеността – 8989 и против стопанството – 2579.

Териториалното разпределение на **наблюдаваните ДП по окръжни райони** е както следва:

Фиг.3. Разпределение на наблюдаваните ДП по окръжни райони

1.2.2. Видове досъдебни производства

Незабавни производства (НП)

През 2012 г. в районите на апелативните прокуратури в страната са наблюдавани 1556 (1124; 1045) незабавни производства (НП), както следва: АП Бургас – 164 (158; 62); АП Варна – 237 (249; 341); АП В. Търново – 323 (262; 164); АП Пловдив – 613 (308; 342); АП София – 219 (146; 136), ВоАП – няма образувани НП (1; 0) и АСП – няма образувани НП. И през 2012 г. традиционно в пъти повече са образуваните НП за района на АП Пловдив. През 2012 г. е налице значителен ръст на тези дела и за района на АП Бургас - два пъти и половина, спрямо 2010 г. и за района на АП В. Търново – два пъти.

Новообразуваните незабавни производства са 1555 (1119; 1040). Незабавните производства съставляват 1,2% от новообразуваните ДП за страната. В сравнение с 2011 г., **се констатира увеличение на образуваните НП с 39,0%**.

Разследващите органи са приключили 1551 (1115; 1025) незабавни производства в законоустановения срок: от тях, за отчетния период, в 3-дневен срок – 1441 НП или 92,9%; 110 НП – в срок до 8 дни, 1 НП е приключено извън законовия срок. В края на годината няма неприключени НП извън законовия срок при разследващ орган.

Решени³¹ от прокурор са 1420 (1028; 951) НП.

По 9,5% от НП прокурорът е разпоредил разследването да продължи по общия ред. Данните в абсолютни стойности за тригодишния период са съответно 135 (97; 90) дела.

Внесени в съда са 1317 НП, 98 са прекратени и 1 е спряно.

Бързи производства (БП)

През 2012 г. в прокуратурите в страната са наблюдавани 10342 (10200; 10442) бързи производства. Новообразуваните БП са 10175, които съставляват 7,9% от всички новообразувани дела. Констатира се устойчивост на броя на новообразуваните бързи производства в тригодишния период.

Положителна е констатацията за започналото от 2011 г. намаляване на бързите производства, по които прокурорът е разпоредил, разследването да се извърши по общия ред – 2642 (2825; 3540) в сравнение с 2011 г. – с 6,5% и с 25,4% спрямо 2010 г.

Териториалното разпределение на наблюдаваните БП по апелативни райони е както следва: АП Бургас – 1177 дела; АП Варна – 1341; АП В. Търново – 2318; АП Пловдив – 2657; АП София – 2847; ВоАП – 2 БП; АСП – няма образувани БП.

Разследването е приключено по 9913 БП. Неприключени при разследващ орган в края на периода са 80. Общо решени от прокурор са 7579 БП (7196; 6792).

По 85,2% от решенията 7579 БП са внесени 6454 прокурорски акта в съда, съответно: с обвинителни актове – 2811 БП, със споразумения – 3192 и с предложение за освобождаване от наказателна отговорност и налагане на административни наказания по чл. 78а НК – 451 БП. Прекратените БП са 1111, а спрените – 9.

Наблюдава се увеличение, спрямо 2011 г., на общия брой на образуваните НП и БП – с 553. Делът на решенията с краен прокурорски акт НП и БП е 75,6% от общия им брой.

Общият дял на НП и БП, по които прокурорите са разпоредили разследването да продължи по общия ред, спрямо решенията такива дела, е 30,9% за 2012 г., при 35,6% за 2011 г. и 46,9% за 2010 г.

Запазва се висок относителният дял на внесените в съда прокурорски актове по НП и БП, спрямо решенията такива – 86,4% (86,5%; 86,4%).

Сериозни затруднения разследващите органи изпитват при изготвянето на експертизи, поради изключително кратките срокове, в които следва да се приключи разследването.

Досъдебни производства, разследвани по общия ред (ДПОР) от разследващ полицай, следовател³², прокурор и разследващ митнически инспектор

При досъдебните производства, разследвани по общия ред (ДПОР), е налице намаление с 6,6% на наблюдаваните и намаление с 8,5% на новообразуваните:

наблюдавани – 235346 (251985; 300026);

новообразувани – 116992 (127872; 135277).

Относителният дял на новообразуваните ДПОР съставлява 90,9% от всички новообразувани производства.

От разследващ полицай са разследвани 97,3 % от новообразуваните ДПОР (113854), от следовател – 2,0% (2354), от прокурор – 0,1% (119) и от разследващ митнически инспектор – 0,6% (665).

Териториално новообразуваните ДПОР се разпределят по апелативни райони, съответно: АП Бургас – 14465, АП Варна – 17357, АП В. Търново – 14201, АП Пловдив – 21944, АП София – 48166, ВоАП – 727 и АСП – 132.

³¹ В решенията ДП се включват внесените в съда ДП (по едно дело може да бъде внесен повече от един прокурорски акт), спрените ДП, прекратените ДП и изпратените по компетентност на съответната компетентна прокуратура.

³² Данни за дейността на следствените органи се съдържа в Доклад за дейността на НСлС - Приложение № 4.

Общо разследваните от разследващ полицаи ДПОР са 221191, при 235607 за 2011 г. и 267715 за 2010 г. Спрямо общо наблюдаваните такива производства, те са 94,0%. Тези данни определят разследващите полицаи като основните разследващи органи.

Общо разследвани от следовател са 13092 (15823; 31646), които са 5,6% от всички наблюдавани ДПОР, в т.ч. и прекратени по давност, спрени в предходните години дела.

Констатира се почти два пъти и половина намаление на разследваните дела от следовател, спрямо 2010 г. и намаление със 17,3%, спрямо 2011 г.

Общо разследвани от прокурор ДПОР са 356 (555; 665), или 0,2% от общия брой на наблюдаваните дела и 0,1% - от наблюдаваните дела.

Разследвани от разследващ митнически инспектор ДПОР са 707, или 0,3% от общия брой на наблюдаваните дела.

Срочност на разследване на делата, разследвани по общия ред:

в 2-месечен срок – 58,2% – 77692 (90948; 100169),
в 6-месечен срок – 29,5% – 39383 (43758; 42648),
над 6 месеца, в срока, удължен от административния ръководител на горестоящата прокуратура – 11,9% – 15837 (13908; 9145).
без продължен срок – 0,4% – 575 (1283; 5463).

Подобрена е срочността. Приключените дела без продължен срок са почти 10 пъти по-малко, спрямо 2010 г., и над 2 пъти по-малко, спрямо 2011 г.

Приключени са 133487 (149897; 157425) ДПОР – 128927 (146143; 152154) от разследващ полицаи; 230 (332; 486) от прокурор; 3813 (3422; 4785) от следовател и 517 от разследващ митнически инспектор. До 2 месеца са приключени 77692 производства, до 6 месеца – 39383 производства и в срока, удължен от административния ръководител на горестоящата прокуратура – 15837 производства.

Решени от прокурор са 191399 ДПОР, от които в срок до 1 месец – 189112, което съставлява 98,8%. По тях в съда са внесени 33382 прокурорски акта срещу 41133 обвиняеми лица; прекратени са 90314 (в т.ч. и 59993 прекратени по давност) и спрени – 65048 производства.

От горепосочените данни могат да се направят следните **изводи**.

- Новообразуваните ДПОР намаляват с 8,5%, спрямо 2011 г., и с 13,5%, спрямо 2010 г., което е функция от намалението на регистрираната престъпност.

- Намалява броят на разследваните ДПОР от разследващ полицаи. През 2012 г. намалението е с 6,1%, спрямо 2011 г., при 12,0% намаление през 2011 г., спрямо 2010 г. Независимо от това намаление, техният дял, спрямо общия брой дела, остава трайно висок – 94,0% (98,3 % и 98,3%).

- Намаляват разследваните ДПОР от следовател със 17,3%, спрямо 2011 г. и с 58,6% спрямо 2010 г. Делът на разследваните от следовател дела (новообразувани) спрямо всички новообразувани ДПОР остава твърде нисък – 1,3% (1,5%; 1,5%).

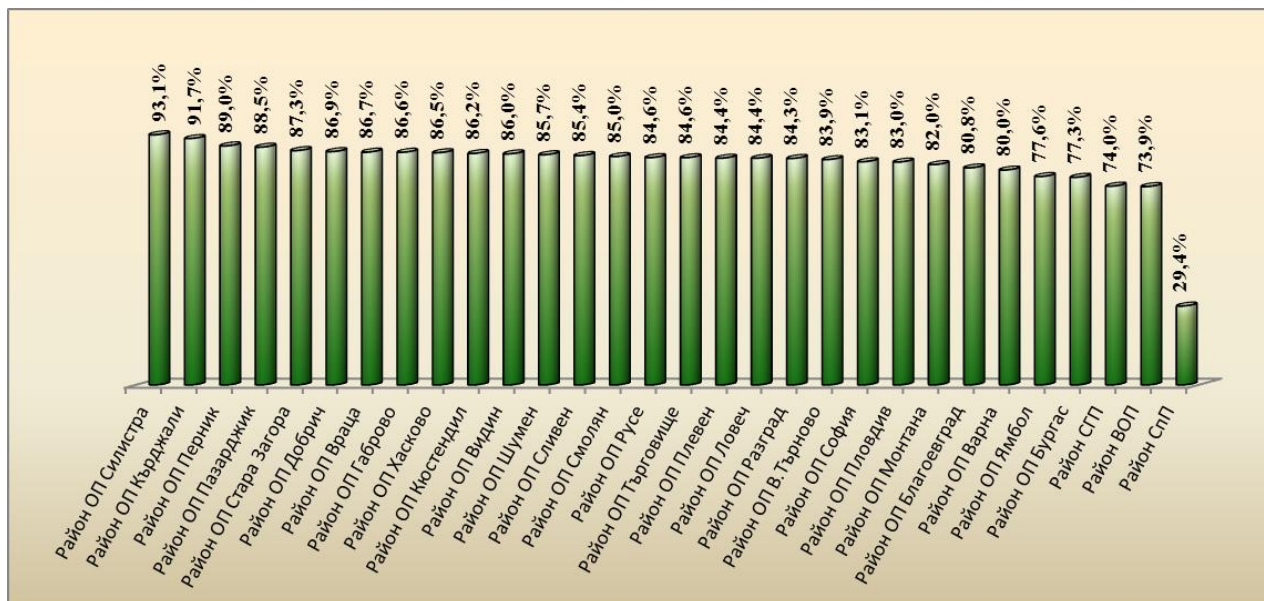
- Делът на разследваните от прокурор ДПОР остава значително по-нисък от този на делата, разследвани от разследващ полицаи и следовател – 0,1% от новообразуваните ДПОР. Това е логично, тъй като основната функция на прокурора не е провеждането на разследване, а ръководство и надзор върху разследването.

- Делът на ДПОР, разследвани от разследващ митнически инспектор, също е нисък – 0,6% от новообразуваните ДПОР. Това се дължи на ограничения в чл. 194, ал. 2 НПК обхват от престъпления, по които тези разследващи органи, считано от 01.01.2012 г., провеждат разследване, съгласно правомощията им по чл. 52, ал. 2 НПК (изм., ДВ, бр. 93/2011 г., в сила от 01.01.2012 г.).

1.3. Решени досъдебни производства от прокурор. Видове решения

Решенията от прокурор дела за отчетния период са 200398 (214619; 247558). Намалението е резултат на общия спад на прекратените дела по давност, които формират големия обем, както на наблюдаваните дела, така и на решенията.

Разпределението на решенията ДП по окръжни райони е представено в следващата графика (Фиг. 4) като **съотношение спрямо наблюдаваните дела**, което определя ефективността на ръководството и надзора по разследването и ефективността от упражнявания контрол от административните ръководители по отношение на спазването на законовите срокове на разследване и мерките за процесуална принуда, съгласно задължението им по чл. 143, ал. 4 ЗСВ, както и на приключване на разследването в разумен срок.

Фиг.4. Дял на решенията от наблюдаваните дела по окръжни райони

Най-висок (над 88,5%) е относителният дял на решенията, спрямо наблюдаваните, ДП в районите на ОП Силистра, ОП Кърджали, ОП Перник и ОП Пазарджик. Най-нисък е този дял за районите на военноокръжните прокуратури – 73,9% и СПП – 29,4%. Трябва да се отбележи, че Специализираната прокуратура е започнала дейността си от 01.01.2012 г. и с оглед на по-голямата фактическа и правна сложност на наблюдаваните от нея дела, е логично в края на отчетния период голяма част от тях все още да не са приключени.

Прокурорските актове, внесени в съда, са 41155 (46511; 45598).

Наблюдава се намаление на броя на внесените прокурорски актове в съда, спрямо предходните две години – с 11,5%, спрямо 2011 г., и с 9,7%, спрямо 2010 г.

Намалява съответно и **броят на предадените на съд лица**. През 2012 г. прокуратурата е предала на съд общо 49484 (57063; 55210) обвиняеми лица.

Решенията дела с прокурорски акт за внасяне на делото в съда са 40713, което съставлява дял от 30,8% от общия брой дела, решени с краен прокурорски акт (прекратени и внесени в съда дела – 132236).

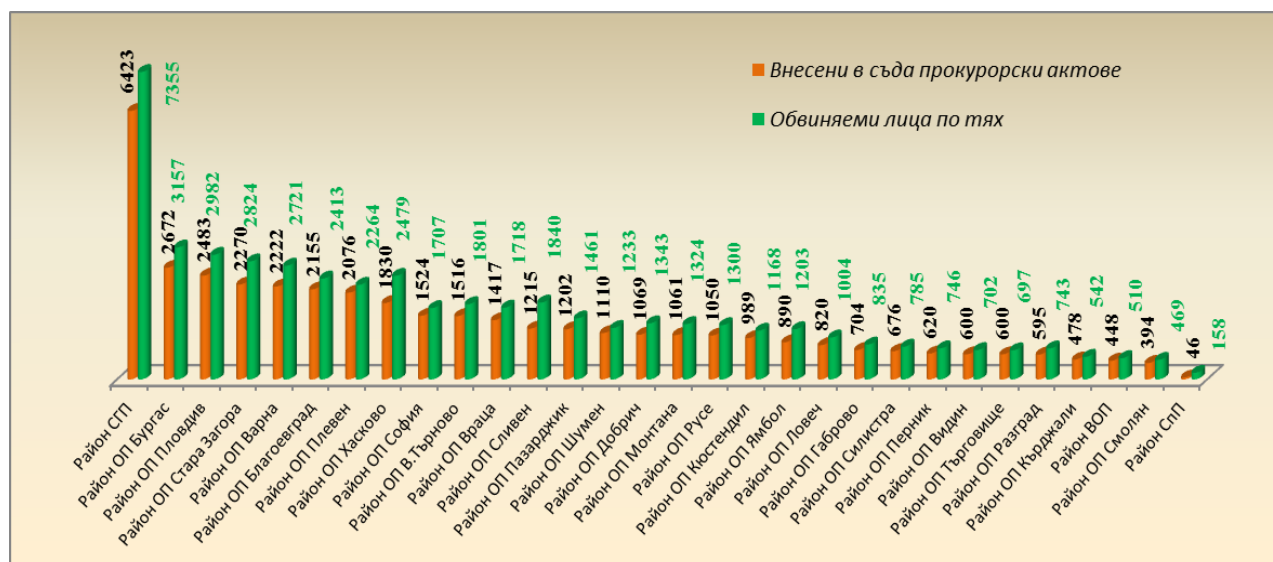
Намалението на внесените в съда прокурорски актове и на предадените на съд лица е функция от намаления брой наблюдавани, новообразувани и решени от прокурор досъдебни производства.

Прокурорските актове по видове за последните три години са, както следва:

Видове прокурорски актове, внесени в съда	2010 г.	2011 г.	2012 г.
обвинителни актове	28679	28224	23613
споразумения	11261	13082	12559
предложения по чл.78а НК	5658	5205	4983
общо	45598	46511	41155

Констатира се трайна тенденция в тригодишния период за намаляване на внесените в съда предложения по чл. 78а НК. Споразуменията също са намалели, спрямо 2011 г., но броят им е по-голям, спрямо внесените през 2010 г. Най-значително е намалението на броя на внесените в съда обвинителни актове, които са по-малко, както спрямо 2011 г. – с 16,3%, така и спрямо 2010 г. – със 17,7%.

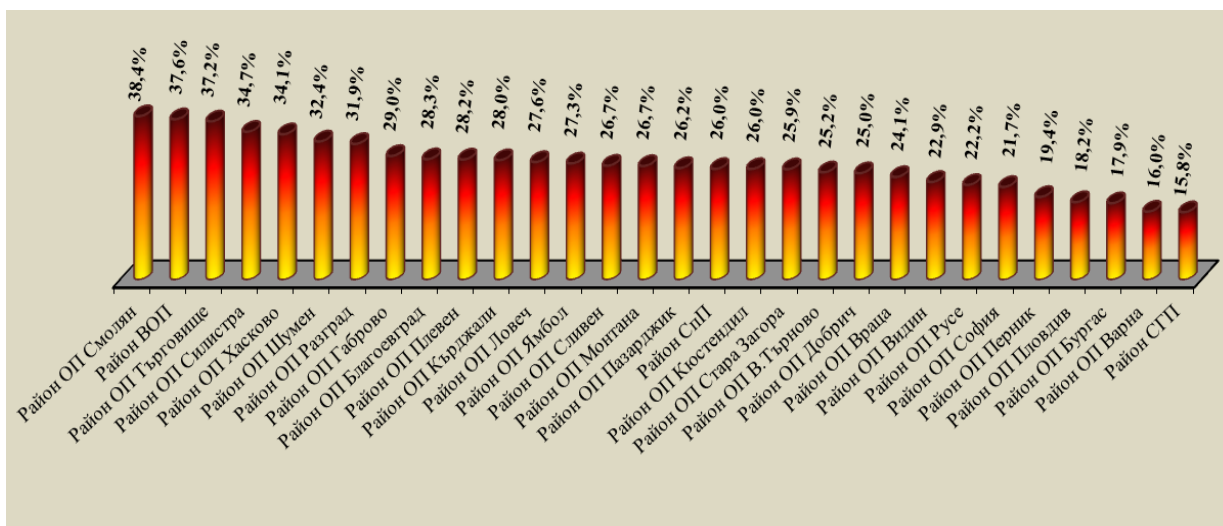
На графиката (Фиг. 5) са представени внесените в съда прокурорски актове и обвиняемите лица в абсолютни стойности по окръжни райони.

Фиг. 5. Разпределение по окръжни райони на внесените в съда прокурорски актове и обвиняемите лица по тях

С най-голям дял внесени актове в съда са прокуратурите от районите на СТП, ОП Бургас, ОП Пловдив, ОП Ст. Загора, ОП Варна, ОП Благоевград, ОП Плевен и ОП Хасково.

Съотношенията на внесените прокурорски актове в съда, спрямо наблюдаваните дела (без прекратените по давност) и решените дела (без прекратените по давност), дава обективна представа за резултатността на прокурорската дейност по реално разследваните досъдебни производства, което се вижда на следващите графики (Фиг. 6 и Фиг. 7):

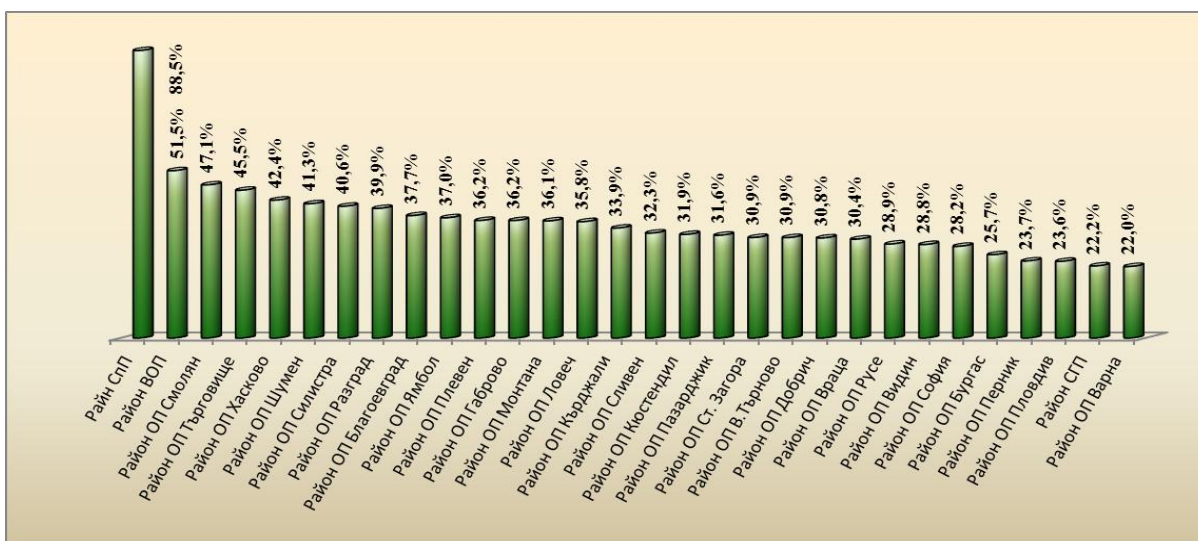
Фиг. 6. Дял на внесените в съда прокурорски актове, спрямо наблюдаваните дела (без прекратените по давност) по окръжни райони

Съотношението на внесените прокурорски актове, спрямо наблюдаваните дела, позволява да се направи извод за резултатността на прокурорската дейност и се проследи нейната динамиката, като се съпостави обемът на делата „на вход и изход”.

По - ниският дял на внесените актове в съда, спрямо наблюдаваните дела за големите прокуратури, може да се обясни, както математически с по-високите стойности на внесените актове и съответно наблюдавани дела, така и с факта, че именно в тези прокуратури е съсредоточена най-тежката престъпност, което определя и по-голямата продължителност на разследванията. Това определя и по-ниската резултатност в големите прокуратури като ССП, ОП Варна, ОП Бургас и ОП Пловдив.

От друга страна, прокуратурите с регистрирана по-ниска и не особено тежка престъпност отчитат по-висока резултатност – ОП Смолян, военноокръжните прокуратури, ОП Търговище, ОП Силистра, ОП Шумен и ОП Разград. Същевременно трябва да се посочи, че окръжните райони Благоевград и Хасково са сред районите с най-много наблюдавани дела от особен обществен интерес, но в същото време отчитат и по-висока резултатност според внесените прокурорски актове, спрямо наблюдаваните дела.

Тези изводи са направени, съпоставяйки данните за наблюдаваните дела от особен обществен интерес по окръжни райони, представени отделно в Приложение № 6.

Фиг.7. Дял на внесените в съда прокурорски актове, спрямо решените ДП (без прекратените по давност), по окръжни райони

Съотношението на внесените в съда прокурорски актове, спрямо решенията ДП (без прекратените по давност), позволява да се проследи степента на постигане на крайната цел в досъдебната фаза – повдигане на обвинение при доказване на осъществяването на престъпленията.

Отново, с най-нисък дял по този показател са големите прокуратури, където логично е най-голям и броят на прекратените и спрените дела – ОП Варна, СГП, ОП Пловдив.

Поради спецификата на дейността на специализираните прокуратури и военните прокуратури, както и поради факта, че в тези прокуратури прекратените дела (извън прекратените по давност) и спрените дела, са минимален брой (за района на ВОП – 334 прекратени и 27 спрени; за СпП – 4 прекратени и 4 спрени), процентът на внесените актове в съда, спрямо решенията дела за горепосочените прокуратури, е висок.

Структурното разпределение на новообразуваните дела за 2012 г. и резултатите по тях – внесени прокурорски актове в съда и обвиняеми лица, се представя по видове престъпления, **съобразно систематиката на НК**, в следващата таблица:

Глава от НК	Новообразувани ДП	Внесени в съда прокурорски актове	Обвиняеми лица по тях
Общо	128722	41155	49484
Глава I „Престъпления против Републиката”	7	2	14
Глава II „Престъпления против личността”	9949	2340	2798
Глава III „Престъпления против правата на гражданите”	778	327	372
Глава IV „Престъпления против брака, семейството и младежта”	2764	1770	1835
Глава V „Престъпления против собствеността”	68401	12243	17882
Глава VI „Престъпления против стопанството”	9049	3688	4190
Глава VII „Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната системи”	630	212	261
Глава VIII „Престъпления против дейността на държавни органи и обществени организации”	3575	1922	2471
Глава VIIIa „Престъпления против спорта”	2	0	0
Глава IX „Документни престъпления”	4668	2106	2334
Глава IXa „Компютърни престъпления”	72	11	11
Глава X „Престъпления против реда и общественото спокойствие”	2693	1473	1867
Глава XI „Общопасни престъпления”	26035	15021	15407
Глава XII „Престъпления против отбранителната способност на Републиката, против информацията, представляваща държавна тайна, и против чуждестранната класифицирана информация”	12	5	5
Глава XIII „Военни престъпления”	87	35	37
XIV „Престъпления против мира и човечеството”	0	0	0

Наблюдението на досъдебните производства по видовете престъпления от НК дава основание за следните **изводи**:

Традиционно най-голям е броят на делата, образувани за престъпления **против собствеността** – 53,1% от всички новообразувани дела, като повечето от тях са за кражби (чл. 194–197 НК) – 55049, или 42,8% от всички образувани през 2012 г. ДП. За този вид престъпления в съда са внесени 8461 прокурорски акта, или 20,6% от общия брой актове.

Тези данни съответстват на процента на разкриваемост на престъпленията за кражби от МВР, който за 2012 г. е 30,4%.

Голям е и обемът на разследванията за **общоопасни престъпления**, предимно за **пътнотранспортни престъпления** (ПТП). За извършени по непредпазливост такива престъпления са образувани 3632 дела (по чл. 343 НК). И през отчетния период отново най-голям е броят на делата по чл. 343б НК – управление на МПС след употреба на алкохол над 1,2 на хиляда – 7935 ДП. Общо за престъпления по чл. 343–343в НК са образувани 15667 ДП, или 12,2% от всички новообразувани ДП. Прокурорите са реагирали бързо и са взели мерки за внасяне на приключените дела от тази категория в съда за разглеждане по същество – внесени са 11747 прокурорски акта, които съставляват 28,5% от общо внесените в съда актове.

За престъпления по чл. 354а НК (**незаконен трафик на наркотици**) са образувани 2993 дела (2,3%). Внесени в съда са 1860 дела, или 62,1% от образуваните ДП за тези престъпления.

Спрени ДП

Общият брой спрени дела в края на 2011 г. е бил **633284** (625237; 653555), вкл. спрени ДП от предходни години. От тях само **1,4%** – 8924 (10327; 12674) са водените срещу известен извършител и 624360 (614910; 640881) – срещу неизвестен извършител.

През отчетния период е постановено **спиране на 65058** (74100; 75117) ДП. Срещу известен извършител са спрени 3492 (4855; 8385) ДП.

Най-голям е броят на спрените дела в района на АП София – 28211, като 15264 от тях са на СРП, което е повече от половината от спрените дела в района. Следва районът на АП Пловдив – 12472, от тях – 4493 са на РП Пловдив; районът на АП Варна – 9162, от тях на РП Варна – 4796; районът на АП Бургас – 7778, от тях – 2294 на РП Бургас и районът на АП В. Търново – 7404. В района на ВоАП са спрени 27 ДП, а от СпП – 4.

Относителният дял на спрените дела срещу **известен извършител** през 2012 г., спрямо общия брой спрени дела през годината, е **5,4%** (6,6%; 11,2%). Наблюдава се трайна тенденция за намаляване на броя им, като през 2012 г. те са почти два и половина пъти по-малко, спрямо 2010 г. Срещу **неизвестен извършител** през 2012 г. са спрени **94,6%** от общия брой спрени дела през годината.

Делът на всички спрени³³ дела срещу известен извършител, спрямо общия брой спрени дела в края на 2012 г., е **1,1%**, срещу **неизвестен извършител – 98,9%**.

Броят на отменените от съда след обжалване прокурорски актове за спиране на досъдебното производство е 175, които съставляват **0,1%** от общия брой наблюдавани дела и **0,3%** от спрените през 2012 г.

Съотношението на спрените ДП срещу известен и неизвестен извършител може да се види в следващата графика (Фиг. 8).

³³ Всички спрени ДП, вкл. от предходни години в края на отчетния период.

Фиг. 8. Относителен дял на спрените ДП срещу известен и неизвестен Извършител в края на 2012 г.

В края на годината спрените ДП са 641912, което е увеличение с 6054, спрямо броя им в началото на 2011 г.

Прекратени ДП

Общият брой на прекратените дела е 91523 (91452; 124070). Обективно е да се отбележи, че високият процент на решените дела с постановления за прекратяване и през настоящия отчетен период, се обяснява с произнасянето от прокурорите по ревизираните дела от предходни години, с прекратяване поради изтекла давност.

По отношение на делата, чието разследване е приключило през отчетния период, тенденцията е на **устойчивост на броя на прекратените дела** по разследванията, приключили през отчетния период. Прекратените дела на производство съставляват 21,7% (20,7%; 19,4%) от приключените.

Прави впечатление, че почти 26,6% от делата са прекратени, поради това, че деянията не съставляват престъпления. От една страна, това се обяснява с недостатъчно точната и правилна преценка за съставомерността им още при образуване на съответните ДП, вкл. и по реда на чл. 212, ал. 2 НПК с първото следствено действие. От друга страна, е необходимо уточнението, че в някои случаи задължително се започва разследване, напр. при откриване на труп при необичайни обстоятелства или при ПТП или друга злополука, с цел изясняване със способите на НПК на причината за смъртта или на произшествието с вредоносен резултат. Целта е да се избегнат възможните последващи съмнения и да се предотврати унищожаването на доказателства, които няма как да бъдат събрани повторно.

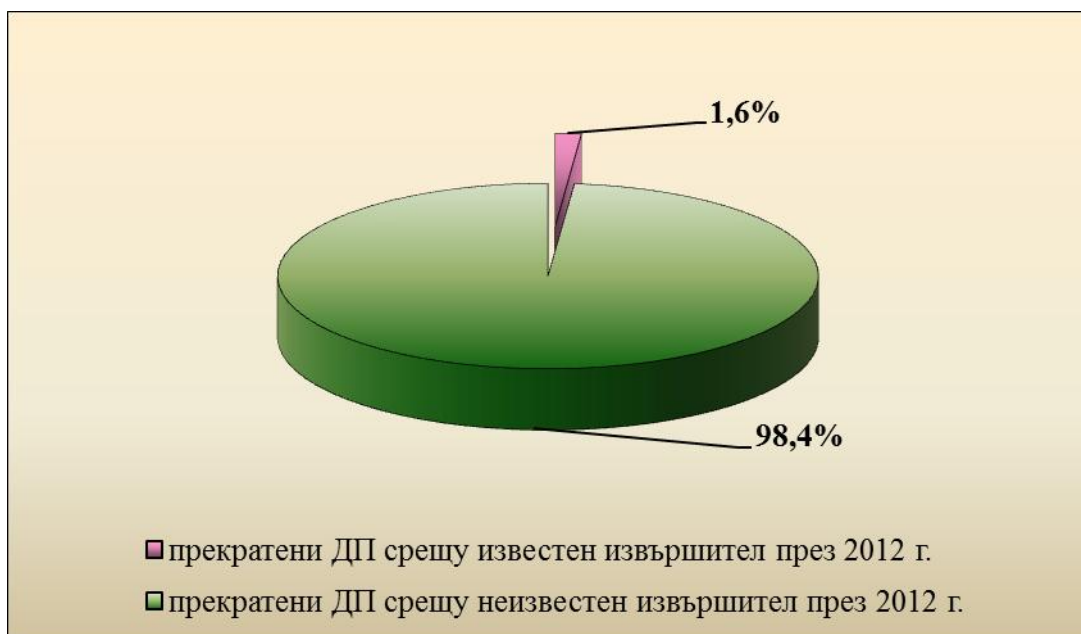
Поради изтекла давност са прекратени **59993 (58226; 91349)** дела. Налице е тенденция за запазване на броя на прекратените по давност дела, спрямо предходните години. От прекратените по давност дела през годината, срещу известен извършител са 930, а срещу неизвестен извършител – 59063 ДП.

Относителният дял на прекратените по давност ДП **срещу известен извършител** остава нисък – **1,6% (3,2%; 2,0%)** от общо прекратените по давност, като същият е два пъти по-малък, спрямо 2011 г. За това допринася и стриктното изпълнение от прокурорите на Указание № И – 55/14.02.2008 г. на завеждащия отдел втори във ВКП³⁴, с цел

³⁴ Цитираното Указание е включено в Ръководството по приложението на НПК.

недопускане на бездействие по спрените дела, което може да стане причина за прекратяването им по-късно по давност.

От прекратените поради изтекла давност дела, 98,4% са водени срещу неизвестен извършител. Причина за това е ниската разкриваемост на оперативно-издирвателните органи и служби в съответните териториални звена на МВР по разкриване на извършителя на престъплението по спрените дела срещу неизвестен извършител. Съотношението на прекратените ДП срещу известен и неизвестен извършител е представено в следващата графика (Фиг. 9).

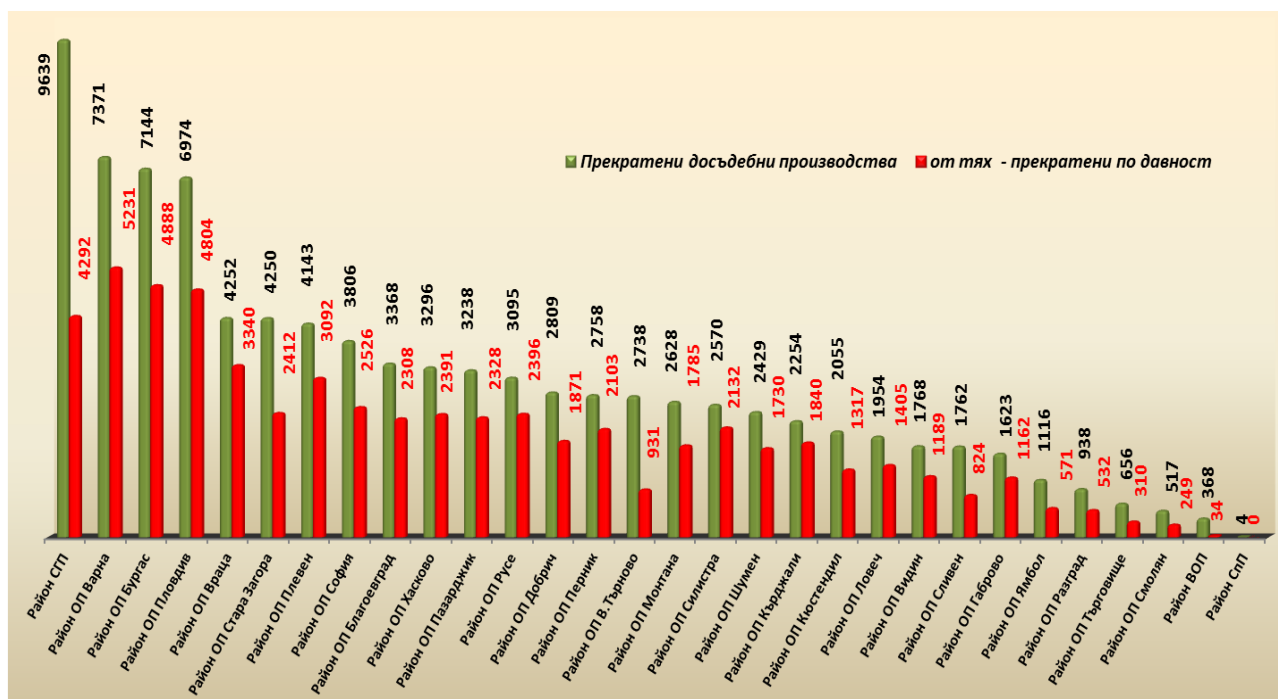
Фиг. 9. Относителен дял на прекратените ДП по давност срещу известен и неизвестен извършител

По апелативни райони разпределението на прекратените по давност дела е следното:

- АП Бургас – 6283;
- АП Варна – 11806;
- АП В. Търново – 8986;
- АП Пловдив – 14024;
- АП София – 18860;
- ВоАП – 34;

Прокуратурите, които не отчитат прекратени по давност дела, са РП Девня, РП Никопол и Специализираната прокуратура.

По окръжни райони прекратените ДП са представени в следващата графика (Фиг. № 10):

Фиг. 10. Прекратени ДП по окръжни райони

Прекратяването е отменено по 1240 ДП, от които 837 от съда и 403 от прокурор от по-горестоящата прокуратура, по реда на чл. 243, ал. 9 НПК. Делът на отменените от съда или горестоящата прокуратура прокурорски актове за прекратяване на наказателното производство е нисък – **1,4% от общия брой прекратени дела**. Това е индикация, че прокурорите проявяват необходимия висок професионализъм и внимание при анализа на събраните доказателства по досъдебното производство, с цел избягване на последващо оправдаване на предадени на съд лица.

Продължителност на досъдебната фаза

Под продължителност на досъдебната фаза се разбира периодът от образуването на делото до решаването му от прокурора по същество – с прокурорски акт за внасяне на делото в съда (обвинителен акт, споразумение, предложение по чл. 78а НК) или с постановление за прекратяване. Този показател за отчетност е въведен в края на 2007 г. по препоръка на евроексперти.

За 2012 г. данните за продължителността на досъдебната фаза са следните:

до 7 месеца са приключени и решени по същество 50063, или 40,6% от решените дела на производство;

от 7 месеца до 1 година – 8764 (7,1%);

над 1 година – 64456 (52,3%).

Големият дял на производствата с продължителност на досъдебната фаза над една година се формира предимно от произнасянията на прокурора по ревизираните спрени дела с неустановен извършител от предходни години, възобновени и прекратени по давност през 2012 г.

В края на периода при прокурор са **останали за решаване 6856 ДП (4,7% от приключилите дела, постъпили в прокуратурата)**, от които 6694 (97,6%) са в едномесечния срок за произнасяне.

1.4. Действия на прокурора по ръководство и надзор на разследването. Екипен принцип на работа и взаимодействие с компетентните институции

Действия на прокурора по ръководство и надзор на разследването се наблюдават като показатели по повод мониторинга, провеждан от ЕК за проследяване ефективността на НПК, в сила от 2006 г.

Прокурорите са участвали при извършването или са извършвали отделни действия по разследването в 5970 (6472; 6787) случая, като по-голямата част от тях са по производства по общия ред – 5893, по бързи производства – 74 и 3 – по незабавни производства. Най-много действия по разследването са извършени от прокурорите в Софийския апелативен район – 3718 и във Великотърновския апелативен район – 1152. Налице е намаление на извършените отделни действия по разследването със 7,8%, спрямо 2011 г.

Случаите, по които прокурорът е иззел делото от един разследващ орган и го е предал на друг, по реда на чл. 196, ал. 1, т. 5 НПК, са 1009 (1520; 959). В 8007 случая отделни действия по разкриването на престъплението са били възложени от прокурора на органите на МВР, по реда на чл. 196, ал. 1, т. 6 НПК.

През 2012 г. по 45466 ДП полицейските служители от МВР са извършили действия по чл. 212, ал. 2 НПК и действия, възложени им от прокурор, следовател или разследващ полицай, съгласно чл. 194, ал. 3 НПК. По 289 ДП митническите органи са извършили действия по чл. 212, ал. 2 НПК и действия, възложени им от прокурор, следовател или разследващ митнически инспектор, на основание чл. 194, ал. 4 НПК.

По 19221 ДП са извършени 25998 неотложни следствени действия. От тях само 133 не са одобрени впоследствие от съда, което съставлява едва 0,5% от общия им брой. Най-голям е броят на извършените претърсвания и изземвания – 9465 (102 неодобрени – 1,1%) и обиск – 1600 (16 неодобрени – 1,0%). Изключително niskият брой неодобрени впоследствие протоколи за извършени неотложни следствени действия сочи, че разследващите органи стриктно спазват указаните в закона срокове за представяне в съда на протоколите от извършените процесуални действия и че същите се извършват законосъобразно. Не би следвало предвиденото в НПК изключение в практиката да заменя законното правило за извършване на неотложни следствени действия след получаване на съответно разрешение от съда.

В 32995 (32907 и 32610) случая прокурорът е указал извършването на необходими действия по разследването преди неговото предявяване. Най-много са те в РП Пловдив – 8164; РП Ст. Загора – 3998; РП Казанлък – 2347; РП Сливен – 2298; РП Петрич – 1222 и РП Враца – 1007. По 3171 ДП прокурорът е указал на разследващия орган отстраняване на процесуални нарушения при предявяването на разследването или сам ги е отстранил. По 1240 ДП са изготвени искания за следствени поръчки в чужбина. През годината по реда на чл. 72 НПК са изготвени 344 искания до съда за обезпечаване на конфискацията, глобата и отнемането на вещи в полза на държавата, като стойността на имуществото по исканията възлиза на 29 581 733 лв. В много от случаите исканията по чл. 72 НПК се отнасят до обезпечения върху имоти, чиято стойност все още не е установена по делото, поради което посочената стойност не е изчерпателна.

Екипен принцип на работа и взаимодействие с компетентните институции

И през 2012 г. е продължило утвърждаването на екипния принцип на работа от прокурорите, както и на разширяване на взаимодействието им с други държавни компетентни институции.

През отчетния период, 507 (488)³⁵ ДП са разследвани от **съвместни екипи**, като общият брой на екипите е 474 (467). В тях участие са взели 163 (217) прокурори, 180 (226) разследващи полицаи, 107 (103) следователи и 32 (44) експерти.

³⁵ Данните в скобите са за 2011 г.

По делата от особен обществен интерес са наблюдавани 59 (45) ДП, разследвани от съвместни специализирани екипи, ръководени от прокурор. Предадените на съд лица за такива престъпления, разследвани от съвместни екипи, са 21 (78). Осъдените лица с влязъл в сила съдебен акт са 54 (32).

По райони са създадени добри условия за съвместна дейност на териториалните прокуратури с разследващите органи. Като пример за успешно прилагане на екипния принцип следва да бъдат посочени специализираните отдели в НСлС, както и в окръжните следствени отдели в Бургас, Пловдив и Русе. От друга страна, твърде малко са следствените отдели в страната, които прибегват до методическа помощ от специализираните отдели на НСлС, която би им била полезна по тежките и сложни разследвания, особено за следователите с по-малък опит.

Във връзка с въведената през 2012 г. нова структура на ВКП и с цел задълбочаване на **специализацията и екипността** като стил на работа, със Заповед № ЛС-672/02.03.2012 г. на главния прокурор, към два от специализираните отдели във ВКП са създадени **четири съвместни екипа за подпомагане на разследването**, от които 2 – към отдел Първи (за престъпления, свързани с корупционни прояви) и 2 към отдел Осми (за престъпления, насочени срещу финансовата система на страната или срещу приходната част на държавния бюджет). Екипите са сформирани във връзка със Заповед № ЛС-547/23.02.2012 г. на главния прокурор, в изпълнение на Споразумение между Прокуратурата на Р България, МВР и ДАНС от 22.02.2012 г. за организацията и дейността на специализираните междуведомствени звена за подпомагане на разследването и на основание чл. 139 ЗСВ.

Продължава да функционира Специализирано звено от прокурори от СГП, пряко ангажирани с разследването на дела за злоупотреби със средства на Европейския съюз, чиято дейност е под прекия надзор, ръководство и контрол на прокурорите от отдел Осми на ВКП. Активно е взаимодействието с АФКОС, Държавния фонд „Земеделие” и с ръководителите на оперативните програми, с цел активната превенция на злоупотребите със средства на ЕС.

Специализацията и екипният принцип са продължени и на териториално ниво чрез създаването на 5 специализирани мрежи от прокурори във всички нива прокуратури за противодействие на някои видове престъпления от особен обществен интерес.

Както бе посочено и по-горе (Раздел I), със Заповед на главния прокурор изх. № 2218/30.03.2012 г. са издадени **Методически указания за всеобхватна финансова проверка**, въвеждаща методически правила за извършване на всеобхватна финансова проверка. За периода от 01.04.2012 г. (от издаването им) до 31.12.2012 г., общият брой възложени всеобхватни финансови проверки (ВФП) от прокурорите е 142. Логично, с оглед спецификата и тежестта на наблюдаваните престъпления, най-голям е броят на възложените проверки от Специализираната прокуратура – 33, СГП – 27 и от военноокръжните прокуратури – 24.

След извършени ВФП, прокурорите са изпратили 51 уведомления до Комисията по ЗОПДИППД (след 19.11.2012 г. по ЗОПДНПИ/. Най-голям е броят на уведомленията в Специализираната прокуратура – 37 и ОП Сливен – 9. Образованите преписки по чл. 83а-е ЗАНН, след извършена ВФП, са 2 – по една в ОП Сливен и района на ВОП. В съда са внесени 5 прокурорски акта по ДП, в хода на които е била извършена ВФП срещу 10 обвиняеми лица. Няма осъдени и оправдани лица, по чиито дела е била извършена ВФП.

В изпълнение на споразуменията за сътрудничество на прокуратурата с НАП, А „Митници“, БНБ, АДФИ, техни представители са включвани при необходимост като експерти в екипите за разследване. Продължава и провеждането на съвместни срещи на координационните центрове за взаимодействие между органите на НАП и Прокуратурата. В резултат на взаимодействието с НАП, работата по делата, образувани за данъчни престъпления значително е подобрена, за което говори и големият брой осъдени лица за такива престъпления.

Специални разузнавателни средства

Броят на наблюдаваните дела, по които са използвани СРС, на основание чл. 173 НПК, е **1125** (997; 1016). Техният дял, спрямо общо наблюдаваните дела за тежки престъпления (16192), е 6,9%.

През 2012 г. прокурорите са направили общо **2596 искания** до съда, при 2936 за 2011 г., за **прилагане на СРС** по образувани/започнати ДП. От тях първоначалните искания са 1919, а допълнителните за продължаване на срока – 677. **Уважените** искания от съда са общо **2574** (при 2892 за 2011 г.), от които 1897 първоначални и 677 продължения. Общият брой неуважени искания (първоначални и продължени) е само 22, които съставляват 0,8% от направените искания. В сравнение с предходната 2011 г., направените искания намаляват с 11,6%, както и уважените от съда – намаление с 11,0%.

Броят на лицата, по отношение на които са разрешени СРС през 2012 г., е **1609**. Тук се включват и лицата, за които СРС е разрешено през 2011 г., но през 2012 г. е направено допълнително искане за продължаване на срока и то е уважено. Данните се отнасят до реалния брой лица, спрямо които през годината е било разрешено ползването на СРС, без дублиране в случаите на няколко дела и няколко уважени искания срещу едно и също лице.

Броят на лицата, спрямо които е разрешено ползването на СРС през 2011 г., значително надвишава броя на делата, по които са прилагани СРС, но е много по-малък от броя на разрешените и приложени оперативни способности, тъй като често пъти обвиняемите по едно дело са повече от един и по отношение на едно лице са използвани едновременно няколко оперативни способа.

През 2012 г. по досъдебни производства от прокурор са направени искания за прилагането на 6815 (6055; 11618) оперативни способа, от които уважените от съда са 6741, или 98,9% (5955, или 98,3%; 11402, или 98,1%). Обстоятелството, че съдът е уважил почти всички искания на Прокуратурата за използване на СРС, означава, че същите са били основателни и достатъчно добре мотивирани.

Исканията на прокурорите по ДП за използване на СРС (изчислени по брой оперативни способности) през 2012 г. бележат увеличение, в сравнение с 2011 г. – с 13,2%, но са два пъти по-малко, спрямо 2010 г.

Най-често използваните оперативни способности са:

- подслушване – 2588, или 38,4% (3207; 6620);
- наблюдение – 1970, или 29,2% (1289; 2357);
- проследяване – 1957, или 29,0% (1316; 2251).

Способът „доверителна сделка” е използван в 19 (21) случая, „контролирана доставка” – в 11 (13) и „служител под прикритие” – в 18 (25) случая, като броят на тези способности леко намалява, спрямо 2011 г.

Предвид компетентността и обема на работа по дела за тежки престъпления най-голям брой искания са направени от СпП и СГП и окръжните прокуратури в градовете Пловдив, Варна, Плевен, Русе и Ст. Загора, в чиито райони е съсредоточена тежката престъпност. Значителна част от делата, образувани за престъпления от особен обществен интерес, са наблюдавани именно от тези прокуратури.

Делът на прекратените ДП, по които е било разрешено използването на СРС (97), спрямо наблюдаваните дела (1125), е 8,6%.

Предадените на съд лица през 2012 г., спрямо които са използвани СРС, са 440 (473 и 381).

Делът на осъдените 239 лица с влязла в сила присъда, по отношение на които са използвани СРС, спрямо предадените на съд с разрешено от съда използване на СРС, е 54,3% (271, или 57,3%; 212, или 55,6%).

Прокурорите са изготвили **626** (1286 и 3427) искания за справки с данни, по реда на чл. 159, ал. 1 НПК, във връзка с чл. 250в, ал. 4, вр. чл. 250а, ал. 1 ЗЕС. По тях са

предоставени 614 справки с данни, което съставлява 98,1% от исканията (1270, или 98,8%; 3104, или 90,6%).

По 85 досъдебни производства (91 и 101) е приложена защита на свидетели. Предприетите мерки от прокурора (чл. 123 НПК) са 142 (152; 224). Има 3 (6; 7) случая на осигуряване на физическа охрана и 139 (146; 217) случая на запазване в тайна на самоличността на свидетел.

1.5. Контрол на мярката за неотклонение „задържане под стража” и други мерки на процесуална принуда

През 2012 г. са изготвени 4596 (4706; 4503) искания по чл. 64 НПК. Налице е устойчивост на броя на исканията в тригодишния период. От общия брой искания са уважени 3785, което представлява 82,4%. Не са уважени 786, или 17,1%.

Подадени са общо 85 (259; 174) протеста по чл. 65, ал. 7 НПК, от тях са уважени 42 (98; 61), или 49% (37,8%; 35,0%). Не са уважени 41 протеста.

Високият процент уважени искания означава, че прокурорите внимателно преценяват основателността на искането и се стремят то да бъде обосновано и подкрепено от събраните по делото доказателства. С цел осигуряване на информация за водените срещу едно и също лице едновременно на повече от едно наказателни производства, през 2011 г. в Прокуратурата е въведен в действие **„Регистър на лица с неприключени наказателни производства“**. Данните от регистъра позволяват, наблюдаващите прокурори да вземат правилно решение за най-адекватната мярка за неотклонение спрямо конкретно лице и позволяват по-добрата мотивировка на исканията до съда по чл. 64 НПК за вземането на най-тежките мерки за неотклонение – задържане под стража и домашен арест.

Налице е тенденция за запазване на броя на задържаните лица. Лицата, спрямо които е била взета мярка за неотклонение „задържане под стража”, са 4489 (4458; 4359), от които 892 (19,9%) лица са с други висящи дела.

Разпределението им по апелативни райони е следното:

АП район	Лица с мярката за неотклонение „Задържане под стража“	От тях с други висящи дела
АП София	1625	451
АП Пловдив	1221	195
АП Варна	529	51
АП В. Търново	523	78
АП Бургас	390	73
АСП	174	36
ВоАП	27	8

В края на отчетния период с мярка за неотклонение „задържане под стража” са били 893 лица, от тях – в срок до 2 месеца – 422, до 1 година – 447, до 2 години – 24 лица.

Данните сочат, че все по-често се прилага и мярката за неотклонение „домашен арест”. Към 31.12.2012 г. с наложена такава мярка са били 409 (129; 175) обвиняеми лица.

През отчетната година прокурорите са разпоредили освобождаване и вземане на друг вид по-лека мярка на задържани лица, по реда на чл. 63, ал. 5 НПК по отношение на 60 (28; 23) лица и по чл. 63, ал. 6 НПК по отношение на 162 (196; 141) лица.

При условията на чл. 234, ал. 8 НПК прокурорите са отменили мерки за процесуална принуда в 324 (244; 329) случая. От съда, на основание чл. 234, ал. 9 НПК, са били отменени мерки на процесуална принуда в 28 случая, при 65 за 2011 г. и 46 за 2010 г.

Прокурорите упражняват непрекъснат контрол за предотвратяване на случаите на незаконосъобразно просрочие на мерките за процесуална принуда, вкл. и на мерките за неотклонение „задържане под стража“ и „домашен арест“.

В помощ на наблюдаващите прокурори и административните ръководители е въведен през 2012 г. в Прокуратурата „Електронен регистър на лица с мярка за неотклонение „задържане под стража“ и „домашен арест““. Данните от регистъра позволяват подобряване на организацията и провеждане на по-ефективен контрол върху дейността на наблюдаващите прокурори за спазване на предвидената в закона максимална продължителност на мерките за неотклонение „задържане под стража“ и „домашен арест“ в досъдебното производство по чл. 63, ал. 4 НПК и своевременно предприемане на действия за тяхната промяна или отмяна, по реда на чл. 234, ал. 8 НПК и по чл. 63, ал. 5 и ал. 6 НПК, относими съгласно чл. 62, ал. 2 НПК и към мярката „домашен арест“.

2. СЪДЕБНА ФАЗА

2.1. НАКАЗАТЕЛНОСЪДЕБЕН НАДЗОР

2.1.1. Образувани, разгледани и решени дела – относителен дял, спрямо внесените прокурорски актове

През 2012 г. от прокуратурите в страната са внесени общо 41 155 (46 511; 45 598) прокурорски акта, съответно: 23 163 (28 224; 28 679) обвинителни акта, 12 559 (13 082; 11 261) споразумения и 4983 (5205; 5658) постановления с предложение за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание. На съд са предадени 49 484 (57 063; 55 210) лица за извършени от тях 46 243 (51 830; 51 023) престъпления.

Съпоставянето на данните за 2012 г. с тези от предходните две години, сочи намаление на броя на всички видове внесени прокурорски актове, като спрямо 2011 г. то е 11%. В сравнение със същия период, спаднал е и броят на предадените на съд лица – със 7579, което съставлява 13,3%.

През 2012 г. по внесените прокурорски актове в съда са образувани 41 595 наказателни дела. В тях се включват и внесените в края на предходния отчетен период прокурорски актове, по които делата са образувани през 2012 г.

Прокурорите са участвали в разглеждането на 80 226 наказателни дела, по които са проведени 117 265 съдебни заседания. Намаленият брой на наказателните дела (8477 по-малко, което е 10%) и на проведените съдебни заседания (6% по-малко) е в резултат на намаления брой внесени в съда прокурорски актове.

През отчетната година решените от съда дела са 44 352, което е 107,8% от внесените прокурорски актове. Решените от съда дела за 2011 г. са 48 537, което представлява 103,4 %, спрямо внесените прокурорски актове през 2011 г. За 2010 г. решените дела са 46 290, което представлява 101,5%, спрямо внесените актове. По-големият брой решени дела се дължи на приключените през 2012 г. дела по внесени от предходния период обвинителни актове.

През 2012 г. съдилищата са разгледали и постановили 27 537 съдебни решения по внесените обвинителни актове. С постановяване на осъдителна присъда по тях са приключени 12 825 дела, което е 46,6% от решенията по обвинителните актове. За 2011 г. приключилите с осъдителна присъда дела по внесени обвинителни актове са 14 245, или 48,4%, за 2010 г. са 14 858, или 49%. Със сключване на споразумение по реда на чл. 384 НПК (до приключване на съдебното следствие) са приключени 10 815 дела, което е 39,2%, за 2011 г. делата са 12 318, което е 40,1 %, спрямо 36,8% за 2010 г. Относителният дял на сключените споразумения по реда на чл. 384 НПК показва, че се запазва тенденцията за сключване на споразумение след внасяне на обвинителния акт в съда.

С решение за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание по реда на чл. 78а НК са приключени 715 дела, което е 2,6%, колкото е и за 2011 г. и 3% за 2010 г. Относителният дял на решените дела с налагане на административно наказание след внасяне на обвинителния акт в съда е запазен през последните три години.

През 2012 г., на основание чл. 250 и чл. 289 НПК, са прекратени 264 дела, което е около 1% от внесените и разгледани наказателни дела, образувани по внесени обвинителни актове. На основание чл. 250, ал. 1, т. 2 НПК (деянието, описано в обвинителния акт, не съставлява престъпление) са прекратени 31 дела, или около 0,1% от внесените и разгледани обвинителни актове. Такива са данните и за предходните две години.

За 2012 г. от съда са разгледани и решени 12 571 споразумения, внесени по реда на чл. 381–382 НПК – след приключване на досъдебното производство. За 2011 г. внесените след приключване на разследването споразумения са 13 239, за 2010 г. – 11 486. Спрямо 2011 г., е налице намаление на броя на делата, приключени със споразумение от тази категория. Но това се дължи и на общото намаление на броя на прокурорските актове, вследствие намаление на броя на разкритите (доказаните при разследването) престъпления. От внесените и решени 12 571 споразумения, от съда са одобрени 97,5%. Относителният дял на одобрените споразумения, в сравнение с предходните две години, е запазен.

През отчетния период, по реда на чл. 375 НПК (освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание), са внесени и разгледани 4910 предложения за освобождаване от наказателна отговорност, от които уважените са 4266, или 87%, спрямо 80% за 2011 г. и 85,4% за 2010 г. Данните сочат, че абсолютният брой на внесените предложения, по реда на чл. 375 НПК, е запазен. Относителният дял на предложенията, по реда на чл. 375 НПК, намалява, което е обусловено от ограниченията при приложението на разпоредбата на чл. 78а НК за някои видове престъпления след законодателните изменения през 2006 г. и 2010 г.

2.1.2. Осъдителни и санкционни решения, осъдени и санкционирани лица

През 2012 г. са постановени 40 880 осъдителни и санкционни решения, което е 92 % от разгледаните и решени дела и 99 % от внесените прокурорски актове. От тях влезлите в сила са 36 994, което представлява 83,4 % от решените дела и 90 % от внесените прокурорски актове.

За 2011 г. осъдителните и санкционни решения (44 684) са 92% от разгледаните и решени дела и 96% от внесените прокурорски актове, влезлите в сила – съответно 82,8% от решените дела и 86,2% от внесените прокурорски актове.

За 2010 г. осъдителните и санкционни решения (42 632) са 94,1 % от разгледаните и решени дела и 95,5% от внесените прокурорски актове, влезлите в сила – съответно 84,3 % от решените дела и 85% от внесените прокурорски актове.

В сравнение с 2011 г., относителният дял на влезлите в сила осъдителни и санкционни решения, спрямо разгледаните и решени дела, е запазен, което сочи, че в работата си прокурорите се ръководят от изискването за задълбочено проучване на делата и внасяне на обосновани прокурорски актове.

Осъдените и санкционирани лица за 2012 г. са 48 147 (95,8% от лицата с постановени съдебни актове през годината), от които с влязъл в сила съдебен акт – 44 250 лица. За 2011 г. осъдените са 52 545 (96,5% от лицата с постановени съдебни актове), от тях с влязъл в сила съдебен акт 48 108 лица. За 2010 г. осъдените са 50 392 (96,0% от лицата със съдебни актове), от които с влязъл в сила съдебен акт 46 609.

Осъдените и санкционирани лица за 2012 г., спрямо предадените на съд лица, са 97,3%, при 92,1% за 2011 г. и 91,3% за 2010 г. Осъдените с влязъл в сила съдебен акт за 2012 г. спрямо предадените на съд лица са 89,4%, при 84,3% за 2011 г. и 84,5% за 2010 г.

Делът на осъдените и санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт, спрямо всички лица с влязъл в сила съдебен акт през годината е 97,2% при 97,6% за всяка от предходните 2011 г. и 2010 г.

Прокурорските актове, които се внасят в съда, са обосновани, а повдигнатите обвинения са подкрепени с достатъчен обем доказателства, за което говори високият дял на осъдените и санкционирани лица спрямо лицата с постановен през годината съдебен акт, както и осъдените и санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт, спрямо всички лица с влязъл в сила съдебен акт през годината - трайно над 90%.

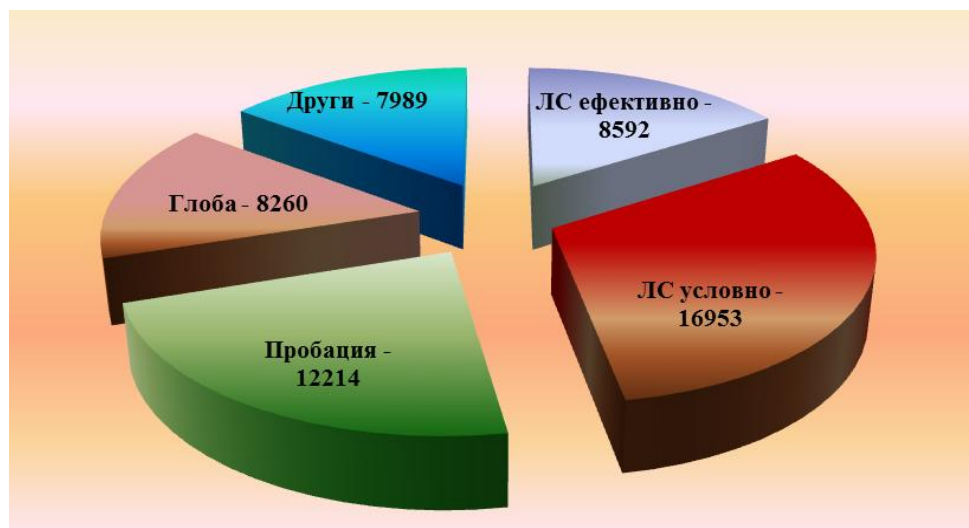
Структурното разпределение на осъдените лица с влязъл сила съдебен акт е представено на фиг. № 11.

Фиг. 11. Структура на осъдените и санкционирани лица по влезли в сила осъдителни и санкционни решения по видове престъпления от НК

Най-голям дял заемат осъдените лица: по Глава пета от НК „Престъпления против собствеността” – 16 431 лица и по Глава девета от НК „Общопасни престъпления” – 14718 лица: от тях по чл. 343б НК – 7 699 лица и по чл. 343в НК – 2955 лица.

Наложените наказания на осъдените и санкционирани лица през отчетната година са представени по видове на следващата графика (фиг.12).

Фиг. 12. Наложени наказания по влезли в сила съдебни актове през 2012 г.

2.1.3. Протести

През 2012 г. са подадени общо 2643 протеста, от които уважените са 529 (35,8%) от разгледаните протести, неуважени – 947 (64,2 %) от разгледаните протести и неразгледани 1126. За 2011 г. подадените протести са 2705, за 2010 г. – 2472. Относителният дял на подадените протести, спрямо решенията от съда дела, е 6% за 2012 г., 5,6% за 2011 г. и 5,3% за 2010 г. Протести са подавани на всички основания – нарушение на закона и процесуалните правила и за наложени несправедливи наказания.

За отчетния период срещу 1468 оправдателни присъди и решения са подадени 1312 въззивни протеста, т.е. протестирани са 89,4% от постановените оправдателни съдебни актове. За 2011 г. са протестирани 96% от оправдателните присъди и решения, а през 2010 г. – всички оправдателни съдебни актове. От общо разгледани 581 протеста срещу първоинстанционни оправдателни присъди, уважените са 26,2%, при 29,6% за 2011 г. и 28,4% за 2010 г. Неуважените протести за 2012 г. са 73,8%, при 70% за 2011 г. и 2010 г. Срещу въззивни оправдателни решения и присъди са подадени 155 касационни протеста. От разгледаните 61 протеста, уважените са 20, или 32,8%, неуважените – 41, или 67,2%. За 2011 г. са подадени 129 касационни протеста, от разгледаните са уважени 36%.

Високият относителен дял на неуважените протести налага извод, че оправдателните съдебни актове трябва да се протестират след внимателна и обективна преценка.

2.1.4. Възобновяване на наказателни дела

По данни от докладите, окръжните прокуратури са разгледали 95 молби с искане за възобновяване на наказателни дела, от които 6 са уважени, по 2 няма произнасяне (чака се окомплектуване), а по останалите 87 е отказано възобновяване.

Уважените и внесени във ВКС искания за възобновяване, на основание чл. 422, ал. 1, т. 3 НПК се разпределят така: от ОП Русе – 2, от ОП Пазарджик – 2, от ОП Ловеч и ОП Сливен – по 1.

Всички внесени искания са разгледани от ВКС – четири от тях са уважени, като делата са върнати за ново разглеждане, а две от исканията са оставени без уважение.

По-голям брой молби на граждани или сигнали от прокуратурите за възобновяване на наказателни дела са подадени на основание чл. 422, ал. 1, т. 5 НПК, по което компетентността е на главния прокурор. През 2012 г. във ВКС са внесени 122 искания за възобновяване на наказателни дела, при 99 за 2011 г. и 113 искания за 2010 г. Уважените искания са 75, което представлява 80,1%, неуважените са 16, или 17,2%. За 2011 г. уважените искания са 81 (93%), неуважените искания са 6 (6,8%) Съпоставянето на данните показва, че относителният дял на уважените искания е намален, спрямо предходната година. Необходимо е да се посочи, че в края на периода са останали голям брой неразгледани искания (необразувани и такива, по които няма постановено решение), което би могло да доведе до промяна на посочените по-горе резултати.

Апелативните прокурори имат правомощие, на основание чл. 380 НПК, да правят предложения за възобновяване на дела, по които решенията са постановени по реда на чл. 375 и сл. НПК. През отчетната година апелативните прокуратури не отчитат направени предложения по чл. 380 НПК.

2.2. Противоречива съдебна практика. Практическо приложение на съкратеното съдебно следствие

2.2.1. Противоречива съдебна практика

Наличието на противоречива прокурорска и съдебна практика, посочена в отчетните доклади на териториалните прокуратури, може да бъде обобщена по следния начин.

Прокуратурите в страната отбелязват противоречива съдебна практика, най-често във връзка с приложението на чл. 9, ал. 2 НК. Част от постановените оправдателни присъди са поради различните критерии на съда и прокуратурата при преценката за малозначителност на деянията или явната незначителност на обществената опасност на деянията. Прокуратурите в Благоевград, Бургас, Варна и София посочват противоречива практика за престъпленията по чл. 354, ал. 5 НК, Кюстендил – за престъпления по чл. 278, ал. 6 НК, Бургас, Стара Загора и Варна – за престъпления по чл. 235, ал. 6 НК и др. Като примери за противоречива практика по делата по чл. 354а, ал. 5 вр. ал. 3 НК се сочат различните критерии относно стойността или количеството на наркотичните вещества.

Окръжните прокуратури в София, Враца и Стара Загора сочат противоречива практика във връзка с приложението на чл. 234, ал. 1 НК, с оглед преценката на съставомерния признак „немаловажен случай“. В отделни случаи като формален критерий се приема броят на минималните работни заплати, без да се съобразяват другите критерии при преценката, дали случаят може да се характеризира като маловажен. В други случаи като критерий се приема дължимият акциз, количеството и вида на стоките. ОП Благоевград (РП Петрич) посочва противоречива практика при престъпленията по чл. 234, ал. 1 НК по приложението на чл. 53, ал. 1, б. „а“ НК – във връзка с отнемане на автомобилите, когато са послужили за превоз на акцизни стоки без бандерол. Част от съдилищата отказват отнемането на МПС с мотиви, че те не са средство, послужило за извършване на престъплението. В тези случаи прокуратурата е подавала протести, а в случаите на неуважаване на същите, изпраща сигнали до отдел „Съдебен и изпълнение на наказанията“ във ВКП за проверка на делата по реда на чл. 422, ал. 1, т. 5 НПК.

Противоречива съдебна практика при приложението на чл. 78а НК сочи ОП София, във връзка с изискването в чл. 78а, ал. 1, б. „в“ НК за възстановяване на всички причинени от престъплението вреди – дали трябва да бъдат възстановени причинените от престъплението съставомерни вреди или всички причинени от престъплението вреди.

От ОП Русе отново се поставя въпросът за издаване на тълкувателно решение относно правната характеристика на престъпленията по чл. 227б НК и чл. 293а НК – продължени престъпления ли са, или са довършени с настъпването на срока, определен от законодателя за всяко от тях, кога са довършени и от кой момент започва да тече давността за преследване за тях.

От РП Стара Загора е констатирана противоречива практика, във връзка с приложението на чл. 26, ал. 1 НК, и по-точно във връзка с формулирането на диспозитива на обвинителния акт. Част от съставите на съда изискват отделните деяния в него да се конкретизират по време и местоизвършване, а не само да се посочва периодът на извършване на престъплението. Прокуратурата е на становище, че тези данни трябва да се съдържат в обстоятелствената част на обвинителния акт, а не в диспозитива. Доколкото различната практика води и до връщане на делата, проблемът е обсъден при анализите на върнатите дела за доразследване.

Прокуратурите са констатирани противоречива съдебна практика, във връзка с правомощието на съда да връща дела за допълнително разследване. Съдилищата тълкуват по различен начин понятието „съществено процесуално нарушение“, което създава възможност за връщане на по-голям брой дела, като не във всички случаи се конкретизират допуснатите съществени нарушения на процесуалните правила. Такива изводи са направени от прокуратурите в Кюстендил, СГП, Добрич, Враца и ВОП София. Като пример ОП Добрич посочва непроизнасянето от прокурора по искане, направено на основание чл. 229 НПК. Прокуратурата приема, че когато искането може да се направи пред съда, не е налице съществено процесуално нарушение. Обратно, съдът винаги го приема за съществено нарушение, водещо до ограничаване на правото на защита на обвиняемия, без обаче да конкретизира в какво се изразява това ограничение. Налице е тенденция, някои съдилища да изискват прекалено конкретизиране на обвинението, което не отговаря на изискванията на НПК. Различията в тълкуването, относно наличието на

съществено нарушение на процесуалните правила, независимо от дадените задължителни указания с Тълкувателно решение № 2/2002 г. на ОСНК, води до неоснователно връщане на делата на прокуратурата.

СГП посочва противоречива съдебна практика по приложението на чл. 75, ал. 1–3 НПК, изразяващо се в неразясняване на представителя на ощетеното юридическо лице правата на пострадал и непредявяване на разследването, което се приема от част от съдебните състави като отстранимо съществено процесуално нарушение и основание за връщане на делото на досъдебното производство. Прокуратурата приема, че нормите на чл. 75, ал. 1–3 НПК не се отнасят до ощетените юридически лица и този извод се прави от систематична връзка на чл. 75 с чл. 74, ал. 1 и ал. 2 НПК, както и с чл. 84, ал. 1 НПК, съгласно който, когато се предоставят процесуални права на юридическо лице, претърпяло вреди от престъплението, самият закон си служи с израза „ощетено юридическо лице”, а не „пострадал”.

Изведените от докладите примери за констатирана противоречива практика не дава основание да се направи извод, че са налице сериозни различия по приложението на отделни правни норми, което да налага решаването им чрез приемане на тълкувателни решения от ВКС.

2.2.2. Практическо приложение на съкратеното съдебно следствие

По разгледаните и решени дела, образувани по внесените обвинителни актове, съдът е постановил 12 825 присъди. От тях по реда на чл. 373, ал. 3, във вр. с чл. 372, ал. 4, вр. чл. 371, т. 2 НПК са постановени 4452 присъди, което представлява 34,7%. През 2011 г. постановените по реда на съкратеното съдебно следствие присъди са 5313, което е 37,3%. През 2010 г. постановените присъди са 4869, което е 32,8%. За 2012 г. са постановени 861 присъди по-малко, в сравнение с 2011 г. Налице е незначително намаление на относителния дял на постановените присъди при съкратено съдебно следствие през 2012 г. С Тълкувателно решение № 1 от 06.04.2009 г. са преодолени някои противоречия в практиката по прилагането на съкратеното съдебно следствие. Законодателните промени от 2010 г. са съобразени с констатациите от практиката, че при разглеждането на делата по реда на чл. 373, ал. 3 НПК се налагат занижени наказания. След последните изменения на разпоредбата на чл. 58а НК е създадена възможност за определяне на съответни на тежестта на извършеното престъпление наказания, като същевременно се отчитат особеностите на това производство и процесуалното поведение на подсъдимия. Приключването на наказателните дела по реда на съкратеното съдебно следствие с осъдителна присъда показва добра работа на прокуратурата по разследването на престъпленията и внасяне на обоснован обвинителен акт в съда.

Данните за сключени споразумения след внасяне на обвинителен акт в съда, сравнени с тези, за приключените дела по реда на съкратеното съдебно следствие, сочат, че и за 2012 г. предпочитаният начин за приключване на съдебното производство, е този със споразумение. Приключените със споразумение по чл. 384 НПК дела са 10 815, което е 39,3%, а тези по реда на чл. 373, ал. 3 НПК – 4452 дела, което е 16,2% *от съдебните решения по внесените обвинителни актове*. За 2011 г. споразуменията по чл. 384 НПК са 12 815, или 40%, а делата по чл. 373, ал. 3 НПК – 5313, или 17,3%. За 2010 г. сключените споразумения са 36,8%, делата по чл. 373, ал. 3 НПК – 16%. По-широкото приложение на споразумението може да се обясни с възможността за приложение на чл. 55 НК при определяне на наказанието.

Анализите в отчетните доклади на прокуратурите за практическото приложение на съкратеното съдебно следствие показват, че не са констатирани затруднения при неговото приложение. Най-голям относителен дял присъди по реда на чл. 372, ал. 3 НПК са постановени в съдебните райони на: ОС Сливен – 58%, ОС Шумен – 57%, ОС Стара Загора – 53,4%, ОС Монтана – 52% и др. По-нисък дял присъди по съкратеното съдебно

следствие са постановени в съдебните райони на ОС Хасково – 28%, СГП – 28%, ОС Силистра – 25%, ОС Благоевград – 22%, ОП София – 19% и др.

Критиките на прокуратурата по приложението на съкратеното съдебно следствие са свързани най-вече с това, че се дава възможност за налагане на по-леки наказания, без да са възстановени щетите, причинени от престъплението (Русе, Враца, Шумен и др.).

Законът не взема предвид процесуалното поведение на обвиняемия на досъдебното производство. Без да е съдействал за по-бързото разследване, при липса на самопризнания в досъдебната фаза, когато обвинението безспорно е доказано, се създава възможност за налагане на по-леко наказание.

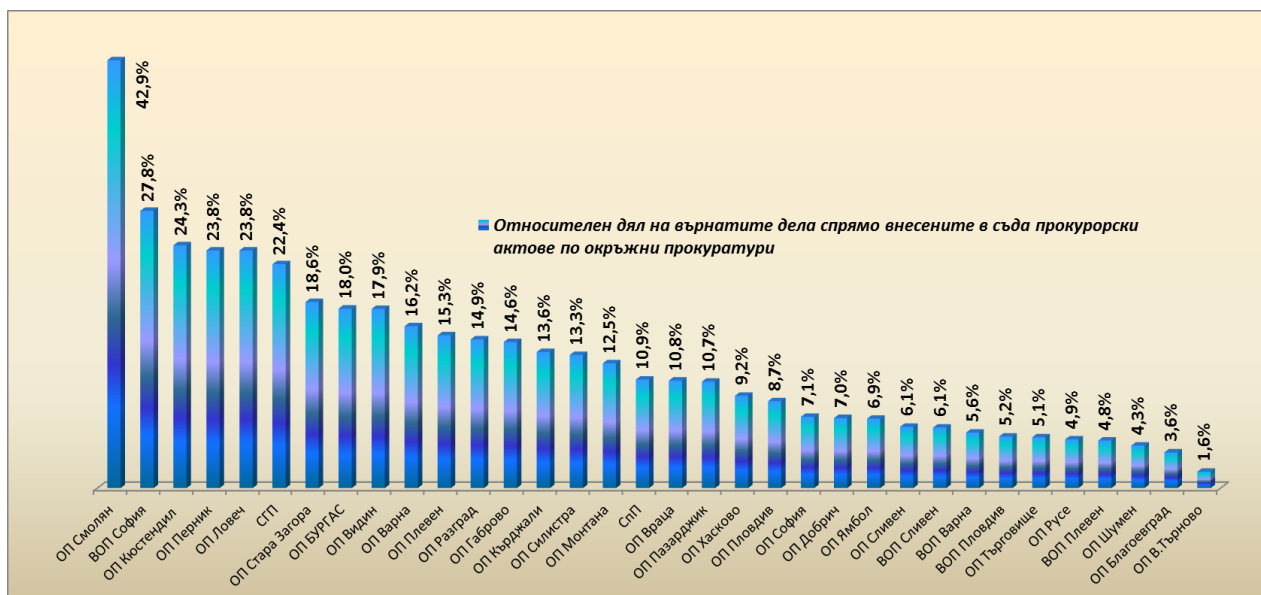
Предложенията за законодателни промени са следните: ОП Габрово изразява становище за въвеждане на разпоредба, която да предвижда искането за разглеждането на делото по този ред да се прави в определен срок. Прокурорите от ОП Варна предлагат законодателна промяна, която да обвързва възможността за провеждане на съкратено съдебно следствие със самопризнание на обвиняемия на досъдебното производство, което ще има за последица процесуална бързина и икономия на наказателното производство, като цяло, а не само в съдебната фаза. ОП Добрич се изразява становище, да се предвиди възможност, извършителите на престъпления да могат само веднъж да искат приложението на съкратеното съдебно следствие. Други предложения са свързани с ограничаване на възможността за провеждане на съкратено съдебно следствие за някои тежки престъпления (Монтана, Благоевград, ОП София, СГП). Като недостатък се отчита и липсата на възможност, прокурорът да изрази становище по искането за провеждане на съкратено съдебно следствие.

2.3. Върнати от съда дела и оправдателни присъди

2.3.1. Върнати от съда дела

Един от основните показатели за качеството на работата на прокурорите е броят на върнатите от съда дела, образувани по внесени прокурорски актове. За 2012 г. от съдилищата са върнати 2122 от общо внесени 41 155 прокурорски акта, което е 5,2%. За 2011 г. от внесените 46 511 прокурорски акта са върнати общо 2627 (5,6%). За 2010 г. са внесени 45 598 прокурорски акта, от които са върнати 2491 дела (5,5%). Спрямо решенията от съда 44 352 дела, върнатите са 4,8%. За 2011 г. от решенията 48 537 дела, върнатите са 5,4%. За 2010 г. са върнати 5,4% от решенията 46 290 дела.

Данните сочат, че през отчетната 2012 г. върнатите дела от съда, като абсолютен брой, намаляват, спрямо 2011 г. с 19,2% % и с 14,8% спрямо 2010 г. Намалява и относителният им дял към внесените актове. Спрямо 2011 г., намалението е с 0,4 пункта, а спрямо 2010 г. – с 0,3 пункта.

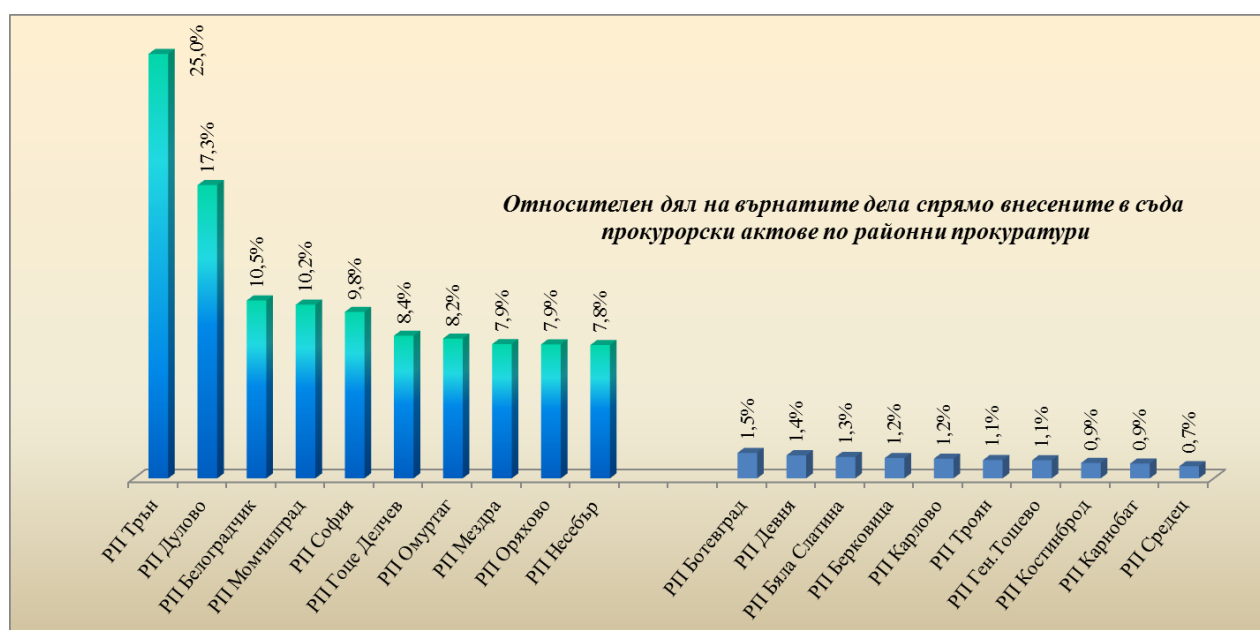

Фиг. 13. Относителен дял на върнатите дела спрямо внесените в съда прокурорски актове по окръжни прокуратури

Данни за върнатите дела от съда по окръжни прокуратури:

№ по ред	Прокуратура	Внесени в съда прокурорски актове	Върнати от съда дела на прокуратурата	Относителен дял на върнатите дела спрямо внесените в съда прокурорски актове по окръжни прокуратури
1	ОП Смолян	14	6	42,9%
2	ВОП София	54	15	27,8%
3	ОП Кюстендил	37	9	24,3%
4	ОП Перник	42	10	23,8%
5	ОП Ловеч	21	5	23,8%
6	СГП	660	148	22,4%
7	ОП Стара Загора	118	22	18,6%
8	ОП Бургас	178	32	18,0%
9	ОП Видин	39	7	17,9%
10	ОП Варна	148	24	16,2%
11	ОП Плевен	98	15	15,3%
12	ОП Разград	47	7	14,9%
13	ОП Габрово	41	6	14,6%
14	ОП Кърджали	22	3	13,6%
15	ОП Силистра	45	6	13,3%
16	ОП Монтана	40	5	12,5%
17	СпП	46	5	10,9%
18	ОП Враца	65	7	10,8%
19	ОП Пазарджик	75	8	10,7%
20	ОП Хасково	173	16	9,2%

21	ОП Пловдив	207	18	8,7%
22	ОП София	56	4	7,1%
23	ОП Добрич	57	4	7,0%
24	ОП Ямбол	72	5	6,9%
25	ОП Сливен	114	7	6,1%
26	ВОП Сливен	66	4	6,1%
27	ВОП Варна	36	2	5,6%
28	ВОП Пловдив	271	14	5,2%
29	ОП Търговище	59	3	5,1%
30	ОП Русе	82	4	4,9%
31	ВОП Плевен	21	1	4,8%
32	ОП Шумен	94	4	4,3%
33	ОП Благоевград	112	4	3,6%
34	ОП В.Търново	61	1	1,6%

Фиг.14. Относителен дял на върнатите дела спрямо внесените в съда прокурорски актове по районни прокуратури (включва десетте прокуратури с най-голям и най-малък дял)

В следващата таблица са посочени районните прокуратури, които нямат върнати от съда дела:

Прокуратура	Прокурорски актове внесени в съда	Върнати от съда дела на прокуратурата
РП Ардино	25	0
РП Елин Пелин	141	0
РП Етрополе	77	0
РП Златоград	52	0
РП Мадан	58	0
РП Смолян	152	0
РП Чепеларе	42	0

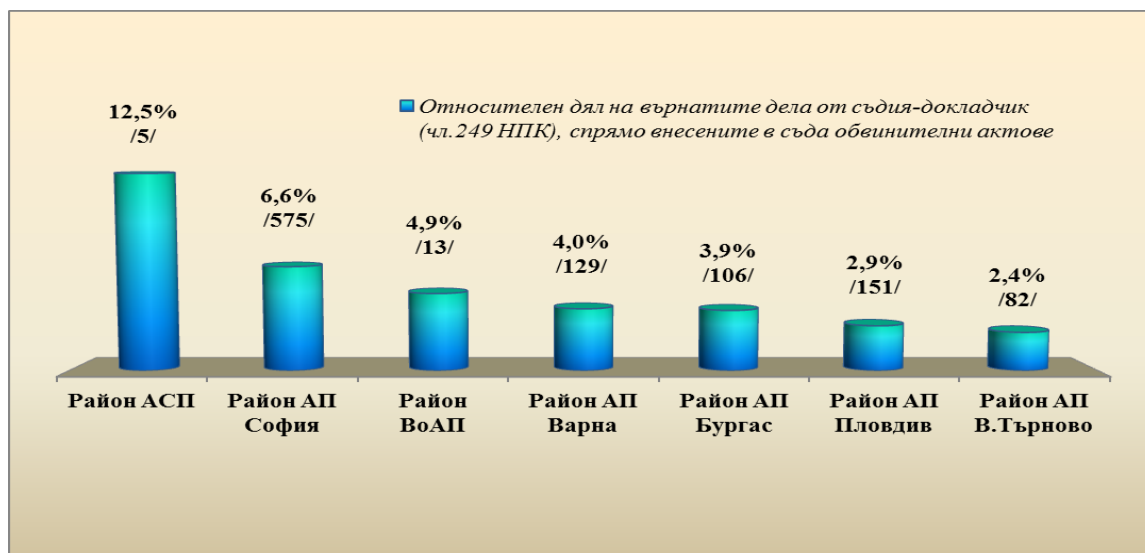
Данни за върнатите дела по районни прокуратури са представени отделно в Приложение 5,1.

Най-висок процент върнати дела имат: ОП Смолян – 42,9%, ВОП София – 27,8%, ОП Кюстендил – 24,3%, ОП Перник – 23,8%, ОП Ловеч – 23,8%, СГП – 22,4%, ОП Стара Загора – 18,6% и др. По-нисък относителен дял върнати дела имат: ОП В. Търново – 1,6%, ОП Благоевград – 3,6%, ОП Шумен – 4,3%, ВОП Плевен – 4,8%. Броят на внесените в съда прокурорски актове от окръжните прокуратури не е голям, поради което прокуратурите, в които има висок процент върнати дела, трябва да извършат задълбочени анализи на причините и да предприемат необходимите действия за отстраняване на допуснатите слабости. Особено внимание трябва да обърнат прокуратурите, в които и през миналия отчетен период е имало висок процент върнати дела – Смолян, Кюстендил, ВОП София и др. СГП също следва да анализира причините, довели до повишаване на процента на върнатите дела, доколкото през предходните две години е имало значително намаление на върнатите дела.

Висок процент на върнати дела имат: РП Трън – 29%, РП Исперих – 17,3%, РП Белоградчик – 10,5%, РП Момчилград – 10,2%, РП Гоце Делчев – 8,4%, РП Велики Преслав – 8,2%. За РП Трън се запазва високият процент върнати дела. Това налага обстоен анализ на причините за показаните лоши резултати и мерки за тяхното отстраняване.

Най-голям дял заемат **върнатите от съда дела по внесени обвинителни актове**. За 2012 г. от съдилищата са върнати 1736 дела, образувани по обвинителни актове, което е 81,9% от всички върнати дела (2122). За 2011 г. относителният дял на върнатите от съда обвинителни актове е 74,6% , за 2010 г. – 76,5%.

От разпоредително заседание, на основание чл. 249 НПК, са върнати 1061 дела, което е 50% от общия брой върнати дела. За 2011 г. са върнати 1328 дела, което е 51,4%, за 2010 г. – 1366 дела, което е 54,7%.

Фиг. 15. Върнати дела на прокурора от съдия докладчик (чл. 249 НПК) по апелативни райони за 2012 г. (Подреждането е по относителния дял на върнатите дела спрямо внесените в съда обвинителни актове в съответния апелативен район, а в скобите са посочени абсолютните стойности на върнатите дела на прокурора от съдия докладчик.)

Най-голям брой върнати дела, на основание чл. 249 НПК, имат прокуратурите от района на АП София – 575, следвани от АП Пловдив – 151 и АП Варна – 129. Високият

процент върнати дела от разпоредително заседание изисква, прокуратурите да осъществяват по-ефективен контрол върху работата на разследващите полицаи в досъдебното производство, да се запознават задълбочено с извършените процесуални действия, да дават своевременни указания за отстраняване на допуснати на досъдебното производство процесуални нарушения. Преди изготвяне на обвинителните актове, събраният доказателствен материал да се проучва и анализира задълбочено, за да се изготвят обвинителни актове, които отговарят на изискванията на чл. 246 НПК, което е предпоставка за намаляване на броя на върнатите дела поради отстранени съществени процесуални нарушения, допуснати на досъдебното производство или при изготвяне на обвинителния акт.

На основание чл. 249, ал. 3 НПК, в страната общо са подадени 571 протеста, от които 208 са уважени, 238 - неуважени и 123 - неразгледани.

В следващата таблица са представени данните за подадените протести по върнати на прокуратурата от съда дела по обвинителни актове (чл. 249, ал.3 НПК) и резултатите по тях по апелативни райони:

Апелативен район	Подадени протести по върнати на прокуратурата от съда дела по обвинителни актове (чл. 249, ал.3 НПК)	Уважени	Неуважени	Неразгледани
За района на АП София	309	123	107	79
За района на АП Пловдив	73	20	44	9
За района на АП Варна	72	25	35	12
За района на АП Бургас	54	18	27	9
За района на АП В.Търново	40	18	15	7
За района на ВоАП	9	0	5	4
За района на АСП	14	4	5	5
Общо за ПРБ	571	208	238	125

Макар делът на неуважените протести срещу връщане на делата да е по-голям (53,4%), наличието на 46,6% уважени протести и отмяна на определенията на съда за връщане на делата потвърждава необходимостта, прокуратурата да има възможност да реагира срещу неправилно върнати дела. Когато постановеното разпореждане подлежи на контрол от по-горестоящата съдебна инстанция, съдията-докладчик е мотивиран да обоснове съдебния акт, да изложи подробно допуснатите процесуални нарушения, което има за последица връщане на дела, само когато действително са налице законови основания за това.

От съдебно заседание, на основание чл. 288, т. 1 НПК, са върнати 675 дела. Липсата на процесуална възможност за протестиране на определенията по чл. 288, т. 1 НПК, лишава прокурорите от възможността да реагират срещу неправилно върнати от съда дела. И в настоящите отчетни доклади прокурорите отбелязват необходимостта от законодателна промяна на посочената законова разпоредба. Такава законодателна промяна е необходима, като се вземат предвид данните за върнатите на основание чл. 288, т. 1 НПК дела, образувани по обвинителни актове – 675, което е 38,8% от тези дела.

През 2012г. съдът е върнал 291 предложения за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание по чл. 78а НК дела, (13,6%), при 12,6% за 2011 г. и 14,2% за 2010 г. от всички върнати дела на прокуратурата.

През 2012 г. съдилищата не са одобрили и са **върнали на прокуратурата общо 312 предложения за споразумения**. От тях 95 са върнати, на основание чл. 382, ал. 8, във вр. с чл. 381, ал. 2 и 3 НПК, поради допуснати нарушения на закона и процесуалните правила – когато не са били налице законовите предпоставки за сключване на споразумение, което

е 4,5% от всички върнати дела. Съдът не е одобрил 217 споразумения и е върнал делата на прокуратурата, поради предложени от съда промени по отношение на наказанията, с които подсъдимите са изразили несъгласие или поради направен отказ от подсъдимите в съдебно заседание да сключат споразумение, въпреки изразеното преди това съгласие.

В отчетните доклади на окръжните и районните прокуратури причините за връщане на делата са разпределени в пет групи: по 815 дела са допуснати съществени процесуални нарушения на досъдебното производство, по 764 дела са допуснати нарушения при изготвяне на обвинителния акт, 232 дела са върнати поради субективна преценка на съдията-докладчик, 256 дела са върнати поради технически грешки и 72 дела са върнати поради други причини.

Данните в отчетните доклади за върнати дела поради допуснати от разследващия орган във фазата на разследването **съществени процесуални нарушения**, които при внасяне на обвинителния акт от прокурора са останали незабелязани и не са били отстранени, сочат следните конкретни нарушения.

- Нарушени процесуални права на обвиняемия, свързани с правото му на защита, изразяващи се в непълно и неточно формулиране на обвинението (ОП Плевен, ОП Благоевград, ОП Смолян), неконкретизиране на времето и мястото на извършване на престъплението (ОП Разград, ОП София, ОП В. Търново), липса на описание на квалифициращите признаци на престъплението (ОП Смолян, ОП София), неизясняване на въпроса за собствеността при имуществените престъпления при повдигане на обвинението (ОП В. Търново, ОП Разград, ОП Кюстендил), непосочване на отделните деяния при продължавано престъпление (ОП Разград, ОП В. Търново, ОП Бургас), непосочване на съставомерни признаци на престъплението (ОП Кюстендил, ОП Плевен), непредявяване на разследването при направено изрично искане за това (ОП Ямбол), неосигуряване на преводач, когато лицето не владее български език (ОП Кърджали, ОП Шумен), повдигнато обвинение в отсъствие на защитник, когато защитата е задължителна или с участието на един защитник на няколко обвиняеми при противоречиви интереси между тях (окръжните прокуратури в Разград, Благоевград, Кюстендил, Ямбол, Бургас, Стара Загора, В. Търново, Ловеч, Сливен и СГП).

- Незапознаване пострадалите с техните права или непредявяване на разследването, когато е направено искане – на това основание са върнати дела на прокуратурите в Шумен, Търговище, Пловдив, Кърджали, Русе, Бургас и др.

- Нарушено право на защита на обвиняемия поради непроведено щателно издирване и разглеждане делото при условията на чл. 269 НПК – ОП Разград, ОП Шумен, ОП Монтана, ОП Перник и ОП Кюстендил.

Другата основна група причини, довели до връщане на делата за допълнително разследване, включва допуснати от прокурора **процесуални нарушения при изготвяне на обвинителния акт, с който делото е внесено в съда**. Нарушенията при изготвяне на обвинителния акт се изразяват в непълно и неточно формулиране на обвинението в диспозитива на обвинителния акт, несъответствия и противоречия между фактическите констатации в обстоятелствената част и диспозитива на обвинителния акт, несъответствие между повдигнатото обвинение на досъдебното производство и обвинението, с което обвинителният акт е внесен в съда, непълнота на фактическата обстановка, непосочване на елементи от състава на престъплението или квалифициращи признаци, непроизясняне от наблюдаващия прокурор по искания, направени при предявяване на разследването, извършени следствено-процесуални действия извън срока по чл. 234, ал. 1 НПК.

От данните в обобщените доклади на окръжните и апелативните прокуратури може да се направи извод, че най-често допусканите нарушения при изготвяне на обвинителните актове, които са основание за връщане на делата от съда, се изразяват в несъответствия и противоречия между обстоятелствената част и диспозитива на обвинителния акт, непълнота на фактическите обстоятелства, непосочване на елементи от фактическия състав или квалифициращи признаци на престъплението.

Поради противоречия между фактическите обстоятелства и юридическото формулиране на обвинението са върнати голяма част от делата.

Значителен брой от делата са върнати поради непълно описание на фактическата обстановка, въз основа на която да се изведат съставомерните признаци на извършеното деяние, както и поради непосочване на елементи от фактическия състав на престъплението или квалифициращи обстоятелства при изготвяне на обвинителния акт.

Констатираните нарушения при внасяне на обвинителния акт в съда показват, че съществува възможност за намаляване на броя на върнатите дела при проявена по-голяма прецизност и спазване на изискванията на НПК при изготвяне на обвинителните актове от прокурорите. При изпълнение на тази основана функция, прокурорите трябва да познават добре материалите от досъдебното производство, да преценяват и анализират събраните доказателства и да съобразяват изискванията на чл. 246 НПК при съставяне на обвинителния акт.

В докладите на окръжните и апелативните съдилища, като основание за връщане на делата, са посочени **субективната преценка на съдията-докладчик или допуснати технически грешки**. В тези случаи, при обща формулировка за допуснати съществени процесуални нарушения, съдът връща дела, без да конкретизира какви процесуални действия следва да бъдат извършени или какви права на обвиняемия (пострадалия) са нарушени.

Анализирането на причините, довели до връщане на делата от съда, дава основание за извода, че връщането е в резултат както на пропуски и слабости в работата на разследващите органи, така и в дейността на прокурорите при изготвяне на обвинителните актове. От органите на досъдебното производство и от прокурорите се допускат отстраними съществени процесуални нарушения, които водят до ограничаване на процесуалните права на обвиняемите и пострадалите. Необходимо е контролът от страна на наблюдаващите прокурори върху работата на разследващите органи да е постоянен и ефективен. Наблюдаващите прокурори трябва да познават добре разследването по конкретното дело, за да могат да реагират своевременно на допуснатите процесуални нарушения и да предприемат действия за отстраняването им преди внасяне на обвинителния акт. При изготвяне на обвинителните актове, прокурорите трябва да извършват задълбочена преценка на законосъобразността на извършените процесуални действия, на събрания доказателствен материал, да съобразяват съдържанието на обвинителния акт с изискванията на НПК.

Относителният дял на върнатите дела по внесените предложения за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание и по предложения за сключване на споразумения и през отчетния период не е голям. Изследването на причините, поради които се връщат делата, показва, че не са спазени законовите изисквания за внасяне на предложение по Глава XXVII и Глава XXIX на НПК – невъзстановени щети от престъплението, наличие на предходно осъждане или освобождаване от наказателна отговорност, нарушаване на забраната по чл. 381, ал. 2 и 3 НПК, установени нови фактически положения в съдебно заседание при разглеждането на предложенията по чл. 375 НПК, както и допуснати съществени процесуални нарушения. Връщането на по-голяма част от тези прокурорски актове е основателно.

Относителният дял на върнатите от съда дела за доразследване, спрямо внесените прокурорски актове, е относително запазен в тригодишния период, като през 2012 г. броят им леко е намалял, спрямо предходните две години, което показва, че мерките, които вземат прокуратурите в страната, имат положителен резултат.

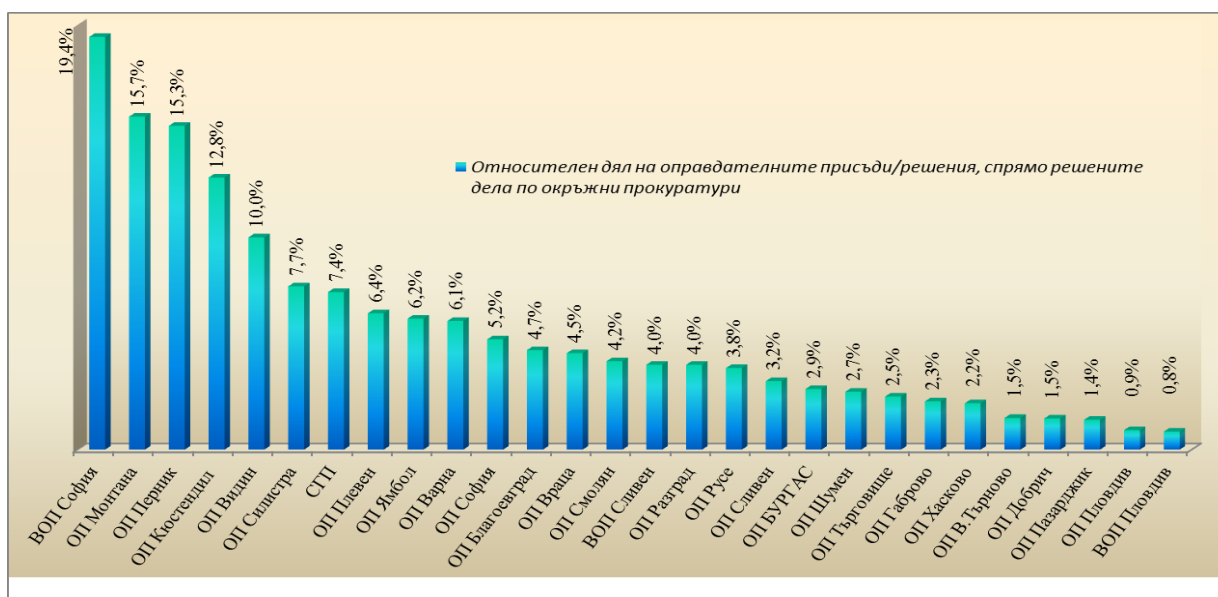
Усилията на прокуратурите следва да продължат в насока запазване и подобряване на резултатите по този показател. Това изисква постоянен и ефективен контрол за качествено разследване на досъдебното производство и стриктно изпълнение на преките служебни задължения за изготвяне и внасяне на обосновани обвинителни актове в съда.

2.3.2. Оправдателни присъди

2.3.2.1. Оправдателни присъди

През 2012 г. са постановени 1468 оправдателни присъди и решения (брой съдебни актове, по които всички лица са оправдани). За 2011 г. оправдателните присъди и решения са 1427, за 2010 г. – 1603. Спрямо решените дела, оправдателните присъди са 3,3%, при 2,9% за 2011 г. и 3,4% за 2010 г. Съпоставени към броя на внесените прокурорски актове, оправдателните съдебни актове (присъди и решения) са 3,5%. За 2011 г. те са 3%, за 2010 г. – 3,5%.

Относителният дял на оправдателните присъди и решения, спрямо решените от съда дела и внесените в съда прокурорски актове, за последните три години е запазен.

Фиг. № 16. Относителен дял на оправдателните присъди и решения, спрямо решените от съда дела по окръжни прокуратури

Оправдателни присъди и решения по окръжни прокуратури

№ по ред	Прокуратура	оправдателните присъди и решения	Общо решени дела от съда	относителен дял на оправдателните присъди и решения, спрямо решените дела
1	ВОП София	14	72	19,4%
2	ОП Монтана	8	51	15,7%
3	ОП Перник	9	59	15,3%
4	ОП Кюстендил	5	39	12,8%
5	ОП Видин	4	40	10,0%
6	ОП Силистра	4	52	7,7%
7	СГП	51	687	7,4%
8	ОП Плевен	7	109	6,4%
9	ОП Ямбол	5	81	6,2%
10	ОП Варна	12	198	6,1%
11	ОП София	4	77	5,2%
12	ОП Благоевград	6	128	4,7%
13	ОП Враца	3	66	4,5%
14	ОП Смолян	1	24	4,2%
15	ВОП Сливен	3	75	4,0%
16	ОП Разград	2	50	4,0%

17	ОП Русе	3	78	3,8%
18	ОП Сливен	4	124	3,2%
19	ОП БУРГАС	6	210	2,9%
20	ОП Шумен	3	110	2,7%
21	ОП Търговище	1	40	2,5%
22	ОП Габрово	1	44	2,3%
23	ОП Хасково	4	183	2,2%
24	ОП В.Търново	1	67	1,5%
25	ОП Добрич	1	68	1,5%
26	ОП Пазарджик	1	71	1,4%
27	ОП Пловдив	2	218	0,9%
28	ВОП Пловдив	2	236	0,8%
29	ВОП Варна	0	39	0,0%
30	ВОП Плевен	0	20	0,0%
31	ОП Кърджали	0	24	0,0%
32	ОП Ловеч	0	27	0,0%
33	ОП Стара Загора	0	159	0,0%
34	СПП	0		0,0%

Фиг.17. Относителен дял на оправдателните присъди и решения, спрямо решенията от съда дела по районни прокуратури (включва десетте прокуратури с най-голям и най-малък дял).

В следващата таблица са посочени районните прокуратури, които не отчитат оправдателни присъди и решения:

Прокуратури	оправдателни присъди и решения	Общо решени дела от съда	Прокуратури	оправдателни присъди и решения	Общо решени дела от съда
РП Царево	0	127	РП Чирпан	0	282
РП Нова Загора	0	307	РП Гълъбово	0	148
РП Тервел	0	78	РП Смолян	0	188
РП Елена	0	94	РП Златоград	0	52
РП Тетевен	0	149	РП Ивайловград	0	27
РП Пещера	0	134	РП Ардино	0	21
РП Казанлък	0	608	РП Бяла Слатина	0	260
			РП Етрополе	0	92

Данни за постановените оправдателни присъди и решения и относителния им дял спрямо решенията от съда дела за всички районни прокуратури са представени отделно в Приложение № 5.2.

По-висок относителен дял на оправдателните присъди и решения, спрямо решенията дела, имат: ВОП София – 19,4%, ОП Монтана – 15,7%, ОП Перник – 15,3%, ОП Кюстендил – 12,8%, ОП Видин – 10%, ОП Силистра – 7,9%, СРП – 9% и др. Значителна част от прокуратурите имат по-нисък относителен дял на оправдателни присъди и решения, спрямо средния процент за страната. Така например, за РП Харманли този процент е 0,4 %, за РП Троян и РП Свищов – 0,5%, за ОП Пловдив – 0,9%, за РП Русе – 1,3%, за РП Кърджали – 1,4%, и др. Няма постановени оправдателни присъди в районните прокуратури Тервел, Елена, Ардино, Бяла Слатина и др.

През 2012 г. са влезли в сила 872 оправдателни присъди, което е 2,3% спрямо общия брой влезли в сила осъдителни и санкционни решения. За 2011 г. влезлите в сила оправдателни присъди са 885, или 2,2%, а за 2010 г. при 854 оправдателни присъди този дял е 1,8%.

Относителният и абсолютният дял на влезлите в сила оправдателни присъди за последните три години е запазен, което показва, че качеството на работата по този показател е добро. От данните за прокуратурите в страната може да се направи извод, че по-висок процент оправдателни присъди имат окръжните прокуратури – ВОП София – 21,7% (колкото е през 2011 г.), ОП Монтана – 16%, ОП Силистра – 15,4%, ОП Варна – 11%, СГП – 10,3%, ОП Ловеч – 8,3% и др. Окръжните прокуратури, в които относителният дял на влезлите в сила присъди е висок, трябва да насочат усилията си към установяване на конкретните причини, довели до постановяване на оправдателни присъди, да набележат съответните мерки за преодоляване на пропуските в разследването и при изготвянето на обвинителните актове. Внимателно следва да анализира работата си Военноокръжната прокуратура – София, която и през този отчетен период има висок относителен дял на влезли в сила оправдателни присъди.

През 2012 г. са постановени 195 оправдателни присъди, в съгласие с прокурорското изявление, което представлява 16,5% от постановените 1182 оправдателни присъди. За 2011 г. тези присъди са 162, което е 14,8% от постановените 1093 оправдателни присъди. За 2010 г. тези присъди са 125, или 10% от общия брой оправдателни присъди. Относителният дял на постановените оправдателни присъди, в съгласие с прокурорското изявление, е увеличен незначително.

Най-голям брой оправдателни присъди, по искане или съгласие на прокурор, са постановени от: РС Варна – 13, което е 30,2% от общо постановените 43 оправдателни присъди, РС Берковица – 8 от общо 8 оправдателни присъди, РС София – 124, или 27,6% от общо 467 оправдателни присъди и СГС – 28, или 58% от общо 48 оправдателни присъди. Като причини за постановените оправдателни присъди, в съответствие с прокурорско изявление, могат да се посочат промяна на свидетелски показания в хода на съдебното производство, събиране на нови доказателства, неподкрепящи обвинението, изключване на доказателства поради това, че не са събрани по предвидения в НПК ред и др., въз основа на които участващият в делото прокурор обосновава изводи за несъставомерност на деянието или за липса на безспорни доказателства за участието на подсъдимия в извършеното престъпление.

Прокуратурите, в които има висок процент постановени оправдателни присъди, в съгласие с прокурорско изявление, трябва да анализират причините, довели до неподдържане на обвинението в съдебна фаза, да се изясни дали това се дължи на слабости и пропуски при разследването на делата, или при изготвянето на обвинителните актове, за да намалее броят на внесените необосновани обвинителни актове и тези, по които не са събрани достатъчно доказателства за разкриване на обективната истина.

2.3.2.2. Оправдани лица

През 2012 г. са оправдани общо 2102 лица, което е 4,4%, спрямо общо 48 147 осъдени и санкционирани лица. За 2011 г. оправданите лица са 1899, което представлява 3,5% от общо 52545 осъдени и санкционирани лица. За 2010 г. оправданите лица са 2 085, което е 4,1%.

Делът на оправданите лица, спрямо всички лица, за които през 2012 г. е бил постановен съдебен акт (осъдителен или оправдателен), е 4,2%, при 3,5% за 2011 г. и 4,0% за 2010 г. Този дял бележи устойчивост в тригодишния период.

За 2012 г. са оправдани 1 253 лица с влязла в сила присъда, което е 2,8% от осъдените и санкционирани лица с влязла в сила присъда (45 250). За 2011 г. оправданите лица са 1899, или 2,4%, за 2011 г. – 1 132, или 2,4%. Данните сочат, че през последните три години относителният дял на оправданите лица с влязла в сила оправдателна присъда, спрямо осъдените и санкционирани лица с влязла в сила присъда, се запазва на ниско ниво – под 3%.

Делът на оправданите лица с влязъл в сила съдебен акт (осъдителен или оправдателен), спрямо всички лица с влязъл в сила съдебен акт, през годината остава нисък. Този дял за 2012 г. е 2,8%, при 2,4% за 2011 г. и 2,4% за 2010 г. И през трите години този дял е под 3%.

Фиг.18. Относителен дял на оправданите лица с влязъл в сила съдебен акт, спрямо всички лица с влязъл в сила съдебен акт по окръжни прокуратури

Данни за оправданите лица с влязъл в сила съдебен акт по окръжни прокуратури:

№ по ред	Окръжен район	оправдани лица с влезли в сила оправдателни присъди/решения	Общ брой лица с влязъл в сила съдебен акт	Относителен дял на оправданите лица с влязъл в сила съдебен акт, спрямо всички лица с влязъл в сила съдебен акт
1	ОП София	34	83	41,0%
2	ВОП София	19	67	28,4%
3	ОП Монтана	8	50	16,0%
4	ОП Силистра	6	47	12,8%
5	СГП	71	587	12,1%
6	ОП Ловеч	3	26	11,5%
7	ОП Габрово	4	37	10,8%

8	ОП Кюстендил	5	52	9,6%
9	ОП Варна	13	150	8,7%
10	ОП Перник	3	36	8,3%
11	ВОП Сливен	6	80	7,5%
12	ОП В.Търново	4	75	5,3%
13	ОП Сливен	8	155	5,2%
14	ОП Благоевград	6	119	5,0%
15	ОП Търговище	2	50	4,0%
16	ОП Кърджали	1	27	3,7%
17	ОП Пазарджик	3	82	3,7%
18	ОП Русе	4	112	3,6%
19	ОП Ямбол	3	85	3,5%
20	ОП Шумен	3	91	3,3%
21	ОП Бургас	6	192	3,1%
22	ОП Враца	2	65	3,1%
23	ОП Плевен	4	133	3,0%
24	ОП Пловдив	9	315	2,9%
25	ОП Видин	1	38	2,6%
26	ОП Стара Загора	3	162	1,9%
27	ОП Разград	1	58	1,7%
28	ОП Хасково	3	177	1,7%
29	ОП Добрич	1	64	1,6%
30	ВОП Пловдив	2	131	1,5%
31	ОП Смолян		22	0,0%
32	ВОП Варна	0	45	0,0%
33	ВОП Плевен	0	21	0,0%
34	СПП		18	0,0%

Фиг.19. Относителен дял на оправданите лица с влязъл в сила съдебен акт, спрямо всички лица с влязъл в сила съдебен акт по районни прокуратури (включва десетте прокуратури с най-голям и най-малък дял)

В следващата таблица са посочени районните прокуратури, които не отчитат оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт през 2012 г.:

Прокуратури	Оправдани лица с влезли в сила оправдателни присъди/решения	Общ брой лица с влязъл в сила съдебен акт	Прокуратури	Оправдани лица с влезли в сила оправдателни присъди/решения	Общ брой лица с влязъл в сила съдебен акт
РП Царево	0	141	РП Гълъбово	0	187
РП Нова Загора	0	399	РП Смолян	0	224
РП Тервел	0	108	РП Златоград	0	65
РП Елена	0	108	РП Ивайловград	0	25
РП Пещера	0	163	РП Ардино	0	23
РП Чирпан	0	363	РП Кула	0	23
			РП Етрополе	0	94

Данни за оправданите лица с влязъл в сила съдебен акт през 2012 г. и за относителния им дял спрямо всички лица с постановен през годината окончателен съдебен акт за районните прокуратури са представени отделно в Приложение № 5.3.

Значително по-висок относителен дял на оправдани с влязла в сила оправдателна присъда, спрямо общо осъдени и санкционирани с влязла в сила присъда, лица има в: ОП София – 41% (34 оправдани, при 49 осъдени), ВОП София – 28,4% (19 оправдани, при 48 осъдени), ОП Разград – 12,8% (6 оправдани, при 47 осъдени), ОП Монтана – 16% (8 оправдани, при 42 осъдени), СГП – 12,1% (71 оправдани, при 516 осъдени), ОП Ловеч – 11,5% (3 оправдани, при 23 осъдени). Необходимо е да се посочи, че почти всички оправдани лица за ОП София са по едно дело – НОХД № 430/2006 г., по което присъдата е влязла в сила през отчетния период. Районните прокуратури в Царево, Елена, Гълъбово, Златоград и др. нямат оправдани лица с влезли в сила присъди.

Относителният дял на оправданите с влязъл в сила съдебен акт лица за страната е запазен на много ниско ниво, което показва, че в по-голяма част от прокуратурите работата по преодоляване на причините, водещи до постановяване на оправдателни присъди, продължава и са постигнати добри резултати – в редица прокуратури няма оправдани лица с влязла в сила присъда, а в други – относителният им дял е под средния процент за страната. Административните ръководители на прокуратурите, за които относителният дял на оправданите с влязла в сила присъда лица е по-висок, трябва да извършат задълбочени проверки на делата и да анализират причините, довели до по-голям брой оправдателни присъди, което да даде основание за отстраняване на пропуските и слабостите в работата по този показател.

Продължава тенденцията в тригодишен период за висок относителен дял на оправдани с влязла в сила присъда лица, спрямо осъдени и санкционирани лица с влязла в сила присъда за някои видове престъпления от компетентност на окръжните прокуратури, което е видно от данните в следващите две таблици:

Текст от НК	2012 г.	2011 г.	2010 г.
чл. 123	35,6%	40%	25%
чл. 219	94,1%	50%	0%
чл. 282	48,3%	33,3%	26,3%
чл. 321	14,8%	3,9%	3%

Необходимо е да се посочи, че по-високият относителен дял на оправданите по чл. 282, чл. 219 и чл. 123 лица, се дължи и на относително ниския брой осъдени лица с постановен влязъл в сила съдебен акт. Висок относителен дял имат и оправданите с влязла в сила присъда лица за престъпление по чл. 321 НК – 14,8%. Тази група престъпления се определят като такива от особен обществен интерес, което изисква от прокуратурите да полагат усилия за качествено разследване и задълбочена преценка на доказателствата след приключване на делата относно наличие на основания за внасяне на обвинителен акт.

Текст от НК	2012 г.	2011 г.	2010 г.
чл. 170	15,5%	2,1%	0,9%
чл. 206	9%	6,2%	6,3%
чл. 209	9,2%	7,8%	6,4%
чл. 216	6,7%	5,7%	2,3%
чл. 290	26,4%	13,3%	10,5%

Високият процент оправдани лица за престъпления от компетентност на районните прокуратури, които принципно не се отличават с фактическа и правна сложност, изисква от прокурорите от районните прокуратури да осъществяват по-ефективен контрол при разследване на делата, да насочат усилията си към събиране на достатъчни по обем доказателства, въз основа на които да се направи преценката дали са основания за внасяне на обвинителен акт в съда.

За 2012 г. е запазен относителният дял на влезлите в сила оправдателни присъди и оправданите лица с влязъл в сила съдебен акт, в сравнение с предходните две години.

2.4. Гражданскосъдебен надзор

2.4.1. Състояние и организация на гражданскосъдебния надзор

И през 2012 г. прокурорите са осъществявали дейността си по гражданскосъдебния надзор в съответствие с нормативните актове по действащото законодателство и в изпълнение на указанията на висшестоящите прокуратури.

По-голяма част от прокуратурите са запазили създадената организация на работа, съобразена в максимална степен с осъществяването на основните задачи по надзора – предявяване на иски в предвидените от закона случаи, участие в граждански дела по закон, решаване на преписки с гражданскоправен характер, изпълнение на предвидените по плана и текущи задачи. Продължава наложената дълготрайна практика за определяне на прокурори, които да отговарят за работата по надзора (ОП Бургас, ОП Плевен, ОП Русе, ОП Ловеч, ОП Смолян, ОП Пазарджик, ОП София, ОП Кюстендил, ОП Добрич, ОП Варна, ОП Разград), като в съдебни заседания по граждански дела участват всички прокурори (ОП Плевен, ОП Бургас, ОП Смолян, ОП Пловдив и др.). Продължава и наложената практика в някои прокуратури за водене на описни книги по надзора (ОП Бургас, ОП Стара Загора, ОП Перник, ОП Варна, ОП Разград, ОП Пловдив). Участието в съдебните заседания на прокурорите по надзора по предварително изготвен график дава възможност за задълбочено проучване на делата и за активно процесуално поведение. Няма случаи, гражданските дела да са отлагани поради отсъствието на прокурор в съдебните заседания, по дела, по които това е предвидено в закон.

Способ за подобряване на организацията на работа са извършваните ревизии по надзора, вкл. и в рамките на комплексните ревизии, извършвани в района на АП Варна. Продължава добрата практика, наложена в района на АП Варна и АП Пловдив за изготвените шестмесечни отчети за работата по ЗОДОВ, вкл. и по влезлите в сила решения, и на дейността по ЗОПДИППД. В СГП в рамките на отдела продължава създадената практика за извършване на анализи на участието на прокурорите в делата за осиновяване, като е обърнато особено внимание на прокурорите за спазване на законовите изисквания по делата с международен елемент. Резултатите от ревизиите са обобщени в аналитични справки, като същите са предоставени и на сектор „Гражданскосъдебен надзор” в отдел „Съдебен и изпълнение на наказанията” на ВКП.

2.4.2. Предявени искиове от прокурор. Уважени и неуважени искиове

Предявяването на искиове от прокурорите от името на държавата в защита на нейни права и интереси, както и за защита на чужди права, остава най-интензивната форма на участие в гражданския процес при силно ограничените правомощия на прокуратурата по чл. 26 ГПК.

Прокурорите упражняват правомощията си по предявяване на искиове във всички случаи, когато са налице законови основания за това, в резултат на подадените до прокуратурите молби и сигнали или в хипотезите, в които по силата на закон се вменява служебно единствено на прокурора да следи за изпълнение на отделни разпоредби по повод възникнала обществена потребност (§ 7 и § 8 от ПЗР към ЗИД на Търговския закон и чл. 40 Закона за политическите партии). Предвид това, броят на подадените от прокурорите искиове, както е отбелязвано и в предходни години, не е показател за липсата на активност.

През 2012 г. са предявени общо 315 иска, от които от окръжните прокуратури – 290 и 24 от районните прокуратури. През 2011 г. са предявени 263 иска, от които 239 от окръжните прокуратури и 24 – от районните прокуратури. През 2010 г. са предявени общо 362 иска, от които – 306 от окръжните прокуратури и 56 – от районните прокуратури. През 2009 г. са предявени общо 538 иска, от които – 432 от окръжните прокуратури и 106 – от районните прокуратури. Или, налице е увеличаване на броя на предявените искиове, спрямо 2011 г. с 19,8%, но е налице намаление, спрямо 2010 г. – с 13% и с 41,5%, спрямо 2009 г.

От предявените искиове през 2012 г., 92,6% са предявени от окръжните прокуратури, при 90,8% за 2011 г., 84,5% за 2010 г. и 80,3% за 2009 г., т. е. налице е трайна тенденция за увеличаване на предявените от окръжните прокуратури искиове, като относителен дял. Увеличаване на броя на предявени искиове са отчетели ОП Бургас, ОП Враца, СГП, ОП Сливен, ОП Благоевград, ОП Русе. Намаление на предявените искиове са отчетели: ОП Велико Търново, ОП Разград, ОП Пловдив, ОП Пазарджик.

От предявените искиови молби, с най-голям относителен дял – 51,4% (162) са исковите с правно основание чл. 336, ал. 1, чл. 340 ГПК, чл. 552 ГПК и чл. 537, вр. чл. 604 ГПК, като тази тенденция се запазва от предходни години, едновременно с увеличаване на броя на тези искиове (за 2011 г. – 135, при 116 за 2010 г.). Прокурорите са реагирали във всички случаи, когато са били налице законовите предпоставки за предявяване на искиове за поставяне под запрещение (ОП Бургас – 27, ОП Враца – 24, ОП Велико Търново – 18, ОП Сливен – 17, ОП Русе – 14, СГП – 9), както и при постъпили сигнали за заличаване на вписани повече от един едноличен търговец, както и съобразно броя на порочните охранителни актове по Закона за гражданската регистрация и при наличието на законовите основания за предявяване на искиове по чл. 537, ал. 3 ГПК.

На основание § 8 от ПЗР на ЗИДТЗ, във връзка с чл. 155, т. 2 и чл. 252, т. 5 ТЗ, дружествата, които не са увеличили капитала си до изискуемия минимум, са предявени 105 иска, при 78 – за 2011 г., 89 – за 2010 г., 65 – за 2009 г. Спрямо 2011 г., е налице увеличаване на предявените искиове, за разлика от предходните години, когато е констатирана тенденция за намаляване на тези искиови молби поради намаляване на броя на дружествата, които не са увеличили капитала си. Отчетеното увеличаване на тези искиове се дължи на предявените искиове от ОП Варна, ОП Пловдив и СГП – по 17 искиови молби, ОП Бургас – 16, ОП Благоевград – 13.

Значително намаление бележат исковите молби с правно основание чл. 133, ал. 1 и чл. 106, ал. 6 СК – ограничаване и лишаване от родителски права и прекратяване на осиновяване – 7 за 2012 г., при 20 за 2011 г., 106 – за 2010 г. и 155 – за 2009 г. Основно намалението на тези искиови молби се дължи на отчетеното от районните прокуратури и в предходния период обстоятелство, че с влезлия в сила нов Семейен кодекс са дадени правомощия на дирекциите „Социално подпомагане” сами да предявяват искиове за ограничаване и лишаване от родителски права, които същите реализират.

Отчетено е увеличаване на предявените искове по Закона за политическите партии, Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ), Закона за народните читалища – 41 иска за 2012 г., при 24 – за 2011 г., 51 – за 2010 г. и 155 – за 2009 г. Основна причина за подобно увеличаване са предявените искове от СГП по ЗПП – 16 за 2012 г., при 4 – за 2011 г. (51 – за 2010 г., 105 – за 2009 г.), като се има предвид, че правомощията за разпускане на политическа партия са единствено от компетентност на СГП и са обективно свързани с броя на политическите партии, които не отговарят на законовите изисквания.

Както бе отчетено по-горе, докато броят на искови молби, подадени от прокуратурите, зависи от обективни критерии и не е показател за тяхната активност, то критерий за качеството на работата на прокурорите е броят на уважените искове.

От общо предявените 315 иска, са уважени 234, неуважени са 8 иска, а по 73 производствата не са приключени или чакат решение. За 2012 г. са уважени 96,7% от разгледаните искове, при 92,8% за 2011 г., 94,4% за 2010 г. и 92,2% за 2009 г. Високият процент на уважените искове, наложил се като трайна тенденция, е доказателство за доброто качество на исковите молби.

Всички разгледани искове, предявени по СК за прекратяване на осиновяване и ограничаване и лишаване от родителски права, са уважени. От разгледаните 128 иска за поставяне под запрещение и отмяната му, отмяна на решението за обявяване на отсъствие или смърт или оспорване на охранителен акт са уважени 126, а от разгледаните 77 иска за прекратяване на дружества по ТЗ, са уважени 73.

2.4.3. Граждански дела, разгледани с участието на прокурор по закон и по преценка. Участие на прокурорите в производствата по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Изготвени протести (жалби) - уважени и неуважени

През 2012 г. прокурорите са взели участие в 8146 първоинстанционни и въззивни граждански дела (при 7600 дела за 2011 г., 8299 дела за 2010 г., 11362 дела за 2009 г.), от които прокурори от окръжните прокуратури – в 4087 дела, и прокурори от районните прокуратури – в 4059 дела.

Спрямо 2011 г., е налице увеличаване на броя на делата, в които прокурорите от районните и окръжните прокуратури са взели участие – с 546 дела, но е налице намаление, спрямо 2010 г. – с 153 дела. Отчетеното увеличение е в резултат на нарастване на броя дела, в които са взели участие прокурорите от окръжните прокуратури – с 940 дела повече, спрямо 2011 г. и с 942 дела повече, спрямо 2010 г. Налице е намаляване на броя на делата, в които са взели участие прокурорите от районните прокуратури – с 394 дела, спрямо 2011 г. и с 1095, спрямо 2010 г. Спрямо 2011 г., е отчетено намаление на броя на съдебните заседания, в които прокурорите са взели участие – с 1195 и с 1348 – спрямо 2010 г., което се дължи на въведения с новия ГПК принцип на концентрационното начало, довел до разглеждане на делата в по-малък брой съдебни заседания.

Прокурорите от апелативните прокуратури са участвали общо в 295 граждански дела, като спрямо 2011 г. е запазена същата бройка, при 305 въззивни граждански дела за 2010 г. и 437 за 2009 г. Най-значително е участието по тези дела, както и в предходни години, на АП София – 157, при 169 – за 2011 г. и при участие за 2010 г. в 206 дела. Независимо от запазването на броя на делата, е отчетено, че същите са разгледани в 429 съдебни заседания, при 399 – за 2011 г. и 388 – за 2010 г., т.е. практически се е увеличило участието на прокурорите по този вид дела, предвид разглеждането им в повече съдебни заседания.

От съществено значение за дейността на прокуратурата по гражданскосъдебния надзор е участието на прокурорите по делата по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, особено в хипотезите на чл. 2 ЗОДОВ в производствата, по които прокуратурата е в процесуалното качество на ответник.

През отчетната 2012 г. решените първоинстанционни граждански дела по чл. 2 ЗОДОВ, в които са взели участие прокурорите от районните и окръжните прокуратури, са

411 дела, при 461 дела за 2011 г. и 602 дела за 2010 г. (Данните се отнасят за решени граждански дела само по чл. 2 ЗОДОВ, тъй като делата, образувани по чл. 1 ЗОДОВ, са подсъдни на административните съдилища.)

От решените общо 411 първоинстанционни дела, с правно основание чл. 2 ЗОДОВ, прокурорите от окръжните прокуратури са взели участие в 236 дела, а прокурорите от районните прокуратури – в 175 дела. През 2011 г. прокурорите от окръжните прокуратури са взели участие в 209 дела, прокурорите от районните прокуратури – в 252 дела, докато през 2010 г. по тези дела преимуществено са участвали прокурорите от районните прокуратури – 434 дела, а прокурорите от окръжните прокуратури – в 168 дела. Ясно изразената тенденция за нарастване на броя на делата, в които са взели участие прокурорите от окръжните прокуратури, е показател за предявяване на иски в по-висок размер.

От посочените решени 411 първоинстанционни дела по чл. 2 ЗОДОВ, с осъждане на прокуратурата са приключили 243 от производствата – т.е. в 59,1% от производствата исковите претенции са били уважени изцяло или частично, като следва да се има предвид, че някои от прокуратурите, както е констатирано и в предходни години, са отчели само делата, по които исковите претенции са уважени изцяло. През 2011 г. прокуратурите са отчели уважаване на претенциите в 29,9% от производствата на първа инстанция, а през 2010 г. – 25,4%. Едновременно с нарастване на броя на осъдителните решения срещу прокуратурата, прокурорите са отчели и увеличаване на общия размер на присъдените обезщетения за неимуществени вреди, предвид увеличаване и на размера на предявените иски.

Прокурорите от въззивните прокуратури са взели участие общо в 251 въззивни дела по ЗОДОВ, при 347 въззивни дела за 2011 г. и 278 въззивни дела за 2010 г. Прокурорите от окръжните прокуратури са взели участие в 90 въззивни дела по ЗОДОВ, при 165 дела за 2011 г., 115 за 2010 г. и 132 за 2009 г. Апелативните прокуратури са взели участие в 161 дела, при 182 дела за 2011 г., 163 дела за 2010 г., 244 дела за 2009 г., от които АП София е взела участие в 100 дела (123 дела за 2011 г. и 93 дела за 2010 г.).

През отчетната 2012 г. прокурорите са изготвили 318 жалби, при 286 за 2011 г., за 2010 г. – 298 жалби, за 2009 г. – 229 жалби.

Срещу постановени първоинстанционни решения по ЗОДОВ са били изготвени 270 жалби (218 за 2011 г., 234 за 2010 г., 142 за 2009 г.), което представлява 96,4% от подадените жалби.

От общо изготвените 318 жалби за отмяна на неправилни решения, по 245 производствата не са приключили.

Прокурорите от апелативните прокуратури са изготвили 98 касационни жалби (протести) против постановени незаконосъобразни решения от апелативните съдилища (115 за 2011 г., 114 за 2010 г., 91 за 2009 г.). Като 95 от жалбите (112 за 2011 г., 111 за 2010 г., 130 за 2009 г.) са срещу постановени решения по ЗОДОВ, т.е. 96,9%.

От изготвените през 2012 г. касационни жалби от апелативните прокуратури, неразгледани са 63 жалби. От допуснатите до касационен контрол през 2012 г. касационни жалби са разгледани 19, от които 16 са уважени, което е 84,2%.

2.4.4. Дейност на Прокуратурата по Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност

През отчетния период е отменен Законът за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност (ЗОПДИППД), като новият Закон за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество (ЗОПДНПИ) е влязъл в сила на 19.11.2012 г.

Прокуратурите са отчели стриктно изпълняване на задълженията си по ЗОПДИППД (отм.). Дейността е била подчинена на вече създадената организация за

работа и водене на отчетност, в изпълнение на чл. 16, ал. 2 и чл. 21 ЗОПДИППД (отм.) и действащата през отчетния период Инструкция за взаимодействие. Продължило е воденето на специалните регистри, създадени във всяка прокуратура, в които се отбелязват лицата, досъдебните производства и датата на уведомяване на териториалната дирекция (ТД), както и образуването на административни преписки за всяко производство по чл. 3 ЗОПДИППД (отм.). В някои от прокуратурите е продължила и практиката, копия от уведомленията да се прилагат и към наблюдателните материали. Прокурорите са изпълнили и задълженията си за изпращане на уведомления и във връзка с производства по чл. 22, ал. 1 ЗОПДНПИ. Във всички прокуратури са определени конкретни прокурори за контакт със съответните ТД. Като положителен пример трябва да се посочи АП Варна, която е дала указания при извършване на комплексни проверки от окръжните прокуратури проверката да обхване и изпълнение на задълженията на РП по този закон.

На териториалните дирекции, в изпълнение на законовите задължения по отменения ЗОПДИППД и по ЗОПДНПИ са изпратени общо 1780 уведомления, при 1585 за 2011 г. и 1845 за 2010 г. По тях Комисията е образувала 102 производства, 42 уведомления са оставени без разглеждане, а 826 са неразгледани или чакат решение. Спрямо 2011 г., е отчетено увеличаване на броя на изпратените уведомления със 195. Значително увеличаване на броя на изпратените уведомления е отчетено в района на ОП Русе – със 126, ОП Варна – със 120 уведомления, както и в района на ОП Велико Търново – със 106. Значително намаление на броя на изпратените уведомления е отчетено в района на ОП Благоевград – със 110, ОП Пловдив – с 59, СГП – с 56.

Добро взаимодействие с териториалните комисии, във връзка с изпълнение на конкретни задачи и във връзка с предоставяне на обратна информация, е отчетено от ОП Бургас, ОП Кюстендил, ОП Пловдив, ОП Ямбол, ОП Смолян, докато ОП Разград и ОП Силистра отчитат липсата на обратна информация от страна на териториалната дирекция, независимо от опитите от страна на прокурорите, работещи по надзора.

Прокуратурите са взели участие в 64 решени първоинстанционни граждански дела по ЗОПДИППД, при 45 за 2011 г. Производства по 26 дела са приключили с отнемане на имущество на първа инстанция.

Както е отчитано и в предходни години, при участието си в тези дела, прокурорите са проявили необходимата активност при разпитите на свидетелите, оспорвали са представените доказателства от ответниците, установяващи произхода на средствата им, както и са правили своевременно доказателствени искания, изразявали са становища по изготвените експертизи. Делата се отличават с фактическа и правна сложност, поради което при възможност прокуратурите са възприели принципа за неизменност на прокурора, участващ в производството до приключването му в съответната инстанция.

2.5. Дейност на Прокуратурата по прилагане на производството, предвидено с разпоредбите на чл. 83а–83е от Закона за административните нарушения и наказания, за налагане от съда на имуществени санкции на юридическите лица, които са се обогатили или биха се обогатили от извършени престъпления

Дейността на окръжните прокуратури, по прилагане на производството по чл. 83а – 83е от ЗАНН за налагане на административни санкции на юридическите лица при данни за обогатяването им от престъпления, се подпомага от Методически указания на главния прокурор относно активизиране работата на прокуратурите за прилагане на посоченото административно производство (№ 230/22.06.2010 г., изм. и доп. с № 665/14.03.2011 г.).

През отчетната 2012 г., по реда на чл. 83а – 83е ЗАНН, в окръжните прокуратури са образувани 76 (41; 11) преписки по уведомления за констатирани обстоятелства по посочените текстове от ЗАНН. От тях 46 (32; 5) са по получени от районните прокуратури уведомления. От преписките, 31 (33; 5) се отнасят до данни за облагодетелстване на юридически лица от извършени измами по чл. 209–212 НК, което съставлява 40,8% от

всички преписки. Останалите 45 преписки се отнасят за облагодетелстване на юридически лица от различни престъпления, сред които: по чл. 142–142а НК– 6; по чл. 159а–б НК– 6; по чл.242НК– 7; по чл. 354а НК – 14 и др.

С постановление за отказ от изготвяне на предложение по чл. 83б ЗАНН са решени 73 преписки. Потвърдени са 3 постановления за отказ и е отменено 1 по реда на служебния инстанционен контрол.

В съда от прокурор са внесени 4 мотивирани предложения по чл. 83б ЗАНН, всички – след внесен обвинителен акт в съда (2 – в района на АП Бургас; 1 – АП Варна и 1 – ВоАП). Няма изготвени предложения по реда на чл. 83б, ал.1, т.2 ЗАНН.

Внесените предложения се отнасят за 4 юридически лица, за получена от тях неправомерна имуществена облага, в размер на 117 083 лв.

По реда на чл. 83в ЗАНН, от прокурор са внесени 2 искания за налагане на обезпечителни мерки, от които от съда е уважено 1, за имущество на стойност 72 483 лв.

През 2012 г. в съда са образувани 4 производства по внесените предложения от окръжните прокуратури, от които 2 – за деяния по чл. 212 НК, 1 – по чл. 172б НК и 1 – по чл. 252 НК.

От първоинстанционен съд са уважени 3 предложения на прокуратурата по отношение на 3 ЮЛ за имуществена облага, в размер на 81 445 лв., на които са наложени санкции, в размер на 13 962 лв. От тях: 1 – за деяние по чл. 172б НК, 1 – по чл.212 НК и 1 – по чл. 252 НК.

Няма неуважени от съда прокурорски предложения.

В законна сила е влязло едно съдебно решение, по което е наложена санкция, в размер на 5000 лв. относно деяние по чл.252 НК.

От посочените данни се налага изводът за активизиране на окръжните прокуратури в дейността им по чл. 83а– 83е ЗАНН. Този извод е относим най-вече към броя на изготвените уведомления за констатирани обстоятелства по чл. 83а – 83е ЗАНН. В сравнение с 2011 г., през 2012 г. са образувани почти два пъти повече преписки и 7 пъти повече, спрямо образуваните през 2010 г.

Тази активност следва да продължи, с цел по досъдебните производства своевременно да се изяснява, дали извършеното престъпление, попадащо в обхвата на чл. 83а, ал.1 ЗАНН, е довело до неправомерно облагодетелстване на юридическо лице.

3. Преписки и наказателни производства, образувани след самосезиране и по сигнали на контролните органи и материали на ДАНС. Постановени присъди.

През 2012 г. се очертава тенденция на увеличение на преписките, образувани в прокуратурата след самосезиране (с 20,2% спрямо 2011 г.), както и на преписките, образувани по сигнали от контролните органи (с 55,8%), а така също и на тези от ДАНС с 20,3%. И по трите посочени категории преписки се констатира ръст на повдигнатите обвинения пред съда, със съответни прокурорски актове.

Тенденцията за увеличение на преписките, образувани след самосезиране, се дължи и на засилените обществени очаквания, прокуратурата да се произнесе по важни въпроси, които са ѝ станали известни, без изрично да е сигнализирана.

Всички прокуратури отчитат в докладите си подобрената координация между прокуратурата и контролните органи, след приемането на *Методика за взаимодействие на прокуратурата на Р България с контролните органи* при противодействие на закононарушенията и престъпленията в защита на обществения интерес и правата на гражданите³⁶.

³⁶ Методиката е утвърдена със Заповед на главния прокурор изх. № 1489/02.06.2011 г.

3.1. Преписки след самосезиране на прокурорите

През 2012 г. от териториалните прокуратури са наблюдавани 1878 (1563 и 1410) преписки, образувани **след самосезиране на прокурорите**, което съставлява 0,7% от общо наблюдаваните преписки в прокуратурите. Увеличението спрямо 2011 г. е с 20,2%, а спрямо 2010 г. – с 33,2%. По 399 (408 и 624) от тези преписки прокурорите са постановили образуване на ДП, или по 21,3% от наблюдаваните преписки след самосезиране. По отношение на образуваните ДП, се наблюдава намаление с 2,2%, спрямо предходната година, когато са били образувани 408 ДП. Следва да се отбележи, че голяма част от преписките, по които е отказано образуване на ДП, впоследствие се изпращат по компетентност на съответните контролни органи.

Общо през годината са наблюдавани 576 (548 и 710) досъдебни производства, като разликата между новообразуваните и наблюдаваните ДП се дължи на останалите неприключили досъдебни производства от предходен период.

В съда са внесени 264 (262 и 374) прокурорски акта. Спрямо 2011 г., увеличението е с 0,8%, но спрямо 2010 г. се констатира намаление с 29,4%. По общо внесените прокурорски актове са осъдени 225 (250 и 313) лица с влязла в сила присъда, като намалението, спрямо 2011 г., е с 10,0% и с 28,1%, спрямо 2010 г.

Териториалното разпределение, по апелативни райони, на наблюдаваните преписки и на наблюдаваните ДП, образувани след самосезиране, е следното:

Апелативен район	Наблюдавани преписки	Наблюдавани ДП
АП Бургас*	32	40
АП Варна	143	68
АП В. Търново	40	5
АП Пловдив	36	17
АП София	65	10
ВоАП	1562	436

**От наблюдаваните 32 преписки 9 са решени с образуване на досъдебно производство. Останалите 31 наблюдавани ДП са по преписки образувани в предходен период.*

3.2. Преписки, образувани в прокуратурата по сигнали на контролните органи

През отчетния период в териториалните прокуратури са наблюдавани общо 1921 (1676 и 1519) преписки **по сигнали на специализирани контролни органи**. На специално наблюдение и надзор в прокуратурата са сигналите, постъпващи от: Сметната палата; Националната агенция по приходите; Агенцията за държавна финансова инспекция; Дирекцията за национален строителен контрол; Агенция „Митници“; Агенцията за следприватизационен контрол.

По 662 (425 и 449) от тези преписки прокурорите са постановили образуване на ДП, които съставляват 1,2% от общо образуваните от прокурорите досъдебни производства, при 0,7% за 2011 г.

Наблюдаваните през годината досъдебни производства са 1546 (964 и 785). В съда са внесени 361 (168 и 85) прокурорски акта, като най-много са внесени от АП София и АП Пловдив – по 102, следват АП В. Търново – 84, АП Варна – 41 и АП Бургас – 32.

През отчетния период са осъдени 338 (117 и 89) лица, което е два пъти повече, в сравнение с 2011 г., и над три и половина пъти повече от 2010 г.

Разпределение на преписките и досъдебните производства по видове контролни органи, сезирали прокуратурата:

- Сметната палата – наблюдавани са 6 преписки, като по тях са образувани 2 ДП. Наблюдавани са 3 ДП. Няма внесени в съда прокурорски актове;
- Националната агенция по приходите – 1003 наблюдавани преписки, от които по 398 са образувани ДП. Наблюдавани са 1036 ДП, като в съда са внесени 92 прокурорски акта. Осъдени са 80 лица;
- Агенцията за държавна финансова инспекция – 182 наблюдавани преписки, като по 32 от тях са образувани ДП. Наблюдавани са 40 ДП, като в съда са внесени 8 прокурорски акта. Осъдени са 8 лица;
- Дирекцията за национален строителен контрол – 14 наблюдавани преписки – по 4 са образувани ДП. Наблюдавани са 4 ДП. Внесен в съда е 1 прокурорски акт. Осъдено е 1 лице;
- Агенция „Митници“ – 713 наблюдавани преписки, от които по 226 е постановено образуване на ДП. Наблюдавани са 463 ДП, като в съда са внесени 260 прокурорски акта. Осъдени са 249 лица;
- Агенцията за следприватизационен контрол – наблюдавани са 3 преписки. Няма образувани ДП, внесени в съда прокурорски актове и осъдени лица.

Традиционно най-голям е броят на образуваните ДП по сигнали на НАП – 398 и на Агенцията „Митници“ – 226.

Независимо от постигнатия напредък, сериозен проблем в работата по делата, образувани по материали на контролните органи, са експертните заключения по назначените експертизи, в голяма част от които се повтарят констатациите от ревизионните актове, без да се извършат задълбочени експертни изследвания. По този начин не се отчита спецификата на наказателното преследване, в сравнение с административното производство за нарушения по отделните данъчни закони.

В някои от случаите това се дължи и на схематичното поставяне на въпросите към вещите лица от страна на наблюдаващия прокурор или разследващия орган, без необходимата според спецификата на случая конкретика и съответно изследване на фактическата обстановка в пълнота. Причина за това е недостатъчно познаване на данъчните закони от страна на прокурорите и разследващите органи, което изисква непрекъснато повишаване на квалификацията им в това отношение .

3. 3. Преписки, образувани по материали на ДАНС

През 2012 г. са наблюдавани общо 160 преписки, от които 66 са решени с образуване на ДП, или 41,3%. Преписките, образувани по материали на ДАНС са се увеличили, спрямо 2011 г. – с 20,3%. По отношение на образуваните ДП по материали на ДАНС увеличението спрямо 2011 г. е с 1,5%.

Наблюдавани са 113 ДП. В съда са внесени 14 прокурорски акта, като през годината са осъдени 31 лица. Делът на образуваните производства от прокурор по материали от ДАНС е 0,7% спрямо делата, образувани през годината за тежки престъпления.

По повод на изпратени от Дирекцията за финансово разузнаване материали са наблюдавани 22 преписки, от които 10 са решени с образуване на ДП. Наблюдавани са 18 ДП. Осъдено е 1 лице (по акт, внесен в съда през 2011 г.).

Независимо от констатирания ръст на образуваните ДП по сигнали на контролните органи и на ДАНС, през 2012 г., получените в прокуратурата материали продължават да не съдържат достатъчно конкретни данни за престъпления, въпреки възможностите, с които тези органи разполагат. Това налага, от своя страна, прокурорите да извършват допълнителна проверка на обстоятелства, които съответните органи биха могли и е трябвало да установят, съгласно компетентността си.

4. Изпълнение на наказанията и други принудителни мерки

4.1. Привеждане на присъдите в изпълнение

През 2012 г. в прокуратурите в страната са получени за привеждане в изпълнение влезли в сила съдебни актове – присъди, споразумения, решения и определения с постановени наказания по НК, общо 28 718 акта (32 857), от които 10 332 (11 162) – с наказание „лишаване на свобода” (35,9%), 13 811 (16 003) – с наказание „пробация” (48%), 7 320 (8 424) – с наказание „лишаване от права” (25,4%), 1 102 (1 166) – с наказание „обществено порицание” (3,8%) и 7 (11) присъди с наказание „доживотен затвор”, което е 0,02% от общия брой актове с наложени наказания.

От получените 28 718 съдебни акта с наложени наказания са приведени в изпълнение 28 695, което е 99%.

Сравнението на данните за последните три години, както и предишния тригодишен период позволява да се направят следните **изводи**.

Относително намаляване на абсолютния брой на постановените съдебни актове с наложени наказания, които се изпълняват от прокуратурите.

Запазване на положителната тенденция за подобряване на дейността на прокуратурата по привеждането на получените съдебни актове с наложени наказания в изпълнение.

Запазване на тенденцията за увеличаване на относителния брой на съдебните актове, с които са наложени наказания „пробация”.

Относително запазване на тенденцията за намаляване на актовете, с които е наложено наказанието „лишаване от свобода”.

Тенденцията за увеличаване на наложените наказания без лишаване от свобода, за сметка на наказанието „лишаване от свобода”, е запазена и през 2012 г.

Дейността на прокуратурата по привеждането в изпълнение на съдебните актове с наложени наказания за 2012 г. по апелативни райони е, както следва:

- **АП Бургас:** получени за изпълнение – 3314 акта, приведени в изпълнение – 3346 и 60 – останали неприведени в изпълнение с натрупване от минали години;
- **АП Варна:** получени за изпълнение – 4246, приведени в изпълнение 4253 акта и останали неприведени от предходни периоди с натрупване – 94 акта;
- **АП Велико Търново:** получени за изпълнение – 4419 акта, приведени в изпълнение – 4452 и останали неприведени с натрупване от минали години – 75 акта;
- **АП Пловдив:** получени за изпълнение – 5800 акта, приведени в изпълнение – 5789 и останали неприведени с натрупване от минали години – 39;
- **АП София:** получени за изпълнение – 10765 акта, приведени в изпълнение – 10705 и останали неприведени в изпълнение с натрупване от минали години – 462 акта. От анализа на цифрите е видно, че от получените за изпълнение актове 28 718, реално са приведени в изпълнение с получаване на потвърждение за неговото начало – 28 695 акта, което е 99,2%.
- **ВоАП София:** получени за изпълнение – 79 акта, от които приведени в изпълнение 79 акта. Няма неприведени присъди, включително и от минали години;
- **В Специализираната прокуратура** са получени за изпълнение 94 съдебни акта на Специализирания съд. 75 от тях са с наказание „лишаване от свобода”, 11 – с наказание

„лишаване от права” и 8 – с наказание „пробация”. От получените 94 съдебни акта са приведени в изпълнение 71 съдебни акта на Специализирания съд, от които 52 с наказание „лишаване от свобода”, 11 – с наказание „лишаване от права” и 8 – с наказание „пробация”. В края на отчетния период са останали неприведени 23 присъди.

Противоречивата практика на съдилищата, относно прилагането на чл. 25 – 23 НК по реда на чл. 306 НПК или по реда на възобновяването, е била уеднаквена с издаването на Тълкувателно решение № 3/2009 г. на ОСНК на ВКС на РБ и през отчетната 2012 г. не е имало проблем в дейността на прокуратурите в тази насока.

За отчетната 2012 г. прокуратурите в страната са изготвили и внесли в съдилищата 4099 предложения по чл. 306 НПК за определяне на общо наказание при множество престъпления. От тях 3221 са уважени, 65 не са уважени и 816 предложения са останали неразгледани в края на отчетния период. През 2009 г. предложенията са били 3906, през 2010 г. – 4604, а през 2011 г. – 4102.

В края на отчетния период са останали неприведени в изпълнение от прокурорите 753 акта, което е 2,6% от общо получените през 2012 г. за изпълнение съдебни актове. От тях 383 са с наказание „лишаване от свобода”, 358 – с наказание „пробация”, 93 – с наказание „лишаване от права” и 4 – с наказание „обществено порицание”.

Основните причини за непривеждането на тези съдебни актове в изпълнение са обективни: по отношение на 412 присъди са направени от прокурорите предложения по реда на чл. 306 НПК за групиране на наказанията и се чака решението на съда.

По отношение на неприведените актове с наложено наказание „лишаване от права”, основна причина е извършването на допълнителни проверки на органа, дал съответното право на осъденото лице, за да му се изпрати присъдата за изпълнение.

Неизпълнението на актовете с наказание „обществено порицание” се дължи на липсата на нормативно задължение за частните фирми да обявят присъдата публично, както и на отказ на местните средства за масово осведомяване да обявят осъдително решение. Друга причина е, че много често съдът не определя в решението си начина за изпълнението на наказанието „обществено порицание”.

През отчетната 2012 г. с прокурорски актове по реда на чл. 415 НПК е отложено изпълнението на наказанието „лишаване от свобода” в 56 случая. След изтичане на сроковете на отлагането на изпълнението, тези 56 присъди са били приведени веднага в изпълнение.

Установява се като трайна практика бързината при привеждането на присъдите в изпълнение, като за 2012 г. до 5 дни са били приведени 99% от присъдите, за 2011 г. – 91,5%, 2010 г. – 90,9%, за 2009 г. те са били 89,3% от общо получените за изпълнение актове, през 2008 г. – 83%, през 2007 г. – 87%, а през 2006 г. – 75%.

4.2. Контрол по изпълнението на присъдите

В края на 2012 г. са останали незадържани 891 лица от органите на ГД „Охрана” – МП и МВР по присъди с наложено наказание „лишаване от свобода”.

През 2011 г. те са били 997, през 2010 г. – 991, през 2009 г. – 835, през 2008 г. – 766, през 2007 г. – 950, през 2006 г. – 863, през 2005 г. – 656 лица.

Следва да се има предвид, че в този брой са включени незадържаните от полицията лица по стари присъди, от 1993 г. до настоящия момент. Тези лица се укриват в страната и чужбина и спрямо тях са били задвижени процедурите по издирване както за национално, така и за международно издирване.

От данните е видно, че най-голям е броят на незадържаните осъдени лица в поголемите градове. В района на АП София те са 246, на АП Варна – 253, на АП Пловдив – 171.

От аналитичните данни, актуализирани към края на отчетния период от администрацията на сектора, въз основа на получаваните тримесечни справки от

прокуратурите за неизпълнените присъди с натрупване от 1993 г. насам с наказание „лишаване от свобода”, е видно, че към края на отчетната 2012 г. са останали неизпълнени присъди поради незадържането на лицата с натрупване от 1993 г. общо 1109 срещу 1029 осъдени лица.

Основна причина за неизпълнението на тези присъди е укриването на осъдените лица у нас и в чужбина. В тази връзка, с оглед на тяхното издирване, през 2012 г. 561 лица са били обявени за общодържавно издирване, 109 – за международно издирване и са били издадени общо 359 заповеди за арест, съгласно ЗЕЕЗА.

През 2012 г. от тези издирвани лица са били задържани и приведени в затворите 371 осъдени лица. От издирваните 1029 лица в началото на отчетния период е имало данни, че 561 лица се укриват в страната, а 468 – в чужбина. За всички лица са предприети съответните издирвателни мероприятия–общодържавно издирване, международно, както и издаването на ЕЗА.

През отчетната година от общо 1109 неизпълнени присъди, 20 са прекратени по давност, тъй като въпреки целенасочените издирвателни действия, осъдените лица не са били открити и присъдите не са реално приведени в изпълнение. В десет случая преписките са били прекратени поради настъпила смърт на осъденото лице, отменена присъда след възобновяване на наказателното производство, зачетено изтърпяване с приложението на чл. 59 НК или помилване.

През 2012 г. са снети от отчет 401 присъди на различни основания – изпълнение, давност, починали осъдени лица и т.н.

Наблюдават се случаи, при които е следвало, но не са предприети съответните действия по обявяването на осъдения за международно издирване. В други случаи, при наличието на данни за местонахождението на осъденото лице в чужбина, не е направено необходимото за издаване на заповед за арест, съгласно ЗЕЕЗА, или отправяне на искане за екстрадиция на лицето до съответния съд. На всяко тримесечие, при получаване на справките, за тези пропуски е обръщано внимание на ръководителите на съответните прокуратури, включително и с даване на писмени указания за изпълнение по конкретни изпълнителни преписки.

Не всички прокурори изпълняват стриктно Указание И–308/2008 г. на ВКП, с което е било разпоредено провеждане на ежемесечни срещи на прокурорите, определени за работа по изпълнението на наказанията в съответните прокуратури, с полицейските звена по издирването на осъдените лица и изискването на отчет за извършените издирвателни мероприятия по всяка една от присъдите.

И през 2012 г. е продължила практиката на получаване на сигнали от администрацията на затворите и прокуратурите в случаи на пропуски на съда при определяне на общо наказание при множество престъпления, режима и типа затворническо общежитие или при незаконосъобразно групиране на наказанията. През отчетната година са получени и прокурорите от сектора са работили по общо 256 такива сигнала, срещу 359 за 2011 г., 224 за 2010 г., 164 за 2009 г. и 154 за 2008 г.

През отчетната 2012 г. в сектора са постъпили общо 105 сигнали от прокуратурите, срещу 132 за 2011 г., съдържащи искане за възобновяване на наказателни производства, относно определянето на наказанието – определяне на общо наказание при съвкупност, групиране, режим и тип заведения, с оглед допуснато нарушение на закона или на процесуалните правила. От затворите в сектора са постъпили и са обработени 31 сигнала с искане за възобновяване. Образувани са 28 преписки, въз основа на молби и жалби на лишени от свобода с искане за възобновяване.

Въз основа на тези сигнали, след преценка и анализ, са изготвени и внесени 103 искания за възобновяване до ВКС от името на главния прокурор на РБ, срещу 231 за 2011 г., 167 за 2010 г., 106 за 2009 г., 77 за 2008 г., 76 за 2007 г. и 131 искания за 2006 г.

От внесените 103 искания за възобновяване към месец декември 2012 г., от съда са били уважени 66, 7 са частично уважени, а по другите се чака произнасяне от страна на съда.

Прокурорите, упражняващи надзора за законност, активно са участвали в заседанията на комисиите по чл. 73 ЗИНЗС към затворите при обсъждането на съответните предложения.

Предложенията, изготвени и внесени в съда от самите прокурори по реда на чл. 437 НПК вр. чл. 70, чл. 71 НК, които за 2012 г. са 167, са обосновани и законосъобразни, за което говори и обстоятелството, че от съда не са били уважени само 7 предложения.

През 2012 г. по реда на чл. 448, вр. чл. 447 НПК, с прокурорски актове в 519 случая е било прекъснато изпълнението на наложеното наказание „лишаване от свобода“, срещу 580 за 2011 г., 648 за 2010 г., 608 за 2009 г., 659 за 2008 г. г. и 604 за 2007 г.

Само 3 лишени от свобода през годината не са се завърнали навреме от прекъсване в затвора, което е наложило тяхното обявяване за издирване, по данни от ГДИН – МП.

Всички постановления на прокуратурите, с които през 2012 г. са постановени откази за изготвяне на предложения за УПО или прекъсване на наказанието, които са били обжалвани, са били потвърдени от ВКП.

В пет случая, по реда на служебната проверка, е отменено постановление, с което неправилно и незаконосъобразно е било постановено прекъсване на наказанието.

От анализа на прокурорските актове за постановено прекъсване на изпълнението на наказанието „лишаване от свобода“, които се получават по реда на служебния контрол във ВКП, е видно, че най-голям брой прекъсвания са постановени, с оглед опасността от неоснователно задържане на осъденото лице, по здравословни причини, с оглед лечение във външни здравни заведения и най-малко са постановените прекъсвания по изключителни причини от семеен характер.

През 2012 г., след срока на определеното от съда наказание, неоснователно са били задържани 56 лица, като през 2011 г. са били 40, през 2010 г. – 65, през 2009 г. – 39, през 2008 г. – 115, през 2007 г. – 97, през 2006 г. – 107 и през 2005 г. – 90 лица.

По продължителност на неоснователното задържане, разпределението е следното: до 10 дни – 14 лица, до 30 дни – 12 лица, до 3 месеца – 11 лица и над 3 месеца – 19 лица. Най-много са констатираните неоснователни задържания в района на АП София.

За всеки отделен случай на неоснователно задържане ВКП е възлагала проверка и изисквала писмен доклад от съответната прокуратура.

От анализа на резултата от конкретните проверки по неоснователните задържания през 2012 г., могат да се направят следните изводи, относно причините за тези задържания.

1. Неоснователните задържания се получават при лишени от свобода, които изтърпяват наказание за множество престъпления, постановени с отделни присъди от различни съдилища. Това налага по време на изтърпяването на наказанията на няколко пъти да се определят общи наказания, по реда на чл. 306 НПК, което изисква време и при окончателните решения на съдилищата, с оглед обжалването на тези актове и влизането им в сила, се допускат неоснователни задържания.

2. През последните години съдилищата, в нарушение на чл. 301, ал. 1, т. 3 НПК, не определят общо наказание при наличието на данните за другите осъждания и предпоставките на чл. 23, чл. 25, чл. 27 НК при решаване на конкретното дело, позовавайки се на обстоятелството, че присъдата, която постановяват, още не е влязла в сила и това следва да стане, след като всички постановени спрямо конкретно лице присъди са влезли в сила.

В тези случаи се налага администрацията на затворите стриктно да следи правното положение на осъдените лица и по реда на параграф 2 от Допълнителните разпоредби на ЗИНЗС своевременно да сигнализира съда и прокуратурата за определяне на общо наказание.

3. Причина за неоснователно задържане е и обстоятелството, че определеното от съда наказание е по-малко по размер от времето, през което осъденото лице е било с мярка „задържане под стража” по същото дело.

4. Друга причина е, че прокурорите при произнасяне, по реда на чл. 417 НПК, вр. чл. 59 НК, и зачитането на предварителния арест, не се съобразяват с размера на остатъка от наказанието, което търпи в момента лицето.

Вследствие на доброто взаимодействие между администрациите на затворите и съответните прокуратури, по предложение на затворите, са постановявани прекъсвания на изпълнението на наказанията, именно с цел да не се допусне неоснователно задържане на лицата, с оглед предстоящо групиране на наказанията, забавени съдебни актове, невлезли в сила и т.н.

Необходимо е да се подобри прокурорската работа при участието в съдебни заседания, с оглед на искания до съда за определяне на общо наказание при наличие на предпоставките за това. Следва своевременно да се правят предложенията до съда по реда на чл. 306 НПК за определяне на общо наказание по правилата на съвкупността, а също така и навременно произнасяне, по реда на чл. 417 НПК, вр. чл. 59 НК, като това зачитане следва да става до размера на остатъка от наказанието, което осъденото лице търпи в момента.

За да може да се следи и анализира всеки отделен случай на неоснователно задържане, и през 2012 г. копие от всяка заповед на ГДИН – МП по чл. 179, ал. 2 ЗИНЗС, е била получавана и във ВКП на РБ, за сведение и контрол.

По този начин съответните прокуратури, сигнализирани чрез жалби от осъдените лица, са иницирали приложението на чл. 179, ал. 2 ЗИНЗС, като са били признати надлежаните периоди от време по сега изтърпявани присъди в 50 случая. Това е довело до рязко намаляване на броя на неоснователните задържания през отчетната година, а оттук намаляване и на отговорността на държавата.

През годината прокурорите от страната са участвали в 3450 производства, отнасящи се до изпълнението на наказанията, срещу 4026 за 2011 г. и 3954 за 2010 г.

Изготвени са и са внесени 295 предложения до окръжните съдилища за замяна на наказанието „пробация” с наказание „лишаване от свобода”, по реда на чл. 451–452 НПК. В 290 случая предложенията са били уважени от съда и пробацията е била заменена с лишаване от свобода. Видно от броя на уважените предложения, изводът е категоричен – добра съвместна работа на прокуратурите и пробационните служби при изготвяне на предложенията и тяхната обосновка със съответните писмени доказателства. Най-голям е броят на предложенията от пробационните служби в град Варна – 33, София – 32, Бургас – 29 и Пловдив – 21.

4.3. Дейност по надзор за законност в местата за задържане и за изтърпяване на наказанията „лишаване от свобода”, „доживотен затвор” и „пробация”

През 2012 г. прокурорите са продължили дейността по ежемесечните проверки в затворите и арестите на страната. Извършваните посещения и проверки са в изпълнение на дадените от ВКП Указания И-42/2000 г. и И-308/2008 г. Целта на тези проверки е контрол върху дейността на съответните длъжностни лица за точното прилагане на закона при осъществяване на дейността по изпълнението на наказанията, включително и лични срещи с лишени от свобода и лица с мярка за неотклонение „задържане под стража”. С проверките се цели и надзор за точно спазване на закона по въпроси, свързани с приемането и настаняването на задържаните лица, спазване на правата и задълженията на задържаните лица и на лишените от свобода, диференцираното настаняване и изолация на лицата, преместването на същите от един затвор в друг, от един арест в друг, съобразяването на законовите изисквания, свързани с храната, битовите условия,

медицинското обслужване, вещи за лично ползване, срещи със защитник, правото на свиждане, наличие на нерегламентирани контакти, ползване на неразрешени вещи и т.н.

В по-голямата си част констатациите са били, че правата на задържаните и лишените от свобода се спазват, като проблемите са свързани главно с лошите битови условия в затворите и в арестите, които в голямата си част не отговарят на европейските стандарти, с липсата на възможност за престой на открито и т.н.

В последните години се наблюдава тенденция за намаляване на броя на лишените от свобода с влезли в сила присъди. Към 31.12.2010 г. те са били 9379, към 31.12.2011 г. – 9886, а към 31.12.2012 г. в затворите и затворническите общежития са били настанени 9493 лица.

През отчетния период в затворите и поправителните домове са постъпили 6754 лица, а са освободени 7129. От общия брой, по изтърпяване на наложеното наказание са освободени 5369 осъдени, условно предсрочно – 838, на друго основание – 921.

Към 31.12.2012 г. прекъсване на изпълнението на наказанието, на основание чл. 447 НПК, са ползвали 647 лишени от свобода.

По отношение на обвиняемите и подсъдимите през периода 2009 г.– 2011 г. се наблюдава леко увеличение, като към 31.12.2009 г. те са били 896, към 31.12.2010 г. – 1059, към 31.12.2011 г.– 1099. За 2012 г. броят им намалява, като към 31.12. те са били 927.

Броят на осъдените на „доживотен затвор” и тези на „доживотен затвор без замяна“ през последните години постепенно нараства, като през 2006 г. са били 127, през 2007 г. са 144, през 2008 г.– 146, към края на 2009 г.– 153, към края на 2010 г. – 157, към 31.12.2011 г. – 161, а към 31.12.2012 г. те са 166.

От анализа на данните за допуснатите дисциплинарни нарушения, получени от ГДИН–МП и окръжните прокуратури от лишените от свобода, може да се направи изводът, че най-голям е броят на нарушенията, свързани с внасянето и притежаването на непозволенни вещи, на второ място е неспазването на установените правила. Следва неизпълнение на разпорежданията и заповедите на длъжностни лица. По-малък е делът на безвъзмездни услуги, купуване, продаване и употреба на спиртни напитки и наркотични средства. Сравнително е намалял броят на наложените наказания относно организиране и участие в хазартни игри, както и неспазване на трудовата дисциплина. Нарушенията, свързани с употреба на алкохол, се извършват най-често на външни работни обекти, където възможностите за надзор на работещите лишени от свобода са по-малки.

Макар и затворена система, в местата за лишаване от свобода проникват наркотични вещества, мобилни телефони и други неразрешени вещи. През годината при извършените проверки в затворите са намерени и иззети от лишените от свобода неправомерно придобити и притежавани 667 мобилни телефона. Благодарение на добрата работа на НОС и осъществяваните проверки и контрол съвместно със съответните прокуратури, са били предотвратени множество опити за внасяне на неразрешени вещи и предмети, но като цяло тенденцията за неправомерното им внасяне продължава.

През 2012 г. са били констатирани и голям брой нарушения, относно неправомерни действия на служители от затворите при работата им с лишените от свобода, най-вече – нерегламентирани контакти с лишени от свобода, с цел лично облагодетелстване.

За предотвратяване на тези контакти между лишените от свобода и служителите, както и за реализиране на превантивна дейност в тази насока под ръководството на съответните прокуратури, се полагат постоянни усилия от страна на началниците на затворите, ГДНИ и ГД НП – МВР.

Комисиите по чл. 73 ЗИНЗС към съответните затвори са предложили на съдилищата 1679 лишени от свобода за условно-предсрочно освобождаване от изтърпяването на остатъка от наложеното им наказание, като 838 от тях са били освободени, а за останалите 841 съдът не е уважил направените предложения. От условно-

предсрочно освободените, на 231 лишени от свобода са наложени мерки за пробационен надзор, на основание чл. 70, ал. 6 НК.

4.4. Принудителни мерки

През 2012 г. в прокуратурите в страната са били образувани общо 3960 преписки, относно дейността по прилагането на принудителните мерки. От образуваните през 2012 г. 3960 преписки, 2662 са по чл. 155 ЗЗ, 275 – по чл. 89 НК и 1023 – по инициатива на други органи.

През 2011 г. в прокуратурите в страната са били образувани 4419 преписки, относно дейността по прилагането на принудителните мерки. През 2010 г. в прокуратурите в страната са били образувани 4607 преписки, относно дейността по прилагането на принудителните мерки. През 2009 г. тези преписки са били 4621, през 2008 г. – 4558, през 2007 г. – 4259, през 2006 г. – 4572, а през 2005 г. те са 4796.

Въз основа на работата по тези преписки, прокурорите са изготвили и внесли в съда през 2012 г. 2033 предложения за налагане на принудителни медицински мерки, от които 1030 са по чл. 155 ЗЗ и 174 – по чл. 89 НК.

От внесените 2033 предложения, от съда са уважени 1204, което е 59,2% и не са уважени 169 предложения – 8,2%. От внесените предложения 453 са били прекратени от съда и към края на отчетния период са останали неразгледани 207 предложения.

Основна причина за прекратяването на образуваните от прокурорите преписки и невнасянето на предложения в съда и през 2012 г. е била регламентацията в Закона за здравето, съгласно която злоупотребата с алкохол не е включена в списъка на психичните заболявания, за които да се постановява принудително лечение, а такива случаи не са малко в обществото и прокурорите почти ежедневно се сблъскват с подобни казуси в работата си. Друга основна причина за прекратяването на съдебните производства по чл. 155 ЗЗ е обстоятелството, че по време на заседанието лицето изяснява желание и доброволно постъпва за лечение в съответното медицинско заведение или се подлага на домашно лечение.

Основна причина за неуважените от съда предложения е подобряване на състоянието на лицето в периода на неговото наблюдение и освидетелстване, поради което медицинските експерти, въпреки че е констатирано заболяване, не предлагат прилагането на принудителните медицински мерки за лечението на болния.

Въпреки многократните указания, все още прокурорите при участието си в съдебни заседания при установяване на необходимите предпоставки не правят предложение до съда, на основание чл. 92 НК, за постановяване на принудително лечение, една процедура по-бърза и кратка от процедурата по чл. 155 и сл. от ЗЗ.

От обобщените данни е видно, че прокурорите от страната са участвали в 7058 съдебни заседания по 2958 съдебни производства, образувани по предложение и искания за приложението на принудителните медицински мерки.

От статистическите данни е видно, че през последните 4 години се забелязва устойчивост в дейността на прокуратурите, предвид образуваните преписки по приложението на чл. 89 НК и чл. 155 ЗЗ. Устойчивост бележат и преписките, образувани в прокуратурите по инициатива на други органи.

4.5. Методически указания относно изпълнение на наказанията

През отчетната 2012 г. от прокурорите в сектор „Изпълнение на наказанията” са били подготвени 2 указания и изпратени за изпълнение, както следва:

– Указание № 546/30.01.2012 г. на главния прокурор на РБ, относно действията на наблюдаващите прокурори и администрацията на затворите, с оглед на своевременно уведомяване на съда за вземане на подходяща мярка за неотклонение по висящи

наказателни производства срещу подсъдими, които в момента изтърпяват наказание „лишаване от свобода” и следва да бъдат освободени по изтърпяване преди да е приключил воденият срещу тях наказателен процес с влязла в сила присъда.

– Указание № 94/26.03.2012 г. на заместник на главния прокурор при ВКП, относно дейността на Специализираната прокуратура по привеждането в изпълнение на актовете, постановени от Специализирания наказателен съд.

4.6. Проблеми и предложения

Дейността на прокуратурата по изпълнението на наказанията, като отделен и последен стадий на наказателният процес, е реален показател за ефективността на работата на цялата система от органи на досъдебното и съдебното производство.

Резултатите от дейността на прокуратурата по изпълнение на наказанията за 2012 г. и сравнението им с предходните години показват, че основната задача е изпълнена.

През 2013 г. още по-активно следва да продължи работата на прокуратурите по изпълнителните преписки, отнасящи се до останали неприведени присъди от предходни периоди, главно поради укриването на осъдените лица и все още продължаващото им издирване. Необходимо е стриктно да се спазват сроковете на изпълнителната давност.

Прокуратурите следва ежемесечно да провеждат съвместни съвещания с издирвателните служби на МВР, по време, на които да се набелязват конкретни мероприятия за издирването на осъдените лица както на местно ниво, така и за международно издирване. Да се прегледат отново старите изпълнителни преписки и там, където са налице предпоставките за това, да се прилагат разпоредбите на ЗЕЕЗА и екстрадиционното производство.

Въпреки че е на добро ниво, още по-целенасочено следва да бъде взаимодействието на прокурорите с администрацията на затворите за подобряване на тяхната сигнална функция, с оглед наличието на предпоставки за определяне на общо наказание по правилата на съвкупността.

В горния контекст, срочно и навреме, още при изпращането на присъдата за привеждане в изпълнение, съответните прокуратури да се произнасят по реда на чл. 417 НПК, вр. чл. 59 НК, относно приспадането на времето, през което осъденият е бил задържан, при наличието на законовите предпоставки за това, както и изготвянето и внасянето на предложение до съда, по реда на чл. 306 НПК за определяне на общо наказание.

Засилване на дейността на прокуратурите по надзора за законност в местата за лишаване от свобода, арестите и пробационните служби, чрез планиране и извършване на конкретни проверки.

Проблемите при пробацията са били преодолявани чрез изпращането на указания, посочени по-горе. Занапред по-голямо внимание трябва да се обърне върху изпълнението на това наказание и на мерките за пробационен надзор по чл. 67, ал. 3 и чл. 70, ал. 6 НК. По-високи изисквания трябва да се предявят към изпълнението на пробационната мярка „срещи с пробационния служител“.

От формализъм страда и дейността на прокурорите при провеждане на надзора за законност в следствените арести. Въпреки отчетените стотици проверки в арестите, извършени в изпълнение на Указание И-42/2000 г., резултатите показват наличието на редица нарушения – бягства, притежание на забранени вещи и предмети, нерегламентирани контакти, самоубийства.

Трябва да се постави на разискване и въпросът, свързан с изпълнението на наказанието „лишаване от свобода“. В последните години изключително много се либерализира изтърпяването на наказанието в тип затворническо общежитие от открит тип, с всичките допустими от закона възможности с права за домашен отпуск два дни месечно, а така също с възможности за работа извън затвора без охрана и без достатъчен

контрол, практически невъзможен да се осъществи, което довежда до допускане на съществени нарушения и в известна степен обезсмисля самото изпълнение на наказанието „лишаване от свобода“. Това се отнася за осъдените за първи път за умишлени престъпления на лишаване от свобода до пет години, които съгласно сегашните разпоредби, следва да изтърпяват наказанието в затворнически заведения от открит тип. Изменението на чл. 12а, ал. 1 ЗИН е било направено в ДВ, бр. 62/2002 г. Редакцията на този текст преди 2002 г. е изисквала осъждането да е до три години лишаване от свобода. В новия ЗИНЗС в чл. 59, ал. 1 е останал петгодишният срок на осъждане, възприет вероятно по инерция, без да се има предвид, че основният мотив за промяната през 2002 г., с което е удължен срокът на осъждане, е било въвеждането на затворническите общежития от преходен тип. Имало е и полуоткрит тип заведения. Сега ги няма. Има единствено открит и закрит тип затворнически заведения.

От друга страна, тенденцията за засилване на строгостта на наказателната политика по отношение на престъпленията с висока степен на обществена опасност и на лица с такава опасност, следва да отговаря и на по-високите изисквания по отношение на изпълнението на наказанието „лишаване от свобода“. Ползвайки механизмите на съкратеното съдебно следствие и на съдебното споразумение, осъдените получават смекчени наказания за тежки престъпления, рядко превишаващи пет години лишаване от свобода.

При това състояние на нещата, остро стои въпросът да бъде върнато положението, съществувало преди 2002 г., като се приеме, че само осъдените до три години на лишаване от свобода за умишлени престъпления и всички осъдени на това наказание за непредпазливи престъпления следва да изтърпяват наказания в открит тип затворнически заведения. Всички останали трябва да изтърпяват наказания в закрит тип заведения с по-високи възможности за охрана и контрол и, разбира се, с възможности за смекчаване на режима и на типа затворническо заведение, ако дадат доказателства за своето поправяне.

През 2012 г. са предприети конкретни действия за подобряване на взаимодействието на прокуратурата при надзора по изпълнение на наказанията с представители на неправителствените организации, в това число и с Хелзинкския комитет, Отворено общество и др. Очевидна е необходимостта от помощта на тези организации както в поправителния процес за лишените от свобода, още повече и в процеса на тяхната ресоциализация. Положително би било да се ползват сътрудници на тези организации и да се провеждат съвместни мероприятия, включително проверки на място, обсъждания и анализи.

5. Мониторинг на ЕК и ВСС. Специален надзор и наказателни производства, образувани за някои категории тежки престъпления и такива от особен обществен интерес

5.1. Специален надзор

Традиционно прокурорите осъществяват по-засилен, специален надзор върху някои досъдебни производства, образувани и водени за престъпления, представляващи висок обществен и международен интерес.

С цел облекчаване на дейността на прокурорите и оптимизиране на обхвата на делата, взети на специален надзор, със Заповед № 455/22.02.2011 г. на главния прокурор е утвърдено **Указание за оказване на засилена методическа помощ и надзор по определени наказателни производства** в системата на Прокуратурата на Република България, действащо от 01.03.2011 г.

През 2012 г. прокурорите от териториалните прокуратури са осъществявали **специален надзор по 373 ДП**, включително и на тези, внесени в съда в предходни периоди, по които продължава наблюдението до постановяване на окончателен съдебен акт. Новообразувани през периода са 69 производства. Общо са приключени 189 дела. Останали на производство при разследващ орган в края на периода са 149. С постановление за прекратяване са решени 29 производства. Прокурорите са внесли в съда 105 дела, взети на специален надзор, с които са предадени на съд 385 обвиняеми лица. Спрямо 122 лица са постановени осъдителни присъди, от които 60 – с влязъл в сила съдебен акт. Оправдани са 95 лица, от които 17 – с влязъл в сила съдебен акт.

По видове престъпления, движението на делата, взети на специален надзор от териториалните прокуратури е, както следва:

Престъпления	Наблюдавани производства	ДП, внесени в съда	Осъдени/санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт
Организирана престъпност	89	25	33
Корупция	22	4	0
Изпиране на пари	29	8	1
Злоупотреби със средства на ЕС	33	8	4
Документни, данъчни и финансови измами	37	10	15
Други престъпления от значим обществен интерес	162	49	7

По данни на ВКП, през отчетния период прокурорите от отделите във ВКП са наблюдавали 354 ДП, взети на специален надзор.

Данните сочат, че от наблюдаваните досъдебни производства, взети на специален надзор от териториалните прокуратури, делът на разследванията за престъпления, свързани с организираната престъпност е 23,9%, следват делата с разследвания на документни, данъчни и финансови измами – 9,9%, злоупотреби със средства от ЕФ – 9,9%, за изпиране на пари – 7,8% и за корупция – 5,9%.

В изпълнение на изискванията на Мониторинга за отчетност на делата от особен обществен интерес и на Указание И-301/2007 г., изм. и доп. с И-283/2008 г. на главния прокурор за информационната дейност на ПРБ, на ВСС и европейските експерти ежесечно се предоставя статистическа и аналитична информация за движението на делата, наблюдавани от ЕК и ВСС. Предоставя се и актуализирана информация за определени казуси, по предварително зададени от ЕК параметри (конкретни данни от образуването до приключването на делата, вкл. с влязла в сила присъда).

По провеждания Мониторинг за сътрудничество и проверка, Европейската комисия следи дейността по конкретни случаи от особен обществен интерес, по които обобщените резултати към м. април 2013 г. са, както следва:

- 2 преписки – приключени с отказ от образуване на ДП;
- 107 наказателни производства:
 - по 14 ДП разследването продължава;
 - 20 ДП са спрени срещу неизвестен извършител;
 - 16 ДП са прекратени;
 - 10 ДП са в съдебна фаза, след внасяне на прокурорски актове в съда;

- по 14 ДП са постановени осъдителни присъди и по 18 осъдителните присъди са влезли в сила;
- по 6 ДП са постановени оправдателни присъди и по 9 оправдателните присъди са влезли в сила.

5.2. Досъдебни производства, образувани за някои категории тежки престъпления и такива от особен обществен интерес (ДООИ) – свързани с организирана престъпност, корупция, изпиране на пари, злоупотреби със средства на ЕС, данъчни престъпления, подправяне на парични знаци и платежни инструменти, незаконен трафик на хора и наркотици

Общи данни

	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Наблюдавани ДП	16113	16147	16192
Новообразувани ДП	9938	9654	9408
Решени ДП	10607	10671	10941
Прокурорски актове, внесени в съда	4618	5019	4898
Предадени на съд лица	5734	6118	5994
Осъдени и санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт	4114	4828	4750
Оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт	113	155	208

В последните три години броят на наблюдаваните ДП, образувани за престъпления от особен обществен интерес (ДООИ), остава сравнително постоянен – около 16100 производства. Констатира се тенденция за намаляване на новообразуваните ДП. Спрямо 2011 г. намалението е с 2,5%, а спрямо 2010 г. – с 5,3%. Новообразуваните ДП за тези престъпления през 2012 г. съставляват 7,3% (6,9%; 6,8%) от общо новообразуваните ДП за всички престъпления.

Срочността на разследването е добра. Броят на приключените разследвания извън законоустановените срокове е много малък - само 0,6% от общо приключените. Данните за срочността са следните:

- разследването е приключило по 10685 (10531; 10071) ДП, от тях по 69 (72; 137) ДП разследването е приключило извън законовите срокове;
- с неприключено разследване в края на отчетния период са 4930 (5123; 4722) ДП, от които 34 (25, 34) са извън законовите срокове.

Въпреки малкия брой на просрочените разследвания, наблюдаващите прокурори и административните ръководители на прокуратурите следва да засилят контрола върху дейността на разследващите органи.

През 2012 г. са прекратени 3008 (2920, 2919) ДООИ. В съда са внесени 4853 (4913, 4565) ДООИ, за които общата продължителност на досъдебната фаза е съответно:

- до 7 месеца – 5440, или 70,8%;
- до една година – 908, или 11,8%;
- над една година – 1339, или 17,4%.

Делът на решените от прокурор производства, спрямо наблюдаваните ДП, трайно нараства – 67,6% (66,1%, 65,8%), което сочи добра ритмичност на работата.

Решените ДП са се увеличили с 2,5% спрямо предходната година и с 3,1% – спрямо 2010 г.

Относителният дял на внесените в съда прокурорски актове, спрямо решените производства, съставлява 44,8%, при 47,0% за 2011 г. и 43,5% за 2010 г., като по този показател се наблюдава устойчивост в тригодишния период.

Предадените на съд лица намаляват, спрямо 2011 г. с 2,0%, но броят им е нараснал, спрямо 2010 г. с 4,5%. По този показател също е налице устойчивост за трите години.

Делът на върнатите от съда прокурорски актове, спрямо внесените, бележи ръст, сравнено с 2011 г. – 4,4% (4,1%, 3,2%), но същият остава по-нисък от този на върнатите дела за всички видове престъпления, който е 5,2% (5,6%, 5,5%).

Осъдените/санкционирани лица през 2012 г. са 5166, които съставляват 94,3% от всички лица с постановен съдебен акт в периода. С влязъл в сила съдебен акт са осъдени/санкционирани 4750 лица, чийто дял, спрямо общия брой лица с влязъл в сила съдебен акт през годината, е 95,6%.

Констатира се тенденция за устойчивост в тригодишния период по отношение както на осъдените и санкционирани лица през годината, така и на осъдените и санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт. През 2012 г. броят и на едните, и на другите намалява, спрямо 2011 г., но е по-голям, спрямо 2010 г.

Осъдените с влязъл в сила съдебен акт съставляват 79,2% от предадените на съд лица през отчетната година и бележат лек ръст, спрямо предходните две години (за 2011 г. – 78,9% и за 2010 г. – 71,7%).

В следващата таблица са представени видовете наложени наказания, общо за делата от особен обществен интерес и по отделните видове престъпления.

<i>Видове престъпления</i>	<i>Ефективно ЛС</i>	<i>Условно ЛС</i>	<i>Пробация</i>	<i>Глоба</i>	<i>Други наказания</i>
Общо	786	2752	277	1785	191
<i>Организирана престъпност</i>	75	40	9	27	3
<i>Корупционни престъпления</i>	26	87	40	77	32
<i>Изпиране на пари</i>	14	13	0	16	0
<i>Злоупотреба с фондове на ЕС</i>	0	20	12	116	0
<i>Подправка на парични или други знаци или платежни инструменти</i>	73	191	11	63	5
<i>Данъчни престъпления</i>	122	1496	151	401	76
<i>Незаконен трафик на наркотици</i>	431	844	54	1037	74
<i>Незаконен трафик на хора</i>	45	61	0	48	1

Нараства броят на оправданите лица по делата от особен обществен интерес, като през 2012 г. те са 311, при 231 за 2011 г. и 260 за 2010 г.

Налице е увеличение и на оправданите лица с влязъл в сила съдебен акт. През 2012 г. техният брой е 208, при 155 за 2011 г. и 113 за 2010 г.

В тригодишния период нараства относителният дял на оправданите лица по ДООИ с влязъл в сила съдебен акт, спрямо всички лица с окончателен съдебен акт по тези дела – 4,4% (3,1%, 2,7%).

Териториалното разпределение на делата от особен обществен интерес по окръжни райони е изведено в следващата таблица.

Окръжни райони	Наблюдавани ДП	Новообразувани ДП	Приключени разследвания	Решени ДП	Прокурорски актове, внесени в съда	Предадени на съд лица	Върнати от съда ДП	Осъдени лица	Осъдени лица с влязъл в сила съдебен акт	Оправдани лица	Оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт
СГП и СРП	4105	2333	2521	2642	872	1169	78	901	560	105	51
ОП Бургас	1258	685	757	792	316	345	29	331	340	8	10
ОП Пловдив	1053	616	691	717	324	434	10	431	438	15	12
ОП Варна	995	510	560	577	189	221	18	212	187	12	3
ОП Благоевград	884	535	606	615	352	392	3	353	350	13	18
ОП Плевен	661	390	446	454	258	275	1	233	230	9	5
ОП В.Търново	660	427	429	405	216	229	2	236	231	0	2
ОП Ст. Загора	593	356	455	473	252	316	13	291	304	3	4
ОП Хасково	507	289	404	401	205	256	2	216	216	5	5
ОП Русе	462	272	330	330	176	203	5	196	197	5	3
ОП Враца	437	234	301	314	144	153	6	152	151	7	3
ОП Кюстендил	432	325	367	359	205	229	4	198	186	4	3
ОП Монтана	386	204	271	267	148	165	3	147	149	8	8
ОП Сливен	347	215	246	255	163	195	2	192	194	7	5
ОП Добрич	314	138	235	232	98	110	3	112	99	6	2
ОП Пазарджик	306	177	212	225	93	135	4	105	100	4	3
ОП Перник	305	196	211	210	82	96	2	88	78	18	4
ОП Шумен	264	123	188	195	88	87	3	88	83	4	3
ОП София	256	143	167	165	49	66	0	51	45	35	33
ОП Силистра	223	127	152	152	63	90	1	47	42	17	2
ОП Габрово	222	134	146	155	84	99	2	95	93	2	6
ОП Ловеч	218	144	152	143	79	84	0	77	76	4	4
ОП Ямбол	209	138	145	141	70	75	3	72	75	4	3
СпП	204	133	63	64	55	213	5	17	11	0	0
ОП Разград	177	135	115	126	48	63	3	53	54	1	1
ОП Видин	162	102	116	117	56	58	1	64	63	4	5
ОП Търговище	156	122	111	110	63	66	0	58	46	2	2
ОП Смолян	149	97	115	120	70	74	4	78	80	0	0
ОП Кърджали	132	79	82	98	55	60	6	58	58	1	1
ВОП	115	29	91	87	25	36	4	14	14	8	7
Общо за ПРБ	16192	9408	10685	10941	4898	5994	217	5166	4750	311	208

В териториален план, традиционно най-голям остава обемът на делата от особен обществен интерес в района на СГП и СРП, където са наблюдавани и образувани една четвърт (25,4%) от всички такива дела. В района на СГП и СРП са решени 24,1% от всички дела от особен обществен интерес, изготвени са 17,8% от прокурорските актове, внесени в съда, осъдени са 11,8% от всички лица с влязла в сила присъда по такива дела. В същото време, в района на СГП и СРП е и най-високият дял на оправданите лица с влязъл в сила съдебен акт по дела от особен обществен интерес – 24,5%.

В съдебните райони на прокуратурите ОП Бургас, ОП Пловдив, ОП Варна и ОП Благоевград се наблюдават също високи дялове на наблюдавани и образувани ДП от особен обществен интерес, но в пъти по-малки от този на СГП и СРП. Сравнително малкият брой наблюдавани и

новообразувани дела от особен обществен интерес в района на военнокръжните прокуратури се дължи на специфичната компетентност на тези прокуратури по закон.

От 01.01.2012 г. започнаха своята дейност, съгласно компетентността си, **Специализираната прокуратура и Апелативната специализирана прокуратура** (ЗИДЗСВ, обн. ДВ, бр. 1/2011 г. и ЗИДНПК, обн. ДВ, бр. 13/2011 г., изм. и доп. ДВ, бр. 61/2011 г., в сила от 01.01.2012 г.).

През отчетния период прокурорите от Специализираната прокуратура са осъществявали ръководство и надзор по досъдебните производства, образувани за престъпления, които са от нейна компетентност, съгласно обхвата по чл. 411а НПК, както следва.

- **За организирана престъпност** – наблюдавани са 130 ДП, от които новообразувани – 85. В съда с обвинителни актове са внесени 37 ДП срещу 142 обвиняеми лица. По внесените актове са осъдени 13 лица, от които с влязъл в сила съдебен акт – 7 (всички със споразумения). От тях 1 лице за престъпление по чл. 242, ал. 1, б „ж“ НК, 9 лица по чл. 321 НК (3 с влязъл в сила съдебен акт) и 3 лица по чл. 354а, ал. 2, т. 1 НК, като и трите са с влязъл в сила съдебен акт.

- **За изпирание на пари** – наблюдавани са 12 ДП, от които новообразувани – 8. Прекратено е едно ДП. Няма внесени в съда прокурорски актове.

- **За данъчни престъпления** – наблюдавани са 24 ДП за данъчни престъпления, свързани с организираната престъпност, от които новообразувани – 21. В съда са внесени 3 акта срещу 4 лица. Осъдено е 1 лице с влязъл в сила съдебен акт. Няма оправдани лица.

- **За престъпления срещу паричната и кредитната система** – наблюдавани са 9 ДП за престъпления, свързани с изготвяне и използване на неистински и преправени парични и кредитни карти. Новообразуваните са 4 ДП. Прекратено е 1 ДП. Внесени в съда са 2 прокурорски акта спрямо 18 лица. Няма осъдени и оправдани лица.

- **За наркотрафик** – наблюдавани са 20 ДП за трафик на наркотици, свързан с организирана престъпност, от които новообразувани – 10. Спряно е 1 ДП. В съда са внесени 11 ДП срещу 41 лица. Осъдени са 3 лица с влязъл в сила съдебен акт.

- **За трафик на хора** – наблюдавани са 9 ДП, от които новообразуваните са 5. В съда са внесени 2 прокурорски акта срещу 8 лица. Няма осъдени и оправдани лица.

През периода от Специализираната прокуратура са наблюдавани и ДП, получени на **основание § 9, ал. 1 от ПЗР на ЗИДНПК (ДВ, бр. 13/2011 г.)**, внесени в съда от прокуратурите с обща компетентност преди 01.01.2012 г. и изпратени след тази дата по компетентност на Специализираната прокуратура:

- за организирана престъпност – наблюдавани са 31 ДП; внесени в съда – 31 срещу 108 лица; осъдени лица с влязла в сила присъда – 28; няма оправдани лица;

- за корупционни престъпления – наблюдавани – 2 ДП; внесени в съда – 2 ДП срещу 4 лица; няма осъдени и оправдани лица;

- за изпирание на пари – наблюдавани – 2 ДП; внесени в съда – 2 ДП срещу 4 лица; осъдени лица с влязла в сила присъда – 1; няма оправдани лица;

- за данъчни престъпления – наблюдавани – 3 ДП; внесени в съда – 2 ДП срещу 5 лица; осъдени лица с влязла в сила присъда – 5; няма оправдани лица;

- за наркотрафик – наблюдавани – 7 ДП; внесени в съда – 7 ДП срещу 23 лица; осъдени лица с влязла в сила присъда – 1; няма оправдани лица.

От Специализираната прокуратура е извършвана и съгласувателна дейност по ДП, които съгласно § 9, ал. 2 от ПЗР на ЗИДНПК (ДВ, бр. 13/2011 г.), са наблюдавани от други прокуратури, тъй като пред последните са били висящи към 01.01.2012 г. за престъпления от обхвата на чл. 411а НПК, както следва:

- за организирана престъпност – наблюдавани – 23 ДП; внесени в съда – 23 ДП срещу 115 лица; осъдени лица с влязла в сила присъда – 16; няма оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт;

- за изпиране на пари – наблюдавани – 2 ДП; внесени в съда – 2 ДП срещу 10 лица; няма осъдени лица и оправдани с влязъл в сила съдебен акт;

- за данъчни престъпления – наблюдавани – 4 ДП; внесени в съда – 4 ДП срещу 38 лица; няма осъдени и оправдани лица;

- за наркотрафик – наблюдавани – 8 ДП; внесени в съда – 8 ДП срещу 36 лица; осъдени лица с влязла в сила присъда – 1; няма оправдани лица;

- за трафик на хора – наблюдавано 1 ДП; внесено в съда – 1 ДП срещу 9 лица; няма осъдени и оправдани лица.

От данните за дейността на Специализираната прокуратура по наказателносъдебния надзор се налага изводът, че прокурорите са били ангажирани предимно с работа по дела, внесени в СпНС, по реда на § 9 от ПЗР на ЗИДНПК. Същевременно обаче се забелязва, че въпреки краткия период от началото на дейността, прокурорите от СпП са успели да приключат и внесат в съда и немалка част от производствата, по които са осъществявали ръководство и надзор – 26%. (За сравнение, следва да се отбележи, че сред получените по реда на § 9 от ПЗР на ЗИДНПК наказателни производства, няма такива, приключили в шестмесечен срок, като по-голямата част от тях са разследвани над две години. Това обстоятелство потвърждава първоначалните очаквания за постигане на по-голяма бързина и ефективност при разследването и приключването на делата за престъпления, свързани с организираната престъпност, след създаване на специализираните институции.)

През 2012 г. прокурорите при СпП са внесли в съда общо 40 обвинителни акта и 6 споразумения. Всички обвинителни актове и споразумения са внесени в рамките на законовия 15-дневен срок, съгласно чл. 411г НПК. През 2012 г. от СНС са разгледани и решени 14 наказателни дела по обвинителни актове и 8 наказателни дела по споразумения – общо 22, които се явяват 46% от образуваните наказателни дела в СпНС.

Постановени са 4 осъдителни присъди по внесени от СпП обвинителни актове. По 5 от делата, внесени с обвинителен акт, са постигнати споразумения в съдебно заседание. През периода не са постановявани оправдателни присъди по дела, внесени от Специализираната прокуратура.

През 2012 г. са влезли в сила общо 18 осъдителни и санкционни решения по внесени актове на СпП. Всичките са приключили с одобрено от съда споразумение. Осъдени са общо 30 лица по 4 присъди и 13 споразумения. Осъдените лица с влезли в сила присъди са 18.

Най-голям е броят на лицата, осъдени за престъпления по чл. 321 НК – 14, които съставляват 47% от общо осъдените лица. На следващо място са лицата, осъдени за престъпления по чл. 354а НК – 6, или 20%. Следват осъдените за престъпления по чл. 339 НК – 4 лица (13%). Две лица са осъдени за престъпления по чл. 142 НК, две лица по чл. 242 НК и по едно лице за престъпления по чл. 214 НК и по чл. 280 НК.

През отчетния период прокурорите при СпП са участвали общо в 299 съдебни заседания по 91 наказателни дела. По-голямата част от делата са образувани по обвинителни актове на други прокуратури по реда на § 9 от ПЗР на ЗИДНПК.

През 2012 г. от съда са върнати 5 дела, внесени от СпП с обвинителни актове, което представлява 10,86% от общо внесените в съд актове.

Според прокурорите, проблем в дейността е ненужно разширената компетентност на специализираните юрисдикции. Законът в чл. 411а, ал. 2 НПК е включил престъпления като закана с убийство, незаконна сеч на дървета, придобиване без разрешение на оръжие и взривни вещества, склоняване към употреба на наркотици и др., които не разкриват особена специфика и сложност. Броят им като цяло, съпоставен с общия брой на наблюдаваните производства от обхвата на специалната компетентност, не е малък. Независимо от това, делата изискват отделяне на значителен кадрови ресурс от прокурори и разследващи органи, разходване на средства и се явяват един излишен ангажимент за специализираните съд и прокуратура. До 2012 г. тази група престъпления успешно е разследвана от общите съдилища и прокуратури. Ето защо, според наблюденията си през годината, прокурорите от специализираната прокуратура считат, че би била разумна промяната и изваждането на посочените по-горе престъпления от компетентността на специализираните юрисдикции.

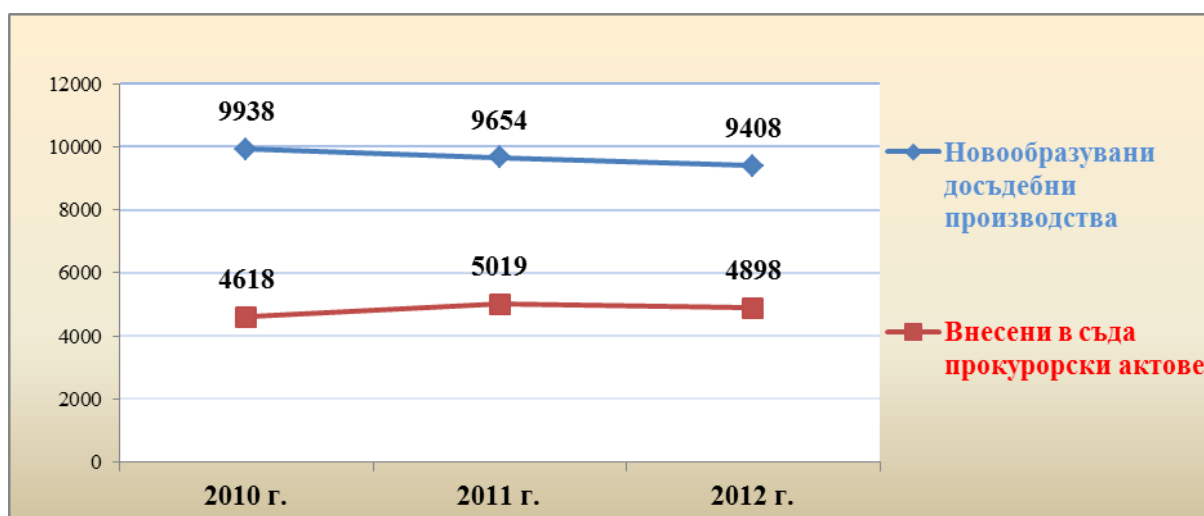
Според прокурорите, една от причините за връщане на делата от съда, е по-краткият законов срок (15-дневен), в който следва да се произнесе прокурорът, при наличие на фактическа и правна сложност на делата. Недостатъчният срок за запознаване с материалите по делата, които в повечето случаи са с много голям обем, създава предпоставки за допускане на процесуални нарушения на досъдебното производство, както и на грешки при изготвяне на прокурорския акт.

Проблем в работата е и недостатъчното кадрово обезпечаване с прокурори, следователи и разследващи полицаи (от ГДБОП – МВР), като през годината голяма част от прокурорите в специализираните прокуратури са били командирани. Констатирана е и инерция в работата на полицейските служби, както и бавното им приспособяване към новия модел на работа в специализираните структури.

Сериозен проблем за специализираните следователи е липсата на подходяща материална база за следователска работа, което затруднява провеждането на разпити на свидетели и обвиняеми, както и на оперативни срещи с други служби.

Сравнително краткият период от време, в който функционират специализираните прокуратури, не дава възможност да бъдат направени достатъчно обективни и изчерпателни изводи за ефективност на дейността им. Тези прокуратури работят едва от една година и този период не е достатъчен, за да бъдат направени изводи за констатирани тенденции, както и да бъдат изведени повтарящи се проблеми. Затова, цифровият израз на дейността на специализираните прокуратури не може да бъде достатъчно обективен критерий за извършената работа от тези прокуратури. Въпреки това, и за периода на функциониране на специализираните прокуратури, същите констатират проблеми в дейността си. От една страна, това е недостатъчната подготвеност на разследващите органи за работа в новите условия. Отчетният период е бил време за сработване, тъй като следователите в Следствения отдел на Специализираната прокуратура също са новоназначени. Липсва достатъчно опит и на специализираните разследващи полицаи. Ето защо, следва да продължат усилията за повишаване на квалификацията както на разследващите органи, така и на прокурорите от Специализираната прокуратура. В тази насока, от съществено значение е и подобряването и оптимизирането на координацията между прокурорите от специализираните прокуратури със специализирания отдел за противодействие на организираната престъпност във ВКП, чиито прокурори биха могли своевременно да оказват висококвалифицирана методическа помощ и съдействие при възникнали трудности по конкретни разследвания.

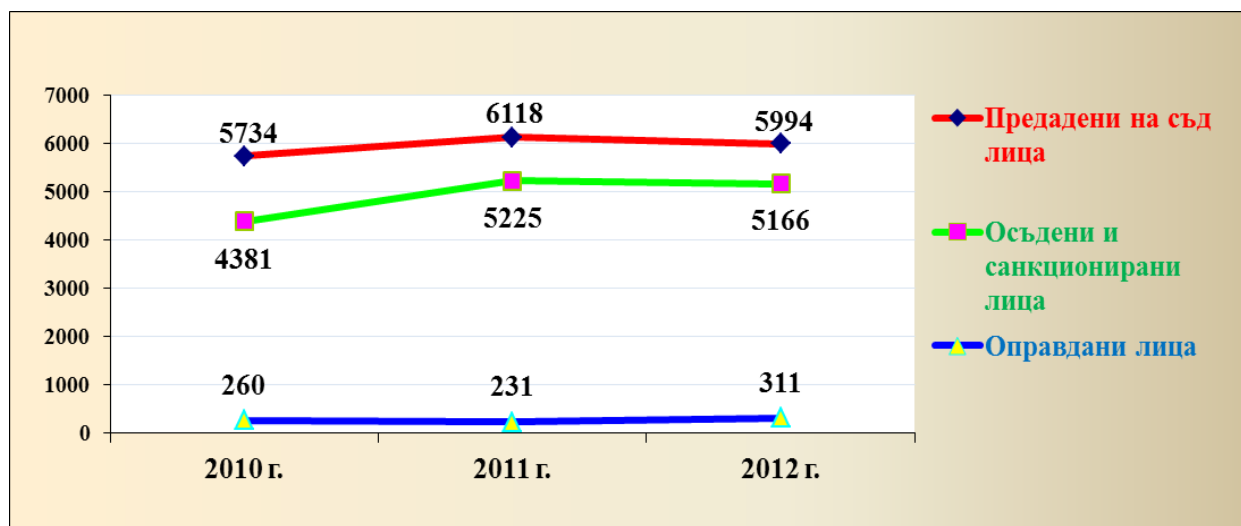
Тенденциите за последните три години по основни показатели за всички дела от особен обществен интерес са представени на следващите графики.

Фиг. 20. Новообразувани ДП и внесени в съда прокурорски актове

Констатира се тенденция за намаляване на новообразуваните ДООИ в тригодишния период. Спрямо 2011 г. намалението е с 2,5%, а спрямо 2010 г. – с 5,3%. Новообразуваните ДООИ през 2012 г. съставляват 7,3% (6,9%; 6,8%) от общия брой новообразувани ДП за всички престъпления.

Налице е устойчивост по отношение на внесените в съда прокурорски актове. Последните намаляват с 2,4%, спрямо 2011 г. Намалението на прокурорските актове е в съответствие с намаления дял на наблюдаваните производства през 2012 г., който е със 6,1% по-нисък в сравнение с 2011 г. Следва да се има предвид и по-продължителния срок на решаване на делата поради тяхната фактическа и правна сложност.

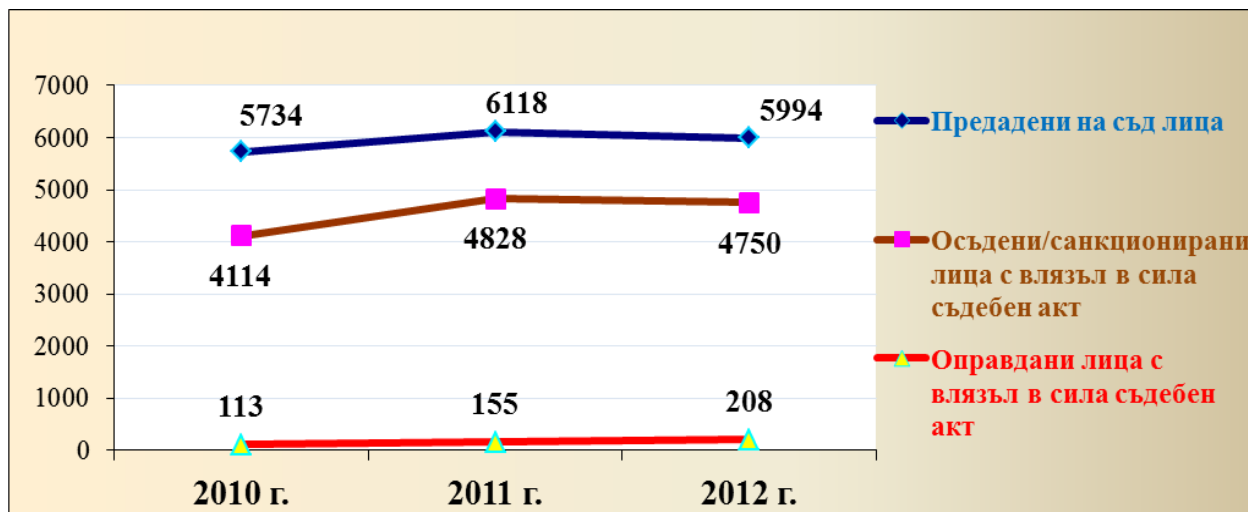

Фиг. 21. Предадени на съд лица, осъдени и оправдани лица с постановен съдебен акт през съответния период

Предадените на съд лица намаляват, спрямо 2011 г. с 2,0%, но броят им е нараснал, спрямо 2010 г. с 4,5%. По този показател също е налице устойчивост в тригодишния период.

Същата тенденция на устойчивост се наблюдава и по отношение на осъдените и санкционирани лица. През 2012 г. броят им намалява с 1,1%, спрямо 2011 г., но е налице увеличение със 17,9%, спрямо 2010 г.

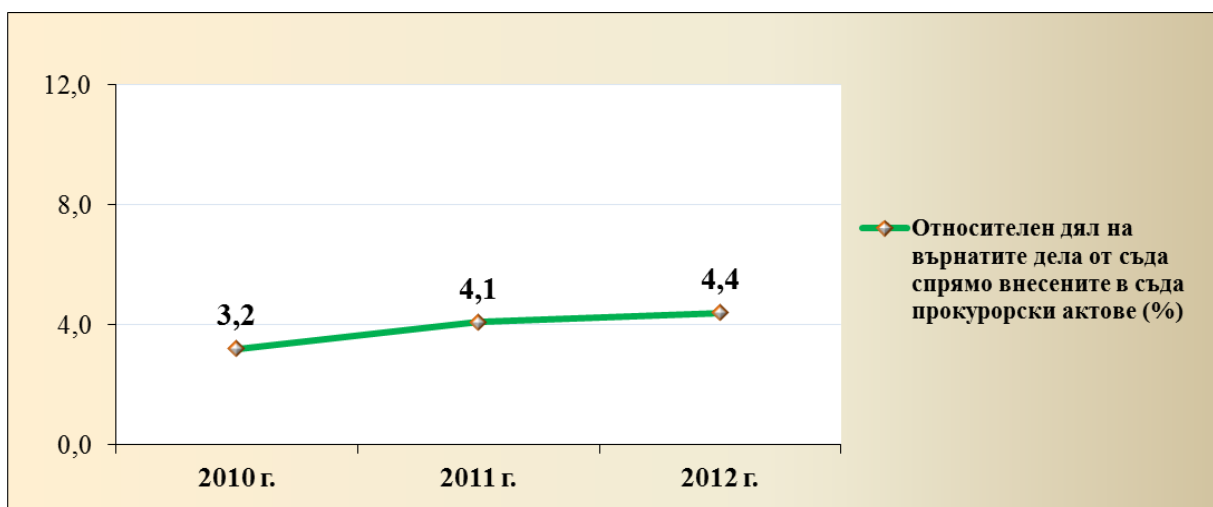
Броят на оправданите лица бележи ръст с 34,6%, спрямо 2011 г. и с 19,6%, спрямо 2010 г.

Фиг. 22. Предадени на съд лица, осъдени и оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт

Констатира се тенденция за устойчивост на осъдените и санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт. През 2012 г. броят им намалява с 1,6%, спрямо 2011 г., но е налице увеличение с 15,5%, спрямо 2010 г.

Броят на оправданите лица с влязъл в сила съдебен акт е нараснал с 34,2%, спрямо 2011 г. и с 84,1%, спрямо 2010 г.

Фиг. 23. Дял на върнатите от съда дела, спрямо внесените прокурорски актове

Относителният дял на върнатите от съда дела, спрямо внесените прокурорски актове, бележи ръст, сравнено с предходните две години – 4,4% (4,1%, 3,2%), но същият остава по-нисък от този на върнатите дела за всички видове престъпления, който е 5,2% (5,6%, 5,5%).

Сравнителни данни в тригодишен период за делата от особен обществен интерес по основни показатели по апелативни и окръжни райони се съдържат в Приложение № 2 и № 6.

По-долу са представени данни за резултатите по делата от особен обществен интерес по видове престъпления, както и констатираните от териториалните прокуратури трудности и проблеми при тяхното разследване.

5.2.1. ОРГАНИЗИРАНА ПРЕСТЪПНОСТ

	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Наблюдавани ДП	407	434	430
Новообразувани ДП	169	145	93
Решени ДП	162	199	201
Прокурорски актове, внесени в съда	113	175	121
Предадени на съд лица	547	598	432
Осъдени и санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт	209	290	121
Оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт	6	11	19

През 2012 г. се запазва броят на наблюдаваните ДП за престъпления, свързани с организирана престъпност, на нивото от предходната година. Новообразуваните ДП са намалели с 35,9%, спрямо 2011 г.

Срочността на разследването по делата за престъпления, свързани с организирана престъпност, е, както следва:

- разследването е приключило по 126 (150;154) ДП, от тях 3 (1;1) ДП са приключени извън законовите срокове;
- с неприключено разследване в края на отчетния период са 238 (262, 213) ДП, от които само 1 (0; 1) ДП е извън законовите срокове.

Прекратени са 27 (28,26) ДП. В съда са внесени 114 (127,88) ДП.

Общата продължителност на досъдебната фаза по така решените ДП с краен прокурорски акт е следната:

- до 7 месеца – 17 (29, 31), или 12,1% (18,7%; 27,2%);
- до една година – 51 (44, 47), или 36,2% (28,4%; 41,2%);
- над една година – 73 (82, 36), или 51,8% (52,9%; 31,6%).

Решени от прокурор са 46,7% от наблюдаваните ДП. Внесените в съда прокурорски актове съставляват 60,2% от решените дела.

В последните три години се констатира тенденция за намаляване на броя на предадените на съд лица – спрямо 2011 г. намалението е с 27,8%, а спрямо 2010 г. – с 21,0%. Традиционно по този вид дела е много висока организираността и груповото извършване на престъпленията, като предадените на съд лица – 432, са почти четири пъти повече, спрямо внесените в съда прокурорски актове – 121.

Върнати от съда на прокуратурата са 31 дела, които съставляват 25,6% (12,0%, 10,6%) от внесените прокурорски актове, като по този показател се наблюдава тревожна тенденция на увеличение в тригодишния период, което предполага допълнителен анализ на конкретните причини и предприемането на необходимите мерки.

Осъдените лица – 159, са два пъти по-малко, спрямо 2011 г., когато са били 321, но и оправданите лица също намаляват, спрямо предходната година. През 2012 г. те са 25, при 36 за 2011 г.

При осъдените лица с влязъл в сила съдебен акт се отчита значително намаление – с 58,3%, спрямо 2011 г. и с 42,1%, – спрямо 2010 г.

Оправданите лица с влязла в сила присъда нарастват в абсолютен брой, като относителният им дял за 2012 г., спрямо общия брой лица с окончателен съдебен акт, е 13,6%.

Съотношението на ефективните към условните присъди по делата за организирана престъпност за периода е 2 към 1, което е логично, с оглед тежестта на обвиненията. Спрямо общия брой наложени наказания, отделните видове наказания в процентно съотношение са: ефективно лишаване от свобода – 48,7%, условно лишаване от свобода – 26,0% и пробация – 5,8%.

Противодействието срещу организираната престъпност, с влизане в сила на новата Глава 31а НПК (ДВ, бр. 13/2011 г.) от 01.01.2012 г. е от компетентност на Специализирания съд, респ. на Специализираната прокуратура. По аргумент на § 9, ал. 2 от ПЗР на ЗИДНПК (ДВ, бр. 13/2011 г.) през отчетната година са останали на производство в прокуратурите с обща компетентност делата, водени за организирана престъпност, образувани преди 01.01.2012 г.

На териториален принцип, най-много ДП за организирана престъпност са наблюдавани в района на СГП и СРП – 147 (34,2%) от всички наблюдавани в страната. Внесените в съда прокурорски актове от СГП за периода са 38 със 131 предадени на съд лица. Осъдени са 47 лица, а с влязла в сила присъда – 7. Същевременно се отчитат и 13 оправдани лица и 12 оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт.

Прокуратурите в района на ОП Варна са внесли в съда 4 прокурорски акта срещу 11 лица, осъдени за организирана престъпност са 14 лица, 8 са осъдените лица с влязла в сила присъда.

На територията на ОП Пловдив в съда са внесени също 4 прокурорски акта, като на съд са предадени 20 лица, осъдени са 22, а 36 осъдени лица са с влязла в сила присъда.

В района на окръжните прокуратури – Ямбол, Търговище и Смолян, през 2012 г. не са наблюдавани ДП за организирана престъпност.

През 2012 г., според специфичната си законова компетентност, от Специализираната прокуратура са наблюдавани 130 ДП за престъпления, свързани с организираната престъпност, от които новообразувани – 85. От наблюдаваните производства, 105 са образувани за престъпления по чл. 321 НК, 5 – за престъпления против личността, 3 – за престъпления против собствеността (и трите за изнудване), 1 – за престъпление против митническия режим, 1 – за престъпление против финансовата система (данъчно престъпление), 15 – за престъпления по Глава XI на НК (по чл. 354а). От наблюдаваните, 1 ДП е прекратено, а 3 са спрени. В съда с обвинителни актове са внесени 37 ДП срещу 142 обвиняеми лица. По внесените актове са осъдени 13 лица, от които с влязъл в сила съдебен акт - 7 (всички със споразумения), от които 1 лице за престъпление по чл. 242 ал.1 б“ж“ НК, 9 лица по чл. 321 НК (3 с влязъл в сила съдебен акт) и 3 лица по чл. 354а ал.2 т.1 НК, като и трите са с влязъл в сила съдебен акт.

Освен дейността по дела, които по закон са от компетентност на Специализираната прокуратура, през 2012 г. прокурорите от Специализираната прокуратура са осъществявали и дейност по върнатите от съда дела, по които съгласно § 9, ал. 1 ПЗР на ЗИДНПК към 01.01.2012 г. не е бил даден ход на съдебното следствие, осъществявали са и съгласувателна дейност по делата, които съгласно § 9, ал. 2 от ПЗР на ЗИДНПК следва да бъдат довършени от прокуратурите, които са ги наблюдавали до 01.01.2012 г.

На основание § 9, ал. 1 от ПЗР на ЗИДНПК, от Специализираната прокуратура са получени 31 дела, които са били внесени в СпНС с обвинителни актове срещу 108 лица, от които по чл. 321 НК са 23 дела. Броят на осъдените и санкционирани лица по тези дела е 21, а 28 лица са с влезли в сила присъди/решения след одобрено от съда споразумение.

Специализираната прокуратура е оказала помощ и съгласуване по 23 досъдебни производства (15 от тях по чл. 321 НК), внесени в СпНС за разглеждане от други прокуратури, които са ги наблюдавали на основание § 9, ал. 2 от ПЗР на ЗИДНПК, от които 21 с обвинителни актове срещу 115 лица. По тези досъдебни производства осъдените и санкционирани лица с влезли в сила присъди са общо 16.

От почти всички прокуратури се отбелязва, че трудностите по разследването на този вид престъпления са свързани с голямата натовареност на разследващите органи, трудности със събирането на гласни доказателства, използването на СРС и забавеното изготвяне на съответните ВДС, многократното обжалване на мерките за неотклонение и дългия престой на делото в съдилищата по този повод, трудности по предявяване на обвиненията и на материалите по досъдебното производство.

В района на АП Варна по голяма част от делата се срещат трудности по издирването на обвиняеми и на важни свидетели или се чака изпълнението на съдебни поръчки от чужбина.

Според ОП Пловдив, една от причините за относително малкия брой внесени актове в съда, на фона на общо наблюдаваните, е често налагащата се преквалификация на обвинението, като в крайна сметка, често то се свежда до конкретно извършеното престъпление и се приема отсъствието на реална съвкупност между него и организирането или участието в престъпна група. Последното води до липсата на обвинение или прекратяване на производствата по отношение на организираната група. Причина за това е големият брой на елементите на престъплението по чл. 321 НК – структуриране, сдружение, изискуем брой извършители, вид на престъпленията, които групата е подготвила или извършила, и ред други, които следва да бъдат установени чрез доказателства от органа на досъдебното производство. Ето защо се забелязва предпочитание към обосноваване на обвинения за конкретно извършени деяния, без засягане на участието или организацията на групата като самостоятелно престъпление, още повече, че често и наказанията за тези деяния са по-високи.

Според прокурорите, делата, образувани за престъпления, извършени от организирани престъпни групи, се отличават с изключителна фактическа и правна сложност и приключването на разследването по тях в установения от закона двумесечен срок е обективно невъзможно. Това определя и по-голямата продължителност на този вид дела – повече от половината са приключени след повече от една година разследване (51,8%).

В районите на всички прокуратури, най-характерни престъпления, свързани с организираната престъпност, за периода са били тези, насочени против реда и общественото спокойствие – чл. 321 НК и свързаните с тях престъпления по чл. 354а НК, а именно престъпни групи, занимаващи се с държане и разпространение на наркотични вещества. Следват ги тези за склоняване към проституция и трафик на хора.

Сравнително неголемият брой дела, образувани за такива престъпления, и на внесените в съда дела през отчетния период е обусловен от характера на конкретната престъпна дейност, високата латентност на престъпленията, трудната им разкриваемост и усложненията, възникващи при разследванията.

Броят на новообразуваните дела не трябва да се абсолютизира. От една страна, той зависи от конкретното ниво на регистрираната престъпност. От друга страна, той е функция и от степента на разкриваемост на този вид престъпления. Не може да не се отчете и обстоятелството, че част от ръководителите на големи организирани престъпни групи вече са с осъдителни присъди или с повдигнати обвинения в предишни периоди, което също рефлектира върху броя на регистрираните през годината нови престъпления, свързани с организираната престъпност.

По-сериозно внимание през 2013 г. следва да се обърне върху качеството на разследването и на изготвените прокурорски актове, с цел намаляване до възможния минимум на върнатите дела от съда и постановените оправдателни присъди, които показатели, за съжаление, се влошават през 2012 г.

Следва да се подобрява координацията и синхронизираното взаимодействие между специализираните служби на МВР и прокуратурите. Необходимо е по тежките и сложни дела да се определя и втори наблюдаващ прокурор, внимателно да се преценява моментът на образуването на досъдебното производство, оперативните действия, които да се извършват до образуването на производството, както и процесуално-следствените действия в хода на самото разследване.

Все по-внимателно следва да се подхожда и към момента, когато трябва да бъдат предприети действия по задържането на членовете на организираната престъпна група, с цел обезпечаване на достатъчно доказателства срещу тях, необходими и за вземането на мерки за неотклонение „задържане под стража“, включително изземване на наркотични

вещества, оръжие, парични средства, документи и др. Необходимо е да продължи предприетата, макар и условна, специализация и на разследващите органи при този вид престъпност, което несъмнено би допринесло за по-бързото и качествено разследване по делата.

5.2.2. КОРУПЦИОННИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ

	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Наблюдавани ДП	1285	1280	1117
Новообразувани ДП	684	522	388
Решени ДП	626	670	663
Прокурорски актове, внесени в съда	228	219	185
Предадени на съд лица	338	291	240
Осъдени и санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт	166	147	159
Оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт	12	21	65

През 2012 г. намалява броят на наблюдаваните ДП за корупционни престъпления с 12,7%, както и на новообразуваните ДП с 25,7 %.

Срочността на разследването по делата за корупционни престъпления е, както следва:

- разследването е приключило по 603 (609, 618) ДП, от тях по 8 (7, 77) приключването е извън законовите срокове;

- с неприключено разследване в края на отчетния период са 464 (620, 583) ДП, от които 5 (6, 3) ДП са извън законовите срокове.

Прекратени са 346 (325, 261) ДП. Внесените в съда ДП са 184 (217, 226). Общата продължителност на досъдебната фаза по така приключените ДП с краен прокурорски акт е съответно:

- до 7 месеца – 218 (266, 258), или 41,1% (49,1%; 53,0%);
- до една година – 73 (102, 95), или 13,8% (18,8%; 19,5%);
- над една година – 239 (174, 134), или 45,1% (31,1%; 27,5%).

Решени от прокурор са 59,4% от наблюдаваните ДП. Внесените в съда прокурорски актове съставляват 27,9% от решените дела. Делът на върнатите от съда прокурорски актове, спрямо внесените, е 14,1%.

В последните три години се констатира тенденция за намаляване на броя на предадените на съд лица. Спрямо 2011 г., намалението е със 17,5%, а спрямо 2010 г. – с 29,0%.

При осъдените лица с влязъл в сила съдебен акт се отчита увеличение с 8,2%, спрямо 2011 г. и намаление, спрямо 2010 г. – с 4,2%.

По отношение на оправданите лица с влязла в сила присъда, се наблюдава тенденция за увеличение през тригодишния сравнителен период. За 2012 г. в района на ОП София оправданите лица са 33, от тях – 31 лица само по едно дело за престъпление по чл. 219, ал. 4, вр. ал. 3 НК и 2 лица – за престъпление по чл. 283а НК.

Спрямо общия брой наложени наказания за корупционни престъпления, отделните видове наказания в процентно съотношение са: ефективно лишаване от свобода – 9,9%, условно лишаване от свобода – 33,2%, пробация – 15,3%, глоба – 29,4% и други – 12,1%.

На териториален принцип, традиционно най-много ДП за корупционни престъпления са наблюдавани в района на СГП и СРП – 358 (32,1%) от всички наблюдавани в страната, което се дължи и на специфичната компетентност на тези прокуратури (от тяхна компетентност са делата срещу лица с имунитет, срещу магистрати

и др.). По отношение на новообразуваните дела, отново най-висок е делът на ДП, образувани в района на СГП и СРП – 24,2%. Внесените в съда прокурорски актове от СГП и СРП за периода са 40 със 70 предадени на съд лица. Осъдени са 36 лица, а с влязла в сила присъда – 25. Отчитат се и 29 оправдани лица и 8 оправдани лица – с влязъл в сила съдебен акт.

Прокуратурите от района на ОП Варна са внесли в съда 19 прокурорски акта срещу 22 лица, осъдени са 17 лица, а 16 са осъдените лица с влязла в сила присъда.

За района на ОП Бургас в съда са внесени 16 акта, като са предадени на съд 18 лица, осъдените лица са 11, а 13 осъдени лица са с влязла в сила присъда.

Спецификата на корупционните престъпления, съобразно систематиката на НК за 2012 г. – по видове и като движение на делата, се откроява посредством представяне на данните в следващата таблица.

<i>Глави и раздели от НК</i>	<i>Наблюдавани ДП</i>	<i>Новообразувани ДП</i>	<i>Внесени в съда прокурорски актове</i>	<i>Осъдени лица</i>	<i>Оправдани лица</i>
Глава VI, Раздел I “Общи стопански престъпления”	134	26	24	7	33
Глава VI, Раздел III “Престъпления п/в митническия режим”	14	2	0	0	4
Глава VIII, Раздел II “Престъпления по служба”	607	164	31	22	21
Глава VIII, Раздел III „Престъпления п/в правосъдието”	2	0	1	0	0
Глава VIII, Раздел IV “Подкуп”	329	189	125	126	3
Глава VIII а „Престъпления против спорта“	0	0	0	0	0
Глава IX „Документни престъпления“	1	0	0	0	0
Глава XIII, Раздел III “Длъжностни престъпления”	30	7	4	4	4
Общо	1117	388	185	159	65

Данните за осъдените и оправданите лица се отнасят за лица, спрямо които е постановен окончателен съдебен акт.

Видно е, че най-голям е делът на образуваните дела и внесените в съда актове за престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции. От тях, най-характерни са престъпленията по служба – 164 новообразувани ДП и типичното корупционно престъпление – подкуп със 189 новообразувани ДП.

От внесените прокурорски актове в съда, съответно отново е най-голям делът за престъпленията по служба (чл. 282 НК) – 22 акта и подкуп (чл. 301–307 НК) – 125 акта. За подкуп са осъдени 126 лица, а оправданите лица са само 3. С влязъл в сила съдебен акт са осъдени 115 лица, а оправданите са 2.

Прави впечатление, че по новоприетата Глава VIIIа „Престъпления против спорта“ НК, през 2012 г. няма образувано нито едно досъдебно производство, въпреки съмненията сред обществеността за съществуването на т.нар. „черно тото”.

През 2012 г. се наблюдава нарастване на относителния дял на делата, които са приключили над 1 година, спрямо общо приключените ДП – 45,1%, при 31,1% за 2011 г. От една страна, това се дължи на по-голямата фактическа и правна сложност на делата, образувани за корупционни престъпления, което обективно определя и по-продължителното разследване. От друга страна, по-голямата продължителност на досъдебната фаза се дължи и на проблеми, свързани с доказване на престъпленията, предвид характера и целта на извършването им (специалната цел по чл. 282 НК;

установяване на облагата; липсата на заинтересована страна, която да съдейства на правосъдието; фактът, че и даващият, и вземащият подкупа извършват престъпление; използване на СРС и др.)

Повечето прокуратури отново отбелязват, че текстът на чл. 282 НК за престъпление по служба, по който са голяма част от новообразуваните дела за корупционни престъпления, практически е много трудно приложим при сегашните икономически условия. Пример за това е неприменимостта на този текст в случаите, когато се цели облага в полза на юридически лица, основани на частен капитал. Ето защо често делата за престъпления по чл. 282 НК се прекратяват или завършват с оправдателни присъди, съобразно трайната съдебна практика за изключване на отговорността по този текст на широк кръг длъжностни лица, които са извън публичната сфера и не могат да бъдат годен субект на престъплението по чл. 282 НК. Това изисква нов наказателноправен подход и нова законова регламентация на тези престъпления, за което прокуратурата отдавна настоява.

Макар че броят на новообразуваните дела за такива престъпления бележи спад, очевидно той далеч не обхваща действителните случаи на корупция в страната. Това се дължи най-вече на създадените обществени нагласи и недостатъчно активната гражданска позиция за ликвидирането на корупционните механизми и практики. Отсъствието на достатъчно сигнали, адресирани до правозащитните и правоохранителни органи, е пречка за пресичането и наказването на корупционните престъпления, и в частност на престъпленията по служба и подкуп.

Освен обяснимо високата латентност, за този вид престъпност са характерни и по-трудното доказване на корупционните действия, особено от страна на отговорни длъжностни лица, както и постигане на лични цели чрез назначаване на колективни комисии или други органи, с цел приемане на изгодни за заинтересованите лица колективни решения.

Разкриваемостта на корупционните деяния е на много ниско ниво. Това е негативна тенденция, предвид обстоятелството, че длъжностните лица, управляващи стопанския живот на страната, от една страна, са изключени от обсега на отговорността за престъпления по служба, с оглед систематичното място на чл. 282 НК, а от друга страна, не са подвеждани към отговорност и за деяния, осъществяващи съставите на общата (чл. 219 НК) или специалната (чл. 220 НК) безстопанственост. При това положение, техните злоупотреби биха оставали (и остават) фактически ненаказани.

Обикновено по делата за корупционни престъпления липсват категорични гласни и писмени доказателства, но и разследващите органи не проявяват нужната упоритост и настойчивост за разкриване на обективната истина. Поради това и много по-често се стига до прекратяване или спиране на производствата за корупционни престъпления, отколкото до внасянето им в съда и достигане до осъдителни присъди. Данните сочат, че внесените в съда прокурорски актове за корупционни престъпления през 2012 г. са 27,8% от решените, което означава, че значителна част от делата се прекратяват. В района на СГП и СРП, където са наблюдавани най-голям брой дела за корупционни престъпления, решените ДП са 220, от които 110 ДП са прекратени, което съставлява 1/2 от решените дела. Внесените в съда дела са 18 % от решените ДП от прокурор.

Най-добри са показателите по делата за подкуп, преобладаващата част от които обаче са по чл. 304, ал. 1 НК и чл. 304а НК, за дребни случаи на активен подкуп, които в голямото си мнозинство се отнасят до опити за прикриване на нарушения по ЗДВП. Без да се подценява значимостта на този тип корупция, съвсем очевидно е, че не тя представлява най-голямата заплаха за правовия ред в страната.

Обективните трудности при разследването налагат прокурорите непрекъснато да повишават своята и на разследващите органи правна квалификация, както и да подобряват организацията на работата по тези дела. В тази връзка, следва да продължат интензивните обучения по материята, но в посока по-голяма практическа насоченост.

Особено важно е да се подобри срочността на разследване по ДП, водени за корупционни престъпления. Несвоевременно наказаната корупция е по същество ненаказана корупция.

Следва да продължи и кадровото укрепване на разследващите органи и активизирането на работата на МВР и ДАНС по разкриването на корупционните престъпления.

Необходимо е засилване на противодействието срещу корупцията в публичната администрация, в която област съществуват редица проблеми, подробно изложени в доклада за дейността на специализирания отдел I във ВКП.³⁷

За постигане на по-висока ефективност в противодействието на корупционните престъпления, наред с продължаващите усилия на Прокуратурата за повишаване на квалификацията на кадрите и подобряване на взаимодействието и координацията, както и дейността по доказването, са необходими и съответните законодателни промени, предложения за които са правени многократно от прокуратурата.³⁸

5.2.3. ИЗПИРАНЕ НА ПАРИ

	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Наблюдавани ДП	228	263	293
Новообразувани ДП	85	66	87
Решени ДП	51	82	102
Прокурорски актове, внесени в съда	22	31	29
Предадени на съд лица	35	45	59
Осъдени и санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт	18	29	27
Оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт	4	3	9

През 2012 г. броят на наблюдаваните ДП за престъпления, свързани с изпирание на пари, е увеличен с 11,4%, спрямо предходната година. Новообразуваните ДП са нараснали с 31,8%.

Срочността на разследването по делата за престъпления, свързани с изпирание на пари, е, както следва:

- разследването е приключило по 100 (76,46) ДП, от тях по 1 (0;1) приключването е извън законовите срокове;

- с неприключено разследване в края на отчетния период са 187 (179;148) ДП, от които 2 (0;0) са извън законовите срокове.

Прекратени са 40 (26;16) ДП. Внесени в съда са 29 (31;22). Общата продължителност на досъдебната фаза по така решените ДП с краен прокурорски акт е съответно:

- до 7 месеца – 13 (18;17), или 18,8% (31,6%; 44,7%);
- до една година – 9 (10;8), или 13,0% (17,5%; 21,1%);
- над една година – 47 (29;13), или 68,1% (50,9%; 34,2%).

Решени от прокурор са 34,8% от наблюдаваните ДП. Внесените в съда прокурорски актове съставляват 28,4% от решените дела.

В последните три години се констатира тенденция за увеличаване на броя на предадените на съд лица. Спрямо 2011 г., увеличението е с 31,1%, а спрямо 2010 г. – с 68,6% .

³⁷ Вж. раздел V, т.1 и Приложение № 10.4 от настоящия доклад.

³⁸ Вж. годишните доклади и информации на ПРБ – www.prb.bg

Върнати от съда на прокуратурата са 4 дела. Те съставляват 13,8% (19,4%;18,2%) от внесените в съда прокурорски актове, като по този показател се наблюдава намаление, спрямо 2011 г.

При осъдените лица с влязъл в сила съдебен акт се отчита намаление – с 6,5%, спрямо 2011 г., но те са с 50,0% повече, спрямо 2010 г.

Оправданите лица с влязла в сила присъда се увеличават, като относителният им дял, спрямо общия брой лица с окончателен съдебен акт, е 25,0%. Следва се посочи обаче, че този висок дял математически може да се обясни и със сравнително по-ниските абсолютни стойности – оправдани с влязъл в сила акт са 9 лица, а осъдените с такъв акт – 27.

Съотношението на ефективните към условните присъди по делата за изпиране на пари за периода е 1 към 1. Спрямо общия брой наложени наказания, отделните видове наказания в процентно съотношение са: ефективно лишаване от свобода – 32,6%, условно лишаване от свобода – 30,2%.

На териториален принцип най-много ДП за изпиране на пари (95) са наблюдавани в района на СГП – 32,4% от всички наблюдавани в страната, а новообразувани ДП за периода са 29. Прекратени са 17 дела. Внесените в съда прокурорски актове от СГП за периода са 4 с 5 предадени на съд лица, осъдени са 3 лица, а осъдените с влязла в сила присъда са 4 лица. Същевременно се отчитат и 1 оправдано лице и 9 оправдани лица – с влязъл в сила съдебен акт.

Прокуратурите в района на ОП Варна са внесли в съда 2 прокурорски акта срещу 3 лица, осъдени за изпиране на пари са 3 лица, 4 са осъдените лица с влязла в сила присъда през периода.

За района на ОП Ст. Загора са внесени 5 акта, с които са предадени на съд 16 лица, осъдени са 2 лица, 4 осъдени лица са с влязла в сила присъда.

На територията на 4 окръжни прокуратури – Кърджали, Монтана, Кюстендил и ВОП, през периода няма наблюдавани и новообразувани ДП за изпиране на пари.

През отчетния период от Специализираната прокуратура са наблюдавани 12 ДП, от които новообразуваните са 8. Прекратено е едно ДП. Няма внесени в съда прокурорски актове. На основание § 9, ал. 1 от ПЗР на ЗИДНПК, в Специализираната прокуратура са постъпили 2 дела, които са внесени в СпНС с обвинителни актове срещу 4 лица по чл. 253 НК. Осъдено е едно лице с влязъл в сила съдебен акт след одобрено от съда споразумение. На основание § 9, ал. 2 от ПЗР на ЗИДНПК, Специализираната прокуратура е оказала помощ и съгласуване по разследването на 2 досъдебни производства по чл. 253 НК, които са внесени в СпНС за разглеждане от други прокуратури. И двете дела са внесени в съда с обвинителни актове срещу 10 лица. По тези досъдебни производства осъдени и санкционирани лица с влезли в сила присъди няма.

Анализът на делата за изпиране на пари сочи известно увеличение на новообразуваните досъдебни производства. За подобряване на разкриваемостта и работата по разследване на този вид престъпления, характеризиращи се със сложен фактически състав, е необходимо да се засили координацията между органите на МВР, НАП и Прокуратурата, както и сигналните функции на специализираните контролни органи.

Според почти всички прокуратури в страната, доказването на престъпния произход на парите и на конкретното предикатно престъпление, както и на наличието на умишъл, относно тяхното изпиране, представляват сериозно предизвикателство и основна трудност при разследването. Същото изисква много добра теоретична подготовка и опит както на наблюдаващите прокурори, така и на разследващите органи и предполага активното им сътрудничество и взаимодействие със специализираните органи.

Разследването по делата за изпиране на пари се отличава с изключителна сложност и обемност на доказателствата, събирането на които е труден и продължителен процес. Предикатната незаконосъобразна дейност често е извършвана в чужбина, което налага изготвянето на молби за международна правна помощ до чужди държави.

Необходимо условие за постигане на по-добри резултати при разкриването и доказването на случаите на изпиране на пари е и постигане на високо ниво в контактите и комуникациите с чуждите полицейски и финансови служби.

Все още е нисък делът на приключените производства и на внесените в съда дела, в сравнение с общо наблюдаваните. В тази насока е необходимо да се изучава внимателно чуждестранният опит при разкриване и доказване на тези престъпления и да се извърши специализация на разследващите органи, работещи по делата за изпиране на пари. Ценни помощници в работата на прокурорите са създаденият през 2010 г. Наръчник за разследване на изпирането на пари, както и Ръководството по приложението на НК, публикувани на Ведомствения информационен сайт на прокуратурата. Своевременна и компетентна методическа помощ при разследването наблюдаващите прокурори могат да получат и от специализирания сектор в отдел IX на ВКП.

От криминогенна гледна точка, изпирането на пари позволява на престъпните организации да оказват влияние върху икономическата система, както и върху обществените институции и отношения, главно защото незаконните средства се използват за корупционни цели. Ето защо противодействието на изпирането на пари не може да се осъществява изолирано, само за себе си. Това противодействие задължително следва да бъде част от цялостното противодействие на организираната престъпност и корупцията.

5.2.4. ЗЛОУПОТРЕБИ СЪС СРЕДСТВА НА ЕС

	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Наблюдавани ДП	841	549	587
Новообразувани ДП	473	236	368
Решени ДП	525	339	388
Прокурорски актове, внесени в съда	330	197	175
Предадени на съд лица	339	199	181
Осъдени и санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт	225	159	143
Оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт	11	19	15

Наблюдаваните ДП за престъпления, свързани със злоупотреби със средства на ЕС, през 2012 г. са се увеличили, спрямо предходната година с 6,9%, но спрямо 2010 г. са по-малко с 30,2%. Отчита се ръст на новообразуваните ДП с 55,9 %, спрямо 2011 г., но същите остават под нивото от 2010 г.

Срочността на разследването по делата за престъпления, свързани със злоупотреби със средства на ЕС, е, както следва:

- разследването е приключило по 374 (304;479) ДП, от тях по 3 (3;4) приключването е извън законовите срокове;

- с неприключено разследване в края на отчетния период са 185 (203;205) ДП, от които няма ДП извън законовите срокове, както и през предходните две години.

Решени от прокурор са 66,1% от наблюдаваните ДП. Внесените в съда прокурорски актове съставляват 45,1% от решените дела.

Прекратени са 173 (102;160) ДП. В съда са внесени 173 (197;330) ДП. Общата продължителност на досъдебната фаза по така решените дела с краен прокурорски акт е съответно:

- до 7 месеца – 255 (188; 316), или 73,7% (62,9%; 64,5%);
- до една година – 46 (51; 126), или 13,3% (17,1%; 25,7%);
- над една година – 45 (60, 48), или 13,0% (20,1%; 9,8%).

Данните сочат намаляване на продължителността на разследване. Преобладаващият брой дела (над 70%) приключват с краен прокурорски акт в рамките на шестмесечния срок за разследване и в едномесечния срок за решаване от прокурор.

В последните три години се констатира тенденция за намаляване на броя на предадените на съд лица. Спрямо 2011 г., намалението е с 9,0%, а спрямо 2010 г. – с 46,6%

Върнати от съда на прокуратурата са 11 дела. Те съставляват 6,3% (4,1%; 2,7%) от внесените в съда прокурорски актове.

При осъдените лица с влязъл в сила съдебен акт се отчита намаление – с 10,1%, спрямо 2011 г. и с 36,4%, спрямо 2010 г.

Оправданите лица с влязла в сила присъда са по-малко, отколкото през 2011 г., но са повече спрямо 2010 г., като относителният им дял за 2012 г., спрямо общия брой лица с окончателен съдебен акт, е 9,5%.

През 2012 г. няма лица, осъдени на ефективно лишаване от свобода за този вид престъпления. Спрямо общия брой наложени наказания, отделните видове наказания в процентно съотношение са: условно лишаване от свобода – 13,5%, пробация – 8,1% и глоба – 78,4% (следва да се има предвид, че глобата често се налага кумулативно с другите наказания).

На териториален принцип, най-много ДП за злоупотреби със средства на ЕС са наблюдавани в района на СГП и СРП – 92, или 15,7% от всички наблюдавани в страната. Внесените в съда прокурорски актове от СГП и СРП за периода са 18 с 18 предадени на съд лица. Осъдени са 9 лица с влязла в сила присъда. Същевременно в района се отчитат 4 оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт.

Създаденото в СГП със Заповед № 1400 от 09.09.2008 г. на градския прокурор на София специализирано звено за „Противодействие на престъпленията против финансовата система на Европейския съюз“ е продължило работата си в състав от 5 прокурори и 9 разследващи полицаи, ръководени от прокурор. Дейността на специализираното звено и създадените съвместни екипи от прокурори и разследващи е под постоянния надзор и контрол на прокурорите от отдел VIII във ВКП. Прокурорите от специализираното звено извършват разследвания по досъдебните производства, проверки по преписките и институционален контрол по отношение на актовете на прокурорите от СРП, свързани с разследвания и проверки, във връзка със злоупотреби със средства на ЕС.

През 2012 г. в специализираното звено е работено общо по 77 преписки (за 2011 г. – 90, за 2010 г. – 226, за 2009 г. – 436) и са наблюдавани 81 досъдебни производства (за 2011 г. – 77, за 2010 г. – 184, за 2009 г. – 123). Неприключени са 38 преписки и 51 ДП. Най-много разследвания се водят по чл. 248а НК. Разследванията по досъдебните производства, в по-голямата си част, се извършват от разследващите полицаи в специализираното звено, което е следствие и от установения екипен принцип на работа. Най-голям дял са преписките и ДП, свързани със Схема за единно плащане на площ (СЕПП) и Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" (ОПРЧР).

Прокуратурите на територията на ОП Търговище са наблюдавани 80 дела, на ОП Шумен – 64, на ОР Разград – 58 и на ОП Бургас – 51. По едно такова дело е наблюдавано в районите на ОП Видин и ОП Кюстендил.

Причина за увеличения обем на работа за района на ОП Варна (най-вече в района на ОП Шумен, ОП Търговище и ОП Разград) по тези преписки и дела е завишеният в пъти брой на преписките в окръжните прокуратури, в изпълнение на Указание изх. № 54/16.03.2011 г. на завеждащия отдел VIII във ВКП³⁹ за изпращане на копия от крайните актове по темата във ВКП и ОП и предприеманите на тази база служебни проверки. Увеличението на преписките и делата в този район се дължи и на самосезирането на прокурорите и предприемане на проверки по изискани от ДФЗ материали за

³⁹ Информация за дейността по делата за престъпления срещу финансовите интереси на ЕС се съдържа и в доклада за дейността на отдел VIII (виж Раздел V т. 8 от настоящия доклад).

санкционираните от този контролен орган лица. Липсата на методика, чрез която прокурорите да бъдат сигнализирани от контролния орган за съответни случаи, при които има данни за престъпления, води до излишно, а и понякога едновременно образуване на множество преписки, включително за нарушения – вече санкционирани по административен ред, което затруднява работата на МВР и прокуратурите. Това е и предпоставка за нееднакво прилагане на закона, в зависимост от натовареността в конкретния район, възможностите за реакция и различните преценки при организиране и изпълнение на задачата в различните прокуратури. В тази насока е наложително да се изготви методология, чрез която контролните органи, и в частност ДФЗ, ще сезират прокуратурата за конкретни случаи, съдържащи данни за престъпни посегателства по НК.

За района на АП Пловдив обаче се констатира значително намаляване на броя на постъпилите преписки през 2012 г. Такава тенденция се наблюдава във всички прокуратури в района, която според прокурорите е в резултат на значителната организационна и превантивна дейност, осъществявана от прокуратурите (големият брой срещи с управителните органи на оперативните програми, в резултат на което е засилена дейността на контролните звена при тях, правилната преценка от тяхна страна за наличие на административна нередност и своевременна реакция по отношение на бенефициентите, без да се ангажира вниманието на прокуратурата). Като резултат от общото намаление на броя на постъпващите преписки в прокуратурата е и по-малкият брой на новообразуваните досъдебни производства през 2012 г. в прокуратурите в района на АП Пловдив. Същата тенденция е отбелязана и в района на ОП Перник и ОП София.

От СГП се посочва, че работата с европейски организации, вкл. ОЛАФ, продължава да е от съществено значение за ускоряване на събирането на доказателства извън пределите на България. По отношение на ОЛАФ, продължава осъществяването на постоянни срещи с техни представители по повод на дела и преписки по постъпили сигнали. Това улеснява съвместната работа и води до подобряване на единните практики на разследване.

5.2.5. ДАНЪЧНИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ. ПРЕСТЪПЛЕНИЯ С ПРЕДМЕТ ДДС

	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Наблюдавани ДП	5245	5457	5357
Новообразувани ДП	3014	3165	2863
Решени ДП	3378	3639	3601
Прокурорски актове, внесени в съда	1559	1943	1879
Предадени на съд лица	1729	2171	2111
Осъдени и санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт	1199	1855	1888
Оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт	39	50	49

В сравнение с 2011 г., през 2012 г. се констатира минимално намаление на броя на наблюдаваните ДП за данъчни престъпления с 1,8%, а при новообразуваните намалението е 9,5%.

Срочността на разследването по делата за данъчни престъпления е, както следва:

- разследването е приключило по 3527 (3577; 3293) ДП, от тях по 20 (26;28) приключването е извън законовите срокове;

- с неприключено разследване в края на отчетния период са 1713 (1770; 1772) ДП, от които 15 (11; 9) са извън законовите срокове.

Прекратени са 938 (935; 882) ДП. В съда са внесени 1874 (1929;1554). Общата продължителност на досъдебната фаза по така решените ДП е съответно:

- до 7 месеца – 2086 (2189; 1773), или 74,2% (76,4%; 72,8%);
- до една година – 254 (300; 237), или 9,0% (10,5%; 9,7%);
- над една година – 472 (375; 426), или 16,8% (13,1%; 17,5%).

Данните за тригодишния период сочат, че преобладаващият брой дела (над 70%) приключват с краен прокурорски акт в рамките на шестмесечния срок за разследване и в едномесечния срок за решаване от прокурор, което е много добър показател при отчитане на резултатността на разследването.

Решени от прокурор са 67,2% от наблюдаваните ДП. Внесените в съда прокурорски актове съставляват 52,2% от решените дела.

Делът на върнатите от съда прокурорски актове е 3,8%, спрямо внесените, който е по-нисък от дела на върнатите дела от особен обществен интерес – 4,4% и по-нисък от този на върнатите дела за всички видове престъпления – 5,2%.

По отношение на осъдените лица с влязла в сила присъда се отчита ръст, спрямо 2011 г. с 1,8%, а спрямо 2010 г. ръстът е значителен – с 57,5%.

В процентно отношение, спрямо общия брой наложени наказания, отделните видове наказания са: ефективно лишаване от свобода – 5,4%, условно лишаване от свобода – 66,6%, пробация – 6,7%, глоби – 17,9% и други – 3,4%.

С предмет ДДС са наблюдавани общо 962 досъдебни производства, което е с 9,6% повече от миналогодишния им брой. Новообразувани са 255 ДП, като увеличението им, спрямо 2011 г., е с 9,0%. По тях са внесени в съда 118 прокурорски акта за причинени щети, в размер на 78 397 188,33 лв. Предадените на съд обвиняеми лица са 140. За данъчни престъпления с предмет ДДС са осъдени 110 лица, а с влязла сила присъда са осъдени 102 лица, при 69 за 2011 г. Оправдани са 4 лица, с влязла в сила присъда.

Най-голям е делът на наблюдаваните ДП за този вид престъпления в района на СГП и СРП – 16,0%, или 859 ДП. В този район е най-голям и делът на новообразуваните ДП – 13,2%, или 377 ДП. Внесените в съда прокурорски актове от СГП за периода са 219 с 269 предадени на съд лица. Осъдени са 209 лица, а с влязла в сила присъда – 171. Оправдани са 17 лица, а спрямо 8 лица оправдателния съдебен акт е влязъл в сила.

Прокуратурите на територията на ОП Благоевград са наблюдавали 375, или 7,0% от всички наблюдавани ДП. Новообразуваните ДП са 260, или 9,1%. Внесени в съда са 205 акта срещу 224 лица. Осъдени са 196 лица, а с влязла в сила присъда – 188. Оправдани са 7 лица, а спрямо 8 лица оправдателният съдебен акт е влязъл в сила.

В ОП Плевен са наблюдавали също 375 ДП. Новообразувани са 213 ДП, или 7,4%. Внесени в съда са 155 акта срещу 158 лица. Осъдени са 140 лица, които са и с влязла в сила присъда. Оправдани са 2 лица, спрямо които съдебният акт е влязъл в сила.

В района на ОП Пловдив наблюдаваните ДП са 393, или 7,3%, а новообразуваните ДП са 211. В съда са внесени 99 акта срещу 123 лица. Осъдени са 134 лица, а по отношение на 132 лица съдебният акт е влязъл в сила. Оправдани са 3 лица, с влязла в сила оправдателна присъда – 1 лице.

През 2012 г. от Специализираната прокуратура са наблюдавани 24 ДП за данъчни престъпления, свързани с организираната престъпност, от които новообразувани – 21. В съда са внесени 3 акта срещу 4 лица. Осъдено е 1 лице с влязъл в сила съдебен акт. Няма оправдани лица. На основание § 9, ал. 1 от ПЗР на ЗИДНПК, в Специализираната прокуратура са постъпили 3 ДП, от които 2 са внесени с обвинителни актове в СпНС срещу 5 лица. Осъдени са 5 лица, по отношение на които съдебният акт е влязъл в сила. На основание § 9, ал. 2 от ПЗР на ЗИДНПК, прокурорите от СпП са оказали помощ по 4 ДП, внесени в СпНС за разглеждане от други прокуратури с 4 обвинителни акта срещу 38 лица. По тези досъдебни производства няма осъдени лица. Оправдани са 2 лица.

Според прокуратурите в страната, затрудненията при разследване на тези дела са комплексни, но преди всичко те се дължат на правната и фактическа сложност на случаите, спецификата и голямата динамиката на данъчното законодателство, изискващо

специални знания и подготовка на разследващите органи и на прокурорите, трудното проследяване дейността на появилите по веригата фирми „фантоми“, установяване и разпит на множество лица – страни по сделките, предмет на разследването и пр. Трудности има и при издирването и провеждането на разпити на множество лица, живеещи в различни населени места, а често и с неизвестно местонахождение, както и при издирването на оригинали на документи, от значение за разследването; голямата отдалеченост във времето на дейността, за която се сигнализира прокуратурата, и последиците от това при събирането на доказателства; проблемите, свързани с доказване на авторството на престъпленията при „подставени лица“ – фиктивно представляващи ЮЛ; лошото качество на разпитите по делегация; текучеството и натовареността на разследващите полицаи; бавността на органи и институции при осигуряване на нужната документация, включително след разкриване на банкова и служебна тайна; проблемите, свързани с графологичните и счетоводни експертизи и др.

Основният проблем при разследването на престъпленията против финансовата, данъчната и осигурителната система е, че както авторството, така и самото деяние, поради спецификата на материята, е трудно доказуемо. Преди осъществяването на деянието, обикновено собствеността на фирмата се прехвърля на безработни лица, с нисък социален статус, които срещу ниско възнаграждение са съгласни да сключат сделката. При разследването, те не могат да посочат нищо съществено за лицата, които са работили от името на фирмата и са извършили данъчните престъпления. При повечето случаи се установяват неверни данни за седалището на фирмата, фиктивно се прехвърля собственост и т.н. Все още се срещат проблеми и с вещите лица, тъй като броят им е недостатъчен. От друга страна, разследванията по тези дела, изискват повече процесуално време, тъй като се извършват насрещни проверки и разпити по делегация в други съдебни райони.

Според териториалните прокуратури, направленията за подобряване на разследването и наказването на престъпленията против финансовата и данъчната система са следните:

- Унифициране на процеса по установяване на данъчни задължения в данъчното и наказателното законодателство, а в тази връзка и създаване на данъчна полиция.

- Съвместна дейност на Прокуратурата, Националната агенция по приходите и другите специализирани органи и полицията, чрез участието на експерти от НАП, МВР, ДАНС и Прокуратурата в съвместни групи по разследване на престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната системи за своевременно събиране на годни доказателства от страна на органите по приходите при извършване на проверки и ревизии, необходими за наказателното производство. Предоставяне от страна на взаимодействащите си органи в кръга на тяхната компетентност на експертна помощ, когато за изпълнение на функциите и правомощията им са необходими специални знания.

За подобряване на показателите за работата по делата за данъчни престъпления е нужно да продължат ефективните действия на координационните центрове, създадени на основание Инструкцията за организацията и формите на взаимодействие между Министерството на финансите и Прокуратурата на РБ на регионално ниво.

- Специализация на разследващи органи и прокурори в разследването на този вид престъпления; осъществяване на периодични срещи и съвместни обучения на Прокуратурата и другите институции, за противодействие на сивата икономика (служителите на НАП да получат нужните знания за необходимите доказателства в наказателния процес).

- Следва да продължи специализираното обучение на органите на досъдебното производство (и в частност на разследващите полицаи), с оглед на качествено и ефективно разследване на данъчните престъпления. Още повече, че след присъединяването на страната към ЕС е усложнена не само нормативната база, но и разкриването и доказването на типични данъчни престъпления, свързани с посегателствата върху ДДС при вътреобщностни доставки.

- Необходими са законодателни промени: промяна на чл. 172, ал. 2 НПК, в насока специални разузнавателни средства да могат да се използват, когато това се налага при разследването на тежки умишлени престъпления и по Глава седма от НК „Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната системи“; наложителна е и промяна в текста на чл. 255а НК, незасегнал лица, продавали дялове по реда на ТЗ.

Честотата на тези престъпни деяния, тяхната специфика, както и обективните трудности при работата по делата, налагат необходимост от предприемане на действия и мерки за повишаване на правната квалификация и подготовка на прокурорите и разследващите органи.

Прави впечатление, че прокуратурите отчитат преодоляване на сочените в предходни периоди организационни пречки по разследването.

Прокуратурите от района на АП Пловдив отчитат като положителна тенденция ежемесечното провеждане на работните срещи на координационните центрове по региони.

ОП Пловдив е наложила практиката, при данъчни ревизии, извършени по реда на чл. 122 ДОПК (ревизии при особени случаи), когато не е признат данъчният кредит, поради неоткриването на доставчик на посочения от него данъчен адрес и при наличие на документна обосновааност, да не се сезира прокуратурата с уведомление.

За да не се стига до установяване на данъчни задължения при извършване на данъчни ревизии, приключили с издаването на РА по реда на чл. 122 ДОПК, координационният център е взел решение, на основание чл. 4 от Вътрешните правила, да се иска съдействие от Прокуратурата и чрез органите на МВР да се осъществи издирване на ревизираните субекти или техни съконтрагенти. Въведен е екипен принцип на работа от специализирани прокурори, следователи, разследващи полицаи и оперативни работници.

Според прокурорите от района на АП Пловдив, за подобряване на борбата с данъчните престъпления е наложително премахване на т.нар. „данъчна тайна“ за органите на досъдебното производство. В условията на интензивни и мащабни стоково-парични потоци за проследяването и документирането на изключително добре изградени престъпни схеми за източване на ДДС, е необходимо в реално време да се използват информационните масиви на ТДНАП, което към настоящия момент е невъзможно, предвид разпоредбите на чл. 74, ал. 1 ДОПК.

Следва да се направи възможно, резултатите, получени от органите на приходите по линия на международното сътрудничество – СИДДО (към трети страни) и VIES – информационна система за обмен на информация (в ЕС), да се използват пряко, като се приобщават по силата на закона към доказателствата по делото.

5.2.6. ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ ПАРИЧНАТА И КРЕДИТНАТА СИСТЕМИ – ИЗГОТВЯНЕ, ПРОКАРВАНЕ В ОБРАЩЕНИЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА НЕИСТИНСКИ И ПРЕПРАВЕНИ ПАРИЧНИ И ДРУГИ ЗНАЦИ И ПЛАТЕЖНИ ИНСТРУМЕНТИ

	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Наблюдавани ДП	2475	2555	3098
Новообразувани ДП	1693	1611	2071
Решени ДП	1692	1754	2311
Прокурорски актове, внесени в съда	185	250	292
Предадени на съд лица	232	326	379
Осъдени и санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт	195	235	283
Оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт	3	9	9

Наблюдаваните ДП са се увеличили, спрямо 2011 г., с 21,3%, новообразуваните – с 28,6%, решените ДП – с 31,8%. Внесените в съда прокурорски актове са повече – с 16,8% и осъдените лица с влязъл в сила осъдителен съдебен акт – с 20,4%.

В сравнение с предходните две години, през 2012 г. се отчита ръст по всички основни показатели, с изключение на оправданите лица.

Срочността на разследването по делата за престъпления против паричната и кредитната системи, е както следва:

- разследването е приключило по 2264 (1700;1422) ДП, от тях по 19 (24;14) приключването е извън законовите срокове;
- с неприключено разследване в края на отчетния период – 736 (753;574) ДП, от които 7 (6;9) са извън законовите срокове.

Решени от прокурор са 74,6% от наблюдаваните ДП. Внесените в съда прокурорски актове съставляват 12,6% от решените дела. Делът на върнатите от съда прокурорски актове е 5,1%, спрямо внесените.

Прекратени са 399 (258;216) ДП. В съда са внесени 286 (250;183) ДП. Общата продължителност на досъдебната фаза по така приключените ДП с краен прокурорски акт е съответно:

- до 7 месеца – 341 (245; 226), или 49,8% (48,2%; 56,6%);
- до една година – 83 (72; 60), или 12,1% (14,2%; 15,1%);
- над една година – 261 (191; 113), или 38,1% (37,6%; 28,3%).

В процентно отношение, спрямо общия брой наложени наказания, отделните видове наказания са: ефективно лишаване от свобода – 21,3%, условно лишаване от свобода – 55,7%, пробация – 3,2%, глоби – 18,4% и други – 1,5%.

Най-голям е делът на наблюдаваните ДП за този вид престъпления в района на СГП и СРП – 39,5%. Внесените в съда прокурорски актове от СГП за периода са 65 с 89 предадени на съд лица. Осъдени са 60 лица, а с влязла в сила присъда – 42. Оправдани са 6 лица, а спрямо едно лице оправдателният съдебен акт е влязъл в сила.

В района на ОП Бургас делът на наблюдаваните ДП е 10,2%, в съда са внесени 21 акта срещу 22 лица. Осъдени са 17 лица, а с влязла в сила присъда – 16. Оправдано е едно лице.

Прокуратурите на територията на ОП Варна са наблюдавали 9,2% от всички ДП. Внесените в съда са 14 акта срещу 17 лица. Осъдени са 20 лица, а с влязла в сила присъда – 21. Оправдани са 2 лица, а спрямо едно лице оправдателният съдебен акт е влязъл в сила.

В ОП Пловдив наблюдаваните ДП са 6,1%. Внесените в съда са 14 акта срещу 20 лица. Осъдени са 17 лица, а с влязла в сила присъда – 19. Оправдано е едно лице.

През 2012 г. от Специализираната прокуратура са наблюдавани 9 ДП за престъпления, свързани с изготвяне и използване на неистински и преправени парични и кредитни карти. Новообразуваните са 4 ДП. 1 ДП е прекратено. Внесени в съда са 2 прокурорски акта спрямо 18 лица. Няма осъдени и оправдани лица.

Извършените проверки, по преписките и делата от АП Бургас в съдебните райони на ОП Бургас, ОП Ямбол и ОП Сливен, показват липсата на задълбочен анализ от страна на съответните ОДМВР на въпроса за евентуална взаимовръзка между еднотипни деяния по чл. 244 НК (в частност с предмет подправяне на винетни стикери). Не се извършва и нужната проверка за сходност на печатащото устройство при отделните подправени винетни стикери. Вместо това, в окръжните прокуратури се изпращат множество отделни преписки с предмет на проверката – неистинност на един-единствен платежен инструмент, чиято номинална стойност (многократно под размера на установената за страната минимална работна заплата) често води до приложението на общата норма на чл. 9, ал. 2 НК.

От АП Варна за поредна година е констатирано увеличаване на броя на извършените престъпления по този раздел от НК, и най-вече на тези по чл. 249 НК. Значителен е делът на спрените ДП срещу неизвестен извършител. Отразяваната в много от докладите на окръжните прокуратури тенденция за все по-ниска разкриваемост и за по-трудна доказуемост на този вид престъпления изисква предприемане на мерки от органите на полицията за установяване и задълбочено анализиране на евентуалните сходства на установените единични неистински или преправени платежни инструменти, наличие на връзка между лицата, у които са били установени, както и предприемане на действия по издирване на техническите устройства за тяхното изготвяне.

От АП Пловдив, както и от прокуратурите от района на АП София е установена тенденция за устойчивост на спрените досъдебни производства, спрямо общо решените дела от прокурор в тригодишен период, и ниска разкриваемост.

За района на ОП Враца проблем при престъпленията по чл. 244 НК е установяването и доказването на деянията от субективна страна, а при тези по чл. 249 НК – назначаването на специализирани експертизи (видеотехнически и лицевоидентификационни), извършвани в НИКК на МВР, което забавя разследването.

От ОП Благоевград се посочва, че като цяло разследването на делата за този вид престъпления не представлява особена фактическа или правна сложност, респ. не затруднява разследващите органи и прокурора при решаването им. Проблем представлява основно установяването и доказването на авторството на деянията по чл. 244 НК, които са преобладаващата част от престъпленията. По делата е затруднено доказването на елементите на субективната страна от състава на престъплението, когато е налице служене или прокарване в обръщение на малки количества инкриминирани парични знаци. Като проблем се отчита и това, че голяма част от извършителите на такива деяния не са местни лица, а гастролиращи, включително и чужденци, което допълнително затруднява установяването им.

5.2.7. ПРЕСТЪПЛЕНИЯ С ПРЕДМЕТ НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА И ПРЕКУРСОРИ

	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Наблюдавани ДП	5316	5282	4928
Новообразувани ДП	3686	3771	3397
Решени ДП	3989	3808	3449
Прокурорски актове, внесени в съда	2109	2121	2131
Предадени на съд лица	2409	2373	2479
Осъдени и санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт	2005	1994	2022
Оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт	32	39	41

Статистическите данни сочат намаляване на броя на наблюдаваните и новообразувани ДП – съответно с 6,7% и 9,9%.

Срочността на разследването по делата за престъпления, свързани с незаконен трафик на наркотични вещества и прекурсори, е, както следва:

- разследването е приключило по 3471 (3928;3874) ДП, от тях по 8 (9; 11) приключването е извън законовите срокове;
- с неприключено разследване в края на отчетния период са 1260 (1210;1123) ДП, от които 3 (0; 9) са извън законовите срокове.

Прекратени са 865 (1198; 1327) ДП. В съда са внесени 2107 (2089; 2094) ДП. Общата продължителност на досъдебната фаза по решените ДП с краен прокурорски акт е съответно:

- до 7 месеца – 2451 (2821; 2874), или 82,5% (85,8; 84,0%);
- до една година – 365 (360; 437), или 12,3% (11,0%; 12,8%);
- над една година – 156 (106; 110), или 5,2% (3,2%; 3,2%).

Данните за тригодишния период сочат, че преобладаващият брой дела (над 80%) приключват с краен прокурорски акт в рамките на шестмесечния срок за разследване и в едномесечния срок за решаване от прокурор, което е много добър показател за ритмичността на разследването.

Решени от прокурор са 70,0% от наблюдаваните ДП. Внесените в съда прокурорски актове запазват относителните си стойности. През 2012 г. те съставляват 61,8% от решените дела. Констатира се увеличение на предадените на съд лица с 4,5%.

Делът на върнатите от съда прокурорски актове е 2,5%, спрямо внесените, който е много по-нисък от този за всички дела от особен обществен интерес (4,4%), както и за всички видове престъпления (5,2%). Налице е увеличение на броя на осъдените лица с влязла в сила присъда – с 1,4%, спрямо 2011 г.

В процентно отношение, спрямо общия брой наложени наказания, с най-висок дял от наказанията са глобите – 42,5% (налагани кумулативно, заедно с наказанието „лишаване от свобода”), следва ефективното лишаване от свобода – 34,6% и условното лишаване от свобода – 17,7%.

За **общоопасни престъпления по чл. 354а–в НК** – незаконен трафик на наркотични вещества и прекурсори (незаконно производство, държане, разпространение) са наблюдавани 4801 (5142; 5135) ДП. Новообразувани за периода са 3323 ДП.

Най-голям е броят на наблюдаваните ДП по чл. 354а НК – 4367, от които: за производство/преработка – 17; придобиване, държане, вкл. съхраняване (по ал. 1) – 114; разпространение – 684; голямо количество – 54; особено голямо количество – 5; на публично място, придобиване/държане, с цел разпространение – 43; по поръчка или в изпълнение на ОПГ – 38; придобиване/държане (по ал. 3) – 2767; маловажен случай – 641.

Решени от прокурорите са общо 3384 ДП, или 70,5% от наблюдаваните. Внесени в съда са 2095 прокурорски акта срещу 2403 обвиняеми лица, в т.ч. 11 чужди граждани. Осъдените лица в края на годината са общо 2252, по отношение на 1980 лица постановените присъди са влезли в сила. Оправдани са 67 обвиняеми лица, по отношение на 41 лица оправдателните присъди са влезли в сила.

За **митническа контрабанда – престъпления по чл. 242, ал. 2-4 и 9 НК** са наблюдавани 127 (140; 181) дела, като от тях 74 са новообразувани. Решени от прокурорите са 65 ДП, или 51,2%. Внесените в съда прокурорски актове са 36, или 55,4% от решените, като обвиняемите по тях лица са 76, от които 15 чужди граждани. Осъдените лица в края на периода са 38, а срещу 42 лица постановените присъди са влезли в сила. Оправдано е едно лице. Няма влезли в сила оправдателни присъди.

Традиционно най-голям дял – 24,4% от новообразуваните ДП с предмет наркотични вещества и прекурсори са образувани от прокурорите в района на СГП и СРП – 829, съответно наблюдаваните ДП са 1291, което съставлява 26,2% от всички ДП за периода. Решени са 849 ДП, а внесените в съда прокурорски актове са 484, или 57,0% от решените. Предадените на съд лица са 581. Осъдени са 535, а с влязла в сила присъда – 295. Оправдани са 31 лица. Оправдателната присъда е влязла в сила по отношение на 9 лица.

Следва районът на ОП Бургас, където делът на наблюдаваните ДП за наркотици е 7,7%, а новообразуваните са 8,9%. В съда са внесени 184 акта срещу 196 лица. Осъдени са 185 лица, а с влязла в сила присъда – 186. Оправдани са 3 лица, а с влязла в сила присъда – 5.

В района на ОП Пловдив делът на наблюдаваните ДП за наркотици също е един от най-високите – 7,3%, а на новообразуваните – 7,2%. В съда са внесени 192 акта срещу 252 лица. Осъдени са 237 лица, а с влязла в сила присъда – 235. Оправдани са 6 лица.

Прокуратурите на територията на ОП Благоевград са наблюдавали 6,5% от всички ДП, следват ОП В. Търново – 5,2%, ОП Варна – 4,9% и ОП Ст. Загора – 4,3%. По показателя – внесени в съда прокурорски актове, след изброените по-горе райони, следват: ОП Ст. Загора – 122, ОП Благоевград – 121 и ОП В. Търново – 110. За осъдените лица, с влезли в сила присъди, най-високи са стойностите в района на СГП и СРП – 295, ОП Пловдив – 235, ОП Бургас – 186, ОП Благоевград – 137 и ОП Ст. Загора – 131 лица.

През 2012 г. от Специализираната прокуратура са наблюдавани 20 ДП за трафик на наркотици, свързан с организирана престъпност, от които новообразувани – 10. 1 ДП е спряно. В съда са внесени 11 ДП срещу 41 лица. Осъдени са 3 лица с влязъл в сила съдебен акт. На основание § 9, ал. 1 от ПЗР на ЗИДНПК, в Специализираната прокуратура са постъпили 7 дела, които са внесени в СНС с обвинителни актове срещу 23 лица. Осъдено е едно лице. На основание § 9, ал. 2 от ПЗР на ЗИДНПК, СпП е извършила съгласувателна дейност по 8 досъдебни производства, които са внесени в СпНС за разглеждане, с 8 обвинителни актове срещу 36 лица. По тези досъдебни производства осъдените лица са 14, а с влязла в сила присъда – едно лице.

Безспорно, като положителни следва да се оценят ниският дял на върнатите от съда дела за доразследване и увеличеният брой на осъдените лица с влязъл в сила съдебен акт за трафик на наркотици. Тази констатация следва да бъде преценена в контекста на конкретния анализ на отделните досъдебни производства, като се направят съответните изводи за постигане на още по-добри резултатите в бъдеще.

Несъмнено, като много добра следва да се прецени и сръчността на разследване – в по-голямата си част разследването при този вид дела приключва в 7-месечен срок. Трябва да се отчете доброто взаимодействие на наблюдаващите прокурори и разследващите органи при работата по делата, прецизното извършване на необходимите следствени действия и сравнително доброто качество на специализираните експертизи.

Общата констатация за всички апелативни райони е големият брой на образуваните досъдебни производства за престъпления по чл. 354а–в НК, с тенденция за нарастване. Това налага и извода за повишаване на този вид престъпност, отнасяща се до придобиването, държането и разпространението на наркотични вещества, която се отличава с висока степен на обществена опасност, защото се засягат здравето и живота на гражданите, най-вече на младежите.

Почти всички прокуратури посочват, че натрупаният през годините опит помага на органите на МВР, разследващите органи и прокурорите успешно да се справят с разкриването, разследването и доказването на тези престъпления, независимо от това, че често пъти делата са с голяма фактическа и правна сложност. Прокуратурите не посочват съществени проблеми в разследването и доказването на престъпленията от този вид, показателно за което е високият процент на осъдените лица, спрямо обвиняемите по внесените в съда прокурорски актове. Този извод обаче се отнася главно до разследването и санкционирането на потребители на наркотични вещества и отделни дребни разпространители, най-често младежи или наркотично зависими.

Разкриването на организирани престъпни групи, занимаващи се с такава дейност, продължава да бъде трудно за реализиране, предвид множеството особености на организираната престъпност, законодателните проблеми и несъвършенства и все още недостатъчната обществена подкрепа, включително и от множеството организации, функциониращи с цел ограничаване на нелегалния пазар и разпространение на наркотични вещества.

От АП Пловдив се прави предложение за законодателни промени в посока, създаване на алтернативни наказания при лица, зависими от наркотични вещества, чрез изграждане на центрове и програми за лечение.

Констатираните от АП София проблеми, относно разкриването на престъпленията с предмет наркотични вещества – предимно по 354в НК (отглеждане на растения, съдържащи наркотични вещества в открити отдалечени райони и труднодостъпни местности от държавния горски фонд – ОП Благоевград) следва да се има предвид, че са свързани не толкова с повишаване на професионалната квалификация на прокурорите, колкото с необходимостта от материално осигуряване на оперативнотехническите служби.

За района на АП София е констатирана и противоречива съдебна практика, свързана с отговора на следния въпрос: кога следва да се счита, че придобиването или държането на наркотично вещество е с цел разпространение – само когато обвиняемият направи признание, или когато количеството наркотично вещество е толкова голямо, че само по себе си обосновава специалната цел – разпространение? И ако е така, какво количество, придобито и държано наркотично вещество, следва да се приеме за такова предназначение? В тази насока, според АП София, е констатирана противоречива практика, налагана от съдилищата в района на Апелативния съд София (без да се посочват конкретни примери). За решаването на този проблем, следва да се ангажират съответните прокуратури, които са го констатирани, за да се сезира ВКС чрез отдел „Съдебен и изпълнение на наказанията“ във ВКП и чрез тълкувателно решение да се уеднакви практиката, относно съставомерността на деянието по чл. 354а, ал. 1 и ал. 3 НК.

5.2.8. ТРАФИК НА ХОРА

	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Наблюдавани ДП	316	327	382
Новообразувани ДП	134	138	141
Решени ДП	184	180	226
Прокурорски актове, внесени в съда	72	83	86
Предадени на съд лица	105	115	113
Осъдени и санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт	97	119	107
Оправдани лица с влязъл в сила съдебен акт	6	3	1

През 2012 г. броят на наблюдаваните ДП за престъпления, свързани с трафик на хора, е нараснал с 16,8%, спрямо предходната година. Новообразуваните ДП са нараснали с 2,2%.

Срочността на разследването по делата за престъпления, свързани с трафик на хора, е, както следва:

- разследването е приключило по 220 (187;185) ДП, от тях по 7 (2;1) приключването е извън законовите срокове;

- с неприключено разследване в края на отчетния период – 147 (126;114) ДП, от които 1 (2;3) са извън законовите срокове.

Прекратени са 220 (48;31) ДП. В съда са внесени 86 (73;68) ДП. Общата продължителност на досъдебната фаза по решените ДП с краен прокурорски акт е съответно:

- до 7 месеца – 59 (68; 51), или 44,7% (56,2%; 51,5%);
- до една година – 27 (22; 19), или 20,5% (18,2%; 19,2%);
- над една година – 46 (31, 29), или 34,8% (25,6% 29,3%).

Решени от прокурор са 59,2% от наблюдаваните ДП. Внесените в съда прокурорски актове съставляват 38,1% от решените дела.

Спрямо 2011 г., се констатира слабо намаление на броя на предадените на съд лица – с 1,7%, но спрямо 2010 г. е налице увеличение с 7,6%.

Върнати от съда на прокуратурата са 5 дела. Те съставляват 5,8% (12,0%, 11,1%) от внесените в съда прокурорски актове.

При осъдените лица с влязъл в сила съдебен акт се отчита намаление – с 10,1%, спрямо 2011 г., но те са с 10,3% повече, спрямо 2010 г.

Оправданите лица с влязла в сила присъда трайно намаляват в тригодишния период, като през 2012 г. е оправдано само едно лице, при 3 за 2011 г. и 6 – за 2010 г. Относителният дял на оправданите лица с влязла в сила присъда за 2012 г., спрямо общия брой лица с окончателен съдебен акт, е нищожен – 0,9%.

Съотношението на ефективните към условните присъди по делата за трафик на хора за периода е 1 към 1,25. Спрямо общия брой наложени наказания, отделните видове наказания в процентно съотношение са: ефективно лишаване от свобода – 29,0%, условно лишаване от свобода – 39,4%.

На териториален принцип, най-много ДП за трафик на хора са наблюдавани в района на ОП Бургас – 13,6% от всички наблюдавани в страната, а новообразувани ДП за периода са 19. Внесените в съда прокурорски актове от ОП Бургас са 11 с 12 предадени на съд лица. Осъдени са 13 лица, а осъдените с влязла в сила присъда са 13 лица.

Прокурорите в района на СГП и СРП са внесли в съда 4 прокурорски акта срещу 6 лица. Осъдени за трафик на хора са 7 лица, а 7 са осъдените лица с влязла в сила присъда. На територията на ОП Ст. Загора са внесени 13 акта, като са предадени на съд 16 лица,

осъдени са 16 лица, 21 осъдени лица са с влязла в сила присъда. В района на ОП Смолян през 2012 г. няма образувани и наблюдавани ДП за трафик на хора.

През отчетния период от Специализираната прокуратура са наблюдавани 9 ДП, от които новообразуваните са 5. В съда са внесени 2 прокурорски акта срещу 8 лица. Няма осъдени и оправдани лица. На основание § 9, ал. 2 от ПЗР на ЗИДНПК, СпП е съгласувала работата по едно досъдебно производство по чл. 159в НК, което е внесено в СНС от друга прокуратура за разглеждане с обвинителен акт срещу 9 лица. Няма осъдени и санкционирани лица с влязъл в сила съдебен акт.

Според АП София, пряко свързано със сročността на работата по този вид дела е обстоятелството, че в нередки случаи деянията са извършени от или спрямо български граждани в чужбина, което налага изпращане на поръчки за извършване на следствени действия от чужди правоприлагачи и правораздавателни органи, като изпълнението им понякога се забавя значително.

Отбелязва се също, че след влизане на Р България в Европейския съюз, голяма част от границите на страната са отворени, няма регистрационен режим и преминаването от една държава в друга в рамките на ЕС е свободно, което отчасти възпрепятства или затруднява доказването на този вид престъпления.

На следващо място, обективна причина за забавянето на разследването по този вид дела е и обстоятелството, че свидетелите (жертви на трафик) много често напускат пределите на Р България, като съответно адресът им в чужбина е неизвестен и при тяхното отсъствие е невъзможно приключване на разследването.

От АП Пловдив се посочва, че специфично за трафика на хора като престъпление е неговата висока латентност. Често наказателните производства започват от единични случаи на пострадали от един или няколко извършителя, осъществяващи престъплението в съучастие, а след това в хода на разследването нараства и числото на пострадали, които са установени. Има и случаи, когато въпреки процесуалните способности на разследване и провеждане на оперативно-издирвателни мероприятия, не е установена самоличността на множество други граждани, пострадали от престъпленията. В тази връзка е необходимо оперативните служби на МВР да бъдат по-активни за разкриването на тези престъпления. Показателни в тази насока са прилаганите справки за множеството задгранични пътувания в чужбина на едни и същи лица, оказали се извършители на престъпленията с множество лица от женски пол. По отношение на наблюдаваните наказателни производства, се установява положителен елемент на паралелно провеждане на оперативно-издирвателни мероприятия от службите на МВР. Този метод осигурява навременна информация на разследващия орган, вкл. за обезпечаване на необходимите доказателства, както и за стриктно и по-пълно изпълнение на молбите за правна помощ, изпратени за чужбина и обратно.

В същото време, като основна причина за продължителността на разследването по тези производства, от АП Пловдив се сочи обстоятелството, че в нередки случаи се налага, доказателства да се събират по реда на международноправното сътрудничество – изпращане на молби за правна помощ в други държави за извършване на процесуално-следствени действия от техните компетентни органи. Изпълнението на поръчките, макар и качествено, обикновено се забавя, което влияе върху сročността на разследването. Този проблем е констатиран и от прокуратурите в района на АП Велико Търново.

От АП Бургас също е констатирано, че част от пострадали от трафик лица не се оплакват от извършено спрямо тях деяние. Това поведение е обусловено, както от страха от извършителите, така и от материалната облага, която самите пострадали получават от престъпната дейност, и по този начин като жертви остават неизвестни за правоохранителните така и за правоприлагачите органи.

5.3. Досъдебни производства, образувани за престъпления, извършени от непълнолетни лица

Общи данни по образуването и приключването на досъдебните производства

През 2012 г. в териториалните прокуратури са наблюдавани общо 3319 (3912;3998) досъдебни производства, водени срещу непълнолетни извършители. Запазва се тенденцията от предходни години за намаляване на техния брой. В сравнение с общо наблюдаваните от прокуратурата досъдебни производства (244467), делата срещу непълнолетни извършители съставляват дял от 1,4 %. Новообразуваните през отчетния период дела, срещу посочената категория лица, са общо 2010. Констатира се намаление с 12,4%, спрямо предходната 2011 г. и с 21,2% – за 2010 г. Съответно на намалението на наблюдаваните и новообразуваните дела е и намалението на внесените в съда прокурорски актове. В същото време намалява и броят на оправданите непълнолетни лица с влязъл в сила съдебен акт.

Данните за делата в тригодишния период по основни показатели са, както следва:

	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Наблюдавани ДП	3998	3912	3319
Новообразувани ДП	2548	2294	2010
Решени ДП	3223	3332	2780
Прокурорски актове, внесени в съда	2186	2230	1864
Предложения до КБППМН за налагане на възпитателни мерки (чл. 61 НК)	408	569	445
Предадени на съд лица	2945	2935	2377
Осъдени лица	2662	2800	2316
Осъдени лица, с влязъл в сила съдебен акт	2431	2616	2221
Оправдани лица	28	32	14
Оправдани лица, с влязъл в сила съдебен акт	18	16	12

В следващата таблица е представено **териториалното разпределение, по апелативни райони**, на основните показатели за досъдебните производства, образувани за престъпления, извършени от непълнолетни лица.

Апелативен район	Наблюдавани ДП	Новообразувани ДП	Прокурорски актове, внесени в съда	Предадени на съд лица	Осъдени лица с влязла в сила присъда
АП Бургас	569	271	340	466	467
АП Варна	386	216	213	257	220
АП В. Търново	608	402	344	419	384
АП Пловдив	919	572	481	621	643
АП София	835	548	486	614	507
ВоАП	1	1	0	0	0
АСП	1	0	0	0	0

Структурно разпределение на наказателните производства, извършени от непълнолетни лица, съобразно систематиката на НК

През 2012 г. отново най-голям е относителният дял на извършените от непълнолетни престъпления по Глава пета от НК „Престъпления против

собствеността”. Наблюдавани са общо 2340 (2947;2991) дела, в това число и новообразуваните през 2012 г. – 1357 (1665;1923) ДП. В съда са внесени 1383 (1735;1652) прокурорски акта, срещу 1843 (2368;2334) лица. През периода за такива престъпления са осъдени 1819 (2291;2088) лица, като съдебният акт е влязъл в сила по отношение на 1727 (2152;1928) лица. Основно делата са за кражби и грабежи, като най-голям брой са образуваните дела по чл. 195 НК.

В следващата таблица може да се види разпределението на делата по отделни текстове от Глава пета „Престъпления против собствеността” от НК.

<i>Текстове от НК</i>	<i>Наблюдавани ДП</i>	<i>Новообразувани ДП</i>	<i>Прокурорски актове, внесени в съда</i>	<i>Предадени на съд лица</i>	<i>Осъдени лица, с влязла всяка присъда</i>
чл. 194	580	375	204	235	207
чл. 195	1258	675	858	1219	1184
чл. 196	4	2	3	5	5
чл. 197	54	29	41	47	66
чл. 198	291	191	223	275	210
чл. 199	11	8	4	4	1

Следват извършените от непълнолетни престъпления по **Глава единнадесета от НК „Общопасни престъпления”**.

Наблюдаваните дела са 439 (443;498), в това число новообразувани – 303 (314;316) ДП. В съда за общопасни престъпления са внесени 225 (249;294) прокурорски акта, срещу 232 (287;332) лица. Осъдените лица с влязла в сила присъда са 219 (229;289).

С дял от 45,6% са наблюдаваните дела, свързани с държането, употребата и разпространението на наркотични вещества по чл. 354а-в НК – 200, следват неправомерното управление на МПС, вкл. след употреба на алкохол по чл. 343б-в НК – 131 и за противозаконно отнемане на МПС, по чл. 346 НК – 49.

В следващата таблица са изведени данни за някои от по-характерните общопасни престъпления, извършени от непълнолетни лица според систематиката на НК.

<i>Текстове от НК</i>	<i>Наблюдавани ДП</i>	<i>Новообразувани ДП</i>	<i>Прокурорски актове, внесени в съда</i>	<i>Предадени на съд лица</i>	<i>Осъдени лица, с влязла всяка присъда</i>
чл. 343а	1	1	0	0	0
чл. 343б	25	21	17	17	16
чл. 343в	106	79	76	76	63
чл. 346	49	28	26	32	38
чл. 354а	189	137	85	85	80
чл. 354в	11	6	3	3	6

За престъпления по **Глава втора от НК „Престъпления против личността“** са наблюдавани общо 268 (333;318) дела, като новообразувани са 150 (192;185). От тях, най-характерни са причиняването на телесни повреди – 129 (180;179) ДП, вкл. новообразуваните – 77 (96;104) ДП. Образувано е 1 ДП (5;2) за довършено умишлено убийство (чл. 115–116 НК) и 3 ДП за опит за убийство. За престъпления против личността, извършени от непълнолетни, прокурорите са внесли в съда общо 118 (151;155) прокурорски акта, срещу 142 (174;183) обвиняеми лица. Осъдените с влязла в сила присъда лица са 129 (138;125). За този вид престъпления, извършени от непълнолетни лица, се наблюдава намаление с 21,9% на новообразуваните ДП, спрямо 2011 г., което е положителна тенденция.

През 2012 г. мерки за неотклонение „задържане под стража” са били взети по отношение на 58 непълнолетни лица, като в края на отчетния период има 13 задържани непълнолетни лица по неприключени ДП.

Продължителност на досъдебната фаза

За 2012 г. данните са следните:

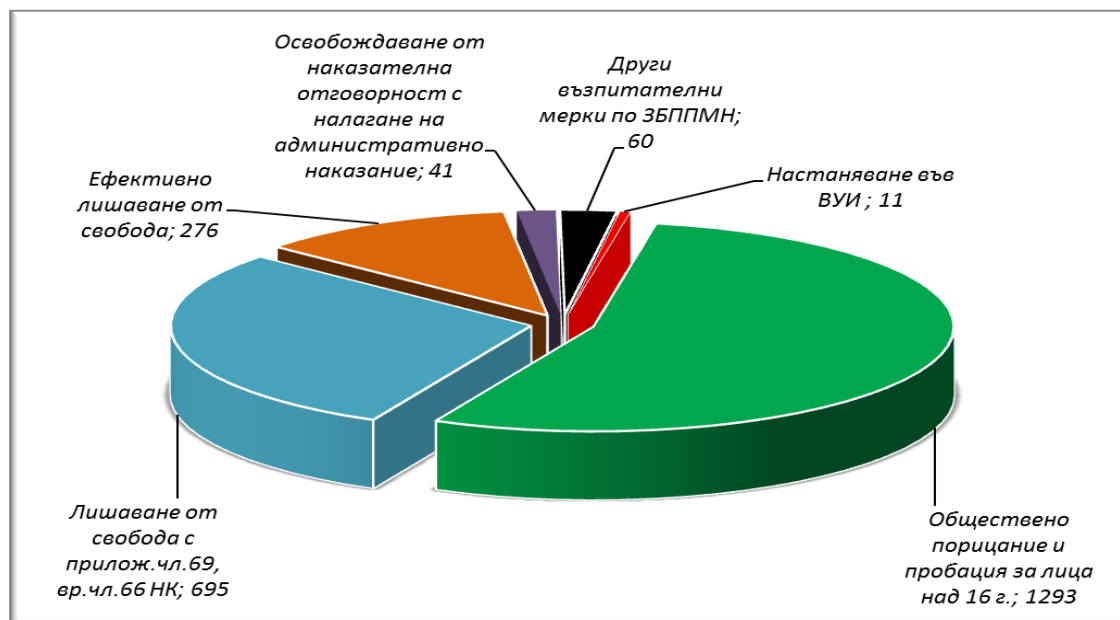
- до 7 месеца са приключени и решени по същество 2160 (2636;2393), или 81,3% (82,2%, 77,7%) от решените дела;
- от 7 месеца до 1 година – 281 (371, 349), или 10,6% (11,6%, 11,3%);
- над 1 година – 215 (199, 338), или 8,1% (6,2%, 11,0%).

Осъдени и санкционирани непълнолетни лица

През 2012 г. са осъдени 2316 непълнолетни лица. С влезли в сила осъдителни съдебни актове са 2221 лица, като 96 от тях са рецидивисти, или 4,3%. Оправдани са 14 лица (32;28). С влязла в сила оправдателна присъда са 12 лица (16;18). Броят на оправданите лица е два пъти по-малък, в сравнение с предишните две години. Намалял е и броят на оправданите лица с влязла в сила присъда – с 1/4, спрямо 2011 г. и с 1/3, спрямо 2010 г.

Констатира се намаление и на осъдените непълнолетни лица с 11,5%, спрямо 2011 г., а на осъдените лица, с влязла в сила присъда, намалението е с 15,1%. Намалението на осъдените лица е в резултат на по-малкия брой внесени в съда прокурорски актове срещу непълнолетни лица през 2012 г.

С най-висок дял – 54,4 % от наложените наказания са общественото порицание и пробацията – 1293 (1708;2110). Условно осъждане е приложено в 29,3% от случаите – 695 (771;342). Ефективно изтърпяване на наказанието лишаване от свобода е постановено в 276 (252;136) случая, или 11,6%, освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание – 41 (54;44), други възпитателни мерки по ЗБППМН – 60 (35;18) и настаняване във ВУИ – 11 (15;13) (фиг. № 24).

Фиг. 24. Наложени наказания на непълнолетни лица през 2012 г.

В 445 случая прокурорите са изпратили материалите на Комисията за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните по ЗБППМН за **налагане на възпитателни мерки**. Делата са прекратени с постановления на основание чл. 243, ал. 1, вр. чл. 24, ал. 1, т. 8 НПК, вр. чл. 61 НК, като е възприето, че се касае за престъпления,

които не представляват голяма обществена опасност и са извършени от непълнолетните обвиняеми, поради увлечение или лекомислие.

Пострадали малолетни и непълнолетни лица

През 2012 г. пострадали от престъпления са общо 2126 (2340;1853) непълнолетни и 1543 (1342;1299) малолетни лица, съответно:

- непълнолетни момичета – 1248;
- малолетни момичета – 893;
- непълнолетни момчета – 878;
- малолетни момчета – 650.

И през 2012 г. най-голям е броят на пострадалите непълнолетни и малолетни лица от неизплащане на издръжки – 979, от кражби – 721, следват пострадалите от незаконно брачно съжителство на пълнолетно лице (или склоняване) с малолетно лице от женски пол или ненавършило 16 г. – 544 и от грабежи – 103. Пострадалите от развратни действия са 437, а при пътнотранспортни произшествия – 222 лица.

От престъплението незаконен трафик на хора през отчетния период пострадали са 66 лица – 48 непълнолетни и 18 малолетни лица, от тях:

- с цел сексуална експлоатация – общо 63: непълнолетни момичета – 45, малолетни момичета – 7 и 11 малолетни момчета;
- с цел принудителен труд – 3 непълнолетни момичета.

Установената добра практика, насочена към бързо и качествено приключване на делата срещу непълнолетни, следва да се продължи. Независимо от постигнатите добри показатели, е необходимо да се положат усилия за намаляване броя на делата с продължителност на разследването над една година, предвид обвързаността на процедурите за разследване на този вид дела с възрастта на извършителите и прилагане на правилата за разглеждане на делата по общия ред след навършване на пълнолетие на обвиняемите и подсъдимите лица.

5.4. Преписки и досъдебни производства, образувани за насилие в местата за лишаване от свобода и следствените арести

За насилие в местата за лишаване от свобода и в следствените арести през 2012 г. в териториалните прокуратури са наблюдавани общо 38 (29;10) преписки, в т.ч. новообразувани – 29 (18;10). Решените преписки са 20.

Наблюдавани са 30 (25;7) ДП, от които новообразуваните ДП са 20 (14;3). Решени са 15 ДП. По 2 ДП са внесени обвинителни актове в съда срещу 2 обвиняеми лица. Прекратените ДП са 10, а 3 ДП са спрени.

Спрямо двете предходни години, е налице тенденция за увеличаване на преписките и ДП, образувани за насилие в местата за лишаване от свобода и следствените арести, но поради малкия им брой в абсолютни стойности, техният дял, спрямо общия брой преписки и ДП, е незначителен.

5.5 Престъпления, извършени от служители на МВР

През 2012 г. са образувани 92 досъдебни производства за престъпления, извършени от служители на МВР⁴⁰ (при 116 за 2011 г. и 85 за 2010 г.) В съда са внесени 37 прокурорски акта срещу 41 лица. Осъдените лица са 27, а оправданите – 40. През 2012 г. с влязъл в сила съдебен акт са осъдени 13 лица и оправдани 34 лица.

⁴⁰ Данните, в раздел V т.1 – отговарят на обема дейност и на функционалната компетентност на създадения със Заповед 323/10.02.2012 г. специализиран сектор „Противодействие на престъпленията, извършени от или срещу служители на Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната, Министерството на правосъдието при или по повод изпълнение на службата им“ са на база на получените в сектора данни от териториалните прокуратури за водените дела от компетентност на сектора.

Наблюдавани през отчетния период са 153 (160;179) ДП, образувани за корупционни престъпления, престъпления, свързани с полицейско насилие, престъпления против държавната тайна и престъпления за неправомерно използване на СРС. Новообразуваните дела през годината за тези престъпления са 68 (88;114).

За корупционни престъпления наблюдаваните досъдебни производства са 82 (90;94), от които новообразувани – 32 (45;60). Прекратени са 12 ДП. На съд са предадени 20 обвиняеми лица. Осъдени са 8 лица, като присъдата е влязла в сила по отношение на 7 лица. Оправдани са 3 лица.

За престъпления, свързани с прояви на полицейско насилие, са наблюдавани 63 (60;72) дела, от които 33 (37;43) са новообразувани. Прекратени са 21 ДП. Предадени на съд са 8 лица. Осъдени са 5 лица. Няма оправдани лица и лица с влезли в сила осъдителни или оправдателни присъди. За престъпления против държавната тайна са наблюдавани 8 (9;12) дела, от които 3 (6;11) са новообразувани. Прекратено е едно ДП. Няма предадени на съд лица. Осъдено е 1 лице. Няма оправдани лица и лица с влезли в сила осъдителни или оправдателни присъди. За неправомерно използване на СРС през годината няма наблюдавани ДП (1;1). Няма новообразувани дела, както и за 2011 г., и за 2010 г.

С оглед констатираните затруднения и проблеми в работата на прокурорите по този вид дела, от главния прокурор на Р България са издадени Методически указания № 30/03.02.2009 г.

Със Заповед № ЛС-323 от 10.02.2012 г. на главния прокурор е утвърдена нова структура на ВКП. В отдел Първи във ВКП „Противодействие на корупцията и престъпленията, извършени от длъжностни лица“ е създаден Сектор III „Противодействие на престъпленията, извършени от или срещу служители на Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната, Министерството на правосъдието, при или по повод изпълнение на службата им“.

Според териториалните прокуратури, се повтарят изводите от предишни години, за недостатъчно сериозна прокурорска дейност по този вид дела. Но, видно от доклада за дейността на специализирания сектор III в отдел първи във ВКП⁴¹, прокуратурите не проявяват достатъчна активност и не търсят методическата помощ от специализирания сектор във ВКП, което би трябвало да означава, че те не срещат проблеми в работата си по тези дела. В същото време, статистическите данни сочат, че 1/3 от делата, образувани за упражнено полицейско насилие се прекратяват. Необходим е допълнителен анализ на данните с оглед установяване доколко тези резултати се дължат на неоснователно образуване на дела при непълна проверка и недостатъчност на данните за извършено престъпление, или се касае за недостатъчно прецизно разследване, и/или неправилна оценка на събраните доказателства.

Поддържат се предложенията в предишните доклади на териториалните прокуратури за изменение на чл. 387 НК в посока, промяна на подсъдността от районно на окръжно ниво, което е наложително с оглед спецификата на това престъпление и съотносимостта му с чл. 282 НК, което е от компетентност на окръжния съд.

Следва да се постави на обсъждане въпроса и неговото евентуално законодателно решаване за органа, компетентен да извърши проверката срещу служители на МВР при сигнал за извършено престъпление. Извън случаите на корупционни престъпления, по които работи Дирекция „Вътрешна сигурност“ при МВР, в останалите случаи проверките се извършват от полицейски служители на МВР, т.е. от колеги на извършителя. Не би ли следвало и останалите проверки, да се извършват от посочената дирекция (ако е необходимо да се укрепи кадрово), за да се избегнат всякакви съмнения в безпристрастността на служителите от системата на МВР, които ги извършват., а от тук - и съмненията за обективността на резултатите от проверката. В тази връзка от прокуратури се предлага по-крайното решение – предварителните проверки да бъдат

⁴¹ Виж раздел V, т.1 Дейност на отдел първи във ВКП.

възлагани на следователи от окръжните прокуратури или извършвани лично от прокурор, което би било гаранция за обективност.

6. Международно правно сътрудничество

Съществен дял от дейността на прокуратурата е свързан с международното сътрудничество по наказателни дела, което след влизане на страната в ЕС добива нови измерения. Осъществяването на контакти със съдебните органи на други държави и особено с тези, на страните – членки на ЕС, е част от факторите, допринасящи за възприемането на съдебната система на Р България като равностоен и надежден партньор в противодействието на трансграничната престъпност.

През 2012 г., по данни на териториалните прокуратури, прокурорите са изпратили за изпълнение 1045 молби за правна помощ. От тях за страни – членки на ЕС – 62.

Получени са за изпълнение 509 молби, от които 203 са от страни – членки на ЕС.

От прокуратурите в Р България са издадени 235 европейски заповеди за арест (ЕЗА), като от тях са изпълнени 177. От издадените 231 ЕЗА от други държави, 139 са изпълнени.

През отчетния период са получени за изпълнение 62 молби за екстрадиция, а са изготвени 41 молби за екстрадиция.

През периода, чрез механизма на трансфер са получени 41 досъдебни производства. Трансфер на наказателно производство от България за друга държава е осъществено в 13 случая.

Производства по трансфер на осъдени лица от чужбина за България са 60, а от България са изготвени 5.

Извън статистическите данни остават случаите на т.нар. „спонтанен обмен на информация“, който е един все по-често приложим способ на правно сътрудничество с прокурори от страни – членки на ЕС.

Следва да се посочи изрично, че компетентността за изготвянето и изпращането, както и изпълнението на молби за правна помощ до и от държави, извън ЕС, принадлежи изцяло на прокурорите от отдел Четвърти във ВКП. Относно държавите – членки на ЕС, отделът има запазена компетентност по молбите за правна помощ за някои от най-сложните правни институти, като провеждане на преговори за създаване на съвместни екипи за разследване и участие при изработване на споразумение за създаването му, трансгранично наблюдение, разследване чрез внедряване на агент под прикритие, доверителна сделка, прихващане на далекосъобщения, трансгранично наблюдение. Наред с това, отделът работи по молби за правна помощ от и за държави от ЕС с особена фактическа и правна сложност – например необходимост за извършване на следствени действия на територията на цялата страна, отнасящи се до разследване на множество и най-различни престъпления. Тези молби предполагат изготвяне и внасяне в съда на множество искания за обиски, претърсвания, изземвания, искания за вдигане на банкови тайни, искания за налагане на обезпечителни мерки – запори, възбрани и др.

Основна част от работата на отдел Четвърти „Международно правно сътрудничество“ във ВКП е съставлявал трансферът на производства по наказателни дела. При изменението на НПК (ДВ, бр. 32/2010 г.), при входящ трансфер се децентрализира компетентността при приемане на трансферирани производства от чужбина, която е прехвърлена от ВКП към съответните първоинстанционни прокуратури. Изпращането на молби до чужбина с искане за трансфер на наказателно производство, обаче, продължава да бъде от компетентност на ВКП, по предложение на съответните първоинстанционни прокуратури.

Окръжната прокуратура Сливен посочва сключено през 2012 г. споразумение за съвместен екип за разследване между ОП Сливен, РП Сливен и прокурори от гр. Зволе,

Кралство Нидерландия, за съвместна дейност, отнасяща се до разследване на трафик на жени, с цел сексуална експлоатация. Същата прокуратура сочи и осъщественото по нейна инициатива, отлично сътрудничество между прокуратурите и отдел „Международно правно сътрудничество” във ВКП и Евроджъст Хага.

По досъдебно производство № 6/2012 г., по описа на Следствения отдел към СП, пр.пр. № 354/2012 г. на Специализираната прокуратура, е започната процедура и се водят преговори за създаване на съвместен екип за разследване между българските и испанските съдебни власти, като до момента са проведени срещи, включително и на Ниво 3 в Евроджъст.

За работата по чл. 69а ЗМВР, прокуратурите от АП Варна посочват, че след изменението на закона (обн. ДВ, бр. 44 от 2012 г., в сила от 01.07.2012 г.), обемът на работата в тази насока започва да намалява. След близо 20-месечно невръщане на МПС, за които е установен сигнал в ШИС, е настъпил обрат, при който почти не се срещат произнасяния на прокурор по чл. 69а, ал. 8 или ал. 13 ЗМВР.

Проблемите в работата по международното правно сътрудничество, поставени от прокуратурите, могат да бъдат обобщени така.

Основен проблем е забавянето на изпълнението на изпратените молби за международна правна помощ до други държави. Това създава проблеми и затруднения за наблюдаващите делата прокурори, тъй като е необходимо да се иска непрекъснато удължаване на срока, свързан с разследване на делата, без да бъде ясна перспективата – кога ще бъде върната изпълнената поръчка и какво ще е качеството на нейното изпълнение, което неизменно рефлектира и върху сročността и качеството на водените разследвания. Всяко забавяне обуславя, от своя страна, отправяне от наблюдаващия прокурор на искания за продължаване на срока за разследване и отдалечаване на момента на приключване на производството от този на извършване на престъплението.

Изказва се идеята *de lege ferenda* да бъде предвидена в НПК възможността, неизпълнението на съдебна поръчка да бъде основание за спиране на наказателното производство.

За по-активното прилагане на института ЕЗА, е необходимо значително активизиране на полицейските органи за събиране на коректна и конкретна информация за местонахождението в чужбина на български граждани, срещу които има спрени досъдебни производства или неизпълнени влезли в сила присъди.

Пред съществен проблем изправя прокурорите липсата на норма в Наказателно-процесуалния кодекс, която да сочи възможност за вземане от съда на процесуална мярка „задържане под стража” по досъдебно производство в отсъствието на лице, спрямо което има достатъчно доказателства за провеждане на наказателно преследване, като същевременно за издаване на ЕЗА, съобразно приложената към закона форма – секция „b”, т. 1, е необходимо да се посочи постановен акт за задържане. Този проблем все още не е намерил законодателно решение, дори с последните изменения на НПК. Поради това, и през 2012 г. преодоляването на посочения законов дефицит е постигано посредством задочно повдигане на обвинение на лицето и издаване на прокурорски акт (постановление) за задържане на лицето за срок до 72 часа, който именно акт да се впише като основание за задържане. Предвид европейската практика за наличие на съдебна или одобрена от съд заповед за арест, като основание за издаване на ЕЗА обаче, това би могло да постави проблем пред практиката по изпълнение на вече издадената заповед от замолената държава. Качественото отстраняване на този проблем минава през изменение на разпоредбата на чл. 64 НПК, съобразно което да се предвиди възможност за неписъствено вземане на мярка за неотклонение „задържане под стража” от съд, след представяне на наличния доказателствен материал, спрямо определено лице, с оглед реализиране на наказателното преследване спрямо него, посредством осигуряването му пред разследващите органи в страната, чрез издаване и изпълнение на ЕЗА.

Оценявайки необходимостта от обучение на прокурорите от Националната прокурорска мрежа, утвърдена от главния прокурор на РБ със Заповед ЛС № 3904 от 20.12.2010 г., отдел „Международно правно сътрудничество“ във Върховната касационна прокуратура е реализирал две обучителни съвещания на прокурорите от мрежата. В рамките на тези съвещания са обсъдени най-актуалните проблеми в областта на международното сътрудничество по наказателни дела.

През отчетната 2012 г. прокурорите от страната са участвали в семинари, конференции, работни срещи и курсове за професионална квалификация, в които се третира, в различни аспекти, темата за международно правното сътрудничество:

- съвещание на Националната прокурорска мрежа 21–23.11.2012 г. с теми: „ЕЗА – различни аспекти и нови практики след Рамковото решение от 2009 г.“; „Молба за правна помощ – практически аспекти. Молби с държави извън Европейския съюз“; „Шенгенска информационна система и практиката по чл. 69 и чл. 69а ЗМВР“; „Молба за правна помощ – практически аспекти в случаи на организирани престъпни групи и работа със Специализираната прокуратура“; „ЕЗА – проблеми при изпълнение на ЕЗА при повече от една ЕЗА“; „Нови форми на международно сътрудничество – чл. 52 и чл. 53 от Шенгенската конвенция“; „Конфискация на активи“; „Трансфер на наказателно производство“;

- курс „Маршрути на пролиферацията“ – 03–07.12.2012 г., гр. София, организиран от Департамента на отбраната на САЩ на тема: „Международна програма за борба с разпространение на оръжия за масово унищожение“;

- семинар на тема „Противодействие на престъпленията срещу околната среда“, проведен на 30–31.05.2012 г. в гр. София, в рамките на двустранното сътрудничество между Германската фондация за международно правно сътрудничество и Прокуратурата на Република България“;

- българо-германски семинар на тема „Осведомяване на медиите чрез Прокуратурата и останалите участници в процеса“, проведен на 14–15.11.2012 г. в гр. София, в рамките на двустранното сътрудничество между Германската фондация за международно правно сътрудничество и Прокуратурата на Република България“;

- семинар на тема „Гаранции за справедлив процес в наказателното производство (чл. 6 ЕКПЧОС); право на личен и семеен живот (чл. 8 ЕКПЧОС); право на ефикасни вътрешноправни средства за защита (чл. 13 ЕКПЧОС)“, проведен на 12–13.06.2012 г. в гр. София, организиран от Националния институт на правосъдието, в сътрудничество със Съвета на Европа;

- дискусия на тема „Етика на магистратите“, проведена на 24.04.2012 г., организирана от Националния институт на правосъдието, гр. София, и фондация „Фридрих Еберт“.

7. Административна и контролно-ревизионна дейност

7.1. Кадрово обезпечаване и квалификация на прокуратурите и разследващите органи

Кадрово обезпечаване на прокуратурите и разследващите органи

И през отчетната година ръководството на прокуратурата и административните ръководители на териториалните прокуратури са продължили да работят активно за кадровото укрепване и обезпеченост на Прокуратурата на РБ, отчитайки факта, че кадровата политика е от изключителна важност, тъй като рефлектира върху ефективността на прокуратурата, като цяло. Обхватът и обемът на кадровата дейност се обуславя от правомощията на главния прокурор и административните ръководители на прокуратурите, произтичащи от Закона за съдебната власт и приетите от ВСС Правила

относно реда за провеждане на конкурсите, за избор на административни ръководители и Методиката за атестиране.

Към 01.01.2012 г. утвърденият щат на Прокуратурата за магистрати е бил 2339, разпределен по вид длъжности: административни ръководители – 156, заместници на административни ръководители – 157, прокурори – 1338, младши прокурори – 75, завеждащи следствени отдели в окръжни прокуратури – 29, следователи – 531, военни следователи – 53.

Свободният щат на Прокуратурата към 01.01.2012 г. е бил 362 щатни бройки, от които за административни ръководители – 4, за заместници на административни ръководители – 7, за прокурори – 244, за завеждащи следствени отдели в окръжни прокуратури – 1, за следователи – 105, военен следовател – 1.

През 2012 г. са приключили обявените конкурси от ВСС през 2011 г. за първоначално назначаване и за повишаване в длъжност и преместване. С Решение на ВСС по протоколи № 5/02.02.2012 г., № 10/08.03.2012 г. и № 11/15.03.2012 г. по конкурса за първоначално назначаване са назначени общо 54 прокурори, разпределени по нива, както следва: Върховна касационна прокуратура – 1 щ. бр., окръжни прокуратури – 20 щ. бр., районни прокуратури – 33 щ. бр. От тях до края на отчетния период са встъпили в длъжност 52 прокурори, за които решенията на ВСС са влезли в сила.

С Решение на ВСС по протоколи № 5/02.02.2012 г., № 6/09.02.2012 г., № 7/16.02.2012 г., № 9/01.03.2012 г., № 32/26.07.2012 г., № 37/20.09.2012 г., № 52/06.12.2012 г. и № 53/13.12.2012 г. по конкурса за повишаване в длъжност и преместване са назначени общо 155 магистрати, разпределени по нива: Върховна касационна прокуратура – 5 щ. бр., Върховна административна прокуратура – 6 щ. бр., апелативни прокуратури – 9 щ. бр., окръжни прокуратури – 69 щ. бр., районни прокуратури – 25 щ. бр. и 15 щ. бр. за следователи в Националната следствена служба и 26 щата за следователи в окръжни следствени отдели в окръжни прокуратури.

С оглед законосъобразното встъпване на назначените с конкурс магистрати, е създадена организация, в съответствие с разпореждане на ресорния заместник на главния прокурор, за съгласуване на всяко встъпване в длъжност след получаване на уведомлението от ВСС по чл. 161 ЗСВ за влязло в сила решение.

През отчетния период, след приключване на конкурсите и влизане на решенията на ВСС в сила, са усвоени общо 188 щ. бр., от които 156 – за прокурори и 32 – за следователи. Тези щатни бройки, разпределени по нива са, както следва: Върховна касационна прокуратура – 6 щ. бр., Върховна административна прокуратура – 6 щ. бр., апелативни прокуратури – 7 щ. бр., окръжни прокуратури – 86 щ. бр., районни прокуратури – 51 щ. бр. Усвоените 32 щ. бр. следовател са съответно в НСлС – 11 и в окръжни следствени отдели 21.

С Решение на ВСС по протокол № 22/31.05.2012 г. и протокол 27/05.07.2012 г. са назначени, по реда на чл. 243 ЗСВ, за прокурори в районни прокуратури 27 младши прокурори, след изтичане на определения срок по чл. 240 ЗСВ.

С Решение на Висшия съдебен съвет по протокол № 51/29.11.2012 г. е приет окончателен списък на одобрените 29 кандидати за младши прокурори, които вече провеждат обучението си в НИП.

По инициатива на отдел „Административен” във ВКП, реализирана с разпореждане на заместник на главния прокурор по ресора, са изискани данни за актуалното кадрово състояние за магистрати към 01.01.2012 г. за всяка от прокуратурите в апелативните райони. Въз основа на данните за щатната численост и свободните щатни бройки, обема на дейността и данните за средна натовареност на прокурор и следовател за 2010 г., 2011 г. и първото шестмесечие на 2012 г. (при реално работили и при заета численост), са направени констатации, изводи и са обсъдени възможностите за преразпределение на щатни бройки, с оглед оптимизиране на щата в прокуратурата, според конкретната натовареност и нужди на отделните структури. Целта е, чрез използването на наличния

кадрови ресурс в прокуратурата, да се преодолее констатираната голяма натовареност в някои прокуратури и ниската – в други.

През отчетния период са положени усилия за кадрово укрепване на създадените през 2011 г. Апелативна специализирана прокуратура и Специализирана прокуратура. След извършена проверка за актуално кадрово състояние и с оглед данните за обема на работа и средна натовареност, е изготвено предложение на главния прокурор за увеличаване на щатната численост на посочените две прокуратури, чрез преразпределение на щатни бройки от окръжни прокуратури в страната и разкриването им в Специализираната прокуратура, както и чрез преназначаване без конкурс, при условията и реда на чл. 194 ЗСВ. С Решение на ВСС по протокол № 15/10.04.2012 г. предложението е било уважено и съответно щатът на Специализираната прокуратура е увеличен с 9 щ. бр. за прокурори и 3 щ. бр. за следователи, а на Апелативната специализирана прокуратура – с 4 щ. бр. за прокурори.

Щатът на Прокуратурата в края на отчетния период е 2341 магистрати, от които административни ръководители – 156, заместници на административни ръководители – 156, прокурори – 1341, младши прокурори – 75, завеждащи следствени отдели – 29, следователи – 538, военни следователи – 44.

Свободният щат на прокуратурата към 31.12.2012 г. е 365 щ. бр., от които за административен ръководител – 5, заместници на административни ръководители – 15, прокурори – 216, младши прокурори – 30, следователи – 97, военни следователи – 2. Следва да се има предвид, че през отчетния период по-голямата част от усвоените щатове са заети от магистрати от системата на прокуратурата, поради което в края на годината значителна част от освободените от тях длъжности са останали незаети. Същевременно назначените с външен конкурс са само 52, а паралелно с това някои са напуснали прокуратурата или са се пенсионирали. По тази причина в края на отчетната година броят на незаетите щатни бройки е почти същият както в началото на 2012 г.

В отдел „Административен“ във ВКП се поддържа и актуализира база данни за щатната численост на магистратите по вид длъжност – заети и незаети щатни бройки като общ брой и по нива в прокуратурите, следствените отдели и Националната следствена служба, и по този начин се осигурява представянето на обективна, актуална щатна численост ежемесечно във ВСС, както и при необходимост за нуждите на Прокуратурата.

Професионална квалификация

Важно условие за успешното противодействие на престъпността е кадровата обезпеченост на Прокуратурата с високо квалифицирани прокурори и администрация, в която работят професионално подготвени служители. В тази връзка и през отчетния период е продължена работата за повишаване и поддържане на професионалната квалификация на магистрати и служители. Дейността по квалификацията е извършвана, съгласно Заповед № 323/10.02.2012 г. на главния прокурор.

През отчетната година са проведени общо 204 обучения, в които са взели участие 1494 лица, от които: 998 прокурори, 103 следователи и 393 служители на прокуратурата. В обученията като лектори са участвали 63 прокурори и 3 служители на прокуратурата.

През 2012 г. от сектор „Кадри и квалификация“ в отдел пети във ВКП е създадена организация за участие на магистрати и съдебни служители в 79 учебителни мероприятия, организирани от Прокуратурата на РБ, съвместно с Националния институт на правосъдието (53 обучения), Министерството на вътрешните работи (10 обучения), Германската фондация за международно правно сътрудничество (5 обучения), Фондацията „Америка за България“, Фондацията за развитие на правосъдието, Баварското държавно дружество на правосъдието и защита на потребителите, съвместно с Фондацията „Ханс Зайдел“ и други.

Проведените квалификационни мероприятия по теми са: разследване на финансови престъпления; финансови и счетоводни познания при разследване на стопански

престъпления; банкови измами и злоупотреби, умишлени фалити; борба с корупцията; защита на класифицираната информация в съдебната система; теоретични и практически аспекти при разследване на престъпления, извършени от организирани престъпни групи; борба с трафика на наркотици; съвместни екипи за разследване; компютърни престъпления; противодействие на престъпността срещу околната среда; съдебна психология, разпит на непълнолетни и много други.

През отчетния период магистрати са взели участие в 48 обучения, проведени извън страната, от тях: 17 прокурори – в обучения, проведени в САЩ; 14 прокурори – в обучения, проведени във Франция; 11 прокурори – в обучения в Италия; 8 прокурори и 1 следовател – в обучения във Федерална Република Германия; 3 прокурори – в обучения, проведени в Кралство Нидерландия; 7 прокурори и 1 следовател – в обучения, проведени в Унгария, Румъния, Финландия, Естония, Кралство Белгия, Кралство Дания и Словения.

През отчетния период в обучителни мероприятия, организирани от отдел „Международно правно сътрудничество“ на ВКП, НИП, Фондацията „Америка за България“, Фондацията „Ханс Зайдел“, са участвали 18 прокурори по темите: борба с корупцията; финансови и счетоводни познания при разследването на стопански престъпления; доказателства и доказателствени средства в наказателния процес; международна правна помощ по наказателни дела; използване на специални разузнавателни средства по досъдебни производства.

В организираното от НИП задължително текущо обучение при повишаване в длъжност на прокурори от районно в окръжно ниво – наказателен процес, са взели участие като лектори четирима прокурори от ВКП.

През отчетния период 18 административни ръководители – 8 окръжни и 10 районни прокурори, са участвали в два учебни курса, организирани от НИП за новоназначени ръководители в съдебната система.

През 2012 г. 84 служители от прокуратурите са участвали в квалификационни мероприятия, организирани от НИП, разграничени по теми: въведение в работата на администрацията на Прокуратурата; защита на класифицираната информация; административно обслужване на гражданите в Прокуратурата. В тези обучения като лектори са участвали двама съдебни служители от Прокуратурата.

В края на първото шестмесечие на 2012 г. и в края на отчетната година във ВСС е изпратена по електронен път информация за обучението на магистратите от ВКП, в изпълнение на решение на Комисията „Правна квалификация, информационни технологии и статистика“.

През отчетния период, по инициатива на отдел „Административен“ във ВКП, е създадена със съдействието на Дирекцията ИТ програма, озаглавена модул „Обучение“, и е инсталирана на Ведомствения информационен сайт на прокуратурата, с конкретни указания за ползване. В модула са включени обучения, проведени за периода 2006 г.– 2012 г. Осигурен е достъп на всички прокуратури и по този начин се реализира възможността за създаване на електронни кадрови дела на магистрати и служители, включващи участието им в квалификационни мероприятия. С разпореждане и заповед на заместника на главния прокурор по административни и кадрови въпроси е създадена организация за първоначално въвеждане и актуализирането на информацията в електронните кадрови дела на магистратите и съдебните служители.

През 2012 г. е продължила работата по стартиралата през 2011 г. вътрешноведомствената програма за квалификация, с цел непрекъснато повишаване на професионалната компетентност на прокурорите, следователите и съдебните служители в Прокуратурата на РБ и осигуряване на специфично обучение с практическа ориентация. Осъществени са два цикъла на обучение – м. януари – м. май 2012 г. и м. октомври – м. декември 2012 г. Представените програми за планиране на обучение в прокуратурите по апелативни региони, включващи лектори от ВКП и от апелативни прокуратури за обучение на прокурори в окръжните прокуратури и с лектори – прокурори от окръжните

прокуратури за обучение на прокурори в районните прокуратури, са утвърдени от заместника на главния прокурор по административни и кадрови въпроси и е започнало провеждането им.

По програмата са проведени общо 164 обучения, от които 145 за магистрати и 19 за съдебни служители.⁴²

С участието на прокурори от Върховната касационна прокуратура като лектори са разгледани 19 теми.

За периода м. януари – м. юни 2012 г. от апелативните прокуратури са проведени 38 обучения, на които са обсъдени 72 теми, а за периода м. октомври – м. декември 2012 г. – 17 обучения, на които са обсъдени 30 теми с участието на 377 прокурори, 55 следователи, 31 военни следователи и 11 прокурорски помощници. Проведени са и планираните 2 обучения за съдебните служители, на които са разгледани 3 теми, с участие на 25 съдебни служители.

С лектори, прокурори от окръжните прокуратури, са проведени 41 обучения по 55 теми с прокурори от районно ниво. В проведените обучения са участвали общо 323 прокурори, 27 следователи и четирима прокурорски помощници от съответните окръжни и районни прокуратури. Проведени са и планираните 3 обучения за съдебните служители, разгледани са 3 теми, с участие на 40 служители.

За периода м. октомври – м. декември 2012 г. с лектори, прокурори от окръжните прокуратури, са проведени още 49 обучения, на които са разгледани 71 теми, с участието на 511 прокурори, 35 следователи и 7 прокурорски помощници. Проведени са и планираните 14 обучения за съдебните служители, разгледани са 20 теми, с участие на общо 241 съдебни служители.

Данните за проведените обучения по вътрешноведомствената програма са анализирани и въведени в регистър по програмата.

Анализът на данните обосновава извода, че вътрешноведомствената програма за обучение осигурява поддържане и повишаване на професионалната квалификация на магистратите и съдебните служители в Прокуратурата на Република България. Положителен момент в работата по програмата е, че графикът на обученията се изготвя, въз основа на предложения от административните ръководители на прокуратурите за конкретни теми, по които магистратите имат нужда от обучение. Тази насока следва да бъде продължена и занапред, тъй като дава възможност да бъдат отчетени реалните потребности на магистратите и съдебните служители и реализирани обучения в съответни направления.

В предстоящата работа по вътрешноведомствената програма, акцент трябва да бъде планирането и осигуряването на практически ориентирани обучения за превръщането на програмата в равностойно направление за повишаване на квалификацията и обмен на добри практики и опит. Необходимо е да се създаде организация за реализиране на обучителни мероприятия, ползвайки както капацитета на прокурорите, така и привличането на следователи от НСлС с богат професионален опит за участие като лектори по теми, относно методиките за разследване на отделни видове престъпления.

7.2. Проверки и ревизии. Образуване дисциплинарни и наказателни производства срещу магистрати. Наложени наказания на прокурори и следователи.

Проверки и ревизии

Контролната дейност в системата на Прокуратурата на РБ се осъществява на основание чл. 142, ал. 1 и 2 ЗСВ и в съответствие с Методическите указания за контрол, утвърдени със Заповед № 1692/26.05.2012 г. на главния прокурор.

⁴² Проведените обучителни мероприятия по нива и теми са представени в Приложение № 7.

През 2012 г. в отдел „Инспекторат“ във ВКП са образувани 131 преписки за планирана и извършена контролно-ревизионна дейност в прокуратурите. Проучени и анализирани са докладите за проведени комплексни ревизии и тематични проверки по чл. 15 от Инструкцията за провеждане на предварителните проверки (ИППП).

Общо в териториалните прокуратури са извършени 130 ревизии, от които 17 комплексни – от апелативните прокуратури в окръжни прокуратури, 22 планови – от Инспектората към ВСС в апелативни, окръжни и районни прокуратури, и 91 тематични проверки, извършени от апелативни и окръжни прокуратури.

Извършените проверки и ревизии по апелативни райони са, както следва:

- Апелативен район – София

От Апелативната прокуратура София са извършени комплексни ревизии в ОП София, ОП Видин, ОП Враца и ОП Монтана.

От окръжните прокуратури в Апелативния район София са извършени комплексни ревизии в 9 районни прокуратури от Окръжния район София, 3 от ОП Видин и 4 в районните прокуратури от ОП Перник.

От ОП София са извършени 9 тематични проверки по чл. 15, ал. 2 от Инструкцията, а от СГП са извършени 4 проверки в СРП по чл. 15, ал. 1 и 2 от Инструкцията.

- Апелативен район – Пловдив

От Окръжната прокуратура Пловдив са извършени 3 комплексни ревизии на РП Пловдив, Асеновград, Карлово. От Инспектората към ВСС са извършени 4 планови проверки в РП Пловдив, Асеновград, Карлово, Първомай и 1 – на Апелативната прокуратура Пловдив.

Окръжната прокуратура Пазарджик е извършила комплексни ревизии във всяка от районните прокуратури – Пазарджик, Велинград Пещера, Панагюрище и по две тематични проверки по чл. 15, ал. 1 ИППП.

В Окръжната прокуратура Пазарджик и в районните прокуратури от този регион са осъществени и планови проверки от Инспектората на ВСС.

В ОП Стара Загора е извършена планова проверка от Инспектората на ВСС. Такива са извършени и в районните прокуратури в Смолян, Девин, Златоград, Харманли, Свиленград, Ивайловград, ОП Кърджали и районните прокуратури от региона –РП Кърджали, Момчилград, Крумовград, Ардино.

- Апелативен район – Варна

Комплексни ревизии са извършени в ОП Варна и ОП Търговище.

Всяка от окръжните прокуратури в този регион е извършила ревизии в районните прокуратури, както следва:

- ОП Варна – в РП Варна, Девня, Провадия;
- ОП Добрич – в РП Балчик, Каварна, Генерал Тошево, Тервел;
- ОП Шумен – в РП Шумен и тематични проверки в РП Шумен, Нови Пазар, Велики Преслав;
- ОП Силистра – в РП Дулово и тематични проверки в РП Силистра, Дулово, Тутракан.

- Апелативен район – Велико Търново

Извършена е една комплексна ревизия в ОП Велико Търново и 5 тематични проверки в РП – В. Търново, Г. Оряховица, Свищов, Павликени и Елена.

- Апелативен район – Бургас

Извършени са 3 комплексни ревизии в окръжните прокуратури от региона – Бургас, Сливен, Ямбол.

- Районът на Военноапелативната прокуратура

Извършени са 5 комплексни ревизии във ВОП София, Варна, Пловдив, Плевен, Сливен и 9 тематични проверки.

През отчетната 2012 г. от прокурори в отдел „Инспекторат“ във ВКП е проведена ревизия на АП Варна.

Проверяваният период е 01.11.2010 г. – 01.06.2012 г. Констатациите са за много добра организация на работата по отделните видове надзори, сръчността и обосноваността на прокурорските актове, ревизионно-контролната дейност. Отправена е препоръка, разпределението на делата за участие в съдебно заседание в Апелативния съд Варна да се извършва на принципа за случаен подбор чрез програмата Law Choice. Становището на екипа прокурори, извършили ревизията на АП Варна, е, че в основата на постигнатите успехи са организационните и ръководни качества на административния ръководител – апелативния прокурор на Варна.

Дисциплинарни производства срещу прокурори и следователи и наказателни производства срещу магистрати. Наложени наказания на прокурори и следователи

През 2012 г. главният прокурор е внесъл във ВСС едно предложение за дисциплинарно освобождаване от длъжност на прокурор, което е уважено.

В резултат на извършваните инспекторски проверки и ревизионно-контролната дейност в системата на Прокуратурата са наложени общо **7 дисциплинарни наказания на 3 прокурори и 4 следователи.**

По апелативни райони, същите се разпределят, както следва:

Апелативна прокуратура София – наложено дисциплинарно наказание „забележка“ на един прокурор със заповед на административен ръководител;

Апелативна прокуратура Пловдив – наложено дисциплинарно наказание „порицание“ на един прокурор със заповед на административен ръководител;

Апелативна прокуратура Варна – внесено предложение за дисциплинарно освобождаване от длъжност на един прокурор;

Апелативна прокуратура Велико Търново – наложено дисциплинарно наказание „порицание“ на един следовател със заповед на административен ръководител;

Военноапелативна прокуратура – наложено наказание „забележка“ спрямо трима военни следователи със заповед на административен ръководител.

От наложените през 2012 г. дисциплинарни наказания на прокурори и следователи от административни ръководители, с решения на Висшия съдебен съвет са потвърдени 2 наказания на прокурори и 4 – наложени на следователи. Уважено е и направеното предложение от главния прокурор за дисциплинарно освобождаване от длъжност на прокурор.

Административните ръководители на прокуратури са упражнили правомощието си по чл. 327 ЗСВ за обръщане на внимание на 12 магистрати, съответно – 9 прокурори и 3 следователи (в района на АП София – на 6 прокурори, на АП Варна – на 1 прокурор и 2 следователи, на АП Бургас – на 1 прокурор, на АП Пловдив – на 1 следовател и на ВоАП – на 1 прокурор), за допуснати нарушения от тях по образувани движения по делата или по организация на работата им. Посочените заповеди на административните ръководители за обръщане на внимание по реда на чл. 327 ЗСВ са приети за сведение с решения на ВСС.

През 2012 г. прокурорите в отдел „Противодействие на корупцията и престъпленията, извършени от длъжностни лица“ във ВКП са наблюдавали **19 досъдебни производства срещу магистрати.**

Наблюдаваните досъдебни производства са водени срещу 4 съдии, 6 прокурори, 6 следователи и 6 досъдебни производства – срещу неизвестен извършител. От наблюдаваните през 2012 г. 19 досъдебни производства, новообразуваните са 8, а от минали години са останали за наблюдение 11.

По текстове от НК, новообразуваните през 2012 г. 8 досъдебни производства са, както следва:

- 3 ДП са водени срещу прокурори, от които 1 – по чл. 206, ал. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 20, ал. 4 НК; 1 – по чл. 304б НК; 1 – по чл. 288 НК;
- 1 ДП – срещу следовател за престъпление по чл. 304б НК;
- 4 ДП – срещу неизвестен извършител, от които 2 – по чл. 302, т. 1, вр. чл. 301, ал. 1 НК; 1 – по чл. 302, т. 1, вр. чл. 301, ал. 1 НК, чл. 282 НК и чл. 283 НК и 1 – по чл. 294, ал. 1 НК.

От наблюдаваните през 2012 г. общо 19 досъдебни производства срещу магистрати:

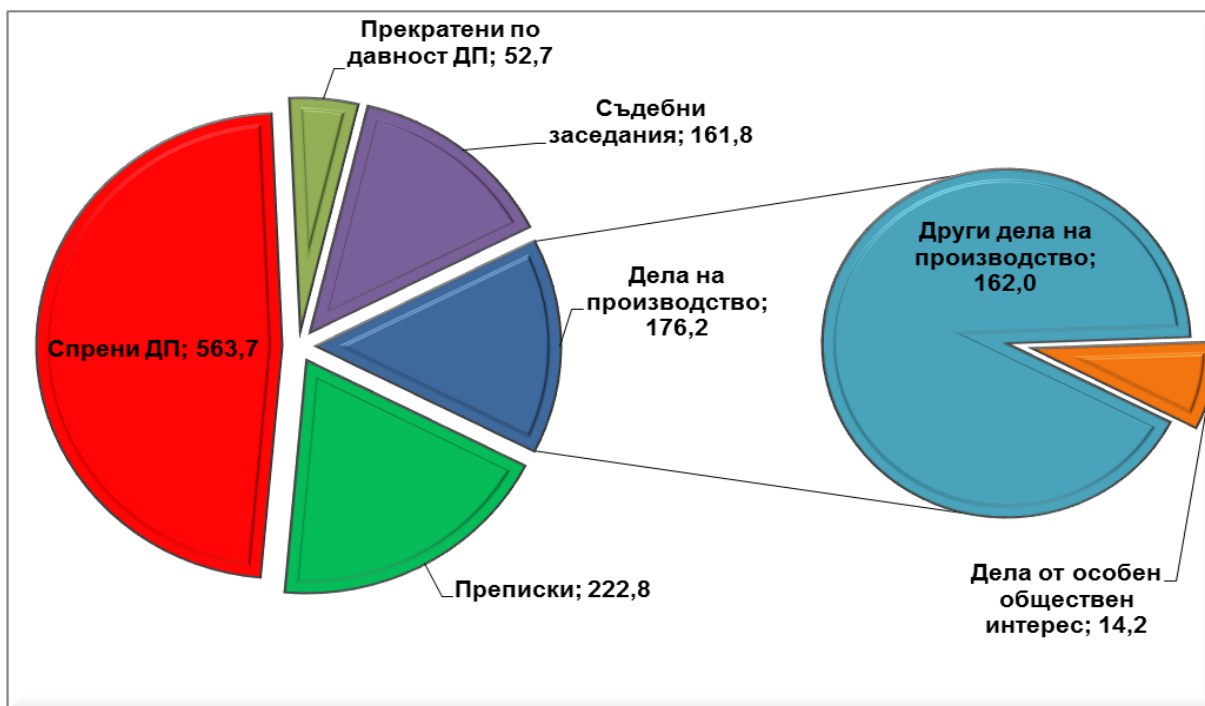
- 4 ДП са приключени с внесен обвинителен акт в съда, от които:
 - 2 ДП срещу прокурори (1 – по чл. 387, чл. 339, ал. 1 и чл. 202, ал. 1, т. 1 вр. чл. 201, вр. чл. 311, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК и 1 – по чл. 304б НК);
 - 1 ДП срещу съдия – по чл. 282, ал. 2, вр. ал. 1 НК, чл. 253, ал. 3, т. 2, вр. с ал. 1 НК, чл. 308, ал. 2, вр. с ал. 1, вр. с чл. 26, ал. 1 НК и по чл. 309, ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК;
 - 1 ДП срещу 2 следователи – по чл. 311, ал. 1 НК, чл. 309, ал. 1, пр. 2 НК и по чл. 212, ал. 1 НК;
- 1 досъдебно производство е прекратено – водено срещу НИ за престъпление по чл. 282, ал. 1 НК и чл. 294, ал. 4, вр. ал. 1 НК;
- 14 ДП срещу магистрати не са приключили в края на 2012 г., като по 1 – разследването е спряно, а по останалите 13 – разследванията продължават.

От наблюдаваните в отдел Първи във ВКП през 2012 г. досъдебни производства срещу магистрати, по които са внесени обвинителни актове в съда, няма приключили в съдебна фаза производства до края на отчетния период.

8. Обем на прокурорската дейност и средна натовареност на прокурорите

Обективното и достоверно определяне на натовареността на магистратите е ключово за управленската дейност, както от страна на ВСС – прогнозиране, бюджетиране, администриране, управление и контрол, така и за отделните структури на съдебната власт, и в частност на звената в тях. Натовареността влияе върху оценката за дейността на съответното звено, като цяло, и на отделния магистрат и има съществено значение за ефективното разпределение на кадрите и за кариерното развитие на магистратите. За съжаление, проблемът с натовареността от години не намира съответно законодателно или административно решение, поради което съществува дисбаланс в натовареността в различните звена, вкл. и в системата на прокуратурата, което оказва влияние и върху качеството на прокурорската работа.

На графиката по-долу е илюстрирана работата през 2012 г. на един прокурор от териториалните прокуратури, която е средно годишно по 222,8 преписки, 176,2 дела на производство, от които по 14,2 дела от особен обществен интерес, 52,7 прекратени по давност ДП, 563,7 спрени ДП от предходни години и 161,8 участия средно в съдебни заседания.

Фиг. 25. Средна годишна натовареност на един прокурор

Средната годишна натовареност⁴³ на един прокурор се определя, като се вземат предвид стойностите на показателите, отнесени към броя на **реално работилите прокурори** в съответната прокуратура през отчетния период (вкл. прокурорите, които не са били в отпуск поради временна неработоспособност и други видове отпуски, освен платения годишен отпуск).

През 2012 г. средносписъчният брой в прокуратурите от страната е **1218,8 реално работили прокурори**.

Отделно е отчетена и средната натовареност⁴⁴ на следователите в окръжните следствени отдели към ОП и Военноокръжните прокуратури, определена на базата на броя на делата, разследвани от следователи по закон и възложени им допълнително, получените по делегация и на броя международни поръчки.

Средна годишна натовареност на един прокурор

Прилагайки изчерпателния подход⁴⁵, използван в Прокуратурата от 2010 г., общата средна годишна натовареност на един прокурор в ПРБ се определя на **1138,8** внесени в съда прокурорски акта; участия в съдебни заседания по всички видове надзори и други прокурорски актове и дейности по всички видове надзори, от които:

- 33,8 (37,8)⁴⁶ прокурорски акта, внесени в съда;
- 151,1 (154,6) участия в съдебни заседания по всички надзори;
- 953,9 (1018,6) други прокурорски акта и дейности по всички надзори.

⁴³ Виж Приложение № 8 „Средна натовареност през 2012 г. на прокурорите в териториалните прокуратури и следователите в СлО при ОП и НСлС, по нива и показатели“.

⁴⁴ Пак там.

⁴⁵ Натовареността се изчислява на базата на три групи показатели – прокурорски актове, внесени в съда, общо участия в съдебни заседания по всички видове надзори и общо други прокурорски актове и дейности по всички видове надзори. Те от своя страна включват 18 обобщени показатели, с цел детайлизиране и обхващане в отчетността на цялостната прокурорска дейност. Изчерпателният подход за отчитане на натовареността е въведен по искане на прокуратурите с оглед максимално обективно отразяване на тяхната натовареност.

⁴⁶ Навсякъде в доклада в скоби са посочени данните за 2011 г. и 2010 г., ако има такива.

Поради спецификата на дейността на прокурорите от Върховната касационна прокуратура и въведената специализация по сектори и отдели, изчерпателният подход за определяне на натовареността в териториалните прокуратури не е приложим за тях. Независимо от това, изчислено по брой преписки, по които са работили прокурорите от ВКП през 2012 г. (39461), при 90 реално работили във ВКП прокурори, средната натовареност на един прокурор е **438,5** преписки. Изчислено по брой участия в съдебни заседания по НСН (2061) и при 12 реално работили прокурори (само за прокурорите от отдел Трети във ВКП, които се явяват по наказателни дела пред ВКС), средната натовареност на един прокурор е 171,8 участия в съдебни заседания по НСН. По участия в съдебни заседания по ГСН (109) и при 4 реално работили прокурори (също само за прокурори от отдел Трети, явяващи се по граждански дела във ВКС), средната годишна натовареност на един прокурор по този показател е 27,3 участия в съдебни заседания по ГСН. Не може да се направи съпоставка на нивото натовареност за отделите във ВКП, тъй като всеки един от тях има собствена специфика, обусловена от неговата специализация по направления, които са изключително разнообразни и несъпоставими.

За прокурорите от **апелативните прокуратури с обща компетентност** (без АСП и ВоАП), определена по посочения по-горе изчерпателен подход, средната обща годишна натовареност е **489,3** акта, специфични дейности и участия в съдебни заседания. Над средната стойност е натовареността в АП София – 610,7 и АП В. Търново – 605,6. За сравнение, през 2011 г. най-голяма е била натовареността на АП Търново (666,5), следвана от АП София (621,5), при средна натовареност за апелативните прокуратури 451,7.

За Военноапелативната прокуратура средната натовареност е 329,6, а за Апелативната специализирана прокуратура – 291,1.

Отчитайки данните за всички апелативни прокуратури, вкл. АСП и ВоАП, общата средна натовареност е 467.

- Изчислена поотделно за показателите: участия в съдебни заседания, решени инстанционни преписки и извършени ревизии и контролни проверки (съставляващи основната дейност на апелативните прокуратури), средната натовареност в **апелативните прокуратури** е изразена в следващата таблица.

Прокуратура	Брой реално работили прокурори	Общо участия в съдебни заседания	Брой ревизии и контролни проверки	Общ брой решени инстанционни преписки	общ брой	средна натовареност изчислена общо по УСЗ, бр. решени инстанционни преписки и брой ревизии и проверки
1	2	3	4	5	6	7
Общо за АП	76,3	4487	226	4741	9454	123,9
АП В.Търново	6,3	448	33	742	1223	194,1
АП - София	20,61	2024	36	1468	3528	171,2
ВоАП	7,8	118	12	1045	1175	150,6
АП Варна	9,5	466	42	475	983	103,5
АП Пловдив	13,67	724	58	376	1158	84,7
АСП	9	385	3	298	686	76,2
АП Бургас	9,42	322	42	337	701	74,4

Средната натовареност на апелативните прокуратури, изчислена по този начин е 123,9%. С най-висока натовареност е АП В.Търново (194,1), а с най-ниска АП Бургас (74,4). Натовареността на Военноапелативната прокуратура е 150,6 и е над средната за апелативните прокуратури. За Апелативната специализирана прокуратура средната натовареност е 76,2.

Следва да се отбележи, че по отношение на специализираните прокуратури, критерият за определяне на натовареността не трябва да бъде разглеждан само през призмата на отделните показатели, изчислени в абсолютни стойности. Наблюдаваните от тях преписки и наказателни производства обикновено се характеризират със значителна правна и фактическа сложност, с по-голям обем, което изисква по-продължително време на разследване. Това за пореден път потвърждава извода, че за постигане на желаната обективност, освен количествено, степента на натовареност трябва да бъде определяна и според нивото на правната и фактическа сложност на наблюдаваните преписки и дела в съответната прокуратура.

Средната обща натовареност на прокурорите в **окръжните прокуратури** е **760,1** акта, дейности и участия в съдебни заседания.

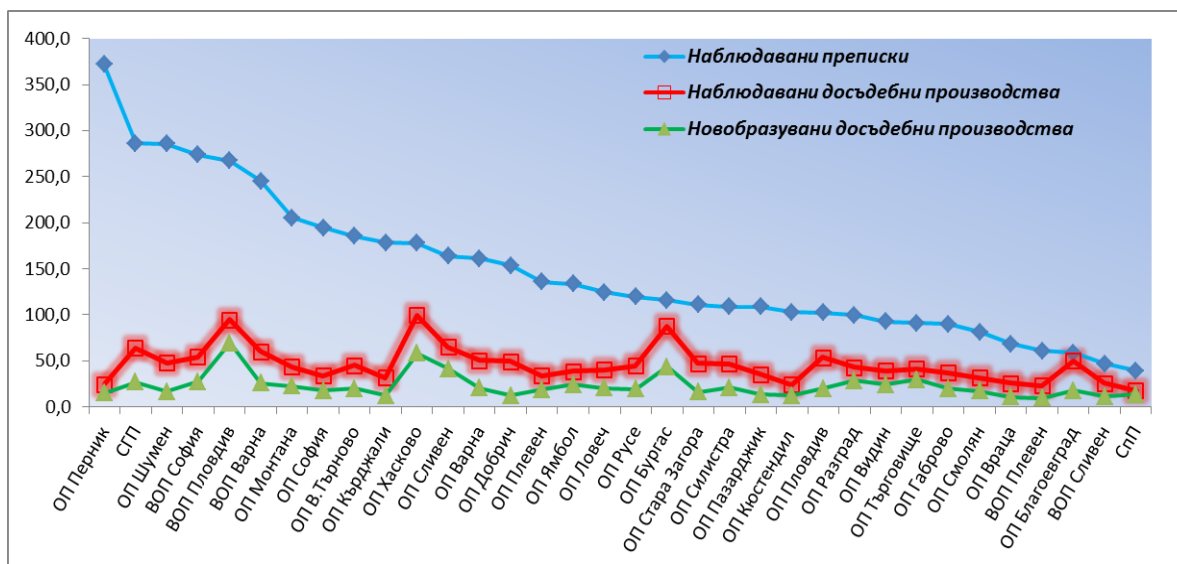
Средната натовареност на един прокурор общо за **военноокръжните прокуратури** е **790,2** акта, дейности и съдебни заседания, от които отделно по военноокръжни прокуратури:

- ВОП Варна – 1068,0;
- ВОП Пловдив – 994,3;
- ВОП София – 910,3;
- ВОП Плевен – 656,7;
- ВОП Сливен – 440,0.

Видно от данните, прави впечатление, че средната натовареност общо за всички военноокръжни прокуратури (790,2) е над средната натовареност за останалите окръжни прокуратури, която е 760,1. Същата обаче не е равномерна за всички военноокръжни прокуратури. За по-високото ниво допринася високата натовареност за военните прокурори от ВОП Варна, ВОП Пловдив и ВОП София, като натовареността на ВОП Варна е един път и половина над средната натовареност. Това се дължи и на факта, че през годината във ВОП Варна и ВОП София реално са работили половината от прокурорите по щат. Във ВОП Варна, при щат 4 прокурори, реално работилите са 2. Във ВОП София, при щат 13 прокурори, реално са работили 6. За ВОП Пловдив натовареността е над средната за страната, но при напълно зает щат. В същото време, натовареността за военноокръжните прокуратури Плевен и Сливен е под средната. Данните сочат неравномерна натовареност в отделните военни прокуратури, което освен на непопълнения щат за някои от тях, обективно се дължи и на различия в характера и структурата на регистрираната и разкрита престъпност в районите на отделните военни прокуратури.

- Изчислена поотделно за показателите: наблюдавани преписки, наблюдавани ДП и новообразувани ДП, средната годишна натовареност в **окръжните прокуратури** е изразена в следващата графика⁴⁷.

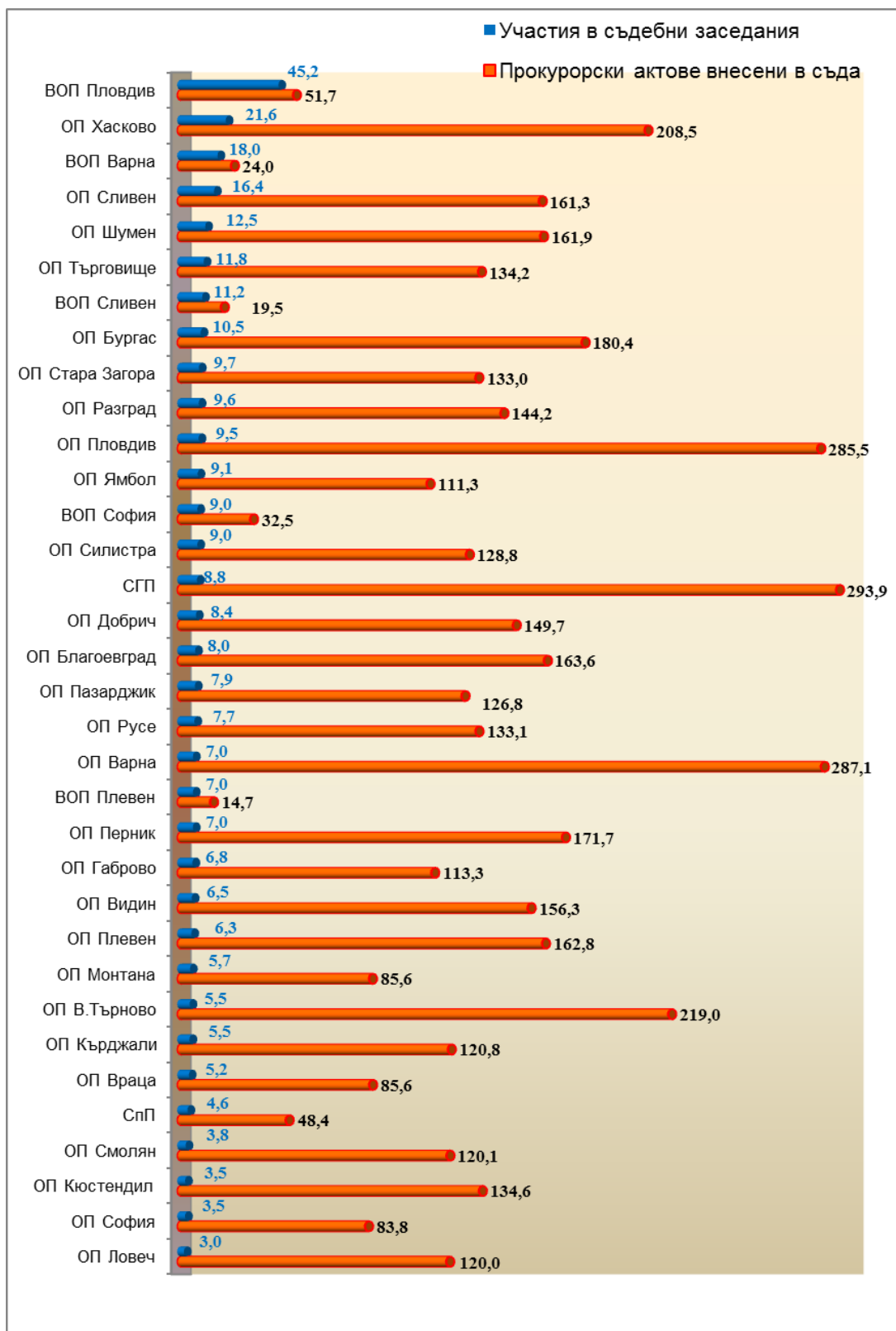
⁴⁷ Виж Приложение № 8 „Средна натовареност на прокурорите в териториалните прокуратури и следователите в СлО при ОП и НСлС през 2012 г., по нива и показатели“.

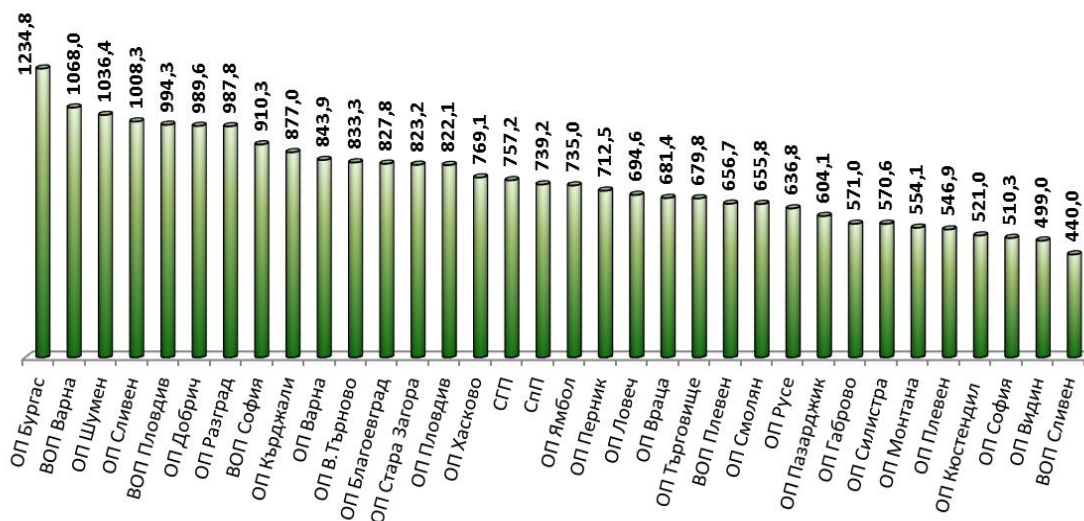
Фиг.26. Средна натовареност на един прокурор в окръжните прокуратури

Данните сочат, че ОП Перник, която има най-високата натовареност по показателя „брой преписки“ (371,8, при средно за ОП – 170,2), е с по-ниско ниво на обща средна натовареност (712,5, при средно за ОП – 760,1). По показателите „наблюдавани производства“ и „новообразувани ДП“ тази прокуратура има едни от най-ниските нива на натовареност, съответно по първия показател – 24,3, при 49,9 общо за ОП, и по втория показател – 15,2, при средно за ОП – 22,9.

- Изчислена поотделно за показателите: прокурорски актове, внесени в съда и участия в съдебни заседания по всички надзори, както и по общ обем прокурорска дейност, включващ прокурорските актове, внесени в съда, участия в съдебни заседания по всички надзори и други прокурорски актове и дейности, средната годишна натовареност в **окръжните прокуратури** е изразена в следващите две графики.

Фиг.27. Средна натовареност на един прокурор в ОП по участия в съдебни заседания и по прокурорски актове, внесени в съда

Фиг.28. Обща средна натовареност на един прокурор в окръжните прокуратури

Видно от данните е, че въпреки големия обем прокурорска дейност, общата средна натовареност за СГП (757,2), която е най-голямата по щат окръжна прокуратура, е в рамките на средната за окръжните прокуратури, която е 760. Причина на продължаващото усещане на прокурорите от СГП за висока натовареност се дължи на изключително голямата динамика и интензивност в работата на тази прокуратура и по-високата правна и фактическа сложност на преписките и делата. Следва да се посочи обаче, че по показателя „участия в съдебни заседания“ прокурорите от СГП са с най-голяма натовареност – 293,9, при средно за окръжните прокуратури – 193,7. По брой наблюдавани преписки, СГП също е с едно от най-високите нива на натовареност – 285,9, при средно за окръжните прокуратури – 170,2.

Прави впечатление, че ОП Шумен, която отчита много висока обща средна натовареност – 1036,4, при 760,1 за окръжните прокуратури, е с много по-ниско ниво натовареност по показателите „новообразувани ДП“ – 16,7, при 22,9 за ОП, и по „участия в съдебни заседания“ – 161,9, при средно за ОП – 193,7. Данните сочат че високата натовареност за ОП Шумен се определя основно от показателя „други прокурорски актове и дейности“ – 862, при 558,2 средно за окръжните прокуратури.

За прокурорите от **районните прокуратури**, годишната средна натовареност е **1389,4** прокурорски акта, дейности и участия в съдебни заседания.

- Изчислена поотделно за показателите: наблюдавани преписки; наблюдавани ДП и новообразувани ДП, средната натовареност в **районните прокуратури** е изразена в следващите таблици, в които са изведени десетте прокуратури с най-голяма и най-малка натовареност по посочените показатели⁴⁸.

⁴⁸ Виж Приложение № 8 „Средна натовареност на прокурорите в териториалните прокуратури и следователите в СЛО при ОП и НСЛС през 2012 г., по нива и показатели“.

РАЙОННИ ПРОКУРАТУРИ					
По наблюдавани преписки		По наблюдавани досъдебни производства		По новообразувани досъдебни производства	
РП Кнежа	663,3	РП Несебър	735,0	РП Несебър	554,2
РП Червен бряг	440,8	РП Белоградчик	580,3	РП Свиленград	320,2
РП Видин	401,1	РП Перник	532,0	РП Царево	278,0
РП Бургас	400,4	РП Оряхово	515,0	РП Белоградчик	267,6
РП Бяла Слатина	394,0	РП Свиленград	513,7	РП Кнежа	252,7
РП Белоградчик	391,5	РП Варна	483,8	РП Червен Бряг	250,8
РП Перник	382,1	РП Враца	480,6	РП Варна	245,5
РП Балчик	368,0	РП Кърджали	469,8	РП В. Търново	237,1
РП Плевен	362,7	РП Провадия	462,7	РП Бяла Слатина	235,8
РП Айтос	353,9	РП Айтос	462,3	РП Асеновград	232,5
РП София	232,5			РП София	166,0
Средно	224,6	Средно	293,5	Средно	155,9
		РП София	269,5		
РП Кюстендил	101,1	РП Девин	108,0	РП Смолян	61,3
РП Трявна	86,5	РП Исперих	101,2	РП Исперих	60,5
РП Ловеч	84,9	РП Етрополе	100,5	РП Тополовград	60,0
РП Брезник	83,0	РП Смолян	88,9	РП Кула	58,5
РП Кубрат	81,0	РП Трявна	85,5	РП Трявна	58,5
РП Ардино	76,0	РП Мадан	73,0	РП Мадан	46,0
РП Исперих	71,1	РП Ивайловград	58,0	РП Златоград	38,0
РП Тополовград	67,5	РП Крумовград	51,7	РП Крумовград	33,7
РП Крумовград	56,0	РП Златоград	50,5	РП Ивайловград	28,5
РП Ивайловград	54,0	РП Ардино	41,0	РП Ардино	25,5

- Изчислена поотделно за показателите: общ обем прокурорска дейност, включваща прокурорските актове, внесени в съда, участията в съдебни заседания по всички надзори и други прокурорски актове и дейности; прокурорски актове, внесени в съда; общо участие в съдебни заседания по всички надзори, средната натовареност в **районните прокуратури** е изразена в следващите таблици, в които са изведени десетте прокуратури с най-голяма и най-малка натовареност по посочените показатели⁴⁹.

⁴⁹ Виж Приложение № 8 „Средна натовареност на прокурорите в териториалните прокуратури и следователите в СЛО при ОП и НСлС през 2012 г., по нива и показатели“.

РАЙОННИ ПРОКУРАТУРИ					
По прокурорски актове, внесени в съда		По участия в съдебни заседания		Средна натовареност (по общ обем на прокурорската дейност)	
РП Свиленград	216,7	РП Кнежа	332,0	РП Кнежа	2314,0
РП Кнежа	126,0	РП Свиленград	294,0	РП Свиленград	2277,0
РП Провадия	107,3	РП Гоце Делчев	277,2	РП Белоградчик	2067,6
РП Несебър	97,3	РП Бяла	268,3	РП Варна	2060,5
РП Тутракан	83,5	РП София	254,7	РП Несебър	1963,3
РП Никопол	83,0	РП Червен Бряг	240,0	РП София	1905,8
РП Елхово	80,5	РП Добрич	234,6	РП Разлог	1831,0
РП В. Търново	78,8	РП Никопол	229,0	РП Оряхово	1774,0
РП Червен бряг	76,8	РП В. Търново	228,4	РП Левски	1742,8
РП Харманли	76,7	РП Лом	220,9	РП Червен Бряг	1726,0
Средно	49,2	Средно	146,5	Средно	1389,4
РП София	38,7				
РП Елена	27,6	РП М. Търново	49,5	РП Смолян	664,4
РП Златоград	26,0	РП Пирдоп	47,8	РП Дулово	641,0
РП Костинброд	25,9	РП Костинброд	46,6	РП Ардино	616,5
РП Тополовград	23,2	РП Трън	43,7	РП Брезник	605,5
РП Брезник	22,5	РП Дряново	43,4	РП Трън	600,7
РП Трън	16,9	РП Тополовград	40,7	РП Кула	596,0
РП Крумовград	16,3	РП Кула	39,5	РП Ловеч	592,8
РП Кула	16,0	РП Ардино	38,5	РП Кюстендил	574,7
РП Ивайловград	14,0	РП Златоград	37,0	РП Исперих	540,3
РП Ардино	12,5	РП Ивайловград	25,5	РП Крумовград	522,0

Прави впечатление, че сравнително малки прокуратури, като общ обем дейност, са с висока степен на натовареност, напр. РП Свиленград, РП Гоце Делчев, РП Кнежа, РП Белоградчик и РП Червен бряг. Причина за това е, че в тези прокуратури повече от 1/3 от щата е бил незапет през годината. Това води до значително увеличаване на средната натовареност на реално работилите прокурори. За решаване на проблема с незапетия щат в прокуратурите, от страна на административните ръководители своевременно са предприемани мерки за командироване на прокурори както от по-долустоящите прокуратури, така и от равни по степен прокуратури в същия съдебен район. Това обаче е невъзможно за районните прокуратури, тъй като те са първоинстанционни.

Гореизложеното е и причина, най-голямата районна прокуратура – СРП, независимо че е сред десетте прокуратури с най-висока обща натовареност, да бъде едва на шесто място, като преди нея са малки прокуратури, като РП Кнежа, РП Свиленград и РП Белоградчик. В същото време и СРП е работила с ¼ непопълнен щат, тъй като голяма част от прокурорите са били командировани в горестоящи прокуратури.

Престъпността в страната е неравномерно разпространена и обичайно е концентрирана в по-големите градове. В същото време, някои от районите имат специфична престъпност, напр. граничните райони с налични ГКПП, каквито са районите на Калотина, Връшка Чука, Дунав мост, Кулата, Капитан Андреево. Това от своя страна, води и до неравномерна натовареност на прокурорите от териториални прокуратури от едно ниво, вкл. и в един и същ окръжен или апелативен район, независимо от усилията на

ръководството на Прокуратурата за съобразяване на щатната осигуреност с реалната натовареност за всяка една от прокуратурите.

Голяма част от прокурорите, поради значителната си натовареност и въпреки желанието и усилията си, не разполагат с необходимото време за проучване на материалите и запознаване с динамично променящите се нормативни актове и съдебна практика. Поради това се допускат и грешки и пропуски в изготвяните прокурорски актове, което от своя страна, е една от причините за връщане на делата от съда.

За преодоляване на проблема с натовареността, от ръководството на Прокуратурата се предприемат своевременно мерки за нейното намаляване, и съответно неравномерността ѝ, с вътрешноорганизационни средства – заповеди, указания, усъвършенстване на информационния обмен, командироване. Те обаче не са достатъчни за кардиналното решаване на проблема.

Този проблем е поставен на дневен ред и от новия Висш съдебен съвет, към който е създадена Постоянна комисия по анализ и отчитане на степента на натовареност на органите на съдебната власт към ВСС. Към Комисията е сформирана Работна група за изготвяне на средносрочна стратегия на човешките ресурси в съдебната система, вкл. с участието на представители на прокуратурата, от които заместник на главния прокурор при ВКП, двама прокурори от ВКП и прокурори от различните нива прокуратури от страната.

9. Унифицирана информационна система. Проблеми и предложения

Въведената в Прокуратурата на Р България Унифицирана информационна система (УИС) е от важно значение за работата на прокуратурата, с оглед на възможностите, които предоставя за управление, отчетност и контрол.

През отчетния период всички прокуратури от страната са използвали Унифицираната информационна система на ПРБ.

От сектор УИС в отдел ИАМР на ВКП периодично са извършвани проверки за правилното и пълно въвеждане на данните по преписките и делата в УИС. Установявани са причините за допуснатите пропуски и е указвано тяхното своевременно отстраняване.

И през отчетната година експертите от сектор УИС са продължили да оказват помощ и съдействие на потребителите на УИС, провеждали са обучения за работа с УИС на новоназначени съдебни служители.

През годината е продължила и дейността по изпълнявания от Прокуратурата проект „Доизграждане и усъвършенстване на **ЕИСПП** и интегриране на ведомствените информационни системи с ядрото на **ЕИСПП**”, финансиран от Оперативната програма „Административен капацитет“ (ОПАК).

Приключила е процедурата по обществената поръчка за избор на изпълнители по 16 те обособени позиции. Сключени са договорите с избраните изпълнители по дейности 5 и 6 от проекта, отнасящи се до усъвършенстването на УИС и свързването ѝ с ЕИСПП. От края на м. юни 2012 г. е започнало изпълнението на проекта от изпълнителя – консорциум „Гравис – Сирма“.

През 2012 г. е продължила и работата по отстраняването на грешките в справочния модул на УИС, разработен в рамките на проекта със Световната банка, достъпен за тестване от м. 06.2012 г. Изготвени са множество задания за добавяне на нови и усъвършенстване на съществуващи функционалности в УИС, по повод постъпили предложения от прокуратурите. Промените се реализират от фирмата-изпълнител, съвместно с Дирекция ИТ в Администрацията на главния прокурор.

Съгласно чл. 9 ЗСВ, всички преписки и дела в прокуратурите се разпределят на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение, съобразно поредността на постъпването им. За приложението на „случайното разпределение“ се използва

софтуерният продукт „Law Choice”. Една от задачите по посочения по-горе проект е разработване и интегриране в УИС на модул за случайно разпределение на преписките.

През 2012 г. от сектор УИС в отдел ИАМР на ВКП и Дирекция ИТ в Администрацията на главния прокурор е разработен Електронен регистър за срочността на разследването срещу известен извършител, произнасянето от прокурор, задържането под стража и домашния арест. Данните за регистъра се извеждат от базата данни в УИС. Регистърът е въведен в употреба от 01.03.2012 г. със Заповед № 525 от 22.02.2012 г. на главния прокурор. С въвеждането на регистъра е улеснен максимално контролът за срочност върху разследването, произнасянията на прокурорите, както и относно задържаните лица (в т.ч. и лицата с мярка за неотклонение „домашен арест“). От 01.04.2012 г. достъп до Регистъра е осигурен и на Инспектората към ВСС.

В края на 2012 г. е разработен и публикуван на Вedomствения информационен сайт на Прокуратурата и Електронен регистър на лица с мярка за неотклонение „задържане под стража“ и „домашен арест“. Регистърът извежда данни от УИС за: имената на задържаното лице, наблюдаващата прокуратура, номерата на прокурорската преписка и досъдебното производство, разследващия орган, датата на задържане и изтеклите дни на задържане, правната квалификация на деянието, вида на взетата мярка за неотклонение – задържане под стража или домашен арест.

УИС обхваща цялата дейност на прокуратурата и продължава да се усъвършенства, съобразявайки се с нуждите от статистически данни. Системата е ценен помощник, като допринася за осъществяването на своевременен контрол на сроковете на разследване по досъдебните производства, на продължителността на най-тежките мерки за неотклонение и на срочността за решаване на преписките и делата от прокурор, което е гаранция за ефективност и законосъобразност на прокурорската дейност.

Предложения на прокуратурите за усъвършенстване на Унифицираната информационна система

1. Предложения за въвеждане на нови функционалности в УИС. Част от предложенията ще се реализират с изпълнението на проекта „Доизграждане и усъвършенстване на ЕИСПП“ по ОПАК. Останалите предложения ще бъдат обсъдени съвместно между сектор УИС и Дирекция ИТ, за да се прецени тяхната целесъобразност и техническата възможност за реализацията им. Предложенията ще бъдат съобразени и с резултатите от дейността на Работната група за изготвяне на средносрочна стратегия за човешките ресурси в съдебната система, сформирана към Комисията по анализ и отчитане на степента на натовареност на органите на съдебната власт към ВСС.

2. Искания за провеждане на по-чести обучения. Сектор УИС разполага с един прокурорски помощник и трима експерти, които провеждат обучения. През периода 2007 г. – 2012 г. са проведени по три обучения на съдебни служители от всички прокуратури. Към настоящия момент отново се провеждат обучения в рамките на проекта по ОПАК „Доизграждане и усъвършенстване на ЕИСПП“. Със съществуващото кадрово осигуряване на този етап сектор УИС в отдел ИАМР на ВКП не е в състояние да отговори на всички искания за провеждане на обучения. Решението на проблема е да се определят съдебни служители от апелативните или окръжните прокуратури, които да провеждат обученията по места, а самите те да бъдат обучавани периодично от експертите в сектор УИС.

3. Използване на УИС за целите на статистиката. Разработеният нов справочен модул на УИС е достъпен за тестване от м. 06.2012 г. Постъпилите до момента забележки от прокуратурите са предавани на фирмата-изпълнител за осъществяване на необходимите корекции. Справочният модул съответства в голяма степен на статистическите таблици, използвани от сектор „Информация и анализ“. В началото на

2013 г. е започнало създаването на организация за паралелно отчитане на статистическите данни (от таблиците на сектор „Информация и анализ“ и от справочния модул на УИС), като целта е от 2014 г. за нуждите на статистическата отчетност да бъде използван преимуществено справочният модул на УИС.

10. Финансово и материално осигуряване на прокуратурите. Проблеми и предложения.

Осъществяването на финансово-стопанската дейност на прокуратурите в страната е регламентирано в Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор, Закона за съдебната власт, решения и указания на Висшия съдебен съвет, счетоводната политика на ПРБ, Инструкцията за документооборота на счетоводната дейност в ПРБ и други вътрешни актове, имащи отношение към този вид дейност.

Съгласно Решение на ВСС по протокол № 27/28.07.2011 г., в края на 2011 г. започва обособяване на нови третостепенни разпоредители с бюджетни кредити в Прокуратурата на Република България. От началото на 2012 г. районните прокуратури са самостоятелни разпоредители с бюджетни кредити, като е извършено и отделяне на материалните бази на районните от окръжните прокуратури.

Независимо от недостатъчността на утвърдените финансови средства по бюджета на ПРБ и наложените във връзка с това строги икономии, от ръководството на прокуратурата е извършено необходимото за гъвкаво и законосъобразно разходване на средствата, с цел осигуряване на условия за успешното функциониране на прокуратурите.

Въпреки това и през отчетната година прокуратурите срещат трудности, свързани със съществуващи от години проблеми, многократно поставяни, както в обобщените годишни доклади на прокуратурата, така и в мотивирани искания до компетентните органи. В края на отчетния период тези проблеми остават неразрешени.

Най-сериозен е проблемът с **недостатъчния сграден фонд и недобрите битови условия** на работа в някои от прокуратурите. Това не позволява осигуряването на нормални условия за работа на прокурори, разследващи органи и служители. Затруднява се и качествено обслужване на гражданите. Най-наболял продължава да е този проблем в следните прокуратури:

- **Районни прокуратури:** СРП, В.Търново, Варна, Добрич, Шумен, Силистра, Карнобат, Несебър, Плевен, Елена, г. Оряховица, Троян, Луковит, Ямбол, Провадия, Петрич;
- **Окръжни прокуратури:** СГП, Варна, В. Търново, Плевен, Силистра, Шумен, Ямбол, ВОП Пловдив, Добрич;
- **Специализираните прокуратури** отчитат недостиг на работни помещения.

От ръководството на прокуратурата, съобразно компетентността ѝ, са предприети възможните мерки за оптималното използване на наличните сгради и помещения в тях. Безспорно е, че проблемът с недостатъчността на сградния фонд и необходимостта от подобряване състоянието на наличния, се нуждае от радикално разрешаване. Съгласно устройствения закон на съдебната система, средствата за строителство и основен ремонт на недвижимите имоти, предоставени за ползване на органите на съдебната власт, се осигуряват по бюджета на Министерството на правосъдието, за което е необходимо съдействието на ВСС.

На следващо място, но не и по-важност, почти всички прокуратури посочват проблема с **недостатъчните средства за заплащане на възнаграждения на вещите лица** за изготвените от тях експертизи. Това води до дезинтересираност на експертите за срочно изготвяне на заключенията, което рефлектира върху срочността на разследването.

За създаване на по-добри възможности за **правноинформационно осигуряване** на прокуратурите, независимо от рестриктивния бюджет, е целесъобразно най-малко за апелативните прокуратури, ВКП и ВАП да се предвидят средства за заплащане с оглед ползването едновременно и на двата правноинформационни софтуерни продукти (АПИС и СИЕЛА). Всяка една от тези системи има своите качества, а при технически трудности за достъп до една от тях, позволява възможност за алтернатива.

В заключение изрично следва да се посочи че разрешаването на по-голямата част от тези проблеми е извън компетентността на прокуратурата. В контекста на независимостта на бюджета на съдебната система и в частност на прокуратурата, би било добре, с решаването на тези проблеми да се ангажира и ВСС. Тези проблеми безспорно рефлектират върху качеството на работа и на ефективността на прокурорската дейност и не на последно място оказват влияние на мотивацията за работа на отделните прокурори.

Състоянието на сградното, материално-техническото обезпечаване и конкретните проблеми, по апелативни райони, са изведени в Приложение № 9.

РАЗДЕЛ III

АНАЛИЗ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА ПОСТАНОВЯВАНЕ НА ВЛЕЗЛИТЕ В СИЛА ОПРАВДАТЕЛНИ ПРИСЪДИ ПРЕЗ 2012 г.

1. Причини за постановяване на влезлите в сила през 2012 г. оправдателни съдебни актове (общо по всички дела и текстове от НК)

Влезлите в сила оправдателни присъди са 872. Спрямо влезлите в сила осъдителни и оправдателни съдебни актове (37866), влезлите в сила оправдателни присъди са 2,3%.

Оправданите лица с влязъл в сила съдебен акт са 1253, което представлява 2,8% от всички лица с постановен окончателен съдебен акт.

През 2012 г. няма постановени оправдателни присъди по досъдебни производства на Специализираната прокуратура.

През отчетната година от 01.04.2012 г. са в действие Указания за подобряване организацията на работа в Прокуратурата на РБ, с цел намаляване на върнатите от съда дела за доразследване и на оправдателните присъди, утвърдени със Заповед на главния прокурор № И 154/28.03.2012 г., наричани по-нататък за краткост Указанията. В изпълнение на Указанията за анализиране на причините, довели до постановяване на оправдателни присъди, в прокуратурите в страната се избират комисии или се определя прокурор (когато численият състав на прокуратурата е под 10 прокурори), които да извършат проверка на делата, приключили с оправдателни присъди. Становищата на комисиите (прокурора) се отразяват в доклад, който съдържа анализ на причините, довели до оправдателна присъда по конкретното дело. Изготвените доклади се обсъждат от общо събрание на всички прокурори от съответната прокуратура на съвещания, провеждани два пъти в годината. Изводите от съвещанията се обобщават в аналитичен доклад на съответната прокуратура. Съгласно Указанията, окръжните прокуратури обобщават изводите от съвещанията на районните прокуратури, а от апелативните прокуратури – тези от съвещанията на окръжните прокуратури, като обобщените аналитични доклади се прилагат към годишния доклад за дейността на прокуратурите. За прилагане на еднакъв подход при анализиране на грешките и пропуските в прокурорската дейност, довели до постановяване на оправдателни присъди, в Указанията са посочени видовете причини по групи, по които трябва да се извършва тази оценка. В годишните отчетни доклади окръжните и апелативните прокуратури, при анализите са структурирали следните три основни групи: грешки и пропуски, допуснати в досъдебната фаза; причини, настъпили в съдебната фаза на наказателния процес, и други причини. Най-голям дял оправдателни присъди са постановени поради различно разбиране на съдържанието на материалноправните разпоредби на НК и на различна съвкупна преценка на доказателствата от страна на съда и прокуратурата.

1.1. Грешки и пропуски, допуснати в досъдебната фаза

1.1.1. Непълнота на разследването, довело до непълнота на доказателствата, а оттук и до неправилна преценка на прокурора, изготвил съответния акт, което се дължи на неосъществен достатъчно ефективен надзор и ръководство от страна на наблюдаващия прокурор в хода на разследването – тази причина е констатирана по общо **93 дела**. Най-много са делата от апелативните райони Велико Търново и София. Пълнотата на разследването изисква ясно и точно да бъде определен предметът на доказването, за да бъде събран необходимият обем доказателства, да се изяснят всички факти и

обстоятелства, обосноваващи квалифициращите обстоятелства, субективната страна на деянието, наличието на специална цел, когато тя е съставомерен признак. Наблюдаващите прокурори трябва да упражняват контрол върху работата на разследващите органи, да дават указания за следствено-процесуалните действия, които трябва да се извършат, да се извършва преценка относно необходимостта от разпит на свидетели и обвиняем пред съдия и експертизите, които трябва да се назначат на досъдебното производство.

1.1.2. Допуснати неотстранени съществени процесуални нарушения при разследването, останали незабелязани от прокурора при изготвяне на обвинителния акт и станали основание за оправдателна присъда поради недоказаност на всички обвинения по отношение на обвиняемия – тази причина е констатирана по общо **35 дела**, като най-голям брой дела посочва АП София. Посочените нарушения са в резултат на пропуски и слабости в работата на разследващите органи. Това изисква по-ефективен контрол от страна на наблюдаващите прокурори по време на разследването и неформално изпълнение на задълженията при запознаване с делото, докладвано от разследващия орган по реда на чл. 226, ал. 1 НПК. Необходимо е да се обърне внимание и на обучението и на повишаването на квалификацията на разследващите органи, като предпоставка за качествено разследване. Нарушенията в двете групи показват пропуски в работата на наблюдаващите прокурор по разследването, непознаване на събрания доказателствен материал, липса на своевременни указания за събиране на доказателства и извършване на необходимите действия по разследването.

1.1.3. Неправилна оценка (в противоречие със закона и трайно установената съдебна практика) от наблюдаващия прокурор на доказателствения материал, събран в съответствие със закона и в достатъчна пълнота в хода на досъдебното производство – тази причина е констатирана по **162 дела**, като най-голям брой дела посочват АП София – общо 73 за съдебния район, и АП Варна – 28. Постановяването на оправдателни присъди по тази причина сочат неправилна преценка на наблюдаващия прокурор в стадия „действия на прокурора след завършване на разследването” относно наличието на достатъчно основания за повдигане на обвинение и изготвяне на обвинителен акт. Прокурорът следва да подложи на внимателна проверка събрания доказателствен материал, да прецени налице ли са всички обективни и субективни признаци на престъплението, за което е повдигнато обвинението, да съобрази трайната съдебната практика, за да не се допуска внасяне на обвинителни актове за деяния, които не представляват престъпление. Внимателно да се преценяват събраните в подкрепа на обвинението и на обвиняемия доказателства, в случаите, когато са налице само косвени доказателства, да се преценява дали водят до безспорен и несъмнен извод за вината на обвиняемия.

1.2. Причини за постановяване на оправдателни присъди, настъпили в съдебната фаза на наказателния процес

1.2.1. Събрани в хода на съдебното следствие нови доказателства за факти и обстоятелства, които са съществували към момента на разследването, но не са били установени от органите на досъдебното производство, вкл. и поради обективна невъзможност за това, и които след установяването им в съдебната фаза, са внесли съмнение у съда относно виновността на подсъдимия – тази причина е констатирана по **126 дела**, като най-много дела отчитат АП София – 82, АП Пловдив – 17 и АП Варна – 15. Събирането на нови доказателства в съдебна фаза обосновава извода, че обвинителният акт е внесен, без да е извършена проверка дали всички обстоятелства по делото, относими към предмета на доказване, са изяснени всестранно и пълно, налице ли са били достатъчно доказателства, събрани на досъдебното производство, подкрепящи обвинителната теза. За отстраняване на пропуските в работата на прокурорите, е

необходимо да се изясни дали това се дължи на формално изпълнение на задълженията на прокурора при упражняване на надзор и ръководство върху разследващите органи или до неправилна оценка относно необходимостта от събиране на доказателства.

1.2.2. В хода на съдебното производство са настъпили нови обстоятелства, които правят деянието несъставомерно – тази причина е констатирана по **15 дела**. Незначителният им брой не изисква по-задълбочен анализ.

1.2.3. Промяна в обясненията на обвиняемия или даване на такива, в резултат на което се установяват нови обстоятелства и факти, които не са били известни и не са могли да бъдат проверени в хода на досъдебното производство – тази причина е констатирана по **47 дела**. Най-голям брой дела отчитат АП София и АП Пловдив. Най-често това се дължи на даване на обяснения от подсъдимите в съдебно заседание, без да са дали обяснения на досъдебното производство, което води и до събиране на нови доказателства, промяна в оценката и изводите относно наличие на извършено престъпление или неговата доказаност.

1.2.4. Промяна в показанията на свидетелите в съдебната фаза на процеса, вследствие на което обвинението остава недоказано при съвкупната преценка на доказателствата – тази причина е констатирана по **125 дела**. Най-голям брой дела отчитат АП София – 88 и АП В. Търново – 15. Причините за промяната на свидетелските показания в съдебно заседание са различни – оказано влияние върху свидетели, незаинтересованост на пострадалите, на които щетите са възстановени, продължителен период между досъдебното и съдебното производство. Невъзможността всички свидетели да бъдат разпитани пред съдия, за да се ползват дадените от тях на досъдебното производство показания, изисква да се извършва внимателна преценка кои точно свидетели трябва да се разпитат пред съдия, за да може показанията им да бъдат закрепени по предвидения в НПК ред – чл. 223 НПК, и да бъдат приобщени към доказателствения материал в съдебна фаза.

1.2.5. Неподдръжане от вещите лица в съдебно производство на заключенията от изготвените в досъдебното производство експертизи или изготвяне на допълнителни такива, които противоречат на предишните – тази причина е констатирана по **29 дела** – по дела на прокуратурите от всички апелативни райони. Данните от докладите сочат, че допълнителни или нови експертизи се назначават по дела, образувани за престъпления срещу личността, по транспортни престъпления или за престъпления срещу собствеността. При обсъждане на експертните заключения по назначените на досъдебното производство експертизи, трябва да се преценява дали са пълни и ясни, довели ли са до изясняване на обстоятелствата по делото, за които са назначени, налага ли се допълнителна или повторна експертиза.

1.2.6. Изключване от доказателствения материал на част от доказателствата, които според съда са събрани в досъдебната фаза при опорочени действия по разследването – тази причина е констатирана по **33 дела**. Най-голям дял заемат делата, посочени от АП София – 21. Прокуратурите следва да обръщат особено внимание по делата, когато доказателствата не са многобройни и изключването на опорочените действия по разследването води на практика до липса на каквито и да било доказателства.

1.2.7. Продължителен период от време от извършване на инкриминираното деяние до произнасяне на присъдата е довел до неясно и противоречиво изясняване на фактическата обстановка – тази причина е констатирана по **25 дела**. Най-много дела отчита АП София, без да се сочат конкретни примери.

1.3 Други причини

1.3.1. Настъпили законодателни промени след внасяне на делото в съда – тази причина е констатирана по 4 дела. Не са посочени за какви престъпления са водени делата.

1.3.2. Недостатъчно използване на института на разпит на свидетели и обвиняеми пред съдия – тази причина е констатирана по 18 дела. Най-много дела отчита АП Пловдив – 11 дела. Свидетелите не са могли да бъдат издирени за съдебно заседание, но е било невъзможно прочитане на показанията им, тъй като не е извършен разпит пред съдия.

1.3.3. Различно разбиране на съдържанието на материалноправните разпоредби на НК и на различна съвкупна преценка на доказателствата от страна на съда и прокуратурата – тази причина е посочена по 500 дела. Най-голям брой дела отчитат АП София – 236 дела, АП Варна – 72 дела, АП Пловдив и АП Бургас – 67 дела. Оправдателните присъди са постановени по дела, образувани по обвинителни актове на районните прокуратури за различни престъпления – по чл. 206, ал. 1 НК, чл. 290, ал. 1 НК, чл. 311, ал. 1 НК и др., по дела по чл. 282 НК, образувани по обвинителни актове на окръжните прокуратури, което показва, че проблемът стои пред всички прокуратури и не може да се обясни със спецификата на отделен вид престъпления. Анализирането на причините по конкретните дела показва, че съдът и прокуратурата имат различна преценка относно наличието на съставомерни признаци на деянието, при преценката налице ли са достатъчно доказателства за виновността на лицето или относно наличието на основания, изключващи наказателната отговорност на извършителите.

1.3.4. Противоречива съдебна практика е констатирана по 37 дела. В отчетните доклади се сочат примери във връзка с приложението на чл. 9, ал. 2 НК за различни видове престъпления.

На основата на посочените групи причини, довели до постановяване на оправдателни присъди, може да се направи извод, че най-голям дял заемат постановените оправдателни присъди поради различно разбиране на съдържанието на материалноправните разпоредби и различна съвкупна преценка на доказателствата от страна на съда и прокуратурата, следвани от тези, постановени поради неправилна оценка на доказателствения материал, след приключване на досъдебното производство, на трето място, поради събрани в хода на съдебното следствие нови доказателства, които са съществували, но не са били установени от органите на досъдебното производство и на четвърто – поради промяна на свидетелски показания в съдебната фаза на процеса. Данните относно групите причини, довели до постановяване на оправдателни присъди, налагат извода, че предпоставка за постигане на по-добри резултати и намаляване на броя на оправдателните присъди е подобряването на работата на прокурорите както при изпълнение на функциите им по ръководство и надзор на досъдебното производство, така и при изготвянето на обвинителните актове. Необходим е ефективен контрол при разследването, за да се съберат пълен обем доказателства, да се извършат всички необходими следствено-процесуални действия, при спазване изискванията на НПК, да се изяснят всички относими към предмета на доказването факти и обстоятелства, което ще даде възможност за обосновани и законосъобразни изводи при преценката, налице ли е извършено престъпление и основание за внасяне на делото в съда. Прокурорите трябва да познават съдебната практика и закона, за да могат да направят правилни изводи, въз основа на събрания доказателствен материал по конкретното дело относно приложимия материален закон, което е предпоставка за намаляване на оправдателни присъди по

причина – различна преценка на събрания доказателствен материал от съда и прокуратурата и различните правни изводи.

2. Причини за постановяване на влезлите в сила през 2012 г. оправдателни присъди по дела от особен обществен интерес (по видове дела от особен обществен интерес, вкл. наблюдаваните от ЕК и ВСС)

Оправданите лица с влязъл в сила съдебен акт по дела от особен обществен интерес се разпределят по прокуратурите, както следва: СГП – 51 лица, ОП София – 33 лица (от тях 32 лица по едно дело – НОХД № 430/2006 г. на ОС София), ОП Благоевград – 18 лица, ОП Пловдив – 12 лица, ОП Бургас – 10 лица и др.

За **корупционни престъпления** оправданите лица са 65, при 159 осъдени с влязъл в сила съдебен акт лица, което е 29 %. Веднага следва да се посочи, че големият брой оправдани лица се дължи на включената в тази група оправдателна присъда по НОХД № 430/2006 г. на ОС София, по което са оправдани 32 лица за престъпления по чл. 202, ал. 2, т. 2, вр. чл. 20, ал. 2 НК, по чл. 201, вр. чл. 20, ал. 2 НК, по чл. 219, ал. 4, вр. ал. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК. В останалата част оправдателните присъди са постановени за извършени престъпления по чл. 282 НК (най-голям брой), по чл. 304б НК, чл. 254а НК и др. Анализите на прокуратурите относно причините, довели до постановяване на оправдателни присъди по конкретните дела, сочат, че най-често срещаната причина е различната съвкупна преценка на събраните доказателства от съда и прокуратурата, довела до различни правни изводи. Различията се изразяват в преценката относно наличие на достатъчно доказателства, подкрепящи обвинението, изводите относно длъжностното качество на извършителя на престъплението, налице ли са нарушения на служебните задължения или неизпълнение на същите, произтичащи от длъжностната характеристика, налице ли са съставомерните признаци на престъплението – специална цел и значителни вредни последици. В съдебна фаза не са събирани нови доказателства, не са настъпили съществени промени по установените факти и обстоятелства, описани в обвинителния акт, но анализът на доказателствата, направен от съда, е довел до различни от тези на прокуратурата правни изводи относно съставомерността на деянието. Това налага извода, че при изготвяне на обвинителните актове, прокурорите трябва да извършват задълбочена проверка на събрания доказателствен материал при разследването и преценка, изяснени ли са всички обстоятелства, свързани с обективната и субективна страна на престъплението, съставомерните признаци на престъплението, причинените вреди от престъплението, за да не се внасят необосновани обвинителни актове в съда. Необходимо е да се познава съдебната практика, която да се съобразява при внасянето на обвинителен акт в съда.

През 2012 г. са оправдани 9 лица за престъпления **изпиране на пари** при 27 осъдени лица. Всички лица са оправдани с присъди на СГС по дела, образувани по обвинителни актове на СГП. Като основна причина за постановяване на оправдателните присъди се посочва различната оценка на събраните по делото доказателства и правните изводи на съда и прокуратурата.

За 2012 г. оправданите лица за **злоупотреби със средства от европейските фондове** са 15, при осъдени 143 лица. Относителният дял на оправданите лица спрямо всички лица с постановен окончателен съдебен акт, спрямо 2011 г., е запазен (10%). По-голяма част от оправданите лица са за престъпления по чл. 248а НК, по внесени обвинителни актове на окръжните прокуратури Ямбол, Монтана, Варна, Плевен и на СГП. Преобладаваща причина за оправдателните присъди и решения е различната съвкупна преценка на доказателствата. Само по две дела като причини се сочат събрани нови доказателства в хода на съдебното следствие, довели до различни правни изводи.

Оправданите лица за **данъчни престъпления** през 2012 г. са 49, при 1888 осъдени лица. На фона на големия брой осъдени лица, относителният дял на оправданите лица спрямо всички осъдени лица с постановен окончателен съдебен акт за данъчни престъпления е нисък - 2.5 %. По-голям брой оправдани лица посочват ОП Благоевград и СГП – по 8 лица, ОП Видин – 5 лица, ОП Ловеч – 4 лица. По данни от докладите, по-висок дял заемат оправданите лица за престъпления по чл. 234, ал. 1 НК. Като причини за постановените оправдателни присъди се посочват неправилна преценка на доказателствения материал при внасяне на обвинителния акт, събрани нови доказателства в хода на съдебното следствие, различна съвкупна преценка на доказателствата от съда и прокуратурата.

За **трафик на наркотици** при 2022 лица осъдени лица през 2012 г., оправданите - са 41, което съставлява дял от 2 % спрямо всички лица с постановен окончателен съдебен акт. Най-много оправдани лица има в СГП – 9, ОП Благоевград – 8, ОП Бургас – 5, ОП Пловдив – 4. По-голяма част от оправданите лица са по обвинителни актове, внесени за престъпления по чл. 354а, ал. 3 и ал. 5 НК. Не се сочат оправдани лица за престъпления по чл. 354а НК с предмет на престъплението по-голямо количество наркотични вещества. Като дела от особен обществен интерес, се отчитат всички, образувани за престъпление по чл. 354а НК, без да се взема предвид количеството и стойността на предмета на престъплението. Причините, довели до постановяване на оправдателни присъди, са различна съвкупна преценка на доказателствата от съда и прокуратурата, непълнота на разследването, допуснати неотстраними процесуални нарушения или разпит на нови свидетели.

За 2012 г. при 283 осъдени лица, оправданите лица за престъпления, свързани с **незаконно използване на платежни инструменти**, са 9, което е 3 % от лицата, срещу които през периода е постановен влязъл в сила съдебен акт за този вид престъпления. Постановените оправдателни присъди са за престъпления по чл. 244, ал. 1 и чл. 249, ал. 1 НК. Оправданите лица са по дела на ОП Варна, ОП Кърджали, ОП Силистра и др. Като причини за постановяване на оправдателните присъди се посочват както неправилната оценка на прокурора на доказателствения материал, което е довело до необоснован обвинителен акт, така и различната съвкупна преценка на доказателствата от съда и прокуратурата, което води до различни правни изводи.

През 2012 г. за **трафик на хора** е оправдано едно лице, или 0,9%, при осъдени общо 107 лица. Делото е образувано по обвинителен акт на РП Петрич за престъпление по чл. 159а, ал. 2, т. 6 НК. Осъдителната присъда е отменена с решение на ВКС по дело, образувано на основание чл. 420, ал. 2 НПК по искане на осъдения. ВКС е приел, че деянието е несъставомерно и е оправдал осъдения.

Обобщаването на причините за постановяване на оправдателни присъди по дела от особен обществен интерес сочи, че пропуските и слабостите са в действията на прокурорите след завършване на разследването и в оценката на доказателствата. При изпълнение на задълженията си по чл. 242, ал. 1 и чл. 246, ал. 1 НПК, прокурорите трябва да проучват целия събран доказателствен материал, да преценяват извършени ли са всички необходими действия по разследването, с оглед изясняване на всички относими към предмета на доказване факти и обстоятелства, както и внимателно да преценяват събраните доказателства достатъчни ли са за разкриване на обективната истина и за повдигане на обвинение пред съда, да имат предвид трайната съдебна практика по приложението на закона. Наред с това, наблюдаващите прокурори трябва да упражняват ефективен контрол при разследването за събирането на достатъчни по обем доказателства, което е предпоставка за внасянето на обосновани обвинителни актове в съда.

3. Констатирани проблеми

В докладите на апелативните прокуратури, при обобщаване на проблемите относно причините, поради които са постановени оправдателни присъди, се извеждат следните проблеми.

Като една от основните причини, водеща до постановяване на оправдателни присъди и най-често срещана във всички анализи на апелативните прокуратури, се посочва различното разбиране на материалноправните разпоредби на Наказателния кодекс и различната съвкупна преценка на доказателствата от съда и прокуратурата. За преодоляване на този проблем, е необходимо прокурорите при изготвяне на обвинителните актове да преценяват внимателно дали са всички законови изисквания за внасяне на делото в съда, да съобразяват съдебната практика по приложението на закона, да полагат усилия за повишаване на правната си квалификация.

Прокуратурите от апелативните райони на Бургас, Варна и Велико Търново сочат като проблем пропуски и слабости в работата на досъдебното производство, изразяващи се най-вече в непълнота на разследването, което води и до неправилна оценка на наблюдаващия прокурор на доказателствения материал. ОП Велико Търново посочва, че в някои случаи бързината е за сметка на качеството при разследването, което е причина за връщане на делата за доразследване, така и до постановяване на оправдателни присъди. ОП София посочва като проблем извършването на действия по разследването, в нарушение на изискванията на НПК, което налага изключването на доказателствата и невъзможност за ползването им в подкрепа на обвинителната теза.

Прокуратурите от апелативните райони на Пловдив, Велико Търново и Бургас посочват като проблем промяната на свидетелските показания или обясненията на подсъдимия, което води и до изменение на фактическата обстановка. Практически не е възможно всички свидетели да бъдат разпитани пред съдия. Прокурорите трябва да съобразяват необходимостта от разпит на свидетелите пред съдия по всяко конкретно дело, а в съдебно заседание да проявяват активност при събиране на доказателства, да правят искания за изменение на обвинението, когато са налице условия за това. Във връзка с горното се отчита облекчената процедура по чл. 281 НПК, която дава възможност за прочитане на свидетелските показания и при други предпоставки, както и ограничения, които пречат на приобщаването им към доказателствата.

Във връзка с постановяването на оправдателни присъди и протестите, подавани срещу съдебните актове, ОП София отчита като проблем подаването на формални протести. Макар да не е посочен, този проблем съществува при по-голяма част от прокуратурите в страната, за което говори и броят на неуважените протести. Прокурорите трябва да анализират неуважените протести, да изяснят причините, поради което не са уважени, като при изпълнение на тази си функция се ръководят от необходимостта за точното приложение на закона – оправдателните съдебни актове да се протестират тогава, когато действително са налице законовите предпоставки за това.

4. Предприети мерки за намаляване на оправдателните присъди и необходимост от актуализацията им

С Указанията, както е посочено в началото на настоящия раздел, са въведени правила за анализ и оценка на причините по влезлите в сила оправдателни присъди, въз основа на които да се предприемат мерки за преодоляването на пропуските и слабостите в работата. Във всички прокуратури в страната е създадена организация за изпълнение на методическите указания. Въведени са на хартиен носител, регистри на влезлите в сила оправдателни присъди. Разработен е в текстови вариант електронен регистър на

оправдателните присъди и предстои неговото внедряване. Необходимо е да се преосмисли механизмът на контрол и анализ, който да се упражнява основно от апелативните прокуратури.

От получените във ВКП обобщени доклади е видно, че във всички прокуратури в страната се предприемат действия, съобразени с конкретните за района проблеми, които имат за цел подобряване работата по намаляване на броя на постановените оправдателни присъди. В апелативните райони на Пловдив, Велико Търново и София редовно се провеждат съвместни съвещания между прокурори и разследващи органи, на които се обсъждат проблемите, водещи до постановяване на оправдателни присъди.

АП Варна посочва, че са създадени достатъчно контролни механизми за проследяване качеството и ефективността на прокурорската работа по този показател. В ОП Варна е въведена практика, наблюдаващият прокурор, при всяка постановена оправдателна присъда, да изпраща справка до завеждащия наказателно-съдебен надзор в ОП Варна и АП Варна, с която се запознават всички прокурори, с цел предотвратяване на допуснатите грешки и по други дела.

Прокурорите от военните прокуратури също провеждат съвместни съвещания с разследващи органи, на които се обсъждат въпроси, относно правната оценка на доказателствата, конкретни проблеми от съдебната практика. За недопускане на грешки по делата със значителна фактическа и правна сложност, се прилага екипният принцип на работа. За подобряване на качеството на прокурорската работа, се обръща внимание на повишаване на квалификацията на кадрите.

В прокуратурите от Апелативния район Пловдив се провеждат съвещания на прокурорите за набелязване на мерки за компетентно упражняване на прокурорския контрол върху разследването. За повишаване на качеството на работата се използват съвместни екипи на прокурори или на прокурори и разследващи органи, максимално се използва капацитетът на следователите чрез възлагане за разследване на дела с фактическа и правна сложност.

С Указанията – раздел III, т. 5, е предвидено копия от аналитичните доклади по т. 1 на същия раздел да се изпращат на отдел „Съдебен и изпълнение на наказанията“ и на отдел ИАМР на ВКП. На практика, това води до натрупване на голям обем информация в двата отдела.

Основната и най-важна предпоставка за повишаване на качеството на работата е повишаването на квалификацията на прокурорите. Необходимо е да се провеждат обучителни семинари, както за специализация на прокурорите, така и за обучение на прокурорите с по-малък стаж.

РАЗДЕЛ IV.

ОСЪДИТЕЛНИ РЕШЕНИЯ СРЕЩУ ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, НА ОСНОВАНИЕ ЗАКОНА ЗА ОТГОВОРНОСТТА НА ДЪРЖАВАТА И ОБЩИННИТЕ ЗА ВРЕДИ

1. Осъдителни решения, влезли в сила срещу Прокуратурата на РБ, на основание Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ). Анализ на конкретните наказателни дела и причините за постановените осъдителни решения

Законът за отговорността на държавата и общините за вреди установява правила, гарантиращи възможността, увредените от държавата физически и юридически лица да търсят и получат обезщетение в случаите, нормирани в него.

Предмет на настоящия анализ са присъдени обезщетения, по реда на чл. 2 ЗОДОВ, регламентиращ отговорността на държавата за дейността на правозащитните органи – разследващите органи, прокуратурата и съда, съобразно действащите разпоредби на закона, преди разширяване на приложното му поле със ЗИДЗОДОВ (ДВ, бр. 98 от 11.12.2012 г.) в края на отчетния период.

Характерно за действащата правна уредба на чл. 2 ЗОДОВ през отчетния период, преди изменението на разпоредбата, е изчерпателност на уредените хипотези, при които може да бъде ангажирана отговорността на държавата, за незаконни действия на правозащитните органи, изброени в отделните точки на чл. 2, ал. 1 ЗОДОВ.

Съобразно тези разпоредби, Прокуратурата на РБ носи отговорност за причинени вреди, в резултат на задържане под стража, включително и като мярка за неотклонение, когато то е отменено поради липса на законно основание; обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано; или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено, поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано; осъждане на наказание по Наказателния кодекс или налагане на административно наказание, когато лицето бъде оправдано или административното наказание отменено; изпълнение на наложено наказание над определения срок или размер; използване на специални разузнавателни средства.

При наличието на тези хипотези, Прокуратурата на РБ носи отговорност като юридическо лице и дължи обезщетение за всички неимуществени и имуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. Разпоредбите на ЗОДОВ уреждат отговорността на държавата като извъндоговорна деликтна отговорност, която е безвиновна и се поражда при наличието на основанията, регламентирани в нея.

Анализът на причините, довели до постановяване на осъдителните решения срещу Прокуратурата на РБ, следва да бъде съобразен именно с характеристиката на уредбата.

През отчетната 2012 г., по данни на ВКП, са влезли в сила 221 осъдителни решения (при 145 за 2012 г. и 166 за 2010 г.) срещу Прокуратурата на РБ по образуваните производства по граждански дела с правно основание чл. 2 ЗОДОВ, като по 173 производства решенията са влезли в сила след произнасяне на ВКС.

А. Влезлите в сила оправдателни присъди са основание за постановените 154 съдебни решения (при 101 за 2011 г. и 90 за 2012 г.) в производства, по които ищците са доказали претърпени неимуществени и имуществени вреди, в резултат на водените наказателни производства, като същите са с най-голям относителен дял – 69,7 % за 2012 г. (69,6% за 2011 г. и 54,2% за 2010 г.).

На това основание, по гр. дело № 3262/2009 г. на ОС Пловдив е присъдено обезщетение, размерът на което е увеличен от въззивната инстанция, като решението е влязло в сила през 2012 г., след като не е бил допуснат касационен контрол.

Прокуратурата на РБ е осъдена да заплати на ищеца сумата от 50 000 лв., представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, заедно със законната лихва, като в останалата част до претендирания размер от 250 000 лв. исковата претенция е отхвърлена. Основание за воденото гражданско дело е влязлата в сила присъда, с която ищецът е бил оправдан по повдигнатите обвинения по чл. 215, ал. 1 и по чл. 316, вр. с чл. 309 и по чл. 339 НК. В мотивите към присъдата по наказателното дело съдът е приел, че не е доказана съставомерност на деянието по чл. 215 НК, от обективна и от субективна страна, а по отношение на повдигнатите обвинения по чл. 316, вр. с чл. 309 и по чл. 339 НК оправдателният извод на съда е свързан с констатирани нарушения на изискванията, които следва да се съблюдават при събирането на доказателства в хода на наказателното производство. По предявения иск с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 2 ЗОДОВ, съдът е приел, че при определяне на размера на обезщетението следва да се отчетат като правно релевантни факти – продължителност на наказателното производство, което е извън нормалните срокове, повдигнатото обвинение за тежко умишлено престъпление, постановеното задържане под стража и конкретните проявни форми на отрицателните преживявания – притеснения, през целия период, във връзка с привличането за престъпление, което не е извършил, изключително неблагоприятно въздействие на постановената мярка – задържане под стража, поради оформената ценностна система на ищеца, преживеният стрес като физиологично явление и проявните му форми, тежко преживяното уронване на доброто му име, отдръпване на приятелския кръг и изразени съмнения в неговата невинност, поради продължилия дълго процес и невъзможност да упражнява професията си. След преценка на правно релевантните факти, съдът е приел, че присъденото парично обезщетение следва да е достатъчно по размер, за да репарира претърпените вреди – в съответствие с общоприетия критерий и особеностите на конкретния случай.

Б. На основание **прекратено наказателно производство**, са постановени обезщетения по 63 граждански дела (42 за 2011 г. и 55 за 2010 г.), като преобладават делата, наказателното производство по които е прекратено, поради това, че деянието не е извършено от обвиненото лице, съотнесени към делата, по които наказателното производство е прекратено поради това, че деянието не е престъпление.

Както е отчетено и в предходни години, по тези дела възниква проблем с доказване на момента, в които ищецът е бил уведомен за прекратеното срещу него с постановление досъдебно производство, когато постановлението не е изпратено с обратна разписка. Прокурорите не могат да докажат твърденията си за изтекъл давностен срок по внесения иск, тъй като съдът приема, че при липса на доказателства относно датата на връчване, възражението не може да бъде уважено.

В. Основание да бъде ангажирана отговорността на Прокуратурата на РБ е **задържането под стража**, включително и като мярка за неотклонение, когато същата е била отменена, независимо от развитието на досъдебното и съдебно производство.

В табличните данни прокуратурите са посочили присъдени обезщетения на това основание по 34 дела, като фактически са отчетели брой дела, в които присъдените обезщетения за неимуществени вреди обхващат и вредите от незаконното задържане под стража по образуваните наказателни производства, когато лицето е оправдано или производството е прекратено, като същите са анализирани в предходното изложение. През отчетния период в аналитичните части на докладите на прокуратурите няма данни за присъдени обезщетения в хипотезата на задържане под стража, отменено като незаконно със съдебен акт, независимо от развитието на досъдебното или съдебното производство.

Г. Незначителен е броят на делата, по които Прокуратурата на РБ е осъдена да заплати обезщетения, в резултат на **изпълнение на наложено наказание над определения срок или размер** – 4 дела (при 2 за 2011 г.).

Анализът на приключилите с осъждане на Прокуратурата на РБ дела по образуваните производства по чл. 2 ЗОДОВ води до извода, че присъдените обезщетения

са предимно за неимуществени вреди. Независимо дали основание на воденото производство е влязлата в сила оправдателна присъда, или прекратено наказателно производство в предвидените от закона хипотези, предвид обективния характер на отговорността, споровете по делата са основно за размера на причинените неимуществени вреди. Трайната практика е приела, че размерът на тези вреди се определя по справедливост – чл. 52 ЗЗД, като обаче това понятие не е абстрактно, тъй като е свързано с преценка на редица конкретни, съществуващи обстоятелства, в какъвто смисъл са дадените указания в ППВС 4/1968 г. При определяне на обезщетението за неимуществени вреди, при условията на чл. 52 ЗЗД, преценката относно критерия справедливост е свързан с такива обективни обстоятелства, каквито са продължителността на незаконно предприетото наказателно преследване, характера и тежестта на престъплението, в извършването на което лицето е било незаконно обвинено, осъществени спрямо лицето мерки за процесуална принуда, отражението на извършените от правозащитните органи действия върху психиката на незаконно обвинения, на контактите и социалния му живот, на положението му в обществото, работата му, в т.ч. възможностите за професионални изяви и развитие в служебен план, както и всички обстоятелства, имащи отношение към претърпените морални страдания, преценявани с оглед конкретиката на случая.

Съдът е присъдил значителни обезщетения за неимуществени вреди по делата, в резултат на търпени такива във връзка с продължило извън разумните срокове наказателно производство (напр. по гр. дело № 2030/2008 г. на СГС – 40 000 лв.), при широк обществен отзвук и голяма публичност на повдигнатото обвинение, както и във връзка с обществената позиция на ищеца, претърпени вреди във връзка с професионално му развитие и накърнен авторитет (напр. по гр. дело № 9595/2009 г. на СГС – 50 000 лв., по гр. дело № 996/2008 г. на СГС – 25 000 лв.) при лица в млада възраст и с чисто съдебно минало, както и при влошено здравословно състояние, в резултат на повдигнатото обвинение, което е с трайни последици (по гр. дело № 118/2010 г. на ОС Хасково – 60 000 лв.).

При постановени осъдителни решения срещу Прокуратурата на РБ при изпълнение на наложено наказание над определения срок или размер, присъденото обезщетение е съобразено с продължителността на незаконно изпълненото наказание и претърпените в резултат на това вреди, психически промени, нарушени социални личностни контакти, заболявания.

При постановени решения, в които Прокуратурата на РБ е осъдена да заплати обезщетения за имуществени вреди, същите са в резултат на направени разноски по наказателното производство (заплатен адвокатски хонорар) или други доказани вреди, пряка и непосредствена последица от уврежданията – напр. пропуснати ползи, в резултат на неизплатени трудови възнаграждения при отстраняване от длъжност или фактическа невъзможност за изпълнение на задължения и т.н.

2. Размер на постановените (изплатени) обезщетения през 2012 г.

По влезлите в сила 221 съдебни решения срещу Прокуратурата на РБ, по данни на ВКП, са присъдени обезщетения, в размер на 2 888 460 лв. (при 1 669 398 лв. за 2011 г. и 851 979 лв. за 2010 г.), които включват присъдените обезщетения за неимуществени, имуществени вреди и разноски (като в тази сума не са включени законовите лихви, тъй като същите се изчисляват към момента на изплащане на сумите).

През отчетния период е налице увеличаване на размера на присъдените обезщетения по ЗОДОВ, спрямо 2011 г. с 1 219 062 лв. и с 2 036 661 лв., спрямо 2010 г.

Значително е увеличен размерът на присъдените обезщетения, по данни на ВКП, по влезлите в сила решения срещу Прокуратурата на РБ за района на АП София – общо в размер на 1 890 963 лева (при 465 188 лв. за 2011 г. и 313 006 лв. за 2010 г.). Увеличение на присъдения размер на обезщетенията са отчели и прокуратурите в района на АП Пловдив – 442 099 лв. (при 192 276 за 2011 г.). За района на окръжните прокуратури най-

много са присъдените обезщетения, по данни на ВКП, за СГП и СРП – общо в размер на 1 550 609 лв. (при 352 558 за 2011 г. и 266 670 за 2010 г.). Значително увеличение на присъдените обезщетения са отчели и прокуратурите в района на ОП Хасково – 160 922 лв. (35671 лв. за 2011 г.), ОП Пловдив – 154 000 лв. (30 320 лв. за 2011 г.), ОП Велико Търново – 134 353 лв. (69 214 лв. за 2011 г.).

Броят на образуваните дела с правно основание чл. 2 ЗОДОВ и размерът на присъдените обезщетения не са показател и критерии за оценка на прокуратурата, съответна на съда, присъдил обезщетенията, тъй като предвид разпоредбата на чл. 7 ЗОДОВ, искът може да бъде предявен както по мястото на увреждането, така и по настоящия адрес на увредения. Поради това, някои прокуратури са отчели, че част от делата по ЗОДОВ са заведени по настоящия адрес на ищеца, а не по мястото на увреждането, поради което наказателното производство, послужило като основание на иска и довело до осъждането, е проведено и приключено в района на друга прокуратура.

Отчетеното увеличение на размера на присъдените обезщетения се дължи, от една страна, на увеличения броя влезли в сила осъдителни решения по образуваните дела по чл. 2 ЗОДОВ – със 76 решения повече, спрямо 2011 г., а от друга – с наблюдаваната тенденция през последните години за значително увеличаване на размера на предявените претенции и като последица – увеличаване на размера на присъдените обезщетения, при наложената съдебна практика за пълно репариране на вредите. През 2012 г. са влезли в сила решения по дела, по които Прокуратурата на РБ е осъдена да заплати значителни обезщетения, като по част от делата решенията са влезли в сила, след като не е недопуснат касационен контрол – по гр. дело № 2030/2008 г. на СГС – присъден размер на обезщетение 40 000 лв., по гр. дело № 3709/2009 г. на СГС – присъден размер на обезщетение 50 000 лв., по гр. дело № 585/2010 г. на ОС Пловдив – присъден размер на обезщетение 50 000 лв., по гр. дело № 5273/2008 г. на СГС – присъдено обезщетение 70 000 лв., по гр. дело № 118/2010 г. на ОП Хасково – присъден размер на обезщетение 120 000 лв., по гр. дело № 6383/2009 г. на СГС – присъдено обезщетение, в размер на 60 000 лв. и т.н.

През 2012 г. по реда на чл. 519, ал. 2 ГПК са предявени изпълнителни листове, издадени на основание влезлите през 2012 г. решения, за сумата от 2 208 401 лв., от които неимуществени вреди – 1 988 173 лв., имуществени вреди – 124 940 лв. и разноски, в размер на 95 288 лв. Предявени са и изпълнителни листове, на основание влезли в сила решения от предходни години.

Изплатените обезщетения, съобразно бюджета на Прокуратурата на РБ, са в размер на 3 302 088 лв., като в тази сума са включени неимуществени вреди, имуществени вреди, лихви и разноски.

3. Проблеми по приложението на ЗОДОВ

Обективният характер на отговорността по ЗОДОВ и влезият в сила нов ГПК, с въвеждането на концентрационното начало, намерило израз в задължението на страните, още в началната фаза да представят целия доказателствен материал и свързаната с това ранна преклузия на права, изискват изключителна активност на прокурора в производствата по ЗОДОВ, с оглед защита на интересите на Прокуратурата на РБ, като ответник в процеса.

При анализиране на дейността на прокуратурата по чл. 2 ЗОДОВ, следва да се отчете продължаващата тенденция на активното участие на прокурорите по тези дела. Според правилата на ГПК, защитата на интересите на Прокуратурата на РБ започва още с изготвяне на отговора на исковата молба. По всички заведени иски молби по чл. 2 ЗОДОВ прокурорите са изготвили в законовия срок отговори по чл. 131–133 ГПК. Отговорите са добре мотивирани, с изчерпване на всички възражения във връзка с процесуалноправната и материалноправната защита срещу иска.

Прокурорите са имали активно процесуално поведение и при разпитите на свидетели и при приемане на съответните експертизи. Защитата на интересите на Прокуратурата на РБ се осъществява и чрез изготвяне на въззивни и касационни жалби срещу постановените неправилни осъдителни решения, като жалбите са добре мотивирани. **Именно в резултат на усилията на прокурорите, присъдените обезщетения по влезлите в сила решения са в много по-нисък размер от размера на предявените искиви претенции.**

Независимо от активното участие на прокурорите в производствата по чл. 2 ЗОДОВ, предвид обективния характер на отговорността, много малко от исковите претенции се отхвърлят изцяло като недоказани. Съдебната практика е приела, че в тежест на пострадалия е да докаже засягането на съответното благо, с това (при доказаност и на другите елементи от фактическия състав) искът за обезщетение е доказан в своето основание. Когато няма достатъчно данни за неговия размер, съдът го определя по своя преценка, но не може да го отхвърли като неоснователен, т.е. обезщетение се присъжда, макар и в минимален размер.

Претендираните вреди, макар и с неимуществени характер, следва да бъдат доказани чрез обективирани психични преживявания – чрез възприятия на други лица за определено конкретно състояние и за преживявания на ищеца. В качеството на свидетели, се разпитват най-вече близки и приятели на ищците. В повечето случаи не се уважават възраженията на прокурорите, относно заинтересованост на тези свидетели, както и възражения, относно присъждане на обезщетения за неимуществени вреди, в резултат на влошено здравословно състояние, само въз основа на тези свидетелски показания.

С оглед обективния характер на отговорността по ЗОДОВ, най-често споровете по делата са за размера на предявените претенции. В този смисъл, от съществено значение е предявеното възражение за съпричиняване, т.е. позоваване на обстоятелство, което изключва правото на обезщетение поради изключителна вина на пострадалия, или обезщетението се намалява, когато пострадалият е допринесъл за увреждането (чл. 5 ЗОДОВ). Трайната съдебна практика, обаче, приема много малко хипотези, в които направеното възражение за приложението на чл. 5 ЗОДОВ се приема за основателно. Според съдебната практика, не са основания за прилагане на чл. 5 ЗОДОВ направените самопризнания на ищеца в хода на досъдебното производство. В свои решения ВКС приема, че не са налице основания за прилагане на чл. 5 ЗОДОВ и във връзка с обремененото съдебно минало. Противоречива е и съдебната практика по въпроса, може ли поведението на ищеца, което обосновава административна или дисциплинарна отговорност, реализирана по реда на други закони, да доведе до приложението на чл. 5 ЗОДОВ.

Исковите претенции са уважавани в по-голям размер, в резултат на претърпени вреди от наказателно производство, придобило широк медиен отзвук. Не се уважават възраженията на прокурорите за липса на основание за ангажиране на отговорността на прокуратурата, когато разгласяването не е извършено от прокуратурата и не е налице съгласие на наблюдаващия прокурор.

Не се приемат и възраженията на прокурорите, относно присъждане на обезщетения в значителни размери в хипотезите на продължило извън разумния срок наказателно производство, когато същото е било спряно за продължителен период. В своите решения ВКС приема, че през целия период ищецът е имал процесуалното качество на обвиняем и е търпял вреди. Във връзка с присъждане на обезщетенията в хипотезата на продължило наказателно производство, не се уважават и възраженията на прокурорите, че продължителността е поради забавяне на делото в съдебната му фаза. Трайната съдебна практика дори е приела, че в хипотезата на влязла в сила оправдателна присъда, съдът изобщо не може да носи отговорност за претърпени вреди от постановена осъдителна първоинстанционна или въззивна присъда, която е отменена по реда на инстанционния контрол, тъй като няма влязъл в сила съдебен акт.

По отношение на присъдените обезщетения за имуществени вреди, съдебната практика е приела, че следва да се присъждат такива, в резултат на претърпени вреди от заплатени адвокатски хонорари за защита по наказателните производства, като прокуратурата не разполага с правно средство за защита, по подобие на чл. 78, ал. 5 ГПК, като твърди прекомерност на възнаграждението, съобразно фактическата и правна сложност на делото.

В производства по ЗОДОВ продължава да е съществен проблемът, свързан с допускане на съдебните решения до касационен контрол. От разгледаните касационни жалби по образуваните касационни производства, само 19 са допуснати до касационен контрол, като в 16 от решенията на ВКС съдът е приел за основателни подадените касационни жалби и е намалил значително размерите на присъдените обезщетения, поради допуснати нарушения от въззивната инстанция. В преобладаващите свои определения, обаче, ВКС не е допуснал решенията до касационен контрол, като е приел, че въпросът за размера на присъдените обезщетения е конкретен във всеки случай, има строго субективен характер, поради което решението по този въпрос не може да се квалифицира като въпрос, решаван противоречиво от съдилищата, или дори е приел, че няма формулиран въпрос. В друга част от постановените определения съдът е приел, че постановеното решение не е в противоречие със съдебната практика, тъй като не се отнася за аналогични случаи, или е приел, че атакуваните решения са постановени след събиране и обсъждане на всички доказателства, относими към размера на присъденото обезщетение за неимуществените вреди. Практически, поради невъзможността на част от решенията да бъдат допуснати до касационен контрол, са влезли в сила решения, посочени по-горе, по които са постановени значителни обезщетения, без възможност за произнасяне по същество на ВКС. Едновременно с това, по значителен процент от допуснатите до този контрол въззивни решения касационните жалби са уважени, като е намален присъденият размер на обезщетенията.

Проблемът във връзка с размерите на присъдените със съдебните решения и изплатени обезщетения е свързан и с въпроса за изплащане на **лихвите по влезлите в сила решения, които понякога се равняват или дори превишават размерите на присъдените обезщетения.** Разпоредбите на ЗОДОВ не предвиждат особени правила по отношение на погасителната давност, като по този начин се създава възможност, при предявяване на исковете и изпълнителните листове непосредствено преди изтичане на общата давност, да се изплащат подобни лихви, което не е целта на закона и е далеч от целта на присъждане на законовата лихва като санкция. Предвидената от разпоредбите на чл. 519, ал. 2 ГПК и гарантирана възможност за изплащане на присъдените обезщетения най-късно от следващия бюджет на учреждението, следва да кореспондира с регламентирани по-кратки давностни срокове, изключващи общата давност.

РАЗДЕЛ V

ДЕЙНОСТ НА ВЪРХОВНАТА КАСАЦИОННА ПРОКУРАТУРА

Както бе посочено обобщено в началото на настоящия доклад, с цел оптимизиране на структурата на ВКП, в посока разширяване и задълбочаване на специализацията в прокуратурата и подобряване на работата по делата с повишен обществен интерес, със Заповед № ЛС - 323 от 10.02.2012 г. на главния прокурор е утвърдена нова структура на ВКП. В настоящия раздел се представя промяната на структурата и компетентността за всеки от отделите във ВКП, както и годишен отчет на извършените дейности, със съответната проблематика и предложения.

Новата структура е създадена, в изпълнение на препоръките на Европейската комисия, залегнали в доклада от м. юли 2011 г. за напредъка на Р България по Механизма за сътрудничество и проверка, относно дейностите на прокуратурата, и конкретно на препоръките за „изготвяне на предложения за извършване на реформи в структурите, правомощията, състава, назначенията и вътрешната организация на ВКП и прокуратурата като цяло“ и за „изграждане на мрежи от специализирани прокурори и следователи, работещи по икономически и финансови престъпления, осигуряване на обучението им, в сътрудничество с чуждестранни експерти и редовно включване на тези мрежи във всички случаи на икономически и финансови престъпления, корупция, измами и изпиране на пари, организиране на общи обучения и семинари, чрез които да се гарантира, че прокурорите имат същото разбиране, относно стандартите за доказателства при тези случаи, като съдиите“. За изпълнението на тези и други препоръки, със Заповед № ЛС-3000/03.11.2011 г. на главния прокурор на РБ е утвърден График за мерките, предприети от Прокуратурата на РБ за преодоляване на негативните констатации и изпълнение на препоръките от доклада. Една от предвидените в графика мерки е изграждането на нова структура на ВКП.

В отдел I във ВКП „Противодействие на корупцията и престъпленията, извършени от длъжностни лица“, сектор Първи е реструктуриран в „Противодействие на корупционни престъпления, вкл. извършени от магистрати и други лица по чл. 2 от Закона за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни длъжности“ (ЗПИЛЗВДД). От компетентност на Втори сектор са други престъпления, извършени от лицата по чл. 2 ЗПИЛЗВДД. В същия отдел е създаден сектор Трети „Противодействие на престъпленията, извършени от или срещу служители на Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната, Министерството на правосъдието при или по повод изпълнение на службата им“.

Реструктуриран е и отдел II „Противодействие на престъпленията против човешките права и общоопасните престъпления“, като броят на секторите му е увеличен на шест, с определена специализация на всеки от тях по материя, съгласно систематиката на НК: престъпленията против конституционните права на гражданите; особено тежките случаи на престъпления против собствеността; престъпленията против интелектуалната собственост и компютърните престъпления; престъпленията против културно-историческите ценности и околната среда; незаконната миграция; общоопасните престъпления.

В отдел V „Административен“ е създаден нов трети сектор „Организационен и колегиум“.

Специализацията на отдел VIII е разширена и вече обхваща делата за престъпления против финансовите интереси на ЕС и на Р България, вкл. престъпленията против финансовите интереси на ЕС, данъчните престъпления, престъпленията против митническия и акцизен режим, престъпленията против паричната и кредитната система.

Специализацията на отдел IX също е разширена и обхваща освен делата за престъпления, извършени от ОПГ, така също и престъпленията срещу Републиката, тероризма и екстремизма; тежките престъпления против личността и трафика на хора; престъпленията, свързани с изпирането на пари.

Отдел X е преименуван на „Координация на институционалното сътрудничество, обучение и публична комуникация” и е създаден нов четвърти сектор „Публична комуникация”.

Създаден е изцяло нов XI отдел във ВКП, специализиран за работа с делата за престъпления, извършени от непълнолетни лица или от които пострадалите лица са непълнолетни. Със Заповед № ЛС-1261/23.04.2012 г. на главния прокурор на РБ е структурирана вътрешна специализирана мрежа от прокурори от всички нива в системата на ПРБ за противодействие на престъпленията, извършени от непълнолетни, и на посегателствата срещу малолетни и непълнолетни. Създаването на мрежата като институционално средство за специализация напълно кореспондира с целите на Концепцията за държавна политика в областта на правосъдие за детето (приета от българското правителство през 2011 г.). Съвместно с представители на изпълнителната власт и неправителствения сектор, прокурорите от отдела активно участват при обсъждане на проекта на Пътна карта за реализиране на Концепцията за държавна политика в областта на правосъдието за детето.

Със Заповед № ЛС-672/02.03.2012 г. на главния прокурор към два от специализираните отдели във ВКП са създадени четири съвместни екипа за подпомагане на разследването, от които 2 към отдел I (за престъпления, свързани с корупционни прояви) и 2 към отдел VIII (за престъпления, насочени срещу финансовата система на страната или срещу приходната част на държавния бюджет). Екипите са сформирани във връзка със Заповед № ЛС-547/23.02.2012 г. на главния прокурор, в изпълнение на Споразумение между Прокуратурата на Р България, МВР и ДАНС от 22.02.2012 г. за организацията и дейността на специализираните междуведомствени звена за подпомагане на разследването на основание чл. 138, т. 5 ЗСВ.

Обобщени данни за дейността на прокурорите във ВКП

През 2012 г. прокурорите от ВКП са работили общо по 39461 (39047) преписки, от които 18944 (17587) са новообразувани, 2631 (3151) – неприключени от предходния отчетен период, 17882 (18178) – решени преписки, по които са постъпили нови материали през периода, и 4 (2) – по проекти.

Решени са общо 38916 (38399) преписки, като от тях – 37824 (37483) са решени в срок до 1 месец. Решените инстанционни преписки са 552 (1143), по които са потвърдени 404 (940) акта на прокуратурите от страната и са отменени 148 (203). По 2170 (2148) дела прокурорите от отдел III във ВКП са участвали в съдебни заседания. В края на отчетния период са останали нерешени 545 (648) преписки, от които 153 (219) – са при прокурор за решаване. От тях в едномесечния срок са 128, над 1 месец – 23 и над 6 месеца – 2. Нерешените преписки, чакащи окомплектуване, след изискване на материали от прокурора, са 377.

През отчетния период прокурорите са изготвили 6677 (6401) указания, разпореждания, напомнителни писма и др., 113 (134) проекта на становища по законопроекти и други нормативни актове, 13 (22) проекта на междуведомствени актове, 548 (232) проекта на заповеди, указания, разпореждания и др. по ръководно-организационната дейност и са участвали в 276 (256) заседания на работни групи и комисии към НС и други държавни органи и организации.

Констатира се увеличение, спрямо 2011 г., както на общия брой преписки, по които са работили прокурорите във ВКП – с 1,1%, така и на новообразуваните в периода – със 7,7%. Съответно е нараснал и броят на решените преписки – с 1,3%. Намалял е броят на

останалите нерешени преписки в края на отчетния период с 15,9%. Висок е дялът на решените преписки в срок до 1 месец – 97,2% спрямо общия брой решени преписки.

1. Дейност на отдел I „Противодействие на корупцията и престъпленията, извършени от длъжностни лица“

Отдел Първи във ВКП „Противодействие на корупцията и престъпленията, извършени от длъжностни лица“ е създаден със Заповед № ЛС-323/10.02.2012 г. на главния прокурор на Република България и има следната структура:

Първи сектор „Противодействие на корупционните престъпления, извършени от магистрати и други лица по чл. 2 ЗПИЛЗВДД“;

Втори сектор – „Противодействие на други престъпления, извършени от лицата по чл. 2 ЗПИЛЗВДД“;

Трети сектор – „Противодействие на престъпленията, извършени от или срещу служители на Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната, Министерството на правосъдието при или по повод изпълнение на службата им“.

Дейността на прокурорите от отдела през 2012 г. се изразява в даване на указания, разпореждания, изискване на справки от първоинстанционните прокуратури по преписки и дела, взети на специален надзор, както и упражняване на инстанционен контрол за тези случаи. По изключение, прокурорите от отдела възлагат извършване на проверки.

Предметът на дейност на прокурорите от отдела, съгласно цитираната заповед на главния прокурор, е, както следва:

- осъществяват методическо ръководство и контрол върху дейността на специализираните екипи за разследване на престъпленията, свързани с корупция;

- осъществяват специален надзор по дела и се произнасят по реда на служебния контрол по досъдебни производства и преписки от обхвата на своята компетентност, определена с настоящата заповед за всеки сектор от отдела;

- решават спорове за компетентност по преписки и дела и по преценка дават указания и насоки по конкретни разследвания и проверки, извън делата на специален надзор;

- съставят проекти за общи методически указания и инструкции, относно воденето на разследването, изготвянето на прокурорски актове по досъдебни производства и упражняване на общите прокурорски правомощия за престъпленията и по въпросите от своята компетентност;

- осъществяват междуведомствено взаимодействие с правоохранителни и други органи и организации по въпроси от функционалната си компетентност.

С оглед на изградената нова структура на отдела и по-тясната специализация и предмет на неговата дейност, не може да се направи обективен сравнителния анализ с предходните две години.

При така създадената организация, дейността на отдела се характеризира със следните данни.

- Общо на прокурорите са разпределени и възложени за работа 686 преписки, при 1853 за 2011 г. и 2194 за 2010 г., от които новообразувани за 2012 г. са 331, при 718 за 2011 г. и 794 за 2010 г. Взети на специален надзор за 2012 г. са 69 ДП, при 123 за 2011 г. и 802 за 2010 г. По преписките и делата са дадени 1236 указания и разпореждания, при 2002 за 2011 г. и 4576 за 2010 г.; изпратени по компетентност на други отдели, прокуратури или органи са 86 преписки, при 55 за 2011 г. и 241 за 2010 г.

Срочността на произнасянето на прокурорите е, както следва.

- Общо за отчетния период са решени 674 преписки, от които до 3 дни – 528, при 1602 за 2011 г. и 1649 за 2010 г.; до един месец – 143, при 214 за 2011 г. и 404 за 2010 г. и до шест месеца – 2, при 26 за 2011 г. и 77 за 2010 г.

- По реда на инстанционния контрол, върху актовете на първоинстанционни прокуратури има 84 произнасяния, при 55 за 2011 г. и 53 за 2010 г. В този порядък са потвърдени 63 акта, а 21 са отменени, като в 13 случая е разпоредено да се образуват досъдебни производства, а при 8 случая е отменено прекратяването на наказателното производство.

Прокурорите от отдела са представили:

- 4 становища по законопроекта, при 19 за 2011 г. и 10 за 2010 г.;
- 1 проект за междуведомствен акт, при 7 за 2011 и 6 за 2010 г.;
- 58 участия в работни групи, комисии към НС и други органи и организации, при 74 за 2011 г. и 77 за 2010 г.

1.1. Дейност на Първи сектор „Противодействие на корупционните престъпления, включително извършени от магистрати и други лица, по чл. 2 ЗПИЛЗВДД“

Общо за годината са образувани, възложени и е работено по 390 преписки, при 848 за 2011 г. и 1006 за 2010 г. Налице е намаление с 458 преписки, в сравнение с 2011 г. и с 616, в сравнение с 2010 г. От така посочения общ брой преписки, новообразуваните са 218, при 478 за 2011 г. и 320 за 2010 г.

От предходни периоди са останали неприключени 218 преписки, при 370 неприключени преписки през 2011 г. и над 3 пъти повече останали от предходен период през 2010 г. – 674 преписки. Налице е значително намаление на неприключените преписки от предходни години – със 152 преписки, в сравнение с 2011 г., и със значителния брой – 456 преписки, в сравнение с 2010 г.

Общият брой на решените преписки в сектора за 2012 г. е 390, като по 35 от тях са постъпили нови материали през отчетния период. По този начин е запазена тенденцията за значително увеличаване на решените преписки, която се очертава като тенденция от 2009 г. насам (845 решени преписки за 2011 г., 999 за 2010 г., 966 за 2009 г.).

По решените 390 преписки не са изготвяни постановления за възлагане на предварителни проверки по реда на чл. 145, ал. 1 ЗСВ, което е свързано с проявената тенденция през отчетния период за засилване на дискреционните правомощия на прокурорите от първоинстанционните прокуратури, на които и през настоящата година са изпращани по компетентност, за вземане на отношение, постъпващите директно във ВКП сигнали и жалби на граждани и различни институции. В тази насока през отчетния период е действала и Инstrukция № И-89/10.03.2011 г. на главния прокурор, въвеждаща нови правила и ред при провеждане на предварителни проверки в прокуратурите в страната.

По реда на инстанционния контрол са решени общо 40 преписки, при 36 за 2011 г. и 25 за 2010 г. По тях има 25 (20; 12) потвърдени акта. Отменени са 15 (16; 13) акта на прокурори от съответните апелативни прокуратури. От отменените прокурорски актове, постановени в сектор Първи през 2012 г., 10 са произнесени по преписки и 5 са постановени по образувани ДП. По същество, по реда на чл. 213, ал. 2 НПК, са потвърдени 21 постановления и отменени 10 постановления, а по реда на чл. 243, ал. 9 НПК са потвърдени съответно 4 постановления и 5 са били отменени.

През 2012 г. взети на специален надзор в сектора, по реда на Указанието за засилена методическа помощ и надзор върху определени наказателни производства в системата на ПРБ, утвърдено със Заповед № 455/22.02.2011 г. на главния прокурор, са 59 ДП, при 46 ДП за 2011 г. (считано от 01.03.2011 г., откогато е в сила цитираното Указание).

До тази дата, по силата на Заповед № 3202/2008 г. на главния прокурор за упражняване на специален надзор върху преписки и досъдебни производства, само в периода 01.01.– 01.03.2011 г. взети на специален надзор са били 80 преписки и 194 ДП, съответно за 2010 г. взетите на специален надзор преписки и ДП са били 401.

Двама прокурори от сектора са участвали в работата на специализираното междуведомствено звено при СГП за разследване на престъпления, свързани с

корупционни и сложни финансови престъпления, създадено със Заповед № ЛС 672 от 02.03.2012 г. на заместник на главния прокурор, в което са работили четири съвместни специализирани екипа за подпомагане на разследванията. Два от екипите са създадени с цел подпомагане разследването на корупционни престъпления, включително извършени от магистрати и други лица, заемащи висши държавни длъжности, които екипи действат на основание Споразумение между ПРБ, МВР и ДАНС от 22.02.2012 г. и методическото ръководство и помощ по тях.

На първи специализиран съвместен екип са възложени 8 досъдебни производства и една предварителна проверка. Разследването по три ДП е приключило и са внесени обвинителни актове срещу следовател от Столичната следствена служба за престъпления по чл. 212 и чл. 311 НК и срещу съдия от Административния съд – Бургас – за престъпления по чл. 282, ал. 2, чл. 253, ал. 3 и чл. 308 НК.

На втори специализиран съвместен екип са възложени 6 ДП, като по две разследването е приключило и в началото на 2013 г. са внесени обвинителни актове за разглеждане от СГС срещу народни представители за престъпления по чл. 203 и чл. 212, ал. 5 НК.

Както по ДП, взети на специален надзор, така и върху останалите ДП и преписки, върху които е упражняван служебен инстанционен контрол, прокурорите в сектора са дали общо за отчетния период 812 указания, разпореждания, напомнителни писма и др., в 1 случай по реда на чл. 195, ал. 4 НПК е разпоредено извършване на разследване в друг съдебен район, в 5 случая са решени спорове за компетентност, постановени са 3 акта по реда на чл. 47 НПК, издадени са 83 постановления за разкриване на данъчна и банкова тайна, а в 48 случая са изпратени материали по компетентност на прокуратури в страната, друг отдел във ВКП или на други органи извън системата на ПРБ.

И през отчетния период прокурорите от сектора са продължили да осъществяват и специфични дейности, като са взели в 41 случая участие в междуведомствени работни групи и комисии към НС и други органи и организации, по въпросите за дейността на прокуратурата за противодействие на корупционните престъпления, включително участие в Работната група на ОИСР по Конвенцията срещу подкупването на чуждестранни длъжностни лица в международните търговски сделки. През отчетния период прокурорите от сектора са изготвили 4 становища по законопроекти и други нормативни актове, участвали са в изготвянето на 1 проект за междуведомствен акт и 1 проект на указание във връзка с осъществяваната от ВКП ръководно-организационна дейност, имаща отношение към противодействието на корупционните престъпления.

През отчетната 2012 г. прокурорите в сектора са продължили да участват с лекции във вътрешноведомствената обучителна програма на ВКП.

Констатирани проблеми и предложения за подобряване на работата по делата за корупционни престъпления

Основно причината за намаляване на броя на преписките в сектора се дължи на няколко обстоятелства. Едно от тях е недостатъчният брой постъпващи сигнали от държавните контролни органи за нарушения, свързани с корупционно поведение на длъжностните лица в рисковите сфери на социално-икономическия и обществен живот в страната. Постъпилите сигнали във ВАП, когато съдържат данни за престъпление, са изпращани на компетентната основна прокуратура за проверка. За това е необходимо изграждането на механизъм за уведомяване на отдел Първи на ВКП в реално време за сигналите за корупционно поведение срещу служители от държавните ведомства, постъпили във ВАП, които ВАП изпраща на компетентните прокуратури с мнение за проверка за данни за извършени корупционни престъпления, което ще даде възможност на ВКП да осъществява засилен контрол върху всеотрасловото и задълбочено извършване на проверките.

Наложилата се практика, Указанието за засилена методическа помощ и надзор върху определени наказателни производства в системата на ПРБ, да се прилага за не повече от 5-6 надзорни преписки на прокурор от сектора, също ограничава възможността за осъществяване на надзорна дейност от прокурорите в сектора.

Извън обхвата на функционалната компетентност на сектора, посочен в Раздел II, т. 1.1. на Заповед № ЛС-323/10.02.2012 г. на главния прокурор, попадат характерни корупционни престъпления, предвидени в НК, като например престъпленията по чл. 307в и чл. 307г, във вр. с чл. 307в от Глава VIIа „Престъпления против спорта“; чл. 288 от Раздел II на Глава VIII от НК; и разпоредбите на чл. 204 и чл. 205 от Раздел III „Присвояване“ на Глава V „Престъпления против собствеността“, приложими във връзка с включените в обхвата на функционалната компетентност на сектора престъпления по чл. 201–203 НК; чл. 226, ал. 3 (при което престъпление извършителят е длъжностно лице) от Раздел I „Общи стопански престъпления“ на Глава VI на НК; престъпленията по чл. 387, ал. 3 НК и др.

За подобряване на работата по корупционните престъпления, предвид фактическата и правна сложност при разследването им, актуално значение има необходимостта да се отстрани недостигът както на процесуално, така и на материалното законодателство. Типичен пример за несъответствие в материалноправно отношение е проблемът с невъзможността да се прилага разпоредбата на чл. 282 НК – престъплението по служба, спрямо длъжностни лица, извън държавните органи, обществени организации и когато не са лица, изпълняващи публични функции.

Практически проблеми при разследване на корупционните престъпления създава и абсолютизираната от законодателя разпоредба на чл. 234, ал. 7 НПК. Очевидно, целта на законодателя е да дисциплинира разследващите органи и прокуратурата за спазване на предвидените в ал. 1–3 срокове за разследване, но тази цел не е по-важна от основната задача на наказателното производство, формулирана в чл. 1, ал. 1 НПК, според която наказателното производство се провежда, за да осигури разкриването на престъплението, разобличаването на виновните и правилното прилагане на закона, както и на основния принцип, залегнал в чл. 13, ал. 1 НПК, според който съдът, прокурорът и разследващите органи, в пределите на своята компетентност, са длъжни да вземат всички мерки, за да осигурят разкриването на обективната истина.

При разследване на корупционните престъпления, които се характеризират с фактическа и правна сложност, стриктното спазване на прилагането на разпоредбата на чл. 234, ал. 1 НПК, която предвижда разследването да се извършва и делото да се изпраща на прокурора най-късно в двумесечен срок от деня на образуването му, притеснява и затруднява нормалната организация на разследващите органи и прокурора, като води до множество искания за удължаване на сроковете за разследване, затруднява цялостното планиране и организация по разследването, създава предпоставки за нарушения във връзка с ал. 7 на същата разпоредба. Изложеното налага законодателят да въведе диференциран подход, с оглед различните по сложност за разследване престъпления, при осмислянето на изискването на чл. 6, т. 1 ЕКПЧОС за приключване на съдебните производства в разумен срок.

1.2. Дейност на Втори сектор „Противодействие на други престъпления, извършени от лицата по чл. 2 ЗПИЛЗВДД

Общо за годината са образувани, възложени и е работено по 113 преписки при 201 за 2011 г. и 307 за 2010 г. От тях новообразувани са 64, при 71 за 2011 г. и 145 за 2010 г. От предходни периоди са останали неприключени през 2012 г. 36 преписки, при 130 за 2011 г. и 162 за 2010 г. Налице е значително намаление на неприключените от предходни периоди преписки. Общият брой на решените преписки в сектора за 2012 г. е 113, като по 13 от тях са постъпили нови материали през отчетния период.

По реда на инстанционния контрол са решени общо 16 преписки. По чл. 213, ал. 2 са потвърдени 14 постановления и едно е отменено с разпореждане за образуване на ДП, а по

реда на чл. 243, ал. 9 – 1 потвърдено постановление. От общо решените 113 преписки, 75 са решени в срок до 3 дни; 26 – до 1 месец и 3 – до 6 месеца. За отчетния период нерешени са 9 преписки.

През отчетния период прокурорите в сектора са имали 7 участия в работни групи и комисии към НС и др. органи и организации.

През 2012 г., в сектора, са взети на специален надзор 5 ДП. Прокурорите в сектора са дали общо 133 указания, разпореждания, напомнителни писма и др., в 2 случая са решени спорове за компетентност, постановен е бил 1 акт по чл. 47 НПК, а в 25 случая са изпратени материали по компетентност.

Проблеми и предложения за подобряване на работата по противодействието на престъпленията, извършени от лицата по чл. 2 ЗПИЛЗВДД

Функционалната компетентност на сектора

В предмета на дейност на сектор II „Противодействие на други престъпления, извършени от лицата по чл. 2 ЗПИЛЗВДД“ са включени осъществяването на специален надзор, служебен контрол и методическо ръководство на дейността на териториалните прокуратури по преписки и дела за всички престъпления, извършени от лица, заемащи висши държавни длъжности по чл. 2 ЗПИЛЗВДД, извън корупционните престъпления и тези, извършени от или срещу служители на МВР, МО и МП при и по повод изпълнение на службата им. Така очертанят предмет, без съответна конкретика и значимост на престъпленията, включени във функционалната компетентност на сектора, създава затруднения за своевременното и ефективно взаимодействие между ВКП и териториалните прокуратури.

На практика, прокурорите от ВКП нямат информация за броя наблюдавани преписки и дела от първоинстанционните прокуратури, от компетентността на сектора. Информация се получава при постъпване на уведомление за взето досъдебно производство на специален надзор и/или при постъпване на сигнали и жалби срещу актове на прокуратурите, постановени по такива преписки и дела.

Малкият брой образувани преписки в сектора не дава възможност за обобщаване и анализ на работата по тези преписки и дела, което възпрепятства и възможността за методическо ръководство на дейността по разследването.

Неконкретизирането на функционалната компетентност на сектора изключва и възможността за изграждане на механизъм за взаимодействие между ВКП и териториалните прокуратури по такива преписки и дела.

С Указанието на главния прокурор за оказване на засилена методическа помощ и надзор по определени наказателни производства в системата на ПРБ е установен редът и компетентността на органите по отношение на наказателните производства, взети на специален надзор. Те изключват оперативна самостоятелност на прокурорите от ВКП, и конкретно от сектор II на отдел I във ВКП, за контрол по отношение на наказателните производства, взети на специален надзор за дела, представляващи изключителен обществен интерес, имащи важно значение за съдебната практика или представляващи фактическа или правна сложност. За включване на прокурорите от ВКП в надзора по тези наказателни дела, чиято методическа помощ ще е полезна, е наложителна промяна в цитираното указание.

Ограничаването на инстанционния контрол, в рамките на прокуратурата, установено с Инstrukция № 89/10.03.2011 г. на главния прокурор и министъра на вътрешните работи за провеждане на предварителните проверки, лишаваше от възможност реализирането на служебен контрол върху конкретни преписки, до ниво ВКП и анализиране на практиката на прокуратурите по отделни категории дела.

Дейността на държавните контролни органи

Броят на сигналите на контролните органи, постъпващи в прокуратурата с данни за престъпления, е недостатъчен и същите продължават да страдат от липса на достатъчно конкретни факти за извършвани престъпления.

В болшинството случаи сигналите се изпращат в териториалните прокуратури по компетентност. Констатирано се само единични случаи на сезиране на ВКП от централните ръководства на контролните органи с данни за извършване на престъпления. Оскъдната информация, постъпваща в сектора, не дава възможност за преценка на вида на престъпленията, извършвани от лицата по чл. 2 ЗПИЛЗВДД, и сферите на обществения живот, в които се реализират. За да бъде реализирано ефективно междуведомствено взаимодействие между специализирания сектор на ВКП с държавните контролни и други органи, е наложително, по реда на ЗСВ, да се изисква от централните ръководства на тези органи периодично да информират ВКП със справка и/или копия от сигналите.

Взаимодействието между ВКП и ВАП

Взаимодействието между прокуратурата и контролните органи се осъществява преди всичко по реда на надзора за законност, ръководен от ВАП. При разкриване на данни за престъпления в дейността по надзора, ВАП изпраща съответните материали на компетентните прокуратури. Не е създадена практика да се информират специализираните отдели на ВКП, което би дало възможност на прокурорите от ВКП да осъществяват засилен контрол върху проверките по случаите и разследването по образуваните досъдебни производства.

В бъдеще е наложителна регламентация на взаимодействието между ВКП и ВАП за своевременното разкриване и предотвратяване на престъпленията.

1.3. Дейност на III сектор „Противодействие на престъпленията, извършени от или срещу служители на МВР, МО, МП при или по повод изпълнение на службата им“

С промяната на структурата на ВКП със Заповед № ЛС-323/10.02.2012 г. към отдел I „Противодействие на корупцията и престъпления, извършени от длъжностни лица“ е създаден сектор III – „Противодействие на престъпления, извършени от или срещу служители на МВР, МО, МП при или по повод изпълнение на службата им“. Работата, съгласно новата структура, на практика е започнала от 01.03.2012 г. и данните в отчета се отнасят за този период. До края на годината са били решени 180 преписки. От тях 125 са решени до 3 дни, което е 69%, 55 – до 1 месец и няма решени над този срок. По 28 преписки, респективно ДП, е извършен инстанционен контрол, като са потвърдени 23, а 5 са отменени. По 4 преписки прокурорите са възложили проверки на компетентните органи. Прокурорите от сектора имат участие и в 10 работни групи и комисии. На специален отчет са били взети 4 ДП, от които е приключено 1. С оглед краткия период, не може да се даде еднозначна оценка за ефективността от така създадената структура и нейните действия, които не са изолирани и са част от цялостната дейност на прокуратурата.

Проблемите в работата на сектора се изразяват, от една страна, в обхвата на статистическите данни, които се събират от официалната статистическа отчетност в прокуратурата, който не позволява цялостен поглед, от друга – от нежеланието или липсата на активност от страна на прокуратурите в страната. Въпреки двете писма за посочване на досъдебни производства, по които да се окаже методическа помощ от прокурори от сектора, не е била проявена активност, с изключение на Военноапелативна прокуратура, която е посочила 7 ДП, по които има такова искане. От тях, две вече са взети на специален отчет, а едно е в съдебна фаза. В прокуратурата не се събира отделно информация по видове лица от кръга на компетентност на сектора. Такава е необходима с оглед засилената обществена чувствителност към тези посегателства.

От друга страна, секторът е обособен по длъжностни качества на лицата, а не по вида на престъплението (както са уредени повечето сектори във ВКП). В тази връзка следва да се реши проблемът при колизия на делото, кое да е водещото – видът на престъплението или длъжностното качество на лицето. Това е необходимо, с оглед методически указания и отчетност.

В окръжните и по-големите районни прокуратурите в страната със заповед са определени прокурори, които приоритетно да разглеждат и решават преписки и дела от компетентността на сектора. Не се посочват никакви проблеми в решаването им, с изключение на близките връзки и ежедневните контакти на съответните служители (най-вече на МВР) с прокурорите от по-малките прокуратури, както и в искане за допълнително обучение, с оглед спецификата на типично „военни деяния“, свързани с нарушение по патрулно-постовата и караулна служба в структурата на МП и МВР. В тази връзка са и предложенията за връщане подсъдността по тези преписки и дела на военноокръжните прокуратури, където има свободен капацитет и възможност за решаването им.

Престъпления, извършени от служители на МВР

Изложената по-долу статистика не дава точна представа за реалното състояние на тези деяния, тъй като в нея не са включени транспортните престъпления, престъпленията против собствеността и личността и др., т.е. всички онези, които не са при или по повод службата им.

За отчетния период, по постъпилите данни в сектора от прокуратурите в страната, са водени 137 досъдебни производства (тук са включени – за корупционни престъпления, престъпления, свързани с държавната тайна, използване на СРС и полицейско насилие), за 2011 г. те са били 129, за 2010 г. – 148. От тях, за полицейско насилие за 2012 г. са 61, при 60 за 2011 г. и 72 за 2010 г. Наблюдава се тенденция за запазване на броя на тези дела. За корупционни престъпления за 2012 г. са 65, при 90 за 2011 г., и 72 за 2010 г. Не е правен анализ, дали това се дължи на по-добра или по-лоша работа в системата на МВР, или липсата на активност в обществото. Във военноокръжните прокуратури са водени общо 8 ДП, но това са останали от предходни периоди и те се довършват, съгласно промените от 27.12.2008 г. на НПК. От тях са прекратени 5 производства, а 3 продължават да се разследват. Няма предадени на съд лица. Тенденцията е същите да се приключат през 2013 г. и да няма на производство такива дела във военните прокуратури.

На съд са предадени 28 лица, при 34 лица за 2011 г. и за 2010 г. – 53 лица. Осъдени с влязла в сила присъда са 10 лица, при 17 за 2011 г. , оправдани (с влязъл в сила съдебен акт) са 4 лица, при 9 за 2011 г. Оправданите и осъдени лица не са само по досъдебни производства, внесени и разгледани през 2012 г., а са и такива от по-стари периоди, поради което не може да се даде категорично заключение за причините. Данните сочат, че около 35% от делата, водени срещу служители на МВР, се прекратяват. В тези показатели има трайна тенденция за запазване през последните 2 години. Не е правено изследване и анализ, дали това се дължи на пропуски при разследването или при образуването.

Обобщени проблеми и предложения за подобряване на работата на прокуратурата

Безспорно е, че ефективността на работата на прокурорите и разследващите органи е в зависимост от действащото законодателство, създадената организация от ръководството на ПРБ и от професионалната квалификация на прокурорите.

И в трите направления има редица проблеми, които се отразяват отрицателно върху оценката за ефективност на работата на Прокуратурата.

И през 2012 г. Прокуратурата работи с Наказателния кодекс, приет 1968 г., с многобройни изменения. Това води до противоречива практика. Пример за това е разпоредбата на чл. 282 НК, приложното поле на който реално се променя от съдебната практика, което води до отрицателни резултати в дейността на Прокуратурата.

Наложително е приемането на нов НК, който да бъде съобразен със съществуващите обществени отношения в страната.

Непрецизна е и регламентацията на досъдебното производство в НПК.

Изключително обременено и формалистично, въпреки разпоредбата на чл. 7 НПК – че досъдебното производство има само подготвителен характер, а централно място в процеса има съдебното производство.

За подобряване на ефективността на работата на Прокуратурата е наложително да се предприемат действия в следните направления:

- Да се регламентира задължение на прокурорите да извършват постоянни контролни проверки в системата на МВР и други контролни органи за постъпилите при тях сигнали за извършени престъпления. На тази основа, според постъпилите сигнали и образувани преписки в Прокуратурата и контролните органи, следва да се правят изводи за нивото на престъпност и борбата срещу нея, а не както е установената практика – от т.нар. „изследвания на неправителствени организации, чрез нерегламентирано допитване на граждани“.

- Утвърждаване на реално действаща специализация за продължителен период от време.

- Регламентиране на указания относно т.нар. „служебен контрол върху досъдебни производства и преписки“. Тази мярка е необходима, с оглед на утвърдените нови правила за т.нар. „специален надзор“, с който се изключва упражняването му по отношение на предварителните проверки и е много ограничен, спрямо досъдебните производства.

- Допълване на функционалните характеристики на секторните ръководители със задължения за ежемесечна проверка на преписките в съответните сектори, относно срочност и законосъобразност на произнасянията, като резултатите се докладват на завеждащия отдел.

2. Дейност на отдел II „Противодействие на престъпленията против човешките права и общоопасните престъпления“

Наказателноправната компетентност и структурата на отдела са определени със Заповед № ЛС-323 от 10.02.2012 г. на главния прокурор на Р България за създаване на нова структура на отделите във ВКП.

В отдела са включени шест сектора със следното наименование и компетентност.

Сектор Първи „Противодействие на престъпленията против конституционните права на гражданите“:

- Престъпления против политическите права на гражданите – чл. 167 –169г НК;
Нарушаване неприкосновеността на жилище, помещение или превозно средство – чл. 170 НК;
- Нарушаване неприкосновеността на кореспонденцията – чл. 171 –171а НК;
- Престъпления против трудовите права на гражданите – чл. 172 НК;
- Престъпления против свободата на събранията, митингите и манифестациите – чл. 174а –175 НК.

Сектор Втори „Противодействие на особено тежките случаи на престъпления против собствеността“ – чл. 194 –218в НК

В сектора са включени престъпленията по всички раздели от Глава пета „Престъпления против собствеността“ от Особената част на НК, които са квалифицирани като особено тежки случаи.

Сектор Трети „Противодействие на престъпленията против интелектуалната собственост и на компютърните престъпления“:

- Престъпления против интелектуалната собственост – чл. 172а –174 НК;
- Компютърни престъпления – чл. 319а –е НК;
- Компютърна измама – чл. 212а НК;

- Престъпление по чл. 216, ал. 3 НК.

Сектор Четвърти „Противодействие на престъпленията против културно-историческите ценности и околната среда“:

- Престъпления против културно-историческите ценности – чл. 208 и чл. 277а–278б НК;
- Престъпления против народното здраве и против околната среда – чл. 349 – 356 НК (против околната среда – чл. 278в – д и чл. 352 –353г НК);
- Престъпления при използване на атомната енергия за мирни цели – чл. 356г – к НК;
- Неправомерно нарушаване целостта на системи и отклоняване на енергия – чл. 216а НК.

Сектор Пети „Противодействие на незаконната миграция“ – чл. 279 – 281 НК и чл. 308, ал. 2 НК – когато улеснява незаконната миграция.

Сектор Шести „Противодействие на общоопасните престъпления“:

- Престъпления, извършени по общоопасен начин или с общоопасни средства – чл. 330 – 339б НК;
- Престъпления по транспорта и съобщенията – чл. 340 –348б НК;
- Други общоопасни престъпления – чл. 356а –б НК.

При структурирането на отдела, три от секторите му – Първи, Трети и Четвърти, имаха своето специализиране и подготвени прокурори, които до този момент осъществяваха своята функционална компетентност в други отдели. Секторите Втори, Пети и Шести бяха новосформирани не само в рамките на Втори отдел, но и като напълно нови специализирани звена в общата структура на Върховната касационна прокуратура.

Годишният отчет на отдела е изготвен в две части – до издаването на посочената заповед на 10.02.2012 г. за въвеждане на нова структура на ВКП и след това.

До издаването на заповедта, за периода от 01.01.2012 г. до 12.02.2012 г. включително, наименованието на отдела е „Инстанционен контрол“ и се произнася по всички подлежащи на инстанционен контрол прокурорски актове, които не са предмет на специализираните отдели във Върховната касационна прокуратура.

Общият брой преписки в отдела, включително разпределените на случаен принцип, за целия отчетен период е 2802. От тях новообразувани са 802, останали от предходен отчетен период са 187, а решените преписки в предходни отчетни периоди, по които са постъпили нови материали, са 1813.

Изготвените в отдела проекти на становища по законопроекта и по други нормативни актове са общо 29. Участията в работни групи, в комисии към НС и в други органи и организации са общо 13 през отчетния период. Изготвени проекти на заповеди, указания, разпореждания и други по ръководно-организационната дейност – 1.

Само новообразуваните досъдебни производства в обхвата на компетентността на отдела за целия отчетен период са общо 15 988. От тях, съобразно правния обхват на отделните сектори, са, както следва: в I сектор – 394, във II сектор – 2922, в III сектор – 4481, в IV сектор – 3559, в V сектор – 1455 и в VI сектор – 3177.

Дейност на секторите в отдела, с оглед на тяхната компетентност

2.1. Дейност на Първи сектор „Противодействие на престъпленията против конституционните права на гражданите“

Общият брой преписки, включително и разпределените на случаен принцип и възложени за работа на сектора, за периода 13.02. –31.12.2012 г. са 527. Преписките на сектора представляват 25% от общия брой преписки във Втори отдел на ВКП. Изготвен е един проект на междуведомствен акт и са осъществени три участия в работни групи (съвместно с други държавни органи и институции).

В сектора се разпределят и преписки, разпределени по общия ред на случаен принцип, отнасящи се за други състави от НК.

За отчетния период в сектора са решени общо 19 инстанционни преписки, по 4 от тях актовете на долустоящите прокуратури са отменени, по останалите 15 са потвърдени.

2.2. Дейност на Втори сектор „Противодействие на особено тежките случаи на престъпления срещу собствеността“

През 2012 г. в сектор II са разпределени 201 преписки и дела (включително по общия ред) от всички 2 132 за целия отдел, което представлява 9,43%. През годината са решени и приключени 200 от тях, като не е приключено само едно дело на специален надзор по едно досъдебно производство. Новообразувани през 2012 г. са 91 преписки, а по останалите преписки са постъпили нови материали и е имало нови действия и произнасяния.

През 2012 г. в сектор II са решени 42 инстанционни преписки и дела, като 25 от актовете (59,5%) са потвърдени, а 17 (39,5%) са отменени.

Прокурорите от сектора са издали 19 указания, разпореждания и други актове по преписки и дела, извън специалната компетентност на сектора. Подготвени са два проекта на разрешения от името на главния прокурор по чл. 195, ал. 4 НПК за извършване на досъдебното производство в друг район.

През 2012 г. прокурори от сектор II са били ангажирани пряко по разпореждане на ръководството на ПРБ по преписки и дела във връзка с измами на чужди граждани.

Подготвени са 11 проекта на становища по законопроекти и нормативни актове.

Прокурор от сектор II през годината е участвал в подготовката на: съвместната Инструкция за взаимодействие между МО и ПРБ; за осъвременяване на Инструкцията за взаимодействие между ПРБ и Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество; за подготвяне на организация за съвместни действия с представители на Министерството на транспорта, информационните технологии и и съобщенията при тежки самолетни аварии.

Изводи и предложения

1. Определеният обхват на дейност на сектор II „Противодействие на особено тежките случаи на престъпления против собствеността“ в т. 2.2 на Заповед № ЛС-323/10.02.2012 г. е ограничен (само до особено тежките престъпления кражба, измама и присвояване) и не дава възможност дори в рамките на ВКП да се поддържа единна съдебна и прокурорска практика относно престъпленията против собствеността.

Това положение е полезно да се промени, с оглед предстоящите промени в структурата, организацията и функциите на прокуратурата.

2. При осъществяване на функционалните си задължения, прокурорите от сектор II са установили проблеми и противоречива съдебна и прокурорска практика при тълкуването и разграничаване на наказателната измама (престъпления по чл. 209–211 НК) от гражданската измама (по чл. 29 ЗЗД).

2.3. Дейност на Трети сектор „Противодействие на престъпленията против интелектуалната собственост и на компютърните престъпления“

Сектор III „Противодействие на престъпленията против интелектуалната собственост и на компютърните престъпления“ е започнал работа през м. март 2012 г. в състав от двама прокурори и един прокурор от друг отдел на ВКП с 50% натовареност.

Със Заповед № 1424/07.05.2012 г. на главния прокурор на РБ е създадена вътрешна специализирана мрежа от прокурори на всички нива в системата на Прокуратурата на РБ за противодействие на престъпленията срещу интелектуалната собственост и на компютърните престъпления, в която са включени 206 прокурори от цялата страна.

Общият брой преписки, включително и разпределените по общия ред на случаен принцип до края на 2012 г., е 351, като 106 от тях са новообразувани. По 245 преписки, решени през минали периоди, са постъпили нови материали, които са докладвани на наблюдаващите прокурори.

Във връзка с жалби и сигнали срещу прокурорски актове прокурорите от сектора са произнесли по 27 инстанционни преписки, като по 17 от тях са потвърдили обжалваните актове, а 10 акта са били отменени.

Прокурор от сектора участва като член в Съвета за защита на интелектуалната собственост към Министерството на културата.

По инициатива на прокурори от сектора през 2012 г. е създадена междуведомствена работна група с участието на представители от МВР, Агенция „Митници“, Патентното ведомство, Министерство на културата и носители на права върху интелектуална собственост, чиято задача е разработване на инструкция за взаимодействие между институциите, оторизирани с функции по защита на правата върху интелектуална собственост и актуализиране на методическите указания за работа на прокуратурата по преписки и дела за престъпления срещу интелектуалната собственост.

Като резултат от работата на сектора през 2012 г. могат да се направят следните изводи:

По делата за престъпления срещу интелектуалната собственост

В практиката на някои прокуратури и съдилища е налице тенденция за противоречиво тълкуване на елементите от състава на чл. 172б НК, когато предмет на посегателство е право върху търговска марка. Предстоящо е издаването на Тълкувателно решение по Тълкувателно дело № 1/2013 г. на ОСНК на ВКС, което да отговори на въпросите по противоречивата съдебна практика.

Проблем в практиката на прокуратурата по този вид дела създава и липсата на законов критерий за разграничаване на наказателната отговорност по чл. 172а и по чл. 172б НК от административната отговорност, предвидена в съответните специални закони. Това е въпрос, решаването на който е препоръчително *de lege ferenda*.

С оглед на тази специфика, е целесъобразно *de lege ferenda* да бъде променена родовата подсъдност на престъпленията срещу интелектуалната собственост, като същите минат в компетентността на окръжните съдилища/прокуратури. Аргумент в полза на това предложение е и законодателното решение, относно подсъдността на гражданските дела за нарушения на права върху интелектуална собственост – по ЗМГО те са подсъдни на Софийския градски съд, а по ЗАПСП – на окръжните съдилища.

По делата за компютърни престъпления

Законодателната уредба на компютърните престъпления по Глава 9а от Особената част на НК (чл. 319а – 319е) се нуждае от редакция и прецизиране, така че наказателното законодателство да може да посрещне новите форми на престъпни посегателства. Необходимо е да се криминализират и други действия, нарушаващи нормалното функциониране на компютърни системи и мрежи – напр. т.нар. DDoS атаки (Denial of Service Distribution – дистрибуция на отказ от услуги).

2.4. Дейност на Четвърти сектор „Противодействие на престъпленията срещу културно-историческите ценности и околната среда“

Общият брой преписки, включително и разпределените по общия ред на случаен принцип и възложени за работа на сектора за периода 13.02. – 31.12.2012 г., е 612, като през предходната 2011 г. те са били 233. През отчетната година в сектора са работили двама прокурори и един прокурорски помощник.

Новообразуваните преписки в сектора за периода са 72. Водените на специален надзор от сектора досъдебни производства са общо 25, което е 90% от общия брой възложени за работа на отдела.

Общият брой решени преписки е 603 от общо 612 разпределени на сектора, което е 99% решени преписки. Изготвени са 10 становища по законопроекта и други нормативни актове, основно по Закона за културното наследство и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане.

Представители на сектора са участвали в четири текущи работни групи в комисии към Народното събрание и Министерството на културата.

Прокурор от сектора през 2012 г. е участвал в международни срещи под егидата на ЮНЕСКО, в качеството си на национален представител.

2.5. Дейност на Пети сектор „Противодействие на незаконната миграция“

Създаването на специализирано звено във ВКП, с предмет незаконната миграция, е продиктувано от факта, че страната ни от 2007 г. е член на Европейския съюз и с оглед географското си положение, се явява външна граница на съюза с редица съседни страни, които не са негови членки.

През отчетната година в сектора са постъпили общо 95 преписки, от които 11 са преписки извън предмета на компетентност на сектора. От тях, 51 преписки са новообразувани през отчетната година, а 44 са възобновени след постъпване на нови материали или пренасочени от други отдели на ВКП.

Общо за годината са решени всичките 95 преписки. От тях до 3 дни – 67, а до 1 месец – 28.

Броят на решените инстанционни преписки е 17, като от тях, 11 са с потвърдени актове и произнасяне по отводи и спорове за подсъдност, а 6 са с отменени актове по отводи и спорове за подсъдност. По 6 от преписките са давани указания, разпореждания и други актове по инстанционния контрол. Общо 12 преписки са изпратени по компетентност на други прокуратури, на други отдели във ВКП или на други органи.

През отчетната година прокурорите в сектора два пъти са съставяли проекти на становища по законопроекта и други нормативни актове.

Прокурор от сектора е участвал в международен семинар в НИП с лектори от Германия по тема за международната миграция на хора в страните от ЕС и правната регламентация в тази насока.

2.6. Дейност на Шести сектор „Противодействие на общоопасните престъпления“

Предвидената компетентност на този сектор се отнася за престъпления, свързани с пожари, с причиняване на наводнения, както и с деяния, свързани с действия със взривни вещества, огнестрелни оръжия, боеприпаси за огнестрелни оръжия или пиротехнически изделия, катастрофи, както и други общоопасни престъпления, които във всекидневието се осъществяват твърде рядко.

Общият брой преписки, включително и разпределени по общия ред на случаен принцип между отделите във ВКП, решени от прокурорите в сектор Шести, е 346. Общият брой решени преписки в сектора за отчетния период е 343, като 244 преписки са решени в срок до три дни, а 99 – до 1 месец. Броят на инстанционните преписки, постъпили и решени в сектора, е 39. По 26 преписки прокурорите са се произнесли с потвърдителни постановления, а в 13 случая са отменили актове на долустоящи прокуратури. В сектора са взети 5 производства на специален надзор. Прокурори от сектора са изготвили две становища, свързани със законопроекта и други нормативни актове, и са участвали един път в специализирани работни групи.

По-голям проблем за обществото през периода са били зачестилите умишлени опожарявания на леки автомобили, при които безспорно е установено наличие на запалителна течност или други умишлени въздействия, но в тези случаи работата на прокурорите е била затруднена от неразкриването на конкретните извършители. Разследването на пожари е твърде специфично и независимо от наличието макар и на стари методики, при решаването на случаите съществено значение са имали специализираните експертизи. В отчетния период само едно досъдебно производство е било взето на специален надзор по чл. 330, ал. 2, т. 2, вр. ал. 1 НК, защото е възникнал обществен интерес, свързан с усложнената обстановка при възникването на пожара. Това производство се отнася до запалена сграда – къща в с. Катунца.

Едно от тежките производства, взети на специален надзор в сектора през отчетния период, е за наводнението, причинено при скъсване на язовирната стена на яз. Иваново в землището на с. Иваново, община Харманли.

В Шести сектор е било взето на специален надзор и разследването, свързано с взрива, причинил значителни вреди на имущество и довел до смъртта на три лица на 05.06.2012 г. в местността „Стралджа-Мараш“, пътен възел Петолъчката, до с. Лозенец в база за производство и съхранение на боеприпаси на „Берега трейдинг“ ЕООД. Надзорният прокурор от ВКП е участвал активно при извършването на разследването, както с методически указания, така и с анализ на събраните доказателства, с оглед установяване на правилната квалификация на извършеното престъпление.

3. Дейност на отдел III „Съдебен и изпълнение на наказанията“

3.1. Участие в съдебни заседания на Върховния касационен съд по наказателни и граждански дела

Основната дейност на прокурорите от сектор „Наказателно-съдебен надзор“ (НСН) в отдел „Съдебен и изпълнение на наказанията“ включва произнасяне по молби на осъдени и пострадали и сигнали от прокуратурите, с които се иска възобновяване на наказателни дела, участие в съдебни заседания по наказателни дела на Върховния касационен съд, образувани по подадени жалби и протести, както и даване на писмени становища за закрити заседания на Върховния касационен съд.

През 2012 г. прокурорите от сектор НСН са участвали в 183 съдебни заседания на ВКС, при 185 за 2011 г. (изчислено в заседателни дни). Разгледаните наказателни дела през 2012 г. с участието на прокурорите от сектора са 2061.

Прокурорите от сектор „Гражданско-съдебен надзор“ (ГСН) са взели участие в 71 съдебни заседания по 109 дела в гражданската и търговската колегии на ВКС.

Подготовката на прокурорите за участието им като страна по делата пред ВКС, предвид необходимостта от обосноваване на становищата им и във връзка с основанието за допускане на решението до касационен контрол: по т. 1 и т. 2 на чл. 280, ал. 1 ГПК – противоречие с практиката на ВКС или при противоречива практика и по т. 3 на чл. 280, ал. 1 ГПК – във връзка с точното прилагане на закона и развитието на правото, изисква много добро познаване както на съдебната практика, така и на правната теория. Становищата на прокурорите, изразени по делата, са обосновани, задълбочени и аргументирани.

3.2. Произнасяне по сигнали от прокуратурите и молби на осъдени или пострадали лица с искане за възобновяване на наказателни дела и решаване на преписки от гражданскоправен характер

През 2012 г. прокурорите от сектор НСН са разгледали и решили 2461 преписки, от които 1933 – новообразувани, 33 – останали от минал период и 495 преписки, образувани през предходните години, по които са постъпили нови жалби през отчетния период и прокурорите са се произнесли. В края на отчетния период са решени общо 2430 преписки, останали нерешени са 31. Срочността при решаване на преписките е много добра. В тридневен срок са решени 64 % от преписките, 36% – в едномесечен срок. Няма решени преписки над 6 месеца.

Основна дейност на прокурорите от сектор НСН в отдела е произнасянето по молби и сигнали, с които се иска възобновяване на наказателни дела, на основание чл. 422, ал. 1, т. 4-6 НПК. През 2012 г. прокурорите от сектора са се произнесли по 565 преписки по същество. Преписките са образувани по постъпили молби от осъдени лица или пострадали от престъпления лица и сигнали от прокуратурите, с които е искана проверка на постановените съдебни актове по наказателни дела и изготвяне на искане за

възобновяване по чл. 422, ал. 1, т. 5 НПК. Другата група преписки са тези, по които се осъществява инстанционен контрол – образувани по жалби срещу постановления на апелативните прокуратури, с които са потвърдени откази за възобновяване на наказателни дела по чл. 422, ал. 1, т. 1-3 НПК и по чл. 380 НПК. За 2012 г. е налице незначително увеличение на преписките, образувани по постъпили молби и сигнали за възобновяване на наказателни дела и жалби по реда на инстанционния контрол.

През 2012 г. в сектор НСН са образувани 491 преписки, с искане за възобновяване на наказателни дела за допуснати съществени нарушения на закона и процесуалните правила или за наложени несправедливи наказания. След проучване на делата относно наличие на предпоставки за проверка на съдебните актове по реда на възобновяването, на основание чл. 422, ал. 1, т. 4-6 НПК във ВКС са внесени 122 искания. От тях за възобновяване са уважени 75, без уважение са оставени 16, разгледани, без да има постановено решение – 17, неразгледани и необразувани общо 12 и прекратени – 2. При тези данни от разгледаните през 2012 г. от съда искания за възобновяване, са уважени 80,1% и 17,2% са неуважените. Следва да се посочи, че в края на периода са останали голям брой неразгледани искания (необразувани и такива, по които няма постановено решение), което ще доведе до промяна на посочените по-горе резултати.

Прегледът на неуважените искания за възобновяване показва, че по-голяма част от неуважените са тези, с които е искано връщане на делата за налагане на по-високи наказания, за отмяна на оправдателни присъди и поради допуснати съществени процесуални нарушения при оценка на събраните по делата доказателства и направените изводи относно приложимия закон. В тези случаи, очевидно, е налице различие между съда и прокуратурата при преценката за наличие на основания за налагане на по-тежки наказания, както и в съвкупната преценка на доказателствата, въз основа на която да се направят изводи за отмяна на оправдателните присъди или връщане на делата за отстраняване на процесуалните нарушения. В няколко случая като причина за неуважаване на исканията за възобновяване е констатирана противоречива съдебна практика на ВКС.

Искания за възобновяване на наказателни дела са изготвяни на всички предвидени в закона основания – допуснати съществени нарушения по чл. 348, ал. 1, т. 1-3 НПК, които са довели до постановяване на незаконосъобразни съдебни актове.

През 2012 г. са изготвени и внесени във ВКС 7 искания за възобновяване, на основание чл. 422, ал. 1, т. 4 НПК. В решенията си Европейският съд за правата на човека е констатирал, че при разглеждане на делата от българските съдилища са допуснати нарушения на чл. 2, чл. 3 и чл. 6 от Конвенцията за правата на човека – непроведено ефективно разследване, проявено унизително и нечовешко отношение към обвиняемите или пострадалите на досъдебното производство, проведено досъдебно производство в отсъствие на обвиняемия, които нарушения имат съществено значение за делата и са основание за изготвяне на искания до ВКС за възобновяване на наказателните дела. От внесените искания, шест са разгледани, като три от тях са уважени.

През отчетния период по реда на инстанционния контрол прокурорите от сектора са се произнесли по 74 преписки. Преписките са образувани по жалби срещу постановления на апелативните прокуратури, с които са потвърдени отказите на окръжните прокуратури за изготвяне на искания за възобновяване, на основание чл. 422, ал. 1, т. 3 НПК и срещу постановленията на апелативните прокуратури, с които е отказано възобновяване по чл. 380 НПК. В два случая е констатирана необоснованост на постановленията на АП, с които е отказано възобновяване, на основание чл. 422, ал. 1, т. 3 НПК, поради което са отменени и върнати на съответните прокуратури за извършване на допълнителни проверки и ново произнасяне. В останалите случаи постановленията на апелативните прокуратури са потвърдени като правилни и законосъобразни.

На основание Указанието за оказване на засилена методическа помощ и надзор по определени наказателни производства в системата на прокуратурата на Р България, в сила

от 22.02.2011 г., в сектор НСН в отдела през отчетния период са взети на специален надзор 75 дела. Съгласно Указанието, на специален надзор се водят делата, за които има данни, че се наблюдават от ВСС и Европейската комисия, както и дела, които са взети на специален надзор с разпореждане на главния прокурор. Съгласно чл. 23, ал. 2 от Указанието, надзорните преписки се изпращат в сектора след образуване на касационно производство. Създадената организация на работа по делата на специален надзор е добра. Делата се завеждат в отделен регистър и се наблюдават от прокурорите от сектора до влизане в сила на съдебния акт. По искане на наблюдаващите прокурори се обсъждат възникнали проблеми, с оглед законосъобразното приключване на делата, дават се указания при изготвяне на касационни протести.

В изпълнение на Указание И-154/2012 г., в сектор НСН в Трети отдел е създаден **Регистър на оправдателните присъди**, включващ решенията на ВКС, с които са потвърдени оправдателните присъди или решения на въззивната инстанция или за пръв път са постановени оправдателни решения от ВКС. Решенията на ВКС се изпращат на съответните прокуратури в страната, като по този начин се получава необходимата информация за влезлите в сила оправдателни присъди и се дава възможност да се попълват регистрите за оправдателните присъди в първоинстанционните прокуратури.

През 2012 г. прокурорите от сектор НСН са изработили и изпратили до отдел ИАМР на ВКП становища по проекти, отнасящи се до дейността на прокуратурата, по приложението на различни законови разпоредби и по питання на прокуратурите от страната, както следва:

- становище относно проект на писмо за съхраняване на пари и други ценности, иззети като веществени доказателства в наказателното производство;

- становище по проект за Инструкция за действията на органите на досъдебното производство по отношение на нотариуси;

- становище по питане на Специализираната прокуратура, относно противоречива практика на прокурорите в страната по приложението на § 9 от ПЗРЗИДНПК по прекратените на основание чл. 249, ал. 1, вр. чл. 248, ал. 2, т. 3 НПК от Специализирания наказателен съд съдебни производства, образувани по внесени обвинителни актове по досъдебни производства, които към 01.01.2012 г. са били висящи.

На много добро ниво е и деловодната дейност в сектора. Създадената организация при воденето на електронните регистри и деловодните книги дава възможност за бърза и точна информация по преписките, изготвяне на справки, отчети и анализи.

В сектор „Гражданско-съдебен надзор“ през 2012 г. са наблюдавани общо 2849 преписки, като преобладават преписките, образувани по ЗОДОВ – 2734. От тях, по нови иски молби против Прокуратурата на РБ – 485, като едновременно с увеличаване на броя на предявени иски молби, многократно се е увеличил и размерът на предявени иски.

По предявените иски молби по ЗОДОВ и през отчетния период е продължила утвърдената практика в сектор ГСН да се дават подробни указания на прокуратурата, съответна на съда, пред който е предявен искът. Указанията са свързани със съдържанието на отговорите на исковите молби – процесуалноправна и материалноправна защита срещу иска. На прокуратурите са давани и указания за обжалване на постановени незаконосъобразни съдебни актове, като са излагани аргументи относно допуснатите нарушения, като е оказвана и помощ при изготвяне на касационните жалби, особено с оглед основанията за допустимост по чл. 280 ГПК, вкл. и предоставяне на съдебна практика.

Прокурорите от сектора са се произнесли и по 297 молби за изплащане на обезщетения по предявени по реда на чл. 519, ал. 2 ГПК изпълнителни листове, издадени на основание влезли в сила решения по ЗОДОВ, като са изразявали становища за изплащането им, подавали са частни жалби срещу разпореждания за издаване на изпълнителните листове, молби за поправка на очевидна фактическа грешка.

През отчетния период прокурорите са се произнесли и по 21 преписки по жалби на граждани и по реда на инстанционния контрол, както и по 422 преписки, образувани във

връзка с постановени съдебни актове по ЗОДОВ. Изразявали са и становища във връзка със законопроекта за изменение на ЗОДОВ и по въпроси относно приложение на разпоредбата на чл. 417, т. 2 ГПК.

През 2012 г. се е подобрила организацията по надзора, като в сектора са обобщавани в табличен вид по-пълни данни относно влезлите в сила решения, в производствата по чл. 2 ЗОДОВ с ответник Прокуратурата на РБ, чрез отразяване на правното основание на воденото производство, съда, пред който е образувано, номера на образуваното досъдебно или/и съдебно производство, размера на присъденото обезщетение и данни за предявени по реда на чл. 519 ГПК изпълнителни листове. Продължила е и практиката да се попълва и регистърът на подадените касационни жалби, като се отразява допускането им до касационен контрол.

3.3. Решения и становища по преписки, свързани с изпълнението на наказанията и другите мерки за процесуална принуда

През 2012 г. в сектора прокурорите са работили общо по 2357 преписки, от които новообразувани през годината – 1400 и останали от преходни години – 100 преписки.

В края на годината са решени общо 2293 преписки и са останали нерешени 64 преписки. Към общия брой преписки, решени през годината, са прибавени и 857 стари решени преписки, от минали години, по които през 2012 г. са постъпили нови материали, което е изисквало ново решаване по същество от съответния прокурор.

От общо решените 2293 преписки в сектора, в тридневен срок са решени 2263, до 1 месец – 29 преписки и над месец е решена 1 преписка.

През отчетната година в сектора са постъпили общо 164 сигнала с искане за възобновяване на наказателните производства, относно кумулиране и групиране на наказанията. По 103 са изготвени и внесени във ВКС искания за възобновяване на наказателните производства, а в 53 случая сигналите са оставени без уважение и по тях не са изготвяни искания за възобновяване. От внесените искания за възобновяване, от съда са уважени 66, неуважените са 2, а по другите са насрочени съдебни производства и още няма произнасяния от ВКС.

Прокурорите са се произнесли и по 92 преписки, касаещи определяне на общо наказание по реда на чл. 306 НПК

По всички 65 сигнала за неоснователно задържане на лицата, след срока на наложеното им наказание, в сектора са образувани отделни преписки, по които са назначени проверки за причините, довели до неоснователното задържане на виновните лица, и се разпореждат конкретни мерки към съответните прокуратури за отстраняване на тези нарушения и недопускане на нови такива.

В 59 случая прокурорите от сектора са се произнесли с постановления по жалби на лишени от свобода и граждани, с които са обжалвани прокурорски актове на апелативните прокуратури.

По реда на инстанционния контрол са били потвърдени актовете на апелативните прокурори в 58 случая, а в 1 случай актът е бил отменен като незаконосъобразен. Разгледани са 8 преписки, относно повдигнати спорове за подсъдност.

През годината е работено по 50 административни преписки и е бил приведен в изпълнение един Указ на Президента на Република България за помилване на лишен от свобода. За отчетния период в сектора са получени, обработени и изпратени по компетентност на други ведомства 361 преписки.

Разгледани са 254 молби и жалби от лишени от свобода, относно действията на затворническата администрация. Извършен е контрол и проверка, включително и чрез съответната прокуратура по получените за контрол 25 предложения за условно предсрочно освобождаване, 314 постановления за прекъсване на наказанията, 11 постановления за отлагане на изпълнението на наказанията, 3 преписки по чл. 155 33 и 62

справки за неприведени в изпълнение присъди, поради укриване на осъдените лица. Приведени в изпълнение са 48 решения на ВКС.

Извършени са 2 тематични проверки от прокурорите в страната по предварително изготвени планове и организация, по разпореждане на сектор „Изпълнение на наказанията“:

Първата от тях има за цел проследяване на процеса, относно спазване на закона, при използването на засилени физическа сила и помощни средства върху лишените от свобода от страна на служителите от надзорно-охранителния състав на затворите.

Втората тематична проверка е приключила с доклад – анализ на причините за неоснователните задържания на лишени от свобода след срока на наложеното им или определено от съда наказание.

Изготвени са 23 писмени становища и прокурори от сектора са участвали пряко в обсъждането на проекта за ЗИДЗИНЗС, проекта за нов НК и проектите за заповеди на ГДИН – МП, издадени въз основа и в изпълнение на ЗИНЗС.

Преписките се решават срочно в инструктивния 3-дневен срок, след получаване и окомплектуване на всички материали по делата.

Особено полезно е създаването на информационен масив с данни, относно неизпълнените присъди от прокуратурите с наложено наказание лишаване от свобода – информация, която съгласно Указание И-308/2008 г., постъпва в сектора на всеки три месеца. Тази информация се актуализира от административните служители и всеки един момент може да се предостави и да се ползва от прокурорите в сектора.

По този начин контролът върху тази изключително важна дейност е постоянен и дава възможност за конкретни действия от страна на прокурорите от сектора при работа по неизпълнените присъди към съответните прокуратури в страната: да разпоредят проверка, прилагане на давността, възможността за групиране на няколко присъди, спрямо едно лице, произнесени от различни съдилища и висящи като неизпълнени и т.н.

3.4. Искания и становища за тълкувателни решения на ВКС

От прокурори от сектор НСН са подготвени становища по образувани тълкувателни дела на ВКС, относно издаване на тълкувателни решения по следните въпроси.

1. По ТД № 1/2012 г. на ОСНК – за приемане на тълкувателно решение по някои въпроси за приложението на чл. 72, ал. 1 НПК, за вземане на мерки за обезпечаване на глобата, конфискацията и отнемането на вещи в полза на държавата.

2. По ТД № 2/2012 г. на ОСНК – за приемане на тълкувателно решение относно разглеждането на гражданския иск в наказателния процес при настъпване на основанията за погасяване на наказателното преследване в хипотезите на изтекла давност, последвала амнистия или смърт на дееца.

3. По ТД № 3/2012 г. на ОСНК – за приемане на тълкувателно решение във връзка с констатирана противоречива съдебна практика, относно приложението на чл. 309, чл. 317, вр. чл. 309, вр. чл. 66 и чл. 57 НПК.

Прокурорите от сектор ГСН са обсъдили 21 становища по искания за издаване на тълкувателни решения на гражданската и търговската колегии на ВКС, като 18 от тях са депозираны през отчетния период, а останалите са подготвени за депозиране. През 2011 г. са били депозираны 10 становища, а през 2010 г. – 6 становища. Наблюдаваната тенденция за увеличаване на броя на образуваните тълкувателни дела, респективно на изготвените становища, е израз на засилване на функцията на ВКС за осъществяване на върховен съдебен надзор за точното и еднакво прилагане на законите, възплътена в тълкувателни решения.

Изготвените становища са задълбочени, добре обосновани, като показват и добро познаване на съдебната практика и теория, независимо че поставените въпроси в отделните предложения за издаване на тълкувателни решения са от различни области на

гражданското и търговското право, като в някои от производствата прокуратурата не е страна, по смисъла на чл. 26 ГПК.

3.5. Методически указания относно дейността по изпълнение на наказанията и участието на прокурорите в наказателни, граждански и търговски дела

През отчетната 2012 г. от прокурорите в сектор „Изпълнение на наказанията” са подготвени 2 указания и изпратени за изпълнение, както следва:

- Указание № 546/30.01.2012 г. на главния прокурор на РБ, относно действията на наблюдаващите прокурори и администрацията на затворите, с оглед на своевременно уведомяване на съда за вземане на подходяща мярка за неотклонение по висящи наказателни производства срещу подсъдими, които в момента изтърпяват наказание „лишаване от свобода” и следва да бъдат освободени по изтърпяване преди да е приключил воденият срещу тях наказателен процес с влязла в сила присъда;

- Указание И 94/26.03.2012 г. на заместник на главния прокурор при ВКП, относно дейността на Специализираната прокуратура по привеждането в изпълнение на актовете, постановени от Специализирания наказателен съд.

3.6. Изводи, проблеми и предложения

Резултатите в дейността на прокуратурите по наказателно-съдебния надзор по основните показатели – влезли в сила оправдателни присъди и върнати от съда дела за доразследване, са запазени. Ефективността при изпълнение на основната функция на прокуратурата – предаване на съд на извършителите на престъпления и реализиране на наказателната им отговорност, е добра. Прокуратурите в страната трябва да работят за подобряване на тези показатели. Окръжните прокуратури, които имат по-висок относителен дял на върнати дела за доразследване и влезли в сила оправдателни присъди, следва да предприемат конкретни и ефективни мерки за отстраняване на причините, довели до посочените отчетени резултати.

Усилията на прокуратурите в страната трябва да се насочат към делата за тежки престъпления и тези със значим обществен интерес, като се подобри и качеството на разследването. Запазена е тенденцията за приключване на относително висок дял наказателни производства с одобрени от съда споразумения и тези по реда на съкратеното съдебно следствие, което е положителна оценка за работата на прокуратурата и органите на досъдебното производство по разследването. Запазен е дялът на върнатите за доразследване дела и относителният дял на оправдателните присъди и оправдани лица, което дава основание за извод, че мерките от прокуратурите в страната за подобряване на работата по тези показатели са правилни, усилията в тази насока следва да продължат, за да се постигнат по-добри резултати в борбата срещу престъпността.

Дейността на прокуратурата във връзка с издаването на тълкувателни решения при констатирана спорна или противоречива съдебна практика следва да се активизира.

По гражданско-съдебния надзор следва да продължи практиката да се дават подробни указания на прокуратурите, във връзка с изготвяне на отговорите на исковите молби, както и оказването на помощ при обжалване на незаконосъобразните съдебни актовете. Трябва да продължава да се анализира и съдебната практика по ЗОДОВ, както и да продължи изготвянето на 6-месечни справки по делата по ЗОДОВ, с анализ на причините, довели по постановените осъдителни решения срещу Прокуратурата на РБ.

С оглед на последните изменения, приети със ЗИДЗОДОВ (ДВ, бр. 98 от 11.12.2012 г.), в резултат на които е разширено приложното му поле, е необходимо и разширяване на обучението на прокурорите по приложението на ЗОДОВ.

Резултатите за дейността на прокуратурата по изпълнение на наказанията за 2012 г. и сравнени с предходните години, показват, че основната задача е изпълнена.

И през 2013 г. още по-активно следва да продължи работата на прокуратурите по изпълнителните преписки, относно останали неприведени присъди от предходни периоди.

Прокуратурите следва ежемесечно да провеждат съвместни съвещания с издирвателните служби на МВР, по време на които да се набелязват конкретни мероприятия за издирването на осъдените лица, както на местно ниво, така и за международно издирване. Да се прегледат отново старите изпълнителни преписки и там, където са налице предпоставките за това, да се прилагат разпоредбите на ЗЕЕЗА и екстрадиционното производство.

Въпреки че е на добро ниво, още по-целенасочено следва да бъде взаимодействието на прокурорите с администрацията на затворите за подобряване на тяхната сигнална функция, с оглед наличието на предпоставки за определяне на общо наказание по правилата на съвкупността.

В горния контекст, срочно и навреме още при изпращането на присъдата за привеждане в изпълнение, съответните прокуратури да се произнасят по реда на чл. 417 НПК, вр. чл. 59 НК, относно приспадането на времето, през което осъденият е бил задържан, при наличието на законовите предпоставки за това, както и при наличие на съответните предпоставки да изготвят и внасят мотивирано предложение до съда, по реда на чл. 306 НПК за определяне на общо наказание.

Необходимо е засилване на дейността на прокуратурите по надзора за законност в местата за лишаване от свобода, арестите и пробационните служби, чрез планиране и извършване на конкретни проверки⁵⁰.

4. Дейност на отдел IV „Международно правно сътрудничество“

Отдел „Международно правно сътрудничество“ във ВКП е строго специализиран отдел, чиято основна задача е да осъществява международно правно сътрудничество по наказателни дела. Отделът има запазена компетентност при осъществяване на някои аспекти на международното правно сътрудничество по наказателни дела, в рамките на които действа изцяло като първоинстанционна прокуратура. Извън чисто първоинстанционната му работа остава ръководството и координацията на цялата международноправна дейност по наказателни дела в целия обхват на Прокуратурата на Р България.

В сферата на дейност на отдела влизат правната помощ по наказателни дела, екстрадициите, трансферите на осъдени лица, трансферът на производства по наказателни дела, европейската заповед за арест, всяка кореспонденция с международен елемент, подготовката и сключването на споразумения за международно правно сътрудничество по наказателни дела, участие в законодателния процес по транспониране на европейски актове и привеждане на националното законодателство в съответствие с европейското и международното законодателство, попълване на въпросници, пристигащи от различни европейски институции.

Структурно работата в отдела е разделена в три сектора – сектор „Международна правна помощ“; сектор „Европейска заповед за арест“ и сектор „Трансфер и екстрадиция“.

През отчетната 2012 г. обемът и интензивността на работата в отдела са били много високи. Като се вземе предвид и фактът, че значителна част от преписките в отдела имат характер на спешни и трябва да се отработват в момента, в който са получени, това създава облика му на един много бързо функциониращ и оперативен отдел. Поради кратките срокове, в рамките на които прокурорът трябва да се произнесе, произтичащи от международноправните актове, същите съществено се различават от предвидените месечни срокове по реда на НПК, от които отделът се ползва само в изключителни случаи. Тези случаи попадат в категорията на общите наказателноправни преписки, които се разпределят в отдела на случаен принципи и съставляват 80% от останалите общи

⁵⁰ Виж раздел II т.4 от настоящия доклад.

преписки във ВКП, които не са от компетентността на специализираните отдели на ВКП, съгласно Заповед № 339/13.02.12012 г. на главния прокурор.

Особеност в работата на отдела съставляват и съботно-неделните дежурства, които са абсолютно задължителни, произтичащи от необходимостта да се осъществи запазената за ВКП специална компетентност, като временно задържане на издирвано лице, с оглед последващо изпращане на молба за екстрадиция или организиране провеждането на трансгранично наблюдение.

В отдела съществува разпределение на прокурорите по материи, които покриват европейското сътрудничество по наказателни дела и отговарят на изискванията на различните европейски актове.

Прокурори от отдела са лица за контакт в различни международни структури: в Европейската съдебна мрежа и в Европейската мрежа за конфискация на имоти, придобити от престъпна дейност (ARO мрежата); в Европейската мрежа за конфискация на имоти, придобити от престъпна дейност, и представител на българската прокуратура в SEEPAG; в мрежата за Съвместни екипи за разследване; в мрежата за борба с тероризма към Евроджъст. В края на отчетната година прокурор от отдела е избран да участва и в Task force group на Европейската съдебна мрежа, в рамките на която се подготвят становища по приемането на европейски правни актове, както и указания как да се осъществява европейското правно сътрудничество в рамките на Европейската съдебна мрежа и Евроджъст. Прокурор от отдела отговаря за Шенгенската информационна система и е лице за контакт по всички въпроси, свързани с работата с нея. Друг прокурор работи и в междуведомствената работна група 33 „Правосъдие и вътрешни работи“, в която се подготвят становищата на Р България по всички проекти за европейски правни актове.

През м. септември 2012 г. сегашният ръководител на отдела е номиниран от Генералния секретариат на Съвета на ЕС и трио-председателството на ЕС да участва като един от тримата експерти от ЕС при проверката на Кралство Дания по отношение на приложението на Решението за Евроджъст от 2009 г. и Решението за Европейската съдебна мрежа от 2009 г.

Прокурори от отдела са продължили и през 2012 г. да обучават прокурори от националната прокурорска мрежа от страната по линия на международно правно сътрудничество по наказателни дела, в обучението на младшите прокурори в НИП, както и в написването на три раздела в Учебното помагало за младши прокурори.

Пример за добра организация на работа в отдела в екстремни условия, под ръководството на досегашния завеждащ отдел, са успешно проведените международни операции, като операция „ШОК-2“.

Създадената добра организация води до много добри професионални постижения. Това се вижда най-добре на сцената на международното правно сътрудничество, където отделът е оценен много високо. За това високо качество на работата отделът е награден с плакет от американските власти за отлично професионално сътрудничество с тях в борбата с организираната транснационална престъпност за периода 2011–2012 г. В този период са осъществени няколко много сложни, но успешно приключили екстрадиции, по искане на американските съдебни власти. Създадени са и продължават работата си съвместни екипи за разследване с властите на САЩ.

4.1. Сектор „Международна правна помощ“

Общият брой преписки, решени през 2012 г. от прокурорите в сектора, е 7826, спрямо съответно 2954 за сектор „Трансфери и екстрадиции“ и 3 838 за сектор ЕЗА. Последните цифри сочат, че делът на работа на сектор МПП в отдел МПС е най-висок.

Предметът на дейност на сектора е изключително разнообразен и не се изчерпва единствено с класическата правна помощ. Преобладаващо е изготвянето и изпращането, както и изпълнението на молби за правна помощ до и от държави извън ЕС. Относно

държавите – членки на ЕС, има запазена компетентност по молбите за правна помощ за някои от най-сложните правни институти, като провеждане на преговори за създаване на съвместни екипи за разследване и участие при изработване на споразумение за създаването му, трансгранично наблюдение, разследване чрез внедряване на агент под прикритие, доверителна сделка, прихващане на далекосъобщения, трансгранично наблюдение. Наред с това, секторът работи по молби за правна помощ от и за държави от ЕС с особена фактическа и правна сложност – например необходимост за извършване на следствени действия на територията на цялата страна, отнасящи се до разследване на множество и най-различни престъпления. Тези молби предполагат изготвяне и внасяне в съда на множество искания за обиски, претърсвания, изземвания, искания за вдигане на банкови тайни, искания за налагане на обезпечителни мерки – запори, възбрани и др.

Друг основен сегмент от работата на сектора съставлява трансферът на производства по наказателни дела. При последното изменение на НПК (ДВ, бр. 32/2010 г., при входящ трансфер) се децентрализира компетентността при приемане на трансферирани производства от чужбина, която е прехвърлена от ВКП към съответните първоинстанционни прокуратури. Изпращането на молби до чужбина с искане за трансфер на наказателно производство продължава да бъде от компетентност на ВКП, по предложение на съответните първоинстанционни прокуратури.

На следващо място, важен и специфичен дял от работата на сектора е участието на прокурори в законотворческия процес по транспониране на съответни актове на ЕС в националното ни законодателство. За целта, се създават междуведомствени работни групи, където участието на прокурори от сектора е много активно, с оглед изключителната специфичност на материята, която се транспонира в националното ни право.

Прокурор от сектора участва и в работата на други междуведомствени работни групи, като работна група № 33, чиято основна цел е да изготвя експертни мнения в съответната област, които след доклад в българското постоянно представителство в ЕК, се докладват в Комитетът на постоянните представители на държавите-членки (КОРЕПЕР) и останалите работни групи на ЕС по изготвяне на становища по проекти на актове на ЕС.

В сектора се осъществяват множество работни срещи с представители на молещи държави по конкретни молби за правна помощ, които са допуснати да участват в процеса на изпълнение на молбите на територията на Р България. По време на тези срещи се разискват правни въпроси и се отстраняват потенциални пречки пред изпълнението на молбите.

Съгласно заповед на главния прокурор, единствено прокурори от отдела, респективно от сектора, са компетентни при получаване и изпращане на молби за правна помощ и други материали от и до чужбина, съдържащи класифицирана информация.

Съществен дял от работата е изготвянето на становища по международни актове – договори и споразумения, чието сключване предстои.

През изминалата 2012 г. продължи трансформирането на отдела от горестоящ в йерархичната структура в изключително оперативен, пример за което са следните две операции.

Завеждащият отдела ръководи една от най-тежките международни операции – операция „ШОК-2“, в чието изпълнение са се включили много активно прокурори от сектора. Операцията е проведена на територията на няколко държави, основно Р България и Р Италия. Като резултат, е разбита международна престъпна група – с участие на 63 български граждани в нея, създадена с цел да придобива информация от чужди платежни инструменти, след което да ги използва за източване на парични средства. Проведени са съвместни координирани следствени действия едновременно на територията на няколко държави, като обиски, претърсвания, изземвания, разпити, арести.

Операцията е оценена като много успешна и секторът получава международно признание, включително и от Европол.

Прокурор от сектора и завеждащият отдела заверяват издадени от Прокуратурата на Р България документи за чужбина, съобразно изискванията на Конвенцията за премахване изискването за легализация.

Цифровото изражение на работата в сектора е следното.

Общ брой преписки, по които са работили прокурорите в сектора- 7826, при брой на преписките в отдела- 14618, което сочи, че делът на работа на сектора е най-висок. Брой решени преписки – 7 826, при брой на преписките в отдела- 14618

от тях:

- 62 молби за правна помощ от Р България за държави – членки на ЕС
- 203 молби за правна помощ от държави – членки на ЕС, за Р България
- 464 молби за правна помощ от Р България за държави извън ЕС
- 161 молби за правна помощ от държави извън ЕС за Р България
- 13 молби за трансфер на производства по наказателни дела за чужбина
- 41 молби за трансфер на производства по наказателни дела от чужбина
- 39 становища по международни договори
- 10 проекта на междуведомствени актове
- 3 организирани квалификационни мероприятия
- 8 участия в междуведомствени работни групи
- останалият брой преписки до 7 826 представлява всякаква друга кореспонденция,

извън упоменатите категории.

През отчетния период прокурорите от сектора са работили по общо 33 преписки, съдържащи класифицирана информация, като 18 от тях са образувани по молби за правна помощ от чужбина (ЕС) и са съответно изпълнени и изпратени в срок. От споменатите 33 преписки, 5 са молби за правна помощ от Р България за чужбина. В хода на изпълнение на молби за правна помощ, са изготвени 5 искания до съда за даване на разрешения за използване на специални разузнавателни средства, респективно такива разрешения са били получени, а изпълнението им проконтролирано от прокурори в сектора.

Всички посочени преписки са решавани в срок. Нито една преписка не е решавана в срок, по-дълъг от един месец. Честа практика в сектора е преписката да бъде решавана в рамките на самия ден, при обективна възможност. Принос на сектора е бързото изпълнение на молби за правна помощ от чужбина, на фона на забавеното изпълнение на български молби за правна помощ до чужбина. Изпълнението на чужди молби отнема приблизително от 2 до 4 месеца, в зависимост от случая.

Работата в сектора през отчетната година е била изключително натоварваща, но същевременно успешна и с реални резултати.

4.2. Сектор „Европейска заповед за арест“

И през 2012 г. дейността на сектор „Европейска заповед за арест“ (ЕЗА) е едно от основните направления в работата на отдел „Международно правно сътрудничество“.

Общият брой на решените преписки в сектора за 2012 г. е 3838, което е с 249 повече от 2011 г., когато общият брой на преписките е 3589.

Общо ЕЗА за 2012 г. са 492, или с 12 по-малко от 2011 г., когато са били 504.

От тях: ЕЗА, издадени от Р България – 298 – с 43 повече от 2011 г., когато са били 255, и ЕЗА, издадени от чужди съдебни органи – 194, или с 45 по-малко от 2011 г., когато са били 249.

Общият брой изпълнени ЕЗА за 2012 г. е 316, или с 32 повече от 2011 г., когато са били 284.

През отчетния период продължава провеждането на необходимата координация и хармонизиране на действията с всички органи, имащи задължение в процедурата по ЕЗА – Дирекция „Международно оперативно сътрудничество“ при МВР, Главна дирекция

„Охрана“ при МП, Дирекция „Консулски отношения“ при МВнР и Дирекция „Български документи за самоличност“ при МВР.

И през отчетния период, прокурорите от сектора са анализирали постъпващата информация по преписките по ЕЗА, за да бъде уеднаквена създалата се практика и да бъде улеснена работата на прокурорите от страната, относно издаване и изпълнение на ЕЗА.

През м. май и м. ноември 2012 г. са проведени две съвещания на Националната прокурорска мрежа, ръководена от отдел „Международно правно сътрудничество“.

Ръководителят на сектора е бил лектор в НИП за повишаване квалификацията на прокурори и в обучение на прокурори от РП Пловдив по теми от международното правно сътрудничество.

Продължава доброто сътрудничество на прокурорите от сектора с Дирекция „Международно оперативно полицейско сътрудничество“ при МВР, с оглед създаване на по-добра организация при осъществяването на функциите на Прокуратурата в процедурите по ЕЗА.

Все още е проблем, макар вече и в по-малка степен, неизпълнението на правилата относно издаването на ЕЗА, установени с Инструкцията на главния прокурор, като във ВКП не се изпращат копия от вече издадените ЕЗА или се изпращат за превод, или на ДМОПС, придружени с 3-те броя комплекта с документи за международно издирване. Не се изпраща своевременно информация до Бюрото С.И.Р.Е.Н.Е. за актуализиране на вече издадени ЕЗА и др. Има случаи на неправилно попълване на формуляра на ЕЗА, като не се отчита допълването на формуляра през 2011 г.

В този смисъл е необходимо, както да се изисква от прокурорите – членове на националната прокурорска мрежа в Р България, да активизират работата си по места, така и да се провеждат регулярни вътрешноведомствени обучения, които да бъдат насочени към онези колеги, които не са били обучавани до момента. На този етап прокурорите от сектора насърчават контактите между прокурорите от мрежата и колегите им по места, като все още проверяват изготвените ЕЗА от прокурорите и съответно на всеки се изпращат бележки и указания.

Следва да се отбележи и доброто взаимодействие с прокурори от другите отдели – отдел III и отдел IX във ВКП, когато възникне необходимост от обсъждане на общи проблеми в процедурите по ЕЗА или при издаване, изпращане и изпълнение на ЕЗА.

Прокурорите от сектора имат съществен дял за успешното провеждане и приключване на двете международни операции, проведени съвместно и по молба за правна помощ с италианските власти, завършили с едновременен арест на общо 41 български граждани, за които се проведеха и приключиха производства по ЕЗА в цялата страна, в рамките на които бяха провеждани и изземвания на вещи.

4.3. Сектор „Трансфер и екстрадиция“

Спецификата на работата в сектора се обуславя от разпоредбите на чл. 9 до чл. 34 ЗЕЕЗА, Европейската конвенция за екстрадиция (ЕКЕ), Европейската конвенция за трансфер на осъдени лица, Допълнителния протокол към нея, както и от съответните разпоредби в НПК, относими към трансферните производства.

4.3.1 Екстрадиции

Чл. 9 – чл. 34 ЗЕЕЗА – от и за държави извън ЕС

При активната екстрадиция (на обвиняеми и осъдени лица за Република България) в отдела се подготвят необходимите документи за отправяне на молби от главния прокурор на Република България по чл. 23, ал. 1, т. 1 ЗЕЕЗА до чужди държави за предаване на обвиняеми лица по образувани в Р България следствени дела, както и молби за предаване на осъдени лица в Р България по влезли в сила присъди, молби за обявяването на обвиняеми и осъдени лица чрез каналите на Интерпол за международно издирване и временно задържане в чужбина, с цел бъдеща екстрадиция за Р България, и се изготвят постановления за приемане на екстрадираните за Р България обвиняеми и

осъдени лица, както и подсъдими лица, за които е поискана екстрадиция от министъра на правосъдието на РБ по реда на чл. 23, ал. 1, т. 2 ЗЕЕЗА.

При пасивната екстрадиция (по искания за екстрадиране на чужди граждани за съдене в чужбина) се обработват отправените до българските съдебни власти искания от чужди съдебни власти за предаване на обвиняеми, подсъдими или осъдени лица за чужбина. В тези случаи в сектора „Трансфер и екстрадиции“ на отдел „Международно правно сътрудничество“ се изготвят постановления до компетентните окръжни прокуратури за временно и предварително задържане под стража, на основание прилагания в конкретния случай международноправен акт (чл. 4, ал. 1 ЗЕЕЗА), респективно принципа на взаимност (чл. 4, ал. 2 ЗЕЕЗА), съгласно чл. 13, ал. 5, чл. 14, ал. 2 и ал. 3 ЗЕЕЗА и чл. 64 НПК, като се дава разпореждане на компетентната окръжна прокуратура, в чийто район издирваното лице е задържано, за внасяне на искане в съответните окръжни съдилища за определяне на мярка за неотклонение до получаване на официалните искания за екстрадиция, заедно с останалите изискуеми документи (чл. 15 ЗЕЕЗА), както и след тяхното получаване, се дава разпореждане за провеждане на производството по чл. 16 и чл. 17 ЗЕЕЗА.

При екстрадициите дейността на сектор „Трансфер и екстрадиция“ в отдела приключва с издаване на актове – постановления за приемане или предаване на поисканите за екстрадиция лица от българските или чуждестранните съдебни власти.

За периода 01.01. – 31.12.2012 г. (за страни извън ЕС), от Република България и от такива държави са образувани общо 43 екстрадиционни преписки – от тях от Р България – 41 и от други държави – 2. За 2012 г. са осъществени 33 с фактическо предаване (приемане), от които –14 от 2012 г. и 19 от предишни години.

Обявените лица за международно издирване с молба от заместник на главния прокурор по каналите на МВР – Дирекция МОПС, през отчетния период са 48. От представените данни се налага изводът, че броят на изходящите екстрадиционни производства е нараснал, в сравнение с предишни години.

4.3.2. Трансфер на осъдени лица

Изработеният брой преписки в сектора през отчетния период е 2954, които са с около 600 повече, в сравнение с 2011 г. Следва да се отбележи, че често по една преписка съответният прокурор неколккратно е вземал отношение по повод новопостъпили материали, с оглед спецификата на конкретната процедура. В посочения брой естествено се включват и преписки, постъпили и през минали години.

За периода 01.01. – 31.12.2012 г. в сектор „Трансфер и екстрадиция“, за трансферни производства са образувани общо 60 преписки за трансфер на български граждани, осъдени в чужда държава, и 5 на чужди граждани, осъдени в Р България. 51 преписки са приключени с фактическо предаване на осъдения, като 15 са от 2012 г. и 36 са от предишни години. Разликата до общия брой преписки - 2954 се дължи на всякаква друга кореспонденция, свързана с дейността на сектора.

Основната причина за отказ на чужд гражданин да бъде трансфериран продължава да бъде неизплатената глоба, кумулативно наложена с присъдата „лишаване от свобода“. Това са най-често лица, осъдени в Р България за наркотрафик. Противното становище би обезмислило налагането на наказание „глоба“, което пък за редица случаи е задължително за съда, съгласно съответната разпоредба от НК. Следва да се отбележи, че от началото на 2010 г. е създадена и може да се използва нормативна база за взаимно признаване на финансови санкции между държави – членки на ЕС, което ще позволи осъществяването на трансфер и в такива случаи. Както вече е отбелязвано, има прецедент, който се отнася до осъден гражданин на Кралство Швеция и трансфериран по негова молба. В момента тежат аналогични производства и за двама граждани на Кралство Нидерландия. В такива случаи обаче няма реална гаранция, че финансовата санкция ще бъде реализирана, както е показал приключеният случай на трансферирания шведски гражданин.

Както е изтъквано и в предишните доклади – трансферните производства изискват повече време за приключването им с фактическо предаване на лицето, тъй като са съпроводени с необходимата предварителна кореспонденция, с оглед спазване на всички изисквания на разпоредбите, визирани в Европейската конвенция за трансфер на осъдени лица. Често се налага изискване на допълнителни документи, необходими за приспособяване на наложеното наказание от чужд съд към българското законодателство.

Изготвят се постановления за временно и предварително задържане, които винаги са спешни, както и такива за фактическо предаване (приемане), искания за международно издирване от името на заместник на главния прокурор, а след локализиране и задържане на издирваното лице, и молба от името на главния прокурор за екстрадиция. Изготвят се и искания от името на главния прокурор до СГС за екзекватура (приспособяване) на присъдата, определена от чуждестранен съд на трансферирано лице, което ще изтърпява наложеното му наказание „лишаване от свобода“ в български затвор.

Няма случай за забавяне изготвянето на съответните прокурорски актове и други документи, както и необосновани откази за провеждане на екстрадиционни и трансферни производства в рамките на вменените от специалните нормативни актове компетентности на ВКП в тези аспекти.

В заключение може да се обобщи, че отделът е работил през 2012 г. професионално и при значителна натовареност. Високият професионализъм на прокурорите, качествената работа на служителите и отговорното отношение на завеждащ отдела са довели до резултати, добре представящи прокуратурата на национално ниво и в международен план.

Приоритети в работата на отдела през 2013 г.:

- Непрекъснато повишаване на професионалната квалификация на прокурорите;
- Високо качество на работата по международното правно сътрудничество;
- Развиване на националната прокурорска мрежа по международното правно сътрудничество.

5. Дейност на отдел V „Административен“

Дейността на отдел „Административен“ е насочена към постигане на оптимална организационна ефективност на кадровата работа, квалификацията на магистратите и служителите, администриране на дейността на прокуратурите и осъществяване на методическо ръководство.

С оглед характера и спецификата, дейността се осъществява под непосредственото ръководство на главния прокурор и заместника на главния прокурор по ресора и обхваща работата на сектор „Кадри и квалификация“, сектор „Прием на граждани, жалби и сигнали“ и сектор „Организационен и колегиум“.

Основните функционални задължения на прокурорите от отдела са:

- подготовка и координиране изготвянето на всички документи за Висшия съдебен съвет, свързани с въпросите за назначаване на изпълняващ функциите административен ръководител и на заместниците на административните ръководители на прокуратурите, периодично атестиране на прокурори и следователи, процедури за придобиване статут на несменяемост, повишаване в ранг, освобождаване от длъжност, щатна численост и преразпределение по щата на Прокуратурата;
- проучване на необходимостта от обучение на прокурори, следователи и служители в системата на Прокуратурата на РБ за определени теми;
- организиране на правната квалификация на прокурорите, следователите и служителите;
- организиране, контрол и координиране на провеждането на обучения в апелативните региони по вътрешноведомствена програма за обучение;
- осъществяване на дейността по прием на граждани, жалби и сигнали;

- изпращане по компетентност на съответните прокуратури на постъпилите жалби и сигнали;
- разпределение на постъпващия доклад за съответните отдели във Върховната касационна прокуратура, с оглед определената им компетентност;
- разпределение на постъпващите преписки и дела, извън кръга на тези, обхванати от специалните отдели, между всички прокурори във ВКП, при спазване на принципа на случайния подбор;
- контрол на административно-организационната дейност на прокуратурите;
- подготовка на проекти на заповеди и разпореждания на главния прокурор и заместниците на главния прокурор по административни, кадрови и организационни въпроси;
- организиране на дейността по изпълнение на решенията на Висшия съдебен съвет, при необходимост – даване на конкретни указания до административните ръководители;
- организиране на дейността на Колегиума на Прокуратурата на РБ.

За отчетния период 01.01. – 31.12.2012 г., прокурорите в отдела са работили по 6471 преписки, от които новообразувани за периода – 5725, останали нерешени в края на отчетния предходен период – 4, решени преписки от предходни години, по които са постъпили нови материали през отчетния период – 742.

Преписките са разпределени за работа по сектори, както следва:

- сектор „Кадри и квалификация” – 1265 (при 1147 за 2011 г., 1494 за 2010 г.);
- сектор „Прием на граждани, жалби и сигнали” – 2776 (при 832 за 2011 г., 3019 за 2010 г.);
- сектор „Организационен и колегиум“ – 2430 (при 1876 за 2011 г., 1965 за 2010 г.).

Решените преписки от прокурорите в отдела за 2012 г. са общо 6467, от които решени в срок до 7 дни – 5818, до един месец – 649, нерешени са 4 преписки, чакащи окомплектуване.

5.1. Сектор „Кадри и квалификация“

През 2012 г. са приключени обявените конкурси от ВСС през 2011 г. за първоначално назначаване и за повишаване в длъжност и преместване.

След приключване на конкурсите и влизане на решенията на ВСС в сила, са усвоени, през годината, общо 188 щ. бр., от които 156 – прокурори и 32 – следователи.

С Решение на ВСС по протокол № 22/31.05.2012 г. и протокол № 27/05.07.2012 г. са назначени, по реда на чл. 243 ЗСВ, за прокурори в районни прокуратури 27 младши прокурори, след изтичане на определения срок по чл. 240 ЗСВ.

С решение на Висшия съдебен съвет по протокол № 51/29.11.2012 г. е приет окончателен списък на одобрени 29 кандидати за младши прокурори и към момента се провежда обучението им в НИП.

По идея на отдела са изискани данни за актуалното кадрово състояние за магистрати към 01.01.2012 г. за всяка от прокуратурите в апелативните райони. Въз основа на данните са направени констатации, изводи и са обсъдени възможности за преразпределение на щатни бройки, с оглед оптимизиране на щата в прокуратурата.

През отчетния период са положени усилия за кадрово укрепване на създадените през 2011 г. Апелативна специализирана и Специализирана прокуратура. С Решение на ВСС по протокол № 15/10.04.2012 г. е уважено предложението на главния прокурор и щатът на Специализираната прокуратура е – увеличен с 9 щ. бр. прокурор и 3 щ. бр. следовател, а на Апелативната специализирана прокуратура – с 4 щ. бр. прокурор.

През отчетния период в сектор „Кадри и квалификация“ са образувани общо 1265 преписки, от които 1201 новообразувани, 2 останали нерешени в края на предходния отчетен период и 62 преписки от предходни години, по които са постъпили нови материали. Общият брой на решените преписки е 1263, от които приключени до 7 дни –

620 и до 1 месец – 643, останали нерешени за отчетния период са 2 преписки, по които се изискват материали за окомплектоване.

През отчетния период в сектора са проучени, подготвени и внесени за разглеждане от ВСС общо 720 предложения за кадрови промени: за назначаване на и. ф. административни ръководители и на заместници на административни ръководители – 60; за провеждане на атестиране, с оглед статут на несменяемост – 42; за повишаване в ранг – 213; предложения и атестационни документи за периодично атестиране и по конкурси – 290; за освобождаване от длъжност – 27; за обявяване на свободни щатни бройки – 43; за преразпределение и трансформации по щата на Прокуратурата – 11; за освобождаване от длъжност на административни ръководители и заместници на административни ръководители и преназначаването им за прокурори – 8; за поощрения – 21 и за допълване решения на ВСС – 5.

През отчетния период от сектора е създадена организация за участие на магистрати и съдебни служители в 79 обучителни мероприятия, организирани от Прокуратурата на РБ, съвместно с Националния институт на правосъдието (53), Министерството на вътрешните работи (10), Германската фондация за международно правно сътрудничество (5), Фондацията „Америка за България“, Фондацията за развитие на правосъдието, Баварското държавно дружество на правосъдието и защита на потребителите, съвместно с Фондацията „Ханс Зайдел“ и други.

През 2012 г. магистрати са взели участие в 48 обучения, проведени извън страната, а 18 прокурора са взели участие в обучителни мероприятия, организирани от отдел „Международно правно сътрудничество“ на ВКП, Националния институт на правосъдието, Фондацията „Америка за България“, Фондацията „Ханс Зайдел“.

В организираното от Националния институт на правосъдието задължително текущо обучение при повишаване в длъжност на прокурори от районно в окръжно ниво – наказателен процес, са взели участие като лектори четирима прокурори от ВКП.

През отчетния период, по инициатива на сектора, със съдействието на Дирекцията „Информационни технологии“, е създадена програма, озаглавена модул „Обучение“, и е инсталирана на Ведомствения информационен сайт, с конкретни указания за ползване. В модула са включени обучения, проведени за периода 2006 г. – 2012 г. Осигурен е достъп на всички прокуратури и по този начин се реализира възможността за създаване на електронни кадрови дела на магистрати и служители, включващи участието им в квалификационни мероприятия. С разпореждане и заповед на заместника на главния прокурор по административни и кадрови въпроси, от сектора е създадена организация за първоначално въвеждане и актуализирането на информацията в електронните кадрови дела на магистратите и съдебните служители.

През отчетния период продължава работата по стартиралата през 2011 г. вътрешноведомствената програма за квалификация. Осъществени са два цикъла на обучение – м. януари – м. май 2012 г. и м. октомври – м. декември 2012 г. на ниво апелативни и окръжни райони. По програмата са проведени общо 164 обучения, от които 145 за магистрати и 19 за съдебни служители.

Положителен момент в работата по програмата е, че графикът на обученията се изготвя въз основа на предложения от административните ръководители на прокуратури за конкретни теми, по които магистратите имат нужда от обучение. Тази насока следва да бъде продължена и през настоящата година, тъй като дава възможност да бъдат отчетени реалните потребности на магистратите и съдебните служители и реализирани обучения в съответни направления.

В предстоящата работа по вътрешноведомствената програма, акцент трябва да бъде планирането и осигуряването на практически ориентирани обучения за превръщането на програмата в равностойно направление за повишаване на квалификацията и обмен на добри практики и опит. Необходимо е да се създаде организация за реализиране на обучителни мероприятия, ползвайки както капацитета на прокурорите, така и

привличането на следователи от НСлС с богат професионален опит за участие като лектори по теми, относно методиките за разследване на отделни видове престъпления.

Данните за проведените обучения по вътрешноведомствената програма са анализирани и въведени в регистър по програмата.

5.2. Сектор „Прием на граждани, жалби и сигнали”

Работата в сектора се извършва в следните направления:

- осигуряване на ежедневен прием на граждани, изслушване на поставените от тях въпроси и искания;
- проучване на постъпилите жалби, сигнали и други документи, адресирани до главния прокурор или до ВКП и изпращането им на компетентната прокуратура;
- разпределение на постъпващия доклад във ВКП;
- разпределение на постъпващите преписки и дела, извън кръга на тези, обхванати от специалните отдели, между всички прокурори във Върховната касационна прокуратура, при спазване на принципа на случайния подбор.

През отчетния период са приети и изслушани 835 граждани.

В повечето случаи, след проведените разговори, гражданите, посетили приемната, се ориентират правилно за действията, които следва да предприемат в защита на интересите си.

Общият брой преписки, решени от сектора, е 2776, от които новообразувани – 2234 и преписки, решени през предходни години, по които са постъпили нови материали през 2012 г. – 542. Всички преписки са решени в срок до 7 дни, чрез изпращане на компетентната прокуратура и отговор до жалбоподателя за движението на преписките.

Значителна по обем е работата, която извършват прокурорските помощници от сектора и по разпределение на целия доклад, който постъпва във ВКП към съответните отдели, с оглед определената им компетентност. За отчетния период общият брой постъпили във ВКП жалби, сигнали от граждани и организации, проучени от прокурорските помощници в сектора и отнесени за присъединяване към стари номера на преписки в отделите, е 18 497.

В съответствие със Заповед на главния прокурор № 323/10.02.2012 г. е извършено разпределение на 548 преписки между прокурорите във ВКП, при спазване на принципа на случайния подбор, от които 22 са решени от прокурори в отдела.

5.3. Сектор „Организационен и колегиум“

Контрол на административно-организационната дейност на прокуратурите

С оглед подобряване на организацията, контрола и отчетността на административната дейност на Прокуратурата, в отдела се поддържа база данни за всички заповеди и разпореждания на административните ръководители, издадени при осъществяване на организационното, административното и методическото ръководство, в съответствие със законовите им правомощия.

Получените в тази връзка заповеди през отчетния период са 1656 от административните ръководители на апелативни, окръжни и районни прокуратури.

След проучването им е установено, че административните ръководители на прокуратури са реагирали своевременно чрез издаване на свои заповеди, разпореждания и указания, с които детайлно уреждат въпросите по съответната проблематика и с оглед необходимостта от повишаване на нивото на организация на работа.

С цел да се подпомогне работата на административните ръководители при изпълнение на функциите им по ръководство на дейността на прокуратурите през 2012 г., е изготвено от прокурори в отдела, със съдействието на завеждащ отдел Седми във ВКП и директорите на дирекции в Администрацията на главния прокурор, „Ръководство за организация на работата на административните ръководители”.

Изготвени проекти на заповеди на главния прокурор и неговите заместници

Подготвени са 486 проекта на заповеди и 34 – на разпореждания на главния прокурор и заместника на главния прокурор по административни, организационни и кадрови въпроси, всички утвърдени от ръководството. В значителна степен разпорежданията са инициирани във връзка с констатирани пропуски и за преодоляване на проблеми в дейността.

Подготвени са 11 становища по методически указания, заповеди, законопроекти и общо 183 информации, анализи, статистически таблици, обобщения на данни, отчети.

В съответствие с т. 11 от Методическите указания за работа на Инспектората, утвърдени от главния прокурор, в отдел „Административен” са постъпили общо 218 доклада от извършени проверки срещу магистрати, по които не са констатирани данни за дисциплинарни нарушения или е изтекъл срокът за търсене на дисциплинарна отговорност. Копие от докладите са изпратени на отдел „Човешки ресурси” за прилагане към кадровите дела на магистратите. Всички постъпили доклади се завеждат в определен регистър и архивират в отдела.

При наличен свободен щат и доказана служебна необходимост, се извършва своевременно командироване на прокурори и следователи. В регистъра за командировани магистрати през 2012 г. са въведени общо 153 заповеди на административни ръководители, от които 102 на главния прокурор и заместника на главния прокурор по реда на чл. 147 ЗСВ, съответно 61 – за командироване и 41 – за прекратяване на командироване. Своевременно е изпратена до Висшия съдебен съвет и изискваната информация за командировани магистрати от всяка от прокуратурите в страната.

В съответствие със заповед на главния прокурор, се извършва и командироване на прокурори от окръжни прокуратури и Софийската градска прокуратура за участие в заседания по НОХД на Специализирания наказателен съд. Изготвените в тази връзка заповеди са 305.

В отдела се поддържат на хартиен и електронен носител следните **регистри**:

- регистър за обучение на магистрати и служители;
- регистър на лектори – магистрати и служители;
- регистър за обучение по вътрешноведомствената програма;
- регистър за получени доклади от проверки на отдел „Инспекторат” на ВКП, по които не са констатирани дисциплинарни нарушения или са погасени по давност;
- регистър за дисциплинарни наказания на магистрати, наложени от административни ръководители или по предложение на същите от Висшия съдебен съвет.

За отчетния период с участие на прокурори от отдела са организирани и проведени 5 конкурса, в съответствие с Правилника за организацията и дейността на Прокуратурата, за 16 щатни длъжности за съдебни служители в Администрацията на главния прокурор, на Върховната касационна прокуратура и Върховната административна прокуратура.

През отчетния период прокурори от отдела са участвали в общо 33 заседания на работни групи и комисии и девет срещи с представители на други ведомства.

Приоритети в работата на отдела

- Организация за стриктен контрол за спазване и правилно прилагане на Закона за съдебната власт.
- Осигуряване на оптимални условия за приложение на Методиката за атестиране и Правилата за конкурсите, издадени от Висшия съдебен съвет по приложението на закона.
- Организация, координация и контрол за осигуряване на непрекъснато повишаване на професионалната квалификация на магистрати и служители.
- Бърза и адекватна намеса при решаване на проблеми от кадрови, административен, организационен характер.

- Подпомагане на дейността на административни ръководители на прокуратури по организационни, кадрови и административни въпроси.
- Усъвършенстване на нивото на методическа помощ.
- Пълноценно използване на предимствата на информационните технологии в пряката работа и при осъществяване на административно-контролната дейност.
- Оптимална организация за ефективна работа на прокуратурите.

6. Дейност на отдел VI „Инспекторат“

Отдел „Инспекторат“ във Върховната касационна прокуратура е включен в утвърдената структура на Върховната касационна прокуратура с два сектора „Вътрешен контрол“ и сектор „Ревизионен“. Обособени са инспекторски звена към апелативните прокуратури за постигане на координация и взаимодействие между тях и отдел „Инспекторат“ във Върховната касационна прокуратура.

Основните задължения на прокурорите в отдел „Инспекторат“ са:

- извършване на проверки, с оглед данни за нарушения на служебни задължения от прокурори и следователи, както и за престъпления, извършени от магистрати;
- подготвяне на проекти на заповеди на главния прокурор за налагане на дисциплинарни наказания на прокурори и следователи;
- подготвяне на проекти на предложения на главния прокурор за налагане на дисциплинарни наказания и за отстраняване от длъжност на прокурори и следователи;
- участия по пълномощие на главния прокурор в заседания по дисциплинарни дела пред дисциплинарни състави на Висшия съдебен съвет;
- обобщаване, анализ и предложения за указания относно дисциплинарната практика на административните ръководители на прокуратури;
- извършване на ревизии в апелативните прокуратури и други прокуратури, съобразно годишния план и поставени задачи от ръководството на Прокуратурата;
- анализиране на дейността на ревизираните прокуратури и даване на препоръки, с оглед на констатациите;
- оказване на методическа помощ, анализиране и контролиране на ревизионната дейност на апелативните и окръжните прокуратури.

При изпълнение на своите задължения, прокурорите се подпомагат от администрацията на отдела.

За отчетния период 01.01.–31.12.2012 г. прокурорите от отдел „Инспекторат“ са работили по общо 2258 преписки, от които новообразувани за периода са 1519, останали нерешени от предходната 2011 г. – 411, и 328 решени преписки, по които са постъпили нови материали през 2012 г.

От общия брой преписки 31 съдържат класифицирана информация и са заведени в отдел „Защита на класифицираната информация“ в Администрацията на главния прокурор.

Решените преписки от прокурорите в отдела през 2012 г. са 2068. Нерешените преписки в края на отчетния период са 190.

От решените преписки в срок до 3 дни са приключени 431, до 1 месец – 1084 и до 6 месеца – 553.

В съответствие със Заповед № 323/10.02.2012 г. на главния прокурор, делата срещу магистрати, наблюдавани дотогава от прокурорите в отдел „Инспекторат“, са предадени в отдел Първи на Върховната касационна прокуратура, с оглед новата функционална компетентност.

Прокурорите от отдел „Инспекторат“ са решили 38 преписки, получени от отдел „Административен“, след извършено разпределение на случаен подбор, съгласно Заповед

№ 323/10.02.2012 г. на главния прокурор.

През 2012 г. са образувани 7 дисциплинарни производства срещу прокурори и следователи, по които са наложени дисциплинарни наказания „порицание“ „забележка“ на 7 прокурори и следователи със заповед на административен ръководител и е изготвено едно предложение за дисциплинарно освобождаване от длъжност на прокурор.

От наложените през 2012 г. дисциплинарни наказания на прокурори и следователи от административни ръководители, с решения на Висшия съдебен съвет са потвърдени 2 наказания на прокурори и 4 – наложени на следователи. Уважено е и направеното предложение за дисциплинарно освобождаване от длъжност на прокурор.

През 2012 г. в отдел „Инспекторат“ са образувани 131 преписки за планирана и извършена контролно-ревизионна дейност в прокуратурите.

Проучени и анализирани са докладите за проведени комплексни ревизии и тематични проверки по чл. 15 ИППП.

Общо са извършени 130 ревизии, от които 17 комплексни – от апелативни прокуратури в окръжни прокуратури, 22 планови – от Инспектората към ВСС в апелативни, окръжни и районни прокуратури и 91 тематични проверки, извършени от апелативни и окръжни прокуратури.

През отчетната 2012 г. от прокурори в отдел „Инспекторат“ във ВКП е проведена ревизия на АП Варна.

Проверяваният период е 01.11.2010 г. – 01.06.2012 г. Констатациите са за много добра организация на работата по отделните видове надзори, сročността и обосноваността на прокурорските актове, както и на ревизионно-контролната дейност. Отправена е препоръка, разпределението на делата за участие в съдебно заседание в Апелативния съд Варна да се извършва на принципа за случаен подбор чрез програмата Law Choice.

7. Дейност на отдел VII „Информация, анализ и методическо ръководство“

С утвърждаването на новата структура на ВКП (Заповед на главния прокурор № ЛС-323 от 10.02.2012 г., т. П.7.), компетентността на отдела е останала в същия обхват. Щатът от 6 прокурори е запазен.

Съобразно функционалната компетентност, отделът е организиран в четири сектора: „Информация и анализ“ (ИА); „Унифицирана информационна система“ (УИС); „Консултативен съвет за методическо ръководство и конституционностьобразност на законите“ (КСМРКЗ), „Криминологически изследвания“ (КИ).

Обобщени статистически данни

През 2012 г. в отдела са наблюдавани общо 690 преписки, от тях – 627 новообразувани, при общо наблюдавани 623 за 2011 г. (384 за 2010 г.). Решени са 679 преписки. Останали нерешени в края на отчетния период са 11 преписки, от които 7 – чакащи окомплектуване, и 4 – при прокурор за решаване.

В рамките на 3 дни са решени 265 преписки; в едномесечен срок – 377 и до 6 месеца – 37.

От прокурорите в отдела са решени 22 преписки, възложени на принципа на случайния подбор между отделите.

Поради спецификата на основната дейност на отдел ИАМР във ВКП, която в основния си обем не е свързана с непосредствено наблюдаване и надзор на предварителни проверки и досъдебни производства, принципът на случайното разпределение между прокурорите не се прилага в пълен обем. Изключение правят възлаганите преписки на ръководителя на сектор УИС, който през отчетния период е работил с 50 % натовареност и по преписки на сектор III „Противодействие на престъпленията против интелектуалната собственост и на компютърните престъпления“ в отдел II във ВКП.

Типичните за териториалните прокуратури и специализираните отдели във ВКП статистически показатели не могат да обхванат особеностите на дейността на отдела. Преписките, като абсолютен брой, не съответстват на сложността и обема дейности⁵¹, които се извършват. Решаването на възложените задачи предполага осъществяването на много разнородна за всеки от секторите теоретично-изследователска, организационна, техническа и пр. подготвителна работа.

Завеждащият отдела е работил по 66 преписки. Взел е участие в работата на седем работни групи. Участвал е в 67 работни заседания на групите, както и в заседания на Комисията по правни въпроси в 41-вото НС, Министерството на правосъдието, МВР, неправителствени организации.

Участвал е в подготовката на три проекта на становища във връзка с образувани конституционни дела. Взел е участие в изготвянето на 5 акта за методическо ръководство, които са въведени в действие – Методически указания за всеобхватна финансова проверка; Указания за подобряване на организацията на разследването на ДП за престъпления по чл. 234, чл. 242, чл. 242а и чл. 251 НК; Ръководство за организацията на работа на административните ръководители в ПРБ; Ръководство по приложението на НПК, Ръководство по приложението на НК, както и на 3 акта за междуведомствено взаимодействие – Инструкция за координация и взаимодействие между ПРБ и МВР при провеждането на неотложни и първоначални действия по разследването, Инструкция за организация на взаимодействието между ПРБ и Военната полиция, Споразумение за взаимодействие при разследването на авиационни произшествия и сериозни инциденти в гражданското въздухоплаване между ПРБ, МВР и МТИТС. Взел е участие при разработването на 4 проекта на становища по законопроекти и други нормативни актове.

Осигурил е лекторско участие в две обучения по програмата на апелативните прокуратури.

7.1. Дейност на сектор „Информация и анализ” в отдел ИАМР във ВКП

За отчетния период в сектора са обработени 354 преписки. Новообразуваните преписки през 2012 г. са 340. Решени са всички постъпили през периода 354 преписки. Срочността на решаване е, както следва: 116 преписки са решени в рамките на 3 дни, в едномесечен срок – 225, и 13 преписки – до 6 месеца. На прокурорите в сектора чрез програмния продукт „Law Choice“ са разпределени 13 преписки.

Прокурорите от сектора са взели участие в 2 работни групи, както и 3 участия като лектори в организационни квалификационни мероприятия.

Извършените основни дейности от сектор ИА са, съответно:

- **годишен доклад** на главния прокурор за прилагането на закона и за дейността на Прокуратурата и разследващите органи през 2011 г. Изготвено е и резюме на годишния доклад за 2011 г.;

- **обобщени информации** за образуването, движението и приключването на преписките и делата, предоставяни на ВСС, Инспектората на ВСС и министъра на правосъдието, на основание чл. 141 и чл. 142 ЗСВ (I тримесечие, I шестмесечие и деветмесечието на 2012 г.).

- Изготвен и изпратен във ВСС е **Проект на обхват и структура на годишния доклад за прилагането на закона и за дейността на Прокуратурата и разследващите органи през 2012 г.** – приет с Решение на ВСС по Протокол № 1 от 10.01.2013 г.

⁵¹ Специфичната дейност на отдела трудно се поддава на количествено и качествено отчитане (вкл. измерване на натовареността) чрез показатели като брой на образувани и решени преписки. Характерът им е такъв, че в типичния случай по една преписка постъпват множество материали (или точно обратно – поставя се накратко само проблемът, който се очаква да намери своето решение), което налага проучване и анализ на тези материали, вкл. и на относимото българско и/или чуждо законодателство, прокурорска и съдебна практика, български и чуждестранен опит, изготвят се и/или се изискват становища, извършват се съвместни обсъждания в рамките на сектор и/или отдела, съгласува се с други отдели, териториални прокуратури и ръководството на ПРБ, съобразяват се съответни предложения, бележки, възражения и указания и едва тогава се изготвя крайният акт. Всичко това не може да намери адекватен израз в числото преписки и продължава да бъде предизвикателство за отчетността.

- **Информационни материали:**

- анализи за дейността на ПРБ – 10;
- по Мониторинга на ЕК по Механизма за сътрудничество и оценка – общо 111 анализа, информации и статистически таблици;
- 20 информации и справки, в изпълнение на решения и искания на ВСС, както и актуалното състояние на делата от особен обществен интерес, наблюдавани от ЕК;
- по искане на 41-вото НС – 3 информации;
- международни институции – попълнени са 8 въпросника на ЕС и на международни организации – ООН, ЕВРОСТАТ, ЕК, Мънивал, GRECO и др.
- по искане на държавни ведомства – 8 информации;
- по искане на медии и обществени организации и ad hoc информации по поставени въпроси – 15 справки.

- Продължила е съвместната дейност със сектор УИС и Дирекция ИТ за преминаване към цялостно извеждане на справки от УИС.

- От сектора се поддържа и актуализира Ведомственият информационен сайт на Прокуратурата на РБ, общо са публикувани 547 материала, в т.ч. 141 съобщения.

- **Проблеми**

Пълни и коректни справки в обобщен вид за ПРБ все още не е възможно да се извеждат от УИС по всички показатели за отчетност. Данните за дейността на прокуратурите се изискват, обработват и обменят с традиционните Microsoft инструменти, което допълнително натоварва прокурорите и служителите.

Горното произтича от продължаващото софтуерно усъвършенстване на справочния модул на УИС. Освен това в някои прокуратури неправилно и непълно се въвеждат данни в УИС.

Друг проблем е, че не във всички случаи се спазват указанията на главния прокурор, относно унифицирано изискване на информация за движението по преписки и дела⁵², което води до различни информационни потоци при наличие на единна регламентация и унифицирана отчетност.

- **Предложения**

В краткосрочен план – статистическите данни за I-во полугодие на 2013 г. през м. юли да се изведат паралелно по досега утвърдения механизъм и от новия справочен модул на УИС. Резултатите би следвало да се сравнят и да се анализират евентуално получените различия. След което паралелното извеждане на данни да продължи до края на годината, с цел получаване на максимално близки резултати.

Дългосрочно – вземане на административно управленско решение за отпадане на електронните таблици и цялостното им унифицирано извеждане от УИС с новия справочен модул. За целта, следва да се направи задълбочен анализ на финансовото и техническото обезпечаване на работата със справочния модул във всички нива на прокуратурата. Така ще се постигне облекчаване на дейността на прокуратурите по отношение на обработването и предоставянето на статистическата информация за дейността на ПРБ.

7.2. Дейност на сектор „Унифицирана информационна система ”

През 2012 г. сектор УИС е работил по 108 преписки. Всички преписки са решени в срок.

Унифицираната информационна система на ПРБ – проблеми и предложения

През отчетния период всички прокуратури от страната продължават работата си с Унифицираната информационна система на ПРБ.

1. През годината сектор УИС и Дирекция ИТ са разработили **Електронен регистър за срочността на разследването срещу известен извършител, произнасянето**

⁵² Раздел IV, т. 6 от Указание № И-301/2007 г. за информационната дейност в ПРБ

от прокурор, задържането под стража и домашния арест. Данните за регистъра се извеждат от базата данни в УИС.

Регистърът е въведен в употреба от 01.03.2012 г. със Заповед № 525 от 22.02.2012 г. на главния прокурор. С въвеждането на регистъра е улеснен максимално контролът за сурочността върху разследването, произнасянията на прокурорите, както и относно задържаните лица (в т.ч. и лицата с мярка за неотклонение „домашен арест“).

От 01.04.2012 г. достъп до Регистъра е осигурен на Инспектората към ВСС.

2. През 2012 г. е приключила дейността по разработването на **Електронен регистър на специалните разузнавателни средства, използвани в досъдебното производство.** Регистърът е въведен в употреба от 01.03.2012 г. и с него работят всички прокуратури, в които има регистратури за класифицирана информация.

В Регистъра се въвеждат данни за: искания за използване на СРС; уважени искания за използване на СРС; използвани оперативни способности; поискани от прокурора и изготвени от СДОТО веществени доказателствени средства; изготвените доклади от прокурора до съда за използваните СРС (чл. 29, ал. 7 ЗСРС); решение на прокурора по досъдебното производство; решение на съда по внесените актове от прокурора; оправдани и осъдени лица, спрямо които е използвано СРС.

Софтуерът се използва локално в прокуратурите с регистратури за класифицирана информация, предвид забраната на ЗЗКИ да се извършва пренос чрез Интернет на данни, съдържащи класифицирана информация (чл. 94 ЗЗКИ).

В софтуера не се въвеждат имената на лицата, спрямо които се използва СРС, а техните оперативни псевдоними. Не се въвеждат и действителните наименования на използваните оперативни способности, а произволно избрани цифрови кодове. Тези данни попадат в забранителния списък на Приложение № 1 към чл. 25 ЗЗКИ.

С въведения регистър се осигурява възможност за бързо и точно извеждане на справочна информация: по прокуратури; по прокурори; по способности; по псевдоним на лицето, спрямо което е прилагано СРС; по номер на досъдебно производство; по номер на н.о.х. дело; по номер на наблюдаващата прокуратура; статистически справки за произволно избран период.

Горепосочената справочна информация осигурява възможност за анализ на дейността по използването на СРС в досъдебните производства и предприемане на необходимите организационни мерки за подобряване на работата на прокуратурата по тези дела.

3. В края на 2012 г. е разработен и публикуван на Ведомствения информационен сайт **Електронен регистър на лица с мярка за неотклонение „задържане под стража“ и „домашен арест“.**

Регистърът извежда данни от УИС за: имена на задържаното лице, наблюдаващата прокуратура, номерата на прокурорската преписка и досъдебното производство, разследващия орган, датата на задържане и изтеклите дни на задържане, правната квалификация на деянието, вида на взетата мярка за неотклонение – задържане под стража или домашен арест.

4. През годината секторът е продължил работа по изпълнявания от Прокуратурата проект *„Доизграждане и усъвършенстване на ЕИСПП и интегриране на ведомствените информационни системи с ядрото на ЕИСПП“*, финансиран от Оперативната програма „Административен капацитет“ (ОПАК).

Приключила е процедурата по обществената поръчка за избор на изпълнители по 16-те обособени позиции. Ръководителят на сектора е взел участие в работата на комисията, в качеството на неин председател.

Сключени са договорите с избраните изпълнители по дейности 5 и 6 от проекта, отнасящи се до усъвършенстването на УИС и свързането ѝ с ЕИСПП. От края на м. юни 2012 г. е започнало изпълнението на проекта от изпълнителя – консорциум „Гравис – Сирма“.

Основен проблем при изпълнението на проекта е обхващането на всички показатели, които се наблюдават от действащата в прокуратурата статистика. През последните години броят им е нараснал прекомерно много, което предполага поставянето им на дискусия през призмата на реалните практически нужди. Като проблем е поставян многократно както от сектор УИС, така и от прокуратурите в страната.

Дейност по приложението на принципа за „случайно разпределение” на преписки и дела

Съгласно чл. 9 ЗСВ, всички преписки и дела в прокуратурите се разпределят на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение, съобразно поредността на постъпването им. За приложението на „случайното разпределение” се използва софтуерният продукт „Law Choice”. Една от задачите по посочения в т. 1.4 проект е разработване и интегриране в УИС на модул за случайно разпределение на преписките.

През отчетния период секторът е изпълнявал и обичайните си задължения по оказване на помощ на потребителите на УИС, провеждане на обучения за работа с УИС на новоназначени съдебни служители, поддръжка (съвместно с Дирекция ИТ) на Водомствения информационен сайт.

През периода ръководителят на сектора е работил с 50 % натовареност и по преписки на сектор III „Противодействие на престъпленията против интелектуалната собственост и на компютърните престъпления“ в отдел II във ВКП.

7.3. Дейност на сектор „Консултативен съвет за методическо ръководство и конституционносъобразност на законите”

Секторът за методическо ръководство и конституционносъобразност на законите в отдел „Информация, анализ и методическо ръководство” във Върховната касационна прокуратура подпомага осъществяването на част от функциите на главния прокурор на Република България.

Основната дейност на прокурора в сектора е да прави проучвания и да изготвя становища за съответствието на действащите закони и на изготвените законопроекти с Конституцията на РБ, да анализира и изготвя проекти за указания във връзка със спорни въпроси по приложението на материалните и процесуални закони, както и да дава отговори на конкретни въпроси, поставени от прокуратурите в страната.

След одобряване на становищата, се изготвят проекти на актове от компетентността на главния прокурор или неговите заместници: искания до Конституционния съд на Република България, окончателни становища по законопроекти на Министерския съвет и народни представители, методически указания (вътрешноведомствени и междуведомствени), съвместни инструкции, окръжни, споразумения и др. по организиране, контролиране и отчитане на съвместната дейност на Прокуратурата с други държавни органи.

По щат секторът се състои от един прокурор.

През 2012 г. общият брой на разгледаните в сектора преписки, в това число и разпределените на случаен принцип, е 90, като 76 от тях са новообразувани, а 3 са били нерешени в края на предходния отчетен период. Броят на решените преписки, по които са постъпили нови материали, е 11.

Общият брой на решените през годината преписки е 88, като 19 от тях са приключени до 3 дни, 63 – до 1 месец, 6 – до 6 месеца.

Във връзка с осигуряването на статистическа и аналитична информация, са изготвени 1 доклад и 85 справки и становища.

През годината е изготвен 1 проект на методическо указание за работата по преписки и досъдебни производства, образувани по оплакване на граждани и юридически лица за неправомерно задържане на движими вещи, в нарушение на договори за лизинг.

Изготвен е 1 проект на становище до Конституционния съд за обявяване на противоконституционност на отделни норми от Закона за управление на отпадъците.

През 2012 г. са подготвени 18 проекта на становища по законопроекти и др. нормативни актове – ЗИДЗСВ, ЗИДЗМВР, ЗИДЗОДОВ, ЗИДНК, по проектите на Общата и Особената част на нов НК, ЗИДНПК, Закона за адвокатурата, Закона за вещите лица, преводачите и тълковниците, Закона за обществените поръчки, ЗИДГПК, ЗИДАПК, ЗИДЗАНН.

Изразени са 12 становища и по искания на други ведомства, във връзка с процедури по изготвяне на нормативни актове, споразумения, конвенции и др. По искане на Съюза на юристите в България, е изготвено становище, което е представено на конференция с тема „Правни проблеми на строителното предприемачество“; по искане на Комисията по образованието в 41-вото Народно събрание, е изразено становище относно необходимостта от създаване на нормативен ред за защита на обществения интерес чрез наказателно преследване на български граждани, които използват под свое име чужди произведения на науката; подготвен е проект на становище относно задължителните указания на Комисията за защита на личните данни; изразено е становище по искане на Министерството на правосъдието относно решение на Европейския съд по правата на човека по случая Анна Годорова срещу България; дадено е становище по сигнал на действащия по това време български посланик в Лондон, относно опит за осуетяване на нормалното провеждане на изборите за президент и вицепрезидент; изразено е становище по запитване на ГД „Криминална полиция“, МВР, относно „телефонните измами“ и наложително ли е методическо ръководство и за прокурорите, които наблюдават разследването на подобни престъпления; изразено е становище по сигнал на Омбудсмана на Република България, в което са посочени данни за неправомерни действия на представители на фирми, на които е възложено събирането на стари задължения.

Изпратени по компетентност на друга прокуратура, друг отдел от ВКП и други органи и организации са 2 преписки. В края на отчетния период общият брой на нерешените преписки е 2.

Ръководителят на сектора участва с лекции в програмата за повишаване на квалификацията на прокурорите.

През годината съставът на КСМРКЗ е включвал 19 експерти на граждански договори (последните двама са от април и октомври). Общо представените от тях писмени становища са 158. Становищата са свързани с конституционни дела (№ 14/2011 г., № 16/2011 г., № 6/2012 г.), както и с молби за инициране упражняването на правомощия на главния прокурор за сезиране на Конституционния съд; представени са становища по проекта на нов НК (Обща и Особена част), по приложението на закона – най-често на НПК (над 15 случая), на НК (над 10 случая), както и на ЗСРС, ЗМВР, ЗАНН, ЗСВ, ГПК, по законопроекти за изменение и допълнение на НК, по проект на Закон за вещите лица, преводачите и тълковниците, по предложение за допълнение на ЗОП; във връзка с тълкувателно решение на ОСГК – ВКС; по Инструкцията за провеждане на предварителни проверки, както и по отделни конкретни преписки, за които е било прието, че представляват определена правна сложност. През периода са подготвени и проведени 10 заседания на Консултативния съвет (без м. юли и м. август), на които са представени и обсъдени становища по спорни въпроси, поставени в преписките на отдела.

Организацията през отчетния период е била съобразена със съществуващата динамика и нестабилност на законодателството (особено непосредствено свързаното с дейността на прокуратурата – наказателно, вкл. наказателнопроцесуално, административно и финансово-данъчно), активността на Конституционния съд и нуждите на практиката. Това предполага експертите, по правило, да са на разположение и позволява в изключително кратки срокове да се възложи задача и получи становище от тях. В редица случаи това е от значение, предвид двуседмичния (съответно десетдневния) срок по съгласувателната процедура, по-рядко се изисква и в по-кратки срокове.

От друга страна, практиката налага неравномерно и нееднакво натоварване, съответно различен фактически ангажимент на експертите, което финансово невинаги е

оправдано. Всички тези обстоятелства изискват да се търси подходящ баланс между нуждата от висока научна експертиза, при съобразяване на финансовите ресурси, и концептуалното виждане на ръководството на ПРБ за структуриране и функциониране на прокурорските звена.

7.4. Дейност на сектор „Криминологически изследвания”

За анализирания период от 01.01.2012 г. до 31.12.2012 г. сектор КИ на отдел ИАМР е бил зает с изпълнение на задачи от организационно естество, включващи разработване на план за дейността на сектора през 2012 г., разработване и поддържане на рубрика за оповестяване на решения на ЕСПЧ, отнасящи се до дейността на ПРБ, и осъществяване на кореспонденция с ресорната дирекция на Министерството на правосъдието. Изпълнението на последните две задачи е позволило да се започне с дейността по проучване и анализ на решения на ЕСПЧ по дела срещу Република България и изготвяне на анотации за онези от тях, които имат отношение към дейността на прокуратурата.

Отличителната за сектора работа е съсредоточена върху провеждане на криминологични изследвания и работата по проекти на нормативни актове. Като най-значими заслужават да бъдат отбелязани разработването на методика за изследване на тема „Проблеми при прилагането на „ускорени процедури“ и провеждането на самото криминологично изследване и доклад на тема „Проблеми при прилагането на „ускорени процедури“ в наказателния процес“, извършване на годишния криминологичен анализ на прокуратурата, както и изготвянето на изследване по статистически данни на ПРБ на тема „Проблеми при противодействието на престъпленията, засягащи публичните финанси“.

Що се отнася до дейността по създаването на вътрешни за системата на ПРБ правила, акцент заслужават разработването на идеен документ и проекти на указания за повишаване на ефективността на прокурорите в защита на правата на пострадалите и на проект за методически указания по този въпрос, както и на проект на методически указания за разследване на престъпления, извършени от непълнолетни или с пострадали деца. Отделна тема в работата на сектора е изготвянето на становища по проекти на нормативни актове на други ведомства (напр. ДКСИ, БНБ, КЗЛД) и проекти на указания, изготвени от други отдели на ВКП – напр. методически указания за работа по преписки и дела за престъпления с дискриминационен елемент и др.

За периода 01.01. –31.12.2012 г. в сектора са били обработвани за решаване 72 преписки, от които 69 новозаведени, (вкл. 7 по линия на случайния подбор), както и 3 преписки от минал период, по които са постъпили нови материали. Решени с прокурорско произнасяне са 66 преписки, две чакат окомплектуване с новоизискани материали и четири са били докладвани на прокурора за решаване в едномесечен срок към края на отчетния период, а понастоящем са решени. По преписките са изготвени 117 правни становища и справки до зав. отдел ИАМР и ръководството на ВКП. Съставени са 9 проекта на актове от името на главния прокурор (включително коментирания по-горе проект за указания). От сектор КИ са изготвени 9 становища по законопроекти и други нормативни актове, предложени от органи на изпълнителната власт и независими регулаторни органи (Комисията за защита на личните данни, Държавната комисия за защита на класифицираната информация, Българската народна банка).

Друго участие в междуведомствени проекти от страна на сектора е осъществено чрез подготовката на становища и осигуряване на представителство в две междуведомствени делегации, работа в експертни групи на МП по седем законопроекта и анализ на съответствието на българското законодателство с Конвенцията на Съвета на Европа относно изпирание, издирване, изземване и конфискация на облагите и относно финансирането на тероризма (Варшавската конвенция). Този дял от работата на сектор КИ е наложил участия в 37 заседания на работни групи, отчетени в статистическата таблица. Представител на сектор КИ е взел участие, от името на ПРБ, в Седмата среща на Консултативния съвет на европейските прокурори, на която е изготвено и прието Мнение

№ 7 относно управлението на средствата на прокуратурите. Сектор КИ е осигурил и събирането на данни за попълването на въпросника, изготвен от Секретариата на КСЕП и е определен за титулярен представител в Работната група към ГД „Вътрешни работи“ на Европейската комисия за нуждите на политиката от данни за престъпността, която е провела среща през м. ноември 2012 г.

Изпълнение на приоритетите на отдел ИАМР през 2012 г.

Своевременно и адекватно актуализиране на информационната отчетност на прокуратурата, съобразно настъпилите законодателни изменения и структурни промени в органите на досъдебното производство. През отчетния период е актуализирана статистическата отчетност, съобразно измененията и допълненията на НПК за отчитане на работата на разследващите митнически инспектори. Предприети са мерки за адекватно отчитане на дейността на отделите във ВКП, съобразно настъпилите структурни промени със Заповед № 323/2012 г. на главния прокурор, както и за изпълнение на допълнителни задължения на ПРБ за отчетност по приложението на Методическите указания на главния прокурор за всеобхватната финансова проверка.

Продължаване на работата по съпоставяне на въведените данни в УИС с представяните от прокуратурите статистически данни и създаване на необходимите предпоставки за ползването на справочния модул по начин, позволяващ цялостно и достоверно електронно обработване на данните от УИС. При изпълнение на периодичната отчетност на прокуратурата, са извършвани проверки за съответствие както тематично – като изпиране на пари, така и по общи показатели.

Пълноценно реализиране на капацитета на КСМРКЗ, във връзка с нормативното и организационното осигуряване на дейността на прокуратурата, както и за своевременно разработване на методически препоръки при идентифициране на съществени практически проблеми в работата на органите на досъдебното производство. През периода, съобразно възникналите задачи, са изисквани и представяни становища от експертите от КСМРКЗ. Ритмично (ежемесечно) са провеждани заседания, на които са разглеждани и разисквани становища по важни за прокурорската практика и за законодателството въпроси. По-подробно изложение се съдържа в частта, свързана с дейността на сектор КСМРКЗ.

Посрещане на непосредствените нужди на прокуратурата по формирането на предсказуема наказателна политика чрез подпомагане създаването на общи стандарти в прокурорската и съдебната практика, въз основа на резултатите от криминологични изследвания. През 2012 г. са реализирани ресурсно обезпечените планови задачи – провеждането на криминологично изследване на ефекта на ускорените процедури в наказателния процес; специално фокусирано изследване на положението на жертвите (пострадалите от престъпления) при участието им в ускорените процедури и реализацията на техните права, което е предприето, съобразно *Графика на неотложните мерки и действия на правителството и органите на съдебната власт за изпълнение на показателите за напредък в областта на съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност;* изследване по статистически данни на резултатите от противодействието на престъпления, свързани с публичните финанси.

Приоритети в дейността на отдел ИАМР през 2013 г.

Съобразно актуалното състояние на организацията на отчетността и на готовността на прокуратурите (техническа, технологична, кадрова, организационна), реализиране на паралелно отчитане на дейността през 2013 г., с цел коригиране и постигане на съответна степен на готовност, която да позволи преминаване към отчитане единствено чрез Унифицираната информационна система.

Изследване на възможностите за ограничаване на актуалния обхват от наблюдавани показатели и изготвяни статистически справки, при запазване на

необходимото информационно осигуряване на ПРБ. Актуализиране на статистическата отчетност, в съответствие с функционалните възможности на УИС и концептуалните постановки на ръководството на ПРБ и ВСС за измерване на натовареността.

Цялостен анализ на актовете за методическо ръководство, с оглед преценка на възможността за допълнителната им систематизация, актуализация на действащите, архивиране на отменени и загубили самостоятелно значение, както и за подобряване на функционалността на Ведомствения информационен сайт чрез реорганизиране на рубриките и тяхното съдържание, основно с актовете за методическо ръководство и с организационно значение. Проучване на практическите нужди и възможности за стандартизиране на типични, многократно повтаряеми действия, свързани с прилагането на НПК, ЗСРС, ЗЕС и други.

Проучване на възможността за създаването на организация за своевременно идентифициране на актуална прокурорска и съдебна практика по конкретни проблеми на прилагането на закона, която да подпомогне бърз обмен на добри практики и своевременно реагиране при установени пропуски и недостатъци – с участието и в полза на териториалните прокуратури, с включването на специализираните отдели и отдел ИАМР и използване на функционалностите на Ведомствения информационен сайт.

По-нататъшно обезпечаване на непосредствените нужди на прокуратурата, свързани със създаването на общи стандарти в прокурорската и съдебната практика, въз основа на резултатите от криминологични изследвания, чрез провеждането на мащабни криминологични изследвания на проблемите на взаимодействието и дейността на органите за превенция и наказване на детската престъпност и на проблемите на противодействието на престъпления от омраза (разпознаване, разследване и наказване).

8. Дейност на отдел VIII „Противодействие на престъпленията против финансовите интереси на Европейския съюз и на Република България”

Със Заповед № ЛС-323/10.02.2012 г. наименованието на отдел Осми във ВКП е променено в „Противодействие на престъпленията против финансовите интереси на Европейския съюз и на Република България”.

Със същата заповед в отдела са обособени четири сектора, както следва:

ПЪРВИ сектор – „Противодействие на престъпленията против финансовите интереси на ЕС;

ВТОРИ сектор – „Противодействие на данъчните престъпления”;

ТРЕТИ сектор – „Противодействие на престъпленията против митническия и акцизния режим“;

ЧЕТВЪРТИ сектор – „Противодействие на престъпленията против паричната и кредитната система”.

През 2012 г. със Заповед № ЛС-1281/23.04.2012 год. на главния прокурор е създадена и вътрешна специализирана мрежа от прокурори от всички нива на прокуратурата, работещи по темата „Противодействие на престъпленията, свързани с финансовите интереси на ЕС“, а със Заповед № ЛС-1280/23.04.2012 г. – вътрешна специализирана мрежа от прокурори от всички нива за противодействие на данъчни престъпления, престъпления против митнически и акцизен режим и паричната и кредитна система на Р България.

През 2012 г. в отдела са наблюдавани общо 1825 преписки, включително и разпределените на случаен принцип.

Общият брой на новообразуваните преписки, т.е. постъпилите за първи път (вкл. и постъпили от други отдели на ВКП, след въвеждане на новата структура на ВКП) е 1062. Приключени са 763 преписки, които към началото на 2012 г. са изчаквали постъпването на допълнителни материали или окончателни актове на прокурори от долустоящите прокуратури.

От общият брой преписки, в края на отчетаната година са решени общо 1813, от които в срок до 3 дни – 1048, в срок до 1 месец – 639 и в срок до 6 месеца – 126.

Общият брой произнасяния от прокурори от отдела по инстанционния контрол е 16. От тях – постановления за потвърждаване – 7 и постановления за отмяна – 9.

През 2012 г. прокурорите са изготвили общо 2164 указания, разпореждания, напомнителни писма и др.

В края на годината, неприключени със санкция на прокурор от ВКП са 12 преписки. Нерешените преписки за в законоустановените срокове за произнасяне.

Данните сочат за тенденция на устойчивост на наблюдаваните в отдела преписки, спрямо 2011 г.

Предвид спецификата на провежданите разследвания на отделните видове престъпления, от функционалната компетентност на отдела – злоупотреби със средства, предоставени от ЕС, данъчни престъпления, престъпления против акцизния и митнически режим и престъпления против паричната и кредитната система, разследванията се провеждат за по-продължителни периоди от време. В по-голямата си част това се дължи на обемните и изготвяни за по-дълъг период от време икономически, технически и др. вид експертизи.

8.1. Първи сектор „Противодействие на престъпленията против финансовите интереси на ЕС”

Както е отбелязано в отчетните доклади от предходните години, към отдел Осми, първи сектор, е структурирано „Специализирано звено от прокурори, пряко ангажирани с разследването на дела за злоупотреби със средства на Европейския съюз”.

В Специализираното звено работят прокурори от СГП, с опит в разследването на стопански престъпления, под ръководството на заместник градски прокурор. Основна тяхна дейност са проверки по преписки и разследвания на досъдебни производства, както и осъществяване на инстанционен контрол по отношение на актовете, постановени от прокурори от СРП по същата тема, където по подобие на СГП е сформиран екип от прокурори, пряко ангажирани с разследване на този вид престъпления.

Дейността на Специализираното звено се осъществява в рамките на създадените съвместни екипи (прокурори, разследващи и оперативни работници). В състава на тези екипи, с изрична Заповед № И-1197/02.10.2008 г. на министъра на вътрешните работи са включени разследващи полицаи от различни звена на системата на МВР.

Цялостната дейност на прокурорите от Специализираното звено е под прекия надзор, ръководство и контрол на прокурорите от отдел Осми във ВКП.

През 2012 г. секторът е работил по общо 1163 преписки, при 1153 през предходната година и 1352 през 2010 г.

Налице е намаляване на броя на постъпващите преписки, в сравнение с 2010 г.

Проведени са голям брой срещи с управителните органи на оперативните програми, в резултат на което е засилена дейността на контролните им звена, които при констатиране на административна нередност, реагират своевременно по отношение на бенефициентите, без да се ангажира вниманието на прокуратурата.

Прокуратурата превантивно сама ангажира извършването на проверки в оперативните органи на различните програми, което довежда до засилена административно-контролна дейност, правилна оценка на нарушенията и градирането им по компетентен начин – напр.ДФЗ – Схема за единно плащане на площ, ОП „Развитие на човешките ресурси”.

Всички преписки са решени своевременно от прокурорите. Няма преписка, която да е решена в срок до 6 месеца: до 3 дни са решени 630 преписки, при 799 за 2011 г. и 553 – до 1 месец, колкото са и през 2011 г. Данните категорично сочат, че непрекъснато намалява броят на останалите нерешени преписки от предходни периоди.

През 2012 г. в първи сектор броят на **новообразуваните** преписки е 610, при 326 за 2011 г., което сочи значително увеличение. Преди всичко е увеличен броят на образуваните преписки за района на АП Варна – ОП Шумен, ОП Търговище и ОП Разград.

И през отчетната 2012 г., както и през 2011 г., във ВКП са продължили да постъпват окончателни доклади от провеждани административни разследвания на ОЛАФ, сигнали за които са депозираны вкл. и преди 2008 г. В повечето случаи разследванията по тези доклади, провеждани от българската прокуратура, са приключени.

Всички преписки, отработвани в отдел Осми на ВКП при създаването му, съгласно заповед на главния прокурор, са били на Специален надзор. Надзорът предполага проверка на всяка приключена преписка и досъдебно производство от всички нива на прокуратурата, вкл. отдел Осми. С настъпилата промяна със Заповед № 455/22.02.2011 г., на такъв надзор са оставени само 10 досъдебни производства, които са приключени.

Независимо от промяната, отделът е продължил практиката да се осъществява **засилен служебен контрол**, който предполага проверка на постановените прокурорски актове от горестоящите прокуратури, вкл. и ВКП, предвид специфичната форма за информираност на властите по приключването на постъпилите материали в съда.

Делата и преписките, свързани с разследване на злоупотреби със средства на ЕС, са поставени в специфично състояние, обусловено от действието на ПМС 18/2003 г., по силата на което прокуратурата е длъжна да информира АФКОС за провежданите проверки и разследвания, за изхода от разследванията, включително постановените съдебни актове в рамките на специфични изисквания, отразени в чл. 15А на това постановление.

Задължение за прокурорите от ВКП е да информират АФКОС за изхода на разследването, вкл. и ръководствата на оперативните програми и ДФ „Земеделие“, които от своя страна, предприемат действия по отпускане или окончателно спиране изплащането на средствата по одобрени вече проекти.

8.2. Втори сектор „Противодействие на данъчните престъпления“

Обхватът на наблюдаваните от сектора досъдебни производства е както следва: за престъпления по Глава VII чл. 255–259 НК и по Глава IX, чл. 313, ал. 2 НК.

През 2012 г. секторът е работил по общо 522 преписки. **Новообразуваните** преписки са 319, а тези, които са били в други отдели на ВКП и са постъпили в сектора, са 203.

Общият брой на преписките и делата от компетентност на сектора, взети на специален надзор през 2012 г., е 5.

От общия брой наблюдавани преписки, в края на отчетния период са решени 510, от които в срок до 3 дни – 295, в срок до 1 месец – 89 и в срок до 6 месеца – 126.

Общо неприключени в края на периода са 12 преписки, всички в законоустановения срок. Посоченият брой преписки са решени своевременно от прокурорите.

Решенията на прокурорите от сектора по реда на институционния контрол са общо 3 – 2 акта на долустояща прокуратура са потвърдени и 1 е отменен.

Общият брой на дадените писмени указания, разпореждания, напомнителни писма и др. е 446.

При оценката на работата на прокуратурата по противодействието на данъчните престъпления, следва да бъдат взети предвид и обективните особености на този тип дела, а именно, че в преобладаващия брой от случаите, това са дела с голям обем, отличаващи се с фактическа и правна сложност и отнасящи се до престъпна дейност, извършена от няколко лица. Спецификата на тези дела, като правило, налага разкриването на служебна данъчно-осигурителна и банкова тайна и приобщаването към делото на съответната информация, извършването на технически експертизи за установяване съдържанието на компютърни конфигурации и други електронни информационни носители. Доста често

при тези дела са налице и доставки на стоки и услуги или трансфери на парични средства извън територията на страната, което налага необходимите процесуално-следствени действия да бъдат извършвани чрез механизмите на международната правна помощ.

Посочените специфики на разследването на данъчните престъпления обуславят обективно и по-дългия срок, необходим за приключването на досъдебните производства, водени за такива престъпления. В тази насока като сериозни обективни трудности за по-бързото приключване на тези разследвания, освен големия обем материали и усложнената фактическа обстановка, следва да се отбележи и дългият срок, който е необходим на вещите лица за изготвяне както на счетоводните, така и на техническите експертизи. Като пример за последното може да бъде посочено практиката на Института по специална техника на МВР, възложените им технически експертизи на иззети информационни носители да бъдат извършвани обикновено в срок над 1 година.

8.3. Трети сектор „Противодействие на престъпленията против митническия и акцизния режим”

Обхватът на наблюдаваните от сектора досъдебни производства, включва делата, образувани за престъпления по чл. 234 от Глава VI на НК и по чл. 242 и чл. 242а НК.

В сектора работят 2 прокурори.

От създаването на сектора са наблюдавани общо 77 преписки, от които новообразуваните са 71.

Посочените 6 преписки като останали от предходен период са постъпили в отдел Осми от други отдели на ВКП, след извършеното реструктуриране.

От общият брой наблюдавани в трети сектор само една преписка е била взета на специален надзор. В края на 2012 г. всички преписки са решени: 66 – в срок до 3 дни и 11 преписки в срок до 1 месец.

Общият брой преписки, решени по реда на инстанционния контрол, в сектора са 3, от които 2 – с потвърждаване на проверявания прокурорски акт и 1 – с отменително постановление. През отчетния период прокурорите от трети сектор са изготвили общо 90 указания, разпореждания, напомнителни и пр. материали.

Няма нерешени преписки в края на отчетния период.

Данните на прокуратурите от страната сочат, че дейността на прокурорите за противодействие на престъпленията против акцизния и митнически режим е значителна.

Видно от статистическите данни, може да бъде направен изводът за относителна стабилност в наблюдаваните показатели, за установени, сравнително добри практики в работата на първоинстанционните прокуратури.

И тук следва да се имат предвид обективните особености на делата. В повечето случаи това са дела с голям обем, отличаващи се с фактическа и правна сложност. Спецификата им изисква назначаване на икономически експертизи за установяване размера на акциза.

8.4. Четвърти сектор „Противодействие на престъпленията против паричната и кредитната система”

Престъпленията против паричната и кредитната система са включени в Глава Шеста, Раздел Четвърти от НК, чл. 243–252 НК.

От статистическите данни е видно, че в този сектор са наблюдавани общо 63 преписки, от които новообразуваните са 62, а от предходен период е останала 1 преписка.

В края на отчетния период всички преписки са решени, като в срок до три дни – 57, а в срок до 1 месец – 6.

Решенията по реда на инстанционния контрол са 2, като едното е потвърдително, а другото – отменително.

Изготвени са 70 указания, разпореждания, напомнителни писма и пр.

Както е отчетено и в предходната 2011 г., продължава да съществува проблемът с трудностите за доказване на авторството на деянията по анализирания раздел, както в

случаите на прокарване в обращение на неистински или подправени банкноти, така и на авторството при използване на чужди платежни инструменти. От информацията, изисквана от ВКП, и наблюдението на делата се констатира, че в множеството случаи на прокарване в обращение на неистински или подправени парични знаци не се достига до лицата, които са ги изготвили.

С оглед на увеличеното ползване на кредитни и дебитни карти, е налице увеличение на престъпленията, свързани с тях. Ръст бележат този вид престъпления през летния сезон по черноморските курорти. В някои случаи деянията по чл. 249 НК се извършват в реална съвкупност с друго престъпление, най-вече кражби на вещи. Налице е тенденция на техническо усъвършенстване и изобретателност при извършителите на престъпления по чл. 249 НК по отношение на изготвяне на записващи устройства и четци на ПИН кодове. Не на последно място за увеличението на тези престъпления е и обстоятелството, че множество банкомати нямат адекватна защита.

Приоритети в работата на отдела за 2013 г.

- Укрепване на кадровия капацитет на отдела.
- Укрепване на Специализираното звено и създадените вътрешни специализирани мрежи в страната, ангажирани в противодействие на престъпленията, свързани със злоупотреби със средства на ЕС и Р България.
- Усъвършенстване на капацитета на прокурори и разследващи, работещи по материята „Противодействие на престъпленията против финансовите интереси на република България” – данъчни престъпления, престъпления против акцизния и митнически режим и противодействие на престъпленията против паричната и кредитната система.
- Задълбочаване на междуинституционалното сътрудничество с АФКОС, управляващи органи на оперативни програми и национални органи, свързани в контрола на разходване на евросредства, както и с НАП, митници, БНБ.

9. Дейност на отдел IX „Противодействие на тежката и организираната престъпност“

С новата структура на ВКП, в отдел девети „Противодействие на тежката и организираната престъпност”, в който по щат работят 6 прокурори, се създават четири сектора, три от които нови, а именно: сектор втори „Противодействие на престъпленията срещу Републиката, тероризъм и екстремизъм”, сектор трети „Противодействие на тежките престъпления против личността, трафик на хора“ и сектор четвърти „Противодействие на престъпленията, свързани с изпиране на пари”, който дотогава е бил в структурата на отдел първи във ВКП.

В края на м. февруари 2012 г. специализираните звена и специализираните екипи към отдела са разформирвани. Делата, които до този момент се разследват в специализираните звена, са изпратени за разследване в компетентните прокуратури – СГП и СРП.

Работата на отдела през 2012 г. може да се разграничи по периоди.

1. От началото на 2012 г. до края на м. февруари 2012 г. – със закриване на специализираните звена.

2. От началото на м. март 2012 г. до края на 2012 г. – във връзка с необходимостта, делата за ОПГ, разследвани до този момент от специализираното звено към отдела, да се довършват от ресорните прокуратури, под фактическото ръководство и надзор на прокурори от ВКП.

3. Работа на прокурорите от отдела от 01.01.2012 г. до края на 2012 г. – с влизане в сила на измененията на НПК и започване функционирането на специализираните прокуратури.

Дейност на отдел девети за 2012 г., изразена в цифри:

- общ брой преписки – 800, от тях останали нерешени от предходния отчетен период – 460;
- новообразувани за периода – 283;
- решени преписки, по които са постъпили нови материали през отчетния период – 57;
- с възложени проверки от прокурор във ВКП – 18;
- общо наблюдавани ДП на СН – 49;
- общ брой решени преписки 543, от тях в срок до 3 дни – 281; в срок до 1 месец – 149, в срок до 6 месеца – 113;
- общ брой нерешени преписки в края на отчетния период – 257;
- общ брой указания, разпореждания, напомнителни писма и др. – 2 666.

9.1. Първи сектор – „Противодействие на престъпленията, извършени от организирани престъпни групи“:

- общ брой преписки – 322: от тях останали нерешени в края на предходния отчетен период – 181;
- новообразувани за периода – 118;
- решени преписки, по които са постъпили нови материали през отчетния период – 23;
- с възложени проверки от прокурор от ВПК – 6;
- общ брой дела на СН – 11;
- общ брой ДП, разследвани в екип с участие на прокурор от отдела – 4;
- общ брой, невзети на СН от ВКП – 311;
- общ брой решени преписки – 240;
- общ брой решения по реда на инстанционния контрол – 43, от тях брой потвърдени актове – 31, брой отменени актове – 12;
- общ брой нерешени преписки в края на отчетния период – 82;
- чакащи за окомплектуване преписки – 81;
- общ брой указания, разпореждания, напомнителни писма и др. – 1336;
- работа в сектора по дела, започнати преди създаването на Специализираната прокуратура (прокурорите по тези дела вземат непосредствено участие в разследването, както в извършване на отделни действия по разследването, така и в изготвяне на диспозитиви за привличане в качеството на обвиняем и т.н., заедно с непосредствено наблюдаващия прокурор и водещия разследването).

9.2. Сектор втори – „Противодействие на престъпленията срещу Републиката, тероризъм и екстремизъм“

- общ брой преписки – 44: от тях останали нерешени в края на предходния отчетен период – 14;
- новообразувани за периода – 26;
- решени преписки, по които са постъпили нови материали през отчетния период – 4;
- с възложени проверки от прокурор във ВКП – 2;
- общо взети ДП на СН – 3;
- невзети на СН преписки – 41;
- общ брой решени преписки – 28;
- общ брой решения по реда на инстанционния контрол – 3;
- общ брой нерешени преписки в края на отчетния период – 16;
- чакащи за окомплектуване – 11;
- общ брой указания, разпореждания, напомнителни писма и др – 81.

9.3. Сектор трети – „Противодействие на тежките престъпления против личността, трафик на хора“:

- общ брой преписки – 174: от тях, останали нерешени от предходния отчетен период – 58;
- новообразувани за периода – 100;
- решени преписки, по които са постъпили нови материали през отчетния период – 16;
- с възложени проверки от прокурор във ВКП – 9;
- общо ДП на СН – 21;
- общ брой решени преписки – 146;
- общ брой решени преписки по реда на инстанционния контрол – 30;
- общ брой нерешени преписки в края на отчетния период – 28: от тях, чакащи за окомплектуване – 27;
- общ брой указания, разпореждания, напомнителни писма и др. – 700.

9.4. Сектор четвърти – „Противодействие на престъпленията, свързани с изпиране на пари“:

- общ брой преписки – 260, при наблюдавани 571 за 2011 г. и 655 за 2010 г., от тях, останали нерешени от предходен отчетен период – 207;
- новообразувани за периода – 39;
- решени преписки, по които са постъпили нови материали – 14;
- общо дела на СН – 14, при 23 ДП за 2011 г. и 195 ДП за 2010 г.;
- общ брой решени преписки – 129;
- общ брой решения по реда на инстанционния контрол – 8, от които 5 отменени, за сравнение за 2011 г. са били отменени актовете по 11 случая, а за 2010 г. са били отменени актовете по 15 случая;
- общ брой нерешени преписки в края на отчетния период – 131;
- общ брой чакащи за окомплектуване – 131;
- общ брой указания, разпореждания, напомнителни писма и др. – 549, при 595 за 2011 г. и 1815 за 2010 г.;
- с прокурорите от отдела са били съгласувани 18 искания за разкриване на банкова тайна, при 10 за 2011 г. и 55 за 2010 г.;
- по данни на сектора, за периода в съдилищата са внесени 30 дела с обвинителни актове и споразумения (25 нови дела, 5 – върнати от предходен период) срещу 60 лица, от тях осъдени са 25 лица – 9 ефективни наказания ЛОС, 16 условно осъдени.
Реално са отнети 50 166.27 евро, 310 593.52 лв., 10 леки автомобили, 2 недвижими имота и 1 апартамент. Осъдени са да заплатят 1 609 288.47 лв., 99 047.5 евро. Наложени са глоби за 179 000 лв. Оправдани са 17 лица, за 8 от тях присъдите са влезли в сила, по отношение на 5 лица (по делото за групата на М. Н. е направено искане до ВКС за възобновяване на производството);
- през отчетния период ръководителят на сектора е участвал в работна група към МС, която е изготвила проекта за Националния план за изпълнение на Стратегията за борба с изпирането на пари;
- ръководителят на сектора е участвал в работна група към Министерството на правосъдието, която е направила пълен преглед на законодателството, относимо към изпирането на пари.

Констатирани проблеми от сектора:

- честата смяна на състава на звеното за противодействие на изпирането на пари в СГП, както и на прокурори от окръжните прокуратури;
- недостатъчно ефективен контрол от страна на наблюдаващите прокурори по отношение на извършващите проверки и разследващите делата по чл. 253 НК;
- неполагане на достатъчно усилия за установяване на притежаваното от разследваното лице евентуално престъпно имущество и своевременното му обезпечаване;

- несвоевременно постъпване на отговорите на отправени към прокуратури в други държави молби за правна помощ при разследванията по такива дела.

Прокурорите от отдел девети са взели участие в редица семинари, конференции, комисии, в т.ч. атестационни и изпитни. Изготвили са редица становища и доклади по повод предвидени законодателни промени.

Съществено отражение върху работата на прокурорите от отдел девети във ВКП оказва приетото със Заповед № 455/20.02.2011 г. на главния прокурор на Р България Указание за засилена методическа помощ и надзор по определени наказателни производства в системата на Прокуратурата на Р България, в сила от 01.03.2011 г. Инициативата за вземане на делата на СН е предоставена на наблюдаващия прокурор от съответната първоинстанционна прокуратура, чрез окръжния или апелативния прокурор, който обаче невинаги има интерес и проявява нужната инициативност за търсене на по-квалифицирана методическа помощ. По този начин е затруднена връзката между нивозите прокуратури и по-горестоящите прокуратури, в това число и с ВКП, поради това, че първоинстанционните прокуратури не отправят предложения и искания за вземане на определени ДП на специален отчет. Липсата на информация за образуваните ДП води до невъзможност, горестоящите прокуратури по своя инициатива да указват определено ДП да се вземе на специален отчет.

По преценка на прокурорите в отдела, тази форма на методическо ръководство и контрол е недостатъчно ефективна, тъй като води до липса на обратна информация за това, какви ДП (от компетентността на отдела) се образуват в териториалните прокуратури.

10. Отдел X „Координация на институционалното сътрудничество, обучение и публична комуникация”

През отчетната 2012 г. в отдела са работили петима прокурори.

Общият брой преписки е 285 (при 218 за 2011 г.), като от тях са решени 281, от които до 7 дни – 274 (при 181 за 2011 г.), до 1 месец – 7 и 2 са изпратени по компетентност. Общият брой нерешени преписки е 4, от които 3 по изпълняващи се проектни предложения и 1 – чакаща окомплектуване.

От тези данни може да се направи изводът, че практически всички преписки са били решени от прокурорите в максимално кратки срокове. От друга страна – по сътрудничеството и взаимодействието в Работна група 23, срочността на решаването на преписките продължава да е в срок до 3 дни, а понякога и в срок от 1 ден и в този срок се изпраща информацията на МВР – координатор на работната група.

Предвид спецификата на изпълняваните дейности в отдела, огромна част от времето на прокурорите в отдела е свързана с различни многостранни и специфични дейности по институционалното сътрудничество, по Механизма за сътрудничество и оценка, при обучителните мероприятия и по проектите, включително и изготвяне на писма, материали, становища, докладни и др., а в повечето от случаите всички тези дейности са само по една преписка.

За отчетния период са изпълнени 38 дейности по предложения за проекти, 72 – по действащите проекти и са проведени 26 участия в управителни комитети, срещи, съвещания, заседания с представители на други ведомства и др., получени и обработени са 619 (404, 279) материала.

По институционалното сътрудничество и междуведомственото взаимодействие са изготвени 47 съгласувания на различни актове и предложения за такива, проведени са 9 участия в срещи, съвещания, заседания с представители на други ведомства и др. Прокурорите в отдела са участвали в разработване на 5 проекта на междуведомствени актове.

По Механизма за сътрудничество и оценка и Мониторинга на делата, наблюдавани от ЕК и от ВСС, са получени и обработени 404 материала, 41 пъти е взето участие в срещи, заседания и съвещания с представители на други ведомства, като са изготвени и изпратени 369 (244) материала.

Изготвени от прокурорите в отдела са 11 становища по методически указания, заповеди, разпореждания, законопроекти и др. нормативни актове, както и 7 по ръководно-организационната дейност. Взето е участие в 8 работни групи и комисии към НС и към други органи и организации. Участията в други дейности са 86 (71).

Всеки от четиримата прокурори, ръководители на сектори в отдела, пряко се занимава с дейностите по направлението на ресора си и изпълнява възложени задачи от главния прокурор или от неговите заместници.

Прокурорът, завеждащ отдела, е решил 66 (при 57 за 2011 г.) преписки, от които 65 (54) в срок до 7 дни и 1 – в срок до 1 месец. За отчетния период е изпълнил 38 дейности по предложения за проекти, 72 (32) – по действащите проекти и е участвал в 26 (19) заседания в управителни комитети, срещи, съвещания, заседания с представители на други ведомства и др. Работил е и по 21 от тези преписки от други отдели.

По междуведомственото взаимодействие е участвал в 47 съгласувания на различни актове и предложения за такива, в 9 участия в срещи, съвещания, заседания с представители на други ведомства и др. Участвал е 5 (4) пъти в разработване на проекти на междуведомствени актове.

По Механизма за сътрудничество и оценка и Мониторинга на делата, наблюдавани от ЕК и от ВСС, 41 (35) пъти е взел участие в срещи, заседания и съвещания с представители на други ведомства. Получил и обработил е 94 (102) материала, изготвил и изпратил е 57 материала.

Изготвил е общо 160 доклада, информации, обработени материали, дал е 11 становища по методически указания, заповеди, разпореждания, законопроекти и др. нормативни актове, както и е издал 7 (3) такива по ръководно-организационната дейност. Взел е участие в 8 (5) работни групи и комисии към НС и към други органи и организации. Участията в други дейности са 86 (56).

Тези дейности са свързани с координиране на взаимодействието, събиране, изготвяне, обобщаване и изпращане на съответната информация до българските, европейските и други международни институции, свързани с проектите с бенефициент Прокуратурата на Р България, след съгласуване с главния прокурор или ресорните негови заместници. Подготвял е проекти за издаване на заповеди за определяне на екипи и състава на комисиите при изпълнението на дейностите по проектите, съгласувал е спазване на процедурите на обществените поръчки, становищата по проекти по международни програми, финансирани с чуждестранни средства. Участвал е в изготвяне, съгласуване, одобряване и изпращане на писма до други ведомства, становища, искания и доклади във връзка с изпълнението на проектите с бенефициент или партньор Прокуратурата на Р България.

Организирал и координирал е цялостното изпълнение на дейностите по международните проекти, финансови въпроси, подписване на командировъчни и докладни записки във връзка с тях, финансови документи, осигуряване на участници и подготовка на международни пътувания, семинари, работни срещи, участие във фокус групи и провеждане на преговори и срещи, изготвяне, одобряване и подписване на писма до другите ведомства, до главния прокурор и неговите заместници, до ръководителите на прокуратури, до завеждащите отдели във ВКП и ВАП.

Участвал е активно в координацията и осигуряване на посрещането, присъствието и изпращането при работни посещения на чуждестранни и български експерти в прокуратурата по проекти с помощта на отдел „Международни връзки и протокол“ от АГП. Организирал, съгласувал и е вземал участие при попълване на отговори от

прокурорите в отдела на въпросници и анкети от различни ведомства и международни организации.

Като председател и член на Комисията по професионална етика във ВКП, е участвал в състави на Комисията за атестиране на прокурори – кандидати за административни ръководители на апелативни прокуратури и за повишаване в длъжност във ВКП, а като завеждащ отдела – и на съдебните служители в отдела.

При поискване, е осигурявал изготвянето и изпращането на информации от различно естество и на различни институции.

Прокурорът, завеждащ отдела, изпълнява функциите и на старши програмен ръководител, определен със заповед на главния прокурор, по техническото изпълнение, финансовия контрол и наблюдение по международните проекти с бенефициент или партньор Прокуратурата на Република България.

10.1. Сектор „Координация на институционалното сътрудничество и обучение“

Секторът по щат се състои от един прокурор.

Основната дейност е свързана с осигуряването, поддържането и актуализирането на необходимата нормативна основа и организация за осъществяване на сътрудничество и взаимодействие на Прокуратурата с други ведомства, извън оперативното взаимодействие по конкретни преписки и дела, което се осъществява от други отдели във ВКП. Съществен ангажимент е даването на становища след проучване на правната уредба, и особено на становища по предложения за позиции по актове на ЕС и Съвета на Европа, както и своевременното предприемане на мерки за изработването на подзаконови актове, съобразно предвидената законова делегация от компетентност на ПРБ; своевременно установяване на слабости при взаимодействието и предлагане на мерки за подобряването му; изготвяне на становища по проекти на нормативни и други актове, вкл. междуведомствени.

За отчетния период в сектора са постъпили общо 123 (79) преписки, от които 111 са новообразувани и 12 са решени по постъпили нови материали.

Общият брой на решените преписки през отчетния период е 123 (79), като 119 от тях са решени в срок до седем дни и 4 (14) – в срок до един месец. По компетентност няма изпратени преписки. В края на отчетния период не са останали нерешени преписки.

През отчетния период в сектора са осъществявани следните основни дейности: организация на междуведомственото взаимодействие; осъществяване на методическа помощ и координация на прокуратурата с органите на изпълнителната и законодателната власт; координация на изпълнението на сключени споразумения, издадени съвместни инструкции и методически указания; проучване и наблюдение на актуалната нормативна уредба и изготвяне на предложения за приемане на подходяща подзаконова регламентация; участие в процедурата по съгласуване на проекти на международноправни актове и актове на правото на ЕС; организация на обучителни мероприятия и координация по съвместната обучителна дейност с Националния институт на правосъдието.

Ежемесечно са провеждани срещи с представители на НИП за координация на действията при организиране на текущото обучение на прокурорите (тъй като прокурорът, ръководител на сектора, изпълнява функциите на координатор с ръководството на НИП). Съвместно с отдел V „Административен“ на ВКП, регулярно е организирано участието на прокурорите в планираните семинари, съобразно годишната програма, както и обучението на прокурорите, повишени от районно на окръжно ниво.

Успешно са проведени две вътрешноведомствени изнесени обучения в Учебната база „Цигов чарк“ за прокурори от СРП и Апелативния район – София, включително с участие на лектори от АДФИ и ДФ „Земеделие“. Осъществявана е и лекторска дейност по заявени теми на вътрешноведомствената програма за обучение на прокурорите в апелативните райони на АП Варна, АП Бургас и АП Велико Търново.

Съвместно с представители на МВР и НИП, са реализирани две срещи с участие на прокурори от ВКП и полицейски служители и магистрати от страни – членки на ЕС, във връзка с международни обучителни програми по линия на Европейската съдебна обучителна мрежа и Европейския полицейски колеж за обучения.

Във връзка с дейността на Работна група 23 към Съвета по европейски въпроси към Министерския съвет периодично и своевременно са изготвяни становища и са съгласувани позиции, относно проекти за законодателни актове на ЕС в сектор „Правосъдие и вътрешен ред“.

През отчетния период, съвместно с представители на МС на РБ, МВнР, МВР, Министерството на труда и социалната политика и Комисията за защита от дискриминация, е осъществена и дейност по защитата на консолидираня IV – VII периодичен доклад на България пред Комитета на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените, както и на консолидираня IV – V периодичен доклад на България относно приложението на международния пакт за икономически, социални и културни права пред Комитета на ООН за икономически, социални културни права.

По различните дейности, от компетентност на сектора, през периода включително и в рамките на дейността на Работна група 23, съгласно Постановление № 85 от 17.04.2007 г. за организация и координация по въпросите на ЕС, са получени, обработени, изготвени и изпратени общо 226 материала (158 за 2011 г. и 99 за 2010 г.).

10.2. Сектор „Международни проекти“

През 2012 г. работата на сектор „Международни проекти“ е продължила по започнати предишни години и през отчетната година международни проекти, по които бенефициент или партньор е Прокуратурата на Р България, както и по изготвяне на становища за участие в проекти или на проектни предложения.

1. Проект „Доизграждане и усъвършенстване на единната информационна система за противодействие на престъпността и интегриране на ведомствените информационни системи с ядрото на ЕИСПП“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативната програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Проведени са всички обществени поръчки за избор на изпълнители по дейностите, включени в проекта. Започнала е работата по изпълнението на всички дейности.

Целта на проекта е „Доизграждане, пускане в експлоатация, поддържане, използване и развитие на ЕИСПП, като национално интегрирана база данни, осигуряваща пълна и достоверна информация за фактическото състояние на престъпността и даваща информация, необходима за противодействие на престъпността“.

На 23 ноември 2011 г. е подписан Договор между ПРБ и УО на ОПАК, с което е започнало изпълнението на предвидените в Проекта дейности.

В началото на 2012 г. са проведени всички обществени поръчки за избор на изпълнители по дейностите, включени в проекта.

2. В изпълнение на подписаното Рамково споразумение между Швейцарския федерален съвет и Правителството на Р България за изпълнение на Програмата за сътрудничество „България – Швейцария“, Прокуратурата на Р България е изпратила свое предложение за изпълнение на проект, който да бъде включен в Програмата за сътрудничество и Споразумение за тематичен фонд „Сигурност“.

Главната цел на проекта е укрепване на капацитета на прокурорите в областта на борбата с организираната престъпност, с акцент към трафика на хора, изпирането на пари и подкрепа за продължаващата реформа на съдебната система.

3. В рамките на много доброто и продължаващо сътрудничество между Прокуратурата на Р България и Германската фондация за международноправно сътрудничество, са организирани и проведени два семинара на тема:

- „Противодействие на престъпленията против околната среда“;
 - „Осведомяване на медиите чрез прокуратурата и останалите участници в процеса“.
4. Активно участие е взето в организиране на участието на прокурори в обучителни семинари и други дейности, по предложение на НИП.
5. Изготвени са становища по:
- Проект на Методически указания за всеобхватна финансова проверка;
 - Проект за Инструкция за действията на органите на досъдебното производство по отношение на нотариуси.

10.3. Сектор „Механизъм за сътрудничество и оценка“

Дейността му надгражда осъществявания мониторинг на делата, наблюдавани от ЕК и ВСС, за 2012 г. при новите условия и статистическите данни за дейността на сектора не отразяват в пълна степен работата му, която е специфична и не се вмества в общите критерии за отчетност в системата на прокуратурата.

За отчетния период в сектора са постъпили общо 41 преписки (при 35 за 2011 г.), от които 37 (31) са новообразувани.

Общият брой на решените преписки през отчетния период е 41, като всички са решени в 7-дневен срок (при 22 решени в този срок за 2011 г.). В края на отчетния период няма останали нерешени преписки.

Основната дейност на сектора е:

- изготвяне на ежемесечни доклади до Министерството на правосъдието по Механизма за сътрудничество и оценка, в които се обобщава информация от териториалните прокуратури и отделите във ВКП за най-значимите разследвания и предприети мерки от административен и организационен характер за подобряване на работата и изпълнение на показателите, по които се оценява напредъкът на България в рамките на мониторинговия процес;

- изготвяне на предложения за мерки, които да залегнат в Графика на ПРБ за изпълнение на препоръките на ЕК, и отчет на изпълнението им;

- изготвяне на предложения за мерки, които да залегнат в Графика на неотложните мерки и действия на правителството и органите на съдебната власт за изпълнение на показателите за напредък в областта на съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност;

- изготвяне на предложения за мерки, които да залегнат в плана за действие по Стратегията за продължаване на реформата на съдебната система в условията на пълноправно членство в ЕС;

- създаване на организация за изпълнението и отчитането на изпълнението на мерките;

- създаване на организация и подготовка за участието на ПРБ в мисиите на ЕК по Механизма за сътрудничество и оценка – събиране на информация от отделите във ВКП, попълване на въпросници по темите, поставени от европейските експерти, участие в срещите с експерти.

Извън тази дейност, в сектора се изисква и обобщава информация по случаите/делата, наблюдавани от ЕК, изготвят се доклади и становища по определени теми, попълват се въпросници във връзка с посещения на представители на европейски и други международни институции в България, както и във връзка с официални посещения на български представители в чужбина.

Извършват се и други дейности на принципа на екипността и взаимната заменяемост на прокурорите в отдела.

За отчитане на тези дейности, ежемесечно се изготвят обобщени доклади, които се изпращат на Министерството на правосъдието, което от своя страна предоставя информация на Европейската комисия. За подготовката на тези доклади, регулярно се събира информация от териториалните прокуратури и от отделите във ВКП.

В предоставяната на Министерството на правосъдието информация се отчитат всички по-значими разследвания, получили развитие през месеца; всички вътрешноведомствени актове, насочени към подобряване на организацията на работа или съдържащи методически указания; всички проведени обучения; общонадзорна дейност; статистическа информация, както и всички дейности по изпълнение на графициите, както и дейности, свързани с показателите на Механизма за сътрудничество и оценка. Предоставят се и други данни, по искане на Министерството на правосъдието и Европейската комисия.

10.4. Сектор „Публична комуникация”

Сектор IV „Публична комуникация“ е създаден със Заповед № ЛС-323 от 10.02.2012 г. на главния прокурор и по щат се състои от един прокурор.

За отчетния период в сектора са постъпили общо 7 преписки, всички новообразувани. Решени са 6 преписки, като 4 - в 7-дневен срок, 2 – в едномесечен срок и една е останала чакаща за окомплектуване.

Прокурорът, ръководител на сектора, изпълнява функциите и на говорител на главния прокурор. Извършените от него дейности са 351 – изготвени прессъобщения, информации, срещи, проучвания, обработени, обобщени и изпратени материали и др.

Прокуратурата е развила цялостна концепция, въз основа на която планира изготвянето на три методики по изключително важната тема за проблемите на престъпността, извършвана от непълнолетни, и на посегателствата срещу малолетни и непълнолетни. Тези инициативи са били представени пред държавни органи и неправителствени организации, ангажирани с темата.

Формирането на правно, осведомено и обективно мнение сред младежта е бил един от основните приоритети в публичната комуникация на прокуратурата и през 2012 г. Поради това са били инициирани и проведени срещи и дискусии със студенти и преподаватели от различни университети в страната, на които основните разисквани теми са били правомощията на прокуратурата, нейните приоритети и проблемите, с които се сблъсква.

Във връзка с промяната на структурата на ВКП, направена с цел повишаване специализацията на прокурорите от най-висша инстанция по видове престъпна дейност, определени като приоритет на ЕС и Р България за постигане на по-високо качество на прокурорската работа и ефикасно институционално взаимодействие, са били организирани и проведени редица интервюта на главния прокурор, неговите заместници и говорителя на главния прокурор.

През месец май 2012 г. е била организирана пресконференция, на която е представена Унифицираната информационна система на прокуратурата и електронното управление на делата, на която детайлно ИТ експертите са запознали медиите и заинтересованите страни със системата и възможностите, които предоставя.

На среща с представители на неправителствения сектор, държавни институции и медии са представени резултатите от социологично проучване в рамките на проекта „Укрепване капацитета на Прокуратурата на Република България при изграждане на специализирани структури за противодействие на организираната престъпност и свързаните с нея престъпления”.

През месец септември на отчетната година са проведени работни съвещания с административните ръководители и говорителите на ОП и ВОП от апелативни районни – Варна, Бургас и Пловдив. На тях е обсъдено провеждането на проактивна, целенасочена и единна медийна политика на прокуратурата.

На официалния сайт на прокуратурата регулярно се оповестява информация по различни поводи, значима за институцията и обществото, като най-голям е делът на прессъобщенията – 48.

През 2012 г. най-многобройни са били отговорите на запитванията на журналисти, по телефон и електронна поща. Запитванията на журналисти по електронната поща са над 200,

а по телефона те са средно около 5-6 на ден, но при провеждане на процесуални действия по обществено значимо дело или по друг информационен повод – те надхвърлят 30.

Важни фактори, допринасящи за укрепване на институцията и за стабилността на съдебната система, водещи до предвидимо наказателно правораздаване, са прозрачността и откритостта в работата на прокуратурата. Поради това и през 2012 г. стремежът е бил насочен към по-голяма диалогичност в комуникацията.

11. Дейност на отдел XI „Противодействие на престъпленията, извършени от непълнолетни, и на посегателствата срещу непълнолетни и малолетни“

Отдел XI „Противодействие на престъпленията, извършени от непълнолетни, и на посегателствата срещу непълнолетни и малолетни“ е създаден със Заповед № ЛС-323/10.02.2012 г. на главния прокурор.

През 2012 г. в отдела са функционирали два сектора:

- Първи сектор – „Противодействие на престъпленията, извършени от непълнолетни лица“
- Втори сектор – „Противодействие на посегателствата срещу непълнолетни и малолетни лица“.

Всички преписки, постъпили в отдела са разпределяни на случаен принцип между прокурорите от двата сектора, тъй като през отчетния период в отдела не са постъпвали преписки и досъдебни производства с извършители – непълнолетни лица.

Общо на прокурорите от двата сектора са разпределени и възложени за работа 179 преписки, относно посегателства срещу непълнолетни и малолетни лица, от които новообразувани са 163. По възложените за работа преписки са дадени 512 указания, разпореждания и напомнителни писма.

Общият брой на решенията за периода преписки е 155, като срочността на произнасянето от прокурорите от образуването или от постъпването на нови материали по съществуваща преписка е до 1 месец.

По реда на инстанционния контрол върху актовете на първоинстанционните прокуратури има 68 произнасяния. В тази връзка са потвърдени 61 акта, а 7 са отменени, като в 3 случая е разпоредено да се образуват досъдебни производства, а при 4 случая е отменено прекратяването на наказателното производство.

Прокурорите от отдела са участвали в изготвянето на 23 проекта на заповеди, указания, разпореждания и други, свързани с ръководно-организационната дейност.

Със Заповед № ЛС-1261/23.04.2012 г. на главния прокурор на РБ е структурирана вътрешна специализирана мрежа от прокурори от всички нива в системата на ПРБ за противодействие на престъпленията, извършени от непълнолетни, и на посегателствата срещу малолетни и непълнолетни и са конкретизирани участниците. Предвидени са следните основни функции на прокурорите – членове на мрежата: участие във всички форми на обучение, отнасящи се до специализацията при работа с деца в конфликт със закона и деца – жертви на престъпления; предаване на придобитите знания и опит на останалите прокурори в местните прокуратури; участие в екипи ad hoc или оказване на методическа помощ при извършване на предварителни проверки или провеждане на наказателни производства; въвеждане и прилагане на еднакви стандарти и практики при решаването на идентични случаи. Създаването на мрежата като институционално средство за специализация напълно кореспондира с целите на Концепцията за държавна политика в областта на правосъдие за детето (приета от българското правителство през 2011 г.).

Съвместно с представители на изпълнителната власт и неправителствения сектор, прокурорите от отдела са участвали активно при обсъждане на проекта на Пътната карта за реализиране на Концепцията за държавна политика в областта на правосъдие за детето.

През отчетния период е осъществявана дейност за повишаване на ефективността на междуинституционалното взаимодействие и сътрудничество, насочени към закрила на децата и спазване на техните права.

Прокурорите от отдела са оказвали методическа помощ в случаите на участие на прокурори от местните прокуратури в мултидисциплинарни екипи при прилагането на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие.

През 2012 г., съвместно с ЦКБППМН и с представители на МКБППМН, са проведени обучителни мероприятия за подобряване на взаимодействието между местните комисии и прокуратурата, с цел ефективно противодействие на общественоопасното и виктимогенно поведение на децата.

Отчетният период се характеризира и със засилено сътрудничество на прокурорите от отдела с представители на неправителствени организации, работещи в областта на закрилата на деца. Регулярно са обсъждани проблемите при предоставяне на диференцирани услуги за деца в риск, деца-жертви и деца-извършители и прилагане на международноправните стандарти за спазване на най-добрия интерес на детето. Предприети са действия за изработване на единни стандарти за разпит на малолетни и непълнолетни лица – участници в правни процедури.

Провеждани са информационни обучителни мероприятия за насърчаване изслушването на деца в наказателните процедури чрез разпит в щадяща атмосфера в изградените в страната „сини стаи“.

Изготвени са проекти на Методика за взаимодействие на ПРБ с останалите компетентни държавни институции и НПО при противодействието на престъпления, извършени от непълнолетни, и на Инструкцията за съвместната дейност на ПРБ и останалите компетентни органи за закрила на децата, жертви на насилие (деца, пострадали от насилие, живеещи в нормална семейна среда; деца, пострадали от семейно насилие; институционализирани деца, жертви на насилие).

Съвместно с представители на Съвета за електронни медии е проведено обсъждане, относно необходимостта от предотвратяване излъчването на порнографски материали по кабелните мрежи и достъпността им за децата. В резултат на дискусиата, е постигнато съгласие, че за преодоляването на идентифицираните проблеми са необходими законодателни промени.

11.1. Сектор първи „Противодействие на престъпленията, извършени от непълнолетни лица“

В изпълнение на функционалните задължения по контролиране на работата на първоинстанционните прокуратури по преписките и досъдебните производства, отнасящи се до непълнолетни извършители, прокурорът от сектора е осъществявал служебен контрол върху упражняването на прокурорските правомощия по чл. 61, чл. 64 НК, както и по ЗБППМН и Закона за закрила на детето, като в случаи на конкретни искания е давал съответни указания и е оказвал методическа помощ.

Извършвана е и дейност за координация на прокурорите – членове на специализираната мрежа, при взаимодействието им с местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни лица.

Предвид непостъпването за периода по реда на инстанционния контрол на преписки и досъдебни производства с извършители – непълнолетни лица, прокурорът от сектора се е произнасял по преписки, отнасящи се до посегателства срещу деца, разпределяни на случаен принцип между работещите в отдела прокурори. В тази връзка, при контролиране на работата на първоинстанционните прокуратури по преписките и досъдебните производства, отнасящи се до пострадали деца, е осъществявал служебен инстанционен контрол, като освен произнасянето с прокурорски актове, е давал писмени разпореждания, а в случаи на конкретни искания, е давал съответни указания.

През отчетния период прокурорът от сектора се е включил в подготвянето на проект на Методика за взаимодействие на ПРБ с останалите компетентни държавни институции и НПО при противодействието на престъпления, извършени от непълнолетни, и на Инструкцията за съвместната дейност на ПРБ и останалите компетентни органи за закрила на децата, жертви на насилие (деца, пострадали от насилие, живеещи в нормална семейна среда; деца, пострадали от семейно насилие; институционализирани деца, жертви на насилие).

Прокурорът е участвал и успешно е завършил курс-обучение на тема „Противодействие на сексуалното насилие на деца по интернет“, организиран от Европол и Интерпол.

11.2. Сектор втори „Противодействие на посегателствата срещу непълнолетни и малолетни лица“

В изпълнение на функционалните задължения по контролиране на работата на първоинстанционните прокуратури по преписките и досъдебните производства с пострадали деца, прокурорът от сектора е осъществявал служебен инстанционен контрол, като освен произнасянето с прокурорски актове, е давал писмени разпореждания, а в случаи на конкретни искания, е давал съответни указания.

През отчетния период в сектора са наблюдавани 259 досъдебни производства, образувани по повод смъртта или по повод нанесени телесни повреди на малолетни, непълнолетни и пълнолетни лица, намиращи се в домове за деца с умствена изостаналост.

Оказвана е методическа помощ на прокурорите от специализираната мрежа, при взаимодействието им с компетентните държавни институции и участието им в мултидисциплинарни екипи, при прилагането на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие.

Прокурорът от сектора е участвал в съвместни работни срещи с представители на Министерството на труда и социалната политика и Държавната агенция за закрила на детето за приемане на доклад, относно прилагането на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и при кризисна интервенция. Участвал е и в междуведомственото обсъждане на изготвен проект за Пътна карта за изпълнение на Концепцията за държавна политика в областта на правосъдие за детето.

Прокурорът от сектора се е включил в изготвянето на проекти на Методика за взаимодействие на ПРБ с останалите компетентни държавни институции и НПО при противодействието на престъпления, извършени от непълнолетни, и на Инструкцията за съвместната дейност на ПРБ и останалите компетентни органи за закрила на децата, жертви на насилие, деца, пострадали от насилие, живеещи в нормална семейна среда; деца, пострадали от семейно насилие; институционализирани деца, жертви на насилие.

Отчетният период се характеризира и с добро сътрудничество с международни и неправителствени организации – Unicef, Института по социални дейности и практики, Българския хелзински комитет, Националната мрежа за деца и др., насочено към повишаване на квалификацията на прокурорите в областта на защита на правата на детето.

Обобщени проблеми и предложения за подобряване на работата на Прокуратурата по случаи с деца в конфликт със закона и деца – жертви и свидетели на престъпления

Основните проблеми са свързани с неосигуряването на високоспециализирана защита на правата и законните интереси на децата, участващи в наказателни процедури, съобразно международните правни стандарти за спазване на най-добрия интерес на детето в условия на правна сигурност и стабилен правов ред. Като причини за пораждаване

на тези проблеми следва да бъдат посочени съществуващата противоречива законодателна регламентация и недостатъчната квалификация по материята.

Анализът на практиките за разпити на деца с отклоняващо се поведение или деца-свидетели или жертви на престъпления показва, че през отчетния период първоинстанционните прокурори фрагментарно са прилагали международните стандарти за максимално редуциране на броя на изслушванията с използване на адаптирани процедури в специално проектирани стаи за разпити („сини стаи“) и избягване на ненужен контакт със съдебен процес. Следва да се има предвид обаче, че избягването на щадящите процедури за разпити на деца е свързано с липсата на материална обезпеченост, тъй като в цялата страна общо има само 8 „сини стаи“.

Необходимо е да се посочи, че несъвършенствата на законодателната база и на нереформираната система за закрила на децата се отразяват отрицателно на дейността на прокуратурата.

За преодоляване на горепосочените проблеми и подобряване на ефективността на прокуратурата, е наложително да се предприемат действия в следните направления:

- утвърждаване на реално действаща специализация за продължителен период от време;
- повишаване на професионалната квалификация на прокурорите, с оглед изграждане на капацитет за прилагане на международните стандарти за спазване на правата на детето и създаване на умения за работа в мултидисциплинарни екипи;
- провеждане на информационни обучителни мероприятия за насърчаване изслушването на деца в наказателните процедури чрез разпит в щадяща атмосфера в изградените „сини стаи“;
- взаимодействие с компетентните държавни институции и неправителствения сектор;
- активно участие в реформата, отнасяща се до сферата на правосъдието за детето;
- утвърждаване на Методика за взаимодействие на ПРБ с останалите компетентни държавни институции и НПО при противодействието на престъпления, извършени от непълнолетни, и на Инструкция за съвместната дейност на ПРБ и останалите компетентни органи за закрила на децата, жертви на насилие; деца, пострадали от насилие, живеещи в нормална семейна среда; деца, пострадали от семейно насилие; институционализирани деца, жертви на насилие.

РАЗДЕЛ VI.

ДЕЙНОСТ НА ТЕРИТОРИАЛНИТЕ ПРОКУРАТУРИ И НА ВЪРХОВНАТА АДМИНИСТРАТИВНА ПРОКУРАТУРА (ВАП) ПО АДМИНИСТРАТИВНИЯ НАДЗОР ЗА ЗАКОННОСТ

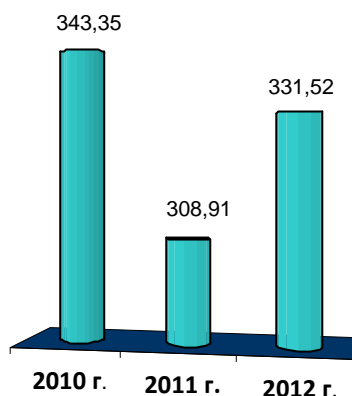
1. Състояние и организация на дейността на териториалните прокуратури по административносъдебния надзор и по надзора за законност по прилагането на закона

1.1. Кадрово обезпечаване, квалификация на прокурорите, натовареност по видове надзори и средно на един прокурор

Важна и основна предпоставка за осигуряване на срочното и качествено изпълнение на предвидените в Конституцията на РБ правомощия за прокуратурата по различните направления на административния надзор за законност е наличието на достатъчен кадрови състав на административните отдели в окръжните прокуратури. За съжаление почти една трета от съществуващите в момента административни отдели са с щат от един прокурор, а в около две трети – отделите включват по двама прокурори. Посоченият минимален кадрови състав създава значителни затруднения и се отразява негативно на качеството на дейността по надзора.

Софийската градска прокуратура и редица окръжни прокуратури – Бургас, Варна, Шумен, Търговище, Кърджали, Русе и др. изрично отбелязват в докладите си за 2012 г., че само с прокурорите от административните им отдели физически е невъзможно да се подсигури участието в големия брой насрочени съдебни заседания по административни дела, поради което се налага участието и на прокурори, работещи по другите видове надзори.

Отчетената средна натовареност в докладите на окръжните прокуратури и СГП е 331,52 /при 308,91 за 2011 г. и 343,35 за 2010 г./ административни дела за реално работилите по надзора прокурори през 2012 г.

Налице е увеличение със 7,31 % по този показател в сравнение с предходната 2011 година.

Дейността на териториалните прокуратури по надзора за законност, защита на обществен интерес и правата на гражданите през 2012 г. е осъществявана изцяло в съответствие с предоставените на Прокуратурата правомощия по чл.127, т.т.5 и 6 от

Конституцията на Република България /КРБ/, Административнопроцесуалния кодекс /АПК/, Закона за съдебната власт /ЗСВ/, другите закони в страната, указанията на главния прокурор и на заместника на главния прокурор при ВАП.

Общата организация по надзора за законност в повечето прокуратури е добра. Действията по надзора за законност са предприемани, както по инициатива на прокурорите, така и след сигнали на граждани и организации и в изпълнение на годишните планове.

През отчетния период, в съответствие с разпоредбата на чл. 136, ал. 2 ЗСВ и в изпълнение на заповеди ЛС № 6899/30.10.2007 г. и ЛС № 797/11.03.2007 г. на главния прокурор на РБ, за отделните апелативни райони кадровата обезпеченост за работата по надзора за законност и натовареността е била следната:

В *Апелативната прокуратура – София* един прокурор отговаря за работата по административносъдебния надзор и по надзора за законност, като във всички окръжни прокуратури от апелативния район и в Софийската градска прокуратура са създадени административни отдели. Най-голям е броят на прокурорите в административния отдел на СГП – четирима прокурори по щат, като реално са работили шест. В ОП Видин реално е работил един прокурор; в ОП Перник по щат е определен един прокурор; в ОП Враца – по щат двама прокурори; в ОП Монтана – по щат един прокурор, като реално са работили трима; в окръжните прокуратури – Кюстендил и София – двама прокурори и в ОП Благоевград – трима прокурори.

За отчетния период, с най-висока средна натовареност по брой преписки на прокурор при осъществяване на надзора за законност е РП София – 307. Следват – РП Гоце Делчев – 292; РП Мездра – 212,5; РП Разлог – 188,1; РП Бяла Слатина – 186. С най-ниска средна натовареност са районните прокуратури Оряхово и Сливница – по 9 преписки.

В окръжните прокуратури от района на *Апелативна прокуратура – Пловдив* има създадени административни отдели в състав от общо 13 прокурори, разпределени както следва: ОП Пловдив – четирима прокурори; ОП Пазарджик – двама прокурори; ОП Хасково – двама прокурори; ОП Стара Загора – трима прокурори и в окръжните прокуратури Кърджали и Смолян – по един прокурор. Със своя заповед апелативният прокурор на ОП Пловдив е възложил на един прокурор да осъществява надзора върху работата на прокурорите от административните отдели в окръжните прокуратури.

Освен прокурорите от съответните отдели в окръжните прокуратури, с изрични заповеди на административните ръководители са определени и прокурори в районните прокуратури, които преимуществено да осъществяват надзора за законност.

Данните сочат най-голяма средна натовареност на прокурорите по надзора за законност в РП Чирпан – 119 преписки, РП Казанлък – 110, РП Пещера – 104, РП Златоград – 103 и РП Пловдив – 82 преписки.

В *Апелативната прокуратура – Варна* дейността по надзора за законност през 2012 г. е осъществявана от един прокурор.

В ОП Варна със заповед на окръжния прокурор в административния отдел на окръжната прокуратура са определени да работят 4 прокурори, а с последваща заповед е включен още един прокурор. На прокурорите, работещи в административния отдел, обаче се възлагат не само задачи, свързани с дейността по надзора за законност и участието в административни дела, но те също така участват със 100% натовареност в общата дейност на ОП Варна.

В окръжните прокуратури – Шумен, Търговище, Силистра и Разград в административните отдели е определен по един прокурор, а в ОП Добрич – двама прокурори.

Средната натовареност на прокурорите по брой преписки за 2012 г. по прокуратури, съобразно данните по надзора за законност, защита на обществен интерес и правата на гражданите, е следната: ОП Варна – 11 преписки; ОП Шумен – 16; ОП

Добрич – 8; ОП Силистра – 18 преписки; ОП Разград – 81; ОП Търговище – 111 преписки.

Един прокурор отговаря за работата по надзора за законност в *Апелативната прокуратура – В. Търново*.

Щатът на административните отдели в окръжните прокуратури от апелативния район е определен, както следва: в окръжните прокуратури – В. Търново, Плевен и Русе – по двама прокурори, а в окръжните прокуратури – Габрово и Ловеч – по един прокурор. В районните прокуратури от петте съдебни района също са определени конкретни прокурори по надзора за законност.

По този надзор най-високи показатели за натовареност по общ брой на преписките отчитат прокуратурите от района на ОП Ловеч – 1 014 преписки, с водещо място на РП Троян – 849. На следващо място е района на ОП Плевен – 341, следван от Великотърновския – 239, прокуратурите от ОП Русе – 159 и Габровския съдебен район – 130.

По средна натовареност по брой преписки при окръжните прокуратури от апелативния район, водещо място заемат прокурорите от ОП Русе – 71; ОП Ловеч – 48; ОП Плевен – 41; ОП В. Търново – 28 и ОП Габрово – 9.

По същия показател за районните прокуратури от апелативния район, водещо място заема РП Троян – 424,5, следвана от РП Елена – 77. РП Троян през последните години традиционно се отличава с активна дейност по надзора за законност сред прокуратурите от апелативния район.

В *Апелативна прокуратура Бургас*, със заповед на апелативния прокурор са определени да работят по надзора за законност двама прокурори по щат, но реално през 2012 г. по този надзор е работил само един прокурор.

През отчетния период в административния отдел при ОП Бургас са работили трима прокурори, а в ОП Ямбол и ОП Сливен – по двама.

В районните прокуратури от апелативния район по надзора за законност е определен по един прокурор, като изключение е РП Несебър – двама, а в РП Бургас – шестима прокурори.

Средната натовареност по брой преписки по надзора за законност е най-висока в ОП Бургас – 156, следвана от РП Тополовград – 91, РП Царево – 72, ОП Сливен – 57 и РП Сливен – 50, а най-ниска е в РП Несебър – 9, РП М. Търново – 15, РП Ямбол – 19, РП Поморие и РП Средец – по 20 преписки.

1.2. Проблеми при прилагането на законовата и подзаконовата нормативна уредба и предложения за законодателни промени

Тъй като проблемите при прилагането на нормативната уредба се разглеждат по подробно в анализите на отделите на върховната административна прокуратура, тук само ще маркираме повдигнатите от териториалните прокуратури въпроси.

ОП Пловдив, както и в предходни годишни доклади, отново посочва като проблем по приложението на закона обстоятелството, че и след изменението на чл. 73, ал. 1 ЗАНН /ДВ, бр. 39/2011 г./, в същия чл. 73, ал. 2 е останало препращането към отменената още през 1998 г. разпоредба на чл. 68 ЗАНН.

Като нов проблем се посочва Определение № 175/14.12.2012 г. по н.а.х.д. № 1917/2012 г., 5-членен смесен състав на ВКС и ВАС, който е разгледал спор за подсъдност между общите и административните съдилища в светлината на бъдеща законодателна промяна, свързана с липсата на понятието “въззивно производство” в административното правораздаване. Причината за това е наличието на законодателна промяна в реда за налагането на имуществена санкция на юридическо лице. До изменението на чл. 83а –е ЗАНН /ДВ, 39/2011 г./ правомощие да я налага е имал окръжният съд, като срещу решението му е могло да се подава жалба или протест до съответния въззивен съд. Необосновано е да се приеме, че волята на законодателя е била да предостави контролни правомощия за проверка правилността на съдебните актове по чл. 83а ЗАНН, постановени от административните съдилища, на общ съд, тъй като в този смисъл не са променени нито АПК, нито ЗСВ.

Проблемите с приложението на чл. 70–73 ЗАНН са посочени в годишните доклади на прокуратурата за 2009 – 2011 г. През м. декември 2011 г., при участието си в публичното обсъждане на проекта на Министерството на правосъдието за Концепция за продължаване на реформата в административнонаказателното правосъдие и правораздаване за периода 2011 – 2014 г., прокурорите от ВАП изрично са подчертали съществуващите проблеми по приложението на ЗАНН и необходимостта от нов Административно-наказателен кодекс.

В доклада си Окръжна прокуратура – Плевен предлага осъществяването на инвестиционни проекти на територията на защитените зони, включени в „Натура 2000” по Директива 92/43 ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания на дивата флора и фауна /на основание чл. 6, ал. 1 от Закона за биологичното разнообразие/ да се забрани изцяло със законодателна промяна в съответните закони, изграждащи правната основа за защитата на околната среда. Само по този начин ще бъде избегната субективната преценка дали е налице значително отрицателно въздействие върху предмета и целите на съответната защитена зона от изпълнението на инвестиционното предложение, както и дали ще бъде спазен принципът на „предпазливост”, фигуриращ в чл. 147 от Договора за създаване на ЕО, намерил отражение в чл. 6, ал. 3 на Директива 92/43 ЕИО.

Окръжната прокуратура – Сливен предлага назначаването на прокурорите в административните отдели в окръжните прокуратури да става с изрично решение на Висшия съдебен съвет. По този начин ще бъде решен законодателния пропуск да се създадат административни прокуратури към административните съдилища.

В доклада си Окръжната прокуратура – София посочва, че по два подадени от нея протеста административният съд е прекратил производството с аргумент, че прокуратурата не е обосновала наличието на важен държавен или обществен интерес. Срещу определенията за прекратяване са изготвени частни протести, единият от които е бил уважен от ВАС, а другият е оставен без уважение. Поставя се въпросът за изготвяне на искане за издаване на тълкувателно решение.

Другите окръжни прокуратури не посочват конкретни проблеми при приложението на законите, но редица от тях – окръжните прокуратури – Перник, Благоевград, Добрич и

др., отбелязват като сериозно затруднение в работата по надзора голямата динамика в изменението на законите, които се прилагат в административното производство.

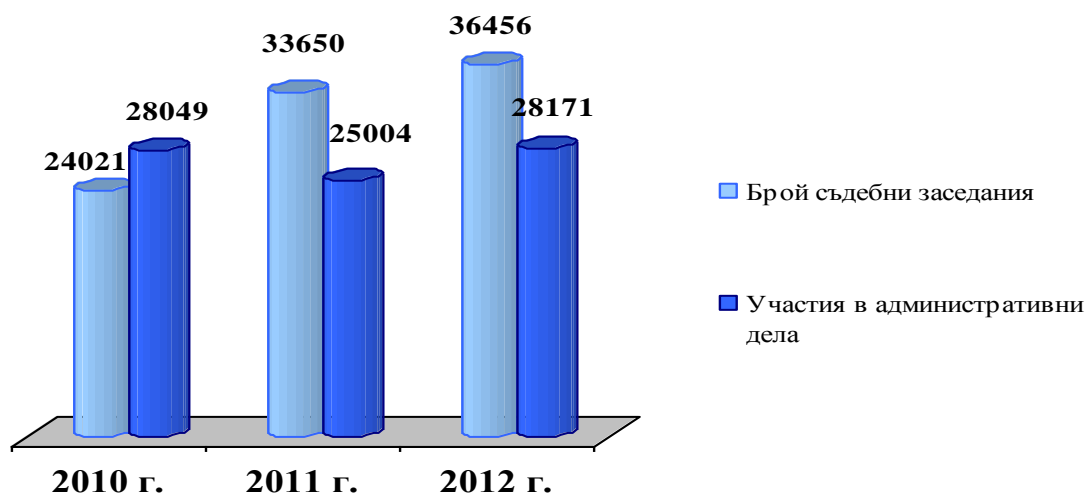
Според повечето доклади трудностите в дейността по надзора за законност са свързани с натоварването им и с дейности по другите видове надзори, поради което предлагат да се изпълни конституционното задължение по чл.126, ал.1 от Конституцията на РБ, залегнало и в т.4 от Стратегията за развитие на прокуратурата за привеждане в съответствие на структурата на прокуратурата с тази на съдилищата и обособяване на административни прокуратури, които наред с функциите си по административното правораздаване, ще осъществяват и надзор за законност върху актовете и действията на административните органи в защита на обществения интерес и правата на гражданите.

Направени са предложения за провеждане на обучения по следните въпроси:

- условия за редовно действие на административните актове; извънсъдебен и съдебен надзор за законност на административните актове;
- правомощия на прокурора по чл.83а – 83е ЗАНН; обхват и способности за събиране на доказателства за изготвяне на мотивирано предложение пред административния съд;
- протестиране на административните актове, основания, срокове, начин за изготвяне на протест.

2. Дейност на административните отдели в окръжните прокуратури по административносъдебния надзор за законност на административните актове

През 2012 г. прокурорите от териториалните прокуратури са участвали в съдебни заседания по 28 171 административни дела. В 19 747 дела участието им е било задължително по закон. По 8 424 дела те са участвали по преценка, че това се налага от важен държавен или обществен интерес. Налице е увеличение с 12,66% на общия брой на делата в сравнение с миналата година. Най-голямо по обем е било участието в административни дела на прокурорите от СГП и от окръжните прокуратури – Пловдив, Варна, Бургас и В. Търново, а най-малко – в окръжните прокуратури – Смолян, Кърджали, Ловеч, Разград, Габрово, Сливен, Враца, Ямбол и Силистра.

Посочените цифрови данни налагат извода, че е налице увеличение с 12,66% на общия брой на делата, по които са участвали прокурорите от териториалните прокуратури.

2.1. Участие по закон в съдебни заседания по административни дела

Прокурорите от окръжните прокуратури са участвали през 2012 г. по закон в съдебни заседания по 19 747 административни дела, както следва.

а) Съгласно чл.192 във вр. с чл.191, ал.2 АПК прокурорите от окръжните прокуратури участват в първоинстанционните дела на административните съдилища относно оспорени подзаконовни *нормативни актове на общинските*. Общо през 2012 г. прокуратурите посочват участие в съдебни заседания по 112 такива дела /срещу 157 за 2011 г. и 154 за 2010 г./.

б) Участието на прокурорите от окръжните прокуратури в други 1 667 първоинстанционни административни дела е задължително по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди.

в) Както и през предходните години, участието в *касационните производства*, което е задължително, съгласно изричната разпоредба на чл.217, ал.2 АПК е било най-значителната част /63,45%/ от дейността на прокурорите от отделите в окръжните прокуратури и през 2012 г. Прокурорите са участвали общо в 17 860 касационни административни дела /срещу 13 522 за 2011 г. и 11 346 за 2010 г./. От данните се вижда, че е налице значително увеличение с 31,79% на участието по тези дела.

Най-голямо е увеличението при участието по такива дела при СГП /101,5%/ и при окръжните прокуратури – Търговище /93%/ и Бургас /83%/.

С оглед на данните, посочени в годишните доклади, повечето окръжни прокуратури също отчитат значително увеличение на участието по касационни административни дела.

Прокуратури	Брой участия по касационни дела		Общ брой участия по административни дела		Увеличение/ намаление в проценти
	2011 г.	2012 г.	2011 г.	2012 г.	
СГП	1593	3210	8047	9307	101,51
ОП Търговище	201	388	208	400	93,03
ОП Бургас	865	1583	1262	1898	83,01
ОП Видин	279	444	327	482	59,14
ОП Пловдив	995	1534	2425	2911	54,17
ОП Ямбол	203	302	250	320	48,77
ОП Монтана	247	335	374	385	35,63
ОП Шумен	343	463	387	490	34,99
ОП В. Търново	440	585	943	1179	32,95
ОП Габрово	200	257	234	274	28,50
ОП София	402	498	504	549	23,88
ОП Кърджали	202	250	214	258	23,76
ОП Варна	1469	1817	2557	2895	23,69
ОП Силистра	257	316	283	335	22,96
ОП Стара Загора	446	526	517	588	17,94
ОП Плевен	460	542	721	610	17,83
ОП Благоевград	671	790	747	823	17,73
ОП Кюстендил	447	525	581	618	17,45
ОП Добрич	378	417	421	454	10,32
ОП Хасково	496	533	532	565	7,46
ОП Перник	395	410	455	421	3,80
ОП Смолян	223	231	288	242	3,59
ОП Пазарджик	408	416	436	457	1,96
ОП Разград	262	243	286	262	-7,25
ОП Враца	296	259	392	314	-12,50
ОП Ловеч	270	234	325	261	-13,33
ОП Русе	712	515	856	573	-27,67
ОП Сливен	362	237	401	278	-34,53

В някои доклади се отбелязва, че насочването на усилията на прокурорите в осъществяването на административносъдебния надзор за законност предимно в касационните производства с разпоредбите на АПК е удачно законодателно решение и определено дава възможност за по-добра подготовка за съдебните заседания.

г) Съгласно разпоредбите на чл. 236 във връзка с чл.217, ал.2 АПК, прокурорите са взели участие през 2012 г. и по 60 *частни административни производства* по насрочени за разглеждане в открито съдебно заседание частни жалби /срещу 101 за 2011 г. и 142 за 2010 г./. Намалението при този вид участие е обяснимо с промяната в чл.160, ал.2 АПК /ДВ, бр. 39/20.05.2011 г./, съгласно която частните жалби и в случаите по чл.159, т.т.4 и 5 АПК вече се разглеждат в закрито заседание.

д) Съгласно чл. 72, ал.1 и чл. 73, ал.1 ЗАНН, *предложенията за възобновяване на административнонаказателни производства на основание чл. 70 ЗАНН*, които се правят от окръжните прокурори, се разглеждат от административните съдилища. През 2012 г. прокурорите от окръжните прокуратури са участвали в производства по 48 такива дела /срещу 84 за 2011 г. и 134 за 2010 г./, като най-голямо е било това участие в окръжните прокуратури – Ст. Загора и Монтана.

2.2. Участие по преценка в дела, представляващи важен държавен или обществен интерес, съгласно Указание И-196/08.06.2011 г. на главния прокурор и по лична преценка на прокурора

Прокурорите от териториалните прокуратури са участвали през 2012 г. в съдебни заседания по 8 424 /при 9 812 за 2011 г. и 13 391 за 2010 г./ административни дела по преценка, че това се налага от важен държавен или обществен интерес, както следва:

а) През 2012 г., съгласно *Указание И-196/08.06.2011 г.* на главния прокурор, прокурорите от окръжните прокуратури са участвали по преценка в съдебни заседания по 8 057 административни дела. От данните се вижда, че е налице намаление с 11,96% спрямо предходната година на този вид участие на прокурорите в съдебни заседания по административни дела. Тенденцията се дължи на оптимизираното с Указание № И-196/2011 г. на главния прокурор на това прокурорско участие по административни дела с цел насочването му към делата с най-значим държавен или обществен интерес.

Участието по този вид административни дела е било предимно по обжалвани данъчни ревизионни актове за задължения над 50 000 лв. /при окръжните прокуратури – В. Търново, Бургас, Варна, Пловдив и СГП/, дела по жалби срещу административни актове по Закона за българските лични документи, Закона за МВР, Закона за опазване на околната среда, Закона за защитените територии, Закона за биологичното разнообразие, Закона за водите и др.

б) През 2012 г. прокурорите от страната са участвали *по своя лична преценка*, в 367 административни дела /срещу 660 за 2011 г. и 524 за 2010 г./. Това са били предимно административни дела по Закона за устройство на територията, Закона за местното самоуправление и местната администрация, Закона за администрацията, Закона за МВР и Закона за държавния служител.

Посочените данни налагат създаване на съответна организация от административните ръководители на окръжните прокуратури с оглед повишаване на активността на прокурорите от тези прокуратури относно участието им по преценка по административни дела.

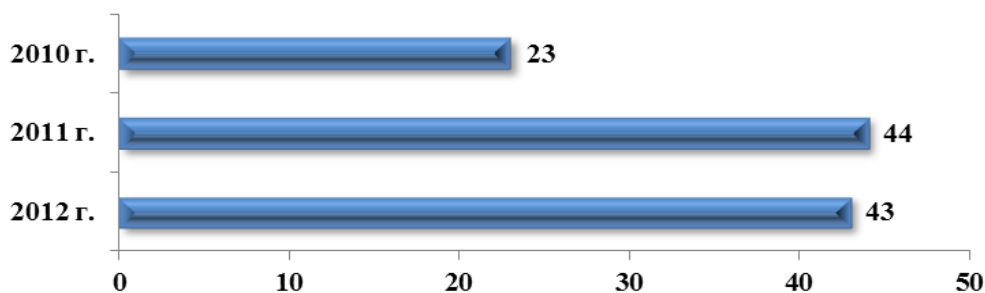
2.3. Подадени прокурорски актове до съда и резултати по тях

Статистиката по този критерий е следната:

а) От посочените данни в годишните доклади се вижда, че при упражняването на административносъдебния надзор, през отчетната година териториалните прокуратури са подали до съдилищата *43 протеста* срещу незаконосъобразни административни актове

предимно на общинските съвети, кметовете и областните управители /срещу 44 за 2011 г. и 23 протеста за 2010 г./.

Подадени протести срещу незаконосъобразни административни актове

Налице е устойчивост по този показател в сравнение с предходната година, което се дължи на проявената активност от страна на прокурорите при упражняването на административносъдебния надзор, независимо от силно ограничената възможност за подаване на протести само по материали на този надзор, с оглед кратките срокове по чл.149, ал.4 и чл.179 АПК, в които прокурорът може да оспори законосъобразността на индивидуални и общи административни актове.

От подадените протести 1 е срещу подзаконов нормативен акт на общински съвет и 42 са срещу индивидуални административни актове по ЗМСМА, ЗДС и др., като 21 протеста са уважени, 8 са отхвърлени и по 14 производството не е приключило.

б) През 2012 г. прокурорите от териториалните прокуратури са оспорили със *17 касационни и частни протеста* актове на съдилищата /срещу 14 за 2011 г. и 9 за 2010 г./. От подадените протести са били разгледани 3, като 1 е уважен, 2 са отхвърлени и по 14 протеста производството е висящо.

в) През 2012 г. окръжните прокурори са внесли за разглеждане от административните съдилища *49 предложения за възобновяване* /срещу 73 за 2011 г. и 144 за 2010 г./ на основанията по чл.70 ЗАНН. От предложенията са разгледани 41, от които 29 са уважени /70,73% от разгледаните/, 12 са неуважени, а по 8 производството е висящо. Специално следва да се отбележат резултатите по този показател за дейността на ОП Ст. Загора – внесени са 13 предложения, от които 9 са уважени и 4 са неуважени.

Окръжните прокурори са постановили през 2012 г. и 110 /срещу 124 за 2011 г./ отказа за внасяне в съда на предложения за възобновяване по чл.70 и следващите от ЗАНН

3. Дейност на апелативните, окръжните и районните прокуратури по надзора за законност в защита на общественния интерес и правата на гражданите

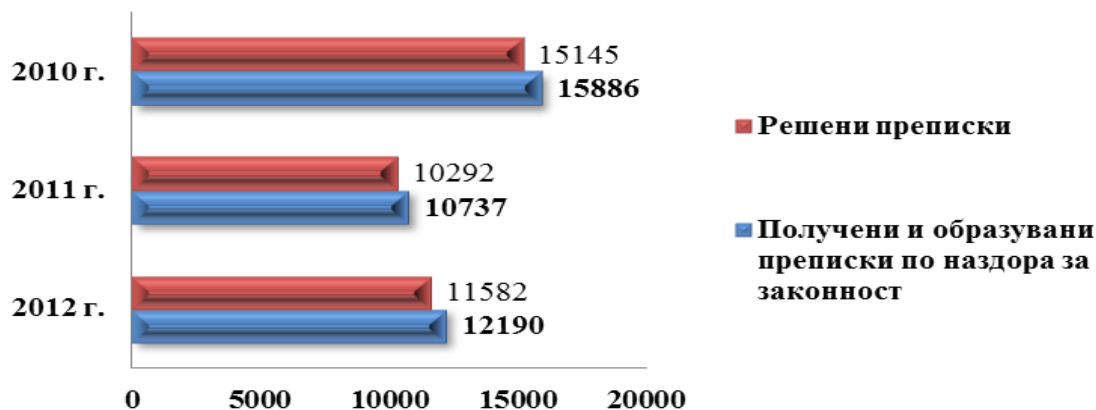
3.1. Създадена организация на работата по надзора за законност, обем и основни области, в които е осъществяван надзорът за законност през 2012 г.

Създадената организация на работа по надзора за законност през отчетния период традиционно съответства на приетите в началото на 2012 г. планове за работа на териториалните прокуратури, в които са залегнали задачи по надзора, възложени от ВАП, и задачи, свързани с типични за съответния район проблеми, закононарушения и незаконосъобразни актове. Освен плановите задачи, са извършвани проверки по сигнали на граждани и организации, по сигнали в средствата за масова информация или по инициатива на прокурорите с оглед значимостта на засегнатите обществени интереси и

наличието на основания за намеса на прокуратурата. Всички планирани проверки за законност са извършени и приключени в срок.

Извънплановите проверки са в съответствие с поставените цели и задачи по надзора за законност.

Видно от статистическите данни по надзора за законност, през 2012 г. в териториалните прокуратури са образувани общо 12 190 преписки, при 10 737 преписки за предходната 2011 г.

Увеличението е с 11,91% спрямо 2011 г., но има намаление от 23,2% спрямо 2010 г.

Подобна тенденция се забелязва и при броя на преписките, образувани по инициатива на прокурора – през 2012 г. са образувани общо 8 836, срещу 7 783 през 2011 г.. В процентно съотношение увеличението е с 11,9% спрямо 2011 г.

Аналогична е тенденцията и при броя на проверените от прокурорите по надзора за законност административни актове. През отчетния период са проверени общо 153 185 административни актове, през 2011 г. – 123 479. Увеличението спрямо предходната година е с 19,3%.

През 2012 г. са извършени 8 464 проверки за законност, докато през 2011 г. те са 10 184. През отчетната година, както и през последните години продължава да е налице трайна тенденция за намаляване броя на извършените проверки. Причината за това е, че прокурорите, работещи по надзора за законност, извършват точна и правилна преценка на съдържащите се в образуваните преписки данни за допуснати нарушения и основателно изпращат материалите на съответните компетентни контролни органи, чиито правомощия прокурорите не са компетентни да упражняват лично. Намаляващият брой на извършваните проверки обаче е за сметка на постигната по-голяма ефективност при крайния резултат от тях.

При проверките са установени 2 314 административни закононарушения, докато през 2011 г. те са били 742.

При извършване на проверките за законност, териториалните прокуратури са използвали всички способи, предвидени в чл.145, ал.1, т.т.1 – 3 ЗСВ.

През отчетната 2012 г. е налице чувствително увеличаване на общия брой на подадените предложения по реда на надзора за законност – 555. От разгледаните предложения са уважени 97,4%, а неуважени са едва 2,6%.

Наблюдава се възходяща тенденция и при общия брой на подадените протести – 302 за отчетната година, от които 137 са все още висящи. От разгледаните протести са уважени 132 или 80%, а неуважените са 33 или 20%.

Чувствително е намалял броят на образуваните досъдебни производства по материали от решените преписки по надзора за законност – за 2012 г. те са 436, при 974 за 2011 г., или намалението спрямо предходната година е с 55,2%.

Данните за създадената организация на работа по надзора за законност, обема и основните области, в които е осъществяван надзорът в териториалните прокуратури, са следните.

За *Апелативния район – София* важи общата тенденция за увеличаване броя на образуваните преписки спрямо предходната година. През 2012 г. общият брой на получените и образувани преписки за района е 5 934, докато през 2011 г. са образувани общо 4 818 преписки. По най-голям брой преписки са работили прокурорите от РП София – 921; РП Троян – 849; РП Гоце Делчев – 584 и РП Кюстендил – 431

Налице е обаче намаляване броя на извършените проверки за законност. През 2012 г. са отчетени общо 4 928, при 5 585 за 2011 г. и за 2010 г. – 6 188. Общият брой на проверените административни актове за 2012 г. е 57 642, докато през 2011 г. те са били 53 236 и 63 420 през 2010 г., като общият брой на установените административни закононарушения за отчетния период е 690, при 696 за 2011 г. и 823 за 2010 г.

Видно от доклада на *Апелативната прокуратура – Пловдив* през 2012 г. общо за района са получени и образувани 1 710 преписки по надзора за законност, докато през 2011 г. те са били 1 618.

През 2012 г. са проверени общо 20 157 административни акта, при 16 875 за 2011 г., а през 2010 г. техният брой е 30 395. Общият брой на установените закононарушения е 443, при – 281 през 2011 г. и 609 през 2010 г. Срещу установените закононарушения и незаконосъобразни актове през 2012 г. прокурорите от апелативния район са подали 149 предложения и протести, при 71 за 2011 г. и 114 за 2010 г. Следва да бъде отчетена традиционно активността на РП Пещера, която е изготвила 37 предложения и 1 протест и РП Пловдив – 11 предложения и 5 протеста.

Видно от отчета на *Апелативната прокуратура – Варна*, през 2012 г. прокурорите от района са образували 1 638 преписки, при 1 292 за 2011 г.

През отчетния период са проверени 13 567 административни акта, докато през 2011 г. те са 14 173. Общият брой на установените закононарушения е 511, докато през 2011 г. те са 388.

Чувствително е намалял броят на досъдебните производства, образувани въз основа на материали по надзора за законност – 86, докато през 2011 г. те са били 571, а през 2010 г. – 107. Най-висок е резултатът при РП В. Преслав – 67 и РП Шумен – 16. Срещу установените закононарушения и незаконосъобразни актове през 2012 г. прокурорите от апелативния район са реагирали общо с 84 предложения и протеста, при 40 за 2011 г. и 66 предложения и протеста за 2010 г.

В *Апелативния район – В. Търново* през 2012 г. са образувани общо 1 908 преписки, при 2 073 преписки за 2011 г. и 2 137 за 2010 г. За 2012 г. са отчетени общо 682 проверки по всички способи, при 999 извършени проверки за 2011 г. и 814 за 2010 г.

Общият брой на проверените административни актове през 2012 г. е 26 175, докато за 2011 г. те са 27 251 и 35 691 за 2010 г., а общият брой на установените закононарушения е 154, при 631 за 2011 г. и 1 273 за 2010 г.

През отчетния период ръстът на образуваните досъдебни производства въз основа на материали по надзора за законност е увеличен – 174, при – 170 за 2011 г. и 154 за 2010 г. Най-голям е броят на образуваните досъдебни производства в РП Плевен – 65.

В прокуратурите от *Апелативния район – Бургас* са образувани общо 1 000 преписки по надзора за законност, докато през 2011 г. този брой е бил 936 –увеличението е с 6,4%, а през 2010 г. – 2 846, или намалението с 64,8%.

Извършените проверки през 2012 г. по всички способи са общо 885, докато през 2011 г. те са били 722 и за 2010 г. – 1 239.

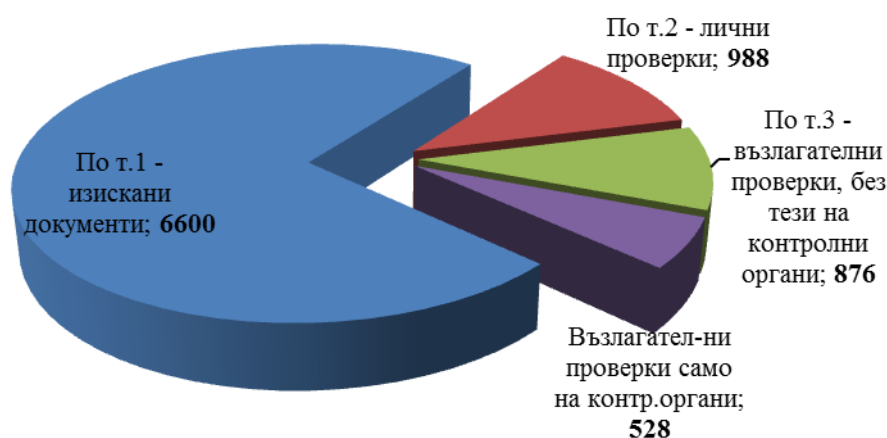
През отчетния период общият брой на проверените административни актове е 35 644, докато през 2011 г. те са били 11 944 и 39 685 за 2010 г. Общият брой на установените закононарушения за 2012 г. чувствително е увеличен – 2 200, докато през 2011 г. те са били 293 и през 2010 г. – 1 357

За 2012 г. броят на образуваните досъдебни производства е 46, спрямо 39 за 2011г. и 188 за 2010 г.

3.2. Планирани и извършени проверки за законност /примери/ – ефективност на проверките, в т.ч. на различните способности за проверка, проблеми по прилагането на закона

През 2012 г. във всички териториални прокуратури са приети планове за работа по надзора за законност. При реализиране на плановите задачи прокуратурите са иницирали извършването и на извънпланови проверки за разрешаване на актуални въпроси, свързани със законността.

При реализиране на проверките за законност, териториалните прокуратури са използвали всички способности, предвидени в чл.145, ал.1, т.т.1 – 3 ЗСВ. От общо извършените през 2012 г. проверки – 8 464, най-много са по способа на чл.145, ал.1, т.1 – 6 600. Извършени са 876 възлагателни проверки по реда на чл.145, ал.1, т.3 ЗСВ, които не включват проверките, възложени на контролните органи.

Проверките са в различни области и направления, основните от които са в дейността и актовете на държавните и общинските органи на власт и управление и в дейността и актовете на специализираните контролни органи.

В изпълнение на Указание № И-29/2008 г. на ВАП окръжните прокуратури са осъществявали постоянен надзор за законност върху актовете на областните управители по повод разпореждане с имоти, държавна собственост, а от страна на районните прокуратури е извършван постоянен надзор за законност върху актовете на местните органи на власт и самоуправление чрез проверки на законосъобразността на взетите решения.

Наред с осъществявания текущ надзор за законност са извършени и други проверки в дейността на общините, областните управители и контролните органи по издадените от тях административни актове по повод конкретни закононарушения.

В този раздел на доклада ще предложим някои специфични примери за проверки, извършени от различните прокуратури.

ОП Варна е възложила извършването на проверки за законност на районните прокуратури във Варна, Провадия и Девня на решенията на общинските съвети относно управлението и разпореждането с язовири – публична общинска собственост, съгласно плана за дейността на отдел НЗЗОИПГ във ВАП през 2012 г.

При установени нарушения, свързани с отдадени под наем язовири, районните прокуратури в Девня и Провадия са изготвили протести срещу решенията на общинските съвети до АС Варна за прогласяването им за нищожни.

Окръжната прокуратура – Разград е направила 8 предложения на основание чл.145, ал.1, т.6 ЗСВ до кметовете на общините – Разград, Исперих, Завет и Самуил, както и до председателите на общинските съвети в посочените общини за набелязване и реализиране

на мерки, осигуряващи законосъобразно сключване на договорите за отдаване под наем на земеделска земя от общинския поземлен фонд и ефективен контрол по тяхното изпълнение. Целта е да не се допускат условия за извършване на престъпления – злоупотреби със средства от Европейския фонд за гарантиране в земеделието.

ОП Силистра е извършила проверка на ГД ”Надзор на пазара” към Държавната агенция по метрология и технически надзор – отдел във В. Търново, териториално компетентен за Силистра, относно безопасността на детските играчки, предлагани в търговската мрежа на територията на Силистра.

При проверката са констатирани допуснати от някои търговци несъответствия, съгласно Закона за техническите изисквания към продуктите /ЗТИП/, за които са предприети мерки след съгласуване с ГД ”Надзор на пазара”, отдел „Контролно – методичен”. ОП Силистра не е била уведомена за наложени санкции от този контролен орган.

През 2012 г. ОП Търговище е извършила проверка за законност по отношение спазване изискванията, произтичащи от разпоредбите на Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност;

Всички проверки са били извършени в определените срокове, а за резултатите от тях са били изготвени обобщени справки, които съевременно са били изпратени на отдел НЗЗОИПГ във ВАП.

По разпореждане на заместника на главния прокурор при ВАП, ОП Бургас е извършила проверка за законосъобразност на актовете на ОбС „Земеделие” – Несебър, свързани със сигнал на НСА „В. Левски”, съдържащ данни за законосъобразно стопанисване и управление на предоставената им “Водна учебна спортна база” – Несебър. В резултат на проверката, срещу констатираните закононарушения са отправени 9 протеста от окръжната прокуратура срещу издадените нищожни административни актове.

През 2012 г. ОП В. Търново е осъществила проверка за законност на дейността и на издадените административни актове на РЗИ и ОДБХ – В. Търново по Наредба № 6/10.08.2011 г. – за здравословното хранене на децата на възраст от 3 г. до 7 г. в детските заведения и Наредба № 26/18.11.2008 г. – за устройството и дейността на детските ясли и детските кухни и здравните изисквания към тях. Проверката е обхванала периода м. септември 2011 г. – м. септември 2012 г.

По разпореждане на окръжната прокуратура, районните прокуратури са извършили съвместни проверки със служители на общините и РДНСК – В. Търново по спазване на строителните правила и норми относно всички обекти, представляващи опасност за живота и здравето на хората – самосрутващи се сгради, спрени строежи, козирки и др.

ОП Пловдив през 2012 г. е извършила проверки на контролно-санкционната дейност на областния отдел на ИА „Автомобилна администрация” – Пловдив за периода м. март 2011 г. – м. март 2012 г.

Проверени са и контролните органи, компетентни да премахват незаконни строежи относно ритмичността на дейността им, както и относно наличието на бездействие и търпимост на незаконни строежи в продължителен период от време.

Прокуратурата в Пловдив е извършила проверка по приложението на чл.152 от Закона за горите и § 3, ал.1 от ПЗР на Закона за горите. Проверката е извършена по методите на чл.145, ал.1 и ал.2 ЗСВ, като е изисквана информация от общинските администрации, РДГ Пловдив и РДНСК Пловдив, след което са осъществени и проверки на място в общините от района.

ОП Ст. Загора и районните прокуратури от района са реализирали специализирани проверки на местата, където се приготвят храни и питиета, предназначени за общо ползване. Проведени са специализирани полицейски проверки, отнасящи се до малолетни и непълнолетни лица, занимаващи се с просия или проституция или други противообществени прояви. Извършени са и специализирани полицейски проверки във връзка с организиране на нерегламентирани състезания с МПС. Проведени

са и съвместни проверки на районните прокуратури и РДГ Ст. Загора по приложението на чл.152 от ЗГ и § 3, ал.1 от ПРЗ на Закона за горите;

ОП Пазарджик през 2012 г. е извършила проверка за законосъобразност на дейността на кметовете на общини и общинските администрации по спазване изискванията на чл.63 ЗУТ във връзка със защитата на озеленените площи и въздействието на строителството върху тях. Възложена е проверка на ОДБХ и РУП – Пазарджик във връзка със сигнал в средствата за масово осведомяване за организиране на хазартни игри – бой с кучата в Пазарджик, край р. Марица.

ОП Кърджали е извършила проверка за законност по установяване наличието на нерегламентирана религиозна дейност от отделни юридически лица с нестопанска цел и търговски дружества на територията на област Кърджали.

3.3. Взаимодействие със специализираните контролни органи /централни и териториални/ и с други държавни и общински органи с контролни функции – форми, състояние, насоки на дейността по надзора за законност спрямо тези органи в краткосрочен и по-дългосрочен план

Със Заповед № 1489/02.06.2011 г. на главния прокурор е утвърдена Методика за взаимодействието на прокуратурата с контролните органи при противодействие на закононарушенията и престъпленията в защита на обществения интерес и правата на гражданите. Проведените обучения на прокурорите от административните отдели в окръжните прокуратури в значителна степен са създали условия за обогатяване на дейността в това направление.

В докладите на териториалните прокуратури не се отчитат проблеми при взаимодействието с различните контролни органи.

Отчетено е добро взаимодействие с териториалните структури на МВР, РДНСК, РЗИ, РИОСВ, ТД НАП, областните дирекции „Инспекция по труда” и др.

Като основна форма на взаимодействие с контролните органи, териториалните прокуратури отчитат възлагателните проверки по реда на чл.145, ал.1, т.3 ЗСВ, чийто общ брой е 528. Налице е обаче намаление на броя на възлагателните проверки спрямо предходната година, когато същият е бил 1 060. Най-активни при възлагането на проверки на контролните органи са прокуратурите от Апелативния район София – 186 , следвани от прокуратурите от Апелативния район Варна – 143 и Апелативния район Пловдив – 91

Увеличен е броят на установените закононарушения от контролните органи по повод възложените им от прокуратурата проверки. През 2012 г. броят на установените от контролните органи закононарушения е 8 956, а през предходните две години са били съответно 1 023 за 2011 г. и 2 194 за 2010 г.

Преобладаващо е мнението на прокурорите от териториалните прокуратури, осъществяващи дейността по надзора за законност, че специализираните държавни контролни органи не са особено активни при установяването и санкционирането на закононарушенията. Изразено е мнението, че в прокуратурата контролните органи следва да изпращат само приключили проверки, в които отчетливо и категорично да са отразени допуснатите закононарушения. Преценката на прокурора следва да се свежда основно до извода, дали тези данни са достатъчни за образуване на досъдебно производство и дали констатираните закононарушения налагат намеса на прокурора по реда на надзора за законност.

Провеждането на служебни срещи, участието в “кръгли маси”, както и в други форуми, съвместното обсъждане на проекти с цел подобряване координацията между прокуратурата и контролните органи на местно ниво са другите способи, използвани за създаване на механизми за по-ефективно взаимодействие.

3.4. Анализ на резултатите от дейността по надзора за законност въз основа на изготвените прокурорски актове /уважени и неуважени/ – протести срещу незаконосъобразни административни актове, предложения по чл. 145, ал.1, т.6 ЗСВ, предложения за възобновяване на административни производства по реда на чл. 102 във вр. с чл. 99, т.1 АПК. Образувани досъдебни производства в резултат от извършени проверки за законност.

През отчетната 2012 г. дейността на териториалните прокуратури по надзора за законност следва да бъде оценена като положителна и ефективна.

Налице е чувствително увеличаване на общия брой на подадените предложения през отчетната 2012 г. – 555, от които 165 към момента все още са висящи. От разгледаните предложения, уважени са 380 или 97,4%. Неуважени са 7 или 2,6%. През 2011 г. тези данни са съответно 380 за 2011 г., срещу 434 за 2010 г. През 2011 г. уважените прокурорски актове са били 82,3% или 313, а неуважените 8 или 17,7%, като през 2010 г. уважените са били 84,5%, а неуважените 3%.

Най-голям брой предложения – общо 198, са изготвили прокуратурите от Апелативния район – Бургас, следвани от прокуратурите от апелативните райони – София – 180, Пловдив – 76, В. Търново – 59 и Варна – 42

Възходяща тенденция се наблюдава и при общия брой на подадените протести за отчетната 2012 г. – 302, от които 137 към момента все още са висящи. От разгледаните протести, уважени са 132 или 80%, а неуважените са 33 или 20%. През 2011 г. общият брой на подадените протести е бил 58, от които 26 уважени или 55,1% и 13 неуважени или 44,9%.

По брой на изготвени протести, на първо място е РП Враца – 19, следвана от ОП Хасково – 16, ОП Пловдив – 12, ОП Плевен – 11 и пр.

Налице е обаче спад при предложенията за образуване на досъдебни производства от решените преписки по надзора за законност – 436 за 2012 г., което е с 44,7% по-малко от 2011 г., когато са били образувани 974 досъдебни производства и с 61,5% по-малко от 2010 г., когато са били образувани 708

4. Дейност на отдел „Административносъдебен надзор” /АСН/ във ВАП

4.1. Състояние и организация на дейността по административносъдебния надзор

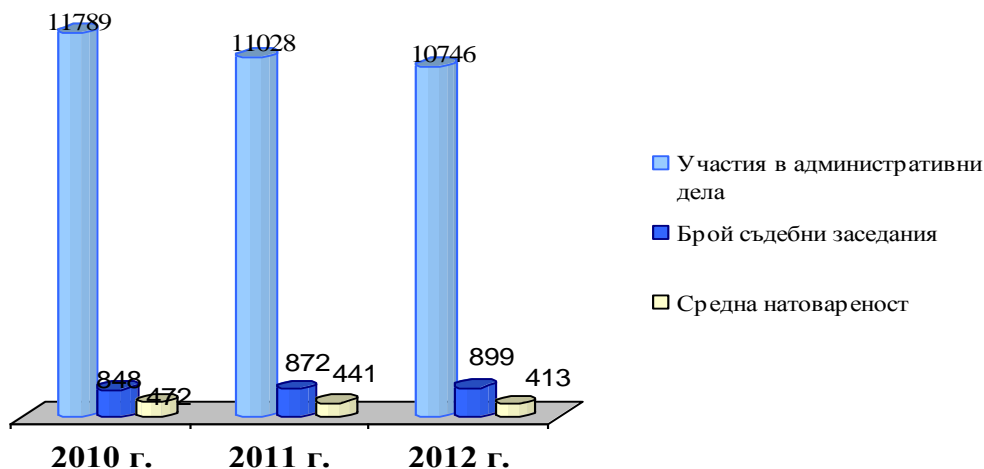
Изпълнението на функциите на Прокуратурата, възложени ѝ с чл.127, т.т. 5 и 6 КРБ, относно надзора за спазване на законността в съдебното производство по административни дела пред ВАС, както и оказването на методическа помощ на прокурорите от окръжните и апелативните прокуратури, се осъществява от прокурорите от отдел “Административносъдебен надзор” във ВАП. Качественото изпълнение на тези конституционно възложени на прокуратурата функции от страна на прокурорите от отдела е от съществено значение за осигуряването на точното и еднакво прилагане на законите в съдебноадминистративното производство.

4.1.1. Кадрово обезпечаване, квалификация на прокурорите, натовареност по видове надзори и средно на един прокурор

През 2012 г. дейността по административносъдебния надзор на ВАП е осъществяван средно от 26 прокурори, при щат от 28 прокурори /до м. октомври – 26 по щат/ и един прокурор, завеждащ отдел, при следната динамика в кадровата обезпеченост – през м. януари и от м. април до м. септември – от 25 прокурори, през месеците февруари, март и октомври – от 26 прокурори и през м. ноември и декември – 28 прокурори.

Посочената динамика в числения състав на отдела е създадо затруднения при подготовката на прокурорите за участие в съдебните заседания по административни дела на ВАС. Благодарение на създадената организация и проявената отговорност и

дисциплинираност от прокурорите не е допуснато неизпълнение на задълженията по осъществяването на административносъдебния надзор.

През 2012 г. прокурорите от отдел АСН във ВАП са участвали общо в 899 открити съдебни заседания, по насрочени в тях 10 746 административни дела на тричленни и петчленни съдебни състави на ВАС /при 872 съдебни заседания по 11 028 административни дела за 2011 г. и 848 съдебни заседания по 11 789 дела за 2010 г./, от които са решени 8 796 дела.

Тези данни сочат, че е налице увеличение с 3% на броя на съдебните заседания, в които са участвали прокурори от отдела, при незначително намаление /с 2,56%/ на броя на административните дела с участие на прокурор, от което може да се направи извод за устойчивост в достигнатия през предходните периоди обем на работата относно участието в съдебните заседания на ВАС.

Средната натовареност на прокурор от отдела за 2012 г. е участие по приблизително 413 /срещу 441 за 2011 г. и 472 за 2010 г./ административни дела в 34,6 /срещу 35 за 2011 и 34 за 2010 г./ съдебни заседания. От тези данни следва изводът, че средната месечна натовареност на прокурор за времето, през което са заседавали съставите на ВАС, без съдебната ваканция, е участие в 3,46 съдебни заседания със средно по 12 административни дела на заседание /срещу 3,5 заседания с по 12,6 административни дела месечно за 2011 г. и 3,4 заседания с по 13,9 административни дела месечно за 2010 г./. Посоченото обосновава констатация за сравнителна устойчивост в натоварването в работата на отдела с известно увеличаване на броя на съдебните заседания и незначително намаление на броя на насрочените в тях за разглеждане административни дела. Очертаващата се тенденция за 2013 г. е запазване на това натоварване и дори известно увеличаване в броя на съдебните заседания, с оглед на обстоятелството, че редица тричленни състави в някои отделения на ВАС всъщност включват по 4 съдии, в това число и командировани във ВАС, както и с оглед осигуряването на задължително участие по закон от прокурорите от отдела в производствата по жалби срещу решенията на Комисията за защита на конкуренцията съгласно чл.122е, ал.3 ЗОП. Тези обстоятелства обуславят наличието при пълен работен месец на 108 насрочени открити съдебни заседания на състави на ВАС, по които прокурорите от отдела следва да обезпечат участие.

4.1.2. Проблеми при прилагането на законната и подзаконната нормативна уредба и предложения за законодателни промени

Проблемите при прилагането на законите и другите подзаконови нормативни актове се дължат основно на наличието на неточна или непълна формулировка на правните норми или липсата на дефиниране на използвани за нуждите на съответния нормативен акт понятия. При констатирана противоречива или неправилна съдебна практика на състави на ВАС, отдел АСН е сезирал главния прокурор, с оглед упражняване на правомощията му по чл.125 ЗСВ.

Продължава да създава значителни затруднения по приложението на закона посоченият и в годишните доклади за предходните три години проблем, свързан с остарялата уредба в чл.70 – 73 ЗАНН на института за възобновяване на административнонаказателните производства. Извършената с § 10, т.т.2, 3 и 5 от ПЗР на ЗИДАПК /ДВ, бр. 39/2011 г./ законодателна промяна в чл.72, ал.1 и чл.73, ал.1 ЗАНН, определила административния съд като компетентен да разглежда предложенията за възобновяване, е частична и неудачна, тъй като не засяга въпросите относно правомощията на съда, когато уважава предложението, понеже оставя сега съществуващото препращане в чл.73, ал.2 ЗАНН към отменения още през 1998 г. чл.68 ЗАНН и прехвърля на административния съд задължението за обща приложимост в тези производства на разпоредбите на НПК, съгласно чл.84 ЗАНН.

През 2012 г. не е намерил законодателно разрешение и допълнителният проблем по прилагането на закона, създаден с извършената с § 10, т.4 от ПЗР на ЗИДАПК промяна в ЗАНН с изменението на чл.83б, ал.1 ЗАНН и определянето на административния /вместо окръжния/ съд като компетентен да разгледа предложението на прокурора по чл.83а ЗАНН и да се произнесе с решение – чл.83е, ал.1 – 3 ЗАНН. Законодателят, обаче, не е извършил никакви промени в чл.83е, ал.4 и ал.5, които сега предвиждат, че решението на административния съд може да се обжалва с въззивна жалба или протест пред съответния въззивен съд, както и че въззивният съд разглежда жалбата по реда на НПК. В двуинстанционните съдебноадминистративни производства въззивна инстанция, която да разглежда въззивни жалби, не е предвидена, а ВАС е касационна инстанция, спрямо първоинстанционните съдебни решения на административните съдилища, и няма как да разглежда жалбите по реда на НПК. С оглед на тези правомощия на ВАС, този проблем не е намерил задоволително разрешение и след постановяването, в края на годината, на Определение № 175/14.12.2012 г. от петчленния смесен състав по чл.63, ал.9 ЗСВ и чл.135 АПК, с което е прието, че компетентен да се произнесе по въззивната жалба е ВАС.

В тази връзка, през м. декември 2012 г., от ВКП, до зав. отделите във ВАП е изпратен за становище проект на ЗИДЗАНН /пр. № 728/2012 г. от описа на ВАП/, в който проект за компетентен съд при разглеждане на производствата по чл.83а – 83д ЗАНН е визиран общият съд, т.е. окръжният.

Налага се изводът, че след внасянето на годишния доклад за дейността на прокуратурата за 2012 г. от ВСС в Народното събрание, при обсъждането му следва да бъде обърнато сериозно внимание на посочените проблеми по приложението на ЗАНН, решаването на които е крайно наложително и те следва да бъдат уредени по законодателен ред, като компетентността за разглеждане на административнонаказателните дела като касационна и инстанция по възобновяването на административнонаказателните производства, следва да бъде на окръжните съдилища, а въззивна инстанция по чл.83е ЗАНН – на апелативните съдилища.

През 2012 г. не е намерил законодателно разрешение и друг проблем по приложението на закона, който вече две години се сочи в годишните доклади. Това е затруднението, което възниква с оглед постановеното от ВАС Тълкувателно решение № 4/16.07.2009 г. – т. 2. След като и в гражданския, и в административния процес прокурорът е все страна в защита на законността и съгласно чл. 78, ал.11 и чл. 83, ал. 1, т. 3 ГПК, прокурорът не дължи такси и разноски в гражданския процес, а те се поемат, присъждат или заплащат от държавата, различното му третиране в административния процес е нелогично. С изменението в АПК /ДВ, 39/2011 г./ не са предвидени изрично

разпоредби, аналогични на посочените от ГПК, освобождаващи прокурора от дължимост на такси и разноски и при участието му в съдебноадминистративното производство.

През годината е установен проблем по прилагането на закона, свързан с противоречивата практика на състави на ВАС по приложението на разпоредбите на чл.149, ал.5 във вр. с чл.147, ал.1 и чл.159, т.4 АПК по въпроса за момента, към който се преценява наличието на правен интерес при оспорване на административен акт с искане за обявяване на нищожността му. За решаването на този проблем главният прокурор е отправил искане до ОСК във ВАС за издаване на тълкувателно решение.

4.2. Дейност на отдел „Административносъдебен надзор” във ВАП по административносъдебния надзор за законност на административните актове

4.2.1. Участие *по закон* в съдебни заседания по административни дела

Прокурорите от отдел АСН във ВАП през 2012 г. са участвали *по закон* в съдебни заседания общо по 10 402 административни дела /срещу 10 541 за 2011 г. и 11 183 за 2010 г./. Минималното намаление от 1,3% спрямо предходната година се дължи главно на обстоятелството, че след изменението на чл.160, ал.2 АПК частните жалби се разглеждат по принцип в закрито съдебно заседание.

а) Прокурорите от отдела са участвали през 2012 г., съгласно изричната разпоредба на чл. 192 АПК задължително по 51 дела /вкл. и по отложени/ за оспорени *подзаконовни нормативни административни актове* /срещу 52 за 2011 г. и 59 за 2010 г./. Подготовката на прокурорите за участие по този вид дела отнема значително повече време в сравнение с другите дела, с оглед спецификата на материята, която налага допълнителни справки с практиката на Конституционния съд на Република България, с решенията на ВАС по дела за други подобни нормативни актове и с посочени от страните актове на органите на Европейския съюз.

б) През 2012 г. прокурорите от отдела са участвали *по закон в други* 10 първоинстанционни административни дела по чл.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /срещу 29 за 2011 г./ с оглед указанията, дадени с Тълкувателно решение № 7/25.11.2010 г. на Общото събрание на колегиите във ВАС.

в) Участието в *касационните производства* пред ВАС, което е задължително, съгласно изричната разпоредба на чл.217, ал.2 АПК и през 2012 г. е основната дейност на прокурорите от отдела. През годината прокурорите са участвали общо в 10 279 касационни административни дела на тричленни и петчленни състави на ВАС /срещу 9 550 за 2011 г. и 9 743 за 2010 г./. Данните сочат, че е налице увеличение със 7,63% на този вид прокурорско участие по административни дела, което се дължи главно на предвиденото задължително участие на прокурор при разглеждането на жалбите по Закона за обществените поръчки /ЗОП/ в открито съдебно заседание, съгласно чл.122е, ал.3 ЗОП.

г) Съгласно разпоредбите на чл. 236 във връзка с чл. 217, ал.2 АПК през 2012 г. прокурорите от отдел АСН са взели участие и по 62 *частни административни производства* по насрочени за разглеждане в открито съдебно заседание частни жалби /срещу 910 за 2011 г. и 1 381 за 2010 г./. Тези данни сочат, че е налице значително намаление с 93% на участието по тези дела, което се обуславя от обективни причини, тъй като след изменението на чл.160, ал.2 АПК, частните жалби в случаите по чл.159, т.т.4 и 5 АПК вече се разглеждат по принцип в закрито съдебно заседание.

4.2.2. Участие *по преценка* в дела, представляващи важен държавен или обществен интерес, съгласно Указание И-196/08.06.2011 г. на главния прокурор и по лична преценка на прокурора

През 2012 г. прокурорите от отдел АСН са участвали *по преценка* в общо 344 административни дела, представляващи важен държавен или обществен интерес, срещу

487 за 2011 г. и 606 за 2010 г. Налице е намаление с 29,36% през 2012 г. при този вид участие на прокурорите от отдела спрямо предходната година.

а) В изпълнение на *Указание № И-196/08.06.2011 г.* на главния прокурор, през 2012 г. прокурорите от отдел АСН са участвали по 339 административни дела на ВАС /при съответно 472 и 588 дела за 2011 г. и 2010 г./, главно по ЗСВ, Закона за азшита на конкуренцията, Закона за опазване на околната среда и др. Намалението с 28,18% през 2011 г. се дължи на оптимизирането при този вид прокурорско участие по административни дела с *Указание № И-196/08.06.2011 г.*, в сравнение с действащото до м. юни 2011 г. отменено *Указание № И-375/2009 г.*, както и на промените в Закона за убежището и бежанците и в ЗОП.

б) По *своя лична преценка* прокурорите от отдела са участвали през 2012 г. и в 5 административни дела /при 15 дела за 2011 г. и 18 за 2010 г./. Това са административни дела по Закона за защита на конкуренцията и Закона за достъп до обществена информация. Соченото намаление в сравнение с този вид участие през предходните години се дължи главно на значителното и неравномерно натоварване на прокурорите при подготовката за участие по административни дела, вследствие на описаната динамика в кадровата обезпеченост на отдела, както и на обстоятелството, че в *Указание № И-375/09.10.2009 г. /отм./* на главния прокурор са посочени в много широк обхват случаи на наличие на държавен или обществен интерес.

4.2.3. Подадени прокурорски актове до съда и резултати по тях

а) *Тълкувателната дейност на ВАС* осигурява равенството на гражданите пред закона в административното производство и премахването и ограничаването на предпоставките за корупционни практики. С оглед важността на тази дейност на ВАС, работата на отдел АСН във ВАП през 2012 г. е насочена към своевременното установяване на противоречива или неправилна съдебна практика. Въведеният начин на месечно отчитане на работата по надзора и дейността на прокурорските помощници към отдела по възложените им задачи за издирване на противоречиви съдебни решения на съставите на ВАС се оказат полезни в тази насока.

Главният прокурор е отправил през 2012 г. едно искане /срещу съответно 3 за 2011 г. и 4 за 2010 г./ до Общото събрание на колегиите във ВАС за издаване на тълкувателно решение относно противоречива съдебна практика по следния въпрос: при оспорване на административни актове с искане за обявяване на тяхната нищожност, към кой момент се преценява наличието на правен интерес за оспорващия – към момента на подаване на жалбата или към момента на издаване на оспорения административен акт. Следва да се отбележи, че дейността на прокурорите от отдел АСН в тази насока е обусловена от обективното проявяване на противоречива практика в актовете на административните съдилища и на ВАС и е в зависимост от степента на кадровото обезпечаване на отдела.

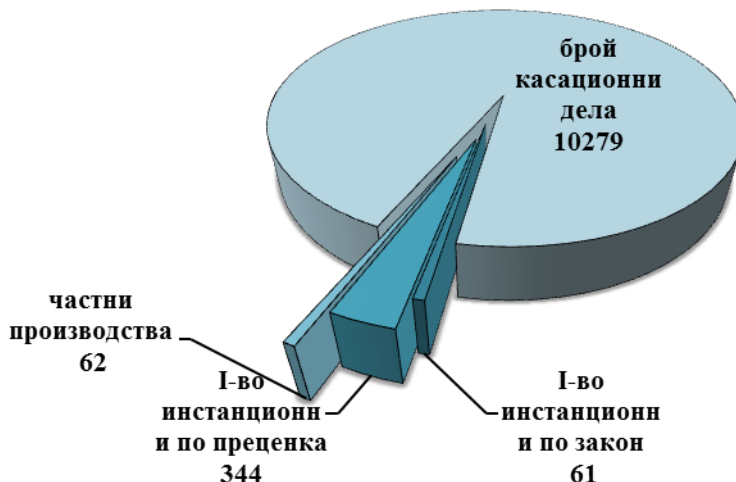
Работни групи от прокурори в отдела са изготвили през 2012 г. и 7 становища /срещу 3 за 2011 г. и 9 за 2010 г./ до заместника на главния прокурор при ВАП във връзка с участието му в Общото събрание на колегиите във ВАС при разглеждане на искания за издаване на тълкувателни решения относно противоречива съдебна практика и 2 становища по искане за сезиране на ВАС за издаване на тълкувателни решения.

б) През 2012 г. прокурорите от отдел АСН са подали до ВАС *3 частни протеста*, колкото са били подадените такива актове и през 2011 и 2010 г. От прокурор от отдела е изготвен и един проект, въз основа на който заместникът на главния прокурор при ВАП е подал до ВАС *един касационен протест*. С частните протести са оспорени съдебни актове на тричленни състави относно произнасяне по допустимостта на касационно обжалване по решение за изменение на ПУП и на актове на ДФ „Земеделие”, а с касационния протест – решение на тричленен състав на ВАС по повод обжалване на

Инструкция И-89/10.03.2011 г. за провеждане на предварителни проверки, приета съвместно от главния прокурор и министъра на вътрешните работи.

Подадените частни протести са разгледани и уважени, а производството по касационния протест не е приключило със съдебен акт към края на годината.

Участие в съдебни заседания по отделните видове административни дела - брой

в) Прокурорите от отдел АСН през 2012 г. са работили по 473 преписки /срещу 725 за 2011 г. и 948 за 2010 г./.

Налице е намаление с 34,75% в сравнение с 2011 г., което се дължи главно на намалената кореспонденция с ВАС по административните дела. Новообразувани през 2012 г. са 472 преписки и 1 преписка е от предходната година.

Следва да се отбележи много добрата сръчност при решаване на преписките, като 98,3% от тях са решени в срок до 7 дни /при 99% за 2011 г. и 97,78% за 2010 г./. Останалите преписки са решени в срок до 14 дни или в срока, определен от главния прокурор или от заместника на главния прокурор при ВАП. Във връзка със сръчността на решаване на преписките, следва да се посочи, че при упражняването на инстанционния контрол по чл.70 – 72 ЗАНН, поради некомпектуване на постъпващите в отдела преписки с необходимите съдебни дела, се налага изискването им, което забавя окончателното произнасяне по жалбите.

Към края на годината е останала неприключена една преписка, която е образувана в самия край на отчетния период и по нея е било необходимо изискване на водените н.а.х. дела във връзка с постъпилата жалба срещу отказ по чл.72 ЗАНН. След получаването на изискваните материали в началото на 2013 г., преписката е решена в 7-дневен срок.

Между прокурорите от отдела разпределението на преписките се извършва на принципа на случайния подбор. Преписките, които са свързани с изпратени от ВАС уведомления и материали по конкретно дело, са разпределяни на прокурора, който е участвал в съдебното заседание по делото – за вземане на отношение и евентуално протестиране на съдебния акт.

Във връзка с упражняването на инстанционен контрол върху отказите за възобновяване на административнонаказателни производства по реда на чл.70 – 72 ЗАНН, прокурорите от отдел „Административносъдебен надзор” са се произнесли по 26 жалби срещу актове на апелативните прокуратури. От решенията по същество през годината 25 такива преписки, във всичките 25 случая постановленията за отказ на апелативните прокуратури са потвърдени, което говори за високото качество на обжалваните пред ВАП актове на тези прокуратури. Неприключена е останала една такава преписка, която е образувана в края на отчетния период. По нея са изисквани водените

съдебни дела и както бе посочено по-горе, след получаването им в началото на 2013 г., тази преписка е решена в 7-дневен срок.

Следва да се отбележи голямата по обем работа, извършена от прокурори от отдел АСН и от завеждащия този отдел като членове на работна група, благодарение на която успешно и в срок е изпълнена поставената през 2011 г. като приоритетна задача за изработване на *Ръководство относно правомощията на Прокуратурата в административното и съдебното производство пред административните съдилища и ВАС*. Ръководството е изготвено, в изпълнение на Графика за изпълнение на Мерките, предприети от Прокуратурата на Република България за преодоляване негативните констатации и изпълнение препоръките от доклада на Европейската комисия по механизма за сътрудничество и оценка, въведено в действие със Заповед № 1425/07.05.2012 г. на главния прокурор и с него е извършена кодификация на вътрешните актове и на съдебната практика.

5. Дейност на отдел „Надзор за законност, защита на обществения интерес и правата на гражданите” във ВАП

5.1. Състояние и организация на дейността по надзора за законност по прилагането на закона

През 2012 г. дейността на отдел НЗЗОИПГ във ВАП се реализира, съгласно основните нормативни разпоредби, възлагащи функции на прокуратурата в административноправната област – чл.127, т.т.5 и 6 КРБ, АПК и ЗСВ, в съответствие с правомощията на прокуратурата по други закони, подзаконовите нормативни актове, задължителните разпореждания на главния прокурор /с определящо значение сред тях са Заповед № 1489/02.06.2011 г. и Заповед № 1425/07.05.2012 г./ и на заместника на главния прокурор при ВАП, както и решенията на Висшия съдебен съвет.

По силата на цитираните законодателни актове, прокуратурата следи за спазване на законността на всички административни нива в отделните сфери на управление, включително в дейността на контролните органи, и като част от съдебната власт е оправомощена с компетентост да се намесва в административните правоотношения.

На тази основа, главната цел на работата на отдела е защита на обществените интереси и правата на гражданите чрез ефективен надзор за законност върху дейността на централните административни органи и издаваните от тях административни актове и изготвяне на указания към териториалните прокуратури за такива действия спрямо структурите на местната власт и управление.

Приоритетните направления за осъществяване на надзора за законност през 2012 г. са следните:

1. Усъвършенстване на създадената организация за своевременно проучване на административните актове, издадени главно от централните административни органи. За целта, между отделните прокурори от отдел НЗЗОИПГ са разпределени различните области на държавно управление, а именно: труд, социална политика, образование, защита на потребителя, закрила на детето; устройство на територията, околна среда, води, земеделие, храни и гори; финансова система и средства от ЕС; икономика и енергетика, железопътна, автомобилна и морска администрация; обществени поръчки и защита на конкуренцията, приватизация и следприватизационен контрол; здравеопазване, лекарствени средства, ветеринарномедицинска дейност и вътрешен ред.

Визираната дейност се извършва извън работата по конкретните преписки и не се отразява в приложената статистическа Таблица 8.1. Според представените сведения, същата е осъществена спрямо 767 акта през годината.

2. Извършване на проверки за законосъобразност на актовете, издадени при контролната и административнонаказателната дейност на контролните органи с приоритетна насоченост към НОИ, Агенцията за държавна финансова инспекция /АДФИ/,

Агенцията за приватизация и следприватизационен контрол /АПСК/, Комисията за защита на конкуренцията /КЗК/, Дирекцията за национален строителен контрол /ДНСК/, ГД „Контрол на качеството на течните горива” при Държавната агенция за метрологичен и технически надзор /ГДККТГ при ДАМТН/, Българската агенция по безопасност на храните /БАБХ/, ИА „Главна инспекция по труда“ /ИАГИТ/, ИА „Железопътна администрация” /ИАЖА/, ИА „Автомобилна администрация“ /ИААА/, ИА „Медицински одит“ /ИАМО/, Изпълнителната агенция по лекарствата /ИАЛ/, ИА „Одит на средствата от ЕС“ /ИАОСЕС/.

3. Ръководство и контрол върху надзорната дейност на териториалните прокуратури с цел правилното планиране, уеднаквяване на практиката и оказване на методическо съдействие.

За осъществяване на този приоритет, в по-общ аспект, между прокурорите от отдела е извършено разпределение на контролните и методическите функции по апелативни прокуратури.

Освен това, във ВАП са получени плановете за дейността на териториалните прокуратури, като при необходимост са давани указания за отстраняване на слабости в тях и в резултат на това плановете са коригирани преди изпълняването им.

Друг вид дейност по надзора за законност са извършените проверки от отдела на 16 окръжни и районни прокуратури /с 3 повече, отколкото през 2011 г./. Обобщаването и анализирането на резултатите от проверките дава възможност за посочване на пропуските с по-голяма относителна тежест, а именно:

- непълно съобразяване с Методиката за взаимодействието на прокуратурата с контролните органи при противодействие на закононарушенията и престъпленията в защита на обществения интерес и правата на гражданите /Методиката/, утвърдена за задължително изпълнение със Заповед № 1489/02.06.2011 г. на главния прокурор със следното проявление: приключване на проверки без постановяване на прокурорски акт; отправяне на директни искания до държавни органи в несъответствие с нивото на компетентност; основаване на прокурорските решения по нормите на НПК, въпреки че предмет на проверката не е установяване на данни за престъпление от общ характер; неосъществяване на последващ контрол, когато указаните действия не са предприети или търсената информация не е представена и др.;

- липса на активност – за самосезиране при данни за закононарушения и за планиране на проверки по местни въпроси с обществено значение;

- класиране по надзора за законност на преписки, по които не са преценявани условията за законосъобразност на административните актове и за предприемане на мерки по реда на надзора за законност и др.

Характерът на слабостите сочи, че за отстраняването им е необходимо стриктно съобразяване с правилата на утвърдената Методика, търсене и получаване на методическа помощ от отдел НЗЗОИПГ, както и предприемане на организационни мерки от съответните административни ръководители.

4. Подобряване на взаимодействието с контролните органи поради необходимост от повишаване ефективността на инспекционната дейност и качеството на изпращаните в прокуратурата материали за закононарушения, сочещи данни за престъпления.

За осъществяването на този приоритет са осъществени служебни контакти с ръководствата на посочените по-горе административни структури.

5. Подобряване на квалификацията на прокурорите от отдела и от териториалните прокуратури, работещи по надзора за законност.

В тази насока, по инициатива на отдел НЗЗОИПГ във ВАП е организиран тридневен обучителен семинар през м. октомври 2012 г. в Учебната база на Прокуратурата на РБ. С цел оптимална организация, темите на лекциите са определени след събиране и обобщаване на предложенията на териториалните прокуратури. С цел многообхватност и разнообразие на занятията, с провеждането им са ангажирани

прокурори от ВАП и външни лектори – от правната доктрина и от ВАС. Съобразно изготвения отчет, мероприятияето е проведено при много добра организация и е отчетено като ефективно.

През отчетната година прокурори от отдела участваха активно в съставянето на „Ръководство по приложението на АПК”. В него са обобщени актуалната законова уредба, формираната постоянна съдебна практика и вътрешноведомствените актове на Прокуратурата на РБ в административноправната сфера. Със Заповед № 1425/7.05.2012 г. на главния прокурор ръководството е въведено в действие.

С непосредственото участие на отдел НЗЗОИПГ, с цел улесняване на прокурорите в дейността им по надзора за законност и практическото прилагане на утвърдената Методика, е изготвена „Таблица” за регулираните сфери на административната дейност, съответните контролни органи и приложимите нормативни актове, като същата е изпратена на апелативните и окръжните прокуратури в страната.

В съответствие с разпоредбата на чл. 9 ЗСВ, преписките в отдела се разпределят на принципа на случайния подбор чрез специализирана електронна програма. Образуването на преписки с изходящи номера се използва при планови задачи /изпълнението им е персонализирано още при изготвянето на плана/, както и в други конкретни случаи по преценка на завеждащия отдел прокурор.

Съгласно годишния план за дейността на отдела и след сезиране по различни поводи /сигнали, молби, жалби на граждани и организации, информация в средствата за масово осведомяване/, прокурорите осъществяват постоянен надзор за законността върху дейността на контролните органи от държавната администрация и териториалните органи на държавна власт и местно самоуправление. При наличие на законови основания се предприемат действия за отмяна на незаконосъобразни административни актове и се изготвят предложения за отстраняване на закононарушения и други случаи на неспазване на закона, включително чрез указание за изготвяне на такива предложения по отношение на компетентните териториални прокуратури.

5.1.1. Кадрово обезпечаване, квалификация на прокурорите, натовареност по видове надзори и средно на един прокурор

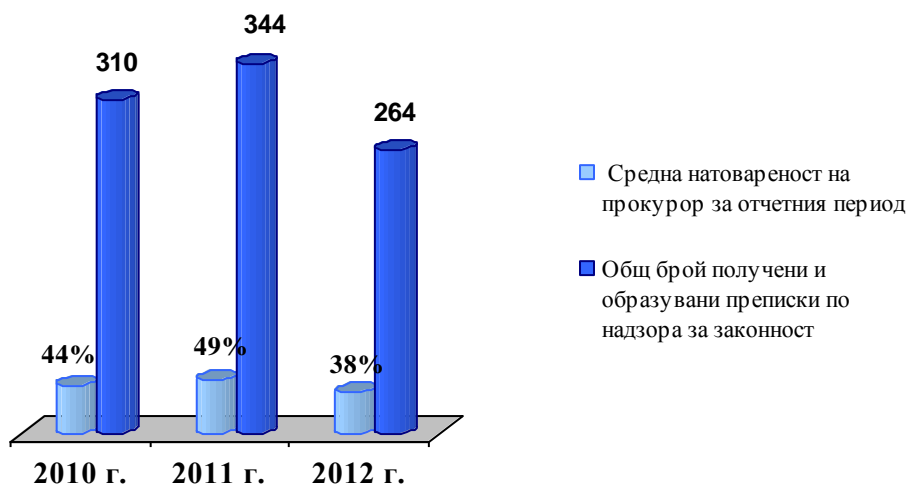
През 2012 г. отдел НЗЗОИПГ във ВАП работи в състав от шестима прокурори и един прокурор, завеждащ отдел. Незаетата щатна бройка от предходни периоди е попълнена с повишаването на прокурор след приключил конкурс. Натовареността на прокурорите е пряка функция от броя на преписките. За достигнатото ниво спомага и проявената активност при самосезиране, доколкото близо 40% от преписките /105 от 264/ са образувани по инициатива на прокурор. В останалите случаи материалите постъпват по сигнали на граждани, организации или административни органи. Преценката на изброените субекти да ангажират прокуратурата е суверенна и зависи единствено от самите тях. В този аспект, натовареността следва да се преценява като оптимална, позволяваща цялостно изясняване на фактическата обстановка по преписките, в това число съобразяване на приложимата правна уредба и аргументиране на прокурорските актове.

Липсата на текучество е характерно за персоналия състав на отдел НЗЗОИПГ във ВАП. Изводът от предходни периоди, че квалификацията на прокурорите от отдела е много добра и съответства на заеманите длъжности, следва да се потвърди. За усъвършенстването на професионалната им подготовка през годината са организирани и посещавани различни мероприятия, основно от Националния институт на правосъдието.

Основният показател за натовареността през отчетната година, отразен в Таблица 8.1, е работата по преписките по надзора за законност.

Прокурорите са работили общо по 264 преписки – средно по 38 на прокурор. В предходната 2011 г. около 35% от всички преписки са образувани по почин на прокурор /120 от 344/ и е направен извод за добра активност. Постигнатото през 2012 г.

съотношение от близо 40% /105 от всички преписки са резултат от инициативата на прокурор/ сочи немалък ръст на тази дейност и е основание за извод за по-пълно откликване на общественозначими въпроси. За пълнота на сравнението, през 2010 г. е работено по 310 преписки. Съпоставката на данните, въпреки констатираните разлики, е показател, че натовареността през годините запазва сравнително устойчиво ниво, без резки увеличения и спадове.

Съпоставката на данните, въпреки констатираните разлики, е показател, че натовареността през годините запазва сравнително устойчиво ниво, без резки увеличения и спадове.

През 2012 г. се констатира значително нарастване на проверките, реализирани по реда на чл.145, ал.,1 т.т.1 – 3 ЗСВ – общо 321. Съпоставката с 2011 г. /150 / показва двукратно увеличаване, като е надминато осезателно и нивото от 2010 г., когато същите са били 281. Повишаването на показателя е последица от очевидния стремеж за пълно изясняване на поставените пред прокуратурата въпроси, преди вземане на крайното решение. В резултат се покачва относителният дял на случаите, в които преписките са решени по същество, а не са изпратени по компетентност /от около 49% през 2010 г., 59% през 2011 г. и около 62% през 2012 г./.

Изключително сериозно обаче е намалението на броя на проверките, възложени на контролните органи – 26 през 2012 г., а през 2011 г. – 7 878 и през 2010 г. – 1 111, респ. установените от тях закононарушения са 57 през 2012, 3 954 през 2011 г. и 11 407 – за 2010 г. Тази тенденция е последица от планирането на дейността за предходната 2011 г. В отминалия период са реализирани три проверки чрез възлагане на административни органи с широка материална и териториална компетентност, каквито са Главният държавен здравен инспектор, БАБХ, МВР, КЗП, МРРБ. Задачи от такъв вид не са изпълнявани съгласно плана за 2012 г., което неминуемо се е отразило на данните от възлагателните проверки на контролните органи.

В резултат на извършените проверки за законност от отдела, в 9 случая /15 през 2011 г. и 21 за 2010 г./, на компетентните прокуратури са предложени за образуване досъдебни производства. Броят на разкритите данни за престъпление е показател, зависещ от естеството на конкретните преписки.

През 2012 г. прокурорите от отдела са проверили 2 607 административни акта. За сравнение, през 2011 г. са проконтролирани 935 , а през 2010 г. – 3 402 административни акта. Приближаването до нивото от 2010 г. е свързано с вече отразената тенденция на увеличаване на проверките, реализирани по реда на чл.145, ал.,1 т.т.1 – 3 ЗСВ.

През 2012 г. са намерени предпоставките за предприемане на мерки по реда на надзора за законност съгласно чл.145, ал.1, т.6 ЗСВ. Изготвени са 56 предложения до

компетентните административни органи /при 29 за 2011 г. и 27 за 2010 г./. Този значителен ръст е резултат от дейността по преписка № И-10/2012 г., по която са подадени 31 предложения, от които 3 – до централни органи и по 1 – до всеки от 28 областни управители.

От подадените предложения 37 са уважени, а висящи са 19

В края на отчетния период в отдела са останали неприключени 13 преписки /една от тях е образувана в последния работен ден от годината/, при 22 преписки за 2011 г. и 16 преписки през 2010 г. Анализът на данните говори за подобрена срочност, макар че слабости в тази насока не са констатирани и в предходните отчетни периоди.

Показатели	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Общ брой получени и образувани преписки по надзора за законност	310	344	264
Общ брой на проверените адм. актове - нормативни, индивидуални, общи, нормативни, индивидуални ,общи, вътрешнослужебни	3402	935	2607
Брой неприключени преписки	16	22	13
Общ брой на установените закононарушения	354	74	239
Общ брой извършени проверки	281	150	321
Общ брой проверки, извършени от контролни органи	1111	7878	26
Брой предложени за образуване досъдебни п-ва от решените преписки в/у материали по надзора за законност	21	15	9
Общ брой подадени и разгледани предложения	27	29	56
Разгледани протести	3	0	0

От посочените цифрови данни може да се направи извод, че през 2012 г. прокурорите от отдела са работили при нормална натовареност. Броят на преписките е по-малък /това е обективен показател/, но дейността е извършвана по-интензивно, доколкото повече са реализираните проверки и проучените административни актове и по-голямата част от образуваните преписки са решени по същество. В тази връзка е необходимо да се отчете, че в Таблица 8.1 са посочени само основните показатели за дейността по надзора за законност. Освен тях, при изпълнение на правомощията си, прокурорите от отдела са извършили още много дейности, а именно: проучване на обнародваните подзаконовни нормативни актове, издавани от централните административни органи; участие в съвещания, работни срещи, семинари и различни правни форуми; изготвяне на становища и справки по правни въпроси; ревизии и контрол върху дейността по надзора за законност на териториалните прокуратури; методическо съдействие при решаване на преписки по надзора за законност с повишена правна сложност; указания по повод на възложени проверки; дейности за повишаване на квалификацията на прокурорите от териториалните прокуратури и пр.

5.1.2. Проблеми при прилагането на законната и подзаконната нормативна уредба и предложения за законодателни промени

Точното и еднакво прилагане на законната и подзаконната нормативна уредба е основна задача на прокуратурата като орган за законност. От тази гледна точка, следването на правните норми не може да доведе до проблеми в същинския им вид, с оглед идентичната функция в административноправната сфера. Затова и през 2012 г. смисълът и съдържанието на действащото право не води до съществени трудности, които да носят определящ ефект върху работата на прокурорите.

Към настоящия момент не са решени всички законодателни проблеми, поставени в отчетния доклад за предходната година, но след детайлното им представяне, не е необходимо същите да се преповтарят. Необходимо е обаче отново да се припомни направеното акцентирание върху пропуската на законодателя, който при изменението на чл.83б, ал.1 ЗАНН е оставил в същия вид свързаните с него разпоредби на чл.83е, ал.4 и ал.5 ЗАНН относно компетентността на съда в случай на жалби или протести срещу първоинстанционни решения на административните съдилища за налагане на имуществени санкции. След повдигане на спор за подсъдност по реда на чл.135, ал.4 АПК през 2012 г., смесен състав на ВКС и ВАС е решил, че компетентен за разглеждане на такива производства е ВАС. Този съдебен акт с още по-голямо основание е наложил необходимостта от радикално законодателно решение за окончателното приключване на производството по чл.83а – 83е ЗАНН.

Други въпроси, по някои от които е наложително да се направи законодателно усъвършенстване за отстраняване на възможни трудности, са следните.

- Според общоприетото схващане, органите на ДНСК не са задължени да се произнасят по искания на прокурора за премахване на незаконни строежи. От този аспект, отказът да бъде издадена заповед за премахване на незаконно изградени обекти не представлява индивидуален административен акт по смисъла на чл. 214 ЗУТ и не подлежи на съдебен контрол. С оглед изложеното, срещу незаконосъобразните откази да се изпълнят тези задължения не могат да бъдат подавани протести, а е възможно единствено предприемане на други мерки – с оглед разкриване на данни за престъпление от общ характер – за търсене на наказателна отговорност или на основания за ангажиране на дисциплинарна отговорност.

Нормите на ЗУТ, уреждащи разкриването на незаконното строителство и последващите мерки, са императивни. Това означава, че при установяване на незаконност на строеж, административният орган има не само правото, но и задължението да предприеме законови действия, като издаде съответните актове. И тъй като при констатиране на незаконно строителство не съществува избор между решенията да се премахнат или не изградените обекти, отказът да се упражнят правомощията е незаконосъобразен административен акт, срещу който обаче не могат да бъдат предприети законови мерки за осъществяване на съдебен контрол по изложените съображения. Такава правна възможност би следвало да бъде предоставена по законодателен ред.

- Възможностите да се предприемат действия от страна на прокуратурата по реда на надзора за законност, съгласно АПК и ЗАНН, са ограничени с преклузивни срокове. Последните текат /в случай, че прокурорът не участва в съответното производство/ от съобщаването за издаването на административния акт или от връчването на наказателното постановление. Безспорно е, че прокурорът не е в състояние да се осведоми своевременно за вземане на едно или друго управленско решение. Затова в чести случаи, при сезирането на прокуратурата от граждани, организации или други административни структури е възможно извършване единствено на преценка за оспорване на административния акт поради нищожност, като основание за по-нататъшни мерки. По този начин се стесняват и ограничават прокурорските правомощия.

От друга страна, наличието на неограничена във времето възможност за оспорване на административните актове противоречи на необходимостта от сигурност, стабилност и предвидимост в обществения живот, доколкото с въпросните актове се осъществява управленска дейност. Като се държи сметка на тези нужди и се отчита принципната

недопустимост на съществуването на незаконосъобразни актове, би могъл да се намери законодателен баланс, като началният момент за оспорване за прокуратурата следва да се счита, че започва да тече от момента на узнаването за издаването на съответния административен акт.

- Разпоредбата на чл. 245, ал.1 КТ противоречи на задължението на работодателя по чл. 128, т. 2 КТ. Колизията между двете правни норми води до възможност за злоупотреба от страна на работодателя, като същият не изплаща цялото трудово възнаграждение в продължителен период от време. В разпоредбата на чл. 245, ал. 1 КТ не са поставени условия, при които работодателят може да не изплаща цялото трудово възнаграждение, а само 60%, но не по-малко от минималната работна заплата за страната, което превръща нормата в правна възможност за приложението ѝ, поставена на субективната преценка на работодателя. На систематичното място на чл. 245 КТ „Гарантиране на изплащането на трудовото възнаграждение” – Глава XII, Раздел I от КТ би следвало да съответства определен социален фонд, който обаче не съществува в КСО. В този смисъл е наложителна законодателна намеса, като посочената разпоредба бъде или отменена, или същата бъде поставена под условие.

5.2. Дейност на отдел “Надзор за законност, защита на обществения интерес и правата на гражданите” във ВАП по надзора за законност в защита на обществения интерес и правата на гражданите

5.2.1. Създадена организация на работата по надзора за законност, обем и основни области, в които е осъществяван надзорът за законност през 2012 г. и сравнение с предходните две години

През 2012 г. основанията, налагащи формиране на преценка относно предприемане на мерки по реда на надзора за законност от прокурорите от отдел НЗЗОИПГ във ВАП не отбелязват различие в сравнение с предходните отчетни периоди. През годината са извършвани проверки, които са предвидени в плана за дейността на отдела или са извършвани действия след получаване на молби, сигнали и жалби на граждани и организации във връзка с актуални въпроси със сериозен обществен отзвук или след публикуване на данни за закононарушения в публикации на средствата за масово осведомяване.

Данните за обема на работата по надзора за законност са следните.

Прокурорите от отдела се работили общо по 264 преписки, спрямо 344 преписки за 2011 г. и 310 преписки за 2010 г. Средната натовареност е 38 преписки на прокурор, спрямо съответно 49 и 44 преписки за предходните две години. Съпоставката на данните сочи относително запазено ниво на натовареност, без да се отчитат големи скокове в различните години. Цифровите данни за общ брой и средно ниво на натовареност, разгледани сами по себе си, не дават представа за интензитета на дейността. В този аспект следва да се посочи, че съществуват преписки, по които са приложени голямо количество документи. По други преписки са изготвяни аналитични правни становища или е извършвана преценка за законосъобразност на подзаконови актове, налагащи съобразяването на значителен брой нормативни правни норми.

Броят на проверените административни актове /индивидуални, общи, нормативни и вътрешнослужебни/ от прокурорите в отдела е 2 607 при 935 за 2011 г. и 3 402 за 2010 г. или по около 372 средно на прокурор за 2012 г. при 134 за 2011 г. и 486 през 2010 г.

Дейността на прокурорите от отдела на основание чл.145, ал.1, т.т.1 – 3 ЗСВ е увеличена твърде сериозно. Използването на тези методи през годината /321 или средно по повече от 45 на прокурор/ нараства повече от два пъти в сравнение с 2011 г. /150 или по около 21 на прокурор/, като надвишава и нивото от 2010 г. /281 или по 40 на прокурор/.

Най-често от използваните законови способности са изискваните материали на основание чл.145, ал.1, т.1 ЗСВ – 198 случая, което отбелязва значителен ръст от 2011 г. /106 случаи/ и от 2010 г. /111 случаи/.

Прокурорите от отдела в 105 случая са възложили проверки на органи, които не са контролни – показател, който бележи близо четирикратно увеличение в сравнение с този за 2011 г. – в 29 случая и се приближава до нивото от 2010 г. – в 157 случая.

Реализирането на личните проверки по чл.145, ал.1, т.2 ЗСВ, макар и да бележи ръст през годините, е относително постоянна величина – 18 през 2012 г., 15 през 2011 г. и 13 през 2010 г. Твърде различен е резултатът от тях според броя на разкритите от прокурорите закононарушения – 239 през 2012 г., 74 през 2011 г. и 354 през 2010 г. Наличието на по-голям брой закононарушения винаги и категорично е неблагоприятен показател, тъй като говори за неспазване на закона в дейността на административните органи. Постигнатите резултати са последица от планирането на дейността на отдела – през 2012 г. са предвидени общо 13 проверки – контролни и на издадените административни актове и актовете, постановени при контролната и административнонаказателната дейност на 13 централни органи от държавната администрация, като през 2011 г. те са 8, а през 2010 г. – 6.

В резултат на извършените проверки за законност, в 9 случая /15 – през 2011 г., 21 – през 2010 г./ на компетентните прокуратури са предложени материали за образуване на досъдебни производства.

През отчетната година са били налице предпоставките за предприемане на мерки по реда на надзора за законност съгласно чл.145, ал.1, т.6 ЗСВ. Изготвени са 56 предложения до компетентните административни органи /при 29 – за 2011 г. и 27 – за 2010 г./ Този значителен ръст е резултат от дейността по пр. № И-10/2012 г., по която са подадени 31 предложения, от които 3 – до централни органи и по 1 – до всеки един от 28 областни управители.

От подадените предложения са уважени 37, а висящи са 19.

В края на отчетния период в отдела са останали неприключени 13 преписки /една от тях е образувана в последния работен ден от годината/, при 22 преписки за 2011 г. и 16 преписки през 2010 г. От неприключените преписки при прокурор за решаване е само една /през предходните години те са по 2 преписки/. Традиционно през годините проблеми със сročността в работата на отдел НЗЗОИПГ във ВАП не съществуват.

От представените данни се налага изводът, че през годината прокурорите от отдела са работили при нормална натовареност. Броят на преписките /това е обективен показател/ е по-малък, отколкото през предходните две години, но другите статистически данни са индикация за увеличаване на натовареността в най-общ смисъл, тъй като в сравнение с 2011 г. са извършени над два пъти повече проверки и са проверени почти три пъти повече административни актове, докато през 2012 г. проверките са увеличени с над 12% спрямо 2010 г.

Значителното намаляване на броя на възлагателните проверки и установените при тях закононарушения не означава, че прокурорите от отдела са подценили експертния капацитет и законовите възможности на контролните органи. Установеното през годината положение е резултат на обстоятелството, че в плана за дейността на отдела през 2012 г. не са предвидени възлагателни проверки на такива органи /за разлика от 2011 г. и 2010 г./, освен при наличие на условия за това по конкретни преписки.

5.2.2 Планирани и извършени проверки за законност /примери/ – ефективност на проверките, в т.ч. на различните способности за проверка, проблеми по прилагането на закона

Планоци проверки с по-голяма значимост

I. Извършени проверки на основание чл.145, ал.1, т.2 ЗСВ

Преди посочването на проверките следва да бъде направено уточнението, че при осъществяване на дейността, методът на личната проверка е съчетан с метода по чл.145, ал.1, т.1 ЗСВ, като са изисквани и редица материали от проверяваните административни органи.

През годината са реализирани следните проверки:

1. Проверка за законност на издадените административни актове и актовете, постановени при контролната и административнонаказателната дейност на ДНСК. Проверени са 367 административни акта и са констатирани множество слабости при съставяне на актове за установяване на административни нарушения.

Констатираните нарушения са дали основание на ВАП да упражни правомощията си по чл.145, ал.1, т.6 ЗСВ, като ангажира началника на ДНСК за ефикасното и срочно реализиране на санкционните права и за своевременното и цялостно изпълнение на правомощията при осъществяване на контролната дейност.

Не са установени процесуални основания за образуване на досъдебни производства, но от териториалните прокуратури са предприети мерки по реда на надзора за законност, като са изготвени 2 предложения на основание чл.145, ал.1, т.6 ЗСВ и е подаден 1 протест по съдебен ред.

2. Извършена е проверка на издадените административни актове и актовете, постановени при контролната и административнонаказателната дейност на Изпълнителна агенция “Медицински одит”.

Изискани и проверени са 45 административнонаказателни преписки. Установени са някои пропуски при изготвянето на актовете за установяване на административно нарушение, респективно в наказателното постановление, но като цяло изводът от проверката е, че контролните органи на ИАМО познават добре нормативната уредба, регламентираща тяхната дейност и задължения, което не е наложило друга намеса на прокуратурата по реда на надзора за законност.

3. Проверени са по реда на надзора за законност издадените административни актове и актовете, постановени при контролната и административнонаказателната дейност на Изпълнителната агенция по лекарствата /ИАЛ/.

Изискани и проверени са 38 административнонаказателни преписки и 5 преписки по издаването на индивидуални административни актове.

Допуснатите несъществени нарушения при осъществяване на административнонаказателната дейност налагат извод от проверката, че контролните органи на ИАЛ познават добре нормативната уредба, регламентираща тяхната дейност и задължения и издават законосъобразни административни актове.

4. Извършена е проверка на издадените административни актове и актовете, постановени при контролната и административнонаказателната дейност на Национален осигурителен институт /НОИ/.

След проверката, в отдел „Правен” е постигнато общото разбиране с управителя на НОИ и ръководителя на този отдел, ВАП да бъде информирана при съществени промени на подзаконовата нормативна уредба, с оглед преценка на промените и евентуално изготвяне на становище по тях и е обсъдена възможността за присъствие на прокурор от ВАП на някои от заседанията на Надзорния съвет на НОИ, на които ще бъдат обсъждани и решавани важни за обществото проблеми.

5. На издадените административни актове и актовете, постановени при контролната и административнонаказателната дейност на Изпълнителна агенция Железопътна инфраструктура.

Проверката не констатира нарушения в проверената агенция.

6. Проверка на издадените административни актове и актовете, постановени при контролната и административнонаказателната дейност на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор по спазване на изискванията за качеството на течните горива, съгласно Закона за чистотата на атмосферния въздух /ЗЧАВ/ и Наредбата за

изискванията за качеството на течните горива, условията, реда и начините за техния контрол /НИКТГУРНТК/. След проверка на 686 административни акта от всички видове са констатирани редица слабости в административно-наказателната дейност на агенцията.

Констатираните закононарушения са дали основание за ВАП да упражни правомощията си по чл.145, ал.1, т.6 ЗСВ, като задължи председателя на ДАМТН за ефикасно и срочно реализиране на санкционните права и за своевременното и цялостно изпълнение на правомощията при осъществяване на контролната дейност.

В изпълнение на прокурорския акт по реда на надзора за законност, от компетентния орган е създадена организация за преодоляване на допуснатите пропуски.

7. След проверка на издадените административни актове и актовете, постановени при контролната и административнонаказателната дейност на Българска агенция за безопасност на храните /преписка № И-25/2012 г./ са установени редица слабости в работата на териториалните структури при издаването на наказателни постановления и в дейността на БАБХ.

С оглед негативната констатация за дейността на областните дирекции по безопасност на храните, на основание чл. 145, ал. 1, т. 6 ЗСВ е сезиран изпълнителният директор на БАБХ за предприемане на необходимите мерки с цел законосъобразното и ефикасно реализиране на административнонаказателната дейност в подчинените му териториални поделения.

Изготвено е предложение по реда на надзора за законност за предприемане на мерки за подобряване дейността на централната администрация, което е разгледано и уважено.

8. На издадените административни актове и актовете, постановени при контролната и административнонаказателната дейност на Агенция по приватизация и следприватизационен контрол.

В резултат на проверката е направен извод за законосъобразност на дейността и административните актове на АПСК.

9. След проверка на административните актове и актовете, постановени при контролната и административнонаказателната дейност на Изпълнителна агенция “Главна инспекция по труда” са установени някои сериозни слабости, които са дали основание ВАП да упражни правомощията си по чл. 145, ал. 1, т. 6 ЗСВ, като изпълнителният директор на ИАГИТ е ангажиран да предприеме необходимите мерки, с оглед създаване на организация за отстраняване на констатираните пропуски и недопускане на нарушения на законовите изисквания при реализиране на административнонаказателната дейност.

10. На издадените административни актове и актовете, постановени при контролната и административнонаказателната дейност на Агенция “Държавна финансова инспекция.

В резултат на проверката е направен извод, че създадената в АДФИ организация минимизира възможностите за допускане на закононарушения.

11. Извършена е контролна проверка относно отстраняване на пропуските и нарушенията в Изпълнителната агенция Одит на средствата от Европейския съюз, установени през 2011 г.

Поради липса на нарушения при прилагането на нормативната уредба, намеса на ВАП със средства по реда на надзора за законност не се наложи.

12. На издадените административни актове и актовете, постановени при контролната и административнонаказателната дейност на Комисия за защита на конкуренцията, с оглед спазване на ЗЗК.

Поради обстоятелството, че при проверката не са констатирани закононарушения, не се е наложила намеса от страна на ВАП по реда на надзора за законност.

II. Планови проверки, извършени въз основа на указания и чрез възлагане от ВАП

1. По указание на отдел НЗЗОИПГ районните прокуратури са извършили проверка за законосъобразност на решенията на общинските съвети относно управлението и разпореждането с язовири – публична общинска собственост.

На територията на страната са реализирани общо 146 проверки, при които са проучени повече от 6 400 административни акта и са установени 1 809 различни административни нарушения. Според характера на нарушенията, до края на 2012 г. в съдилищата са отправени 436 протеста и са изготвени 467 предложения, като предприемането на мерки по реда на надзора за законност продължава.

2. Организацията и координацията на проверката за законност на състоянието на складовите бази, реда и условията, при които се съхраняват и продават продукти за растителна защита и токсични химически вещества са осъществени по метода на чл.145, ал.1, т.3 ЗСВ под ръководството на окръжните /СПП/ прокуратури по места, чрез възлагането на проверки на териториалните звена на компетентните контролни органи на МВР, МТСП, МОСВ, МЗ и МЗХ.

В резултат на констатиране редица слабости в дейността по съхранението, прокуратурите са изготвили предложения по чл.145, ал.1, т.6 ЗСВ

до органите за растителна защита; до министъра на околната среда и водите; до министъра на вътрешните работи; до областните управители.

Предложенията предвиждат комплексни мерки за подобряване работата на складовете и повишаване контрола върху тази дейност. По-голямата част от отправените прокурорските актове са разгледани и уважени, като липсват отговори от 14 областни управители.

3. Във ВАП са получени резултатите от проверките, извършени по указание на апелативните прокуратури в страната относно законосъобразността на актовете на местните органи на власт и самоуправление във връзка със Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност /ЗОАРАКСД/.

След обобщаване на данните е изяснено, че са реализирани 605 проверки, при които са били проучени 692 подзаконов нормативни административни акта. Установени са 71 случая, в които разпоредби от последните не съответстват със ЗОАРАКСД. Изготвени са 4 протеста до съда и 67 предложения до компетентните административни органи за отстраняване на противоречията със закона.

III. Извънпланови проверки с по-голяма значимост

През отчетния период прокурорите от отдел НЗЗОИПГ са предприели действия по реда на надзора за законност след получаване на сигнали от граждани, организации и държавни органи и след самосезиране от публикации в средствата за масово осведомяване.

Разнообразието на поставените въпроси има за резултат прилагане на различни форми за вземане на решения по съществуващото на преписките. През годината са утвърдени следните начини за осъществяване на прокурорската дейност.

1. Чрез извършване на преценка за законосъобразността на подзаконовите нормативни актове.

При формирането на тези становища винаги се засягат въпроси от важен държавен или обществен интерес, с оглед обстоятелството, че адресати на властническото волеизявление са най-широк кръг правни субекти. В изключително преобладаващите случаи проверката е реализирана след получаване на информация от ВАС за оспорване на подзаконов нормативен административен акт. Такава дейност е извършвана по преписки относно съобразяването на Правилника за прилагане на Закона за семейните помощи за деца със същия закон; по отношение съгласуваността на разпоредби от Наредба № 34/06.12.1999 г. за таксиметров превоз на пътници, издадена от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и Закона за автомобилните превози /ЗАВП/; относно съответствието на норми на Наредба № Из-9/09.01.2012 г. за условията и реда за

постъпване на държавна служба в Министерството на вътрешните работи, издадена от министъра на вътрешните работи със ЗМВР и др.

В други случаи дейността на прокурорите от отдела е осъществявана в резултат на получен сигнал с твърдения за незаконосъобразност на подзаконов нормативен административен акт. По този ред е взето отношение по съответствието между ПМС № 190/04.07.2011 г. за временно прекратяване дейността на задгранични представителства на РБ и Закона за дипломатическата служба и др. Предвид това, че са били налице основания за предприемане на мерки по реда на надзора за законност, ВАП, на основание чл.145, ал.1, т.6 ЗСВ, е ангажирала вниманието на постоянния секретар на МВНР за изготвянето на предложение до министъра на външните работи за издаване на наредби по чл.18, ал.3 и чл.46, ал.3 от Закона за дипломатическата служба.

Предложението е разгледано и уважено.

Извършена е преценка относно съобразяването на норми от Наредбата за превоз на пътници и условия за пътуване с масовия градски транспорт на територията на Столична община със Закона за местното самоуправление и местната администрация, ЗАНН, Закона за авторското право.

От прокурорите в отдела е извършена проверка за законосъобразност на разпоредби от отменената Наредба за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността „Здравни грижи” и професионална квалификация „Ръководител на здравните грижи и преподавател по практика в медицински колеж” и действащата Наредба за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността „Управление на здравните грижи” за образователно-квалификационните степени „магистър” и „бакалавър” от професионално направление „Обществено здраве” със Закона за лечебните заведения и др.;

2. Изготвени са аналитични правни становища по въпроси, уреждани от голям брой закони и подзаконови нормативни актове.

Такова становище е изготвено по повод компетентните органи и предвидените задължения по предварителната защита на населението от наводнения с оглед компетентността и правата върху съответните води, водни обекти и водностопански системи и съоръжения.

За формиране на становището са интерпретирани правилата по Закона за водите; Закон за защита при бедствия; Закон за устройство на териториите; Закона за собствеността; Закона за държавната собственост; Закон за общинската собственост; Закон за общинските бюджети; Закон за министерство на вътрешните работи; ППЗМВР и други подзаконови нормативни актове.

Изготвено е и становище относно регулаторната рамка на дейността, законоустановените възможности и пределите на контролната дейност на органите на Съвета за електронни медии и на Комисия за регулиране на съобщенията при телевизионни програми с порнографско съдържание и др.

3. Извършване на дейност по надзора за законност по инициатива на ВАП.

- По разпореждане на заместника на главния прокурор при ВАП, във връзка със зачестилите случаи на неизпълнение задълженията на работодателите по трудовото законодателство, свързани с пълното или частично неизплащане на трудово възнаграждение, невнасяне на дължими осигурителни и здравноосигурителни вноски, с оглед предотвратяване на вредните последици за работниците и служителите ВАП изготви указания до апелативните прокуратури в страната за възлагане на проверки на териториалните поделения на Главната инспекция по труда, Национален осигурителен институт и Национална агенция по приходите, с оглед на осъществяването от тях контролни правомощия.

Проверката обхваща периода от 01.01.2011 г. до 31.03.2012 г.

В хода на извършените проверки са изразени виждания и направени предложения, свързани с подобряване на законодателството, регламентиращо задължението на

работодателите за изплащане на трудовото възнаграждение. Получените резултати, след обобщаването им, заедно с предложенията за подобряване на законодателството в проверяваните насоки са изпратени, съобразно чл.5, ал.3 ЗСВ на председателя на НС и на председателя на МС.

- Извършена е проверка по реда на надзора за законност по публикацията „Пием чай с пестициди“, за това, че не се изпълняват законовите правила за употреба на продукти за растителна защита и изискванията при първичната обработка на билки и съхраняването на изсушени билки. ВАП е съобщила обстоятелството, че след като потреблението на чай е традиционно за българския бит, нарушенията на допустимото съдържание на визираните вещества засягат правата на широк кръг граждани.

На тази база, в защита на държавния и обществения интерес, на основание чл.145, ал.1, т.3 ЗСВ, в пределите на компетентността на прокуратурата, с оглед необходимостта и възможността за извършване на проверки на територията на РБ, са ангажирани изпълнителният директор на БАБХ – относно съответствието на съдържанието на визираните вещества в продукта “чай“ с въведените законови правила и законосъобразната употреба на продукти за растителна защита, както и ресорния заместник-министър на околната среда и водите – относно спазване на установените нормативни изисквания по отношение на билкозаготвителните пунктове и складовете за билки.

В изпълнение на прокурорските актове, ВАП е уведомена от БАБХ и от заместник-министъра на околната среда и водите за това, че в изпълнение на своите правомощия, компетентните органи извършват планови проверки и ще бъдат предприети стъпки за повишаване на контрола и промяна на законодателството.

- По публикация, съдържаща данни за закононарушения на превозвачи, осъществяващи таксиметров превоз на пътници по Черноморското крайбрежие ВАП изпрати указания до окръжните прокуратури – Бургас, Варна и Добрич, които на основание чл.145, ал.1, т.3 ЗСВ да възложат на съответните областни отдели „Контролна дейност – ДАИ“ извършване на проверка по спазване на ЗАвтП, Наредба № 34/06.12.1999 г. за таксиметров превоз на пътници и Наредба № 35/03.11.1999 г. за функционалните и техническите изисквания към електронните таксиметрови апарати с фискална памет. В резултат на проверката, контролните органи са съставили общо 63 акта за установяване на административни нарушения.

- По повод множество критични публикации в печата относно причините за тежките поражения от наводненията през 2007 г. и създадените кризисни ситуации в определени области на страната ВАП на основание чл.5, т.5 ЗДФИ във вр. с чл.145, ал.1, т.3 ЗСВ е възложила проверки на 76 общини в страната относно законосъобразното изразходване на предоставени целеви средства от държавния бюджет за предотвратяване и ликвидиране на последици от бедствия и аварии.

В резултат на проверката в 47 общини са констатирани случаи на неспазване на Закона за обществените поръчки, ППЗОП, Наредба за възлагане на малки обществени поръчки, като по преценка на ВАП докладите на АДФИ за нарушения в 38 общини са изпратени по компетентност на съответните окръжни прокуратури за извършване на проверки, с оглед данни за престъпления от общ характер. В резултат на същите са образувани 10 досъдебни производства

От органите на АДФИ са съставени и 238 акта за установяване на административни нарушения и към края на отчетната 2012 г. са издадени 46 наказателни постановления.

В заключение следва да се отбележи, че чрез плановите и извънплановите проверки прокурорите от отдел НЗЗОИПГ през 2012 г. са осъществили ефективен надзор за законност върху дейността и административните актове на органите на централната и местната власт и резултатно са взаимодействали с контролните органи в защита на обществения интерес и правата на гражданите.

5.2.3. Взаимодействие със специализираните контролни органи /централни и териториални/ и с други държавни и общински органи с контролни функции – форми, състояние, насоки на дейността по надзора за законност, спрямо тези органи, в краткосрочен и по-дългосрочен план

Основен отличителен белег при осъществяване на надзора за законност от прокуратурата е взаимодействието ѝ с изградената в страната система от контролни органи на централно и местно ниво.

С оглед спазване на изискванията за законосъобразност на прокурорската дейност, при взаимодействието с контролните органи на държавно и общинско ниво са използвани способите по чл.145, ал.1, т.т.1 – 3 ЗСВ.

Една от най-ефективните форми за прилагане е възлагането на контролните органи на проверки и ревизии по реда на чл.145, ал.1, т.3 ЗСВ. При тази хипотеза се ангажира орган, който е специализиран по фактическия начин на извършване на съответната дейност и приложимата правна материя с цел постигане на практически резултати, изразяващи се в отстраняване на последици от нарушения, налагане на санкции на виновни лица и т.н.

В резултат на съвместната дейност, изводът, който се налага, е за добро взаимодействие между прокуратурата и тези контролни административни органи. Изградените традиции се подкрепят и от обстоятелството, че прокурорите от отдел НЗЗОИПГ във ВАП са специализирани в осъществяването на служебните взаимоотношения и ги реализират във всеки конкретен случай след обстойно запознаване с нормативната уредба, регламентираща правомощията на съответния контролен орган.

Констатираният характер на взаимодействие на прокуратурата с всички органи, изпълняващи контролни функции, не налагат промяна в работата на прокурорите от отдела.

В дългосрочен план, взаимодействието на прокуратурата с контролните органи следва да постигне пълно и своевременно реализиране на правомощията им съгласно законовата уредба. В това отношение се преследва крайната цел –засилване на ефективността на контролната дейност, с резултат превенция на закононарушенията и престъпленията и повишаване на качеството на изпращаните в прокуратурата материали за закононарушения, сочещи осъществени състави на престъпления.

5.2.4. Анализ на резултатите от дейността по надзора за законност, въз основа на изготвените прокурорски актове /уважени, неуважени/ – протести срещу незаконосъобразни административни актове, предложения по чл.145, ал.1, т.6 ЗСВ, предложения за възобновяване на административни производства по реда на чл.102 във вр. с чл.99, т.1 АПК. Образувани досъдебни производства в резултат на извършени проверки за законност

През 2012 г. прокурорите от отдела, в изпълнение на правомощията си по надзора за законност, са отправили 56 предложения до компетентните административни органи по реда на чл. 145, ал. 1, т. 6 ЗСВ, при 29 предложения за 2011 г. и 27 за 2010 г. От всички 56 акта по реда на надзора за законност, уважените са 37. Към края на годината, по 19 предложения прокуратурата не е уведомена за предприетите действия.

Показатели	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Общ брой подадени и разгледани предложения	27	29	56
Подадени и разгледани протести	3	0	0

Налице е умерена устойчивост, съпроводена с рязко повишаване броя на предложенията, за разлика от подадените протести, при които броят следва да бъде завишен.

През отчетната година, поради липса на основания, не са подадени протести срещу незаконосъобразни административни актове, съответстващи на нивото на компетентност на ВАП, както и през 2011 г., за разлика от 2010 г., когато са отправени 3 протеста. В случаите, когато са констатирани пороци в административни актове, от ВАП са формулирани указания за протестирането им от прокуратурите, съответстващи на нивото на компетентност на авторите на акта, например - до ОП Добрич, ОП Смолян и др.

През 2012 г. не са били налице предпоставки за изготвяне на предложения за възобновяване на производства по издаване на административни актове по реда на чл.100 във вр. с чл.99, т.1 АПК.

По данни от проверките за законност, в 9 случая, на компетентните прокуратури са изпратени материали за образуване на досъдебни производства.

6. Приоритети в дейността на административносъдебния надзор и надзора за законност през 2012 г., с оглед направения анализ на ефективността и резултатността на работата по посочените прокурорски надзори, проблеми в дейността им и предложения за тяхното отстраняване

6.1. Административносъдебен надзор

6.1.1. Като основни *приоритети* в дейността на прокурорите по административносъдебния надзор през 2012 г. следва да се посочат осигуряването на точното и еднакво прилагане на законите в съдебноадминистративното производство спрямо всички граждани и юридически лица и подобряване на качеството на прокурорското участие в съдебните заседания и на подаваните до съда прокурорски актове.

6.1.2. От направените в годишните доклади на прокуратурите анализи за дейността по административносъдебния надзор през 2012 г. са посочени следните *проблеми* при осъществяването ѝ и *предложения* за тяхното разрешаване.

– По приложението на закона

Продължава да създава значителни затруднения по приложението на закона посоченият и в годишните доклади за предходните три години проблем, свързан с остарялата уредба в чл.70 – 73 ЗАНН на института на възобновяване на административнонаказателните производства. Извършената с § 10, т.т.2, 3 и 5 от ПЗР на ЗИДАПК /ДВ, бр. 39/2011 г./ законодателна промяна в чл.72, ал.1 и чл.73, ал.1 ЗАНН, която е определила административния съд като компетентен да разглежда предложението за възобновяване, е частична и неудачна, тъй като не е засегнала въпросите относно правомощията на съда, когато уважи предложението, като е оставила сега съществуващото препращане в чл.73, ал.2 ЗАНН към отменения още през 1998 г. чл.68 ЗАНН и е прехвърлила на административния съд задължението за обща приложимост в тези производства на разпоредбите на НПК, съгласно чл.84 ЗАНН. Същият проблем по приложението на закона отново се посочва и в годишния доклад на ОП Пловдив.

През 2012 г. не е намерил законодателно разрешение и допълнителният проблем по прилагането на закона, създаден с извършената с § 10, т.4 от ПЗР на ЗИДАПК промяна в ЗАНН с изменението на чл.83б, ал.1 ЗАНН и определянето на административния /вместо окръжния/ съд като компетентен да разгледа предложението на прокурора по чл.83а ЗАНН и да се произнесе с решение – чл.83е, ал.1 – 3 ЗАНН. Законодателят обаче не е

извършил никакви промени в съдържанието на чл.83е, ал.4 и ал.5 ЗАНН, които сега предвиждат, че решението на административния съд може да се обжалва с въззивна жалба или протест пред съответния въззивен съд, както и че въззивният съд разглежда жалбата по реда на НПК. В двуинстанционните съдебноадминистративни производства въззивна инстанция, която да разглежда въззивни жалби, не е предвидена, а ВАС е касационна инстанция спрямо първоинстанционните съдебни решения на административните съдилища и няма как да разглежда жалбите по реда на НПК. С оглед на тези правомощия на ВАС, този проблем не е намерил задоволително разрешение и след постановяването в края на 2012 г. на Определение № 175/14.12.2012 г. от петчленния смесен състав по чл.63, ал.9 ЗСВ и чл.135 АПК, с което е прието, че компетентен да се произнесе по въззивната жалба е Върховният административен съд. Проблемът, свързан с приложението на чл.83е, ал.4 и ал.5 ЗАНН, изрично се сочи и в годишния доклад на ОП Пловдив.

Посочените проблеми по приложението на ЗАНН следва да бъдат уредени по законодателен ред, като компетентността за разглеждане на административнонаказателните дела като касационна и инстанция по възобновяването на административнонаказателни производства следва да бъде на окръжните съдилища, а въззивна инстанция по чл.83е ЗАНН – на апелативните съдилища.

През 2012 г. не е намерил законодателно разрешение и друг проблем по приложението на закона, който вече две години се сочи в годишните доклади. Това е затруднението, което възниква, с оглед постановеното от ВАС Тълкувателно решение № 4/16.07.2009 г. – т.2. След като и в гражданския, и в административния процес прокурорът е все страна в защита на законността и съгласно чл.78, ал.11 и чл.83, ал.1, т.3 ГПК прокурорът не дължи такси и разноски в гражданския процес, а те се поемат, присъждат или заплащат от държавата, различното му третиране в административния процес е нелогично. С изменението в АПК /ДВ, бр. 39/2011 г./ не са предвидени изрични разпоредби, аналогични на посочените от ГПК, освобождаващи прокурора от дължимост на такси и разноски и при участието му в съдебноадминистративното производство.

В доклада на Окръжната прокуратура – Плевен се посочва, че осъществяването на инвестиционни проекти на територията на защитените зони, включени в "Натура 2000" по Директива 92/43 ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания на дивата флора и фауна /на основание чл. 6, ал.1 от Закона за биологичното разнообразие/, следва да бъде забранено изцяло със законодателна промяна в съответните закони, изграждащи правната основа на защитата на околната среда. Само по този начин ще бъде избегната субективната преценка дали е налице значително отрицателно въздействие върху предмета и целите на съответната защитена зона от изпълнението на инвестиционното предложение, както и ще бъде спазен принципът на „предпазливост”, фигуриращ в чл.147 от Договора за създаване на ЕО, намерил отражение и в чл.6, ал.3 на Директива 92/43 ЕИО.

Окръжната прокуратура – Сливен предлага в доклада си, пропускът на законодателя да структурира изрично административни прокуратури, които да следват териториално административните съдилища, да бъде решен със законодателна промяна на чл.136, ал.2 ЗАНН, която да се изразява в назначаването на прокурорите в административните отдели в окръжните прокуратури с изрично решение на Висшия съдебен съвет.

В доклада си Окръжната прокуратура – София посочва, че по два подадени от нея протеста АС София-област е прекратил производствата с аргумент, че прокуратурата не е обосновала наличието на важен държавен или обществен интерес. Срещу определенията за прекратяване са изготвени частни протести, единият от които е бил уважен от ВАС, а другият не е уважен. В тази връзка, Окръжната прокуратура отбелязва, че в случай, че продължи противоречивата практика относно задължението на прокуратурата да доказва наличие на важен държавен или обществен интерес, ще се прецени необходимостта от сезиране на ВАП, с оглед изготвяне на искане за издаване на тълкувателно решение.

– *От организационно естество*

Основният проблем от такова естество при осъществяването на дейността на отдел АСН във ВАП през 2012 г. е значителната динамика в числения състав на отдела. Тази динамика е довела до сериозни затруднения, както в организацията по осигуряване участието на прокурори в увеличения брой насрочени във ВАС съдебни заседания, така и по обезпечаване на достатъчно време на прокурорите за подготовка за участието им по делата. Това е наложило попълване на състава на отдела чрез последователно командироване на прокурори. За решаване на проблема значително е спомогнало приетото през м. октомври 2012 г. решение на ВСС за увеличаване с 2 бройки щата на отдела, който е попълнен с командироване на 2 прокурори. Предстоящото насрочване на конкурс от ВСС за попълването на числения състав на отдела ще доведе до трайно решаване на този кадрови проблем.

С оглед посочените данни за значително увеличение през 2012 г. на участието на прокурорите по административни дела, което пряко влияе на състоянието на работата и натовареността в административните отдели в окръжните прокуратури, през 2013 г. следва да се анализира обхватът на участието по преценка, съгласно Указание № И-196/08.06.2011 г. на главния прокурор, с цел оптимизирането му и насочване на тази прокурорска дейност към делата с действително най-значим държавен или обществен интерес.

Окръжните прокуратури посочват в годишните си доклади следните основни *проблеми от организационно естество* относно дейността по административносъдебния надзор:

– значителната обща натовареност на окръжните прокуратури и непопълненият щатен състав, които обуславят невъзможност за работа само по надзора от прокурорите в административните отдели /ОП Добрич, Сливен, Софийската градска прокуратура и др./;

– недостатъчното кадрово обезпечаване на административните отдели в окръжните прокуратури, което значително затруднява качествено упражняване на надзора и води до невъзможност за спазване на Заповед № 797/11.03.2008 г. на главния прокурор /СГП и окръжните прокуратури – Добрич, Ст. Загора, Кърджали, Ямбол, Силистра и др./.

В доклада на СГП се сочи, че този кадрови въпрос има особено съществено значение, тъй като през 2012 г. в административния отдел са работили 6 прокурори. През годината от 38 административни състава на АС – София-град са заседавали всеки делничен ден средно по 7 състава, като за всяко едно съдебно заседание са насрочвани и разглеждани средно по около 20 дела, като общо за периода прокурорите от тази прокуратура са участвали в 14 229 съдебни заседания по административни дела.

Окръжната прокуратура – Варна посочва, че на прокурорите, работещи в административния отдел, се възлагат не само задачи, свързани с дейността им по надзора за законност и административносъдебния надзор, а същите са включени на общо основание и в цялата дейност на Окръжната прокуратура, като участието в делата на административния съд се осъществява от двама прокурори при наличието на 34 съдебни състава. В тази връзка, в доклада на АП Варна се отбелязва, че при съобразяване с реалностите, непозволяващи пълното изключване на прокурорите от административните отдели от останалата дейност на прокуратурата, следва да се прецени евентуалното актуализиране на Заповед № 797/11.03.2008 г. на главния прокурор, с оглед търсене на по-подходящи решения, като например определяне на по-малки проценти на натовареност на тези прокурори по други преписки и дела.

В доклада си Окръжната прокуратура – Благоевград сочи, че един от тримата прокурори от отдела е включен в еднаква степен на натовареност и по всички останали видове прокурорски надзори.

Апелативната прокуратура - Бургас отразява в доклада си, че прокурорите от административния отдел в ОП Ямбол не участват само в две групи от цялостната дейност

на тази прокуратура, както и че на окръжния прокурор е обърнато внимание за процентно редуциране на натовареността на тези прокурори, но такава процентно редуциране липсва и в края на отчетния период.

Окръжната прокуратура – Габрово отбелязва в доклада си, че на прокурора от административния отдел се разпределят преписки по въззивни произнасяния, а по време на съдебната ваканция – преписки по всички надзори и досъдебни производства.

Окръжната прокуратура – Сливен отново сочи в доклада си, че на прокурорите от административния отдел са възлагани и задачи, които са свързани с другите прокурорски надзори за законност, като те са били в обем, даващ възможност на прокурорите да се справят с тях.

Окръжната прокуратура – Кюстендил в доклада си посочва, че на прокурорите от административния отдел само по изключение са възлагани задачи извън дейността по надзора, както и че само в 4 съдебни заседания на АС Кюстендил са участвали прокурори, извън тези от административния отдел.

В доклада на Окръжната прокуратура – Плевен е отразено, че прокурорите от административния отдел, по собствено желание се включват в даването на ежедневните 24-часови дежурства в Окръжната прокуратура.

В доклада на Окръжната прокуратура – Перник се предлага дейността и актовете по административносъдебния надзор /предявяване на протести до административния съд, участия в съдебни заседания, подаване на частни и касационни протести/, както и дейността на прокурорите по надзора за законност /извършени проверки, установени закононарушения и отправени протести и предложения/ да бъдат включени в данните, които се нанасят в Част III Б на общите критерии по чл.198 ЗСВ от атестациите на прокурорите.

– Необходимост от провеждането на квалификационни мероприятия за прокурорите от административните отдели в окръжните прокуратури по въпросите на административното право и процес, вкл. и относно прилаганото се в административното производство европейско законодателство /окръжните прокуратури – Ловеч, Перник, Бургас, Монтана, В. Търново и др./.

6.2. Надзор за законност, защита на обществения интерес и правата на гражданите

6.2.1. Приоритети

Надзорът за законност през 2012 г. е извършван приоритетно върху дейността на органите на централната и местната администрация и издаваните от тях административни актове, с цел осигуряване на законосъобразността им, в защита на обществения интерес и правата на гражданите.

Подобряване на резултатите от взаимодействието с контролните органи и по-пълното използване на експертния им капацитет е другият приоритет, определящ насоките на надзора за законност.

Важен приоритет в работата на отдела е оказването на методическо съдействие на регионалните прокуратури при планирането и осъществяването на надзора за законност върху актовете на местните органи на държавна власт и местно самоуправление.

Доколкото съществен критерий за ефективността от дейността на прокуратурата в административноправната сфера е привличане към наказателна отговорност на лица, извършили престъпление въз основа на материали по надзора за законност, приоритет в работата на отдел НЗЗОИПГ става подобряването на този показател. Резултатите за 2012 г. обаче сочат, че в това направление трябва да се положат допълнителни усилия.

6.2.2. Проблеми и предложения за отстраняването им

Независимо, че през отчетната 2012 г. не са възниквали проблеми, които да възпрепятстват сериозно работата на отдел НЗЗОИПГ и териториалните прокуратури, наложително е да бъде посочено следното.

1. Остават нерешени проблемите, произтичащи от недобри законодателни решения, посочвани и в предишни отчетни доклади. Те се изразяват в неизпълнение на чл.126, ал.1 Конституцията на РБ, поради което структурата на прокуратурата не съответства на структурата на административните съдилища; в необоснованата криминализация на редица закононарушения, за които в крайна сметка се налагат административни наказания по реда на чл.78а НК, както и предвидените в АПК кратки срокове за оспорване от прокурора на незаконосъобразните административни актове.

Към тях следва да се добавят неудачното изменение на чл.83б ЗАНН относно подсъдността /ДВ, бр. 39/2011 г./ и необоснованото Тълкувателно решение № 4/16.07.2009 г. по тълк. д. № 2/2009г. на ОСК на ВАС по въпроса за разноските на прокуратурата при неуважен протест, подаден от прокурора.

2. Проблемите в териториалните прокуратури продължават да произтичат от:

а) недостатъчен и некомплектуван щат, поради което в голям брой окръжни прокуратури все още не може да се приложи напълно Заповед № 797/11.03.2008 г. на главния прокурор – прокурорите от административните отдели да не се ангажират с дейност по другите видове надзори. Това налага увеличаване на щата в ОП Пловдив, Варна, Бургас, В. Търново, СГП и др.;

б) недостатъчна инициативност на някои прокуратури при планирането и осъществяването на надзора за законност. Същата се изразява в това, че обикновено плановете им включват само задачи, предвидени от по-горестоящите прокуратури. В тези прокуратури липсват или са много малко преписките, образувани чрез самосезиране от прокурорите по информации от медиите. Това налага подобряване на дейността по двете направления чрез контрол, както от апелативните прокуратури, така и от отдел НЗЗОИПГ във ВАП;

в) непрецизна отчетност в отделни прокуратури. По тази причина не се отчита пълният обем свършена работа по надзора за законност. Това, от друга страна, е показател за известно подценяване на този вид прокурорска дейност, за която следва да бъдат положени максимални усилия от административните им ръководители и по-горестоящите прокуратури в този смисъл. Това налага също прокурорите, работещи по надзора за законност, да познават много добре и указанията, свързани с попълването на статистическите образци – Таблица 7.1, издадени от ВАП през 2009 г.

7. Дейност на отдел „Информация, анализ и методическо ръководство” /ИАМР/ във ВАП. Проблеми и приоритети

През 2012 г. дейността на отдел „Информация, анализ и методическо ръководство” във ВАП се осъществява в съответствие със Заповед № ЛС-6913/02.11.2007 г. на главния прокурор, предвид важното значение на информационната дейност за постигане на по-голяма прозрачност и откритост в неговата работа.

Организацията на дейността на отдела, състоянието и неговата натовареност се определят както от посочената заповед, издадена на основание на ЗСВ, така и от другите вътрешноведомствени актове – Указание И-301/27.12.2007 г. на главния прокурор на РБ /изм. и доп. с Указание И-283/30.10.2008 г./, заповедите на главния прокурор на РБ и на заместника на главния прокурор при ВАП, както и решенията на ВСС.

Отдел ИАМР във ВАП работи в изпълнение разпоредбите на чл.5 от Закона за съдебната власт /ДВ, бр. 64/07.08.2007 г., изм. и доп. многократно/ и съдейства както за постигане на по-голяма ефективност в работата на прокуратурата по административния надзор за законност, така и за изпълнение на задължението на последната да осигурява по-широка достъпност на действията си за гражданите и юридическите лица, с оглед правото

им на информация за работата на органите на съдебната власт по реда на ЗСВ и процесуалните закони.

В отдел ИАМР във ВАП по щат работят прокурор, зав. отдел, прокурорски помощник и специализирана администрация. Прокурорът, зав. отдел организира цялостната дейност на отдел ИАМР във ВАП, изразяваща се в дейност по информация и анализ; дейност по методическо ръководство и дейност по Унифицираната информационна система. Въпреки значителните затруднения в дейността на отдела, свързани със спецификата на работата му, особено във върховите моменти – при изготвянето на статистическите образци, на годишния доклад за дейността на ВАП и териториалните прокуратури, на шестмесечните информации за дейността на същите по административния надзор за законност, както и за образуването, движението и приключването на преписките, изготвянето на анализи, отчети, справки, информации и пр., *въпросът с кадровата обезпеченост на отдела* и до момента *не е решен*, независимо от поставянето му като приоритетна задача в досегашните годишни доклади. В резултат обаче на много добрата организация на работа и изградените добри служебни контакти с прокурорите, отговарящи за информационно-аналитичната дейност в апелативните прокуратури, през отчетната 2012 г. не е допуснато неизпълнение на задълженията по осъществяването на информационно-аналитичната и методическата дейност. В значителна степен е повишено качеството и срочността при предоставяне и обработване на необходимата служебна информация, с оглед нейното използване при вземане на определени управленски решения, свързани с повишаване на ефективността на прокурорската дейност по административния надзор за законност.

В отдел ИАМР във ВАП през 2012 г. са образувани общо 189 преписки. От посочения общ брой, 104 са входящи и изходящи преписки. Отделно от тях, отделът, на основание Заповед № ЛС-6913/02.11.2007 г. на главния прокурор – т.2, абз.1, събира и съхранява на хартиен носител вътрешноведомствени актове на прокуратурата – заповеди, указания, инструкции и др., относими към дейността на ВАП, апелативните прокуратури и административните отдели в окръжните прокуратури в страната, които са 35. Така общият брой на образуваните преписки и заповеди за отчетния период е 139. Броят на преписките, заведени във вътрешния дневник и тяхното движение във ВАП, е 50. Всички преписки са приключени в 1 – 3-дневен срок.

Служебно задължение на отдел ИАМР е в края на всяка отчетна година, в изпълнение на Указание И-301/27.12.2007/08 г. за организацията на информационната дейност на Прокуратурата на РБ – т.1.2 във вр. с т.1.1 от Раздел VI, да предоставя *Проект на обхват и структура* на докладите на отделите във ВАП и на териториалните прокуратури в страната по административния надзор за законност, който следва да бъде предложен за утвърждаване от Висшия съдебен съвет. Проектът на структурата и съдържанието на годишния доклад за 2012 г. е съгласуван с прокурорите, зав. отдели във ВАП, и е изпратен *в срок* на заместника на главния прокурор при ВКП, отговарящ за надзора върху информационно-аналитичната дейност.

Съгласно Указание И-301/27.12.2007/08 г., основно задължение на отдела е да отговаря за цялостното съдържание, текстовата и графичната обработка на годишния доклад на ВАП и териториалните прокуратури в страната, като част от цялостния годишен доклад на Прокуратурата на РБ и разследващите органи. В изпълнение на това задължение, отдел ИАМР е обобщил и анализирал данните от статистическите таблици за 2011 г. на районните, окръжните и апелативните прокуратури и докладите на отделите във ВАП и *е изготвил годишен доклад по административния надзор за законност*, който в срок е изпратен за утвърждаване от заместника на главния прокурор при ВАП. Към доклада са приложени и обобщените статистически образци, съответно Таблици 7.1 и 8.1 – по надзора за законност, защита на обществения интерес и правата на гражданите и Таблици 7.2 и 8.2 – по административносъдебния надзор относно дейността на прокуратурите от страната по посочените надзори, както и на ВАП.

Докладът за дейността на ВАП и териториалните прокуратури през 2011 г. е съобразен с конституционните правомощия и задължения на прокуратурата, както и с приетото от Висшия съдебен съвет решение по Протокол № 42/15.12.2011 г. за *обхвата и структурата на годишния доклад за прилагането на закона и за дейността на прокуратурата и разследващите органи през 2011 г.* В доклада обстойно е анализирана дейността по административния надзор за законност, като въз основа на събраните и обработени конкретни данни са направени съответните *правни изводи и констатации, изтъкнати са основните проблеми и са посочени взетите мерки за тяхното решаване.*

Съгласно разпоредба на чл.30, ал.1, т.13 и чл.142, ал.3 ЗСВ, както и въз основа на Заповед № ЛС- 778/10.03.2008 г. на главния прокурор, издадена на основание Указание И-301/27.12.2007/08 г. за организация на информационната дейност на Прокуратурата на РБ, отдел ИАМР е изготвил за първото шестмесечие на 2012 г. *обобщена информация*, както за дейността на отделите във ВАП, така и за дейността на териториалните прокуратури в страната по административния надзор за законност. Изготвена е и *обобщена информация за образуването, движението и приключването на преписките и делата* за посочените прокуратури. Двете информации, заедно със съответстващите статистически образци са представени в срок на главния прокурор за предоставянето им съответно на ВСС и на Инспектората към него.

През 2012 г. отдел ИАМР във ВАП е продължил да работи и по задачите, залегнали като приоритетни за него и през изминалия период, които имат постоянен срок на изпълнение. Те са свързани с изискването за *получаване на информации от апелативните прокуратури*, свързани с образуването, движението и приключването на конкретни преписки и дела по административния надзор за законност със завишен държавен и обществен интерес; обобщени справки, отнасящи се до повтарящи се закононарушения и случаи на издадени незаконосъобразни административни актове на територията на съответния апелативен район в областта на надзора за законност, както и информации за участия на прокурори от апелативните, окръжните и районните прокуратури в различни форуми по административния надзор за законност. След обобщаване на информацията, ако същата е съдържателна по същество, се преценява дали да бъде публикувана на ведомствения сайт на прокуратурата, с оглед популяризиране на положителния опит в дейността по административния надзор за законност.

В изпълнение на задължението на отдел ИАМР във ВАП за осъществяване на координация и контрол върху дейността на териториалните прокуратури по административния надзор за законност, както и въз основа на заповедта на заместника на главния прокурор при ВКП за участие в съвещания по приемането на годишните доклади за дейността на окръжните прокуратури – Търговище, Разград и Шумен и поднадзорните им прокуратури за 2011 г., прокурорът, зав. отдел ИАМР присъства на отчетните служебни анализи, в резултат на което *са направени изводи за дейността на трите прокуратури* като цяло. Дадените указания са отразени в обобщена справка до отдел „Административен” във ВКП, в която е посочено, че през новия отчетен период дейността на ОП Търговище, ОП Разград и ОП Шумен по административния надзор за законност следва да бъде още по-добре насочена и по-ефективна, с цел постигане на по-високи резултати в борбата срещу закононарушенията и по-конкретно – в предприемането на действия за отмяна на незаконосъобразните административни и съдебни актове.

С оглед *усъвършенстване на организационните и структурните условия за успешното реализиране на информационно-аналитичната дейност*, периодично отдел ИАМР във ВАП актуализира информацията относно състава на прокурорите, които работят в административните отдели в окръжните прокуратури, както и техните служебни координати. Предоставената информация на отделите във ВАП служи за бърза служебна връзка и улесняване на техните контакти с прокурорите, работещи по административния надзор за законност в съответните териториални прокуратури. Последната актуализация

отделът е извършил през м. декември 2012 г., като такава се извършва и постоянно, при необходимост.

С необходимостта от провеждането на *реална специализация на прокурорите и служителите от ВАП*, пряко е свързан и въпросът за тяхното *обучение и квалификация* чрез участието им в кратки или по-продължителни семинари и курсове на обучение. В тази връзка, през м. април 2012 г., Националният институт на правосъдието, съвместно със Съвета на Европа, отдел „Правосъдие и правно сътрудничество”, организира кръгла маса на тема „*Европейски стандарти относно подбора, професионалното израстване и дисциплинарите производства в съдебната власт; преглед на съдебната практика по Европейската конвенция за правата на човека с акцент върху разпоредбите на чл.6 и чл.10*”. Участие във форума е взел прокурорът, зав. отдел ИАМР.

В края на м. май 2012 г., в Националния институт на правосъдието е изнесена публична лекция на тема „*Преюдициалното запитване – необходимият диалог между националните юрисдикции и Съда на Европейския съюз*”, в която участие е взел прокурорът, зав. отдел. Публичната лекция е посветена на основните характеристики и условията за допустимост на преюдициалното производство, правните последици на решенията на Съда, както и актуалната съдебна практика.

Със съдействието на международни експерти, Националният институт на правосъдието организира *обучителни курсове по европейско право за съдиите от ВКС и ВАС, както и за прокурорите от ВКП и ВАП*. Дългогодишен партньор при провеждането на тези обучения е Германската фондация за международно правно сътрудничество /IRZ/. В началото на м. юни 2012 г. НИП е провел специализирано обучение за висшите магистрати, посветено на наказателноправните аспекти на европейското право, в което участие е взел прокурорът, зав. отдел ИАМР.

Във връзка с пилотните решения на Европейския съд по правата на човека срещу Р България, Националният институт на правосъдието, в сътрудничество със Съвета на Европа е провел обучения, посветени на *създаването на ефективни вътрешноправни средства за компенсация на щетите, претърпени от забавено правосъдие*. В рамките на това сътрудничество, в средата на м. юни 2012 г. е проведен семинар на тема „*Гаранции за справедлив процес в наказателното производство /чл.6 ЕКПЧ/; право на личен и семеен живот /чл.8 ЕКПЧ/; право на ефикасни вътрешноправни средства за защита /чл.13 ЕКПЧ/*”. Участие във форума е взел прокурорът, зав. отдел ИАМР.

В края на м. юни 2012 г. в Националния институт на правосъдието е проведен семинар на тема „*Свободно движение на лица в ЕС*”, в който участва и прокурорът, зав. отдел ИАМР. Семинарът е организиран съвместно с Германската фондация за международноправно сътрудничество.

Всички материали от семинарите, посочени по-горе и организирани от НИП, се съхраняват в отдел ИАМР и същите са приключени с издаването на съответен сертификат.

В периода от 10 – 12 октомври 2012 г., в Учебната база на Прокуратурата на РБ е проведен *семинар на прокурорите, работещи по административния надзор за законност*. В провеждането на мероприятиято като лектори участват прокурори от ВАП, съдия от ВАС, както и представител на правната доктрина.

В тази връзка, отдел ИАМР е направил *изследване за състоянието на съвместната работа на Прокуратурата на РБ с държавните контролни звена*, като е изискал информация от 15 централни контролни органи, с цел *по-пълноценното използване на контролните им правомощия* в съответните професионални области и с цел установяване и утвърждаване на ролята на Прокуратурата на РБ като координатор и коректив в работата на посочените контролни институции.

В резултат на изследването е изготвена информация, съдържаща *изводи* относно ефективността от контролната дейност. Същата е представена в рамките на семинара под формата на доклад, като са направени *конкретни изводи и препоръки*, свързани с

прилагането на многообразни форми при взаимодействието на прокуратурата с контролните органи, като по-важните от тях са свързани с *активизиране* на съвместната дейност с цел *своевременно разкриване и отстраняване на закононарушенията* и наказване на виновните лица; с *увеличаване броя на възлагателните проверки* по отношение на контролните органи, упражняващи специализиран контрол в съответните области; с *извършване на комплексни проверки* под ръководството на прокуратурата съвместно с контролните органи, с *цел постигане на по-голяма ефективност и пр.*

Докладът относно взаимодействието на Прокуратурата на РБ с контролните органи е публикуван на Ведомствения информационен сайт на ПРБ.

В края на м. ноември 2012 г. Министерството на правосъдието и Прокуратурата на РБ организират разглеждане на *Проекта за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт*, като в него е взел участие прокурорът, зав. отдел ИАМР. На заседанието е разгледана основно концепцията за електронно правосъдие – необходимостта от него, отделните фази на реформата, състоянието на нормативната уредба и т.н. В ЗСВ се предвиждат и други законодателни промени, на които основната им цел е индивидуалната степен на натовареност на магистратите. Това означава, че същата следва да се има предвид при атестирането, кариерното израстване и дисциплинарната отговорност на последните. При атестирането на магистратите ще се отчитат и влезлите в сила осъдителни решения на Съда по правата на човека в Страсбург срещу техни актове, действия или бездействия, с които се нарушава правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок. Предвиждат се също и случаи, в които когато съдия, прокурор или следовател е забавил с шест месеца над определения срок постановяването на съответния акт, ръководителят му да е задължен да го предложи на ВСС за образуване на дисциплинарно производство и пр.

Анализът на предложените и обсъдените изменения и допълнения в ЗСВ безусловно *ще допринесат за по-голяма информираност на обществото за работата на органите на съдебната власт и в частност на прокуратурата* и ще осигурят откритост, достъпност и прозрачност на действията им по прилагането на ЗСВ и на процесуалните закони, подлежащи на изменение – ГПК, НПК и АПК.

В изпълнение на разпореждането на заместника на главния прокурор при ВАП относно осъществяването на проверка за установяване на състоянието на работата с УИС по преписките и делата, постъпващи във ВАП, е създадена работна група с председател прокурорът, зав. отдел ИАМР. При детайлната проверка на произволно избрани преписки, работната група е установила незначителни пропуски в отразяване на движенията по тях от момента на регистрирането до приключването им. Не са установени забавяния на сроковете, а приключените преписки за минали години са архивирани коректно и се съхраняват правилно. Основните пропуски се изразяват в неотразяване на всяко ново входящо движение след регистриране на преписката при етапите на работа по нея.

Резултатите от извършената проверка, констатираните пропуски, както и направените препоръки са отразени в констативен протокол, който е предоставен на заместника на главния прокурор и прокурорите, зав. отделни във ВАП.

През 2012 г. отдел ИАМР във ВАП *е изготвил редица становища по законопроекти* по прилагането на отделни текстове на закони, с оглед изготвяне на указания; по издаването на Ръководство по прилагането на АПК; по въпроси, отнасящи се до прокуратурата като цяло, с оглед предоставянето им на други органи; по проекти на заповеди и пр.

Така отдел ИАМР *е предоставил мотивирано становище* по проект на заповед относно прилагане на Заповед № 36/09.01.2012 г. на главния прокурор за създаване на организация за разпределение на преписките и делата на прокуратурата на принципа на случайния подбор. Предоставените бележки и съображения по проекта на заповед са дали основание за извършване на съществени допълнения и корекции по съдържанието на

текста и за постигане на по-голяма прецизност при прилагането и използването на електронния програмен продукт "Law Choice".

По повод писмото на АП Варна, свързано с искане за допълнителни указания при попълването на статистическите образци – Таблици 7.1 и 7.2 за дейността на териториалните прокуратури по административния надзор за законност, прокурорът, зав. отдел ИАМР *е изготвил мотивирано становище* по поставените въпроси.

Копие от писмото до АП Варна под формата на указание е изпратено и на останалите апелативни прокуратури в страната, за сведение и изпълнение.

В Графика за изпълнение на *Мерките, предприети от Прокуратурата на РБ за преодоляване на негативните констатации и изпълнение препоръките от доклада на Европейската комисия по механизма за сътрудничество и оценка* е заложено като задача кодифицирането на вътрешните актове и на съдебната практика по АПК. В изпълнение на приоритетната задача на отдел АСН във ВАП, последният е създал организация за изготвяне на проект на *Ръководство по прилагането на АПК* и са определени отделните етапи и срокове за подготовка на проекта. След направения пълен преглед на практиката по прилагането на АПК и предварително посочените други закони, извършен с участието на отдел НЗЗОИПГ и отдел ИАМР във ВАП, свързани с участието на прокурора в административното производство и административното съдопроизводство, включително практиката на Конституционния съд, тълкувателните решения на ВАС и на вътрешнослужебните актове на ПРБ относно прилагането на АПК, прокурорът, зав. отдел ИАМР *е направил изложение по проекта на Ръководството с предложение за окончателния обем на актовете, които следва да бъдат включени в проекта.* Отделът участва и в *редакционното и графичното оформяне на текста*, след което проектът на Ръководството е публикуван на Водомствения информационен сайт на ПРБ за становища от териториалните прокуратури, а след съответните корекции е публикуван и в окончателен вид. Отделът *е изработил и проект на заповед относно въвеждане в действие на Ръководството по приложението на АПК*, считано от 07.05.2012 г., която е утвърдена от главния прокурор.

В изпълнение Заповед №1425/07.05.2012 г. на Главния прокурор, на отдел ИАМР във ВАП са възложени *постоянни задачи* по отношение *актуализирането на Ръководството.*

По повод писмото на ВКП относно *актуализиране на Номенклатурата на делата /преписките/ на Прокуратурата на Р България от 2006 г.*, прокурорът, зав. отдел ИАМР, е представил становище и *е направил предложения за изменения* и допълнения по предложените индекси на делата, наименованията на делата и сроковете за съхранение до председателя на Експертната комисия.

Актуализирането и допълването на Номенклатурата на делата /преписките/ на Прокуратурата на РБ, включително и в частта, относно *отчитането на основните и специфични дейности в информационно-аналитичната работа и методическото ръководство* ще допринесе за утвърждаване на повишените изисквания за отчетност и прозрачност на осъществяваните от прокуратурата информационни функции.

По повод създадената в Министерството на правосъдието работна група за изготвяне на *проект на Административно-наказателен кодекс* в състав от преподаватели, научни работници, както и представители на ВАС, ВАП, АС София-град, СГС, СРС и експерти от Министерството на правосъдието, е изискано становище от зав. отделите във ВАП *относно задължителното участие на прокурора по определени административнонаказателни дела.* Независимо, че не са спазени изискванията на Закона за нормативните актове /ДВ, бр.27/03.04.1973 г., многократно изменян, ДВ, бр.46/2007 г./ и Указ № 883/ДВ, бр.39/21.05.1974 г., изм. ДВ, бр.46/2007 г. за прилагането му от Министерството на правосъдието, относно изпращането на изготвения първоначален проект на АНК, отдел ИАМР е предоставил *мотивирано становище*, без наличието на такъв по поставения въпрос.

В становището е посочено, че *задължителното участие на прокурора в касационното производство* срещу решенията на районния съд по реда на чл.63, ал.1 ЗАНН следва да бъде включено и в проекта на АНК, още повече, че такова участие е предвидено и в чл.217, ал.2 АПК.

Отделно от това, съгласно разпоредбата на чл.83б, ал.1 ЗАНН, производството срещу юридическо лице, което се е обогатило или би се обогатило от престъпленията, посочени в чл.83а, ал.1 ЗАНН, се образува по мотивирано предложение на съответния прокурор до административния съд. Съгласно разпоредбата на чл.83г ЗАНН, съдът разглежда предложението, направено от прокурора в открито заседание *с неговото задължително участие*. Правилно и законосъобразно е и при това производство, ако то бъде предвидено в АНК, *участието на прокурора да бъде задължително*, тъй като то се образува по негово мотивирано предложение и в интерес на прокурора е той да докаже обстоятелствата, посочени в чл.83д ЗАНН за престъпленията, посочени в чл.83а, ал.1 ЗАНН, по които той преди това е работил, независимо от обстоятелството, дали има потърсена наказателна отговорност на извършителя за съответното престъпно деяние.

В посочения смисъл, в рамките на производството по възобновяване по реда и при условията, посочени в чл.70 ЗАНН, *задължение на прокурора по спазване на законността е, след като той отправя предложението за възобновяване, да участва задължително в неговото производство*. И в този случай, ако такова като извънреден способ бъде предвидено в АНК, *прокурорът следва да участва задължително*.

По повод изпратения до ВАП проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за административните нарушения и наказания /ЗИДЗАНН/, прокурорът, зав. отдел, е *изразил становище*, с уточнението, че още в Доклада за дейността на прокуратурата и разследващите органи по прилагането на закона през 2011 г., ВАП поставя изключително сериозно съществуващата неяснота относно подсъдността по чл.83б, ал. 1 ЗАНН поради несъответствия в закона, които практически затрудняват реализирането на предвидената в чл. 83а ЗАНН имуществена отговорност на юридически лица, които са се обогатили или биха се обогатили от посочените в правната норма престъпления. В становището е изтъкнато, че с предложениия проект на ЗИДЗАНН, посочените законови несъответствия ще бъдат премахнати в пълен обем, като чрез тях действително *ще бъде усъвършенстван както режимът за реализация на отговорността на юридическите лица в случай на извършено в тяхна полза престъпление*, така и отправените препоръки към Р България от европейските институции *както за борба с подкупването на чужди длъжностни лица, така и за съответствие на българското законодателство с разпоредбите на Конвенцията срещу корупцията*, съответно – Организацията за икономическо сътрудничество и развитие /ОИСР/ и Конвенцията на ООН срещу корупцията /КООНК/.

Наред с посочената пълнота на законопроекта, в становището са предложени и *нови редакции на някои от разпоредбите*. Предложени са изменения и допълнения към редакцията на чл.83б, ал.1 ЗАНН от проекта, както и на новите параграфи, съответно § 6 и § 7 от ПЗР на ЗИДЗАНН, като са изложени и подробни мотиви за това.

През отчетния период, както и в бъдеще, в дейността на отдел ИАМР във ВАП като *проблемни и приоритетни направления* следва да залегнат задачите, свеждащи се основно до:

– повишаване на качеството при предоставяне и обработване на необходимата служебна информация, с оглед нейното използване при вземане на определени управленски решения за повишаване на ефективността на прокурорската дейност по административния надзор за законност;

– предприемане на мерки за постигане на по-голяма прозрачност и достъпност в дейността на ВАП и териториалните прокуратури по административния надзор за законност чрез осъществяване на взаимодействие между тях, с цел всеоткриваща и пълна защита правата на гражданите и юридическите лица;

– актуализиране или подмяна на вътрешнослужебните актове на Прокуратурата на РБ, които създават задължения за прокурорите по административния надзор за законност, с цел оптимизиране на тяхната дейност;

– допълване, при необходимост, на използваните статистически образци за отчета на дейността на отделите във ВАП и териториалните прокуратури по надзора за законност и по административносъдебния надзор /Таблицы 7.1, 7.2 и 8.1, 8.2/;

– упражняване на контрол по спазване на изискванията на Указание И-301/2007/08 г. на главния прокурор върху информационно-аналитичната дейност на апелативните прокуратури по административния надзор за законност при условия на оперативност и бързина при изпълнение на задачите, съчетани с максимално качество, като съдържанието на информацията бъде в рамките на регламентирания обем;

– съвместно с отделите във ВАП и териториалните прокуратури изследване на възможностите за провеждане на квалификационни мероприятия за реална специализация на прокурорите по административния надзор за законност, с оглед повишаване на техния професионализъм;

– изследване на закононарушенията и повтарящите се случаи на издадени незаконосъобразни административни актове, характерни за съответния апелативен район и предприетите ефективни прокурорски мерки, с цел утвърждаване и популяризиране на положителния опит в работата по административния надзор за законност; събиране на копия от доклади, информации, становища и резултати от проведени конференции, както и материали от участия на прокурори в други форуми по въпросите на административния надзор за законност, с цел ползването им чрез компютърната мрежа на прокуратурата; предоставяне на необходимите данни за компютърната информационна система и интернет страницата на Прокуратурата на РБ за движението на конкретни преписки и дела със завишен държавен или обществен интерес;

– изпълнение на възложените постоянни задачи по отношение актуализиране на Ръководството по АПК, в изпълнение на Заповед № 1425/07.05.2012 г. на главния прокурор;

– предприемане на мерки по решаване на въпроса с *кадровата обезпеченост* на отдела, свързана основно с натовареността и спецификата на дейността.

От изложената дейност на отдел „Информация, анализ и методическо ръководство” във ВАП през 2012 г. се налага изводът, че същата е била добре организирана, правилно насочена и ефективна. Наред със заложените му функции и правомощия, отделът успешно се е справил и реализирал качествено и в срок не само задачите, набелязани като приоритетни за 2012 г., но и тези, възникнали в процеса на работа и изискващи незабавно решаване.

ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА ВЪРХОВНАТА АДМИНИСТРАТИВНА ПРОКУРАТУРА

В резултат на констатациите от анализа на дейността на прокуратурата по административносъдебния надзор могат да бъдат очертани следните *приоритети* в работата ѝ по надзора през 2013 г.:

– повишаване ефективността на методическата помощ на административните отдели в окръжните прокуратури относно работата им по административносъдебния надзор от страна на апелативните прокуратури и от отдел “Административносъдебен надзор” във ВАП;

– постоянен контрол и извършване на проверки от отдел АСН и от апелативните прокуратури относно качеството на участието на прокурорите от окръжните прокуратури в съдебните заседания по административни дела и за своевременното реагиране с предвидените в АПК средства срещу незаконосъобразни актове на съдилищата и административните органи, както и за качеството на прокурорските актове, подадени до административните съдилища;

– оптимизиране на обема и предмета на прокурорската дейност по Указание № И-196/08.06.2011 г. на главния прокурор за участието по преценка по дела, когато това се налага от важен държавен или обществен интерес и осигуряване на стриктното му спазване от прокуратурите;

– активизиране на дейността и създаване на съответната организация в работата на административните отдели в окръжните прокуратури за своевременно констатиране на противоречива или неправилна съдебна практика по административни дела и сигнализиране на ВАП, с оглед упражняването на правомощието на главния прокурор по чл.125 ЗСВ.

– повишаване квалификацията на прокурорите, работещи по административносъдебния надзор, чрез организиране на различни форми на обучение по възникнали проблеми по прилагането на закона в административното производство по АПК и по европейското законодателство, включително и чрез използване на възможностите на Националния институт на правосъдието.

Въз основа на резултатите от дейността по надзора за законност на отдел НЗЗОИПГ във ВАП за отчетната 2012 г., през 2013 г. се очертават следните приоритетни направления:

– подобряване на взаимодействието между прокуратурата и контролните органи с цел по-пълното използване на експертния им капацитет за предотвратяване, разкриване и санкциониране на закононарушенията и предоставяне на качествена информация при наличие на данни за извършени престъпления.

В тази връзка прокуратурата следва да се утвърди като коректив и координатор в дейността на контролните органи.

– засилване на контрола върху дейността по надзора за законност на териториалните прокуратури с цел правилното планиране, уеднаквяване на практиката и оказване на методическо съдействие, както и проверка на практическите резултати от прилагането на Методиката за взаимодействието на прокуратурата с контролните органи при противодействие на закононарушенията и престъпленията в защита на обществения интерес и правата на гражданите;

– повишаване на общественото доверие в прокуратурата чрез прозрачност в работата по надзора за законност и подобряване на комуникацията с държавните органи, гражданите и организациите;

– подобряване на квалификацията на прокурорите от отдел НЗЗОИПГ и прокурорите от административните отдели в окръжните прокуратури чрез участие в отделни курсове, семинари и други обучителни мероприятия по националното и европейското законодателство.

С оглед направения анализ и изводи за дейността на отдел ИАМР във ВАП, през 2013 г. се очертават следните приоритетни задачи:

– повишаване на качеството при предоставяне и обработване на необходимата служебна информация, с оглед нейното използване при вземане на определени управленски решения за повишаване на ефективността на прокурорската дейност по административния надзор за законност;

– постигане на по-голяма откритост, достъпност и прозрачност в дейността на ВАП и териториалните прокуратури по административния надзор за законност чрез осъществяване на взаимодействие между тях, с цел всестранна и пълна защита правата на гражданите и юридическите лица;

– актуализиране или подмяна на вътрешнослужебните актове на Прокуратурата на РБ, които създават задължения за прокурорите по административния надзор за законност с цел оптимизиране на тяхната дейност;

– допълване, при необходимост, на използваните статистически образци за отчета на дейността на отделите във ВАП и териториалните прокуратури по надзора за законност и по административносъдебния надзор /Таблицы 7.1, 7.2 и 8.1, 8.2/;

– упражняване на контрол по спазване изискванията на Указание И-301/2007/08 г. на главния прокурор върху информационно-аналитичната дейност на апелативните прокуратури по административния надзор за законност при условия на оперативност и бързина при изпълнение на задачите, съчетани с максимално качество, като съдържанието на информацията бъде в рамките на регламентирания обем;

– съвместно с отделите във ВАП и териториалните прокуратури изследване на възможностите за провеждане на квалификационни мероприятия за реална специализация на прокурорите по административния надзор за законност, с оглед повишаване на техния професионализъм;

– изследване на закононарушенията и повтарящите се случаи на издадени незаконосъобразни административни актове, характерни за съответния апелативен район, и предприетите ефективни прокурорски мерки, с цел утвърждаване и популяризиране на положителния опит в работата по административния надзор за законност; събиране на копия от доклади, информации, становища и резултати от проведени конференции, както и материали от участия на прокурори в други форуми по въпроси на административния надзор за законност, с цел ползването им чрез компютърната мрежа на прокуратурата; предоставяне на необходимите данни за компютърната информационна система и интернет страницата на Прокуратурата на РБ за движението на конкретни преписки и дела със завишен държавен или обществен интерес;

– изпълнение на възложените постоянни задачи по отношение актуализиране на Ръководството по АПК, в изпълнение на Заповед № 1425/07.05.2012 г. на главния прокурор;

– предприемане на мерки по решаване на въпроса с кадровата обеспеченост на отдела, свързана основно с натовареността и спецификата на дейността му.

РАЗДЕЛ VII

ПРИОРИТЕТИ

Приоритетите, през 2013 г. и в дългосрочна перспектива, са свързани с продължаване на реформите в прокуратурата. Същите биха могли да бъдат съответно актуализирани, при необходимост, след приключване на започнатия функционален анализ на структурата, организацията и дейността на прокуратурата. Конкретните дейности за тяхното реализиране ще бъдат част от подготвящия се „План за действие“, който ще се представи за приемане от ВСС.

- **Усъвършенстване на организационното и административно управление на прокуратурата:**
 - след приключване на назначените функционални анализи на ПРБ ще се извърши преценка на необходимостта от промени във вътрешната структура и организацията на прокуратурата, в насока продължаване и засилване на специализацията, екипността в работата и професионализма, с цел постигане на по-висока ефективност;
 - кадрово обезпечаване на прокуратурата, съобразено с натовареността и спецификите на престъпността за съответния район, както и с оглед компетентността на специализираните прокуратури;
 - провеждане на кадрова политика, осигуряваща гаранции за кариерно развитие, съобразно обективна оценка на професионалните знания и умения, както и на поведение, съответстващо на Кодекса за етично поведение на българските магистрати;
 - оптимизиране на щата на администрацията за адекватно осигуряване на магистратския труд със служители и квалифицирана експертна помощ.
- **Повишаване на ефективността в дейността на магистратите от системата на прокуратурата и на разследващите органи:**
 - оптимизиране на пряката прокурорска работа, в която основна фигура е наблюдаващият прокурор, ръководещ разследването и участващ активно в съдебното производство по наказателни дела като държавен обвинител;
 - усъвършенстване на екипния принцип на разследване, с прилагане по всяко дело на установените механизми за всеобхватна финансова проверка на лицата, участващи в престъпната дейност, предмет на разследване и на успешните международни практики;
 - повишаване на качеството на координацията и на взаимодействието на прокуратурата с другите разследващи органи, с контролните органи, както и с Комисията за отнемане на имущество, придобито от престъпна дейност, за постигане не само на резултатност по налагане на наказателна репресия на

извършителите на престъпления, но и за изземване на активите от престъпна дейност;

- по-активно ангажиране на следователите при разследването на дела с фактическа и правна сложност, предвидено още с измененията през 2010 г. на НПК и ЗСВ, посредством разпределянето на делата по пътя на възлагането от административните ръководители на окръжните прокуратури;
 - непрекъснато повишаване на квалификацията на прокурорите, следователите и другите разследващи органи, с използване на всички форми за обучение – присъствена, дистанционна, организирани и/или с индивидуалните усилия на всеки магистрат;
 - активизиране на методическата помощ, ревизионната и аналитична дейност на апелативните прокуратури за уеднаквяване на противоречива прокурорска практика и за преодоляване на повтарящи се грешки и слабости; превръщане на апелативните звена в практически центрове за непрекъснато обучение на прокурорите, следователите и другите разследващи органи от съответния апелативен район;
 - засилване на методическата помощ, упражнявана от ВКП и ВАП по отношение на долустоящите прокуратури, съчетана с оптимизиране на административния капацитет за обобщено и по-пълно анализиране на трайната и противоречива съдебна практика, за последната – с цел изготвяне от главния прокурор на искания до ВКС и ВАС за приемане на тълкувателни решения и на тълкувателни постановления;
 - засилване на методическото ръководство, контрола и ревизионната дейност от директора на НСлС, като заместник на главния прокурор по разследването, по отношение на дейността на следователите в следствените отдели на окръжните прокуратури.
- **Инициране на законодателни промени, необходими за повишаване на резултатността и ефективността в работата на прокуратурата и на разследващите органи:**
 - административните ръководители на всички нива в системата на прокуратурата следва да инициират, периодичното и своевременно – ad hoc, обсъждане и предлагане на необходими промени в нормативните актове, способстващи за подобряване на дейността.
- **Материално-техническо и информационно обезпечаване на дейността на магистратите в системата на прокуратурата:**
 - предприемане на активни и съвместни действия с ВСС и с Министерството на правосъдието за финансово и материално-техническо осигуряване на прокуратурите, нуждаещи се от нови сгради;
 - приоритетно финансово и техническо ресурсно осигуряване на дейността по разследване на прокуратурите с установена най-висока натовареност;

- доизграждане на компонентите на ЕИСПП, която наред с информационната система на прокуратурата и създадените електронни регистри, да обезпечат на най-високо, съвременно ниво труда на магистратите.
- **Водещият принцип в дейността на магистратите от системата на прокуратурата и на разследващите органи следва да бъде върховенството на закона:**
 - спазването на човешките права е задължително предварително условие при извършване на всяко действие по прилагане на закона, особено в чувствителната сфера на засягане на лични права;
 - упражняването на дейността по правоприлагане своевременно да се съобразява с установената практика на ЕСПЧ и с решенията на българските съдилища по ЗОДОВ, в случаите на осъждане на страната ни и на прокуратурата за неспазване на човешките права.

**СОТИР ЦАЦАРОВ
ГЛАВЕН ПРОКУРОР
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**